

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Ḥikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

Ĥikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maĥcûbe-i Zarîfe

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

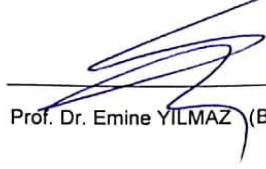
Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR tarafından hazırlanan İtikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maħcûbe-i ZariĢe başlıklı bu Ģalıřma, 08/02/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Emine YILMAZ (Başkan)

-
Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR ERTEN (Danışman)

Doç. Dr. Murat KÜÇÜK

Yukarıdaki imzaların adı geĢen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAğLAM

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

- Tezimin/Raporumuntarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

- Tezimin/Raporumun 1.14.2019 tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

- Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

08 /02/2019

 (imza)

MOTLO FADHİL SHAKOR SHAKOR

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR ERTEN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

(imza)

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

ÖZET

SHAKOR, MOTLO FADHIL SHAKOR. *Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde çok fazla çeviri eser mevcuttur. Özellikle de Farsça ve Arapçadan çok sayıda eser Türkçeye çevrilmiştir. Tez çalışmasını hazırladığımız “Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe” adlı eser de Farsçadan Türkçeye çevrilmiş bir hikâye kitabıdır. Bu eserin en önemli özelliği ise Dede Korkut Kitabı'nın iki nüshasından biri olan Vatikan Nüshasının başında olmasıdır. Bu nedenle bu eserin Türkçeye kazandırılması gerekmektedir. Eser, tıpkı Dede Korkut gibi bir mecmua hikâyelerden oluşan bir destan kitabıdır. Eser, Vatikan Kütüphanesinde 102 numarayla kayıtlıdır. Bu tez çalışmasında eser, çeviri-yazı yöntemiyle Latin harflerine çevrilmiş, dizin hazırlanmış, Türkçede Söz Yapımı açısından ele alınarak eserdeki yapım ekleri incelenmiş, son olarak da kaynakçaya yer verilmiştir. Mütercimi ve müstensihi belli olmayan bu yazmanın hangi tarihte çevrildiği de bilinmemekte ancak eserin dil özelliklerinden yola çıkarak metnin XV. yüzyıl sonlarında ya da XVI. yüzyıl başlarında yazılmış olduğu öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eski Anadolu Türkçesi, Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe, dizin, dil incelemesi.

ABSTRACT

SHAKOR, MOTLO FADHIL SHAKOR. *Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, Master Thesis, Ankara, 2019.

There are many translation works in Old Anatolian Turkish Language. Especially, many works from Persian and Arabic have been translated into Turkish Language. The book “*Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*” which we were prepared the thesis study is a story book translated from Persian to Turkish. The most important characteristic of this work is that it is at the head of the Vatican Copy, which was one of the two copies of Dede Korkut Book. For this reason, this work should be added to Turkish Language. The work is just like Dede Korkut and it is an epic book composed of stories. The book is registered with the number 102 in the Vatican Library. In this thesis, the work was translated into Latin letters by using transcription-writing method. It is not known at which date this translation was translated, which is unclear to the translator and the expert, but based on the language features of the work, the text can be found in XV. century or XVI. century.

Key Words: Old Anatolian Turkish Language, *Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, index, language review.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
ÖN SÖZ	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. DİL İNCELEMESİ	3
1.1 Türkçede Söz Yapımı	3
1.1.1 Yapım Ekleri.....	3
1.1.1.1 İsimden İsim Yapan Ekler	3
1.1.1.2 İsimden Fiil Yapan Ekler.....	7
1.1.1.3 Fiilden İsim Yapan Ekler	9
1.1.1.4 Fiilden Fiil Yapan Ekler	11
İKİNCİ BÖLÜM	14
TRANSKRİPSİYONLU METİN	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	80
DİZİN	80
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	353
SONUÇ	357
KAYNAKÇA	359
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU	361
EK 2. ETİK KURUL İZİNİ MUAFİYET FORMU	363

KISALTMALAR

Ar. Arapça

Bkz. Bakınız

Far. Farsça

T Türkçe

TDK Türk Dil Kurumu

s. Sayfa

Yay. Yayın

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesi, Oğuzcanın ilk yazı dilidir. Oğuz boylarının Anadolu'ya gelip yerleşmeleriyle bu coğrafyada Oğuz ağız özelliklerine göre gelişen bir yazı dili oluşmuştur. Bilim çevrelerinde bu dil için "Altosmanisch" (= Eski Osmanlıca), "Eski Anadolu Türkçesi" terimleri de kullanılmaktadır. Batı Türkçesinin Anadolu'daki kuruluş evresi olan Eski Anadolu Türkçesi, XIII.-XV. yüzyıllar arasında Batı Türkçesi ile Anadolu ve Azerbaycan coğrafyasında meydana getirilen edebî eserlerin dilidir.

Çeviri, herhangi bir dilde yazılmış olan bir metnin, başka bir dile doğru olarak ve anlamını kaybetmeyecek şekilde aktarılması ve bu sürecin sonunda ortaya çıkan eserdir. İnsanlık tarihinde farklı diller kullanılmaya başladığından beri çeviri ihtiyacı duyulmuş ve yapılmıştır. Matbaanın bulunmasıyla çeviri çalışmaları büyük bir hızla artış göstermiştir.

Bu tez çalışması da Eski Anadolu Türkçesi döneminde, Arap harfleriyle yazılmış ve Farsçadan çevrilmiş olan " Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı eserin transkripsiyonu üzerinedir. Söz konusu yazma Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde 102 numara ile kayıtlıdır. Eser 58r varağın sonunda bitmektedir. 58. varağının v yüzünden itibaren Dede Korkut Hikâyelerine yer verilmiştir. Bütün kaynaklar bu hikâyelerin Dede Korkut'un Vatikan Nüshası olduğunu belirtmektedir. Söz konusu çalışma Giriş, Dil İncelemesi, Transkripsiyonlu Metin ve Analitik Dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eser hakkında geniş bilgiler verilmiştir. Birinci Bölüm Dil İncelemesi üzerinedir. Bu bölümde Türkçede Söz Yapımı yalnızca yapım ekleri bakımından incelenmiştir. Sözcükler yapım ekleri, bakımından incelenerek; ek, kök olarak ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Eserde geçen sözcüklerin çoğunun Arapça ve Farsça olmasından dolayı çok fazla Türkçe sözcüğe rastlanmamış ve bu nedenle de çok fazla örnek verilememiştir.

İkinci Bölüm ise "Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı metnin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Üçüncü Bölümde Dize yer verilmiştir. Bu bölümde eserde geçen bütün sözcük ve terimler incelenmiş, anlamları yazılmış ve hangi dilden olduğu belirtilmiştir.

Eserde geçen sözcüklerin en çok Farsça ve Arapça olduğu tespit edilmiştir. Türkçe sözcükler ise metinde çok az geçmekte, daha çok eylemler Türkçe olmaktadır.

Bu Tez çalışmasını bana öneren, çalışmamın her aşamasında bana büyük yardımları dokunan, engin bilgilerini benden hiç esirgemeyen, sorduğum sorulara hiç bıkmadan cevap veren ve bana önemli katkılar sağlayan değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Beni bu günlere yetiştiren, hep destekleyen, her zaman yanımda olan değerli ailem, arkadaşlarım ve üzerimde emeği olan herkese çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesinde çok fazla çeviri eser vardır. Bu çalışmada da Farsçadan Türkçeye çevrilmiş olan "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı eser ele alınacaktır. Eser Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde 102 numara ile kayıtlıdır. Eser 9 babdan oluşan bir hikâyeler mecmuasıdır. Her bab farklı bir konuyla ilgili olan iki kısa hikâyeden oluşmaktadır. Bu hikâyelerin birini Ucube diğerini ise Mahcube adlı iki cariye anlatmaktadır. Bu hikâyeler ise çeşitli konularla ilgili ibretlik hikâyelerdir. Eserde Kur'ân-ı Kerim'den ayetler, hadisler, Arapça ve Farsça şiiirlerden mısralar, Arapça atasözleri geçmektedir. Müstensih kitabına Allah'a şükranlarını sunarak ve Kur'ân-ı Kerim'den birkaç ayet zikrederek başlamaktadır. Yazısı harekeli nesih olan bu eser siyah mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca metinde geçen ayetler, hadisler, mısralar, özlü sözler ve atasözleri; bab ve hikâye başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Bu tez çalışması da eserin 9. babının, 58r varağın sonunda sonlandırılmaktadır. 58. varağının v yüzünden itibaren Dede Korkut Hikâyelerine yer verilmiştir. Bütün kaynaklar bu hikâyelerin Dede Korkut'un Vatikan Nüshası olduğunu belirtmektedir. Eser üzerinde yapılan inceleme ve okuma sırasında müstensihin adına rastlanılmamıştır. Müstensih eserini Farsçadan çevirdiğini, eserin Farsçada isminin Ucube ve Mahcube olduğunu, yazarının ise peygamber soyundan gelen Hasan Bali olduğunu belirtmekte fakat kendi isminden hiç söz etmemektedir. Ayrıca müstensih kitabı hangi yılda yazdığını da belirtmemiştir. Ancak kitabına başlarken Sultan II. Beyazıt'ten övgüyle bahsetmekte ve eserini ona ithaf etmektedir. Buradan yola çıkılarak eserin Sultan II. Beyazıt zamanında yani XV. yüzyıl sonlarında ya da XVI. yüzyıl başlarında yazılmış olduğu tahmin edilmektedir. Eser 21x15 cm ölçüsünde, 110 varaktan oluşup, her varakta 13 satır bulunmaktadır. Eserin ilk ve son iki varağı boştur. Eserin başlığı "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" olmasına rağmen yazmanın içerisinde hep 'Ucûbe ü Maḥcûbe olarak geçmekte ki Ucube ve Mahcube aslında iki ayrı kişi. Yazar da kitabına başlarken Ucube ve Mahcube'nin iki cariye olduğunu ve kitapta geçen hikâyeleri bu iki cariyenin anlattığını belirtmektedir. Bu

nedenle başlıkta da aslında ‘Ucūbe-i Maḥcūbe yazılması bir yazım hatası olabildiği düşünölmektedir.

Metinde yoğun bir şekilde Arapça ve Farsça tamlamalar bulunmaktadır. Bircoğunun da ilk sözcüğünün aynı olmasından dolayı dizin bölümü işlenirken bu tamlamaların ilk sözcüğü metinde tek başına bulunmasa bile bu sözcük madde başı yapılmış ve tamalamalar da altına sıralanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ

"Dil İncelemesi" başlıklı birinci bölümde Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe eserinin üzerinde yapılmaktadır. Bu bölümde metin yapı bilgisi özellikleri bakımından ele alınmaktadır. Eserde geçen Türkçe sözcüklerin üzerinde durulup söz yapımı, yapım ekleri bakımından örnekler vererek incelenmektedir.

1.1 Türkçede Söz Yapımı

Türkçede söz yapmanın birden çok yolu vardır. Bu çalışmada yalnızca yapım ekleriyle sözcük türetme şekli incelenmiştir. Sözcük yapımı sözcük köklerinden yapım ekleri vasıtasıyla sözcük gövdeleri yapılması demektir.

1.1.1 Yapım Ekleri

Burada eserde geçen Türkçe sözcükler yapım ekleri bakımından incelenmiştir. Metinde geçen Türkçe kelimelerin ekleri; isimden isim yapan ekler, isimden fiil yapan ekler, fiilden isim yapan ekler ve fiilden fiil yapan ekler olarak dörde ayrılmıştır.

1.1.1.1 İsimden İsim Yapan Ekler

1.1.1.1.1 +An Eski Türkçede çokluk eki olarak kullanılan bu ek, daha sonraki dönemlerde bu işlevini yitirmiş, kalıplaşmış bir iki kelimedede kullanılmaya devam etmiştir. Metinde sadece aşağıdaki örneğe rastlanmış ve burada kalıplaşmış isim türetmiştir.

oğlan < oğul + an 36r/12, 48v/07, 40r/01, 56r/12, 14r/11, 29r/08, 30v/03, 36r/02, 55v/01

1.1.1.1.2 +ArU Bu ek Eski Türkçedeki +ğaru, +gerü yön gösterme ekinden gelişmiştir. Ancak artık bir yapım eki işlevindedir. Metinde sadece 2 örneğine rastlanmış ve bu örneklerde de yön gösteren kelimeler türetmiştir.

ilerü < il + erü 12r/1, 36v/10, 57v/3

içerü < iç + erü 38r/07, 48v/13

1.1.1.1.3 +CI İsimlere gelerek çoğunlukla meslek isimleri yapan ekidir. Metinde iki ayrı isme gelmiş ve meslek ismi türetmiştir.

oduncı < odun + cı 20r/03, 21r/2

fâlcı < fâl + cı 51v/06

1.1.1.1.4 +cUk İsimlerden küçültme anlamlı isimler yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek küçültme anlamlı kelimeler türetmiştir.

küçücük < küçük+cük 56r/05

oğlancuğ < oğlan + cuğ-a 14r/11

1.1.1.1.5 -cAk İsimlere gelerek sıfat ve zarf fonksiyonlarında kelimeler türetmeye yarar. Metinde sadece gökçek < gök+çek 16r/13 sözcüğünde geçmekte ve sıfat yapmaktadır.

1.1.1.1.6 +dAş ortaklık, beraberlik ve bağlılık bildiren isimler yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek ortaklık ve beraberlik ifade eden isimler türetmiştir.

yoldaş < yol + daş 35r/02, 31r/05

karındaş < karın + daş 10r/13, 10v/01, 04; 11r/05, 12v/10, 13r/01, 09; 13v/12, 13v/12, 29v/03, 32r/01, 50r/03, 56r/02, /05, 56v/11, 57v/09, 10, 11

1.1.1.1.7 +(I)ncI Metinde basit sayılara gelerek sayı sıfatları yapmıştır. Metinde birleşik sayılara geldiği örneğine rastlanmamıştır.

bêşinci < bêş+inci 32r/5

dördüncü < dört+üncü 26v/12, 28r/02

üçüncü < üç+üncü 21v/07, 28r/02

ikinci < iki+inci 16r/4

altıncı < altı+ıncı 37r/8

toğızıncı < toğız+ıncı 53r/4

1.1.1.1.8 +IAyIn İsimlere gelerek “gibi” anlamı veren zarflar ya da sıfatlar yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek gibi anlamlı zarflar türetmiştir.

ancılayın < ancı + layın 5r/9,10; 54r/11

buncılayın < buncı + layın 5r/13, 18v/13, 25v/9, 28v/8, 53v/7

1.1.1.1.9 +II İsimlerden olumlu sıfatlar yapar. Eski Türkçedeki +lığ/+liğ şeklinden gelişmiştir. Daha sonra sonundaki /g/ ler düşünce Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlaklaşma gerçekleşip ek +II şeklini aldı. Türkiye Türkçesinde ise ekin +IX şekil bulunmaktadır.

Metinde iki yerde geçmekte ve soyut sıfatlar yapmaktadır.

mühürlü < mühür +lü 25r/10

gerekli < gerek + lü 39v/6

1.1.1.1.10 +IIIk Bu ek, işlek eklerden biridir. Eklendiği isimlere çeşitli fonksiyonlar kazandırır. İsimler ve sıfatlara gelerek soyut isimler yapar. Ek, metindeki örneklerde daima düz ve dar ünlüyle kullanılmıştır. Aşağıda gösterilen isimlere gelerek soyut ve somut isimler meydana getirmiştir. Günlük örneğinde zaman ismi yapmıştır. Kuş sözcüğüne gelerek, zaman zarfı olan kuşlık sözcüğünü türetmiştir. ortalıkda örneğinde ise bulunma ekiyle kullanılarak yer ismi yapmıştır. Ayrıca metinde Arapça, Farsça isim ve sıfatlara gelerek yine soyut isimler türetmiştir. Donlık (kumaş), atalık örneklerinde ise somut isimler yapmıştır.

açlık < aç+lık 7v/01

çapüklük < çapük+lik 38r/03

donlık < don+lık 12r/07

‘ağılsuzluk < ‘ağılsuz+lık 53r/01

analık < ana+lık 51v/03

atalık < ata+lık 30v/05

ikilik < iki+lik 19r/11

yoldaşlık < yoldaş+lık 35r/02

konşuluk < konşu+luk 50r/03

kötülik < kötü+lik 53r/01

günlük < gün+lik 52v/06

ortalıkda < orta+lık 11r/07

kuşlık < kuş + lık 11r/12

mestlik < mest+lik 20v/5

kaşşablık < kaşşab+lık 39v/07

bî-hayâlık < bî-hayâ+lık 18v/09

bî-günahlığı < bî-günah+lık 22r/10

cüvânlıkdadur < cüvân+lık 56r/09

dil-cûlık < dil-cû+lık 17v/09

hured-dânlık < hured-dân+lık 6r/12

hurde-kârlık < hurde-kâr+lık 23r/01

nişinlik < nişin+lik 56r/8

nâ-murâdlık < nâ-murâd+lık 41r/01

sipâhîlik < sipâhî+lık 27v/01

1.1.1.1.11 +rA Zarf yapar. Yön, taraf gösteren ektir. Fakat bu işlevliğini kaybeden bu ek sadece taşra sözcüğünde görülmektedir. Metinde de bu örneği görülmüş ve burada da yer zarfi yapmıştır.

taşra < taş + ra 7r/11, 8r/3, 11r/11, 25v/07, 38r/07, 54v/03

1.1.1.1.12 +sAk Metinde iki ayrı isme gelerek organ ismi yapmıştır.

bağırsağ < bağır+sağ 40r/13

ķursağ < ķur+sağ 39r/02

1.1.1.1.13 * +sUz İsimlerden eksiklik, yokluk bildiren olumsuz anlamda sıfatlar yapan ekidir. Metinde Türkçe ve Arapça isimlere gelerek eksiklik, yokluk bildiren olumsuz sıfatlar türetmiştir. Çeşitli çekim eklerinin üzerine getirilerek de kullanılabildiği görülmektedir.

ansuz < an+suz 47v/03

bensüz < ben+süz 47v/10

şusuz < şu+suz 39r/11, 45r/03,07; 54r/10

dilsüz < dil+süz 24v/12, 42r/2

muşahibetsüz < müşahibetin + süz 7r/4

‘aķılsuzlıkdan < ‘aķıl+suz 53r/01

mu‘āvenetüñsüz < mu‘āvenetüñ + süz 42r/7

ta‘āmsuz < ta‘ām+suz 33r/07

1.1.1.2 İsimden Fiil Yapan Ekler

1.1.1.2.1 +A- İsimlere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetmeye yarar. Metinde iki ayrı isme gelerek geçişli fiiller türetmiştir.

oyna- < oyun +a- 43r/13

dile- < dil+e- 55r/04

1.1.1.2.2 +At- İsimlere gelerek fiil türetir. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da isme gelerek geçişli fiil türetmiştir.

gözet- < göz+et- 20r/03

1.1.1.2.3 +IA- İsimlerden hem geçişli hem de geçişsiz fiil türetebilen işlek bir ekidir. Metinde aşağıda gösterilen örneklerde isimlere gelerek çeşitli fiiller türetmiştir.

ağla- < yığ+la- 50r/08, 29r/09

añla- < aň+la- 49v/12

bağışla-< bahş+la- 57v/07

bağla-< bağ+la- 6v/01, 8r/08, 11v/04, 13; 14v/11, 23r/04, 05; 28r/07, 33v/01, 35r/03, 54v/13, 58r/01

başla-< baş + la- 8r/10, 8v/01, 18v/02, 20v/13, 33v/11, 38r/10, 49v/13, 56v/09

boğazla-< boğaz+la- 38v/01, 38v/02

dağla- < dağ+la- 36r/02, 38v/11

eyle- < *ed + le- 2v/05, 3r/13, 3v/08, 4r/03, 4v/12, 5r/11, 5v/09, 6r/13, 7v/9, 8v/12, 11r/10, 11, 11v/03, 10; 12r/3, 04, 08; 12v/03, 12, 13r/01,03, 04, 06, 10; 13v/06, 15r/04, 15v/03, 06, 08, 09, 10; 16r/02, 03, 05, 07; 16v/06, 07; 17r/06, 09, 17v/12, 18r/08, 09, 13; 18v/01, 08, 12; 19r/03, 07, 08; 19v/03, 07; 20r/02, 05, 09, 13; 20v/04, 21r/09, 11, 12; 21v/01, 04, 05,13; 22v/07 23v/08, 24v/07, 08; 25r/05, 07, 09; 25v/01, 26r/06, 07, 09; 26v/05,09, 10; 28v/01, 02; 29r/02, 04, 10, 12; 29v/02; 30r/04, 06, 07/10; 31r/01, 31v/02, 04, 06, 13, 32r/04, 06 ,12, 32v/07, 33r/10, 11; 33v/09, 34r/02, 04, 11; 34v/01, 07; 35v/10, 12; 36r/03, 05; 36v/01,10; 37r/08, 12; 37v/01, 09; 38r/01, 03, 04, 05; 38v/06, 39r/10, 11; 39v/05, 13 40r/06, 13; 40v/08, 09; 41r/03, 41v/01, 42v/09, 10; 43r/02, 43v/11, 44r/10, 45v/04, 10; 46r/06, 47v/06, 48v/03, 49v/11, 50v/03, 51r/02, 10; 51v/01, 02; 52r/03, 04; 54r/05, 13; 55r/08, 57r/05, 57v/05, 13; 58r/03, 04, 10, 12, 13

gizle- < giz+le- 21r/08, 38r/10

gözle- < göz+le- 15r/06, 25r/11, 48r/10

ışmarla- < ışmar+la- 35r/06, 40r/01

işle- < iş+le- 36r/10

tağla- < tağ+la- 30v/04

söyle- < söz + le- 6r/09, 6v/06, 7r/06, 8r/10, 8v/01, 02; 8v/10, 9r/11, 12v/08, 09; 13r/04, 45v/02, 46r/08, 11, 12; 46v/01, 49r/12, 50r/11, 51r/02, 53v/09, 57v/11, 58r/01

uğurla- < uğur+la- 26r/04, 34r/09

1.1.1.2.4 +lAn Bu eki +lA- isimden fiil yapım ekinin -n- çatı eki ile genişletilmiş şeklidir. Bu ekle türeyen kelimeler +lA ekiyle kullanılmayan ardından -n ekini de isteyen fiillerdir. Metinde aşağıda gösterildiği gibi Türkçe, Farsça ve Arapça isimlere gelerek filler türetmiştir.

bağlan- < bağ-lan- 38v/10

uğurlan- < uğur-lan- 23v/02, 23v/11

çöplen- < çöp-len-

pāralan- < pare-lan- 22v/09

tezvīclendürmek < tezvīc-len- 44v/7

1.1.1.3 Fiilden İsim Yapan Ekler

1.1.1.3.1 -A Asıl olarak ünlü zarf-fiil eki olmasına rağmen bazı kök ve gövdelerle kalıplaşmış biçimde kullanılmıştır. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve kalıplaşmış isim meydana getirmiştir.

göre < gör-e 19v/07

1.1.1.3.2 -AgAn Fiilin anlattığı hareketin sürekli, her zaman gerçekleştiğini anlatan kelimeler türetmeye yarar. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da sıfat türetmiştir.

kaçaganlardur < kaç-ağan 7v/06

1.1.1.3.3 -GUn Fiillere gelerek isim türetir. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da fiile gelerek kalıplaşmış isim türetmiştir. Bu ek, içinde edilgenlik anlamı da barındırmaktadır. Burada “yorulmuş” anlamını vermektedir.

yorgun < yor-ğun 20r/01

1.1.1.3.4 -(y)IcI Çok işlek bir fiilden isim yapma ekidir. Fiillerin gerçekleştircilerini gösterir. Metinde sadece bir örneğe rastlanmış ve meslek ismi türetmiştir.

odun kesici < kes-ici 19v/13

1.1.1.3.5 -I Fiillerden somut isimler türetir. Metinde üç ayrı fiile gelerek somut isimler türetmiştir.

ayru < ayr-u 56r/07

tolu < tolu-u 12r/6

korqu < kork-u 21r/12, 38r/13

1.1.1.3.6 -(A)k Çok işlek olmayan ve benzerlik ifade eden bir ektir. Metinde tek bir yerde geçmekte, fiile gelerek mesafe ifade eden isim türetmiştir.

uzak < uza+k 28r/11

1.1.1.3.7 -(U)k Sıfat türeten bu ek, metinde bir örnekte görülmektedir ve “daha çok” anlamına gelen ‘artuk’ sıfatını türetmiştir.

artuk < art-(u)k 33r/01, 33r/03

1.1.1.3.8 -(D)n Fiillerden çeşitli sıfat ya da ad nitelikli sözcükler türeten bu ek, metinde iki örnekte görülmektedir.

şatun < şat-(u)n 7r/10,13v/02, 23r/10, 33r/01, 35v/13, 39r/13, 40r/02, 05; 52r/02, 54r/11

yakın < yaq-(ı)n 17r/04, 20r/11, 24r/07, 25r/01, 34r/11, 47v/04, 51v/04 yer zarfı türetmiştir.

1.1.3.9 -r Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve sıfat türetmiştir.

beşzer < beşze-r 37v/12, 50v/08

1.1.1.3.10 -sX Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve nesne ismi türetmiştir.

giysü < giy-esü 41r/04, 41v/13, 42v/05, 09

1.1.1.3.11 -sXz Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve sıfat türetmiştir.

gereksiz < gerek -siz 43r/04

1.1.1.3.12 -U Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve yön bildiren isim türetmiştir.

gerü < ger-ü 19r/11

1.1.1.4 Fiilden Fiil Yapan Ekler

1.1.1.4.1 -Ar- Fiillere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve fiilden fiil türetmiştir

kopardı < kop-ar- 31v/07

1.1.1.4.2 -(I)l- Fiilden Fiil Yapan Edilgenlik eki. Metinde aşağıdaki dört örneğe rastlanmış ve edilgen fiil türetmiştir.

açıl- < aç-(ı)l- 23v/01

kesil- < kes-(i)l- 31v/10

ayrıl- < ayr-(ı)l-10r/08

yıkıl- < yık-(ı)l- 45r/11

1.1.1.4.3 -(I)r- Fiilden fiil yapar. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve fiilden fiil türetmiştir.

artur- < art-(u)r- 23r/01, 49r/05

geçürmek < geç-(ü)r- 65r/9

segirtmegde < seg-(i)r- 7r/10, 8r/9, 18v/3

1.1.1.4.4 -(I)ş- Fiilden fiil yapan dönüşlülük Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve dönüşlülük ifade eden fiiller türetmiştir.

buluş- < bul-(ı)ş- 48r/08

buluş- < bul-(u)ş- 45r/03, 45r/10

toluaş- < tolaş- 30r/11, 42v/05

şorış- < şor-(ı)ş- 40r/03

yetiş- < yet-(i)ş- 14v/8

yëtüş- < yèt +(ü)ş- 4r/13, 57v/06

1.1.1.4.5 -dUr- Fiilden Fiil Yapan Ettirgenlik Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve ettirgenlik fiilleri türetmiştir.

bindir- < bin-dir- 7v/06, 9r/4

boğdır- < boğ-dır- 21r/12

döndür < dön-dür-13v/08

döktür- < dök-tür-18v/03

indir- < in-dir- 39v/04

karışdur- < karış -dur- 55r/2

kızdur- < kız-dur- 36r/02

ķondur- < ķon-dur- 9r/07, 46v/08

ëtdür- < ët - dür- 11r/1, 33r/9, 54v/13, 55v/5

toldur- < tol-dur- 20v/03

tezvïclendür < tezvïclen-dür- 44v/7

uyandur- < uyan-dur-15v/04

yëtişdür- < yëtiş-dür- 57r/2

1.1.1.4.6 -Ir- Fiilden Fiil Yapan Ettirgenlik Eki. Metinde tek bir örnekte geçmekmiş ve ettirgenlik fiili türetmiştir.

geçür- < geç-ür- 31v/10, 54r/10, 56r/09, 58r/04

1.1.1.4.7 -In Fiilden Fiil Yapan Edilgenlik Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve edilgen fiiller türetmiştir.

alınmış < al-(ı)n- 13v/2

bulınalardı < bul-(ı)n 7v/10

bulun- < bul-(u)n- 10v/08, 8v/12

bilin- < bil-(i)n- 26v/04

gêçin- < gêç-(i)n- 33r/07

olınmış < ol-(ı)n- 3v/13, 42v/7

tolan- < tola-n- 38r/08

uzanmış < uza-n- 20v/13

èdin- < èt-(i)n- 35v/10, 23v/5

görinür < gör-(i)n- 5v/10

oluna < ol-u(n)- 16v/11

örtin- < ört-(i)n- 8r/03

uzan- < uza-n- 20v/13

1.1.1.4.8 Fiilden fiil yapan -t- ettirgenlik eki. Metinde aşağıdaki dört örneğe rastlanmış ve ettirgenlik fiilleri türetmiştir.

tonat- < tona-t- 15v/08

*öğret- < ögre-t-17r/06, 27r/13

Segirtmegde < segir-t 7r/10

uzat- < uza-t 24r/09, 31v/05, 55r/10

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

2v

(1) Hikâyet-i Latîfe-i ‘Ucube-i Maḥcûbe-i Zarîfe

(2) ḥamd-u bî-ḥad ol Ḥudâ-yı zû'l-Celâl-ı ber-kemâl lâ-yezâle ki vücûd-ı âdemi ki eşref-i cemî‘i mevcûdât-dur mir‘ât-ı (3) mükevvenât kıldı ve her şey‘i ki taht-ı ḥilkatdadur ‘ulâdan tâ şerâya degin cibellet-i beşeriyetde merkûz (4) kıldı ta zât-ı kevni nümâ-yı insânı bir âyine-yi maşḡûl oldu ki zevi‘l-‘uḡûl oldu ki zevi‘l-‘uḡûl (5) nazâr-ı başiretile mecmû‘a-yı fîrâta kevneyni anda müşâhede eyleye nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ buyurur *senurihim* (6) *âyâtina fi‘l-âfâki ve fî enfusihim*¹ pes ber-muḡtezâ-yı ḥikmet ba‘zı âdemi ba‘zından güzîde (7) kıldı ve daḡı envâ‘-ı a‘ṡâfi ve eşnâf-ı eltâfila müşerref ve maḡsûs kıldı nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ (8) buyurur *ve rafa‘na ba‘zahum favka ba‘zin deracâtin*² ve kendü evliyâsını mezîd-i kerâmetile (9) kâffe-yi ḡalktan mümtâz kıldı ve kendünün ḡacb-i celâlında bunları mestûr kıldı nitekim (10) buyurur *evliyâ‘i tahte kıbabi la ya‘rifuhum aḡadun ḡayri* ve enbiyâ ‘aleyhi‘s-selâm ki sâkinân-ı (11) serâ perde-yi ‘işmet ve ḡavâşş-ı ḡazret-i ḡurbet-dürürler rûtbe-yi risâletile ve menzilet-i nübüvvetile müşerref (12) kıldı ve ḡazâyir-i ḡurb-ı ḡuddüsedde ve merâḡil-i maḡabbet-i ünsde her birine maḡâm-ı ‘âlî ve derece-yi refî‘

3r

(1) erzânî kıldı ve âşâr-ı ḡaḡḡı izḡâr édüp ve rûsûm-ı bâṡılı ihfâ etmek için bunları ḡalka gönderdi (2) ba‘zısına kütüb-ı müdevvenile menşûr vèrdi tâ muḡtezâ-yı fermân-ı ḡaḡḡ üzerine cinni ve insi (3) ṡarîḡ-i ṡuḡyândan menhec-i şalâḡa ve câdde-yi felâḡa ḡetüre ve mevhibât-ı nefîse-yi firdevsile (4) ve hedâyât-ı cinân ‘adnıla va‘de vèrüp ve envâ‘-ı ‘uḡûbât-ı derekât ve şiddet-i ‘azâb-ı (5) elîm-i düzahıla va‘îd ederler tâ teblîḡ-i risâletden sonra ḡalkuḡ ḡaḡḡ üzerine ḡücceti olmaya (6) nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ buyurur *li-ela yekûne lin-nâsi ale‘l-lâhi ḡuccetun ba‘der-rusûl*³ pes ol ‘anâsır-ı (7) muṡaḡhara-yı rûsûl ortasından ḡulâşa-yı ḡilkat ve zübde-yi fîrât ḡvâce-i beşer ve şefî‘

¹Fussilet Sûresi, 53. ayet “Kur’an’ın gerçek olduğu kendileri için apaçık belli oluncaya kadar...”

²Zuhruf Sûresi, 32. ayet “...kimini kiminden derecelerle üstün kıldık...”

³Nisâ Sûresi, 165. ayet “...ki insanların peygamberlerden sonra Allah’a karşı tutunacak bir delilleri olmasın!...”

(8) rüz-ı maḥşer kevkib-i evc-i sa‘ādet ve sitāre-yi felek-i hidāyet mübelliğ-i risālet ve māhī-yi (9) zālālet Ebü'l-Kāsim a‘ni Muḥammed Muştāfa şalāvātu'l-lāh ‘aleyhi üründüledi ve merātib-i ‘izz-i devlet (10) ve menāzil-i şeref-i kurbet ve maḥabbet ve ‘ulüvv-i maḳāmāt ve farṭ-ı kerāmāt ve zuhūr-ı ‘acāyib-i mu‘cizāt (11) ki ṭakat-ı insāniyyeye ḥadd-i imkân ola müyesser kıldı Ḥaḳḳ ta‘ālā buyurur ve *kane faż’l-lāhi* (12) ‘*aleyke azāmen*⁴ çehār yārī ve güzide-i sāyir-i aşḫāb-ı kulüb maḥall-i ḥilāfet-i Ahmedī’de naşb (13) eyledi ve her birisine derece-yi ‘ālī ve manşib-ı refi‘i erzanī kıldı emīrū’l-mü’mīni Ebi Bekr’e

3v

(1) maḳ‘ad-i şıdḳda emanetile efzaliyet vèrdi ve emīrū’lmü’mīnīn ‘Ömer dār-ı mülk-i dīnde kesret-i şalābet (2) ve nihāyet-i ‘adāletile imāret vèrdi ve emīrū’l mü’mīnīn ‘Oşman’a kitāb-ḥāne-i ‘ilmi’l-hīde tilā (3) vet-i Ḳur‘ān-ı ‘azīm ve farṭ-ı ḥayāyıla kerāmet vèrdi ve emīrū’l-mü’mīnīn ‘Ali’ye maḳām-ı rücūliyyetde (4) intiḳamıla şecā‘at vèrdi ve şad mezār tuḥef-i taḥiyyāt ravza-yı muḳaddes ve merḳad-i mübarek a‘ni (5) ḥ‘āce-yi kā’ināt ve server-i mevcūdāt Muḥammed Muştāfa üzerine olsun ‘aleyhi efzālū’ş-şalāvāt ve ekmeli’(6) t-taḥiyyāt ve Ḥaḳḳ ta‘ala celle zikrūhū ḥazretini tenziye ve taḳdīs édüp ve seyyid-i rūsūl Muḥammed Muştāfa’ya dūrūd (7) taḥiyyet étmekden şonra bu mecmū‘anun sebep-i te’lifine şuru‘ édüp az‘afu ḥalku’l-lāh ve a‘cez ‘ibādihi (8) seyyid-i Ahmedīn Ḥasan Bālī ‘afiyyu’l-lāhi ma‘aşihima e’ş-şehīr bi’ş-şıdḳi éydür diledüm ki bir mecmu‘a eylemege mevā (9) ‘ız ve ḥikemi mutazammın ve emsal ve ḥikāyātı müştemil olup tevāriḥ-i mülükdan ve aḥbar-ı müteḳaddimīnden (10) muḥbir ola ve ḥavāşş ve ‘avām-ı ‘ālem andan behremend olup mülük ve selāṭīn anuḡ istima‘ından (11) maḥzuz olalar bu sevdāda esb-i te‘emmül ve fikret-süvar olup eṭrāf-ı ‘ālem ma‘rifeti geşt édüp (12) kütüb-ü meşāyih ve devāvīn-i ‘acemi tettebbu‘ édüp ba‘zını nā-müsta‘mel ve ba‘zını müterecem buldum bu esnada (13) ittifaḳ bir kitab elüme girdi fāsīḫū’l-‘ibāre ve belīğü’r-rivāyet dokuz bāb üzerine tertib olınmış

4r

(1) ve her bābda fevāyid-i bī-ḥadd. ve letā’if-i bī-‘ad, münderic olınmış. ve ‘ucūbe u maḥcūbe dēyü ad vèrilmiş ve ol me‘āni ki fikr (2) étmışidüm cemī‘isin ol kitābda

⁴ Nisā Süresi, 113. ayet “...sana Allah’ın lütfu gerçekten büyük olmuştur.”

mevcūd buldum ve münasib gördüm ki ol kitābı zebān-ı Pārisi'den Türki'ye tercüme (3) eyleyem pes müdebbir-i 'akl ve müfekkir-i hıredile bu bābda meşveret edüp anlardan rāy-ı bi's-şavāb istimdād etdüm ve 'akl-ı (4) hıred reh-nümā olup cevāb-ı şafı vērüp dēdiler ki bu resme 'amelde ki neticesi şevāb-ı cemil-i uhrevīdür lā-büddür ki (5) cānib-i dünyāyı daħı mu'aṭṭal ḳomıyasın sünnet-i müteḳaddimān üzerine bina'-ı kitābı bir şeh-zāde-yi şāhib-i sa'ā (6) detün nām-ı şerifine ḳopasın tā anuḡ yümn-i iḳbāliyle itmāmı müyesser ola ve hem ol ism-i mübarekūḡ şerefiyile bu mecmu'a (7) daħı ḡalk-ı 'ālem ortasında şeref bula çün bu münāzara anlaruḡla vāki' oldı bu za'if daħı éyütdüm ki (8) ol şeh-zāde-yi şāhib-i sa'ādet ki dēdiḡüz bu zamānda şāh-şāh-ı 'ālem ḡamī-yi evlād-ı beni-ādem ḡusrev (9) gibi ḡuşā şehriyār-ı fermān revā şeh-zāde-yi mübarek zıll-i melik-i 'ādil ḡaḡan-ı Süleymān-ı serir Skender-i Cihan Gır (10) semere-yi şecere-yi āli 'Osman sultān 'alem-şāh bin Sultān Bāyezid ḡan'dur ṭavva[l]-lāhu 'ömrehü ve zāde salṭanatahu āmīn yā mu'in (11) penāh-ı melik-i ālem mīr-i kāmil ḡudāvend-i cihān sultān-ı ādil pes ben za'if-i du'ā-gūy-ı naḡif ol (12) şeh-zāde-yi cihān-girūḡ ifrāṭıla hevā-dārı olduḡumdan bu mecmu'ayı anuḡ nām-ı şerifine yazdum tā ki (13) şeref-i muṭāla'asına yetüdükde çün maḡall-i ḡabūlda vāki' ola ümīzdür ki ol şāh-ı cihān muṭa'uḡ

4v

(1) nazar-ı 'ināyetiyile manzūr ve 'avāṭif-ı ḡusrev enīsiyile ma'tūf olam ve bu mecmu'aya ben daħı 'ucūbe ü maḡcūbe dēyü ad (2) vērüdüm va'l-lāhu'l-muvaffıḡ ve'l-müste'ān āḡāz-ı dāsītān-ı 'ucūbe ü maḡcūbe mellāḡān-ı biḡār-ı aḡbār ve seyyā (3) ḡān-ı diyār-ı esrār şöyle ḡikāyet ve böyle rivāyet etmişlerdür ki zamān-ı aḡdemde ve Şehr-i 'Acem'de nesl-i cemden (4) bir pādişāh varıdı umūr-ı memleketde bī-hemāl idi ve ḡānūn-ı salṭanatda ber-kemāl idi ve memleketi bī-ḡadd ve leşkeri (5) bī-'ad melik-i melek-sīret ve pādişāh-ı āşaf-fikret idi 'adl-ü bezlde enūş-ı revān 'ilm-i ḡikmetde Loḡmān (6) ve Sülymān-ı ba-ḡātem idi anuḡ adına Semmāḡ dērler idi ve anuḡ tab'ı lafit-i ḡūb-ruy ve cūd-ı müy ḡoş- (7) ḡuy ve semen-būy peri-peyker ve melek manzar ve māh-i ṭal'at ve ḡurşīd-şūret serv-reftār şīrin-ḡüftār (8) ḡül-endām ve dil-ārām dil-rübālara māyil ve her zaman dil-i sāfī anlaruḡ muḡarenetine sāyil ve muşāḡabet-i (9) ṭab'-ı selimine münāsib vāki' olmuşıdı ve bir laḡza anlaruḡ müvanesetinden ḡālī olmazıdı ittifaḡ bir ḡün (10) ṭaraf-ı Rūm ve Mışır'dan bir bāzirḡān ḡayli ḡulām-ı şāhib-

i cemāl ve bī-nihāye meta‘-ı ba-kıymet ve cevāhir-i (11) bā-ğadr ü bahā ve keşret-i etbā‘ u eşyā‘yla ol şehre geldi çün Şāh-ı Semmāh anuğ kudūmından (12) haber-dār oldu kendi haşekilerinden birkaç kimseye emr eyledi vardılar bāzırgānı meclis-i şāha da‘vet (13) étdiler ve h^vāce dağı nice hediyeler alup der-gāh-ı şāha yüz tutup ‘atebe-yi bārigāh-ı cihān-penāha baş koyup

5r

(1) du‘ā u şena édüp yer gösterdiler oturdı melik dağı h^vāce terğīb-i husrevānıyla rağbet ve mülāyimet-i (2) şāhānıyla nüvaht étdükden sonra dedi ki ey h^vāce senüğ katuğda bizim maşşudumuz oldur ki gül-endām ve (3) dil-ārām zuhre-cebīn ve hurşid-şal‘at kenīzeklerüñden getüresin görevüz göñlümüz murādınca olursa (4) alavuz dedi bāzırgān zemīn-pūs édüp her neye ki mālīkem şāhuğ huzurında hazır édeyin déyüp (5) ne deñlü kenīzekileri varisa getürüp şāhuğ nazarına ‘arz éyledi şāh bu cümleye nazar éyledi hiç birisi münā (6) sib ve muvāfıq düşmedi melik buyurdı ki biz mücerred hüsn-i şürete iltifāt étmezüz bilün bir mecmu‘a isterüz ki (7) hüsn-i şüret ve luğf-ı süret anda müzeyyen ve zarāfetde leğāfetde tarāvetde hālāvetde kıyāsetde firā (8) setde mu‘ayyen ve rüda būda hūda mūda bī-nağır-i ‘ālem ola dedi bāzırgān cevāb verüp (9) dedi ki Hağğ ta‘ālā cāh-ı şāhı mü‘ebbed kılsun ancılayın mağlūb-ı merğūb ki şāh taleb éder felek-i ba-rıf‘at (10) bu deñlü irtifā‘ıla her şeb u rüz hezār çeşmile ‘ālemi tama[m] éder müteğassirdür ki ancılayın nāzenīne nazar (11) eyleye ben kim olam ki melik huzurunda anuğ gibi dil-firīb-i ‘ālemden nişān verem bu evşāfıla (12) mevsüf kimseneyi ben ne gördüm ve ne eşitdüm meger Şehr-i Mışır‘da harem-i ‘azizde iki kenīz-i bā-temiz ki (13) hüsn-i şüret ile ma‘rūf ve farğ-ı fiğnatile mavsūf ve çün āfitāb-ı māh-i ‘ālemde meşhūr ve tarā

5v

(1) vet ve hālāvetde yegāne dürürler ve çün mükāleme ve mufāvāzaya gireler hezār şehabān haşşān anlaruğ münā (2) zarasında ‘āciz olalar ve çün hikāyāt u rivāyāt tağrīr édeler büleğā ü fuşāhā-yı cihān anlaruğ (3) nağiresinde kāşır olalar ve ‘azizin çerāğ-ı çeşmi anlaruğ rüy-ı pür-nūruyla rüşen ve hücre-yi (4) hāşşı ol gül çehreleriyle gülşen dürür rüzigārını anlaruğ müvānesetiyile geçürür ve bir lağza anlaruğ mücālesetinden (5) hālī olmaz ve anlara ‘Ucūbe ü Mağcūbe déyü ad vermişler Melik Semmāh çünki

‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nün evşāf-ı ḥamīdesini (6) tafşīlile eşitdi yüz can ve dilile ‘āşık olup heves étdi ki anlaruñıla muḥtalif ve mūnis ola şöyle ki (7) bir laḫza anlaruñ zikrinden ḥālī olmazdı ve kendünün muḥarribleriyle dāyım anlaruñ zikrini tekrār éderidi (8) nitekim dēmişlerdür *men aḥabbe şey’an ekşre zikrehu*⁵ bir gün vezīr-i ḥaşşına éyitdi bu maḫşūduñ taḫşīlin (9) tedbīr eyle ki vişāl-ı ‘Ucūbe ü Maḥcūbe benüm bir laḫza ḫatırumdan ğāyib olmaz egerçi bunları ḥarem-i ‘azīz (10) den çıkarmak muḥāl ve müsteb‘ad görünür lākin her bābda ceḥd mu‘teberdür vezīr cevāb vērüp (11) dēdi ki bu maḫşūda mekr ü ḥileden ğayrı nesneyile ḳādir olunmaz zīra ki ḫizāne-i ‘ālemi cem’ édüp (12) anlara kıymet için ‘azīze ‘arz olunurısa anlaruñ bir kılin vērmege imkān olmaya ve ‘Ucūbe-yi Maḥcūbe’yi (13) bu ḳadar zekā ve fitnat ve kıyāsetile aldamaḫ daḫı müyesser degildür hemān bu mühimmün itmāmında bir mekkār ve muḥīl

6r

(1) gerekdür ki bediḫe-yi ‘aḳl ve netīce-yi rāy-ı şāyibile bu işi tamām éde ve ben bendenün bir dōstı vardır adına (2) Ṭayfur dērler bir civān-ı ḥūb ve bir merd-i merğūbdur ṭab‘-ı mevzūn ve ṭālī‘-i meymūndur ve hem baña müte‘allik (3) civāndur rub‘-ı meskūnı geşt étmişdür ve envā‘-ı ‘ulūm ḥāşıl étmişdür şöyle ki uşul ve fiḫ ve ḫilāfi (4) ve kelām ve ḫikmet ve nice zebān-ı muḫtelife ögrenmişdür bu ‘amel anuñ gibi ‘āḳile layıḳdur eger ihzāz éylemeyüp (5) ḳabūl éderse bu maḫşūduñ ḫuşulı müyesser ola melik derḫal Ṭayfur’ı gertürmege ādem gönderdi (6) Ṭayfur çün şāḫın ḫuzūruna geldi ḫidmet ve zemān-būs édüp derḫal bedīḫ-i medḫ-i (7) şāḫ için bir ḳaşide nazm édüp ve ba‘zı kelimāt-ı menşūre neşrèyledi ve şarā‘t-ı ḫüsn-i edeb (8) ve rüsüm-ı bendegi yerine getürdi Melik Semmāḫ Ṭayfur’a mūrā‘āt ve ikrām-ı tam gösterdükden sonra ḫikāyet-i (9) ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’yi yād édüp ve anlaruñ vuşlatına rağbeti olduĝını söyledi ve buyurdi ki ey Ṭayfur (10) senün zekā ü fitnatuñ ve kıyāset ü firāsetuñ benüm ḳatında müteyaḳḳundur ve bu maḫşūduñ taḫşilinde (11) senün ḫiyel-i maşlahat-āmiz ve rāy-ı şavābuña muḫtacam niteki dēmişlerdür *ersil ḫekāmen ve lā tavşih*⁶ hemān ‘azm-i (12) diyār-ı Mısr édüp ‘aḳl-ı bā-temizle ḫired-dānlık édüp her ne ṭarīḳile el vērürse ol iki nāzenīn-i dil-cū (13) ları bu ‘āşık-ı dil-dādeye vaşl étmege çāre eyle Ṭayfur baş ‘ubūdiyyet maḳamında ḳoyup

⁵ Arapça söz “biri bir şeyi severse ondan çok bahseder.”

⁶ Arapça şiir mısrası “bir bilge gönder ve ona tavsiyede bulunma”

6v

(1) kemer-i inkıyâdı bêline bağlayup rağbet-i şâdık ve himmet-i ‘âli ile bu işün taḥşîline yüz tıtdı Melik Semmâh (2) buyurdu niçe esb ü ester ḥâzır êdüp ‘envâ’-ı emti‘a ve aḳmişe tertîb êdüp ve nuḳûd-ı vâfir i‘tâ’ (3) êdüp Ṭayfur’ı taraf-ı Mısr’a gönderdiler çün ki Mısr’a yêtişdi tüccâr ‘âdeti üzerine bir kârbân- (4) sarâyda ḳondı bir niçe vaḳt âsayiş êdüp râḫat olduḳdan sonra şehri geşt êdüp her gün (5) bir tarafı seyr-ü temâşâ êdüp her sınıf merdümıla ihtilâṭ êtmege âgâz êtdi ve her ṭayifenün fehm-i miḳdârınca (6) kelimât-ı lezîz söyleyüp her ḳavmuḅ mizâcına muvâfiḳ mizâc êdüp eyledi şöyle ki ḥavâşş ve ‘avâm can u (7) dille aḅa maḫabbet êdüp meftûn oldılar âḫir-i tab’-ı laṭîf ve luṭf-ı maḫâvir-i Ṭayfur’dan ‘azîz-i Mısr’a ḫaber (8) vêrdiler tâ Ṭayfur’ı maḳâm-ı bezme ve meclis-i ‘ıyşâ ḫâzır eyledi Ṭayfur ḳurbet-i ‘azîze mecâl buldı ‘ale’l-fevr (9) ol deḅlü ḫikâyet-i laṭîf ve ‘eş‘âr-ı ṭarab-engîze ve oḳıdı ki ‘azîz-i Mısr ol nuṭḳuḅ lezzet ve ḫalâve (10) tinden terk-i muṭrib ṭarab-nâk êdüp ol kelâm-ı mevzûnuḅ istimâ’ına meşḅûl oldı ve aḅa kendünün (11) ḫâşş libâslarından ḫil‘at-ı fâḫir iḫsân êdüp buyurdu ki dâyim bizüm muşahabetümüzden ḫâli olma tâ ki (12) senün fevâyid-i ‘ulûmuḅdan behremend ve muşahabet-i şevḳ-engîzünḅden maḫşûş olavuz Ṭayfur ‘ale’ (13) l-fevr taḫt-ı ‘azîze baş ḳoyup ve ḫidmet-i zemîn-bûs êdüp dêdi ki ḫazret-i ‘azîzün fermânına muṭî‘

7r

(1) ve ḫidmetine cân ve dilile ḳâyim olup âsitinâne-yi devletine yüz sürmeye mülâzemet êdelüm ve bu ṭarîḳ (2) üzerine her şeb ü rûz ‘azîzün ḫidmetine mülâzemet êdüp muşahabete meşḅûl oldılar ve ihtilâtı (3) bir dereceye iletdiler ki ‘azîz-i Mısr’ı kendünün ḫünerlerine maḅrûr êtdi şöyle ki bir laḫza ve bir sâ‘at (4) anuḅ muşahibetinsüz şabr u ḳarâr êtmezidi âḫir şöyle ki olurlar ḫarem-i ḫâşşı ‘azîze yol buldı (5) ve vaḳtı ki ‘Ucûbe ü Maḫcûbe birbiyile mu‘âşeret êdüp ‘azîz ḫuzurunda kelimât-i müvecceḅ ve ‘ibârât-ı (6) laṭife ile nûkteler ki söylerleridi Ṭayfur anlaruḅ her birine ḫikâyet-i pakîze ve ‘iş‘âr-ı bedî‘yile müfâ (7) vaza êderidi ve ‘azîz-i Mısr ḫuzurunda edeb-i ri‘âyet êdüp ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’ye arḳa vêrüp (8) oturdu ve gûşe-yi çeşmiyle anlara mültefit olmazıdı çün bir müddet bu ṭarîḳile ‘ubûdiyyet (9) resmine iḳâmet êtdi pes başiret-i te‘emmülile ve kâr-ı ḫileyile yüz tıutup ol fikr ki ḫâṭırında varıdı (10) tekâsül êylemeyüp şurû‘ êtdi ve iki üştür-ı bād-pa şatun aldı ki segirtmegde

bād-ı şabādan sebkat eder (11) leridi ve şehirden taşra on fersah miğdarı yerde bir kārban-sarāy bulup kendünün mu'temed (12) lerinden bir kimseneyi ol kārban-sarāyda kodı ve ol iki üstür-ı dīv-peykeri ol kārban-sarāyda (13) günde bir vaqt bir miğdar 'alef vērüp yine şehre getirürdi ve ayaklarına muhkem bend ururdi

7v

(1) bu tarīkile her gün 'alef vaqtında ol kārban-sarāya iltüp 'alef vērüp yine şehre getirüp (2) ayaklarına bend ururdi kat'en şehirde 'alef vërmezlerdi bir niçe gün bu resm üzerine müdā (3) vemet etdi tā ki üstürler şöyle hūy edindiler ki kaçan Tayfur ayaklarından bendlerin götürse (4) hemān ayak götürüp ol kārban-sarāydan yaña revān olup tarafetü'l-'ayn içinde anda (5) yetişürlerdi pes Tayfur kendünün mu'temedine bir gün dedi ki ticāret için iki hūb-rūy kenīzek (6) şatun aldum amma kaçaganlardur anları bu develere bindirüp saña göndersem gerekdür ihtiyat-ı tammıla (7) anları bend edüp benüm gelmeme mütevaqqıf olasin ve ol bād-pāları yine şehre getürdi ve 'ādet-i (8) kadīm üzerine ayaklarına bend urdi tā 'alef vaqtına degin anları kodı ve bir müddet taħammül etdi (9) tā ki ol üstürlere açlık galebe etdi bī-karār oldılar şöyle ki eger bendden halāş olsalar tarafetü' (10) l-'ayn içinde ol kārban-sarāyda bulınalardı Tayfur fırsat gözedürdi gördi bir gün (11) 'aziz şikār kaşdına süvār olup 'azm-i şahrā edüp gitti Tayfur heman ol bād-pāları hāzır (12) edüp harem-i hāşş-ı 'azize gelüp 'Ucūbe ü Maḥcūbe'ye eyitdi ki 'aziz fulan bağda esbāb-ı bezmi āreste (13) edüp 'ıyş u tarab etmek için oturmuşdur ve sizlere muntazırdur ve baña ziyād i'timādı olduğundan

8r

(1) sizi taleb etmege gönderdi emre itā'at gerekdür tā mühimm-i melik fevt olmaya dedi 'Ucūbe ü Maḥcūbe (2) çün anı muḥarreb-i 'aziz bildiler lā-büdd emre inḳıyād gösterdiler gitmege rāzī oldılar ve bī-tevaqquf (3) çadır örtinüp hucre-'i hāşşdan taşra çıkdılar pes Tayfur ol iki perī-zād u meh-peykerleri ol (4) iki üstür-ı dīv-reng ve bād-pāy-ı āhenge süvār kıldı şalivèrdi ol bād-pāları şol kafesden (5) uçmuş kuşlar gibi yerlerinden şıçrayup harāret-i cu'ile kaşdı-ı 'alef edüp bir laḫzada yine ol (6) kārban-sarāya yetişdiler 'Ucūbe ü Maḥcūbe'yi mu'temed-i Tayfur'a 'arz etdiler mu'temed-i Tayfur ol iki (7) kenīzeki ber-müceb-i vaşıyyeti muhkem bend etdi ve muntazır-ı Tayfur olup oturdi çün 'aziz şikār- (8) dan dönüp yine sarāyına geldi Tayfur 'ādet-i

ḳadīm üzerine kemer-i ḫidmeti bêline bağlayup ‘azîzün (9) rikâbına segirdüp fasâhât ve belâgata girüp ve nâzûk efsânelere âgâz êdüp mezâḫik (10) söylemege başladı ve ‘azîzün ol kelimâtdan inbisât u neşâtı ziyâde olup buyurdi ki (11) ‘Ucûbe ü Maḫcûbe gelsünler senün bu nûktelerünge cevâb vêrsünler niçe ki ḫâşş ḫücrelerde taleb êylediler (12) ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’den kimsene nişân vêrmedi bu ḫâdişenün ta‘cübünden ‘azîzün ḫâlî mütebeddil oldı (13) ve kendüden geçüp anlarun söz ü firâkıyla nâle ü efgân-ı âsumâna yêtişdi Tayfur çün hüzn ü

8v

(1) bükâ ü nevḫayı ‘azîz gördi kendüyi ḡam-gîn şüret kılub rıfḳ u te’eniyle nerm nerm söylemege başladı (2) her nev‘den ol deḡlü kelimât söyledi ki ‘azîzün âḫ figânı bir miḡdâr sâkin oldı ve êyitdi ‘ömr ü (3) devlet-i melik bâḳi olsun ‘Ucûbe ü Maḫcûbe egerçi iki kenîzek-i bî-nazirleridi amma kim bilür ki za‘if-i (4) enûşe bunları ne resme mekr ü ḫîleyile mübtelâ ḳıldı ki bunun gibi fi‘ile cür’et êdüp senün gibi pâdişâ (5) ḫuḡ ḫidmetinden cüdâ olmaḡı revâ gördiler nitekim şâḫib-i şer‘ ‘a.m buyurur *innehunne nâḳiṣât* (6) ‘aklin ‘azîz êyitdi ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’den bu ḳadar firâset ve kiyâset ile bu resme ḫıyânet şâdır (7) olmaḡ mevcû[d] degil idi meger yaramaz muşâḫib sözine uyup anun fitnesine düştiler dâdi Tayfur êyitdi (8) meger ki melik buyurur rastdur likin anlar bu ḳadar fiṭnat ve zekâyıla kimsenün ḫud‘asına aldanmaḡ ṭavr-ı ‘akıldan (9) ḫâricdür amma muḳadderdür ki ‘avratun ḫılḳatı ṭaraf-ı çapdandur ve bunlarda ‘ahd u vefâ ve şıdḳ u şafâ olmaz (10) ‘azîzün ḫâṭırı bunlarun zikriyle perîşân olmaḡ lâyıḳ dâḡıldür dâyi şol ḳadar söyledi ki ‘azîze (11) bir pâre sükün ḫâşıl oldı ve Tayfur edâ’-yı mülâzemetde ḳuşûr ḳoymayup ḫidmeti evvelkiden (12) daḫı ziyâde eyledi tâ şol ḫadde degin ki ‘azîz anlarun bulunmasından nevmîz oldı meşâliḫ-i müslimîne (13) ve ḡayra meşḡül oldı Tayfur daḫı bir gün ṭurup ol kârbân-sarâya geldi ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’yi alup

9r

(1) ‘azm-i Diyâr-ı ‘Acem êdüp gitti bir gün gelüp Diyâr-ı ‘Acem’e yêtdi Melik-i Semmâḫ çün ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’nün (2) ḳudûmından ḫaberdâr oldı buyurdi tâ sim ü zerden maḫâḳ[ḳ]a ihzâr êdüp envâ’-ı cevâḫir ile (3) muraşşâ‘ ḳıldılar ve niçe şütür-ı ḫâşşı zer ü ziverile âreste êdüp niçe ḫil‘at-ı fâḫir ve niçe esb-i tâzî Tayfur’a (4)

gönderdi Tayfur ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’yi i‘zāz-ı tamāmıla ol ‘imāreye bindirip ve kendi ol teşrīf-i fāḥir-i meliki (5) geyüp ve esb-i tāzīye süvār olup taraf-ı şehre revān oldu Melik Semmāḥ daḥı emr etdi ki tamām (6) ‘asker süvār olup istiḳbāle çıkdılar Tayfur’ı ve ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’yi ta‘zīmile şehre getürüp devlet-ḥāne-yi (7) şāhiye’de ḳondurdılar andan Tayfur gelüp Şāḥ’uñ elin öpdi Melik Semmāḥ Tayfur’ı cümle memālike nāfiz (8) ḳılup kendünüñ niyābetini anuñ adına muḳarrar ḳıldı ve daḥı anuñ ta‘zīmi ḥuṣūşında her nesne ki ḥadd-i imkānda (9) ola nuḳşān ḳoymayup icrā etdi ve andan şonra Melik Semmāḥ vazīfe edindi ki meşālih-i memleketden fārig (10) olduḳdan şonra ‘Ucūbe ü Maḥcūbe birbiyile luṭf-ı mufāvaza edüp her gün bir faşl-ı ḥikāyet-i belīḡ ve rivāyet-i (11) bedī‘ söyleyeler ve ‘Ucūbe iştiḥādıla bir ḥikāyet irād edüp Maḥcūbe daḥı mi‘raż-ı ḥikāyetde ḥāle münāsib (12) cevāb vère ve bu kitāb anlaruñ tevāfiḳ-ı mükāleme ve üslūb-ı münazarası üzere vāḳi‘ olup doḳuz bāb (13) üzerine tertīb olundu tā muḥaḳḳikān u mubşirān bu mevā‘ızuñ me‘ānisinde te‘emmül edüp ḥazḳ-ı mustevfi

9v

(1) ve naşīb-i vāfir alalar va‘l-lāhu‘l-mürşid ve‘l-mu‘in (2) *el-bābü‘l-evvel* fi-şifati‘l-mu‘dileti ve‘l-inşāf (3) *el-bābü‘ḡ-ḡani* fi-şifati‘l-ḥilmi ve‘l-vaḳār (4) *el-bābüḡ-ḡaliḡ* fi-iḳāmeti’s-siyāseti ba‘de’t-teftīşi ve‘t-tafaḥḥūş (5) *el-bābü‘r-rābi‘* fi-medḥi’ş-şecā‘eti ve‘r-rücūliyyeti (6) *el-bābü‘l-ḥamis* fi-beyanı’s-sahāvati ve‘s-semmāḥeti (7) *el-bābü‘s-sadis* fi-medḥi’ş-şıḳati ve‘l-emāneti (8) *el-bābü‘ḡ-ḡamin* fi-ketmani’s-sırr-i ‘ani’n-nisveti (9) *el-bābü‘s-sābi‘* fi-meni‘i’ş-şirki ve‘l-ḥasedi (10) *el-bābi‘t-tāsi‘* fi‘t-tecennüb ‘an şuḥbetü‘l-eşrāri (11) *el-bābü‘l-evvel* fi-şifati‘l-mu‘dileti ve‘l-inşāf (12) çün Şāḥ-ı Semmāḥ taḥt-ı salṭanatda ḳayim olup rüsüm-ı ḥükümeti iḳāmet eyledi andan şonra (13) yine ḥücre-yi ḥaşşına gelüp murādāt-ı nefse meşḡul oldu ve ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nüñ mükāleme ve müḥādesesinden

10r

(1) maḥzūz olup şordı ki ne nesnedür ki sebep-i devām-ı devlet ve mücib-i şebāt-ı ḥişmet ola ve ḳankı (2) ḥaşletdür ki anuñıla memleket mażbūṭ olur ‘Ucūbe eyitdi devlet-i melik muḥalled olsun binā’-yı ḥāne-yi (3) devlet inşāfıla ve serīr-i salṭanat ‘adliyle mü’ebbeddür ve dēmişlerdür ki ḥaşāyış-ı mulūkda (4) ‘adilden şerīfden ḥaşlet

yoğdur zirā netīce-yi bereket-i ‘adl-i cihānda şāyi’ ve anuñ semere-yi (5) pür-lezzetinden hāşş u ‘ām muğtenemdür ve mülükdan her kimseye ki mülk-i müstaķīm ve devlet-i pāy-dār gerekdür (6) lābüddür ki k̄ā‘ide-yi inşāfı elden k̄omayup tarīķ-i ‘adle revān olup hużūr ède lābüddür ki (7) ‘adl-i devleti dāyim èder zulm mülki helāk kılur ve bu kelāmuñ şāhidi ol iki şeh-zāde (8) hikāyetidür ki birisi tarīķ-i cevr ü zulme revān olup mülk ü cāndan ayrıldı ve birisi serīr-i ‘adl ü (9) inşāfda muķīm olup mülk-i cihānı taht-ı hükümetinde kıldı Melik Semmāh şordı ki nicedür ol (10) hikāyet ‘Ucūbe dèdi *hikāyet-i ‘ucūbe der ‘adl ü inşāf* nāķilān-ı hikāyet şöyle nakl (11) ètmişlerdür ki iki şeh-zāde bir diyārda hüküm-i ārişile saltanat èdüp etrāf-ı memāliki ber-sebil tesvīd (12) ve münāşafa kısmet ètmişlerdi ve her birisi bir mülk-i taht-ı hükümetinde kılup icra’-ı aħkām èderleridi (13) ve ulu k̄arındaşı hişşesi olan vilāyetde cevr ü zulme ikdām èdüp re‘āyāyı şikenc-i

10v

(1) rence mübtelā kılımışdı ve küçük k̄arındaşı taraf-ı ‘adl ü inşāfa yüz tutup kendü memleketini farṭ-ı ‘adl ve neşr-i (2) inşāfıla ma‘mūr kılımışdı ve ra‘iyyeti anuñ ‘adl ü inşāfı sāyesinde āsūde olup müreffehi’l-hāl (3) olmuşlarıdı āhīr meliklerine bir ḥasm-ı ğālib ve dūşmān-ı k̄āhīr hücüm ètdi zarūri esbāb-ı ceng ve ālāt-ı (4) muhārebe tertīb ètdiler ve ol iki k̄arındaş birbirine mu‘āvenet èdüp dilediler ki leşkere bezl-i (5) emvāl ve a‘aṭā’-ı müvāhibe ile istimālet èdeler nuķūd-ı ḥazā’in mecmū‘-i leşkere vefā ètmedi meger ol (6) şehirde bir ğarīb bāzīrgān-ı mütemevvil varıdı ni‘meti vāfir ve mālī bī-endāz idi melik-i zālīm anı (7) getürüp dèdi ki cemī‘ mālınuñ nışfını bize vèr tā ki leşkere nafaķa vérelüm in-şā’-allāh maķşūd (8) hāşıl olup sürūr-ı hāṭır bulunduğdan sonra ol mālī edā’ ètmekde ihtimām gösterile bāzīrgān (9) bu ma‘inden ziyāde vahşet èdüp ebā’ gösterdi bīrāder-i ‘ādīl dèdi ki bu resme ḥareketi nā-maḥmūd (10) dandur olmaķ gerekdir ki bundan niçe zarar mütevellid olur ve bu diyārdan tüccār munķaṭi’ olup ve rāh-ı (11) mu‘āmelāt mesdūd olur ve memleketde ḥalel şāyi’ ve zāhīr olur melik-i zālīm bu söze iltifāt ètmeyüp (12) bāzīrgāna ihzār-ı māl için ibrām ètdi bāzīrgān ibā’-ı tam gösterdi melik-i zālīm mübālağa èdüp (13) dèdi ki eger benüm murādum üzerine mālī ḥazır getürmezseñ senüñ k̄atline emr èdüp cemī‘ memlukātuñı

11r

(1) tārāc êtdürürem dēdi ve tācir gine redd-i kelām-ı şāh için hūccet êtdi melik-i zālīm hışm-nāk olup tıgi bürrān-ı (2) ‘uryān êdüp kaşd-ı bāzırgān êtdi şeh-zāde-yi ‘ādil ortaya girüp kendüyi kılıca karşı tutdı (3) kılıc inüp şeh-zādenün eline tokınıp bir barmağını kesüp yere bıraktı bāri tamām maşakkatıla bāzir (4) gānuş elin alup kendü otağına götürdi ve buyurdi hemīn lahza raht u kumāşuñı bağla bu diyār (5) dan sefer kıl ki hālāş bulasın dēyüp bāzırgānı selāmetile gönderdi pes ol iki karındaş (6) ‘adūya mukābil oldılar hāşmuş ‘askeri çok ve kuvvet-i şevketi ber kemāl idi bir hamlede şeh-zādeler (7) leşkerinden demār götürdüler şāh-ı zālīmı ol ortalıkda helāk êtdiler şeh-zāde-yi ‘ādil bī-çare o- (8) lup kaçmağa yüz tutdı çün bir niçe menzil kāt’ êtdi āhır altında atı sakat olup düşdi der- (9) hāl cāme-yi mülük-āneyi arkasından çıkarıp merke rāzī olup piyāde ve şikeste-dil bir yola (10) düşüp gitdi müddet-i medīd bī-gāne şehirlerde seyāhat eyledi bir gün bir Muhteşem’ün kapusına girdi (11) vech-i kifāf için ihtiyaç ‘arz eyledi bir cemīle kenīzek taşra gelüp hı^vācenün maṭbah-ı hā (12) şşından envā’-ı ni‘am ihzār êdüp şeh-zādeye vērđi ve eyitdi her gün kuşlık vaktında kadem (13) -rence kılıp bunda gelürseñ bu nev’ile ni‘met senün vażīfeñ olsun melik-zāde bir niçe gün

11v

(1) bu ‘ādet üzerine vardı carıye cemāl-ı şeh-zādeye ‘āşık olup āşüftesi oldı şeh-zādeye şıdık-ı (2) diyānet ve haqq-ı memālīhat dāmen-gīr olup iltimās-ı kenīzek iddā‘at göstermedi kenīzek şeh-zāde (3) kendiye muṭī‘ olmaduğunu göricek carıyenün kīne ü hıkdı zamīrinde mütemekkīn kılıp endişe eyledi ki (4) bunı vefāya tarīk-i merḥameti ber-ṭaraf êdüp bir iş edine ki cemī‘ ‘ışk-gīrlere ‘ibret ola dēdi (5) çün şeh-zāde ‘ādet-i ma‘rūf üzerine geldi kenīzek hıṭab êdüp dēdi ki ey cuvān-merd bu (6) dil-i pür-süzüm senün şemāyil-i mergūbuña māyil olmışdur amma senün takvā u zühdün benüm müvā (7) nesetimden māni‘dir ve benüm bu resme ‘azāb-ı elime tākatum yokdur şavāb oldur ki saña tūşe için esbāb-ı (8) vāfir hāṭır edem alup bir şehre daḥı tehvīl edesin tā hem sen daḥı meşekkat-i fākadan kurtılıp ve hem (9) ben ol günāh-ı kebīreye mürtekib olmayam ve yarın ben ol esbābı hāṭzır edeyin sen gel selāmetile anı (10) kabz eyle ve revāne ol ve yolda anı kendüñe nafağa edin şeh-zāde bu hālete dönüp maḳāmına (11) gitdi kenīzek mekr-ü hīleye meşgūl oldı meger ol hı^vāce-yi muhteşemün cümle hazāyini ol kenīzekün (12) taşarrufında idi derhāl hazīneye girdi ve ol evün dīvārını

yol tarafından nağb urup deldi ve niçe (13) cāme-yi atlas niçe bedre-yi zer bir boğçaya bağlayup ol evün ortasında kodı ve kendü gūşe-yi ferāğında

12r

(1) oturdı çün ‘ale’s-şabbāh şeh-zāde ol ‘ahd üzerine gine geldi kenizek ilerü gelüp hezār temellük (2) ve mülāyemetile eyitdi ki ol esbābı senün için tertib edüp hāne ortasında komışam tiz var (3) al bu diyārdan riħlet eyle dedı şeh-zāde ğafletile ol hāneye ayak başup boğçaya el urup (4) götürdi kenizek cüst-hāne kapusın muħkem edüp feryād eyledi ki oğrı hāneye nağb urmuş (5) girüp māl u esbāb almış bu feryadı eşidüp hı^vacenün ħademi ve haşemi sağ ve şoldan cem’ (6) olup şeh-zādeyi ol hānede elinde boğça içi tolu kumaş buldılar bī-çare müteħayyir olup bu ‘uğde (7) nün ħallini ğāyet müşkil görüp ağızına mühr-i sükūt urup gerdün-ı kej-revün donlıgın mülāħaza (8) edüp ol kenizekүн ħile ü mekrini fikr eyleyüp emr-i ħağğa boyun vērüp tırdı pes bir resm-i (9) düzdān muħkem bend edüp zırb u şetm ü ħağāret ve izān-ı dağıka fevt etmediler bu cümle mezellet (10) ve fazāħatile alup meydān-ı siyāsete gitdiler ki iltüp berdār edeler şeh-zādenün ħātırına bu (11) geldi ki ben efvāh-ı ‘ulemādan eşitmişem ki her kimse ki bir belāya giriftār olsa emirü’l-mü’minin ‘Ali (12) kerrema’l-lāhu vechehü ħazret-i Ĥağğ’a celle zikruhu şefi’ getürse lābüdddür ki ol varṭa-yı sehm-nāk ve mağām-ı (13) helākdan ħalāş ola pes münācāt edüp dedı ki melike ol kimsenenün kerāmatı ħağğı ki rüz-ı ħendeğde

12v

(1) anuğ bir zırb-ı mecmū’ı a’māl-ı ümmet-i Muħammed müsāvidür nitekim şāhib-i şer’ buyur kāle’n-nebiyyü ‘aleyhi’s-selām (2) *zarebetun ‘Ali yevme’l-ħandaki aħbbun ileyye min ‘amāli ummeti yevme’l-ħiyāmeti*⁷ ki ben bī-çāreyi (3) bu mehlekeden sen ħalāş eyle çün zamir-i müniri bu du’āya meşğül oldı. der-ħāl (4) du’ā-yı bā-iħlāş maħall-i icābetde vāki’ olup mağbül oldı ol ħ^vāce ki şāhib-i (5) gencine idi manzaradan temāşā ederidi şeh-zādeyi bu ħālde görüp merħamet etdi emr edüp kendü ħuzūrına (6) getürdiler ve andan sonra şeh-zādeden şordı ki mevlüduğ ve mağāmuğ ne yerdür ve bu diyāra ne vechile (7) düşdün ve bu ħareket-i nā-şāyeste ki saña münāsib degildi niçün etdün şeh-zāde eyitdi eger rast (8) söyleyem baña ğam-ħür olmazsın ve eger

⁷ Hadis-i Şerif “Ali’nin Hendek Günü’ndeki bir kılıç vuruşu Kıyamet Günü’nde benim için ümmetimin amellerinden daha hayırlıdır.”

söylemesem hālüm ma'lūm olmaz dedi Muhteşem eyitdi *kelām-ı rast* (9) *maşlahat am̄z ve kelām-ı kej fitne-enḡz̄*⁸ olur eger sözüñ varısa söyle eşidelüm dedi (10) şeh-zāde hasbı-hālını beyān edüp eyitdi biz iki qarındaşıduk tarīķ-i űirketile fulān iķlīme (11) hūkm ederidük ben 'adl ü inşāf ile melike revnaķ vērmişidüm ve ol zulm-ı cevriye re'āyāyı (12) bī-huzūr etmişidi ittifaķ melikümüze bir 'adū-yı 'anūd kaşd eyledi ve anuñ şerrini def' etmek için (13) ziyāde mālā muhtac olduķ bürāzer-i zālīm bir ğarīb bāzırgānı habs edüp diledi ki nışf-ı mālını

13r

(1) ğazabıla ala tācir mālı edā etmekde mu'ānede eyledi qarındaşıñ ğazabıla hamle etdi tā ol (2) ğarīb-i ğarīki hūn ede ben raħm edüp elümü anuñ tıģine siper kıldum tācire aħt-ı tıģı (3) andan def' eyleyem hıddet-i tıģ elime yētişüp bir barmağımı kať etdi şeh-zāde bu kışşayı (4) söyledi dest-i bī-engüştini aña 'arz eyledi derhāl h̄vāce yerinden turup şeh-zādenüñ (5) ayağına düşdi ve eyitdi benem ol bāzırgān-ı ğarīb ki envā'-ı elťāf eşnaf-ı a'tāf (6) benüm haķķında eyledüñ ve benüm cān u mālumu hālāş etdin şimdi bu ne hāldir ki başuña geldi (7) şeh-zāde eyitdi bu çarķ-ı kej-rev ve zamāne-yi ğaddār beni ser-i taħtdan pāye-dāre getürdi ve 'ādet-i (8) zamāne hemişe bu resmedür her kimüñ ki dehān-ı murādına sükker-i feraħ kosa 'aķabince zaķķüm-ı mehmüm (9) vērür hikāyet-i sābıķı ve düşmāna mağlūp olup ve qarındaşı helāk olup kendi ğurbete (10) düşdüğini birbir şerħ eyledi ve carıye ile vāķi' olan aħvālı daħı beyān etdi (11) bāzırgān hemān sā'at kenīzeki katl buyurdu şeh-zāde şefi' oldı ve eyitdi egerçi (12) ol benüm cānıma kaşd etdi amma biz nān u nemek haķķını ferāmüş etmeyelüm ve hem 'afv etmek netice-yi (13) 'addür dedi bāzırgān eyitdi vaķt-ı mücāzāt ve rüz-ı mükāfātdür buyurdi tā libās-ı

13v

(1) melikāne ve tāc-ı muraşşā' hāzır kıldılar ve şeh-zādenüñ delķ-i hezār pāresine kisvet-i fāħırı bedel kıldılar andan (2) şonra dört yüz ğulām-ı Rūmī ki her biri kendü mālıyla şatun alınmış esb u silāħıyla mülkiyet (3) üzerine şeh-zādenüñ huzūrına getürdi tā ki rūsüm-ı 'ubūdiyetini iķamet edeler ve hazāyin açup (4) emret ki her tecemmül-i esbāb ki mülūka seferde ve hazarda gerek olur tertīb etdi çün şarāyıť-ı (5)

⁸ Farsça söz "doğru ve uygun söz, kötü ve fitne yaratan söz"

hidmeti yerine getürdi niçe tuhfe-yi girān-māye ve emvāl-ı bī-nihāye alup ol memleketün pādişāhına (6) varup kıssa-yı melik-zādeyi ‘ale’t-tafşīl beyān etdi tā kam‘-ı düşmān için meded eyleye melik (7) dağı on biñ merd-i āhen-pūş ve pür-cūş ve bā-hurūş vèrdi ki meger her biri ceng-i cūy ve peleng- (8) hūy mübāriz ve dilir şöyle ki demende biri biñ erden yüz döndürmeye bāzırgān ol leşkerün (9) esbābını tamām düzup müheyyā kıldı pes düşmān kaşdına ‘azm-i iklim-i şeh-zāde edüp gitdiler (10) kaçan ki ol diyāra yetdiler düşmān üzerine hamle edüp kışās-ı birāder için haşma gū-şimal (11) vèrüp leşker düşmāndan tamār göturdüler ve tamām melik-i ināyet-i sübhāniyile kendüye muqarrar oldı ol (12) qarındaşı zulm ü tahavvürün şümlüğünden cānından cüdā düşdi ve bu qarındaşı yümn-i ‘adliyle niçe (13) āfāta mülākāt olduqdan soñra cihān-gīr ve melik-dār oldı Maḥcūbe éyitdi aḥsent hūb

14r

(1) getürdüñ bu hikāyet dil-āvīz ve meşel-i rü-āmīzi ve hem bu siyāk üzerinedür ol şāh-ı ‘ādil hikāyet-i (2) ma‘dileti sebibiyle düşmānı şāhib-i fırsat aña merḥamet edüp şefkat etdi ‘ucūbe şordı ki (3) nicedür ol hikāyet Maḥcūbe dèdi hikāyet-i Maḥcūbe der ‘adl ü inşaf (4) rāviyān-ı hikāyet şöyle rivāyet etmişlerdür ki bir ‘ādil pādişāh varıdı zīnet-i ‘adl (5) ve pīrāye-yi inşāfila āreste olmışıdı. her kim meliki rūsūm-ı bid‘adan. ve tarīk-i sitemden. (6) hālī kılup şābi‘ü’ş-şafağa ve fayizü’r-rā’fe olmağda mülūk-ı zamānından müsteşna idi ve anuñ bir mu‘temedi (7) ve mutahavvir-i hācibi varıdı ve zulm-ı sitem bātın-ı habīsinde mütemekkin olmışıdı ve ol şeh-zāde bir şāhib-i devlet (8) hū^vace varıdı nā-gāh ecel yetişüp öldi ve māl-ı firāvānı ve bir tıfil oğlı kıldı ol hācib-i (9) bī-aşluñ bu māl-ı firāvāna ārzūsı olup diledi ki şāh-ı ‘ādil zulmı tarīkile kabz etdüre ve pādişāh (10) hużūruna gelüp éyitdi ki ‘ömr-i melik bāki olsun fulān hū^vace vefāt etdi ve yüz biñ dīnārı (11) bir oğlancuğa mīrās eger pādişāhdan emr olursa hazīne-yi ‘āmireye getürsünler melik éyitdi oğlancuğı (12) varımışsa aña vèrsene dèdi hācib éyitdi bir tıfl-ı rażī‘ kılmışdur aña vech-i kifāf vèrilüp (13) bākisini ism-i qarz ile kabz etmek gerek ta kim hazīne-yi ‘āmirede maḥfūz ve hem melik ol mālдан

14v

(1) maḥzūz ola dèdi şāh-ı ‘ādil hışma gelüp éyitdi bu muḥaqqar māl ki yüz biñdür eger yüz kez yüz biñ (2) dağı olurısa benüm inşāfımda aña iltifāt yokdur hāl bu ki ḥaqq-ı

yetîmdür bir mâlik-i harâm ola andan (3) ne tevaqqu‘ etmek gerekdür evvelâ bu na‘îmi müzahref-i dünyâ egerçi helâl dağı olurısa hisâb olunur hem mûcib-i (4) vebâl olur bu kıanda kaldı kim harâm ola dâdi hâcib ol tezvîrûñ taqrîrinden şerm-sâr oldı (5) hor-ı hakîr çıkup gitdi ve kendüye dâdi ki bir mekr fikr etmek gerek ki buña mûcib-i zevâl-ı melik ve helâk-ı (6) melik ola tâ ki bu intikâmı bundan alam dâdi meger pâdişâhuñ bir haşmı varıdı hemân sâ‘at (7) bir mektûb inşâ edüp ol haşma gönderdi ve eyitdi ki şâh maķâm-ı ğafletdedür ve leşker dağı (8) müteferriķ olmışdur eger kaşt edersen fırsatı fevt etmeyüp tîz yetişmek gerek tâ ki melik senüñ üzeriñe (9) muķarrar ola dâdi haşm-ı hâam tama‘ leşkerile kaşd-ı kahr-ı şâh-ı ‘âdil edüp yörüdi melik-i ‘âdil (10) dağı az leşker ile muķâbil oldı ve eyitdi kâla’lâhu ta‘âlâ ve ma’n-naşru illa min ‘indi’l-lâh (11) ‘l- ‘azî’l-hekîm⁹ ve düşmâna berâber oldı saf bağlayup ğulüvv edüp ‘adü leşkerine at sürdi ‘inâyet-i (12) Hakk yetişüp bir hamlede şâh-ı ‘âdil cümlesini hake birağup haşm-ı hûnı hür-ı mekkâreyi giriftâr êtdiler melik (13) feth ü nuşret ve sürür u behcet birle şükr-i Hakk edüp döndi yine taht-ı kâmiline gelüp ğüşâd

15r

(1) hâtır-ı serîr-i salţanatda muķîm oldı çün melik-i ‘âdil ol şâh-ı esîri kayd-ı bendile huşûrına getürdi hâtır-ı (2) mübârekeyile fikr êtdi eger bunı helâk êdersem tarîķ-i mürüvvetde müstaşsen olmaya ve eger bir kal‘ada habs êder (3) sem merdüm-i zamâna hîle-kâr dürürler mebdâ ki bunda mezîd-i câh taşavvür edüp halâş edeler ve envâ‘-ı fit- (4) neler mütevellid ola hemân taht altında bir câh-fez durup haşmını anda habs eyledi pes ol hâcib-i bî-vefâ- (5) nuñ ğöñlinde hıkd u kineyi melik mütemekkin olmışıdı bir niçe müddet şeb ü rûz mülâzemet meşğul olup ol (6) bātında olan haş-ı hışâlıla hayâli hayli fikr êderdi ol kıadar fırsat ğözledi ki meger bir ğeçe şâhı (7) mestlik hâletiyile uyurdi tîz ol câhuñ ağzını açup haşm-ı maħbûsı andan halâş êtdi ve tîğ-i hâşşı (8) meliki ‘uryân edüp eline vêrdi ve eyitdi *el-vaktu seyfun kâti’un*¹⁰ hengâm-ı intikâmdur fırsatı fevt etmek (9) ‘uķalâ kıatında seheldür haşmı tîği eline aldı şâhuñ üstine ğeldi ve kaşd êtdi ki helâk êde amma (10) ‘ırķ-ı mürüvvet hareket edüp bir lahza te‘emmül edüp dâdi ki bu melik ‘uţuf-ı ‘âdildür ve baña cân-ı ‘azîzi (11) baħşış edüp ‘atâ‘-yı hayât êtmişdür ve şimdi ben bununı cânına kaşd etmek merdân-ı

⁹ Enfâl Sûresi, 10. ayet “...zaten yardım ancak Allah tarafındandır. Allah kuşkusuz izzet ve hikmet sahibidir.

¹⁰ Arapça söz “zaman keskin kılıç gibidir”

mürüvvet (12) ortasında ifrâıla mezmûm ve nâ-hōşdur bu hâcib-i kâfir-i ni‘met ki kendü maḥdûminuḡ ḡaḡkında (13) bu resme ḡıyāneti revā görmışdür bu tîḡ-i abdārı şınamaḡa yine ol lâyıḡdur ki buncılayın fi‘ile

15v

(1) cür[’]et éder çün hâcib anuḡ tereddüdin görđi istimâlet édüp dēdi ki ne maḡall-i tevaḡḡüfdür hemân (2) tîḡi ‘amele getür dēdi şâh-ı maḡbûs étyidi münâsib oldur ki bu tîḡi senüḡ gerdenüḡde ‘amele getüreyim (3) hâcibi fidye’-yi melik içün ḡurbân eyledi pes tîḡ-i ḡün ālûde-yi¹¹ taḡt öḡinde ḡoyup rıfḡ u (4) telaḡtuf ile şâḡı uyandurdı ve éyitdi lâ *taḡaf inneke mina’l-âminîn*¹² senüḡ ‘adl ü mürüvvetüḡ ḡayātuḡa (5) ḡâfız olup ve hâcibüḡ mekr ü ḡılesi cânına câzib oldı melik-i ‘âdil çün bu heybeti görđi (6) tiz yerinden ḡurıgeldi bu ḡâdisenüḡ vûḡu‘ımı ta‘accüb eyledi pes iki melik bir biriyile ‘aḡd-ı müvâḡāt (7) édüp ortadan ḡuşümeti götüürüp cân u dilile dōst oldılar şâh-ı maḡbûs ḡışsa-yı mekr-i hâcibi (8) bir bir beyân eyledi ve ‘özürler diledi melik-i ‘âdil buyurdı tā ki şehri ḡonatdılar ve ni‘am-ı vâfir (9) iḡzâr édüp melik-i maḡbûsa ziyâfet étdi ve emr eyledi ḡazâyin açup fuḡarâ u mesâkine isâr-ı emvâl (10) eyledi ve ol melike mâl-ı bi-girân ‘iḡâ édüp gine ta‘zîmile memleketine gönderdi ve ol melik-i ‘âdil (11) ḡüsn-i sîret ve şafâ’-yı ḡâḡır ile ol bendden ḡalâş oldı ve devlet-ḡâne-yi pâdişâḡide (12) mustaḡir oldı ve yümn-i ‘adl ü inşâfıla ḡabza-yı ḡahrı düşmândan âmân buldı Maḡcûbe bu meşeli (13) anuḡ içün getürdüm ki tā mülûk-ı zamân ve ḡusrevân-ı cihân yaḡın bileler ki netâyic-i ‘adl u ḡavâ-

16r

(1) şş inşâfı nâ-ma‘dûd ve nâ-maḡşürdur ve her ki ‘adl ü inşâfa muvâzâbet ve mülâzemet göstere (2) ecr-i cezîl ve şevâb-ı cemîl ḡâşıl eyleye ḡaḡḡ celle ve celâlehü ‘âmmeyi mülûkı libâs-ı ‘adl ü inşâf ve ḡil‘at-ı (3) bezl-ü intişâfıla müzeyyen eyleye tevḡîḡ u ma‘dilet erzânî ḡıla biminnihi ve vücüdihi ve luḡıfıhi (4) *el-bâbü’s-şâni fı-şifati’l-hilmi ve’l-vaḡâr* (5) ikinci gün ki ḡâfız-ı eflâḡ ḡubbe-yi râbi‘i nür-ı ḡürşidile münevver eyledi ve ‘âlim-i zulmânıye libâs-ı (6) nürâni geydüürdi Şâh-ı Semmâḡ taḡt-ı saltanatda oturup ‘âlemi ‘adl ü inşâf ve bezl-i (7) intişâfıla müzeyyen eyledi ve ol gün mebda’-ı şabâḡdan tā maḡta’-ı revâḡa deḡin ḡavaş u (8) ‘avâmuḡ meşâliḡin icrâ édüp

¹¹ kelime sonunda hemzeden sonra ek geldiḡinde hemzeyi yazmıyor.

¹² Kasas Sûresi, 31. ayet “...korkma, çünkü sen güvendesin.”

‘adl ü dāda meşgūl oldı çün ‘ālem-i nūrānī ruhsār-ı (9) ergūvānīsın reng-i za‘ferānīye mübeddel kıldı ve āfitāb-ı cihān-tāb milk-i Mağrib’e revāne oldı (10) Şāh-ı Semmāh hücre-yi haşşına girüp ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nün müşāhibetine meşgūl oldı tā anlaruñ mükālemet ü (11) muḥāveresinden müstefid ola ve anlardan şordı ki ‘ādāt-ı aḥlāk-ı mülükdan ḳanḳı haşlet (12) şerīf-terdür ki anuñ vesīlesiyile devām-ı devlet ḥāşıl ola ‘Ucūbe eyitdi cāh-ı şāh müstedām (13) olsun mülük-ı ḥükkāma hiç ḥilminden gökçek zīnet ve vaḳārdan sūd-mend şıfat yoḳdur zīra

16v

(1) ḥavāşş u ‘avām ol ḥışāluñ ḥaşāyışında mütemetti‘ ve mülük anuñ semere-yi lezzizinden mütelezziz dürürler (2) eger bir pādişāh-ı ḥākim ki vaḳt-ı ğazabda bir pāre sākın olup ve ḥilm ü te’enniye kendü vücūdında ḳarār (3) vērüp mücrimlerün cerāyiminden tarīḳ-i ‘afvıla iğmāz gösterse ḳulüb-ı ḥalk anuñ havāsına meftūn olur (4) ve aña ol ğazabdan mażarrat yėtişmez ve eger anuñ ḥilāfı bir pādişāh-ı mütehevvir ki vaḳt-ı ğazabda tehevvir (5) édüp müte‘addilerün siyāsetinde ta‘cīl gösterse ve sehel cerīme için tefahḥuş ve tecessüs etmeyüp siyāset u (6) ‘uḳūbetde ifrāt eylese ḥalk andan şikeste-dil ve perişān-ḥatır olurlar ve ra‘iyyet anuñ ḥidmetine (7) rağbet göstermezler pes pādişāh eyle gerekdür ki cānib-i siyāseti külliye¹³ mühmel ḳomaya tā müfsidler baş (8) ḳaldırıp izhār-ı fitne etmeyeler ve daḥı ‘uḳūbetde ziyāde mübālağa buyurmaya tā ḥalk anuñ ‘afvından (9) me’yūs olmayalar ve eşirranuñ def’inden ğayrı kimseye ilticā ḳılmayalar mülūka ḥilm ü te’enni pīrāye-yi laḫıfdür (10) vaḳtı ki bunlara ḥışm-ı müstevli olsa siyāseti te’ḥīr édüp ḥilm ü te’enni ve şabr u sükūnı hem-dem (11) edineler tā ol mücrimlerün umūr-ı mübhemleri zuhūr bulduḳdan sonra pes semer ü menfa‘at müşāhede oluna (12) niteki ol şāh-ı ğāzi ki bereket-i ḥilmile ḥūn-ı nā-ḥaḳḳdan ḥalāş oldı ve bī-renc-i genci dūşmān eline (13) girdi Melik Semmāh şordı ki nicedür ol ḥikāyet-i ‘ucūbe dēdi *ḥikāyet-i ‘ucūbe der-ḥilm-i vel-vaḳār*

17r

(1) nāḳilān-ı ḥikāyet şöyle naḳl etmişler ki Bilād-ı İrān’da bir pādişāh varıdı şüretde ḥūb ve sīretde (2) mergūb ‘aḳl u zekāda fāyık ve serīr-i saltanata lāyık ve anuñ adına Ḳayşūm dērler idi şāfi (3) ‘aḳīde ve şāhib-i diyānet idi ve ğazā etmek aña ‘ādet idi bir

¹³ Tenvin koymadı

gün yine ‘âdet-i kadîm üzerine (4) ‘azm-i ğazâ edüp küffâra sefer etdi ittifağ yolda giderken bir Zâhidüñ şavma’asına yakın yerde (5) kondılar pâdişâh birkaç hâsekiler ile tenhâ ol Zâhidüñ hûzurına vardı ve dedî ki baña naşihat (6) eyle ve bir nesne öğret ki dünyâda mümid-i câh ve ‘uqbâda günâh ola dedî Zâhid eyitdi ol (7) nesne ki dünyâda ve âhîretde nâfi’dür hilm ü vaqârdur ve vaqt-ı kudretde hışm u ğazabı def’ edüp (8) şabr u te’enni etmekdür bu naşihati hâtırında dut kaçan ki bir mücrime kaçan ki hışm-nâk olasin ol hâlde (9) bir pâre hevâ-yı nefse hükm eyle tâ müstağbel-i zamânda anuñ zevk-i lezzetinden mahzûz olasin Melik-i (10) Qayşüm ol naşihati kabûl edüp ve Zâhid’e vedâ’ edüp yüz diyârı düşmâna dutup gitdi pâdişâh-ı (11) kâfir çün Melik-i Qayşüm’uñ gelmesinden haber-dâr oldu ve anuñ sıfat-ı şalâbetin eşitmişidi bildi ki aña (12) fuḥâşamaya mecâli yokdur hazînesinde ne deñlü mâlı varisa cem’ edüp bir muhkem yerde defn eyledi şöyle ki (13) kendü kızından ğayrı kimse aña muḥtali’ olmadı tâ ki kendü münhezim olıcağ ğuzât ol mâldan mahzûz

17v

(1) olmayalar çün Melik-i Qayşüm ol leşker-i girân-ı müntakimile sipâh-i ‘adu dîne hamle etdi cümlesini zaḥm-ı tîğünüş sinâmyıla (2) hâke bırağdı ol muḥârebede melik-i kâfiri tamâm etba’ıyla helâk etdiler ve kızını bend edüp bâki mağânimile (3) Melik-i Qayşüm’a tuhfе getürdiler Melik-i Qayşüm nazar etdi bir şüret-i zibâ u mahbûb ve bir kâmet-i ra’nâ (4) u merğüb bir şanem peri-peyker çün melik anı bu hüsniile gördi yüz cânile ‘aşık oldu hemân sâ’at (5) e’imm-yi kuḫât huzûrında nikâh edüp mahrem edindi ve meliki mâl-ı düşmânı taşarruf etdi ve kız anasınuñ (6) katl olduĝın yâd edüp dâyim nevḫa u zâri kılorıdı ve kalbinde Melik-i Qayşüm’a kine ü hıkdı (7) muhkem idi ve fırsat gözedürdi ki bir nev’ile mekr ü hîle edüp Melik-i Qayşüm’ı helâk eđe anasınuñ (8) kanın ala meger bu kızuñ bir dâyesi varıdı bir ğün ḫalvet-hânede muşâhibet ü müvânesete meşĝül (9) iken bunun hâtırında nev’â ğubâr ve ruhsârı ğül rengine tağayyür gördi ve temellük-ı dil-cûlık edüp dedî ki (10) bendeler ü dostlar anuñ için olalar ki tâ Mevlânüñ mühimmâtında ceħd-i belîğ gösterüp bulına (11) cân-ı şîrîni dirîğ etmeyeler hâtırında olan ğubâra sebeb ve rûy-ı mehveşünde tağayyüre ‘illet nedür (12) ben cârîyeñe i’lâm eyle tâ ki ne tarîkile mümkün olursa sa’y-yi cemîl edüp seni muraduña yetişdüreyin (13) dedî melike eyitdi kimdür ki endüh-ı ğuşşaya benden lâyıq-ter ola mâl-ı mevrûş ve mükteseb telef olup

18r

(1) ve pezer ki nūr-ı dil ve rüşenā-yı çeşm idi hezār zārīyi ile katl olundu ve ben anuñ kātilyile hem- (2) firāş oldum çok hāl bu minvāl üzerine ola nice ğam-nāk olmıyam dedı dāye eyitdi çün bu sırrdan (3) beni haberdār étdün ki cigerünđe olan derde katl-i düşmānıla devā ve sīneñde olan cerāhata helāk-ı (4) ‘aduyile merhem eyliyem ve bu ma‘nī senünj mu‘avenetünjile bī-renc ü müyesser olur Melik-i Qaşūm levzīneyi zīyāde (5) sever bir miqdār zehr-i helāhili iki dāne levzīneye ta‘biye édüp ve nice levzīne ile anı tertīb (6) édüp bir murşsa‘ şahna koyam sen kendü elünjile hıdmeti melike iledüp ve neşāt-ı tamāmıla melikile otu- (7) rup bile yiyessin tā melik bed-gümān olmaya ve ol iki levzīne-yi zehr-ālūdan ihtirāz eyleyesin ve (8) Melik-i Qaşūm iştihā-ı levzīneye ve senünj cemālınuñ şavkı anı ğāfil édüp ol iki dāne levzīneyi tenāvül (9) eyleye hemān sā‘at rikāb zevāle ayak başup helāka süvār ola ve saña sükün-ı dil ve kışās-ı peder (10) hāşıl ola kemā kıle‘l-lāh ta‘āla ve *lekum fi’l-kışās-i hayātun*¹⁴ meger bir kenizek varıdı hādime-yi hāşş-ı melik (11) idi bunlaruñ kelimātını eşidüp hāllerine vākıf oldı ve bunlaruñ ol harekāt-ı nā-maṭbū‘ını (12) ırakadan ol iki levzīne-yi mesmūmı bir nişānıla mesmūm kıldı ve bunlar ol vechile ki (13) fikrettiler eyle kıldılar ve melike ol şahn-ı levzīneyi alup hāndān şādān yüz nāz u işve ile

18v

(1) Qaşūm’uñ huzūrına geldi melikünj hātırına bu hareket muvāfiķ gelüp nefret ü taharruz eylemeyüp muvāfaķat-ı (2) duħterile levzīneyi yemege başladılar ol kenizek turup bu hālete nazar éderidi çün melik diledi ki (3) ol iki levzīne-yi zehr-ālūdı döktüre kenizek yerinden segirdüp şahnı ortadan kaptı melik hırş-ı (4) tamāmıla taleb kıldı kenizek emre imtişāl göstermeyüp levzīneyi hāke bıraktı melike eyitdi (5) bu bī-hayāya sebep ne oldı ki bu resme küstāhlığa cür’et étdi meger bu ma‘āşıkaya reşķ étdi Melik-i Qaşūm (6) ol hareketden zīyāde ğayret édüp hışm-nāk el kılıca urdı tā bertarīķ-i cabbārān kenizeki helāk (7) éde bu ešnāda ol zāhidünj pendı hātırına geldi hışma vidā‘ édüp līnet-i qalbile merħamet (8) édüp ol bī-çārede ol cürmi ‘afv eyledi ve kenizeki luṭf-ı tamāmıla katına getürüp ve ol harekete (9) iķdām étdüğine sebep şordı ve eyitdi sen hiç bir vaķtda bu resme bī-hayālīķ étmedünj şimdi (10) bu küstāhlığı ne icāb étdi kenizek cevāb vērüp dedı ki tā ki menkūħa-yı melikde heves-i (11) pezer bāķī

¹⁴ Bakara Sūresi, 179. ayet “Kısaista sizin için hayat vardır...”

ola ben bu resme sefâhatları çok êtsem gerek melik bu sözden ziyâde mütehayyir olup (12) buyurdi ki bu söz be-ğâyet fitne-engîz ve hayâl-âmîzdür bu vaz‘uñ sebebini bize keşf eyle cāriye (13) éyitdi dāye-yi melike saña iş buncılayın mekr ü hîle qarışdurup ta‘biye-yi zehrile cānuña kaşd êtdi

19r

(1) eger bu kažiyyeye ben muṭṭali‘ olmasam seni helāk êdüp düşmān ber-murād olurdi melike efgān u (2) nevha êdüp dēdi ki gör bu cāzūyı ki hışm-ı şāha bu dürügıla fūrüg vērir ve kendünün (3) küstāhlıgını setr eyler ve diler ki bu hüd‘ayıla maḳbūl-ı melik ola kenīzek dēdi ki da‘vālar hüccetile (4) müberhen ve mübeyyen olur eger melik dāyeyi hāzır getürüp bu iki levzīneyi yēdirürse haḳḳ (5) zāhir olup şübhe munḳati‘ olur melik dāyeyi huzūrına getürüp emr êtdi ki ol iki dāne (6) levzīneyi yiye ol hāyin havfinden yēdi ve cān teslīm êtdi Kayşūm çün ol hāli muḳaḳḳak (7) bildi kaşd êtdi ki melikeyi ḳatl eyleye yine ol zāhidün pendi hātırına geldi hışmı def‘ êdüp (8) şabr eyledi ve melikeye dēdi ki egerçi sen bize bu resme belā-yı ‘azīmi revā gördün amma bizim hilmimiz (9) bu varṭa-yı siyāsetden ḫalāş êtdi ve senün hūnrizlıguñ cerīmesini ‘afv êtdüm dēdi (10) melike līnet-i tevāzu‘ ile şāhuñ taḫtı öninde secde êtdi ve éyitdi çünki sen benüm cānumı (11) baña in‘ām êtdün ben daḫı şimden gērü ikiligiden geçüp nifāḳı vifāḳa tebdīl êtdüm benüm babam (12) fulān yerde māl u genc vāfir defn êtmişdür ve ḳalbümden kīnüm olduğından anı mestūr (13) ve maḫfi tutardum şimdi ki senünile muşādīḳat u ittiḫādıla üns tutdum lābüdddür ki ol hāzīneyi

19v

(1) çıkarasın ve hācet olan ḫarca süresin melik ol māl-ı bī-ḫesābı çıkarup ve naşīb-i vāfir ol (2) kenīzeki hūb-ḫiṣāla ‘aṭa‘ êtdi ve bāḳīsın hāzīne êdüp melikeye dēdi ki bu māl senün ḫaḳḳındur (3) kendi murādātuña şarf eyle dēdi bereket-i hilm ü sūkūndan ülfet ü meveddet ve ittiḫād u meḫabbet (4) ḫāşıl olup kīne ü ḫased zāyil oldı ve Melik-i Kayşūm hūn-ı nā-ḫaḳḳa iltizām êtmekden ḫalāş oldı (5) Maḫcūbe éyitdi aḫsenet laṭīf beyān êtdün bu ḫikāyet-i sūd-mend ve meşel-i dil-pendi bunun (6) nazīri ol melik ḫikāyetidür ki kuvvet-i hilm ile kendi gūlāmı müşfik-i bī-gūnāhınun ḳatlinden geçüp (7) ve mücrim ü hāyini ḫaḳḳına göre siyāset eyledi ‘Ucūbe éydür nicedür ol ḫikāyet Maḫcūbe éyit görelüm dēdi (8) *ḫikāyet-i maḫcūbe der hilm ve vaḳār rāviyān-ı aḫbār*

şöyle rivāyet étdiler ki (9) Diyār-ı Bedehşān'da bir pādişāh varıdı be-gāyet rüşen-dil ve güşāde-rūy idi ve anuñ (10) adına Çehrem dەرleridi ve memleket anuñ vücūd-ı şerīfiyile müşerref ve re'āyā ahlāk-ı hamīdesiyle (11) āsūde olmışlarıdı meger bu Melik-i Çehrem bir gün kaşd-ı şikār için süvār olup 'azm-i şahrā (12) étdi ve taleb-i şayd için āt¹⁵ sürüp her tarafa yöriyüp sağ ve şol ihtiyāt-ı tamāmıla nazar (13) étdi hiç cānaver bulmadı meger bir odun kesici gāyet fakr u fākāsından āhū pōstını kaftan

20r

(1) édinmişidi ol gün ol beyābānda niçe odun kesüp yorgun düşüp rāhat olmak için bir ağaç (2) dibinde yatup uyumışıdı Melik-i Çehrem araқdan anı gördi eyle şandı ki āhūdur tır ü kemān ele alup (3) oduncıyı gözedüp atdı ol bī-çāreyi urup mecrūh étdi üzerine geldi ol fakīri ol hālde (4) gördi be-gāyet gam-nāk oldı ve éyitdi bu tehevürden baña niçe tahayyürü vāқи' oldı ol fakīr hezār dīnār (5) sürh i'tā édüp ve andan niçe 'özürler diledi ve 'ahd eyledi ki min ba'dü hiç bir işe ta'cīl eylemeye ve bī- (6) tevakkuf bir nesneye şurū' étmeye ve bu Melik-i Çehrem'ün bir cemīle cāriyesi varıdı hūb-rūy ve hōş- (7) būy idi ve Melik-i Çehrem ol kenīzekün tamām āşūftesi olmışıdı şöyle ki menkūha-yı hāşşınuñ ve gāyrikerün (8) muşāhabetünden munқati' olup anuñ mu'āşakasına meşgūl olmışıdı menkūha-yı melik āteş-i gāyretiyile cigerin kebāb (9) édüp dāyim gözlerinden hasret yaşını aқıdurıdı bir gün şikāyet hālini bir hātūn a hikāyet eyledi ve aña (10) şiddet-i miñnetinden haber vērđi ve éyitdi melik ol kenīzek-i cāzūya biñ canıla 'āşık olmışdur ve ben bu āteş-i (11) reşkün tef ü tābından yakındur ki helāk olam dēdi hātūn gam-gūsār cevāb vērüp dēdi ki göñlünden (12) endūh-ı guşşayı gider çün beni bu işe hem-rāz édindün ben seni ol cāriyenün cevrenden halāş édeyin (13) dēdi hemān baña i'lām eyle ki melik ol cāriyenün şüretinden қanқı yerini ziyāde sever menkūha-yı melik éyitdi

20v

(1) vaқt-ı halvetde gördüm zenaḥdān-ı sīb-i girdār ve sīm rengini ziyāde öperdi ve gūy-ı billūrın zaқn-ı (2) dil-şikeninden 'azīm haz éderdi hatun éyitdi şavāb oldur ki meşşātalar resmi üzerine hoққа-yı ālet-i (3) zīnetile tolduram harem-i melike girem ve ol kenīzekün hūzūrında şart-ı hidmeti yerine getürem lā-büdd hırş-ı tamāmıla (4)

¹⁵ Elifi medle yazdı

benüm tezyînine râğbet êtse gerek bir miqdâr zehr-i helâhil nîle terbiye eyleyem ve zîneti tamâm êtmekden sonra (5) ol nîlile anuñ zenaḥdânına bir ḥaṭṭ-ı zehr-âlûd çekem çün Melik mestlik ḥâletiyile aña leb urup bûse êde (6) zehr dehânına kâr êdüp helâk olasın daḥı bu ğuşsa u ğamdan ferec bulasın dèyüp bu ṭarîḳ (7) üzerine mekr ü tezvîr ḳarışdırup ol tertîb ki taḳrîr êtmişidi tamâm êdüp nîl-i zehr-âlûdı ol kenîzekün (8) zenaḥdânına sürdi meger melikün bir ḳulı varıdı ki kendü ḥarem-i ḥâşşından idi melike maḥşûş ḥidmeti ol (9) êderidi perde ardından bunlaruñ bu muḥâveresini eşidüp ḳaşd êtdi ki cârîyeyi bu mekrden ḥaber-dâr êde hîç (10) bir nev‘ile fırsat bulmadı ve meliki daḥı mestlek ḥâletinde bulup bu sırrı keşf êtmege ṭarîḳ bulmadı (11) melik ‘âdet-i ḳadîm üzerine kenîzekile ḥâb-gâhına girdi mest idi uyḳuya vardı hemân ğulâm âheste (12) âheste cârîyenün yanına vardı başı ucına gelüp dest-mâlıla ol ḥaṭṭ-ı zeher-âlûdı anuñ zenaḥdânından (13) silmege başladı nâ-gâh Melik-i Çehrem uyandı gördi ğulâm elini kenîzekün zenaḥdânına uzanmış Melik Çehrem’e

21r

(1) ğayret-i rücûliyyet ğâlib olup ifrâṭ-ı ḥışm u ğaḫabıla tiĝ-i zehr-âlûd çeküp ḳaşd êtdi ki ğulâmı helâk (2) êde bu tezlik içinde ol oduncı ḥuşûşında vâḳi‘ olan ḥâlât ḥâtırına geldi şabr u ḥilmile (3) nefsine teskîn vèrüp ol ğulâmuñ cürminden geçdi ve şordı ki bu cür‘et ki senden geldi sebep nedür (4) meger ol kenîzeke şehvet ṭarîḳiyile ḳaşd êtdün ğulâm cevâb vèrüp dèdi ki menkûḫa-yı melikün meşşâṭası (5) nîle zehir ḳarışdırup ol kenîzekün zenaḥdânına sürdi tâ şûret-i zînetinde ḥabâset ve perde-yi ḥüsnde (6) ḳabâhat göstere ve ben diledüm ki ol ḥaṭṭı anuñ zenaḥdânından silüp giderem melik menkûḫayı ḳatına (7) getürüp bu ḥâdişenün keşfinden cehd-i belîĝ gösterdi ḥâtün êyitdi ben niçe kerre görmişem ki bu ğulâm ol (8) kenîzekile birbirinün ‘âşîḳıdur bu resme ‘ef‘alı çok êtmışlerdür lakin melikden gizlerdüm anuñ içün ki şâ- (9) yed melikün ḥâtırına bu gele ki bunu iftira vechiyile iderem tâ ki melik müşâhede eyledi bâḳi emr-i pâdişahuñ ğulâm êyitdi (10) şâdam ki nîl-i mesmûm henüz meşâṭtanuñ ḥoḳḳasındadır dèdi eger melik buyurup meşşâṭṭayı ḥâzır getürse bu şübhe zâyil (11) olur pes melik emr eyledi meşâṭṭayı ol ḥoḳḳıyla meclis-i şâha getürdiler ve ibrâm êtdiler ki ol nîli aĝzına ala ḥâtün (12) cân ḳorḳusundan âmân diledi cürmine i‘tirâf eyledi Melik-i Çehrem buyurdı menkûḫayı boĝdırup meşşâṭṭayı (13) oda yakıdılar ve

gölâma hil'at ve mevhibet-i şerîf i'tâ edüp niçe şehir-i mu'azzamun emârı için anuñ adına menşür[e] yazdılar

21v

(1) ol melik şabūr ve vaqūr-ı vufūr-ı hilminden ol işde tefahhuş ve istikşâf eyledi ve ol hilm ü vaqāruñ bereketiyle haqq (2) nâ-haqqdan zâhir oldı kema kâle'l-lâhu ta'âla ve *kul ca'e'l-haqqu ve zeheke'l-bâtil*¹⁶ Maħcûbe dēdi bu meşeli anuñ için (3) getürdüm ki tâ hükkām-ı devrân ve fermân-ı cihân ma'lûm edinelere ki semerât-ı vaqār ve netāyic-i hilm nihāyet yokdur (4) ve her ki bu haşlete muvāzabet eyleye hemişe dil-şād ve mesrūr ve halāyık ortasında maqbûl ve manzūr ola (5) Haqq celle ve 'ala erbâb-ı mülûke selâtin-i ziver-i vaqârıla ve hilye-yi hilmile āreste ve müzeyyen eyleye ve hemişe (6) murād-ı dil ve şafâ-yı kalb hâşıl ola biminnehü ve vücūdehi *el-bābü's-sālis fī ikāmeti's-siyāseti ba'd* (7) *e't-teftiş* üçüncü gün ki hürşid-i 'ālem-tāb kûbe-yi ziri tenden baş götürüp cihan-ı ziver-i beyāzıyla münevver (8) kıldı Şāh Semmāh taht-ı saltanatda oturup 'ālemi 'adl ü dādıla müzeyyen kıldı ol gün aħşama degin (9) meşālih-i nāsa meşgûl olup 'adl ü inşāfıla milke revnağ vērdi çün 'arūs-ı rüz-ı niķāb-şebde (10) mestūr oldı Şāh-ı Semmāh 'azm-i harem-i hāşşa 'ıyş u neşāt için 'Ucûbe ü Maħcûbe kâtına geldi (11) tâ anlaruñ nuṭṭ-ı lezîz ve mükāleme-yi laṭifinden müntefi' ola çün muhāvereye meşgûl oldılar esna'ı kelā- (12) mda şordı ki kankı haşletdür ki memālik zabtında mülûke gerek ola ve anı isti'māl etmekile cebbārân-ı mütemeridî (13) muṭî' ve münkād eyleyeler 'Ucûbe dēdi ki mülk-i melik pāy-i-dār olsun zabt-ı memālik ve zecr-i müte'addiyān ve kam'-ı

22r

(1) müfsidān siyāsetden ğayrı nesneyile müyesser olmaz ol cihetden ki halk-ı cihân bir niçe nev'dür bunlaruñ (2) hallākı muhtelifdür ba'zı şüretde insān ve sîretde melekdür ve ba'zı sibā' tabi'atdur ve bu tayıfe-yi (3) silsileyi itā'ate çekmek hayli düşvârdur tâ heybet ü hevl ü hirās-ı melik bunlaruñ kalbinde mütemekkin olmaya emre (4) itā'at edüp muhālifeti ortadan götürmezler eger şāhlaruñ siyāseti bunlaruñ pāy-bendi olmasa fesād (5) kapularını açup niçe bî-aşl-ı nāyişte işler izhār edelerdi lîkin siyāset-i mülûk emni hāne-yi rāhat ve (6) himāyet-gāh-ı ferāget-i 'ālemiyandur ve pādışāhlara şöyle ki

¹⁶ İsrâ Süresi, 81. ayet "De ki 'Hak geldi batıl yıkılıp gitti!...' "

‘adl ü hilm-i zīver ziyādedür siyāset dahı (7) pīrāye-yi garrādur amma siyāseti dahı tarīk-i şabr u sükün üzerine buyurmak gerekdür ve ‘uqūbet-i tağriri ‘acele (8) ile etmemek gerekdür ve hāyin-i mücrim hakkında ol iki şartı teccessüs ve tefahhuşdur dirīğ olunmaya tā ki bī-günāh (9) mücrimden fark olma ve bī-günāha mücrimler ‘uqūbetin edüp hūn-ı nā-ħaḳḳa mürtekib olmaya nitekim ol merd-i cevheri (10) ki bī-günāh dām-ı belāya giriftār oldu amma pādişāh-ı ‘ākilün ihtiyātıla tefahhuş edtüğü sebebden bī-günāhlığı (11) zāhir oldu ve fettān-ı müznib ħaḳḳ üzerine mu‘azzab ve mu‘āḳab oldu Melik-i Semmāh şordı ki nicedür ol (12) ħikāyet ‘Ucūbe dēdi *ħikāyet-i ‘ucūbe der-siyāset ba‘da ez-tefahhuş* nākilān-ı ħikāyet (13) şöyle naḳl etmişlerdür ki meger Başra’da bir niçe ‘ayyārlar varıdı bir gün pādişāhuñ ħaremi bir duħter-i zīver

22v

(1) tamāmıla evlerine getürdiler maḳşudları ħāşıl olduḳdan sonra ol bī-çāreyi helāk eddiler pīrāye-yi girān-māye (2) ve cevāhir-i bā-ḳıymet-i nigeħ varıdı aldılar ve ortalarında berāber ḳısmet eddiler meger ol cevāhirün ortasında (3) bir dāne dürr-i hōş-ab varıdı ki anuñ ḳıymetinde aḡniye-yi zamāne ḳāşır idi ve ol müfsidlerün bir serveri (4) varıdı adına Tebbāt dērleridi be-gāyet muħil u mek[k]ār idi bunlar eyitdi şavāb oldur ki fulān cev- (5) heriye varup bu dürr-i ḳıymet-i tamāmıla bey‘ edelüm hem biz mālдан ḳaz edelüm hem günāh anuñ üzerine düşsün (6) dēdi bu fikr üzerine ḳıymet-i cāmeler geyüp ol cevherinün ḳuzūrına vardılar ve şöyle dēdiler ki biz vā¹⁷ (7) vārişleriz Tebbāt çıkarıp dürr-i cevheriye ‘arż eyledi dēdi ki budur bize atamuzdan mirāş degdi (8) ve sen de ḳüsn-i sīret ve farḫ-ı emānet müşāhede edüp geldük ki bu dürr-i bize pāralayup ḳısmet edesin (9) cevheri ḳayāl etdi ki bunlar bir niçe eblehlerdür bu ḳadar bilmez ki dürr pāralanmaḳıla bī-ḳadr olur bunuñ ‘ilācı budur ki (10) az bahāyıla bunlaruñ elinden bunı alam ve tamām bahāsiyıla maḳalline şatam ve eyitdi ey bīrāderler cevāhiri şatmak olmaz (11) zīrā şer‘an mekrūhdur eger diyersenüz tamām bahāsiyıla şatalum ve meblaḳı sizün ortañuzda ḳısmet edelüm ve siz (12) dahı cedel ü muḳāşamadan ḳalāş oluñ dēdi Tebbāt eyitdi ḳāşā ki bu ma‘niye biz rāzi olavuz zīrā cevāhir-i (13) mevrūs evde bereket ziyāde olmaḳa sebebdür ve biz ol cevhere muḫtaclaruz mālımız ve ‘ayālımız anuñ bereketiyle tezāyüd

23r

¹⁷ vā fazladan yazılmıştır

(1) bula fi'l-cümle zerķ u şa'bedeyile cevherinün ħırşın arturdılar ve ħurde-kârlık edüp ol kadar simsâr- (2) lık gösterdiler ki 'ākıbet tamām bahāsına dūrri cevheriye şatıp meblağı kabz edüp kendü (3) ħallerine gitdiler cevheri ħam tama' dūrri-pādişāh ħuzūrına ilette tā andan sūd-ı kāmil ħā- (4) şıl ede melik çün ol dūrri gördi bildi ve emr etdi ki cevheriyi tutup bağlayalar hemān (5) bağladılar ve şordılar ki bu dūrri şāhibini neyledün ve ol duĥter kandanur dediler cevheri bu ħādişenün (6) sırrından bī-ħaber idi 'āciz ve ħayrān kaldı ve eyitdi bu su'al-i müşkile ne cevāb vèrem kışsa-yı duĥter (7) nedür ki ben anuĥ sırrından bī-ħaberem dedi melik eyitdi bir niçe gündür ki benüm ħücre-yi ħāşşımdan bir duĥter (8) ġāyib olmuşdur niçe zīver-i muraşsa' ve cevāhir-i nefisle ki üzerinde āreste olmuşdı bu dūrri-şemān (9) ol cümleden birisidür elbette ol cevheri ġayrı cevāhirile bile bulmak gerek bī-çāre müteħayyir olup zarūri (10) āmān diledi ve eyitdi ben ol dūrri bir cemā'at-i mīrās-dārlardan şatun almışam ve mekânlarını (11) ma'lūm edinmişemdür eger melik anlardan birisini getürmege emr ederse bu sırr-ı mübhemün keşfinde ziyāde tevaķķuf (12) olınmaya tā ki ħaķķ zāhir ola ben daĥı melikün ħışmından emīn olam dedi melik derĥāl cevheriye birkaç (13) serheng-i şāhib-i siyāset koşup ol tarrarları taleb etmege gönderdi Tebbāt ki ol kavmuĥ ulusu

23v

(1) idi evinde bulup dutdılar Tebbāt gördi ki belā kapuları üzerine açıldı kal'a-yı inkârda karar etdi (2) çün Tebbāt'ı meclis-i ħükümete ħāzır kıldılar cevheri eyitdi ol uğurlanan dūrri baĥa bu kişi şatdı (3) Tebbāt inkāra gelüp imān-ı ġılāz etdi benüm bu işden ħaberim yok ve bu fettān baĥa bühtān eder (4) dedi melik çün cevherinün tazarru'n ve Tebbāt'ın inkārın müşāhede etdi ħiddet-i ġāzabdan geçüp (5) eyitdi bu ħāli tamām ma'lūm edinmeyince ħükm etmek olmaz deyüp emr etdi ikisini bile ħabs etdiler (6) pes bu ħādişenün tefāħĥuşına meşġül oldu ve vezīrine meşveret edüp dedi ki sen ne dersin (7) bu iki tarrār u 'āyyarların ħaķķında ki ħiç bir vechile muķarrar olmazlar ve ħiç şübhe yokdur ki bu ħıyānet (8) bu ikisinden birindedür bu mu'amma-yı mübhemün bendini senden ġayrı kimse açmaz bir tarīķ fikr eyle ki bu müşkil (9) benüm katumda keşf ola ve ħaķķ kendi merkezinde karar ede vezīr eyitdi yarın meclis edelim kuzāt (10) ve eyimme meşāhir ve ma'ārif-i şehri ħāzır edelim tā ben bir ħīle ü mekr edem ve bu iki müttehimden birisini (11) 'ālā rü'usi'l-işhād rüsvāy edem amma

şimdi emr edün ki ol uğurlanan dürri on ‘aded dürrile (12) benüm hücre-yi hāşşıma iletünler tā ben bir hîle edem ki pādīşāh-ı ‘ālemün yümn-i devletinde nuşret yüz göstere (13) meger vezīrün ol cevheri ile meveddeti varıdı ve yakın bilürdi ki bu resme hareketi nā-münāsib

24r

(1) ol cevheriden gelmez likin naşş-ı töhmeti havātır-ı halkdan mahv etmek için cevheriyi evine halvetine götürüp (2) dedi ki yarın ol dürrdāneyi on ‘aded dürrile daşı saña ‘arz ederler kaçan melik saña kendü dürrini al dēyü (3) işāret ede zinhār ol dürr almayasın ğayrı dürr götüresin ve bu vaşşıyyeti eyü şakla dēyüp mekânına (4) gönderdi çün zāğ-ı şebe reng-i şeb āşiyān-ı cihāndan uçup beyzā-ı beyāzını şikest edüp ve (5) sepīde-yi zerde-yi şac-ı āfitābı sağrak-ı āfağa dökdi ve ‘ālem nūr-ı hürşidden hil‘at-ı zerbeft (6) geydi melik tamām etbā‘ u haşem ve hadem ile hāne-yi şāhīde hāzır oldılar Tebbāt’ı ve cevheriyi ol (7) encümende hāzır kıldılar ve birbirine yakın yerde oturdılar pes vezīr buyurdi ol dürrleri tabak-ı (8) zerriniyle cevherinün öjine kodılar ve pādīşāh şavt-ı refi‘ ile çağırıp ēyitdi ki ey hı‘ace cevheri (9) kendü dürrinji götür bize vēr dedi cevheri vezīrün vaşıyyeti mūcibince el uzadup diledi ki ğayrı dürr (10) götüre Tebbāt ğafletile yanından çağırıp ēyitdi kendü dürrün götür ki ol cevher senün degildür (11) derhāl pādīşāh dedi ki ēy vezīr *el-āne haşhaşa’l-hakku*¹⁸ ve Tebbāt’a hitāb edüp dedi ki çün ol (12) dürr aña sen şatmadun pes neden bildün ki ol dürr anun degildür ve görmedigün cevhere ‘ilmi neden (13) hāşıl ētdün Tebbāt zārüri ‘āciz u mülzem olup ol mahfilde rüsvāy oldı melik şiddet-i ‘unf-ı tamāmile

24v

(1) emr ētdi ki sāyir yār anı bu fesādda anuñla şerik olmışlarıdı ele vērđi şāh şordı ki ol duhteri (2) n’ētdünüz helāk ētdüklerin i‘tirāf ētdiler hemān şāh buyurdi tā cümlesin ol şehirde ‘ukūbet ve siyā- (3) set-i tamāmıla ber-dār ētdiler ve cevheri biçāre halāş oldı ve bunlara olan siyāsetden müt‘addiyān-ı (4) ‘ālem ‘ibret aldılar pes ol melik-i ‘ākılün siyāseti tahaffuş ve tefahhuş ve istikşāfdan şonra sebebi kat‘-ı (5) fesād ve vesīle-yi refāhiyyet-i ra‘iyyet ve bu meşeli Maħcūbe ēyitdi aħsenet ne hūb getürdün bu (6) hikāyet-i nāfi‘i ve bu meşel-i nādiri dedi ve hem buña müşābihdür ol melik

¹⁸ Yusuf Sûresi, 51. ayet “...şimdi gerçek ortaya çıktı...”

hikâyeti ki duhter-i bâzîrgâmla (7) ğulamı bî-hayâ ortasında ihtiyâtıla hükme eyledi ve ğulam-ı fettân-ı fâcîre fücûrî zâhir olduğdan sonra (8) siyâset eyledi ‘Ucûbe eyitdi nicedür ol hikâyet Maḥcûbe dâdi *hikâyet-i maḥcûbe der-siyâset* (9) *ba‘da ez-tefahḥuş* râviyân-ı hikâyet şöyle rivâyet etmişlerdür ki Diyâr-ı Keşmîr’de bir bâzîrgân varıdı (10) şâhib-i sa‘âdet idi ve mütemevvil ve ni‘meti ber-kemâl ve bâb-ı ‘âṭâyâsı meftûh idi ve ol bâzîrgânı (11) perî-peyker ve melek manzar kamer-şüret bir kıızı varıdı şüret-i zîbâsı çün şubḥ-ı şâdıḳ-ı ‘âlem efrûz ve zülf-i (12) semen-sâsı çün şeb-i ‘âşîḳ siyâh dilsüz idi müşk-i cebîni tırra-ı ser-efgendesine çâker ve nebât-ı Mışrî (13) leb-i sükker ḥandesine bende olmuşıdı ve Pâdişâh-ı Keşmîr ol duhter-i ḥûb-aḥteri kendü oğlına nâm-zed

25r

(1) édüp ‘akd-ı nikâhıla mün‘akid çün vaḳt-ı vişâl yakın oldı resm-i zamâne üzerine şehri tezyîn édüp ve hücre-yi (2) ḥâne-yi ‘arûsı ferş-i nehâr-beft ve rengîn ve dibâ-yı muraşşa‘ ve zerrînile âreste kıldılar tâ ol duhter-i ḥur-veşi behcet-i (3) serîr-i vüşlat-ı melik-zâdede karar êtdiler meger ol bâzîrgânı bir kulı varıdı ki cemâl-ı duhtere (4) ‘âşîḳ olmuşıdı ve niçe zamânıdı bu sırrı mestür tutardı çün piser-i pâdişâhıla ḥâlet-i duhteri ve bunları (5) şüret-i ‘ırsını müşâhede eyledi gözlerinden seyl-âb-veş akıdıp eyitdi ki eger bu firâḳ vâḳi‘ olursa (6) hemân ümîd-i vaşlı münḳaṭi‘ olur pes maşlahat oldur ki melik-zâde hücre-yi ḥâşşına duhteri iletmezden öñdin (7) bir ḥîle eyleyem tâ ki ol ḥîle sebebiyle murâda yetişüp ol duhterden murâd ḥâşıl eyleyem ol kâfir-i ni‘met-i ğaddâr (8) ol muhteşemün ḥânesinde bu vechile kaşd-ı ḥıyânet êtdi ve bâzîrgân gencînesini aña tefvîz édüp ḥazîne-dâr (9) edinmişıdı ve ol ğulam ḥazîne içinde bir çâh kazup ve ol çâhdan kendü ḥücre-sine bir yol eyledi ve (10) ol çâhuñ ağzını sehel nesne ile örtüp üzerine naṭ‘-ı pâkize şalup ve mühürlü bir kîse içi tolu zer-i (11) sürḥi ol naṭ‘uñ kenârında ḳodı pes fırsat gözledüp tırdı tâ vaḳta ki ḥ^vâce melik sarâyına (12) varmışıdı ve duhteri daḥı kendü muḳarreblerinden ḥâlî buldı ta‘cîl-i tamâmıla duhterün ḳatına geldi (13) ve ḥazînenün kilidini duhtere vèrüp eyitdi ki babañ senün için bir yerde altun ḥazînede kenâr-ı naṭi‘ada

25v

(1) kodı tîz var al vech-i meşâlihe ki şarf eyle ve ben kesret-i iştiğalimden bu hizmetün arasında kâşırım (2) duhter derhâl ol kelâma imtişâl édüp kilidi aldı ve hazîne kapusını açdı ve gafletile ol naṭ'a (3) kadem başdı tâ ki ol kîseyile altını ala nâ-gâh ol çâha düşdi gulâm-ı bî-bâk tîz hazîneye girüp (4) çâhuñ ağızını berk édüp evvelki karar üzerine kıldı ve bî-tevaqquf kendü hücre sine geldi tâ ol hûrı nejad ve perî- (5) zâdeyi zîr-i zeminden çıkara duhter kendüyi gulâmuñ kaydında giriftâr görüp fikr êtdi ki bu bâbda göñülile (6) teşvîş ve gam getürmek 'âkîlâne degildür hemân tarîk oldur ki kendü hîlesi mûcibince mekr êtmek gerek (7) nitekim demişlerdür *cerâbü'l-fāsidi bi'l-fāsidi*¹⁹ çün gulâm anı zîr-i zeminden taşra çıkardı ol mâhı dū- (8) hefte çün gül şüküfte anuñ yüzine gülüp éyitdi éy dōst niçe müddetdür ki ben senüñ şemâyil-i merğübîña (9) mâyil olmışam ve buncılayın rûz-ı pî-rûzı gökde isterdüm yerde elüme girdi eger senüñ başa meylüñ (10) olduğundan haber-dâr olmuş olsam bu kadar miñnet ü meşakkat çekmezdüm amma şimdiki hâlde benim (11) mu'âşeretümden ol vaktın mütelezziz olursın ki beni bu diyârdan alup sefer édesin (12) tâ sükün-ı dil ve ferâğ-ı zamîrile behere-yi tamâm ve istimâ'-ı âvfer²⁰ hâşıl édevüz bu demdemeyile gulâmı (13) galâta birağup gâfil kıldı kaçan ki hengâm-ı şeb yêtişdi harem-i şâhdan duhteri almağa

26r

(1) geldiler tâ ki mihr ü mâhı birbirine qarîn édeler niçe ki taleb kıldılar kimse duhterden haber-i eşer bulmadı (2) bâzîrgân bu nekbet-i şa'buñ hücumından be-gâyet şifte-hâl ve şikeste-dil oldu ve halk bu hâdi- (3) senüñ ta'accübünden hazîn ve müte'essif oldılar bu taraftan duhter-i gulâmı 'aşîkıla her nev'den (4) telatıf ve temellük gösterüp gulâmı gaflete şalup hazînenüñ miftâhını uğurladı ve üzerine (5) yazdı u kazdı ki éy h^vâce senüñ kızuñ gulâmuñuñ hânesindedür dèyü çün ol bî-hayâyı bed (6) girân diledi ki hocanuñ²¹ hâlinden ve melik tarafından ahvâlî teccessüs eyleye duhteri ihtıyaṭ-ı belîgile habs (7) eyledi dañı h^vâce huzûrına geldi h^vâce bir maşlahat içün hazînenüñ miftâhını andan aldı (8) ve diledi ki varup hazîneyi açma miftâha nazâr édüp ol haṭṭı görüp okıdı hemân ol hâli (9) pâdişâha 'arz eyledi pâdişâh derhâl emr eyledi tâ ol gulâmı dutdılar ve duhteri hücre (10) sinde bulup çıkardılar ol gulâm-u

¹⁹ Arapça atasözü "hileden ancak hile ile kurturulur."

²⁰ Vâfir yazılmalıydı. Metinde yanlış yazılmıştır.

²¹ h^vâce yazılmalıydı.

ğaddār efgān ēdūp ēyitdi ben bu mekrden mūberrāyam ve bu (11) duḡter baḡa ‘āşık olmuşdur ve ben bu işde gör ki Yūsuf gibi bī-günāham melik ēyitdi bu każiyye mūşkil (12) ve mūştebih każiyyedür tamām ta’yīn ve taḡaḡkuḡ ḡāşıl olmayınca bu işde nice ḡūkm olina hemān kız ēyitdi (13) el-‘īyāzū bi’l-lāh eger bu ḡıyānet benden şādır olsa hergiz bu ḡulām-ı bī-ḡayānuḡ bu resme ef’ālını

26v

(1) i’lām ētmezdüm ve anuḡ dest-i ḡıyānetini dāmen-i ‘işmetümden ırāḡ dutmazdum ve daḡı ol naḡbı ki bu bed- (2) baḡt ētmek ḡazīnesini de ḡazmışdur ve kilidi baḡa vērüp beni anda göndermek benim bī-günāhlıḡıma şāhiddür melik ēyitdi (3) eger ēyitdi eger²² anuḡ ḡānesinde bu resme naḡb bulunursa lā-şekk muḡarrar olur ki bu ḡıyānet ol ḡulāmdandır (4) çün tefahḡuş ētdiler ḡaḡḡ duḡter cānibine mūta’allıḡdür bilindi ḡıyānet çünki ḡulām tarafında idüḡi zāhir (5) oldu derḡāl emr eyledi pādīşāh ol mestüreyi i’zāzıla ḡāne-yi melik-zādeye iletdiler ve ol (6) ḡulām-ı ḡāyini niçe gün melāmet ēdūp envā’-ı ‘azābıla ‘uḡūbet gösterüp meydān-ı siyāsetde ber- (7) dār ētdiler Maḡcūbe ēyitdi bu meşeli anuḡ için getürdüm ki tā mülūka-yı selāḡin-i ‘ālem cānib-i siyāseti (8) mūhmel ḡomayup füccāruḡ zecrinde itmām göstereler tā ki āteş-i nedāmetile muḡterik olmayalar ve (9) ehl-i fesād bunlaruḡ heybeti sebebiyle fişḡ u fesād ve zecr ü ‘ināddan kendüleri men’ eylediler (10) İzid-i ‘azze ve ‘ālā ‘āmme-yi ḡalāyık-ı fişḡ u fesāddan hemişe maḡfūz ve maşnūn eyleye biminnihi ve vücūdihi (11) *el-bābi’r-rābi’ fī medḡiş’-şecā’ati ve’r-rücūliyyeti* (12) dördüncü gün ki neyyir-i a’zam ufḡ-ı maşrıḡdan baş ḡaldurdu ve cihānuḡ cāme-yi siyāhīni çıkarıp (13) ḡıl’at-ı zer-baft geydürdi Şāh-ı Semmāḡ taḡt-ı pādīşāhīde ḡarār ēdūp kār-ı memleketi rāy-ı rüşen muḡteżāsı

27r

(1) üzerine tamām ētdi çün ḡurşīd-i cihān-tāb ‘azm-i diyār-ı Maḡrib kıldı Şāh-ı Semmāḡ ḡücre-yi ḡāşşına (2) gelüp bir sa’āt istimā’-ı maḡālet-i ‘Ucūbe u Maḡcūbe’ye meşḡül oldu ve bunlaruḡ ‘aḡl-ı bā-temīzinden (3) su’āl ētdi ki şecā’atüḡ şemeresi nedür ve bu şecā’atüḡ nev’i ḡaşletdür ‘Ucūbe ēyitdi ‘ömr-i şāh (4) mü’ebbed olsun şecā’at şerīf-i ḡaşletdür anuḡ için ki her kimüḡ ki cibilletinde rücūliyetden eşer olsa (5) lā-

²² ēyitdi eger fazladan yazılmıştır.

büdd anuñ nefsine bir āfet yētişdügi vaqtın kendüyi şaklamağa kâdir olur ve şecā‘at şöyle (6) ki halk katında merğübdur Haqq katında dañı mañbübdur nitekim şāhib-i şer‘ ‘aleyhi’s-selām (7) buyurur *inne’l-lāha ta‘āla yuħibbe’ş-şecā‘ate ve lev ‘alā katli ħayyetin*²³ ve dañı bu isti‘malinden (8) niçe belā ref‘ ve niçe nef‘i ħāşıl olur nitekim ol piser-i cündi ki şecā‘atı sebilile faqr u ihtiyācından (9) sonra ni‘met-i vāfir tañşil ētdi melik ēyitdi ‘Ucūbe’ye ēyitdi nicedür ol ħikāyet ēyit eşidelüm (10) *ħikāyet-i ‘ucūbe der-şecā‘at nākilān-ı* ħikāyet şöyle naql ētmişlerdür ki Bilād-ı Şam’da bir merd-i (11) cündi varıdı niçe yıllar ħidmet-i mülük ētmişidi ve bunlaruñ meşālihine müdāvemēt ētmekden mālı bi- (12) ħesāb tañşil ētmişidi meger ol cündinüñ bir beşer-şüret ve şirdil oğlı varıdı ve ol oğlı (13) mektebe vērüp ‘ilm ü edeb ta‘līm ētdükden sonra silaşşörlük ‘ilmin tamām öğretnişidi ve cemī‘ mālın aña

27v

(1) tefvīz ētdi dēdi ki ēy peser şimden sonra ‘ömrüm oldukça mañlūka ihtiyācum yokdur ve bu sipāhīlıkdan (2) teķā‘üd ētdüm zīrā ‘amelden baña istignā-’ı külli ħāşıl oldı hemān maşlahat oldur ki murāduñ (3) oldukça māl-ı firāvān alup ticārete meşğül olasın piser atasınuñ emrine imtişāl ve ħükmine inkıyād (4) gösterüp māl-ı firāvān alup ticārete yüz tutup gitti çün Baħr-i Mağrib sāhiline irdi Sūd-ı (5) bī-endāze taşavvur ēdüp heves-i sefer-i deryā kıldı ve bir gemi tertīb ēdüp ol diyāruñ metā‘ları (6) ile ol gemiyi pür kıldı ve neşāt-ı tamāmıla ol sefīneye süvār oldı bir iki gün bād-ı müsā‘id (7) olup murādına muvāfiķ ol gemiyi sürdi nā-gāh şā‘iķa-yı bād-ı muħālif şeb-ħün ēdüp ol (8) geminüñ yelkenini yırtup ve çār-mıñını kırup efvāc-ı emvāc gemiye ħücüm ēdüp tamāmen emti‘a u aķmışe (9) ile ġarķ-ı deryā ētdi bī-çāre kendüyi hezār meşakķatıle bir gemiye dañı bıraķdı ve māl u ihtişāmdan (10) tamāmen munķatı‘ olup ğınā u kudretinden bī-behre oldı tā ma‘lüm ola ki ħısn u keşert-i emvāle (11) i‘timād ētmek olmaz çün ol merd-i cündi eşitdi ki oğlı deryā seferin ihtiyār ēdüp bunuñ (12) gibi vākıyaya uğramış perīşān-ı ħāl olup oğlınuñ aħvāline muţtālī‘ olmaķ kaşdına ‘azm-i (13) sefer ēdüp gitdi tā Baħr-i Mağrib sāhiline varup anuñ ħālinden ħaber bile meger ol yolda bir niçe

28r

²³ Hadis-i Şerif “Allah şecaati sever. Bu (şecaat) yılını öldürmek dahi olsa.”

(1) kâfir kemân etmişlerdi bî-çāreyi dutup esîr êtdiler nekbet-ber-nekbet vâkı‘ oldı evvel furkat-ı piser (2) ve ikinci telef-i māl ve üçüncü ğurbet ve dördüncü kâfir elinde esîr olmağ bu tarafından piser-i cündiyi (3) ol gemide olan tüccāruñ her birine mülāyemet gösterip ve bunlaruñ ta‘āmlarınuñ bākisin cem‘ êdüp (4) kifāf-ı nefis êdinürdi ittifāk deryā yüzinde ırākdan bir gemi peydā oldı mellāhlar tecrube (5) ve mümāreset tarīkiyile bildiler ki hārāmî gemisidür kaçdı oldur ki bunlaruñ gemisini alup kendülerini (6) esîr ve mällarını tārāc êde pes ol halkdan hüş u tākāt gidüp ‘acz ü hayret üzerlerine (7) müstevli oldı ve bunlaruñ keşret-i havfdan dem-i nefesleri bağlandı piser-i cündi çün bunlaruñ ıztırā (8) bını gördi anlara istimālet vèrüp dedı ki niteki ben hayātda olam kıomayam ki ol hārāmilerden (9) zarar yètişe tüccār cem‘ olup dediler ki eger bu hārāmileruñ şerrini bizden def‘ êdecek olursañ mālumuzuñ (10) nişfını saña vèrelüm helāl olsun dèyüp bu söz üzerine ittifāk êdüp ‘ahd êtdiler piser-i (11) cündi ‘ilm-i tırde kemālile mahāreti varıdı katı yay çeküp uzağ atarıdı meşelā havāda beşeyi (12) nişān êdüp anuñ peykānıla hortumın iki şağ êderidi ve kendüyile fikr êdüp dedı ki bu kārıñ (13) tedbiretde nev ki tedbirden ğayrı nesneye mecāl yokdur hemān bir muhkem kemān eline alup ve niçe ‘aded

28v

(1) tiri tertīb eyledi çün ol tayife-yi hārāmiyyān ehl-i geşteye hamle êtdiler piser-i cündi el kemāna urup anlaruñla (2) ceng emeneg eyledi her tiri ki atardı anlardan birini helāk êderdi bu minvāl üzerine ol müfsidler- (3) den tamār götürdi ve kuvvet-i şecā‘atile ol cemā‘ata zafer buldı ve anlaruñ tetimme-yi bizā‘atını ve gemisini (4) kendü taşarrufına götürdi ve cemā‘at-i tüccār şenā u maħmidet êdüp bā-mekremetde her ki mümkün idi (5) bî-noğşān tamām êtdiler ve çün sāhile yètişdiler ‘ahde vefā êdüp cemī‘ mällarını münāşafa êdüp (6) anuñla kısmet êtdiler piser-i cündinüñ ol zāyi‘ olan mālınuñ ez‘āfi eline girdi niteki dèmişlerdür (7) *el-mālu ğārın ve rābiħ*²⁴ fikr êtdi ki çün feyz-ı luğf-ı Hāğğ ve bereket-i rücūliyyetile ni‘met-i vāfir ele (8) girdi yüz vaṭanı me’lūf tutmağ gerek şāyed ki tevağğı‘-ı hāmıla yine buncılayın varṭaya düş èle (9) dèyüp ol māl-ı bî-gerānı getirüp ‘azm-i vaṭan êdüp gitdi çünki bir niçe ğün kat‘-ı menzil êtdi (10) ittifāk bir cemā‘at-i rehzenler ya‘ni hārāmiler kâfilenüñ yolun başup dilediler ki cemī‘ mälların (11) tārāc êdeler hemān ol cüvān-ı ceng-cüy ve şir-dil silāh

²⁴ Arapça atasözü “Para(mülk) hem kötülüğe caziptir hem de kazançlıdır.”

bağlanup bir esb-i bād-pāye süvār (12) olup kuvvet-i şecā'at ile bir rumhı mār-peyker ve nīre-yi şāhāb-ı şekl eline alup yüz anların muhārebe u muķātele (13) sine tutup nevi ki sinān ile niçe kāfiri helāk edüp tobrağa bıraķdı ve bākisi her nimet şındılar ve kavm-

29r

(1) küffārın ulusu mecrūh olup giriftār oldu piser-i cüdi diledi ki rüy-ı zemini anın hubs-ı zāt ve şerr-i (2) hārekātından hālī eyleye tīg-i abdār çeküp helākına kaşdı eyledi kāfir āmān dileyüp dedi ki eger benüm cānumı (3) bağa i'tā edersen senün yolunda māl-ı vāfir ve ni'met-i bī-girān isār edüp ve niçe esir-i muķayyedi (4) hāpisten hālāş eyleyem dedi piser-i cüdi eyitdi ki çün senün hayātınun beķası bir niçe halkın hālāşına (5) sebep ola sağa āmān vėrdük amma gerekdür ki ol maħbūsları 'ale't-ta'cıl hāzır getüresin kāfir bir (6) ruķ'a yazup teba'ma gönderdi tā ki cemī' esirleri göndereler esirleri ruķ'a varıcaķ (7) cümleten getürdiler ve ol kāfiri 'ahde vefā edüp kendü memleketine gönderdi meger ol esirlerden (8) birisi bu oğlanın babası imiş piser çün atasının yüzün gördi hūş u kararını kendünden (9) gitti çün kendüye geldi ağlayup atasının elin ayağın öpüp ve ikrām u i'zāzıla anın (10) ahvālin şorup ve bu vāķı'anın keyfiyyetinden istifsār eyledi pezeri cevāb vėrüp dedi ki senün (11) maħabbetün beni bu ğarķ-āb-ı miħnete şaldı piser daħı kendü ser-güzeşinden haber vėrdi ve ol ticārete gönder- (12) düği māl telef olup ve kimisi ğarķ olduğunu beyān eyledi ve eyitdi ey pezer senün yümn-i himmetünle Hāķķ (13) ta'āla 'ināyet edüp ol miħnet ü kılletden şonra bu ğınā u temevvüli müyesser kıldı piser-i cüdi bereket-i şecā'at

29v

(1) ve kuvvet-i rücūliyyetile ni'met-i bī-endāza kesb edüp ve atasını meşakķat-i hāpisten ve varṫa-yı helākden hālāş (2) eyledi Maħcūbe eyitdi aħsenet hūb getürdün bu hikāyet-i hōşı ve mesel-i dil-keşi hem bu siyāķ üzerine- (3) dūr ol şehzāde hikāyeti ki şecā'at sebiliyle karındaşının kanını katilden aldı ve niçe müddet (4) kul olduğdan şonra yine devlet-hāne-yi melike yėtişdi 'Ucūbe eyitdi nicedür ol hikāyet Maħcūbe dedi (5) hikāyet-i maħcūbe der-şecā'at rāviyān-ı hikāyet şöyle rivāyet etmişlerdür ki Şehr-i Bağdad'da (6) bir pādişāh vardı memleketde emri nāfiz ve hükmi cāri idi ve ol

pādişāhuñ bir oğlı varıdı (7) serħadd-i rüculiyyete yētişüp mürāhık olmişıdı pādişāh ođlınuñ cemāl-ı bā-kemāline fevka'l-ħadd māyildi (8) dāyim ri'āyet-i tamāmıla i'zāz u ikrām ēdüp mer'ī tutarıdı ve pādişāhuñ iki dāne gevher-i şeb-çerākı (9) varıdı ki her birine genc-i kārūn kem bahā olurıdı ol gevheri iki ħalka-yı zerrīnile tarşī' ēdüp (10) ol piserūñ gūşına gūş-vāre ētmişıdı tā ol zīnetile piser mütelezziz ola ve ol şehzāde dāim hevesi (11) şayd ēdüp neşāt u surūrıla şikār-gāh tarafına müteveccih olurdı meger ol nevāhīde bir şikār-gāh-ı (12) bīşe-yistān varıdı şöyle ki hevās-ı revābiḥ-i şükūfātın çün ravza-yı ħuld-ı mu'aṭṭar u ḥōş ve (13) şahn-ı reng-i serāya ḥinden çün perī ṭāvūs münakkaş olmişıdı bir gün melik-zāde ol merta'da

30r

(1) ṭaleb-i Neḥcīr için geşt ēderıdı nā-gāh bir şīr sehm-nāg çün neheng āheng-i şehzāde ēdüp benān-ı çün (2) sinān-ı āhen-güzār ve pençe-yi çün tīr-i sehāb-ı seng-i şikenile tutup bir demde şehzādenūñ vücūdından (3) eşer kōmadı çün ol ḥālī pādişāha ḥaber vērdiler hezār nevḥa u zārile 'azm-i bīşe ēdüp gitdi (4) tā ol şīri ğıdā-yı şimşīr eyleye leşkere emr ētdi ki ol şīri helāk eyleyeler her taraftan mübāriz (5) ve şīr-dil erenler ḥamle ēderıdı niçe esb u ādemi helāk ēdüp ḥake birağurdı bu nev'ile niçe pehlevān (6) ve mübārizleri pāymāl eyledi ve kimse aña el ērişdürüp zaḥm uramadı pādişāh 'āciz olup yine (7) döndi andan şonra kimsenūñ zehresi olmadı ki ol bīşeye gūzar eylemegi göñline getüre pes pādişāh (8) ođlınuñ şīrden bāki kalan a'zāsını defn ētdi ve ol iki gūş-vāre-yi şemīni alup şehirde (9) nidā ētdürdi ki her ki benüm sīnemūñ cirāḥatına ol şīrūñ katliyle merhem ura bu iki gevheri şeb-çerāğı (10) daḥı niçe mevāhib-i bī-ḥesābıla anuñ olsun dēdi ne deñlü ki şāh ol va'deyi eyledi (11) ḥiç kimsenūñ aña meyli olmadı ki ol maḫşūda ḥarīş ola ve ol bīşenün dāiresine tolaşa ve bu melik-i (12) Bağdad'uñ ol ešnāda menkūḥa-yı ḥāşşından bir oğlı toğdı ḥüb ḥilkat ve tamām endām āşār-ı (13) merd-i cibilletinde zāhir ve envār-ı şecā'at beşeresinde lāmi'di çün müddet-i razā' tamām oldı

30v

(1) fuḫarā u mesākine māl-ı vāfir işār ēdüp ni'met-i bī-girān in'ām ētdiler ve māzeri ol gūş-vāre-yi (2) kıymeti ol tıfluñ gūşına aşdı meger melik meclis-i ünsde ḥātūnıla mu'āşeret ve mübāşeret ēder- (3) ken mestlik ḥāletiyile ol ḥāle vākıf oldı āteşi gayret

cigerini yakup ol ölen oğlanuñ (4) furkatı yüregın tağladı hışm-ı tamāmıla ol nā-residenüñ gūřını gūř-vāriyla kat' édüp anasınuñ (5) eline vērđi ve farı-ı hışmından ol piserüñ atalığında bī-zār olup gulām resmi üzerine bir müsāfir (6) bāzırgān bulup şatdı bāzırgān ol nāhiyeden riħlet édüp řehzādeyi țaraf-ı Semerķand'e (7) iletdi ve bir řal'anuñ dizdārına şatdı çün āřār-ı rücūliyyet şüretinde zāhir oldı bāb-ı (8) terbiyyette sa'y-ı belıg gösterüp edeb-i ħarb-u silaşşorlık 'ilmin ta'lim étdiler çün ħadd-i bülūga yétiřdi (9) el-ħaķķ bir cūvān-ı gāvur ve pīl-ten ve řir-dil ķopdı meger bir gece bir țāyife-yi ħarāmiler ol řal'aya yol (10) bulup ve řal'ada olan ħalk gāfil iken řal'ayı zabt étdiler ve řehzāde-yi mertebeyi ețfalda ķoyup kimse (11) i'tibār étmezidi çün řehzāde ehl-i řal'anuñ bu resme 'aciz u za'fin gördi ġayret-i rücūliyyet dāmen-gir (12) olup çün řehāb-ı dīv-sūz kendüyi ol ķavmuñ ortasına atdı ve bir zārb-ı muştıla ol ħarā (13) mīnüñ birisini ķatl édüp tiğ ü siperin eline alup şağ ve şoldan ħamle édüp cümlesini mecrūħ ve

31r

(1) maķrūħ ķıldı ve diz-dār anuñ ol ħāl-i cidālını müşāhede eyledi ħazīne açup aña māl-ı firāvān i'tā (2) édüp ol leřkerüñ pehlevānlıgın aña erzānı ķıldı ve řehzādenüñ řit-i řalābeti ve avāze-i řecā'ati (3) ol diyārda fāř oldı bir müddetden şonra bir ķāfile-yi girān țaraf-ı Çin'den gelüp 'azm-i Bağdad étmege meyl (4) étdiler amma yolda ķuttā'-ı țarīķ zāhir olup ol yolları²⁵ tamām kesmiş idi pes ol ehl-i ķāfile māl-ı (5) firāvān cem' édüp ol řehzādeye vērüp kendülere yoldaşlık étmek için ķāfile-sālār édünüp (6) 'azm-i Diyār-ı Bağdad édüp gitdiler melik ol ķāfilenüñ geldüğini eşidüp müte'accib olup eyitdi bunun gibi (7) zamānda ne mühimm vāķi' oldı ki bu yollara²⁶ sefer étđiñüz ve ol kemīn-gāhlardan ve vāķi'a yerlerinden (8) niçe geçtüñüz dedı ol tüccāruñ birisi cevāb vērđi ki bir cūvān mübāriz bize muķaddem olup bu diyāra (9) getürdi şöyle ki ķuvvet-i řecā'at ve ķudret-i rücūliyyetile kendüyi bir leşkere ursa anuñ heybet-i (10) řalābetinden ol leşker münhezim ola melik-i Bağdad eyitdi bu nāhiyede bir biře-yi pūr ni'met vardur ve bir (11) řir-i cān nigār anda vațan tutmışdur ve niçe yıllardur ki anuñ hevl-i şavletinden ol biřenüñ dāiresine (12) kimse varmaz ve hem bizümle ol řir ortasında ħaķķ-ı ħūn řābit olmışdur ki benüm 'ömrüm bāğınuñ (13) mīyvesini mezār-zārıla ekl étmiřdür eger bu cūvān-ı dilāver ol řirüñ ķatlinde sa'y gösterecek olursa

²⁵ Hem iki (l) yazdı hem de şedde koydu.

²⁶ Hem iki (l) yazdı hem de şedde koydu.

31v

(1) nezr êtdigim ol iki gevheri aña vèrem ve daħı bezl-i emvâlden her ne ki müyesser ola dirîg eylemeyem dèdi (2) bâzîrgân şehzâdeye ol hâlden haber vèrdi şehzâde cüst yerinden tûrdı ve kaşd-ı şîkâr-ı şîr (3) êdüp ‘azm-i bîşe êdüp gitdi âlât-ı harbî tamâm üzerinde âreste êdüp kaşd-ı şîr hûn-ı âşâm (4) eyledi kaçan ol şîre mülâkat oldı esb-i melik-zâde aından nüfûr gösterdi şehzâde âtından²⁷ (5) inüp kendüyi cânaverüñ üzerine atdı merd-vâr el uzadup cânaver a hamle eyledi ol tarafından (6) şîr daħı pençe gerüp ağız açıp şehzâdenüñ üzerine hücum êtdi şehzâde elini tâ bäsüsına²⁸ degin cā- (7) naverüñ ağızına şokdı hulkumına yêtişüp çeküp kopardı hemân ol cânaver bî-mecâl olup düşdi (8) pes şehzâde şîrüñ başını kesüp melik-i Bağdad’uñ öñine tuhfê getürdi melik ol şādiden emr êtdi şehri (9) tezyîn êtdiler fuķarā u mesākîne şadaķalar êtdi andan sonra melik şehzâdeyi tahtına çıkarup tamâm raġbetile (10) ol halka-yı girān-māyeyi diledi ki kendü eliyile kulaġına geçüre çün çeşm-i pezer oġlunuñ kesilmiş (11) kulaġını gördi bildi ‘aklı başından gidüp eyitdi *et-tayyibatü li-tayyibine*²⁹ oġlını yüz (12) yüz nāz u ‘izzile baġrına başup nevāht êtdi bu avāze Şehr-i Bağdad fāş oldı ve oġlını harem-i (13) hāşşına³⁰ gönderdi ve māzeri anı görüp bildi ve şād olup māl-ı firāvān bezl eyledi ol şehzâde

32r

(1) şecā‘at-i bereketiyile qarındaşınıñ kâtiline kışāş êtdürdi ve mezellet-i ġurbet ve firāk-ı māzer u pezerden (2) berî oldı Maħcûbe êyidür bu meşeli aınun için getürdüm ki tâ merdān-ı ‘âlem haķîkat bileler ki şecā‘atüñ (3) te’sîrâtı çokdur ve aınun sebiliyile niçe murādâta kâdir olurlar Haķķ ta‘ālā ‘amme-yi ħalâyıkı ol ħaşletüñ (4) semeresinden behremend ve müluk-ı selâṭîni ol hûnerüñ neticesinden ber-hûr-dār eyleye biminnihi ve vücûihi ve luṭfihi (5) *el-bābü’l-ĥāmis fî beyā-i’s-saĥāvati* beşinci gün ki şāh kûbbe-yi Çehārüm ufķ-ı maşrıķdan (6) yüz gösterüp ‘âlim-i ‘âlimiyāna zerrîn taḡaķile sîm ü zer isār eyledi ve cihānuñ zûlmānî libāsını çıkarıp (7) ħil‘at-ı beyāzıla teşrif gösterdi Şāh-ı Semmāh’uñ tahtını atlas dîbā tezyîn êtdiler ve şāh ferr ü heybetile (8) serîr-i salṭanatda mütemekkin oldı ve mebdā-ı şabāḫdan tâ maķṭa‘-ı

²⁷ ât medle yazdı.

²⁸ bāzū yazmalıydı

²⁹ Nur Sûresi, 26. Ayet “...temiz şeyler temiz olanlar içindir...”

³⁰ hāşşına yazılmalıydı.

revāha degin meşālih-i re‘āyayı icrā (9) édüp ‘adl ü dāda meşğül oldı ve ümerā u vüzerā ve mübārizān leşkeriyi envā‘-ı ‘atāyā ve (10) mevāhibile behremend kıldı çün şāh-ı encüm ‘ālemden yüz dönderdi ve sipāh-ı mağrib leşkeri şarka muzaffer (11) oldı Şāh-ı Semmāh ‘ādet-i kadīme üzerine meşālih-i memleketden fāriğ olup maķām-ı kurbet-i ‘Ucūbe u Maḥcūbe’de (12) karar eyledi ve kendünün şeref-i ḥuzūriyla anları müşerref kıldı ve eṣnā-ı kelāmda şordı ki kerem ve (13) ve seḥā kankı ḫāyifenün ‘ādetidür ve ol ḥaşlet kime lāyık-terdür ‘Ucūbe eyitdi ‘ömr-i melik mü’ebbed olsun

32v

(1) saḥāvet bir libās-ı ğarrādur ki her ḳanda rast gelür ve bir zīnet-i zībādur ki ‘ämme-yi ḫalāyık ḳatında merğubdur (2) ve her kimseden ki şādır ola ḫūbdur amma mülük-ı selāḫin ol şıfata ālikdur zīrā ki şāhlar bezl ü (3) nevālden el çeküp ebvāb-ı en‘ām u ikrāmı ḫāşş u ‘am üzerine meftūḫ dutmayalar zārūrī anlaruḡ (4) milkine noḳşān-ı fāḫiş yetişür belki ḫavf u inḳirāz u zevālden *ıza melikün lem yekune zāhibe* (5) *fede‘hu fedevletehu zāhibe*³¹ pes bu ḳāziyye üzerine sūnnet-i saḥāvet mülük üzerine farz ‘ayīndür ve ‘ämme-yi (6) ḫalkdan her ki zīnet-i keremile müzeyyen olsa ḫalāyık ortasında dāyım mūkerrem ve muḫterem olur ve ol cūd-ı (7) semāḫatdan niçe nef‘ ve rāḫat müşāhede eyler niteki ol ğulām-ı bāzīrgān ki bereket-i saḥāvetile melik-i ‘Azīm (8) eline girdi Melik-i Semmāh şordı ki nicedür ol ḫikāyet ‘Ucūbe eyitdi *ḫikāyet-i ‘ucūbe der-saḥāvet* (9) nāḳilān-ı ḫikāyet şöyle naḳl étmişlerdür ki bir bāzīrgānuḡ bir kerīm-ḫab‘-ı ğulāmı varıdı meger ol (10) bāzīrgān bir zārūret sebebinden sefer-i deryā iḫtiyār étmişidi ve ol ğulāmı gemiye bile ḳomışıdı ve ol gemiye (11) her ḫarafdan ziyāde ḫalk cem‘ olmışıdı ve rüzgāra muḫālif düşüp bād müsā‘ade étmedügi sebebden (12) müddet-i medīd ol diyārda ḳaldılar ve at‘ima ve eşribe her ne ki varısa noḳşāna yüz dutdı ve ehl-i geşti (13) ḳillet-i ḳuvvetden münkesirü’l-ḳalb olup feryād u fiğāna āheng éttiler ve ol bāzīrgāndan vech-i kifāf-ı ma‘āşı

33r

(1) artuḳ bahāya şatun alup nefslerine kifāf édinirleridi zīra ol bāzīrgān ziyāde mütemevvil idi amma (2) imsākı ğāyetde ve buḫlı kemāle idi ve ol ğulāma günde bir pāre étmek ve bir miḳdār şu vazīfe étmişidi ve bāḳisin (3) iḫtiyāt-ı tamāmıla zabt

³¹ Arapça atasözü “Bir hükümdar (halkı için) hibeci değilse, bırak onu saltanatı heba olur.”

ederidi tā ki müşterisi ve variken artuğ bahāya şata meger bir cemīle duhter müte'allikā- (4) tından bir kimseyle ol gemiye bile girmişidi ve anuğ zād u nafaqası tamām olup 'izz ü devletden mezellet-i (5) fākaya giriftār olmuşidi ve muhalifet-i rūzigārından niçe şerbet-i telh içmişidi ve bu ğulām ol mestū- (6) renüñ 'acz ü za'fin görüp mürüvvet-i tab'ı anuğ ri'āyetine bā'is olup kendü ta'am u şarābını ol (7) za'ifeye isār edüp ekşer-i evkātta kendü ta'amsuz aç geçinüridi ve duhter temellük edüp eydürdi ki (8) ey ğulām saña zaḥmet oldı hocañ³² saña yüz minnetile bir loğma ta'am vürür ve sen kerem ü mürüvvetününden (9) anı daḥı baña bezl edersin çün farḥ-ı fütüvvet seni elbette bu ikrāma meyl eddürür bāri kendü (10) nefşüñ cānın daḥı ri'āyet eyle ben senüñ 'atıyyetününden bir içim şuya kani'em ğulām eyitdi birr ü (11) ihsāndan her neye ki kādirem kalil ü keşir hāşş u 'āmdan dirig eylemezem bir niçe müddet bu tarik (12) üzerine müdāvemmet gösterdi tā ki ol hoca-yı³³ baḥil bu sırta vākıf oldı ve hışm u ğazabıla (13) bī-tevaḥkuf ol ğulāmı deñize atdı luḥf-ı nā-mütenāhi-yi ilāhi aña hāmī ve hāfiz oldı bir pāre taḥtanuğ

33v

(1) üstine çıkup yüz deryāya koyup ve gönli ḥaḳka bağlayup bir niçe müddet deryāda gezüp āḥir Ḥudā kenār-ı deryāya (2) yetişdürdi meger bir gün ol sāḥilde geşt-i ta'am taleb ederidi ittifaḳ bir pāre yaḳut-ı (3) rummānī ki miḳdārda yüz mişḳāl ola ol kenārda eline girdi hemān ol cevher-i girān-māyeyi (4) alup ābādānlığa yüz tutup gitti bu taraftan ḥvāce-yi süfle ol ḥareketden nādīm oldı (5) cez' ve fez' edegördi fāyide vürmedi çün ol geşt-i sāḥile yetişdi ol diyāruğ (6) pādişāḥı meger şikār için süvār olmuşidi teferrüc ederek deryā kenārına gelüp gördi (7) bāzırgān çıkmış diledi ki anlardan ba'zı emti'a bey' ede nā-gāḥ nazarı ol duhterüñ ruḥsār-ı (8) mehveşine tuş oldı ol endāmuğ tır-i ğamzesi pādişāḥuğ hedef-i ḳabūlında vāқи' olup (9) bir girişmeyile gönlini şayd eyledi ve ol duhteri şer'ile nikāḥ eyledi i'zāz u ikrām ile hāneyi (10) vişāla getürdi ol duhtere yine sa'adet tāze yüz gösterdi rüz-be-rüz devleti ziyāde (11) olmağa başladı niçe müddet bu ḥāl üzerine geçdiler āḥir müvekkel-i ecel ve muḳteza-yı fenā ol melike (12) hücüm edüp bu hāne-yi miḥnetden riḥlet etdi ve hiç vārişi yogıdı ki memlekete zābiḥ (13) ve re'āyāya ḥākim ola zārūri melik ol duhter üzerine ḳarār tutdı ve leşker ve re'āyā tav'an

³² ḥvāce yazılmalıydı.

³³ ḥvāce yazılmalıydı.

34r

(1) ve kerhen muṭî‘ ve münkād oldılar bu ʔarafdan ol Ğulām-ı Rūmî ol cevheri bā-
 kıymetile ol sevāhilde (2) resm-i ticāretile şehir-be-şehir niçe zamān geşt eyledi meger
 bir gün bir mecma‘ada tüccār mübāya‘āt édüp metā‘larını (3) birbirine ‘arz ederleridi
 ğulām anda hāzır oldı diledi ki ol cevheri girān-mayeyi metā‘a tebdîl (4) eyleye anuñ
 fāyidesinden niçe nef‘ hāşıl ola ittifāk ol h^vāce-yi bañıl ol mañfilde hāzır (5) idi ğulāmı
 görüp bildi ve bu hālden ziyāde müte‘accib oldı ve ʔama‘-ı hāmıla heves étdi ki (6) ol
 cevheri andan ala ve feryād édüp éyitdi niçe yıllardur ki bu ğaddār u mekkār benüm
 cigerime āteş-i (7) hasret urup beni hāk-ı hayrete bıraķmışdur ve çün bād-ı ser-geşte
 éderem gözlerümden seyl-ābı (8) revān édüp niçe zamāndur ki ‘ālemi geşt éderem ki
 bu kıṭ‘a-yı cevheri dañı niçe nefāyis ü (9) cevāhirile benden uğurlayup kaçmışdur
 ğulām bu każiyyeyi inkār étdi cānibinden āteş-i (10) huşümet müştāğil oldı ve āñir-i
 kār mücādeleye yétişdi nā-çār hākime muhtāc oldılar ki muḳteżā-yı (11) ‘adlile
 bunlaruñ każiyyesin faşl eyleye ve halk bunları delālet édüp éyitdiler ki bu yaķında
 (12) bir şehir-i mu‘azzam vardır anda bir duñter-i ‘ādil pādişāhdur bunuñ gibi da‘vālar
 anuñ hużūrında (13) ğayrı yerde fayşal bulmaz şavāb oldur ki anuñ hużūrına varsasız
 tā ki haķķı bāñıldan temyîz

34v

(1) eyleyüp bu każiyyeye hükm eyleyüp eliñüze hüccet-i rüşen şabit éde h^vāce ve
 ğulām anlaruñ irşādiyıla (2) ‘azm-i ʔaraf-ı melike édüp gitdiler çün melike hużūrına
 vardılar h^vāce da‘vāya āġāz étdi melike (3) perde ardından nazār édüp bî-tevaķķuf
 ğulāmı bildi bir laħza mütereddid olup fikr étdi ki bu ğulām (4) hōd deryāya ġarķ
 olmuşıdı ‘aceb ne ʔarīķile hālāş bulmuş ola yine éyitdi ki Haķķ ta‘āla seni (5)
 muhtāciken pādişāh éde anı deryādan hālāş étmek ‘aceb müdür dèyüp perde ardından
 éyitdi (6) éy ğulām hālāş rast söylemegdedür korķma vāķı‘a-yı hālunu rast söyle ki bu
 cevher-i bā-ķiymeti (7) ne vechile hāşıl eyledüñ ve kanda elüñe girdi ve bu bāzirġān
 senden ne vechile cevher ʔaleb éder (8) ğulām bu każiyyenüñ irādında bir laħza ārām
 édüp andan şonra cür‘et-i tamāmıla cevāb vèrüp dèdi ki (9) éy melike ben bu h^vācenüñ
 ķulı idüm bir duñterile meveddet ü mürüvvetüm görüp imsāk u buñl ü huşāsetinden
 (10) baña ‘itāb u ‘iķāb édüp deryāya atup beni ġarķ étdi āñir ‘ināyet-i Sübhānî érişüp
 necāt (11) buldum ve ol sāhilde geşt éderiken ol cevheri buldum şimdi bu h^vāce ʔama‘-

1 fāsīdile bu resme (12) ğadr édüp diler ki tezvīrile ol cevheri benden ala dēdi bāzīrgān feryād édüp éyitdi ki bu ğulām (13) kizb ü hīle ü telbīsile benüm mālumu telef étmek olmaz bu hālun şıdkına iki şāhid-i ‘ādil gerek dēdi

35r

(1) melike hemān cevāb vērüp dēdi ki bu każīyyeye şāhid bir ğulāmun ğendi nefsi ve bir daĥı ben benem ol duĥter ki (2) ol gemide size yoldaş olmışıdı ve ol ğulāmun fütüvett ü ihsānın ve senün ğest ü buĥluĥ müşā- (3) hede étmişem *el-yevmü yemün ‘itābinā*³⁴ buyurdı tā ol ĥvāce-yi ĥasisi baĥlayup denize atdılar ve ol (4) ğulām-ı muĥsini kendü devlet-ĥānesine ğönderdi ve emr étđi tā kużāt ve e’immeye ĥāzır oldılar ve melikeyi (5) muvāfikat-ı şer‘ile ol ğulāma nikāĥ étđiler pes umūr-ı meliki ve esbāb-ı salţanatı aĥa tefvīz édüp künüz-ı (6) ĥazāyīn ve deĥāyir ve defāyīn cümle isār édüp tāc u taĥtı aĥa ışımarladı ki *hel ceza ’ü ’l-ihsān-i illā’* (7) *l-ihsān*³⁵ ol ğulām yümn-i kerem ve seĥāyıla ol memlekete server olup ĥişmet ü cāh-ı pādişāĥi aĥa müyesser oldı (8) Maĥcūbe éyitdi aĥsent ğarīb ğetürdüĥ bu ĥikāyet-i nāfi‘i ve meşel-i nādiri hem bu tarīķiledür ol piser (9) bezzāz-ı ĥikāyeti ki saĥāveti sebebiyle ‘ikāb u ‘itābdan ĥalāş bulup mansīb-ı vüzārete ve mesend-i emārete (10) yėtişđi ‘Ucūbe dēdi nicedür ol ĥikāyet Maĥcūbe dēdi *ĥikāyet-i maĥcūbe der-kerem-i seĥāvet* (11) ve *luţf* rāviyān-ı ĥikāyet şöyle rivāyet étmişlerdür ki meğer vüzērā-yı mülükdan birisi ‘azm-i ĥacc émişidi (12) kaĥan ki maĥşūda yėtişüp cemāl-ı Ka‘be-yi Mu‘azzamı müşāhede édüp şarāyıt-ı menāsiki yerine ğetürdi (13) ve cānib-i vaţana dönicek yolda ĥarāmī çıĥup cemī‘ emvāl u esbābını tārāc édüp ol vezīri

35v

(1) bir ĥabbeye muĥtāc étđiler miĥnet-i zamānenün şiddetinden ve ol ĥādişenün eleminden be-ğāyet ĥaste-dil (2) ve şikeste ĥātır oldı bī-ĥāre ‘āciz u muţtarib ve muĥtāc oldı ol diyārda şehir (3) be-şehir seyāĥat éderidi bir ğün bir bezzāzun dükkānı ĥatına ğelüp ğördi ki bir cüvān-ı (4) tāze rüy murāĥıķ ol dükkānda oturmış şüretde ĥüb ve sīretde meğgüb āşār-ı (5) insāniyyet beşeresinde müşāhede ve emāret-i meberret cibilletinde zāhir ve vezīr kifāf rü- (6) zīye muĥtāc olmuşıdı amma kimseye ‘arż-ı ĥācet

³⁴ Arapça söz “bugün sistem etme günümüzdür”

³⁵ Rahman Sūresi, 60. ayet “İyiliĥin karşılıĥı da ancak işte böyle iyiliktir.”

étmege hayā māni‘ olurıdı *el-ḥayā’ü lā ye’tī illā bi’l-ḥayr*³⁶ ve ol (7) bezzāzuñ dükkāni katında ḥāmūş olup oturdı ve fikre meşğul oldı piser-i bezzāz netice-yi ferā- (8) set ve bediḥe-yi ‘aqlıla anuñ beşeresinde eṣār-ı bezeri ki ve şeref-i ḥvāce ki müşāhede édüp (9) bildi ki ol kişi merāsım-i ‘izzetden mezellet-i fākaya düşmişdür ve anuñ şeref-i nefsi rāzını keşf etmekden men‘ (10) éder lāyık budur ki elden geldügi kadar ḥaķır-āne iḥsān eyleyem dēyüp meger atası ser-māye edinmek (11) içün elli pāre altun vērmişidi piser-i bezzāz hezār ‘özrile ol altunı vezīrūñ öñine қо- (12) yup éyitdi *elseḥiyyu bimā meleke*³⁷ bu altunı al vecih ma‘āşıña şarf eyle dēdi çün vezīr altunı kabz (13) derḥāl merd-i bezzāz çıka ve oğlından altunı istedi tā ki bir niçe metā‘ şatun ala piser éyitdi

36r

(1) altunı müstehaķkına şarf étdüm ve āḥiret içün zaḥire édindüm bezzāz gāyetile buḥlından şefkat-i übüvveti (2) ber-ḫaraf édüp emr étdi tā ki ol elli altunı kızdurdılar ve ol oğlanuñ ellerini anuñıla dağladı (3) tā ki kendünüñ derd-i diline devā eyledi vezīr ol ḥālī görüp ḥaste-dil ve şikeste-ḥātır olup kaşt étdi ki (4) ol altunı vère piser bu cümle elem ü sūzıla yanarken ḥufyeten işāret édüp vezīri ol kaşddan (5) men‘ eyledi ve éyitdi ben ol iḥsānı yine almak içün étmedüm ki sen anı yine vèrmek dilersin (6) dēdi pes vezīr ol altunı nafaķa-yı tamām ve tūşe-yi vāfir tertīb édüp kendü maķāmına (7) ric‘at étdi ve ol bezzāz-ı baḥil niçe müddetden soñra oğlınuñ ḥātırın ḥōş édüp māye-yi (8) tamāmıla ticārete gönderdi nā-gāḥ zamāne-yi bī-vefā ol cüvān-ı vartayı nekbet ve girdāb-ı (9) miḥnete bırağup cemī‘ mālını telef étdi bī-çāre mezellet-i fāķa ve şiddet-i meskenete giriftār (10) ve fikr étdi ki çün bu faķr u meskenete düşdüm maşlaḫat oldur ki bir şan‘at işleyüp (11) anuñla vech-i kifāf taḫşil edem tā ki rüzigār yine muķalib olup zīnet-i iḫtişām ve ḥüsn-i (12) ḥāl şüret göstere bu fikri édüp şehre vardı meger bu oğlan ḥüb-ḫaḫ yazarıdı (13) bir köşede oturup bir müddet kitābete meşğul oldı anuñ ücretinden kifāf-ı nefis

36v

(1) taḫşil étdi bir gün bir gün³⁸ şaḫş gelüp eline bir ruķ‘a vèrüp éyitdi ki fulān tevķi‘ün naķşını bir (2) kâğıda naķl eyleye tā ben ol hey‘et üzerine meşķ edem şāyed ki senüñ

³⁶ Hadis-i Şerif “haya ancak hayır getirir..”

³⁷ Arapça atasözü “cömertlik sahip olunan (ahlakla) ölçülür”

³⁸ “bir gün” iki kez yazılmıştır.

hattıñdan haz alup ben dañı (3) bir nesne öğrenem ol cüvân-ı ‘atûf anı men’ étmeđi mürüvvet görmeyüp anuñ irâdetine muvâfık ol (4) kelime-yi tevķi’i ketb édüp eline vèrdi ol bed-fi’âl mekkâr ol tevķi’üñ altına tezvîrile berât (5) yazıp bir memleketden bâc u ĥarâc almağa meşğül oldı âñir bunuñ ta’addisinden ĥarâc güzârlar dîvâna (6) mürâca’at étdiler tâ ki bir müddet mühlet alalar vüzerâ fehm étdiler ki bu fi’il müzevverdür berâtın (7) taleb étdiler gördiler ki ol berâtda vâķi’ olan tevķi’-i ĥatt vezîr-i ĥâşşa tamâm müşâbihdür (8) emr étdiler ki şehirde olan ĥattatı ĥâzır getürdiler ve ol cüvân tevķi’i göricek inkâr étmeyüp (9) bu ĥaziyyeyi i’tirâf étdi pes bir muķtezâ-yı kânun-ı pâdişâhî ol cüvânüñ elini kesmek emr olındı (10) cellâd ilerü gelüp cüvânüñ ĥolın ‘uryân eyledi ki ĥat’ éde vezîr ol cüvânüñ ĥolında olan (11) tağıları görüp bî-tevaķķuf piser-i bezzâzı bildi tîz yerinden tırup cüvânı bağrına başup ikram u (12) i’zâz u iclâl ve i’zâmda daķıķa fevt étmeyüp mesned-i vizâretde şâbit ve maķâm-ı ĥişmetde (13) kâyim kıldı ve ol mel’ün u müzevveri şalb étdürdi pes ol ĥavma yüz tıttup ‘âlâ melâ-ü

37r

(1) ’l-nâs ol cüvânüñ medĥine meşğül oldı ve éyitdi bu cüvân be-gâyet kerîm ve ra’üfdür saĥâvetde ve semâhatda (2) seĥâba berâberdür ve benüm meskenet ü ihtiyâcum zamânında bunuñ gibi iĥsân u in’âm étmişdür şimdiki ĥâlde vaķt-ı (3) mücâzât ve hengâm-ı mükâfâtdur dèyüp kendü kızını cehâz u teccalât-ı melik-âne ile aña vèrdi ve tamâm milk-i (4) mâl ve manşıbı aña tefvîz étdi piser-i bezzâz ol étdiđi ‘atıyyet vesîlesiyile bâķi ‘ömrini ve sü’at-ı ĥâlile (5) geĥürüp maķşad-ı emn ve refâhiyete yètişdi Maĥcûbe dèdi bu meşeli anuñ içün getürdüm ki tâ ehl-i kerem ve mürüvmete (6) ma’lûm ola ki iĥsân u in’âm mümmel ve zâyi’ olmaz ve cüd-ı kerem elbette meşübât ve ĥayrât-ı dū-cihânî (7) olur Bârî ta’âla cellet ĥudret ü ‘âmme-yi ĥalâyıķı bu ĥaşletile ve mulûk-ı selâtinî bu şıfatıla maĥmūd (8) eyleye biminnihi ve vücūdihi *el-bâbi’s-sâdis fî medĥi’-şikat-i ve’l-emânet-i* altıncı günki ĥurşîd-i (9) cihân-tâb âsumânı ĥehâr müd[d]et tülû’ étdi ve leşker-i zullâm sipâh-i beyâzdan münhezim oldı Şâh-ı (10) Semmâĥ’uñ taĥtını bâriğâh-ı ma’diletde ĥurdılar şâh taĥtda oturup erkân-ı devlet ve â’yân-ı ĥazret (11) bâriğâh-ı şâhda cem’ oldılar ol gün tâ zevâl vaķtına degin re’âyâyâ ‘adl ü dâd édüp aĥkâm icrâ (12) eyledi ve dîvân-ı şâhiden kâķup ĥalvet-ĥâne-yi istirâĥete yüz tıttı ve ‘Ucûbe-yi Maĥcûbe’yi (13) ĥâzır édüp

buyurdu ki şemerāt-ı diyānetden ve şeref-i emānetden ba‘zısını beyān edeler tā ki ol mevā

37v

(1) ‘ız sebebiyle cānib-i emāneti ri‘āyet eyleye ‘Ucūbe éyitdi cāh-ı şāh müstedām olsun bu emānet haşlet-i hamīde (2) ve şıfat-ı pesendidedür ve her ki bu zīnet-i merğübıla mütezeyyine ola ve şart-ı şıkat-i diyāneti yérine getüre meşübāt-ı (3) dü-cihānı aña müyesser ola hem dünyāda merzūk ve hem āhiretde ehl-i Cenneti nāci ola *ķāle’n-nebiyyü ‘aleyhi’s-selām* (4) *el-emānetü tecürü’r-risķa*³⁹ ve ‘acīb-ter oldur ki eger bir kimse bir merd-i emīne hıyānet ķaşadāt-ı ‘ākıbet ol (5) ef‘ālun vebālı kendüde zāhir olur ve ol emīnile ol zen-i tarrār hikāyetidür Melik Semmāh şordı ki nicedür (6) ol hikāyet ‘Ucūbe dèdi *hikāyet-i ‘ucūbe der-şıkatü ve emānet* nākilān-ı hikāyet şöyle (7) naql etmişlerdür ki Merve Şehri’nde bir hakkāk varıdı ol diyāruñ pādişāhı anuñ emānetine i‘tikād etmişidi ve her dem cevā- (8) hiri aña haķ étdürüridi ve ümerā u vüzerā cümlesi aña rağbet éderleridi meger bir gün pādişāh bir dürr-i şemīni haķ étmege (9) aña gönderdi merd-i hakkāk dürrü dükkānına iletüp bir hoķķanuñ içinde ķodı tā ki bir vaķt u sa‘adetde haķ eyleye (10) meger ol şehirde bir zen-i tarrār varıdı ittifāķ ol gevher-i şeb-çerāğı gördi tama‘ étdi ki bir hileyile (11) anı ol hākkakdan ala hemān sa‘āt bir harrāt dükkānına varup bir hoķķa aldı ki reng ü hey’etde (12) hemān ol hoķķaya beñzer ki hakkāk dürrü anuñ içinde ķomışıdı pes libās-ı fāhir ve cāme-yi zerbebft geyüp (13) ihtişāmıla hakkākuñ dükkānına gelüp şöyle gösterdi ki cevāhir almağa gelmişdür tā ki ba‘zı cevāhiri

38r

(1) begenüp bey‘ eyleye ol dükkānda hāzır olan cevāhirün her birini görüp yine redd eylerdi çün nevbet (2) ol hoķķaya geldi hakkāk éyitdi ol emānetdür hātün yüz nāz u işveyile éyitdi ki nażar mubāhdur luţf (3) eyle ol dürr-i şemīni temāşā édelüm dèyüp ol zerķile hoķķayı eline alup çapükligile ol boş hoķķayı (4) yérine ķodı hakkāk ol mağlatadan gāfil boş hoķķayı alup maķāmında pinhān eyledi mestüre evine (5) varup helāliline haber vèrüp dürrü ‘arz eyledi h‘vāce ol dürrü görüp sürür u neşātıla ķarşusunda (6) ķodı dāyim aña nażar éderidi ve anuñ teferrücinden ķalbine ķüvvet ve gözlerine

³⁹ Hadis-i Şerif, “emanet rızık getirir.”

ziyâ tahşîl ederidi bir gün (7) h^vâce uyķuya meşğūliken meger bunlaruñ bir pîr-hurūsi varıdı ki her gün evlerinūñ iķerūsin ve taşra- (8) sın tolanıp ķōplenürdi nā-gāh ol dūrri bulup derhāl ağızına alup yutdı h^vâce uyķudan (9) uyanıp baķdı gōrdi ki dūrri yerinde yok niķe ki taleb ētdi fāyide vērmedi hātūndan taleb (10) ētmege başladı bî-ķāre bî-ķaber idi ēyitdi buhtelere tama‘-ı hām lāyık degildür dēdi dūrri gizlemek olmaz (11) hārîf-hānede ğal olmak caiz degildür *mısrā‘* incā menem ü tū yā tū dārî yāmen⁴⁰ fi‘l-cümle cānibeyn (12) der-gümān ü tōhmet muħaķķaķ olup şūbhe bāķî ķaldı ķaçan ki oldı ol hurūs bî-vaķt ötdi (13) h^vācenūñ gōñline ķorķu dūşup ıztırābila hātūn a ēyitdi mūteķaddimān bî-vaķt hurūs āvāzını eyü fāl

38v

(1) tutmamışlardur bu hurūsi boğazlamak gerekdür ki zararı bizden def‘ olına hātun ēyitdi hem hāne-yi (2) ķadimi ki niķe sābıkımız geķmiş ola bu ķadar cerimeyile anı boğazlamak mūnāsib ve mūrūvvet degildür (3) likin kelām-ı mūteķaddimānı ri‘āyet ēdüp bununū müvānesetinden geķüp bî-āzār bāzāra iletüp (4) şatalum dēdi bunlar bu tarafda böyle ez in cānib-i bîķā hakkak dūrriñ gitdūğinden ğāfil ķün (5) ol geķe geķdi dāye-yi şūbhı beķe-yi sa‘d aķter-i āfitāb-ı hārîri kebūd-ı feleke şarup ve mehd-i mihirde (6) perveriş ēdüp cihān-ı cemāl-ı hurşīdile mūnevver eyledi şāhuñ hareminden bir mu‘temed ol dūrri (7) taleb ētmege geldi hakkāk hoķķanuñ ağızın açdı gōrdi iķinden dūrri gitmiş mūteħayyir olup (8) teninde ķanı ve bedeninde cānı ķalmayup lā-ya‘ķıl oldı zarūrî mu‘temed-i melikden ‘özür di- (9) leyüp ēyitdi ki henüz dūrri hak olunup hāzır olmadı inşā‘a‘l-lāh ben iletüp harem-i hāşş-ı şāha teslīm (10) ēdeyim dēdi bî-ķare ol hālūñ vūķu‘ından üzerine ğam müstevli olup nefesi bağlanup cigeri (11) dağlanup ķūlunc-rencine mübtelā oldı tedāvi iķün tabīb-i hāzīķ getürdiler nabz u ķaru- (12) resin gōrüp ‘illetine vāķıf oldı hurūs-ı pîr etiyle bişmiş şūrbayıla ‘ilāc buyurđı bî- (13) tevaķķuf bāzāra ādem gönderdiler hikmet-i İlähi meger ol dūrri yudan hurūs-ı pîri ol țarrār bāzāra

39r

(1) göndermişidi hakkāk iķün hurūs almağa varan ol hurūsa rast gelüp alup getürdi hemān boğaz- (2) ladılar ol sā‘at hoşsalasın açdılar hakkāk aña nazar ēdedurıdı

⁴⁰ Farsça şiir mısrası “burada bir ben varım bir de sen!”

ittifâk dürri hurûsuñ kursağında (3) görüp derde vedâ‘ édüp ol renc-i kılınıcdan halâs oldı ve éyitdi dâyim merd-i emîni (4) muvâfık ve mesrûr ve hâyin mağbûn ve mecbûr ola Maħcûbe dèdi aħsenet hûb getürdüñ bu hikâ- (5) yet-i ğarîbi ve meşel-i ‘acîbi hem bu minvâl üzerinedür ol Zâhid-i emîn ve merd-i Rüstâyî hikâyeti ‘Ucûbe (6) éyitdi nicedür ol hikâyet Maħcûbe dèdi *hikâyet-i Maħcûbe der-sikâtü ve emânet* râviyân-ı hikâ- (7) yet şöyle rivâyet étmişlerdür ki meger bir zâhid varıdı ahlâk-ı hamîde ile mavşûf ve âdâb-ı (8) sütüdeyile mütehallî olmış ve şalâh u taqvâ ile ma‘rûf-ı ‘âlem idi bir gün mürîdlerinden birisi (9) zekâtından yüz dînâr çıkarup ol Zâhid’e getürüp teslim éttdi meger Zâhid’e bir mühimm hâdiş ol- (10) mışıdı ol dînârı hıfz étmekde diğkat eylemeyüp derhâl eve gelüp şu destisine bırağdı (11) tâ fâriğ olduğdan sonra bir muhkem yerde hıfz eyleye ğatun destiyi şusuz görüp fikr éttdi ki (12) Zâhid’e abdest içün şu hâzır gereke meger bir rüstâyî kaşşab kûradan şehre gelmişidi tâ ki gāv (13) satun alup şehirde ve kûrada şata ittifağ Zâhid’ün evi öñine uğradı ğatun-ı Zâhid ol

39v

(1) Rüstâyî’yi görüp éyitdi eger kerem édüp Zâhid’e ab-dest almağ içün bir miğdar şu getüriversen sa‘yuñ (2) âhîretde zâyi‘ olmaya ve saña bu ğareketün bereketiyle şevâb-ı cezil-i âhîrevî hâşıl ola dèyüp ol desti ki Zâhid (3) dînârı anuñ içine bırağmışıdı ol rüstâyî’ye vèrdi rüstâyî destiyi arğasına urup şu getürmege (4) gitdi yolda giderken hiss éttdi ki destinün içinde nesne vardur bî-tevağkuf destiyi arğasından indirip (5) içine nazâr éttdi kîse-yi dînârı içinde görüp ferâh-ı tamâmıla kabz eyledi ve éyitdi zih-i sa‘âdeti (6) tâli‘ ki ni‘met-i bî-cidd ve rızk-ı vâfir elüme girdi hemân maşlahat oldur ki tedricile gereklü olan nesneyi (7) şarf édüp ve isrâf-ı telefden şağlayam ve bunı sermâye edinüp kaşşablığı kemâline yètişdürem (8) dèyüp bu fikrile ol nağd ki evvelden kendünün varıdı bir semiz gâva vèrüp ‘azm-i hâne édüp (9) gitdi ve fikr éttdi ki eger bu dînârı götürüp köye gidersem yolda âfâtdan ve ğarâmîden (10) emîn olmaz ve eger şehirde bir yere defn êdersem ve vesvse-yi ğâtırdan bir dem hâlî olmazam (11) hemân vecih oldur ki bu kîseyi gāvun boğazına şoğam tâ ki yuda ol vağtın ki gāvı (12) boğazlayam kîseyi selâmetile alam dèyüp bî-çare gāvı ol cirâğata mübtelâ édüp ve anuñ (13) şikemini ğazîne eyledi ve yüz vağana tutup gitdi ol ğadar ki şehirden çıkup şahrâya yètişdi

40r

(1) meger mühimmâtından bir nesne unutmuş ol gāvı oğlanına ısmarlayup kendü yine şehre döndi meger ol (2) Zāhid-i emīne müte'allik bir kimse kurbān için gāv şatun almağa çıkmışdı ittifāk yolda kaşşabuñ (3) oğlın görüp birbiriyle mülākāt olup ahvāli şorişduklarından şonra mürīd-i Zāhid eyitdi eger bu (4) gāvı şatmak için alduñsa dilerim ki baña şatasın hātırundān geçdügi kadar direm naqd alasin tā hem sen (5) meşakkat ü zahmetden kurtılup ben dahı eglenmeyüp gidem dēyüp gāvı bey'-i tamāmıla şatun alup def'-i (6) Zāhidün zāviyesine teslim eyledi ve Zāhid ol gün zevāl vaqtına degin ol mühimmi tamām étدی ve bu (7) hālden bī-haber namāz vaqtında evine geldi tā ki süneni ve farāyızı édā édüp evrāda meşgöl ola çün (8) namāza şurū' étدی ol dīnār hātırına geldi namāzdan fāriğ olduñdan şonra kaşd étدی ki ol dīnārı (9) şaklaya çün sekka-hāneye vardı ol destiyi yerinde görmeyüp hātır-ı perīşān olup teşvīşile (10) hatundan ol destiyi şordı hatun şüret vāki'ayı dēyüverdi Zāhid mużtarib olup bir (11) zamān ol hādişenün vuķū'ından ğam-nāk oldı 'ākıbet kazāya rızā u teslimile boyun vērüp Hākk'a şükr (12) étدی meger ol gün āhir-i eyyām teşriķ idi ve vaqt-ı kurbān idi Zāhid ol gāvı şöyle ki (13) şartdur kurbān étدی ve hatunına eyitdi ki bu gāvunñ karnını ve bağırsağlarını benüm katumda pāk eyle tā ki

40v

(1) anlarunñ tahāretinde ihmāl olunmaya hatun Zāhid'ün emriyle gāvunñ karnını yardı hemān sā'at Zāhidün gözi ol kīse-yi (2) zeri gördi ol hāluñ ta'accübünden medhüş oldı ve eyitdi bu gāvunñ hikāyeti hikāyet-i Sāmiri'den 'acīb-ter (3) ve kışsa-yi bakara-yı Benī İsrā'il'den ğarīb-ter vāki' oldı ol altunı alıp ve tahmīd ü takdīs-i Hākk'a meşgöl oldı (4) ve ol cirāhatunñ elimden ferec buldı Maħcūbe eyitdi bu hikāyeti anunñ için getürdüm ki tā 'uķalā-yı 'āleme muħakkaķ (5) ola ki ve hem dūr-bīn ğine netāyic-i emānete yetişmez ve hātır-ı rüşen hasāret hıyānetün idrākından ictināb (6) etmek gerek Hākk celle ve 'alā kaffe-yi hālāyıkı kesb-i ahlāk-ı hamīde üzerine tevfiķ vère biminnihi ve vücūdihi (7) ve luţfihi *el-babi's-sābi' fī men'i's-şirki ve'l-ħasedi* yēdinci ğünki ħusrev-i encüm ya'ni ħur- (8) şīd-i tābende rūy-ı zemīni nūr-ı cemālile münevver eyledi Şāh-ı Semmāh taht-ı memleketde oturup tarīķ-i (9) şalāh üzerine meşālīh-i milki icrā eyledi ğüşāda hātır olup ħalvet-hāne-yi neşāta yüz tutdı 'Ucūbe ü (10) Maħcūbe'nün maķālet-i rāhet-engizinden şafā-yı kalb hāşıl édüp esnā-yı kelāmda şordı ki reşķ ü (11) ħasedden ne nev'ā fesād ve zarar mütevellid olur ve ol ħaşlet-i

ķabihēye mütāba‘atdan ne hāşıl olur ‘Ucūbe (12) ēyitdi zāt-ı melik āfātdan maşūn olsun ħased fitne-yi cān ve āfet-i ceseddür ve bu cihetdendür ki (13) ten-i hāsid şūret-i ħasedden hemişe ħazın ve za‘if ve naĥif ve ‘acīfdür ve cān-ı hāsid dāyim

41r

(1) nā-murādlık ‘uķūbetiyile mu‘azzabdur ve hāsid iki cihānda maķhūr ve mecbūrdur ve ħasedden kimse maķām-ı ‘ālī (2) ve derece-yi refī‘ hāşıl étmez niteki dēmişlerdür *el-ħasūdu lā yesūd*⁴¹ ve her kimse ki ħased sebebiyle maĥsūd (3) ħaķķında fikr-i tezvīr éde lā-büdd kendüyi dām-ı ġadre giriftār eyleye niteki ol ħatun-ı şāh ki kendü (4) mekri ile iki giysü-yi müşkini yele vėrdi ve murādına yėtişmeyüp rüsvāy oldu Melik-i Semmāh şordı niçedür (5) ol ħikāyet ‘Ucūbe dēdi *ħikāyet-i ‘ucūbe der-mezemmet-i ħased* nāķilān-ı ħikāyet şöyle naķl (6) étmişlerdür ki meger bir zerger bir pādişāhuñ civārında mesken édinmişidi ve bu zergerüñ bir meh-çehre ve sīm-endām (7) duĥteri varıdı ki çeşm-i mekkārınuñ ħud‘asından siĥr-i Sāmiri bir şemme idi ve ol pādişāhuñ aña ‘ışķ-ı (8) müte‘allik oldu egerçi küfvi degildi amma ‘adem-i müsāvata iltifāt étmeyüp irādet-i tabī‘i mūcibince ‘aķd-ı (9) şer‘ édüp duĥteri zerger-i i‘zzet ve ikrāmıla ħalvet sarā-yı ħāşşına getürdi çünki duĥterile enīs ü (10) celīs olup tīb-i aĥlakıla rūĥına rāhat hāşıl olup ħarekāt-ı mevzūnıñ leĥafetin ve şemāyil-i (11) meymūnıñ tarāvetin görüp her laĥza meyl-i melik anuñ ħüsnine ziyāde olup ve aña ma‘āşikatı ez‘āf u muzā‘af (12) olurıdı menkūĥa-yı ħāşş-ı melik bu ħāle reşķ édüp duĥter-i zergerüñ ħasedinden ķalbini küre-yi āteş-i ġam ķılıp (13) kendüyi büte-yi ħüzn ve taĥassürde eritdi ve fikr étđi ki bu kāra şabr étmek muĥāldür hemān maşlahat oldur ki

41v

(1) bir mekr eyleyüp duĥter-i zergerüñ ħüsn ü cemālini bir noķşānıla ma‘yüb étmek gerek tā ol naķş-ı ħilķat ve ķubĥ-ı (2) şūret ve zişt-i a‘zāyı nā-mütenāsib sebebiyle ‘ışķ-ı dil-i melik andan bir pāre eksilüp ve nazar-ı melikden (3) düşe ve meliküñ ķalbi andan şovıyup ve ülfet ü meveddet ve üns ü maĥabbet-i melik anuñ ħaķķında kem ola derĥāl (4) perde-dār-ı ħāşş-ı meliki ķatına getürüp ve ortaya perde şalup ve perde ardında söze girüp muķķaddime-yi kelāmda (5) bāb-ı mekrden bir faşl-ı dil-firīb ibtidā

⁴¹ Arapça atasözü “kıskanç (insan) hiçbir zaman istediğine ulaşamaz”

édüp perde-dāra taqrīr-i bedī'ile beyān édüp éyitdi éy perde- (6) dār sen benüm havāşş-ı ħadem ve ħudemā-yi etbā'umdansın ve dāyim benüm nazar-ı 'ināyetümile melĥūz ve menāf'-ı mekre- (7) metümile maĥzūz olursın ve bizüm ħidmetimüzde ħuĥūĥ-ı sābıĥuĥ s̄abit olmışdur ve şimdiki ĥâlde sen bizüm ħidmetimüz- (8) den ma'zül olduĥına be-gāyet munĥabız olmışdur dün gece bu duĥter-i zerger melik ħidmetinde senüĥ (9) niçe mezemmetüĥ édüp mesāvī ve maĥābih-i taqrīrinde ĥiç eksük ĥomadı ve éyitdi bizüm perde-dārimuz (10) şöyle gerekdür ki ĥüb-şüret ve nīkū-siret ola zīrā bu t̄āyife der-gāh-ı mülükda mertebe-yi ĥurbetdedürler (11) eger bunlardan bir kimse 'aĥl u fiĥnatından bī-naşīb ve ĥired u ĥaşāfetden bī-behre ve şüret ü cüstde (12) ĥaĥīr ola mülüküĥ bī-devletliğine maĥmüldur ve fulān şahş aĥlaĥ-ı ĥamīdeyile mavşüfdur bu 'ameli aĥa tafvīz (13) étmek gerek déyü bu nev'ile niçe kelām söyledi ve melik ol bir yere giysünüĥ sözini sem'-i ĥabūhıla müstemi'dür

42r

(1) mebādā ki anuĥ ol kelimātı mü'essir ola ben senüĥ gibi yār u şādık ħidmetinden maĥrüm ve bī-behre ĥalam dedi (2) perde-dār bu sözden ĥam-nāĥ ve muĥtarib ve mütereddid oldı mestüre gördüĥ ol kelām-ı dilsüz perde- (3) dāruĥ tenevvür-i sīnesine āteş biraĥup cigerini kebāb étdi ve yine dönüp nāzüklikile perde-dāruĥ göĥlin (4) ele alıp éyitdi ĥam degil ki duĥter-i zergerüĥ kelāmı melik ĥatında maĥbül olduĥ anuĥ içüĥdür ki melik (5) anuĥ meftül-ı zülfine meftün olmışdur eger fırsat bulup ol kemend-gerden bendi ĥat' éderseĥ hemān (6) 'ışĥ-ı melik noĥşāna yüz dutar ve aĥa tevāzu' gösterip anuĥ ekser-i murādātını ĥabül étmez ve ben daĥı (7) senüĥ ħidmetüĥden maĥrüm olmazam ve bu nev'e mühimm senüĥ mu'āvenetüĥsüz olmaz perde-dār éyitdi 'aĥiller (8) def'-i şerde cān bezl étmişlerdür ĥāşşa bir nesne ki cānib-i maĥdümüĥ muĥāfazātını mutazammın ve meşaliĥ-i nefse (9) mütevessil ola hemān baĥa ta'līm étmek gerek ki ne vechile édem mestüre aĥa evvel īsar-ı zer édüp dedi ki ĥaçan (10) ol cāzūyı sermest bulasın bī-ĥicāb taĥt ardından gelüp ol cūd-ı dilāveri mīkrāzıla (11) ĥat' édesin bī-şek varıp ol 'aybı sebebiyle melik anı redd éder ve sen ve ben sākın oluruz (12) dedi perde-dār ol mekre iĥdām édüp vaĥt-ı fırsatda muntazır oldı meger bir gün duĥter-i zerger (13) bir maşlahat için atası evine gitdi ve ol gece anda ĥaldı çün melik ĥı^vāb-gāha vardı ma'şūĥı

42v

(1) anda hâzır bulmadı menkūhayı yanına getürüp ikisi dağı hâlet-i sekrile hı^vâb-ı gaflete vardılar ve perde- (2) dâr bu kârdan bî-haber zıkr olınan takrîr üzerine ol bî-hayâyı ihtiyât taht ardından ol cā- (3) nibden ki melik yatmışıdı gelüp zannétdi ki duğterdür mıkrâzı harekete getürüp zülf-i meliki kaç' étdi yine (4) hissile ma'lûm édindi ki ol 'itâb melike yétişdi pes fikr édüp éyitdi ki bî-murâd dönmeğ delîl-i (5) şakâvetdür ol cānibe tolaşup ta'cîlile hatununı iki giysü-yi müşk-efşânını kaç' étdi ve sür'atile (6) döndi kesret-i havfdan ve farı-ı vahşetinden başmağını unutup gitdi sehergâh mestüre uyanup (7) ol iki meftûl por-çinî kaç' olınmış buldı bildi ki kendünün mekri kendüde zâhir olmuş *rubbe hâfere* (8) *hufreten vaķa'a fihâ*⁴² fikr étdi ki bu hâdişeye nice 'özü olına hemân şavâb oldur ki bu cürmi duğter-i zerger (9) cānibine havâle eyleyem ola ki melik hük-m-i kışaşıla anuđ giysülerim dağı kaç' eyleye hemân nevha u feryâd (10) édüp éyitdi ki bir gece ki melik baña iltifat eyledi ve ol bî-inşâf baña intikâm için bu resme (11) hıyâneti revâ gördi bu tazarru'-ı feryâduğ galebesinden melik uyandı ve kendi zülfin dağı munķati' (12) buldı ve ol hâlden ziyâde perîşân oldu ve taşavvur étdi ki bu hıyânet u ğadre duğter-i (13) zerger iķdâm étdi şiddet-i hışmıla duğter-i zergeri taleb étmege kendü kâķııp diledi ki başmağını giye

43r

(1) henüz perde-dâruğ başmağı müheyyâ idi çün ayağın şokdı hiss-i selimile bildi ki ol başmağ (2) bî-gānenüđdür hidme-yi hâşş-ı haremi cem' édüp bu hâdişenüğ keyfiyetinden haber istifsâr eyledi ve (3) éyitdi hiç şübhe yoķdur ki bu cür'ete iķdâm bu başmağuğ şāhibinden şadır olmuşdur sizlerden (4) her kankınuz ki bu başmağuğ şāhibini bilürsüz ma'lûm étmek gereksiz tā ki hāyin cerimesini göre 'iķāb (5) olınup bî-günāh hālāş ola dedı çün hadem ü haşem ol başmağa nazār étdiler ol mağfilde (6) perde-dâr dağı hâzır idi havfindan cürmine i'tirāf édüp melikden āmān diledi mısra' (7) ve *ķad eznebtü zenben fe-a'fu 'anni*⁴³ ve éyitdi bu ğadr u mekri baña melike ta'lîm étdi ve murâd (8) duğter-i zerger idi ki geysüsi kaç' olına zülf-i meliki kaç' étmek sehvale oldu dedı melik éyitdi (9) sen bu bābda bu haťâyı sehvale étdünise resm-i siyāseti mühmel komağ olmaz dēyüp emr étdi perde- (10) dâruğ iki elini ol iki zülf-i şāhdan bedel kaç' étdiler ve menkūhayı envā'-ı 'uķūbātıla (11) mu'ākāb kılup tarîķ-i talākıla huzûrından redd eyledi bî-çäre hasedi sebebiylele ma'yüb (12) ve maťrût ve

⁴² Arapça söz "belki de kendi kazdığı kuyuya kendi düşer"

⁴³ Arapça şiir mısrası "muhakkak ki günah işledim, beni affet!"

hāsir oldu Maḥcūbe eyitdi aḥsenet münāsib getürdüñ bu ḥikâyet-i maşnū‘ı ve bu meşel-i (13) maḥbū‘ı hem bu kıyās üzerinedür ol vezîr ḥikâyeti ki neḥce-yi ḥasedile cān oynayup ve kendü ḥile

43v

(1) siyile maḥtūl oldu ‘Ucūbe eyedür nicedür ol ḥikâyet Maḥcūbe dedü *ḥikâyet-i Maḥcūbe der-mezemmet-i* (2) ḥased şöyle rivâyet etmişlerdür ki Şehr-i Ġazne’de bir şāḥib-i hüner peydā oldu ki fūnūn-ı ‘ulūmda münferid (3) ve ḥaşâyış-ı ḥişāl-ı maḥmūde mütevaḥḥid ve feşāḥatda ber-kemāl ve zārāfetde bī-mişāl idi her lafızda (4) hezār nükte-yi mevzūn-ı medfūn ve nüktesinde hezār dil nükte-dān-ı meftūn idi ‘ibāret-i ‘aql-ı āmiz (5) ve nazm u neşri ‘ışk-engiz idi mücāleset ü müvāneseti dil-pezir ve münādemet ü mülāyemeti bī-nazir idi ol cūvān-ı (6) ḥüb-rüy ve nîk-siretüñ şıfat-ı fazāyilini pādişāḥ-ı vaḳt eşidüp anuñ muşāḥibetine raġbet edüp (7) heves etdi ki anuñ ḥüsn-i ḥişāl ve semere-yi vişālından maḥzūz ola pes ol cūvān-ı iclāl u (8) ta‘zīm u i‘zāzıla kendü ḥuzūrına getürüp maḥām-ı ḳurbetde muḳim ve maḥall-i maḥremiyyetde mütemekkin ḳıldı ve sehel (9) müddet içinde muḳarreb-i melik olup mezid-i mertebeyile mümtāz olup ḥavāşş-ı devlet üzerine rif‘at-ı (10) menziletile teḳaddüm gösterdi vezîr-i melik için anuñ ‘ulüvv u ḳadr u irtifā‘ı derecesin görüp ve mezid-i (11) cāhın ve şāḥuñ aña kesret-i iltifātın müşāhede eyledi reşk-i ġayret aña müstevlī oldu (12) ve ġalebe-yi ḥased aña fūnūn-ı mekre ve envā‘-ı ḳadre mürteḳib ḳıldı ve fikr etdi ki bu Nedim meliküñ nazarında (13) ziyāde maḳbūldür ve bizim ‘izz ü şeref ü merātib ü manāşibimiz anuñ ifrātıla taḳarrübi sebebinden ḥalel

44r

(1) ve noḳşān bulısardur bir mekr fikr etmek gerek ki anuñ helākına sebep ve bizüm izdiyād-ı merātübimizi mutaḳammın ola (2) fursāt gözledüp bir gün meliki ḥalvet bulup eyitdi bu Nedim egerçi ‘adimū’l-mişldür ve fazl u (3) hünerde bī-nazir ve ḥired ü zekāda bā-kāmildür likin pādişāḥuñ ifrātıyla maḳbūl olduġı ecelden (4) dimaġında fuzūliyyet mütemekkin olmışdur ve bu āyet-i kerime *mücibince ḳavlehu ta‘āla kellā inne’l-insāne* (5) *leyaḳğa en rā’hu usteġna*⁴⁴ cādde-yi ‘ubūdiyyetden ‘udül etmişdür ve ġāyet ḥamāḳatından ḥayāl-i (6) muḥāl eder ki pādişāḥa ḳarābet tarikle berāber ola

⁴⁴ Alak Sûresi, 6-7. ayet “Hayır! Gerçek şu ki insan, kendini kendine yeterli görerek çizgiyi aşar.”

melik şordı ki neden dërsin vezîr ëyitdi (7) ol bî-hürmet-i tãġî dünkî gün kelimât söyledi ki anuġ gibi ĥayâli melik-i memâlik olanlar ĥâtırına getürmeye (8) melik dëdi ki nice kelimât söyledi vezîr ëyitdi ki baġa şöyle dëdi ki tevaġķu‘ ëderem ki melik benümle (9) vuşlat ëdüp duĥterini in‘ikâd-ı şer‘ile baġa maĥküm ëyleye vezîrünġ bu taĥrîri Melik-i Nedîm ĥaĥķında (10) ĥışm-nãġ eyledi ve ol sã‘at vezîr şãĥ ĥuzûrından ĥalkup Nedîm’ünġ ĥalvet-ĥãnesine geldi (11) ve şöyle gösterdi ki menkûĥ-yi ĥãşş-ı melik beni saġa gönderdi ve murãdı oldur ki mühimmâtından (12) ba‘zı nesne ëdã ëdiveresin ki senünġ melik ĥatında sözüġ maĥbûldür ve maşlahatı oldur ki (13) duĥter-i melik ĥadd-i bülûġa yëtişmişdür vaĥt-ı vuşlat ve avãn-ı tezvîcdür ve melik anuġ techîzi bâbında

44v

(1) teġãfûl gösterür eger anı techîz-i tamãmıla pâdişãĥa lâyıĥ bir kimse in‘kãd-ı şer‘ile ‘aĥd ëdesiz ‘azîm minnet (2) ola bu zerĥ demdemeyile Nedîmi girdãb-ı ĥud‘aya bıraĥdı tã ki ġafletile melik ĥuzûrına gelüp şefĥat (3) vechiyile tezvîc-i duĥterünġ esbãbi bâbında îrãd-ı kelãm ëdüp ëyitdi bi-ĥamdü’l-lãĥi ve minhü ĥãzret-i melik (4) zihn ü zekã’ ve fiĥnat u kiyãsetde kãffe-yi ĥalkdan mümtãzdur ve kimsenünġ irşãd u naşîhatına muĥtãc (5) degildür lîkin müte‘accib oluram ki mülûk kendü ĥucre-yi ĥãşşında olan mestûreler aĥvãlinde ġaflet ëderler (6) ve duĥter-i melik ki nihãli kãmeti çemen bülûġiyetde şãĥ çeküp şemere-yi cemãl-ı baĥte olmışdür lâyıĥ budur ki (7) pâdişãĥuġ kûfun bulup ‘ale’t-ta‘cîl ol duĥter-i nev-resîdeyi tezvîclendürmek gerek melik çün bu (8) kelimâtı eşidüp vezîrünġ şıdķına müteyaĥķın oldı ve Nedîm’ünġ naĥvet-i cehãletine müte‘accib olup (9) dëdi ki bu nã-sipãs u bî-hürmet-i maĥãm-ı esfelden dereceye ve mezellet-i ihtiyãcdan ġmã’-ı (10) ‘izzetde yëtişdümdüm ve tuġyãn u zelãlet anı bu resme ĥareket-i nã-maĥbû‘a taĥrîş ëder ki bizümle (11) ĥarãbet hevesi ĥalbinde vaĥan dutmuşdür anuġ dimãġında olan fażalãt-ı fużülî dãrû-yı (12) helãkdan ġayrı nesneyile pâk ëtmek olmaz dëyüp ĥufyeten bir miĥdãr zehr-i helãĥîli kendününġ (13) ĥãşş şerbetiyile memzüc ëdüp şarãb-dãr eline vërüp teşrîf ve teberrük tarîķiyile Nedîm’e tuĥfe gönder-

45r

(1) di ve melikden ğayrı kimse ol rāza vāķıf olmadı şarāb-dār ber-müceb-i emr ol şerbeti alup (2) ‘āzm-i hāne-yi Nedīm édüp gitdi meger vezīr istihmām édüp ve hamāmdan çıķup kendü hānesine giderken (3) yolda şarāb-dār’a buluşdı ve harāret-i ‘azizi hareket édüp hammām harāretiyile mümteziç olup şusuz- (4) lıķ aña ğālib olmuşdı Şarāb-dār’a şordı ki bu şerbeti kime iletürsin şarāb-dār éyitdi melik hediye (5) için Nedīm’e gönderdi vezīr éyitdi şimdi ol şerbeti baña vēr ve Nedīm için bir şerbet (6) daħı eyle şarāb-dār ol sözi ķabül édüp bī-tevaķķuf ķadeħi vezīrün eline vērdi vezīr (7) ziyāde şusuzlıķdan ķadeħi tamām içdi hemān sā‘at merkeb-i zindeġāniden piyāde olup (8) menzil-i helākda mütemekkin oldu haber-i helāk-ı vezīri pādīşāha dēdiler melik şordı mūcib-i helāk-ı (9) vezīr nice marāz idi éyitdiler ki şöħbet-i tamāmıla hamāmdan çıķup evine giderdi yolda pādīşā (10) huñ şarāb-dārına buluşdı elinde şerbet götürüp gideridi ol şerbeti isteyüp hemān ki içdi (11) andan yıķılıp helāk oldu melik bu ħadişeyi eşidiçek vuķū‘ında te‘emmül édüp fikr étđi ki bu (12) nāvek siyāsetün nişānı ciġer-i Nedīm idi sebep nedür ki hedef-i ħayāt-ı vezīre yētişdi bī-ġümān (13) bu tebeddül ve teġayyüre bir sırr ħālī degildür mışrā‘ *çiz bist her āyīne der-i pezīr kilīm*⁴⁵ derħāl Nedīm’i

45v

(1) ħāzır getirüp éyitdi niçe yıllardur ki bizüm şeref-i ħuzūrumuzla müşerref olduğ herġiz bī-iħtirāz kelām nā-müvecceħ (2) söylemedün fulān ġün ma‘nī tezvīc-i duħterde cūr’et édüp bir niçe kelām irād étđün ol (3) inbīsāt-ı mūcibi ne vāķi‘ olmuşdı Nedīm şūreti beyān édüp dēdi ki vezīr menķūħa-yı ħāşş-ı melik (4) aġzından bu resme takrīr eyledi melik éyitdi *el-ane ħaş ħasa’l-ħakķu*⁴⁶ ma‘lūm oldu ki vezīr senün (5) ħakķında ħıyānet-i ‘azīm fikr édüp tezvīrile seni bizüm varťa-yı siyāsetümize atmış tā ġāyet ġaζabdan (6) şerbete zehr-i helāhil ķatup senün helāķuña ķaşd étđüm amma senün bī-ġünāħlıġuñ vezīr-i ħāsidden (7) intiķām alup ve anuñ ġadr u mekri kendüye uğradı Maħcūbe dēdi bu meşeli anuñ için getürdüm ki (8) tā ‘uķalā-yı ‘ālem bu emşāl me‘ānīnün ġavrında te‘emmül édüp ve anuñ istimā‘ından mütte‘iz olup (9) ve ħased ü mekrden müteħarriz ve müctennib olalar İzid ta‘āla kaffe-yi ħalkı bu resme ħulķ-ı nā-ma‘ķulden maşnūn (10) eyleye biminnihi ve vücūdihi ve luťfihi *el-bābüs-şāmin fī kitmāni’s-sırrı ‘ani’l-nisā’i* sekizinci ġün ki (11) Sultān-ı Felek-i Çehārum müşerref-i

⁴⁵ Farsça şiir mısrası “her şey bunun altında yapılır.”

⁴⁶ Yusuf Sûresi, 51. ayet “...şimdi gerçek ortaya çıktı...”

ikbâlden tülû‘ êtdi ve nûr-ı tal‘atıla ‘âlem-i zûlmânı münevver kıldı (12) Şâh-ı Semmâh taht-ı memleketde müşerref olup tertîb-i meşâlih-i melik ve imzâ’-ı ‘izâm-ı şâhî êtdükden (13) sonra halvet sarây-ı hâşşına gelüp ‘Ucûbe ü Mahcûbe’yi kâtına getürüp anlardan şordı ki

46r

(1) kankı tâyifedür ki mahrem-i esrâr olmağda şâbit-kadem ve râsih-i rây olalar ve anlaruñ vufûr-ı diyânetine ve (2) şıdk-ı ahlâkına i‘timâd olına ve kankı tâyifedür ki anlardan mestûr dutıla ve anlaruñ katında (3) ifşâ-yı sır câyiz görülmeye ve ehl-i başîret anlaruñ hûbs-ı sîretinden ihtirâz ve ictinâb êtmegi vâcib (4) dutalar ‘Ucûbe êyitdi ‘ömr-i şâh bâki olsun tarîk-i ‘aql-ı hured oldur ki râzı her kimseden şaklayalar (5) ve sırrı ifşâ êtmege ‘uçalâ cânibbinden ruhsat vèrilmemişdür ve eger ol sırruñ taşîlinde ifşâya (6) ihtiyâc olunursa meşveret vechiyile keşf êtmek lâzımdur amma ziyâde şakınmağ gerek kim tâ gevher-i sırrı (7) gencîne-yi sîneyi yâr-ı şâdıka düşüp mühr-i huredile mahtûm ola tâ ki ‘âkıbet-i kârı melâma makrûn (8) ola ve sırrı ‘avratlara söylemege hiç ruhsat vèrilmemişdür ve ‘âkil-i rûşen-rây her vaktde (9) bunlaruñ mekr ü zamîr ve kûb-ı zâtından ictinâb êder ve eger hilâf-ı ‘âdet bir ‘avrat ola ki ahvâli (10) mümâreset-i umûrıla niçe hayr u şer görmüş ola anuñ dañı sînesini güncine-yi râz êtmek câyiz degildür (11) ve eger sehv ü gafletile her kimsenüñ katında sırrını izhâr êdüp ve ol ki söyleyecek sözdür söyleyüp (12) ve her kimseyi kendüye yâr ‘ad êde huşusen ki râzını ‘avrata söyleye hemîşe girdâb-ı hayrete düşüp (13) söz nedâmetile sûhte ve cezâ‘ ve iztirâb nâfi‘ düşmeye niteki ol vezîr maqşûdı hâşıl

46v

(1) olmuşken ‘avrata sır söylemek sebiliyle sırrın yele vèrdi Melik-i Semmâh şordı ki nicedür ol hikâyet ‘Ucûbe (2) dedî *hikâyet-i ‘ucûbe der-kitmâni sîrr ez-zenân nâkilân-ı hikâyet şöyle naql êtmışlerdür kim (3) Diyâr-ı Çîn’de bir pâdişâh varıdı ve aña bir haşm-ı kâhir zâhir oldı mücâveret sebiliyle Şâh-ı Huzem’den (4) meded istedi ol dañı mürüvvet êdüp anuñ iltimâsın mevki‘-i kabûlde dutup bir miğdar ‘asker (5) ile kendü oğlını bile koşup ol tarafa gönderdi Şâh-ı Çîn anlaruñ kudûmından ferhân u (6) şādân olup ol leşkeri alup haşmuñ üzerine hücum êtdi haşm-ı gâlip ol leşker-i girânuñ şav- (7) letinden mağlûb ve münhezim oldı ve ol cengden fâriğ olduğdan sonra şehzâde-yi*

Hı^vārezmi (8) leşkeri ile bir şahrāda kondurup envā‘-ı zıyāfet ve eşnāf-ı mekremet gösterip ümerā‘-ı leşkere (9) niçe hıl‘atlar i‘tā edüp ve nefāyis-i huzāyini ve zahāyir-i emvāli şehzādeye işār etdi Şehzāde-yi (10) Hı^vārezmi esbābını müheyya‘ edüp yüz vaţan-ı ma‘lūfa tutdı meger duhter-i melik-i ÇİN heves-i nazāra-i (11) leşker edüp manzara-yı kaşra çıkup temāşā ederidi ittifāk Şehzāde-yi Hı^vārezm’ün nazarı ol (12) ol⁴⁷ duhterün şüret-i hūb-ı dil-keşine tuş olup el-hakḳ bir şüreti gördi ki kurş-ı hūrşid (13) andan zıyā olur ve ‘aks-i zūlf-i leyleyi deycüre sevād bağışlar ve ol şuh-ı ferruḥı çün gül-i

47r

(1) Cennet ḥandān ve turra-yı Dilāvi bizi çün kemend-gerden bend-i bī-cān ve şehzāde ol cemāl-ı bā-kemāli görüp (2) biñ cānıla aña ‘aşıḳ oldu meger melik duhteri kendünün bürāzer-zādesine ‘aḳd-i şer‘ ile nikāḥ (3) etmişidi şehzāde andan gāfil idi bildi ki gayra ‘aḳd olmuş bu maḳşūd hīle ü mekrden (4) gayrı nesneyile ḥāşıl olmaz muţtaribi‘l-ḥāl ve perīşānı‘l-ḥātır yola revāne olup gitti çün (5) sa‘ādetile maḳāmına gelüp muḳīm oldu lehb-i āteş-i şavḳ cigerini kebāb ve emvāc-ı ḡam geşt-i vücūdını (6) ḡarbāb-ı ıztıraba bıraktı şeb ü rüz müte‘essif olup teferrüc ve neşāt u sürürdan ferāḡat gö- (7) sterdi ‘ākıbet melik-i Hı^vārezm bu sırrdan āḡāḥ olmaḳ için oḡlunuñ ḥālinden ḥaber şordı (8) şehzāde gördi ki setre mecāl yok zārūri şüret-i vāḳi‘ayı ‘arz etdi Şāḥ-ı Hı^vārezm eyitdi (9) bu maḳşūd-ı mübhem vezirün rāy-ı şavāyıbından gayrı nesneyile müyesser degildür pes veziri bu ḥādī- (10) şenün sırrından ḥaber-dār etdi ve eyitdi bir tedbīr etmek gerekdür ki bu maḳşūduñ ḥuşūlını (11) mutażammin ola vezir eyitdi şavāb oldur ki şāḥ beni ḳāşıdılar ‘adetine ol diyā[ra] göndere (12) ve bir ḥādım ki ziver-i zekāyıla müzeyyen ola ḥarem-i ḥāşş-ı melikden çıkarıp benümle bile göndere tā ol (13) ḥādimi tuḥfe tarīḳi üzerine Melik-i ÇİN’e iledem zārūrī ḥarem ḥaşşına yol bulsa gerek ve anuñ anda düḥū

47v

(1) linde bize bāb-ı ḥiyel meftūḥ olur şāḥuñ ferr-i devletiyle murḡ-ı maḳşūd şayd olunur şāḥ vezirün (2) rāyını şavāb görüp veziri ve ḥādimi kemā yenbeḡi tertīb edüp ol diyāra gönderdiler meger ol (3) vezirün bir ḥatunı varıdı hūrşid şüret ve müşteri tal‘at

⁴⁷ ol iki kez yazılmıştır.

vezîr bir an ansuz kararî olmaduğı (4) ecelden bile alup gitdi çün Diyar-ı Çîn'e yakın vardı Melik-i Çîn vezîrûñ kudûmından āgāh (5) olup istikbāl edüp bāb-ı ihtirāmda daķıķa fevt etmedi vezîr hādimi sāyir hedāyāyile melike (6) gönderdi melik hādimi derhāl hîdmet-i duğtere ta'yîn eyledi bir niçe müddet hādîm duđterûñ hîd- (7) metinde olup sāyir etbā'ından mezîd-i kerāmetile mümtāz oldu çün duğtere hem-rāz oldu mekr ü (8) hîleye şurû' edüp her gün pinhāni vezîre gelürdi ve vāķi' olan esrārdan haber verürdi (9) ve ol fikr-i hîleyile ki etmişleridi vezîrûñ rāyından meded isteridi bir gün esnā'-yı kelāmda vezîre (10) eyitdi ol duğteri hālāvet ü nuķ u feşāhat-ı zebānıla şöyle aldamaşam ki bir lahza bensüz karar (11) etmez ve benden ğayrı kimseyile sürür kılup huzûr-ı kalb taḥşîl etmez eger bu ma'nîñün taḥşîlinde (12) bir nev'ile hîle yüz gösterse baña ta'lîm etmek gerek vezîr eyitdi benüm rāyım duğteri bu diyār- (13) dan alup gitmekdür amma mādām ki duğter bürāzer-zāde-yi melikûñ taht-ı nikāhında ola alup gitmekden

48r

(1) ziyāde nef' hāşıl olmaz zîrā ki şehzāde 'aķd-ı meşrû' olmayınca anuñ muvāşalatına rağbet göstermez (2) bir tedbîr etmek gerekdür ki duğterile bürāzer-zāde-yi melik ortasında vech-i talāķıla furķat şābit ola (3) duğteri aldamağa yüz tutup hādîm derhāl bürāzer-zāde-yi melik huzûrına gelüp hāne-yi hālvet (4) etdürdi ve şöyle gösterdi ki beni duğter-i melik gönderdi ve buyurdi ki saña anuñ iştîyāk u (5) maḥabbetini i'lām edem şimdiki hālde her şeb ü rûz senûñ ḥayāl-i vişāluñı hemdem ve ümîd-i müvānesetüñi (6) maḥrem edinmişdür ve beni gönderüp saña işāret etdi ki eger benüm mu'āşeret ü mu'āşakatuma rağbetûñ (7) varısa bu ma'nîñün ḥuşûlında etmek iķdāmına nāzır olursa müsāhele etmeyüp benümle gelüp (8) bulışasın tā ki āb-ı vişālıla benüm sūz-ı derunıma bir pāre teskîn yėtişe ve eger bu ma'nîñün ḥuşûlında (9) etmek iķdāmına nāzır olınsa⁴⁸ bize ol kadar intizār çekdüre ki şabra tāķatumuz kalmayup 'aķıbet-i (10) kâr helāka müncerr ola şavāb oldur ki fırsat gözledüp melikûñ ğaybetine mütevaķķıf olasın hemān ki (11) fırsat el vère benüm hücrem kapusına gelüp iltimās-ı vişāl edesin lâ-büdd ol iltimās 'ale'l-fevr (12) ḥayz-ı kabûlde vāķi' olmasa gerek ol vaķtın sen dağı yemîn edüp üç talāķı ortaya (13) getüresin nā-çār-ı kâr hāşıl ola ve baña dağı atam katında 'öZR-i vāzîh ve hüccet maķbûl ola

⁴⁸ "etmek iķdāmına nāzır olınsa" metinde yazılıp silinmiştir.

48v

(1) hādım ol miskīni bu efsūnıla dāma çeküp tiz duhter kıtına geldi ve eyitdi piser ‘amm-ı melike egerçi (2) cüvān-ı laṭif ve şehzāde-yi zarīfdür amma ‘aql-ı naḥif ve rāy-ı za‘īfdür duhter eyitdi neden dērsin (3) ve nice tecribe eyledüñ hādım eyitdi beni bugün şeref-i kırbetiyile müşerref kılıp eyitdi ki ‘ammum bize ğam-ı^vār (4) olmaz duhteri bize ‘aḳd-ı nikāhıla mün‘aḳid kıldı ve kendü bizüm aḥvālimüzden tegāfūl édüp (5) tarīḳ-i müvāşalatı münsedd kıldı fikr éderem ki bir ğeçe kendümi ḥarem-i melike bırağam eger fırsat el vērse (6) meyve-yi vişāldan mütelezziz olup ğam-ı firāḳdan ḥalāş olam dēdi melike bu sözden ziyāde (7) incinüp ğam-nāk oldı hādım melikeyi nūvaḥt édüp eyitdi melik-zāde oğlandur ve cüvānlar (8) bu resme ḥāleti çok éderler aña iltifāt étmek olmaz līkin tarīḳ-i ihtiyātı mühmel komak gerekdür bu (9) nev‘ile āteş-i zerḳı yalıñlandırıp ve muntazır oturdı tā Melik-i Çin bir maşlahat için ğaybet (10) étdi hemān hādım fırsat bulup bürāzer-zāde-yi melik kıtına varup eyitdi ki melike éydür ki vaḳt-ı (11) karar ve hengām-ı kârdur bu ğeçe ol ğecedür ki talib maṭlūba ve ‘āşık ma‘şūka yētişe çün (12) hengām-ı şeb yētişdi melik-zāde şavḳ-ı tamāmıla ḥücre-yi melike kıpusına geldi ve ol kârūñ sırrından (13) ğāfil duhter emr étdi ki kıpuları muḥkem bend étdiler ve içēruden dil uzadup anuñ ḥarekt-i kıbīḥini

49r

(1) kendüye i‘lām étdi tā ki bu hevesden geçüp yine maḳāmına varup kendi ḥāline meşğul ola niçe ki (2) bunlar ol ḥāletüñ def‘ine iḳdām étdiler anuñ kırsı daḫı ziyāde oldı niteki dēmişlerdür *el-nāsü* (3) *ḥarişun ala mā muni‘a*⁴⁹ ol kâra ziyāde ısrār-ı mübālağa gösterip eyitdi şöyle ki bu ğeçe eger bu kâr-ı (4) vuşlat vāḳi‘ olmaya ortada üç talāk vāḳi‘ ola dēdi duhter ol kelāmı eşidüp (5) ḥışm u ğazabı arturup anuñ iltimāsını men‘ étdi zarūri talāk vāḳi‘ oldı ḥürmet-i ecnebiyyet (6) şābit oldı ve melik-zāde maḥzūn ve maḥrūm dönüp gitdi ve melike daḫı bu ḥāletüñ fikrinde müteḥayyir (7) oldı hādım duhteri ol ḥāle görüp temellük ve mülāyemet gösterüp eyitdi cāh-ı melike bu (8) ḥareketden nev‘ān ḥalel görünmez amma melik-zāde bu kıbāḥatüñ iḳdāmından bir vechile āteş-i furḳata düşdi (9) hiç vechile anuñ tedārūki mümkün degildür şimdiki ḥālede cemī‘ şāḥān-ı cihān senüñ vuşlatuña ārzü- (10) mend dūrürler melike eyitdi bu diyārda bize küfr ve hem sırr yokdur ol ma‘nī ne vechile müyesser

⁴⁹ Arapça söz “insanlar kendilerine yasaklananın isteklisidirler.”

ola (11) dēdi hādīm ēyitdi benüm hātırıma bir nesne gelür eger melike şeref-i istimā‘ buyurursa taqrır edem (12) müşfikler işāretinden ‘udül etmek olmaz her ne ki hātırımda vardur söyle eşidelüm dēdi hādīm (13) ēyitdi ol vaqt ki şeh-zāde-yi Hı^vārezm bu diyārdan dönüp kendü maqāmına vardı her gāh

49v

(1) kendünün ‘izzet ü hürmetini ve senün babañun rütbet ü milkini hikāyet ederdı ve şöyle gösterdi ki (2) senün muvāşalatuña rağbet-i tamāmıla rāğbıbdur el-ħaqq Şehzāde-yi Hı^vārezm bir cüvān-ı ‘ākıl ve şāhib-i (3) cemāl ve leṭafet ve zarāfetde bī-bedel ve hüsn-i şüretde bā-kemāldur eger anun vişālına melikenün (4) rağbeti düşerse bir tarıķ fikr edem ki sükün-ı dil melikeyi mutazammın ola ve Şāh-ı Hı^vārezm’ün veziri (5) henüz bundadur eger icāzet ola aña haber vērelim tā bir niçe merkeb-i bād-pāy tertib etsün (6) ve vezir ve ben de melikenün hidmetinde bir gece çıkup ol tarafa gidelüm kaçan ki taht-gāha yetişevüz (7) hem senün hükmün ol diyāra revān ola ve hem biz dahı senün sāyeñde rāhat olavuz duñteri (8) ol dağdağyıla dām-ı gadre çekdi ve vezirün katına varup ser-ā-ser ol vāki‘ olan (9) hālātı ve talāk vāki‘ olduğın ve duñterün rızāsını haber vērdi ve gitmek huşuşında bir (10) vaqt-ı mu‘ayyen ta‘yın etdi ve yine duñter cānibine revān oldı vezir kendü hatunun (11) katına getürüp ēyitdi cemī‘ esbābuñı hāzır eyle tā fulan vaqtda ba‘zı huşuşun mu‘atṭal ve (12) mühmel qalmaya hatun ēyitdi bu diyāra gelüp gitmekden ben hiç nesne anlamadum bu ne sırrdur ki benüm gibi (13) dostdan mestür dutarsın hışm-nāk olup vezire qahr etmege başladı ve vezire maḥabbet-i zen-rāh

50r

(1) -zen oldı āhir ħaqq iķat hāli beyān edüp duñteri aldayup alup gideceklerin hatuna haber (2) vērdi ve vaşiyet etdi ki bu rāzı muħkem şaķlaya zirā bunu ifşā etmekde hatar-ı cān ve ħavf-ı (3) helāk vardur dēdi meger hatun-ı vezir ol koñşulukda şarābdār-ı melikün hatunuyıla qarındaş (4) olmışdı ol sā‘at aña varup ēyitdi ki vedā‘a geldüm ve himmetünde işimiz tamām oldı eger (5) keşf-i rāz etmekden ihtirāz edersen saña ‘ayān edeyim dēdi ‘ahd ü peymān etdiler ki bu (6) rāzı ħıfz etmekde s̄abit kadem oldı bu ‘ahd üzere hatun-ı vezir cümle sırrı aña taqrır (7) etdi ve vedā‘ edüp eşk-i rızān bir birinden müfāraķat etdiler şarāb-dār evine gelüp (8) gördi ki hātunı ağlar şordı ki bu

ağlamağuş sebubini ħatun cevāb vērūp ēyitdi ki bu ağlamağā (9) sebub ol ħarundaşum olduğum ħatun fıraqıdur ki sefere giderler şarāb-dār ēyitdi henüz (10) anlara melik icāzet vērmedi ve ħil‘at-ı teşrīf ve i‘zāz u ikrām göstermedi bu nice söz- (11) dūr ki söylersin dēdi ħatun ēyitdi çūn anlaruñ ħāceti tamām oldı niçūn tevaħħuf (12) ēderler dēdi şarāb-dār şordı ki ne vechile tamām oldı ħatunı ēyitdi eger keşf-i rāz (13) ētmeyesin saña bir bir şerĥ ēdem fi‘l-cümle sırr-ı rişte-yi sırrı şarāb-dāruñ eline vērdi şarāb-dār

50v

(1) derĥāl varup mecmū‘a-yı ħikāyeti melikūñ öñinde beyān ētdi melik buyırdı eger bu ĥālde mekr ü ĥile (2) olmaya anlar ħal‘a-yı inkārda ħarār ēdeler ben anuñ ħüccetinde ‘āciz oluram ol yola leşker-i girān (3) gönderūp bekledelem vāki‘ olursa dutup getüreler inkāra mecāl olmaya çūn eyle ētdiler (4) vezīr-i Ĥı‘ārezm dañı bir gece duĥter-i şāhı alup çıķup gitdiler melik gönderdüğü leşker bunları (5) dutup getürdiler çūn melik bunları gördi duĥteri ĥabs ēdūp vezīr ü ĥādimi siyāsete (6) gönderdiler bī-çāre vezīr maşlahatı tamām olup maħşūdı ĥāşıl olmişiken sırrı ‘avrata keşf (7) ēdüğü sebubden zīr ve zīr olup cān-ı şīrini yeke vērdi Maĥcūbe ēyitdi aĥsenet ĥūb (8) getürdüñ bu ħikāyet-i ‘acībi ve meşel-i ġarībi hemān ol bezzāz ħikāyetine beñzer ki ‘avrata rāzını keşf (9) ēdüğü sebubden niçe belāya giriftār olup ‘āķıbet şıdķı sebubiyile ĥalāş oldı ‘ucūbe dēdi (10) niçedūr ol ħikāyet Maĥcūbe dēdi *ħikāyet-i Maĥcūbe der-ki tmān-ı sır ez-zenān* rāviyān-ı ħikāyet (11) şöyle rivāyet ētmışlerdür ki meger bir bezzāz varıdı mün‘im ve mütemevvil ve anuñ bir la‘li varıdı vezinde elli (12) mişķāl ĥoş reng ve ve şeffāf çūn aĥer-ger āteş-i dūrfeşān ve çūn peyker-i mezīĥ raĥşān idi (13) bezzāz anuñ reng-i ĥoşına māyil olup anuñ müşāhedesiyle mütelezziz olurdu ittifāķ ol diyāruñ

51r

(1) pādişāhına ol la‘l-i bā-ķıymetūñ evşāfından ĥaber vērtiler bezzāzı getürp la‘lūñ iĥzārın taleb (2) ētdi nā-çār pādişāha la‘li ‘arz eyledi melik buyurdu bunun ķıymetini söyle ki bu cevher (3) baña lāyıkdur bezzāz anuñ mübāya‘ātından ibā gösterdi niçe ki anı bey‘ ētmege ĥarīş oldılar (4) müfid düşmedi melikūñ tab‘ına ol la‘l be-ğāyet muvāfiķ geldi cānib-i ‘adli ķoyup tağallüb-i (5) zūlmıla la‘li andan aldı ve ĥarem-i

hāşşından bir kenîzeki varıdı varıdı⁵⁰ çün hūrān-ı firdevs (6) dil-firîb ve dil-rübâ zühresi mişk-ü rîz ü ğamzesi hūn-hı'ar idi zarāfetde bî-naẓîr ve leẓāfetde (7) ber-kemāl idi ve anuñ cemāl-ı bā-kemāline şāhuñ zîyāde müvāneseti vārıdı ol la'li aña bahşış (8) édüp buyurdı ki ğayrı cevāhirî ile muntazam kılup kendüyi anuñla zeyn eylye tā ol zeynile (9) nazār édüp anuñ semeresinden mütelezziz ola kenîzek emre imtişāl gösterüp ol ẓarîk üzere ki (10) melik buyurdı ol la'li ğayrı cevāhir ile nazm édüp cebininde āreste eyledi bezzāz haber-dār ol- (11) dı ki ol la'li pâdişāh kenîzeke vērđi bî-çāre her şeb ü rûz ol la'lüñ sevdāsında idi (12) meger bir ğatun varıdı sāl-hürde idi niçe şedāyid-i vaķāyi' anuñ başından geçmişidi (13) ve tecrîbe ve mümāresetile her kârdan āġāh olmışıdı ve bezzāz ol pîr-zeni ana édinmişidi varup

51v

(1) şikāyet-i hāli aña şerh eyledi ve niçe tazarru' ü zārî gösterüp éyitdi senüñ zekā u kiyāsetüñe i'tikā- (2) dum tamāmdur éy māzer-i müşfik luẓf eyle bir hîle fikr ét ki ol la'l yine benüm elüme girsün (3) hem sen bu sa'yile müşāb ve hem analık ğaķķın ri'āyet étmiş olasın pîre-zen éyitdi (4) bu sehel nesnedür sen ğātıruñdan ğamı gider ve müteraşşıd ol ki yakın zamanda ol kenîzeki (5) ol la'lile senüñ ğalvetüñe getürem ve kıomayam ki casūs-ı felek şad hezār çeşmeyile ol sırra muẓtali' (6) ola hemān sâ'at delk-i zerķi geyüp fālcılar 'ādetince pâdişāhuñ sarāyına gelüp ğapu- (7) sında durup işābet-i rāy ve faşāĥāt-ı nuẓķıla dil-cüylık gösterüp bir laġza ğarem-i ğāşda (8) olan perde-dārlara mülāyemet édüp maĥremmiyyet şābit étđi āġir fırsat bulup ğarem-i ğāşş-ı melike (9) girüp kenîzeki ğalvet buldı şaġ u şola nazār édüp ihtiyāt-ı belîġile éyitdi 'aynne'l-lāh-i 'aleyke⁵¹ (10) çeşm-i bed senüñ ruġ-ı ferruġıñdan dūr olsun aĥsenet zihi ğilkāt-ı zarîf ve şüret-i laẓîf ki (11) Ħaķķ ta'āla saña vērmiş ve her zînete senüñ vücūduñı lāyık kılmış bugün fulān bezzāz evinde (12) idüm anuñ ğatunına aĥkām-ı nücūmıla fāl açıvērđüm ve bezzāz kendi seferde imiş Ħitā tarafından (13) uc kıt'a cāme-yi zerbeft göndermiş ki şūvar-ı 'acîbile munakķaş ve yevāķit ve dürrerile muraşşā'

52r

⁵⁰ 'varıdı iki kez yazılmıştır.

⁵¹ Arapça söz "Allah'ın gözü üstünde!"

(1) senüñ kıadd-ı mevzūnuña lāyık ve peyker-i hūbuña münāsibdür eger kıadem-i recā kıılıp hılvat ol bezzāzuñ (2) evine varasın⁵² ol cāmeyi saña şatun alıvèrem eger ol cāme senüñ elünje gire ragbet-i melik (3) senüñ vişāluña dañı ziyāde ola ve sāyir dilberlerden mezīd-i meveddet ve maħabbetile seni maħşūş eyleye (4) bu tarīk üzereni niçe efsūn okuyup kenīzeki silsile-yi hevesile meftūn eyledi ve kendü çıkup (5) ol sâ‘at bezzāz kıatına geldi ve eyitdi fulān güne va‘de étدیği ol va‘deye muntazır ol tā çün (6) kenīzek ol hīle sebebiyle dāma düşe bī-taħarruz ve tereddüd anuñ zindegānīsinden geçüp la‘li sāyir cevā- (7) hirle alasın deve gördün mi diyene köşeginden dañı haberüm yok diyesin bezzāz bu sözden be-ğāyet şād (8) oldı ‘ākıbet takrīr olınuğı üzereni ol kıazıyeyi tamām étدی likin bu gadrün ‘ākıbetinden (9) nev‘ān endişe-nāk oldı ve fikr étدی ki bu ‘amele şurū‘ étmek bī-‘ilm-i kıatun müstaħsen olmaz (10) bāri anı dañı sırma maħrem edelüm deyüp beşāset-i tamāmıla kıātunuñ hücreğine girdi mestüre (11) şordı ki bu meserret ü beşāsete mūcib nedür bezzāz cevāb vèrüp eyitdi Bārī ta‘āla (12) ‘azze ismühü kemāl-ı ‘ātıfetile bizi meşakķat-i kıaleb-i kesbden hılaş étدی fulān şerīk bize bir (13) ğulām-ı kimyā-ger göndermiş ki bir sâ‘atde biñ mişkāl misk-i sīyāhī zeri hāliš étmek elinden

52v

(1) amma zinhār ey kıatun bu rāzı ziyāde maħfi dutmak gerekdür tā melik-i Cābir kıaşd eyleyüp ğulāmı elimüzden almaya (2) la‘l gibi kıulmile bunuñ üzereni bir niçe gün geçdi bir gün bezzāzuñ kıatunı bir dōstun düğününe vardı ki (3) mecmū‘ kıavātīn ve encūmen-i nisvān-ı selāṭīn idi kıatun-ı bezzāz ğulām-ı kimyāgeri ğurūrıla duħter-i vezīr ü (4) melikūñ nihālisi üzereni geçüp oturdı kıarūretille men‘ édüp bī-edebliğin yüzine urup ol meclisde ifrāṭıla (5) bī-ħürmet düşdiler mestüre kıiddet-i ğazabdan āvāz-ı bülendile çağırup eyitdi ki benüm erimün ğulām-ı kimyāger (6) sebebinden bir ğünlük kesbi hezār melik ve vezīrūñ ser-māyesidür anlaruñ duħterleri benüm gibi kıışinūñ üzereni (7) teķaddüm ve tevaķķuf göstermege lāyık degildür bu söz kıaşş u ‘āmūñ semā‘ına yetişdi ve melike ‘arz étdiler (8) derħāl bezzāzı dutup getürmege emr olındı ve ol ğulāmuñ kıeyfiyet-i aħvālinden istifsār étdiler bezzāz (9) mużtarib olup her niçe ki inkār édüp yemīn étدی müfīd düşmedi ‘ākıbet-kār kıuşūnete yetişüp teşdīd-i (10) ta‘nīf bābında daķıķa fevt étmediler hīç vechile şemere kıaşıl olmadı melik ol kıaletden

⁵² varam yazılmalıydı.

ye's-i küllî (11) étdükden sonra hâlâşına emr étdi her ki 'avratı sırra mahrem éde sırrın yéle vérür 'avratuñ râz-dâr- (12) lıgı i'timâd étdügi sebebden bî-günâh niçe şerbet-i mesmûm nûş étdi Maḥcûbe dèdi bu meşeli anuñ içün (13) getürdüm ki tâ ehl-i başîret katında muḥakkaḥ ola ki 'avratlardan sırrı ketm étmek farz-ı 'ayîndür ve bunlara râzı

53r

(1) keşf étmek tamâm 'aķılsuzlıkdan ve rücûliyetde kötülükendür Ḥaḥḥ celle ve 'alâ 'ämme-yi ḥalkı bunlaruñ ḥubṣ-ı 'aķîde (2) ve denâ'etinden ḥıfz-ı 'inâyet-i ezeliyede mer'î tuta biminnihî ve vücûdihî ve luḫfihî âmîn yâ mu'in (3) *el-bâbi'l-tâsi' fi'l-ictinâb-i 'an şuhbeti'l-eşrâri* (4) toķızıncı gün ki âfitâb-ı 'âlem-ârâ ya'ni şehir-i pâyitaḥt felek-i çehârüm harem-i ḥâşşı ufıkdan yüz gösterüp encümen-i encumını (5) perâkende kıldı Şâh Semmâḥ taḥt-ı salṭanatda oturup vâcibât-ı meliki ri'âyet édüp ve meşâlihî ri'â (6) yâ-yı tarîḫ-i 'adl üzerine icrâ étdükden sonra devlet-hâne-yi ferâgate gelüp 'Ucûbe'yi kenâra çeküp (7) ḥalkıla muşâhibet ve mücâleset aḥvâlınden istifsâr étdi ve éyitdi kimdür ki ḥidmet-i mülûkda (8) ḫurbete ehl ola ve kimdür ki pâdişâhlaruñ müvânesetinden nefî olına 'Ucûbe éyitdi ḫişmet-i melik ziyâde (9) olsun sezâvâr-ı şoḫbet-i mülûk bir ṭâyifeyedür ki nesebde aşıl ve ḥasebde şeref-i 'ilmile müşerref ola (10) ve anlaruñ muşâhibetinden şafâ-yı ḫâtır ve ḫüsn-i ḥaḥḥ-ı nemek mütevaḥḫı'dür ve bu resme kişinüñ ülfet-i vuşlatına (11) mâyil ve râğıb olmaḥ gerek ve bir ṭayife ki câhil ve bed-gevher ve le'im bî-aşl ola anlardan ictinâb (12) ve istib'ât göstermek gerek zîrâ anlaruñ muşâhibetinden ḥubṣ-ı zât ve ḫüsn-i bâṭın ve ḫillet-i diyânetden (13) ḡayrı nesne müşâhede olınmaz nitelik ol melik-zâde ki keşgir-i le'imüñ muşâhibetinden mezellet-i bend ki

53v

(1) ḥâşıl édüp zerger-i bed gevherüñ müvânesetinden serḥadd-i helâka yêtişdi Melik Semmâḥ şordı ki nicedür ol (2) ḫikâyet 'Ucûbe dèdi *ḫikâyet-i 'ucûbe der-terk-i eşrâr nâķilân-ı ḫikâyet* (3) şöyle naḫl étmişlerdür ki Bilâd-ı Fârs'da bir melik varıdı ve anuñ bir oḡlı varıdı ḫüsn ve cemâlde ber-kemâl (4) ve melâḫat leṭafette bî-mişâl ve âşâr-ı ḫilm ü ḫeyâcibeyn-i ḡarrâsında zâhir ve emâret-i emâr taṭallu'aṭ-ı (5) zîbâsında müşâhede idi ve anuñ arḫasınuñ saḡ yanında bir ḫâl-ı siyâḥ taḥta-yı tîḫ üzerinde (6) çün nâfe-yi mişk yâ levḫ-i 'âc üzerinde ḫarşa-yı ḡabr peydâ olmışıdı melik anı görüp

éyitdi (7) kütüb-i hükemâda vâki' olmışdur ki her kim ki buncılayın nişâmı olsa aña niçe hatarlar vâki' olup ve niçe (8) varta-yı âfâta düşer amma 'âkıbet melik-gîr ve cihân-dâr ola kâl'al-lâhu ta'âla *inna ma'e'l-usri yusran*⁵³ melik-zâdeye (9) çün müddet-i razâ' tamâm oldı nuṭk-ı rüşen ve faşâhât-ı tamâmıla söze gelüp söyledi meger yâd-ı (10) şâhuṭ civârında bir keşfgir varıdı her şeb ü rüz in'âm-ı melik ile muḡtenem idi ve harem-i hâşş-ı melikden (11) aña her gün idrâr-ı mu'ayyen ve vazîfe-yi müretteb ta'yîn olınmışıdı ve hem-sâyelik hâḡkın ri'âyet édüp (12) şâh aña ol 'izzet ü ihtirâmı lâyıḡ görmışıdı ve ol melik-zâde her gün niteki 'âdet-i eṭfâldur (13) hücure-yi Kefşgir'e gelüp anuḡla mülâ'abete meşḡül olurdı bir gün melik Kefşgir'i kendü huzûrına getürüp

54r

(1) niçe ikrâm ve ihtirâm édüp envâ'-ı telaṭṭuf ve ta'attuf istimâlet gösterdi ve éyitdi mücâveret ve muḡa (2) tat hâḡkını ri'âyet étmek a'lâ mertebedür ve sen bizüm dostumuz ve hem-sâyemüzsün bu ciger güşem seḡünile ülfet (3) dutmışdur benüm irâdetüm anuḡ üzerinedür ki buña enîs olasın ve celîs ve refîḡ olasın (4) ve anı şedâyid ü veḡâyî'den şaklayasın keşşegir şâha du'âya meşḡül oldı ve ol 'ameli çün cân u (5) dil birle ḡabül eyledi ve şeh-zâde tâc-ı muraşşa' başında ve câme-yi nefîs arḡasında ve cevâhir-i girân-mâye (6) ḡulaḡında her gün keşşigerüḡ hücresinden hâlî olmazıdı keşşiger bir niçe gün şarâyıt-ı hîdmeti (7) yerine getürüp âḡir bâṭın u ḡabîş 'unşır-ı ḡasisi mekr ü ḡadre irtikâb étdirüp fikr étdi ki sarây-ı (8) şeh-zâde mâl-ı vâfir ve ni'met-i müheyyâdur ve şeh-zâde daḡı ziyâde maḡbûb ve mergûbdur şalâḡ-ı kâr oldur ki (9) bu mâlî alup ve oḡlını bir ırak' şehirde iltüp bahâ-yı tamâmıla şatam ve bâḡî 'ömr-i vüs'at-ı ma'îşetile (10) geçürem dèyüp ol ḡâki-sâr-ı bed-aḡter hevâya tâbi' olup bu şusuzlîḡ ile âteş-i fitneyi yaḡdı (11) ve ancılayın şeh-zâde-yi âfâḡı bî-gâne şehirlere iletüp şatdı bir bâzirḡân anı şatun aldı melik çün (12) firâḡ-ı ferzendeden ḡaber-dâr oldı süz-ı sine ü derdile hezâr nâle ü feryâd édüp 'âkıbet çün (13) Ya'ḡûb-vâr 'aleyhi's-selâm maḡâm-ı şabra çeküp ḡarâr eyledi bu ṭarafdan şeh-zâde bâzirḡân huzûrında

54v

⁵³ İnşirah Süresi, 6. ayet "Evet, doğrusu her güçlüğün yanında bir kolaylık vardır."

(1) neşv ü nemā bulup niçe yıldan şonra qadd ü qāmet çeküp hadd-i bülūğa yetişdi bāzırgān ‘aķıl ve dānā kişiyidi (2) kendüyle fikr édüp dedı ki şimden şonra bu ğulāmı dutmaq bize vebāldür zırā evde maħfi dutulursa (3) bunun vüçüdından ziyāde fāyide hāşıl olmaz ve eger taşrada olursa āteş-i fitne müştā‘il olur zırā bu piser (4) cemāl-ı dıl-ğüşā ile bī-nażır ve şüret-i zībāyile bī-bedeldür şavāb oldur ki bunu bir emīn kimseyile hāzret-i (5) Şāh-ı Fāris’e tuħfe göndereyin muħaķķaķdur ki bu ğulāmuñ kıymetini muzā‘af kılıp bize in‘ām eder hem bu (6) fikri ‘amele getürüp melik-zādeyi niçe hedāyā u tuħfelerle Şāh-ı Fāris’e gönderdi melik anuñ ferzendliğinden (7) bī-ħaber şeref-i kabūlden şonra harem-i hāşşında olan ğulāmlara qarşıdurdılar ve rüz-be-rüz şāhuñ tertīb ü (8) mülātafatıyla ziyāde oldı şöyle ki sehel müddetde irtifā‘-ı maķāmāt ve izdiyād-ı kerāmāt ile akrān u emşāl- (9) dan sebķat édüp hıdmet-i melikte menzilet-i maħremiyet s̄abit kıldı meger şāhuñ bir zergeri varıdı ki dāyim ħaznāne-yi (10) şāha mülāzım idi ve altun işlerin ol işleridi melik-zāde her ğün varup anuñ yanında şan‘atın temāşā (11) ederdi keşret-i mülāzımet sebebiyle zergerile tamām enīs oldı hemān ki hıdmet-i melikten fāriğ olurdı (12) anuñ müvānesetine meşğül olurdı bī-çare zer-ger celīs-i münāfiķ ve hem-nişin-i nā-muvāfiķ idi ğulāmuñ (13) ol mertebede mülāyemetin görüp tama‘-ı hām bağlayup ve gevher-i nā-pāķı hıyānete irtikāb étdürdi ve fikr étdi ki

55r

(1) benüm katumda olan niçe dürc-i cevāhir ki mühr-i melikile maħtūmdur eger bu ğulāmı aldayup hātem-i meliki getürdem niçe (2) zaħire-yi nefīs ele girür ol süfle-yi ğaddara bu nev‘ile mekri qarışdurup şeh-zādeye éyitdi her ğün (3) eşnāf-ı eltāf gösterüp bizi müşerref-i ħuzūruñla müşerref kılırsın bize étdüğün luţf u kerem muķā- (4) belesinde dilerem ki ben daħı elden geldügi qadar mükāfāt édem egerçi démişlerdür ki *el-bārī bi’l-birri lā yükā-* (5) *fī*⁵⁴ amma cānib-i sa‘yi mühmel ķomaķ olmaz melikün hātem-i mübārekinde bir ħüb-naķş vardur her kimün ki ol naķşile (6) bir hātem eline gire ħükm-i muţlak anuñ elinde olup melik-i cihān anuñ elinde qarār duta her qaçan ki melik sekrile (7) hāba vara engüş-t-i mübārekinden hātemi alup baña göstere derħāl ol naķşuñ şüretini senün için (8) ğayr-i hāteme naķl eyleyem ‘an qarīb taht-ı salţanat senün ferr ü cemālünile müzeyyen ola amma ol şartile ki ‘amel (9) vizāreti benüm üzerime muķarrar édesin bu zerķ u ħud‘ayıla şeh-zādeyi aldadı çün

⁵⁴ Arapça söz “iyiliğe iyilikle karşılık vermek paha biçilemez.”

hengām-ı şeb yētişdi (10) fırsat bulup hı^vāb-gāh-ı şāha geldi ve cūr'et-i tamāmıla engüşt-i melike el uzadup āheste āheste hātemi (11) çıkardı melik derhāl uyanup gūlāmı dutdı ve şordı ki bu cūr'eti niçün ētdüñ ve senüñ bu hāteme (12) ne ihtiyācuñ varıdı şeh-zāde bu hüccetüñ takrİRinde 'āciz oldı āteş-i ğazab-ı şāh müştā'il olup hışm-ı melik (13) anuñ üzerine müstevlİ oldı hemān sā'at cellādı huzūrına getürüp anuñ katline emr ētdi çün gūlāmuñ

55v

(1) arķasından cāmesini çıkardılar çeşm-i melik ol hūale tuş oldı kendüyi ol oglānuñ üstine bırağup med- (2) hūş oldı cellād-u fülān bu vaz'ına şāhuñ hayrān oldı çün melik kendiye geldi ol ferzend-i dil-bendüñ (3) i'zāzına meşğül olup ēyitdi ēy cihān u cānum ēy mūnis-i ğam-gūsārum ve ēy maħbūb-ı dil-dārum sen benüm (4) nūr-ı dīdem ve meyve-yi 'ōmrüm sen şoħbet-i keşfir-i le'im bizi bu iftirāķa bıraķdı piser daħı melikden 'ōzr- (5) ler diledi dēdi ki zerger-i bed-şirretüñ dōstlığı beni bu bİ-edebliğe irtikāb ētdürdi şāh zergeri (6) müstevfi te'dīb ētdi amma cānına āmān verüp ēyitdi egerçi maħall-i 'āfv degildür amma bu ferzend-i ercūmendüñ (7) vişāl-ı serveri ile ķatl-i nefis ētmek mezheb-i mürüvvetde rast gelmez ve şeh-zādeye naşihatlar ēdüp ēyitdi ki (8) zinhār müstaķbel zamanda muşāhibet-i eřrārdan dūr olasın tā bunuñ gibi vaķāyi' ve envā' belāya mübtelā (9) olmayasın Maħcūbe ēyitdi aħsenet turfa getürdün bu hikāyet-i laţifi ve bu meşel-i şerifi hem bu siyāk üzerinedür (10) ol piser vezir hikāyeti ki piser ħaccāma muşāhib olduğı sebebden cāh u māldan dūr oldı 'Ucūbe şor- (11) dı ki nicedür ol hikāyet Maħcūbe dēdi *hikāyet-i Maħcube der-terk-i şuħbet-i eřrār* rāviyān-ı hikā- (12) yet şöyle rivāyet ētmişlerdür ki meger vezirüñ iki oğlı varıdı birisinüñ adı Kāfi ve birinüñ adı Vāfi (13) idi āsār-ı aşālet ve simā'-i şeref her birinüñ beşeresinde zāhir idi ve tehzīb-i aħlāk ve taħşil-i

56r

(1) 'ulūm ētmek için anları mektebe gönderdi ve edibbāya bāb-ı i'tāyı meftūħ tutup ikrām u ihtirāmda (2) daķıķa fevt ētmezdi tā ki bunları taleb-i 'ilm ve taħşil-i hūnere rāğib kılılar Kāfi ulu ķarındaşıdı (3) taleb-i vāfir ve himmet-i tamāmıla tezekkür ve tekerrür-i 'ulūma meşğül olup mübāheşe ve ta'līme müvāzabet gösterüp (4) müvāneset-i 'ulā u fużalāyı kendüye 'ādet ētmişidi şöyle ki sehel zamanda esrār-ı

‘ulūma ve āhsen-i (5) hulka vākıf oldı küçücek qarındaşı mektebde bir haccāmuñ oğlını dost edinüp ve kesb-i hüner ü (6) şuğl-i ‘ilimden mu‘atıl olup lehv ü lu‘b meşğul oldı ve ol piser-i haccamıla şöyle ülfet tutdı ki (7) bir sâ‘at andan ayru olmazdı ve dāyım ihsān-ı bî-gerān anuñ hakkında dirîğ étmezidi ve ol dañı (8) hem-nişinlik haqqın yerine getirüp aña naşihatlar éderdi ki bu ‘ālemde ta‘lim bî-fāyide hemān bir ‘abes (9) meşakktür lezzet-i ‘ömr cüvānlıkdadır bu demi ‘ıyş u sāfi ve tayyib-i nefsilere geçürmek gerek bi-hamdıla ni‘met māluğ (10) vāfir gel yiyelüm içelüm ‘ömrümüzü zevk ü şafāyıla geçürelüm dēyüp bu tarīkile izlāl édüp bî-çāre Vāfi (11) terk-i ‘ilm édüp hevāya tābi‘ oldı bu esnāda vezir bu menzil-i āfāt u sirāceyi miñnetden (12) rañıl édüp devlet-hāneyi merci‘ ü maşirde iķāmet gösterdi ve ol oğlanları çün şarāyıt-ı (13) techiz ve resm-i ‘azāyı yerine getürdiler melik anları katına getirüp éyitdi bu ‘amel-i vizāret sizün haqqıñuzdur

56v

(1) sizlerden her kanıñuz zekā ve fitnatda ziyāde ola bu hizmet-i vizāreti aña ta‘yın edelüm çün te‘emmül étđi (2) firāset-i melik-āneyile buldı ki Kāfi envā‘-ı hıred ü hışāfet tahşil étmiş bu ‘amele liyākat-ı tāmımla lāyıktdır (3) pes hil‘at u ‘atāya gönderüp devāt ü vizāreti ve mühr-i hazāyini Kāfi‘ye teslim étđi Vāfi hor u hacil ol (4) mahfilden dönüp gitdi ve hişse-yi mirāsını alup ol hem-nişini olan bed-baht ile lahv ü lu‘be meşğul oldı (5) fi‘l-cümle piser-i haccām yanına düşüp ol māl-ı mevrūsı israf-ı tamāmıla telef étđiler Vāfi derviş ü dil-riş (6) olup fakr u fākaya mübtelā oldı ‘ākıbet Kāfi anuñ fakrından haber-dār olup ‘ırk-ı uñuvvet hareket édüp (7) bañr-i mürüvvet cüş étđi ve Vāfi ihtirām-ı tamāmıla sārāy-ı hāşşına getirüp anuñ dest-i taşarrufını kendü (8) envālına nāfiz kıldı çün bu refāhiyet üzerine niçe gün geçdi bir gün piser-i haccam gāyet cehāletinden (9) mekr ü gadre başlayup ve Vāfi katına gelüp éyitdi bu qarındaşuñıla senün tevellüdün hōd bir nesildür sen (10) kendünji bunıñ gibi kimsenün eli altında kılmak merdān-ı ehl-i gayret katında ziyāde kabih ü mezmūmdur (11) ve bu envā‘-ı temellük ki qarındaşuñ gösterür saña şefkatinden degildür belki mahş-ı havfindandır kor- (12) qar ki mebādā sen huruc édesin ve ‘amel-i vizāretde anuñla müşāreket gösteresin eger ruhsat vērürsen (13) bir tarīkile fikr edem ki melik aña hişm édüp helāk éde ve anuñ a‘māl ü eşkāl-ı esbābı saña tefviz olına

57r

(1) ve sen bu mezellet-i minnetden hālāş olasin şavāb oldur ki anuñ hālet-i sürürunda barmağındağı hātemi (2) isteyüp alup baña getüresin tā ben ol ‘amelile seni murāda yetiştürem ve Vāfi bed-‘ahd ol kavlı-i bedd- (3) āmūza mağrūr olup ol hātemi bürāzerden alup piser-i haccama vērđi ol hīle-kār u mekkār hātem-i vezīri (4) bir ‘avrata vērüp ‘avratı melik huzūrına gönderdi ve éyitdi var melike bu hātemi şātaram amma dilerem ki (5) senüñ hātemünle mübādele eyleyem çün ‘avrat varup melik huzūrına hātem-i la‘lini aña gösterdi ve şöyle (6) geçindi ki ben dellāleyem bu hātemi şatmağa getürdüm ol dağı bir hatunı heves-nāk idi çün ol hātemi (7) görđi almağa heves étdi dellāle éyitdi la‘lini senüñ müşebbek hātemünle mübādele édelüm bu hātem-i la‘lin (8) bahāda iki ol miqdārdur dēyüp zerķ ve mekrile melikeyi hud‘aya bıraķdı melike eyle şandı ki bu (9) ticāretde ziyāde fāyide vardur hātem-i vezīri alup kendü hātemini aña ‘ivāz vērđi ve bu kārıñ sırrından (10) melike bī-haber dellāle bermurād dönüp gitdi piser-i haccam katına geldi haccam-zāde ol hātemi Vāfi’ye vērüp (11) éyitdi ki hemān sāt Kāfi katına varup taķarrüb-i tamāmıla tuhfe tarīķi üzerine bu hātemi aña vēr ve éyit ki (12) bu hātemün hāşşiyeti oldur ki çün nazār-ı melike buña tuş ola senüñ ‘izzetün dağı ziyāde ola (13) Vāfi nā-müşfik ol hātemi alup hıdmet-i vezīre iletdi bī-çāre gāfil-āne ol hātemi barmağına geçirüp

57v

(1) şāh huzūrına gitdi nā-gāh şāh nazār édüp kendü menkūha-yı hāşşınuñ hātemini vezīrün barmağında görüp hemān (2) kendünden geçüp bārigāhdan ķalkup harem-i hāşşına girdi ol hāli keşf étmek içün hatunı (3) ķātına getürdi éyitdi elünji ilerü dut dedü mestüre bī-tereddüd elini pādişāhuñ öñine getürdi (4) vezīrün hātemi melike barmağında görđi hıddet-i gayretten şāhuñ üzerine hayret gālib oldı (5) ve keşret-i gāzabdan diledi ki cirāhat-ı sīnesine merhem-i siyāsetile ‘ilāc eyleye amma fikr ve te’emmül édüp éyitdi (6) bu hādişenün vuķū‘ına ve gāvırına re’y ü tedbīrile yetüşmek bu sırrı keşf olduķdan şonra müte‘ddilere resm-i (7) siyāsetde taķşīr olınmaya pes hatundan şordı ki bu hātem-i la‘lini saña kim bağışladı mestüre ‘ālā vechi’ş-şıdķ (8) söze gelüp éyitdi bunı baña bir dellāle ‘avrat getürdi mu‘ākade-yi şer‘ile kendü hātemümile mübādele éyledüm (9) bu sözi ķabül édüp vezīri harem-i hāşşına getürdi ve şordı ki bu hātemi ķanda bulduñ vezīr (10) éyitdi bunı baña ķarındaşum tuhfe getürdi derhāl hātemi vezīrden aldı ve anı habs édüp emr étdi (11) ķarındaşını

getürdiler melik Vāfi'ye nazār edüp rıfķ-ı tamāmıla söyleyüp ve hātūnuñ hātem-i müşebbekini aña vēr- (12) di ve eyitdi bu hātemi hıç bir yerde gördüğün var mı dedi 'ale'l-fevr cevāb vērdi ki hātem-i (13) melikedür şāh eyitdi eyledür amma çün benüm haremüme mahrem degilsin neden bildün ki bu bizim mahrem-i hāşımuzuñ pīrāyesidür

58r

(1) bu burhān-ı vāzıhuñ cevābında 'aciz olup nuṭķı bağlandı melik eyitdi eger toğrı söyleyesin benüm siyāsetimden (2) halāş olasin ve illā envā' 'uķūbātıla mu'ākab olursın dedi Vāfi'nün üzerine havf müstevlī (3) oldu ve günāhına i'tirāf eyledi ve eyitdi egerçi bu ta'addiye sebeb ben oldum amma beni bu dāma piser-i haccām (4) giriftār eyledi dedi şāh buyurdi vezīri rif'at dereceyile mesned-i vizārete geçürdiler Vāfi'yi 'uryān (5) edüp şehirden kovdılar ve piser-i haccāmı envā'-ı siyāsetile dāra çekdiler Maħcūbe eyitdi bu meşel-i ğarīb-i ve hikāyet-i 'acībi (6) anuñ için getürdüm ki tā hıred-mend bu me'ānide te'emmül edüp kırbet-i ülfet-i bed-aşıldan perhīz ede (7) Hāķķ celle ve 'alā kāffe-yi halkı muşāhibet-i şerīrden şaklıya ve bu hikāyet-i ğarībleri ve temşīlāt-ı 'acībleri (8) anuñ için getürdüm ki bu kitābı okuyanlar ve dinleyenler bundan naşihat alup ahlāķ-ı hüsniye (9) muttaşif olalar ve ahlāķ-ı zemīmeden ictināb üzere olalar Hāķķ sübhanehü ve ta'ālā

(10) ol kişi bu şıfatla mavşūf eyleye ki bu kitābı

(11) okuduķda mü'ellifini ve kātibini ve sāmī'ini

(12) du'ā-yı hayrıla yād eyleye temmetü'l-kitāb

(13) her ki yazdı bu kitābı bi't-tamām bi-'avni'l-lāh ve hüsnu't-tevfīķ rahmet eyleye ana rabbü'l-enām

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

‘aṭā’-ı müvāhibe: (<i>Ar.</i>) bağışlamak	‘āciz: (<i>Ar.</i>) zayıf, güçsüz
‘a. 10v/05	‘a. 5v/02, 23r/06, 30r/06, 50v/02, 55r/12, 58r/01
ābādānlık: (<i>Far.+ T</i>) şenlik	<i>‘āciz kal-</i> “güçsüz kalmak”
ā.+a 33v/04	‘ā.-dı 23r/06
āb-dest: (<i>Far.+Far.</i>) abdest	<i>‘āciz ol-</i> “güçsüz olmak”
ā. 39r/12, 39v/01	‘ā.-alar 5v/02
<i>āb-dest al-</i> “abdest almak”	‘ā .-dı 55r/12
ā.-mağ 39v/01	‘ā.-up 30r/06, 58r/01
‘abes: (<i>Ar.</i>) boş, saçma [şey]	‘ā.-uram 50v/02
‘a. 56r/08	‘āciz u muṣṭarib: (<i>Ar.+Ar.</i>) güçsüz ve ızdırap çeken
āb-ı vişāl: (<i>Ar.+Far.</i>) (sevgiliye) kavuşma suyu.	<i>‘āciz u muṣṭarib ol-</i> “zayıf ve ızdıraplı biri olmak”
ā.+ıla 48r/08	‘ā.-dı 35v/02
‘aceb: (<i>Ar.</i>) acaba	‘āciz u mülzem: (<i>Ar.+Ar.</i>) güçsüz ve surstulmuş kimse
‘a. 34v/4, 5	<i>‘āciz u mülzem ol-</i> “güçsüz surstulmuş biri olmak”
‘acele: (<i>Ar.</i>) acele, çabuk	‘ā. 24r/13
‘a.+ile22r/07	‘acz: (<i>Ar.</i>) acizlik, güçsüzlük
a’cez ‘ibādihi: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah’ın en aciz kulları	‘acz u za’f: (<i>Ar.+Ar.</i>) acizlik ve zayıflık
a’. 3v/07	<i>‘acz u za’fin gör-</i> “acizliğini ve zayıflığını görmek”
‘acīb-ter: (<i>Ar.+Far.</i>) çok tuhaf.	‘a.-di 30v/11
‘a. 37v/04, 40v/02	
‘acīf: (<i>Ar.</i>) arık, zayıf	
‘a.+dür 40v/13	

'a.-üp 33r/06	'ā .+ı 16r/11
'acz ü hayret: (<i>Ar. + Ar.</i>) acizlik ve şaşırma.	'aded: (<i>Ar.</i>) sayı
'a. 28r/06	'a. 23v/11, 24r/02, 28r/13
aç: aç	ādem: (<i>Ar.</i>) insan, adam
a. 33r/07	ā.+i 2v/06
aç-: açmak	ādem gönder-"adam göndermek"
a.-a 26r/08	ā.-di 6r/05
a.-dı 38v/07	ā.-diler 38v/13
a.-dılar 39r/02	'adem-i müsāvat: (<i>Ar.+Ar.</i>) eşitsizlik
a.-maz 23v/08	'a. 41r/08
a.-up 15r/07, 22r/05	'ādet: (<i>Ar.</i>) görenek, alışkanlık
açıl-: açılmak	'ā . 11v/01, 17r/03, 56r/04
a.-dı 23v/01	'ā.+i 6v/03
açlık: açlık	'ā .+idür 32r/13
a. 7v/09	'ā .+ince 47r/11, 51v/06
ad: ad, isim	'ādet et -"alışkanlık haline getirmek"
a. 46r/12	'ā .-mişidi 56r/04
a.+ı 55v/12, 55v/12	'ādet-i etfāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) küçük çocukların adeti
a.+ına 4v/06, 6r/01, 9r/08, 17r/02, 19v/10, 21r/13, 22v/04	'ā .+dur 53v/12
'ad: (<i>Ar.</i>) sayı	'ādet-i kādīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski adet
'ad et- "sayı saymak"	'ā . 8r/08, 17r/03, 20v/11
'a.-e 46r/12	'ā .+i 7v/07
ādāb-ı sūtūde: (<i>Ar.+Ar.</i>) övülme adabı, yolları	'ādet-i kādīme: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski adet
ā.+yile 39r/07	'ā. 32r/11
'ādāt-ı ahlāk-ı mülūk: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) hükümdarların ahlak adetleri	'ādet-i ma'rūf: (<i>Ar.+Ar.</i>) meşhur ve bilinen adet

'ā. 11v/05	'a. 10r/10, 12v/11, 14r/03, 16r/06
'ādet-i zamāne: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) zamane adeti	'a.+a 16r/01
'ā. 13r/07	'a.+ı 10v/02
'adil: (<i>Ar.</i>) doğruluk, adalet	'a.+ıla 21v/09
'a. 14r/04	'adl ü mürüvvet: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) adalet ve insaniyet
'a.+den 10r/04	'a.+üj 15v/04
'adīmü'l-miṣl: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) benzersiz	'adn: (<i>Ar.</i>) Cennet
'a.+dür 44r/02	'a.+ıla 3r/04
'adl: (<i>Ar.</i>) doğruluk	'adū: (<i>Ar.</i>) düşman
'a. 53r/06	'a.+ya 11r/06
'a.+iyile 10r/03	'adū-yı 'anūd: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) inatçı düşman
'adl-i devlet: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) devlet adaleti	'a. 12v/12
'a.+i 10r/07	ad: isim
'adl-ü bezl: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) adalet saçma, dağıtma	<i>ad ver-</i> "adlandırmak"
'a.+de 4v/05	a.-düm 4v/01
'adl ü dād: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) adalet ve doğruluk	a.-mişler 5v/05
'a. 37r/11	<i>ad veril-</i> "adlandırılmak"
'a.+a 16r/08, 32r/09	a.-miş 4r/01
'a.+ıla 21v/08	āfāt: (<i>Ar.</i>) belalar, musibetler
'adl ü dād et –" adalet ihsan eylemek"	ā.+a 13v/13
'a.-üp 37r/11	ā.+dan 39v/09, 40v/12
'adl ü hilm-i zīver: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) adalet ve sükunet süsü	āfet: (<i>Ar.</i>) büyük felaket, bela; çok güzel insan. āfet
'a. 22r/06	ā. 27r/05
'adl ü inṣāf: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet	āfet-i cesed: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) çok güzel vücut
	ā.+dür 40v/12

āfitāb: (<i>Far.</i>) güneş	ā.-up 47v/04
āfitāb-ı ‘ālem-ārā: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı süsleyen güneş	āğāz: (<i>Far.</i>) başlama āğāz <i>ét-</i> “başlamak”
ā. 53r/04	ā.-di 6v/05, 34v/02
āfitāb-ı cihan-tāb: (<i>Far.+Far.</i>) Dünyaya sıcaklık ve ışık veren güneş	ā.-üp 8r/09
ā. 16r/09	āğāz-ı dāsītān-ı ‘Ucūbe ü Maḥcūbe: (<i>Far.+Far.</i>) Ucube ve Mahcube destanının girişi
āfitāb-ı ḥarīr: (<i>Far.+Ar.</i>) ipek gibi güneş	ā. 4v/02
ā. 38v/05	ağız: ağız
āfitāb-ı māh-i ‘ālem: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) dünya güzelliği	a.+ına 12r/07, 21r/11, 31v/07, 38r/08
ā.+de 5r/13	a.+ından 45v/04
‘afiyu’l-lāhi ma‘aṣīhima: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah günahlarını affetsin	a.+ını 25r/10, 25v/04
‘a. 3v/08	<i>ağız aç-</i> “konuşmak”
‘afv: (<i>Ar.</i>) suçunu bağışlama	a.-dı 38v/07
‘a.+ından 16v/08	a.-ıp 31v/06
‘afv <i>ét-</i> “ suçunu bağışlamak”	ağla-: ağlamak, gözyaşı dökmek
‘a.-düm 19r/09	a.-mağa 50r/08
‘afv <i>eyle-</i> “suçunu bağışlamak”	a.-mağuş 50r/08
‘a.-di 18v/08	a.-r 50r/08
ağaç: ağaç	a.-yup 29r/09
a. 20r/01	ağniye-yi zamane: (<i>Ar.+Far.</i>) zamane şarkıları
ağāh: (<i>Far.</i>) bilgili, uyanık	a. 22v/03
āğāh <i>ol-</i> “ bilgili, uyanık olmak”	ağbar-ı müteḳaddimīn: (<i>Ar.+Ar.</i>) geçmiştekilerin haberleri
ā.-maḳ 47r/07	a.+den 3v/09
ā.-mıṣıdı 51r/13	‘ahd: (<i>Ar.</i>) söz, yemin
	‘a. 12r/01, 50r/06

'a.+e 28v/05, 29r/07	ā.+1 8v/02
'ahd ét- "söz vermek"	āhîr:(Ar.) nihayet, son olarak
'a.-diler 28r/10	ā. 7r/04, 10v/03, 11r/08, 33v/01,
'ahd eyle-"söz vermek"	33v/11, 34v/10, 36v/05, 50r/01, 51v/08, 54r/07
'a.-di 20r/05	āhîr-i eyyam: (Ar.+Ar.) son günler
'ahd u vefa: (Ar.+Ar.) sözünde durma	ā. 40r/12
'a. 8v/09	āhîr-i kâr: (Ar.+Far.): son kâr
'ahd ü peymân: (Ar.+Far.) yemin, and	ā. 34r/10
'ahd ü peymân ét – "yemin etmek"	āhîr-i tab'-ı laîf: (Ar.+Ar.+Ar.) son
'a.-diler 50r/05	güzel huylu
āheng: (Far.) uyum	ā. 6v/07
āheng ét- "uyum sağlamak"	āhîret: (Ar.) öbür dünya, öteki dünya.
ā.-diler 32v/13	ā. 36r/01
āheng-i şehzade: (Far.+Far.)	ā.+de 17r/07, 37v/03, 39v/02
şehzadeye uyum sağlama	aḥkām: (Ar.) emirler, hükümler
āheng-i şehzāde ét- "şehzadeye uyum	a. 37r/11
sağlamak"	aḥkām-ı nücüm: (Ar.+Ar.) yıldızların
ā.-üp 30r/01	hükümü
āḥsen-i ḥulq: (Ar.+Ar.) çok güzel huylu	a.+ıla 51v/12
ā.+a 56r/04	aḥlāk: (Ar.) ahlak
aḥer-ger: (Far.) bambaşka	aḥlāk-ı ḥamīde: (Ar.+Ar.) övülmeye
a. 50v/13	değer ahlak
aheste: (Far.) yavaş, ağır	a. 39r/07
a. 55r/10	a.+siyle 19v/10
aheste aheste: (Far.) yavaş yavaş	a.+yile 41v/12
a. 20v/12	aḥlāk-ı ḥüsn: (Ar.+Ar.) güzel, iyi ahlak
āh figan: (Ar.+Far.) ah ve inleme	a.+ile 58r/08

aḥlāk-ı zemīme: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü davranış, ahlak	a.+i 13r/10, 26r/06, 40r/03, 46r/09
a.+den 58r/09	a.+imüzden 48v/04
aḥsenet: (<i>Ar.</i>) pek güzel	a.+in 29r/10
a. 19v/05, 24v/05	a.+inde 44v/05
aḥsenet ḥüb: (<i>Ar.+Far.</i>) güzel, hoş	a.+inden 53r/07
a. 13v/13, 29v/02, 39r/04, 50v/07	a.+ine 27v/12
aḥsenet münāsib: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel ve münasip	‘aḥabince: (<i>Ar.+Türk.</i>) ardınca, arkasınca
a. 43r/12	‘a. 13r/08
aḥsenet ṭurfa: (<i>Ar.+Ar.</i>) pek güzel şaşılacak (şey)	‘aḥd: (<i>Ar.</i>) nikâh
a. 55v/09	‘aḥd <i>ét-</i> “nikâh kıymak”
aḥsenet zih: (<i>Ar.+Far.</i>) pek güzel şerit	‘a .-esiz 44v/01
a.+i 51v/10	‘aḥd <i>ol-</i> “nikâhı kıyılmak”
aḥsent ġarīb: (<i>Ar.+Ar.</i>) pek güzel, tuhaf	‘a.-mıṣ 47r/03
a. 35r/08	‘aḥd-ı meṣrū‘ : (<i>Ar.+Ar.</i>) şeriata uygun nikâh
aḥşam: (<i>T+Far.</i>) akşam	‘a. 48r/01
a.+a 21v/08	‘aḥd-ı meṣrū‘ <i>ol-</i> “şeriata uygun nikâhı kıyılmak”
aḥter-i āfitābī: (<i>Far.+Far.</i>) güneş gibi parlayan yıldız	‘a.-mayınca 48r/01
a. 38v/05	‘aḥd-ı müvāḥāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) birleşme anlaşması
aḥt-ı tīġ: (<i>Ar.+Far.</i>) kılıcı almak	‘aḥd-ı müvāḥāt <i>ét-</i> “birleşme anlaşması yapmak”
a.+i 13r/02	‘a.-üp 15v/07
āhū: (<i>Far.</i>) ceylan, karaca	‘aḥd-ı nikâḥ: (<i>Ar.+Ar.</i>) evlilik belgesi
ā. 19v/13	‘a.+ıla 25r/01, 48v/04
ā.+dur 20r/02	‘aḥd-ı şer‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) şeriata uygun nikâh
aḥvāl: (<i>Ar.</i>) durumlar	

'a.+ile 47r/02	'a.+inden 27r/02
' <i>aḳd-ı ŧer</i> ' <i>ét</i> – "ŧeriata uygun nikâh kıymak"	'a.+le 6r/12
'a.-üp 41r/09	'akl-ı <i>hired</i> : (<i>Ar. +Far.</i>) akıl, us
' âkıbet : (<i>Ar.</i>) nihayet, son	'a. 4r/03
'a. 23r/02, 40r/11, 47r/07, 52r/08, 52v/09, 53v/08, 54r/12, 56v/06	'akl-ı naḳîf: (<i>Ar. +Ar.</i>) akılsız (kimse)
'a.+inden 52r/08	'a. 48v/02
'akıbet-i kâr: (<i>Ar. +Far.</i>) son kâr	'akl u fiḳnat: (<i>Ar. +Far.</i>) akıl ve zihin
'a. 48r/09, 52v/09	'a.+ından 41v/11
'a.+ı 46r/07	'akl u zekâ: (<i>Ar. +Ar.</i>) akıl ve zeka
' âkı̄l : (<i>Ar.</i>) akıllı kimse	'a.+da 17r/02
'a. 54v/01	akmiŧe : (<i>Ar.</i>) kumaŧlar, dokumalar
'a.+e 6r/04	a. 6v/02
'a. ler 42r/07	akrân u emsâl : (<i>Ar. +Ar.</i>) yaŧıtlar, eŧ ve benzer olanlar
'âkı̄lâne: (<i>Ar. +Far.</i>) akıllıcasına	a.+dan 54v/08
'a. 25v/06	' aks-i zülfi leyle : (<i>Ar. +Ar.</i>) sevgilinin zülfünün karanlıkta yansıması
'âkı̄l-i rüŧen-rây: (<i>Ar. +Far.</i>) akıllı ve parlak fikirli	'a.+yi 46v/13
'a. 46r/08	al : kırmızı, kızıl
'akılsuzluk: (<i>Ar. +T</i>) akılsızlık	a. 12r/03, 24r/02, 35v/12
'a.+ dan 53r/01	al- : almak
' ak̄ide : (<i>Ar.</i>) iman, dini inanıŧ	a. 25v/01
'a. 17r/03	a.-a 13r/01, 17v/08, 21r/11, 25v/03, 34r/06, 34v/12, 37v/11
' akl : (<i>Ar.</i>) akıl, us	a.-alar 36v/06
'a.+ı 31v/11	a.-am 14v/06, 22v/10, 39v/12
'akl-ı bâ-temiz: (<i>Ar. +Far. +T</i>) temiz	a.-asın 52r/07
akıllı	a.-avuz 5r/04

a.-dı 15r/09, 26r/07, 29v/03, 51r/05,
57v/10

a.-dılar 22v/04, 24v/02

a.-dum 7v/06

a.-duşsa 40r/04

a.-ıp 40v/03, 42r/04

a.-mağa 25v/13, 57r/07

a.-mağ 36r/05

a.-maya 52v/01

a.-mayasın 24r/03

a.-miş 12r/05

a.-up 4v/13, 8v/13, 11r/04, 11v/08,
12r/10, 13v/05, 18r/13, 20r/02, 25v/11, 28r/05,
28r/13, 28v/12, 30r/08, 30v/13, 33v/04, 38r/03,
38r/04, 38r/08, 39r/01, 45r/01, 46v/06, 47v/04,
47v/13, 47v/13, 50r/01, 50v/04, 54r/09, 55r/07,
56v/04, 57r/02, 03, 09, 13

‘**ālā:** (*Ar.*) üst, üzere

‘a. 23v/11, 26v/10, 36v/13

‘**alā:** (*Ar.*) rütbece yükseklik, büyüklük, şeref,
şan.

‘a. 40v/06

a‘lā: (*Ar.*) pek yüksek, en yüksek

a. 54r/02

‘**ālāt:** (*Ar.*) aletler

ālāt-ı hārb: (*Ar. +Ar.*) savaş aletleri

ā.+ı 31v/03

ālāt-ı muhārebe: (*Ar. +Ar.*) savaşma
aletleri

ā. 10v/03

‘**ālā vechi’ş-şıdğ:** (*Ar. +Ar. +Ar.*) doğrulukta,
dürüstlükte

a. 57v/07

alda-: aldatmak

a.-dı 55r/09

a.-mağa 48r/03

a.-mağ 5v/13

a.-mışam 47v/10

a.-yup 50r/01, 55r/01

aldan-: aldanmak

a.-mağ 8v/08

‘**alef:** (*Ar.*) hayvan yemi, ot, saman

‘a. 7v/08

‘*alef vēr-* “yem vermek”

‘a.-mezlerdi 7v/02

‘a.-üp 7r/13, 7v/01

‘**ale’l-fevr:** (*Ar. +Ar.*) derhal, birden

‘a. 6v/08, 6v/12, 48r/11, 57v/12

‘**ālem:** (*Ar.*) dünya, cihan

‘a. 24r/05

‘a.+de 56r/08

‘a.+i 5r/10, 16r/06, 21v/08, 34r/08

‘**ālem-i nūrānī:** (*Ar. +Ar.*) nurlu, ışıklı
dünya

‘a. 16r/08

‘**ālem-i zūlmān:** (*Ar. +Ar.*) karanlık
dünya

‘a.+1 45v/11	altıncı: altıncı
‘ale’s-şabbāh: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabah üstü	a.+ 37r/08
‘a. 12r/01	altun: altın
‘ale’t-ta‘cīl: (<i>Ar.+Ar.</i>) hızlandırmak üzere	a. 25r/13, 35v/11, 54v/10
‘a. 29r/05, 44v/07	a.+1 25v/03, 35v/11, 35v/12, 35v/12, 35v/13, 36r/01, 36r/02, 36r/04, 36r/06, 40v/03
‘ale’t-tafşīl: (<i>Ar.+Ar.</i>) etrafıyla, etraflı olarak bildirmek üzere	<i>altun vēr-</i> “altın vermek”
‘a. 13v/06	a.-mişidi 35v/11
‘aleyhi’s-selām: (<i>Ar.+Ar.</i>) "ona selam olsun!" anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.	ālūde-yi taht: (<i>Ar.+Far.</i>) hükümdar koltuğuna karışmış
‘a. 2v/10, 54r/13	a. 15v/03
‘aleyhi efzālū’ş-şalavāt: (<i>Ar.</i>) “ona en güzel selam olsun!" anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.	‘a.m: aleyhisselam, ona selam olsun!
‘a. 3v/05	a. 8v/05
‘a.+ye 3v/03	a‘māl: (<i>Ar.</i>) ameller, işler
ālīk: (<i>Ar.</i>) ilgili, bağlı	a‘māl-ı ümmet-i Muḥammed: ümmeti Muhammed’in amelleri
ā.+dur 32v/02	a. 12v/01
‘ālim: (<i>Ar.</i>) alim, bilgin	a‘māl ü eşkāl-ı esbāb: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) ameller ve sebeplerinin ağırlığı
‘ālim-i ‘ālimiyān: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya insanları	a.+1 56v/13
‘a.+a 32r/06	āmān: (<i>Ar.</i>) bağış, bağışlama
‘ālim-i zulmānī: (<i>Ar.+Ar.</i>) karanlıklar	<i>āmān bul-</i> “bağışlanmak”
alimi	ā.+dı 15v/12,
‘a.+ye 16r/05	<i>āmān dile-</i> “bağışlanma istemek”
alt: alt	ā.-di 43r/06
a.+ına 36v/04	ā.-yüp 29r/02
a.+ında 11r/08, 56v/10	<i>āmān ver-</i> “bağışlamak”
	ā.-dük 29r/05

ā.-üp 55v/06	53v/08, 55r/05, 55r/08, 55v/06, 55v/06, 57r/04, 57v/05, 57v/13, 58r/03
‘amel: (<i>Ar.</i>) iş, niyet	‘ämme: (<i>Ar.</i>) umuma mahsus olan
‘a. 6r/04, 55r/08	‘ämme-yi hălâyık: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaradılmışların tamamı
‘a.+de 4r/04	‘ā. 32v/01
‘a.+den 27v/02	‘ā.+ı 26v/10, 32r/03
‘a.+e 15v/02, 52r/09, 54v/06, 56v/02	‘ämme-yi halk: (<i>Ar.+Ar.</i>) halkın tamamı
‘a.+i 41v/12, 54r/04	‘ā.+dan 32v/05
‘a.+ile 57r/02	‘ā.+ı 53r/01
‘amel-i vizâret: (<i>Ar.+Ar.</i>) vezirlik, işleri	‘ämme-yi mülük: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarların tamamı
‘a. 56r/13	‘a.+ı 16r/02
‘a.+de 56v/12	an: (<i>Ar.</i>) lahza, pek kısa bir zaman, dakika
āmīn: (<i>Ar.</i>) amin	a. 47v/03,
ā. 4r/10	‘an qarīb: (<i>Ar+Ar.</i>) yakında
āmīn ya mu‘īn: (<i>Ar.+Ar.</i>) amin ey yardımcı (Allah)	‘a. 55r/08
ā. 53r/02	ana: anne
amīz: (<i>Far.</i>) ...le karışık	a.+sınuj 17v/05, 17v/07, 30v/04
ā. 12v/09	analık hâkkı: (<i>T+Ar.</i>) annelik hakkı
‘amm: (<i>Ar.</i>) amca	a.+n 51v/03
‘a.+um 48v/03	‘anāsır-ı muṭahhara-yı rusül: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) peygamberlerin temizlenme unsurları
‘amm-ı melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarın amcası	a.+yı 3r/06
‘a.+e 48v/01	ancılayın: öyle, öylece
ammā: (<i>Ar.</i>) ama	a. 5r/09, 5r/10, 54r/11
a. 7v/06, 8v/03, 8v/09, 11v/06, 13r/12, 15r/09, 19r/08, 22r/07, 22r/10, 23v/11, 25v/10, 29r/05, 31r/04, 32v/02, 33r/01, 35v/06, 41r/08, 45v/06, 46r/06, 47v/13, 48v/02, 49r/08, 52v/01,	a‘ni: (<i>Ar.</i>) kast ettiğim

a. 3r/09, 3v/04	a.+sından 11r/09, 39v/04
ağla-: anlamak	a.+sinun 53v/05
a.-madum 49v/12	<i>arğa vër-</i> “arkasını dönmek”
ara: ara	a.-üp 7r/07
a.+sında 25v/01	artuğ: daha çok, daha fazla
arağ: irak, uzak	a. 33r/01, 33r/03
a.+dan 20r/02	artur-: artırmak
ārām: (<i>Far.</i>) eğlenme, dinlenme	a.-dılar 23r/01
ā. 34v/08	a.-up 49r/05
<i>ārām ét-</i> “eğlenmek”	arūs-ı rüz-ı niğāb-şeb: (<i>Ar.+Far.+Ar.+Ar.</i>) gerdek gecesi
ā.-üp 34v/08	‘a.+de 21v/09
āreste: (<i>Far.</i>) süslenmiş	‘arz: (<i>Ar.</i>) sunma, gösterme, önüne koyma
ā. 7v/12, 9r/03, 14r/05, 21v/05, 23r/08, 25r/02, 31v/03, 51r/10	‘a. 5r/05, 5v/12, 11r/11, 13r/04, 22v/07, 24r/02, 34r/03, 38r/05, 47r/08, 51r/02, 52v/07
<i>āreste ét-</i> “süslemek”	‘arž ét – “sunmak”
ā.-üp 7v/12, 9r/03, 31v/03	‘a.-di 47r/08
<i>āreste eyle-</i> “süslemek”	‘a.-diler 8r/06, 52v/07
ā.-di 51r/10	‘a.-erler 24r/02
ā.-ye 21v/05	‘a.-erleridi 34r/03
<i>āreste kıl-</i> “süslemek”	‘arž eyle-“sunmak”
ā.-dılar 25r/02	‘a.-di 5r/05, 11r/11, 13r/04, 22v/07, 26r/09, 38r/05, 51r/02
<i>āreste ol-</i> “süslenmek”	‘arž-ı hācet: (<i>Ar.+Ar.</i>) ihtiyaç bildirme
ā.-mışıdı 14r/05, 23r/08	‘a. 35v/06
arğa: arka	‘arž-ı hācet ét- “ihtiyacı bildirmek”
a. 7r/07	‘a.-mege 35v/06
a.+sına 39v/03, 55v/01	‘arž ol- “sunulmak”
a.+sında 54r/05	

'a.-ınurısa 5v/12	ā.+inde 30r/12
ārzū: (<i>Far.</i>) istek, heves	āşār-ı rüculiyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) erlik izleri
ā.+sı 14r/09	ā. 30v/07
ārzū-mend: (<i>Far.+Far.</i>) istekli, hevesli	āsaiş: (<i>Far.</i>) rahat, huzur
ā. 49r/09	āsaiş ét-“ rahat etmek”
ārzū-mend dūr- “istekli olanları toplamak”	a.-üp 6v/04
ā.+ürler 49r/10	aşıl: (<i>Ar.</i>) asıl, temel, soy
ārzūsı ol- “dileğinin gerçekleşmesi”	a. 53r/09
ā.-up 14r/09	āsitināne-yi devlet: (<i>Far.+Ar.</i>) devlet payitahtı
aş-: asmak	a.+ine 7r/01
a.-dı 30v/02	'asker: (<i>Ar.</i>) er, leşker
āşār: (<i>Ar.</i>) izler	a. 9r/06, 46v/04
āşār-ı aşālet: (<i>Ar.+Ar.</i>) asalet izleri	a.+i 11r/06
ā. 55v/13	āsūde: (<i>Far.</i>) rahat, dinç
āşār-ı hāḡḡ: (<i>Ar.+Ar.</i>) hak izleri	āsūde ol- “rahat olmak”
ā.+ı 3r/01	ā.-mışlarıdı 19v/11
āşār-ı ḡilm: (<i>Ar.+Ar.</i>) sükunet izleri	ā.-up 10v/02
ā. 53v/04	āsumān: (<i>Far.</i>) gök
āşār-ı ḡilm ü ḡeyācibeyn-i ḡarrā: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) aḡırbaşlılık izleri ve kaşların akı	a.+ı 37r/09
ā.+sında 53v/04	'āşık: (<i>Ar.</i>) aşık
āşār-ı insāniyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) insanlık izleri	'a. 48v/11
ā. 35v/04	'a.+ıdur 21r/08
āşār-ı merd-i cibillet: (<i>Ar.+Ar.</i>) fitratında mertlik izleri olan	'a.+ıla 26r/03
	'āşık ol- “aşık olmak”
	'a.-dı 17v/04, 47r/02
	'a.-mışdur 20r/10, 26r/11
	'a.-mışdı 25r/04

‘a.-up 5v/06, 11v/01

‘āşik-ı dil-dade: (*Ar.* + *Far.*) gönül
vermiş, aşık

‘a.+ye 6r/13

āşiyān-ı cihan: (*Far.* + *Far.*) dünyayı tanıyan

ā.+dan 24r/04

āşüfte: (*Far.*) çıldırırçasına seven

ā.+si 11v/01

āşüftesi ol- “sevgilisi olmak”

ā.-dı 11v/01

ā.-mışdı 20r/07

at: at

a. 14v/11, 19v/12

a.+ı 11r/08

a.+ından 31v/04

at-: atmak

a.-ardı 28v/02

a.-arardı 28r/11

a.-dı 20r/03, 30v/12, 31v/05, 33r/13

a.-dılar 35r/03

a.-miş 45v/05

a.-up 34v/10

ata: ata, baba

a.+m 48r/13

a.+muzdan 22v/07

a.+sı 35v/10, 42r/13

a.+sını 29v/01

a.+sınun 27v/03, 29r/08, 29r/09

‘aṭa‘: (*Ar.*) bağışlama, bahşetme

‘aṭa‘ *ét-* “bağışlamak”

‘a. 19v/02

‘aṭā‘-yı *ḥayāt:* (*Ar.* + *Ar.*) hayat veren

‘aṭā‘-yı *ḥayāt ét-* “hayat vermek”

‘a.-mişdür 15r/11

atalıḳ: babalık

a.+ından 30v/05

‘atebe-yi bārigāh-ı cihān-penāh:

(*Ar.* + *Far.* + *Far.* + *Far.*) dünya koruyucusunun
divan eşiği

‘a.+a 4v/13

āteş: (*Far.*) ateş

ā. 42r/03

ā.+i 30v/03

āteş-i *dürfeşān:* (*Far.* + *Far.*) inci ışığı

saçan

ā. 50v/12

āteş-i *fitne:* (*Far.* + *Ar.*) fitne ateşi

ā. 54v/03

ā.+yi 54r/10

āteş-i *furkat:* (*Far.* + *Ar.*) ayrılık ateşi

ā.+a 49r/08

āteş-i *ḡayret:* (*Far.* + *Ar.*) gayret ateşi

ā.+iyile 20r/08

āteş-i *ḡazab-ı şāh:* (*Far.* + *Ar.* + *Ar.*)

şahın öfke ateşi

ā. 55r/12	‘avām-ı ‘ālem: (<i>Ar. + Ar.</i>) dünya kabası
āteş-i ḥasret: (<i>Far. + Ar.</i>) hasret ateşi	‘a. 3v/10
ā. 34r/06	avân-ı tezvîc: (<i>Ar. + Ar.</i>) evlendirme zamanı
āteş-i ḥasret ur- “hasret ateşini yakmak”	a.+dür 44r/13
ā.-up 34r/07	‘avâṭif-ı Ḥusrev: (<i>Ar. + Far.</i>) Ḥusrev’in iyilikseverlikleri
āteş-i ḥuṣūmet: (<i>Far. + Ar.</i>) düşmanlık ateşi	‘a. 4v/01
ā. 34r/09	āvāz: (<i>Far.</i>) ses, seda
āteş-i nedāmet: (<i>Far. + Ar.</i>) pişmanlık ateşi	ā.+mı 38r/13
ā.+ile 26v/08	āvāz-ı bülend: (<i>Far. + Far.</i>) yüksek ses
āteş-i reşk: (<i>Far. + Far.</i>) kıskanma ateşi	ā.+ile 52v/05
ā.+üñ 20r/10	avāze: (<i>Far.</i>) yüksek ses, şöhret, ün.
āteş-i zerķ: (<i>Far. + Ar.</i>) hile ateşi	a. 31v/12
ā.+ı 48v/09	avāze-i ṣecā‘at: (<i>Far. + Ar.</i>) yiğitlik şöhreti
aṭ‘ime: (<i>Ar.</i>) yemekler	a.+i 31r/02
a. 32v/12	‘avrat: (<i>Ar.</i>) kadın
‘aṭṭiyet: (<i>Ar.</i>) hediyeye, bahşiş	‘a. 46r/09, 57r/05, 57v/08
‘a. 37r/04	‘a.+a 46r/12, 46v/01, 50v/06, 50v/08, 57r/04
‘a.+üñden 33r/10	‘a.+ı 52v/11, 57r/04
aṭlas: (<i>Ar.</i>) eski, aşındırılmış	‘a.+lara 46r/08
a. 32r/07	‘a.+lardan 52v/13
‘avām: (<i>Ar.</i>) herkes, kaba ve câhil halk, ayak takımı	‘a.+uñ 8v/09, 52v/11
‘avām can u dil: : (<i>Ar. + Far.</i>) kaba ruh ve gönül	‘avrat ol- “kadın olmak”
‘a.+ile 6v/06	‘a.-a 46r/09
	ayak: ayak
	a. 7v/04, 12r/03, 18r/09

a.+ın 29r/09, 43r/01	<i>ayru ol-</i> “ayrı olmak”
a.+ına 13r/05	a.-mazdı 56r/07
a.+larına 7r/13, 7v/02, 7v/08	‘ayyār: (Ar.) hilekâr, dolandırıcı
a.+larından 7v/03	‘a.+lar 22r/13
<i>ayağ baş-</i> “bir yere varmak, ulaşmak”	az: az
a.-up 12r/03, 18r/09	a. 14v/10, 22v/10
‘ayāl: (Ar.) aile	‘azāb-ı elīme: (Ar.+Ar.) ağır işkence
‘a.+ımuuz 22v/13	‘a.+e 11v/07
‘ayān: (Ar.) belli, açık	az‘afu ḥalku’l-lāh: (Ar.+Ar.) Tanrı kullarının en zayıf olanı
‘ayān <i>ét-</i> “belli etmek”	a. 3v/07
‘a.-eyim 50r/05	a‘zā: (Ar.) uzuvlar
ā‘yān-ı ḥazret: (Ar.+Ar.) ilerigelenler	a.+ sını 30r/08
hazretleri	‘azīm: (Ar.) çok, büyük
ā. 37r/10	‘a. 20v/02, 44v/01
‘ayb: (Ar.) utanılacak şey, kusur, ayıp, leke	‘azīz: (Ar.) muhterem, sayın
‘a. 42r/11	‘a. 7r/05, 7v/11, 7v/12, 8r/07, 8v/01, 8v/12
āyet-i kerīme: (Ar.+Ar.) kutsal ayet	‘a.+e 5v/12, 8v/10
ā. 44r/04	‘a.+üñ 5v/03, 7r/02, 8r/08, 8r/10, 8r/12, 8v/02, 8v/10
‘ayin: (Ar.) farz	‘azīz-i Mıṣr: Hz. Yusuf
‘a.+dür 32v/05	‘a. 6v/09, 7r/07
āyine-yi maşkül: (Far.+Ar.) cilalanmış ayna	‘a.+a 6v/07
<i>āyine-yi maşkül ol-</i> : “cilalanmış ayna olmak”	‘a.+ı 7r/03
ā.-dı 2v/04	‘azm: (Ar.) kasıt, niyet, karar
ayrıl-: ayrılmak	‘azm-i ḥarem-i ḥāṣ: (Ar.+Ar.+Ar.) özel hareme gitmeye niyetli
a.-dı 10r/08	
ayru: ayrı	

'a.+a 21v/10	'a.-dı 27r/01
'azm-i iklim-i şeh-zāde: (Ar.+Ar.+Far.) şehzadenin memleketine gitmeye niyetli olma	'azm-i diyār-ı Mısr: Mısır'a gitmeye niyetli
'azm-i iklim-i şeh-zāde ét- "şehzadenin iklimine niyet etmek"	'azm-i diyār-ı Mısr ét- "Mısır'a niyet gitmeye etmek"
'a.+i 13v/09	'a.-üp 6r/12
'azm-i Bağdat: (Ar.) Bağdat'a gitmeye niyetli olma	'azm-i gāzā: (Ar.+Ar.) din uğruna savaşa niyetli olma
'azm-i Bağdat ét: "Bağdat'a gitmeye niyet etmek"	'azm-i gāzā ét- "din uğruna savaşa niyet etmek"
'a.-mege 31r/03	'a.-üp 17r/04
'azm-i bîşe: (Ar.+Far.) ormana gitmeye niyetli	'azm-i hacc: (Ar.+Ar.) hacca gitmeye niyetli
'azm-i bîşe ét- "ormana gitmeye niyet etmek"	'azm-i hacc ét- "hacca gitmeye niyet etmek"
'a.-üp 30r/03, 31v/03	'a.-mişidi 35r/11
'azm-i Diyār-ı 'Acem: (Ar.+Far.+Ar.) İran'a gitmeye niyetli	'azm-i hāne: (Ar.+Far.) eve gitmeye niyetli
'azm-i Diyār-ı 'Acem ét- "İran'a gitmeye niyet etmek"	'azm-i hāne ét- "eve gitmeye niyet etmek"
'a. 9r/01	'a.-üp 39v/08
'azm-i diyār-ı Bağdat: Bağdat'a gitmeye niyetli	'azm-i hāne-yi Nedīm: Nedīm'in evine gitmeye niyetli
'azm-i diyār-ı Bağdat ét- "Bağdat'a gitmeye niyet etmek"	'azm-i hāne-yi Nedīm ét- "Nedīm'in evine gitmeye niyet etmek"
'a.-üp 31r/06	'ā.-üp 45r/02
'azm-i diyār-ı Mağrib: Fas'a gitmeye niyetli	'azm-i şahrā: (Ar.+Ar.) çöle gitmeye niyetli
'azm-i diyār-ı Mağrib kıl- "Fas' gitmeye niyet etmek"	'azm-i şahrā ét- "çöle niyet gitmeye etmek"

'a.-di 19v/11	b.+da 47v/05
'a.-üp 7v/11	bāb-ı i'tā: (Ar.+Ar.) ödeme kapısı
'azm-i sefer: (Ar.+Ar.) yolculuğa çıkmaya niyetli	b.+yı 56r/01
'azm-i sefer ét- "yolculuğa çıkmaya niyet etmek"	bāb-ı mekr: (Ar.+Ar.) hile kapısı
'a.-üp 27v/13	b.+den 41v/05
'azm-i taraf-ı melike: (Ar.+Ar.+Ar.) Melikenin tarafına geçmeye niyetli	bāb-ı terbiyet: (Ar.+Ar.) eğitim kapısı
'azm-i taraf-ı melike ét- "melikenin tarafına geçmeye niyet etmek"	b.+de 30v/07
'a.-üp 34v/02	baba: baba
'azm-i vatan: (Ar.+Ar.) vatana niyetli	b.+m 19r/11
'azm-i vatan ét- "vatana niyet etmek"	b. +η 25r/13
'a.-üp 28v/09	b.+nuη 49v/01
'azze ismühü: (Ar.+Ar.) ismi aziz olsun	b.+sı 29r/08
'a. 52r/12	bāc u ḥarāc: (Ar.+Far.) vergi
bāb: (Ar.) bölüm	bāc u ḥarāc al- "vergi almak"
b. 3v/13, 9r/12	b.-mağa 36v/05
b.+da 4r/01, 4r/03	bād: (Far.) yel, rüzgar
bāb: (Ar.) kapı	b. 32v/11
b.+da 5v/10, 25v/05, 43r/09	bād-ı müsā'id: (Far.+Ar.) uygun rüzgar
b.+ında 44r/13, 44v/03, 47v/05, 52v/10	b. 27v/06
bāb-ı 'āṭāyā: (Ar.+Ar.) hediyeler kapısı	bād-ı müsā'id ol-: "uygun rüzgarın olması"
b.+sı 24v/10	b.-up 27v/06
bāb-ı ḥiyel: (Ar.+Ar.) hileler kapısı	bād-ı şabā: (Far.+Ar.) gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar
b. 47v/01	b.+dan 7r/10
bāb-ı iḥtirām: (Ar.+Ar.) saygı kapısı	bād-ı ser-geşte: (Far.+Far.) dönen rüzgar
	bād-ı sergeşte ét- "rüzgarı döndürmek"

b.-erem 34r/07	b.+yıla 22v/10
bād-pā[y]: (<i>Far.</i>) ayağı çabuk olan at vs., süratli, tez.	bahā-yı tamām: (<i>Far.+Ar.</i>) tam değer
b.+ları 7v/07, 7v/11, 8r/04	b.+ıla 54r/09
bād-pāy-ı āheng: (<i>Far.+Far.</i>) tez uyum	baħr-i mürüvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cömertlik gölü
b.+e 8r/04	b. 56v/07
bağ: (<i>Far.</i>) bağ, büyük bahçe, bostan	baħşiş: (<i>Far.</i>) bahşiş, bağış olarak verilen para
b.+da 7v/12	<i>baħşiş ét-</i> “bahşiş etmek”
b.+ınuş 31r/12	b.-üp 15r/11, 51r/08
bağırsak: bağırsak	bā-ħurūş: (<i>Far.</i>) çağıldı, gürültü, telaşlı
b.+larını 40r/13	<i>bā-ħurūş vēr-</i> “telaşlı verdi”
bağışla-: (<i>Far.+T</i>) bağışlamak	b.-di 13v/07
b.-dı 57v/07	bā'is̄: (<i>Ar.</i>) sebep olan
bağla-: bağlamak	<i>bā'is̄ ol-</i> “sebep olan olmak”
b. 11r/04	b.-up 33r/06
b.-dılar 23r/05	bağ-: bakmak
b.-ndı 28r/07, 58r/01	b.-dı 38r/09
b.-yalar 23r/04	bā-kāmil: (<i>Ar.</i>) tam, noksansız eksiksiz
b.-yup 6v/01, 8r/08, 11v/13, 14v/11, 33v/01, 35r/03, 54v/13	b.+dür 44r/03
bağlan-: bağlanmak	bā-kemāl: (<i>Ar.</i>) tamlık, eksiksizlik
b.-up 38v/10	b.+dur 49v/03
bağır: bağır, göğüs	bāki: (<i>Ar.</i>) daimi, kalıcı
b.+ına 31v/12, 36v/11	b. 17v/02, 21r/09, 37r/04, 46r/04, 54r/09
bahā: (<i>Far.</i>) kıymet, değer	b.+si 28v/13
b.+da 57r/08	b.+sin 19v/02, 28r/03, 33r/02
b.+ya 33r/01, 33r/03	b.+sini 14r/13
	<i>bāki kal-</i> “kalıcı”

b.-dı 38r/12	b.+ındağı 57r/01
<i>bāki kalan-</i> “kalıcı”	b.+ını 11r/03
b. 30r/08	b.+umı 13r/03
<i>bāki ol-</i> “kalıcı olmak”	baş-: basmak
b.-a 18v/11	b.-up 28v/10, 31v/12, 36v/11
b.-sun 8v/03, 14r/10, 46r/04	başiret-i te’emmül: (Ar.+Ar.) etrafıca düşünme sezişi
bā-mekremet: (Ar.) şerefli, onurlu	b.+ile 7r/09
b.+de 28v/04	bāsū: (Far.) kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı
baña: bana	b.+sına 31v/06
b. 6r/02, 7v/13, 12v/08, 15r/10, 17r/05, 19r/11, 20r/04, 20r/13, 23v/02, 23v/03, 25v/09, 26r/11, 26v/02, 27v/02, 29r/03, 33r/09, 34v/10, 40r/04, 42r/09, 42v/10, 42v/10, 43r/07, 44r/08, 44r/09, 45r/05, 47v/12, 48r/13, 51r/03, 55r/07, 57r/02, 57v/08, 57v/10	baş: baş
bāri: (Far.) bari, hiç olmazsa, bir kere	b. 4v/13, 6r/13, 16v/07, 21v/07, 26v/12
b. 11r/03, 33r/09, 52r/10	b.+ı 20v/12
bārigāh: (Far.) girilebilecek yer, çadır, yüksek divan	b.+ında 54r/05
b.+dan 57v/02	b.+ından 31v/11, 51r/12
bārigāh-ı ma’dilet: (Far.+Ar.) adalet yüksek divanı	b.+ını 31v/08
b.+de 37r/10	b.+uğa 13r/06
bārigāh-ı şāh: (Far.+Far.) şahın yüksek divanı	<i>baş kaldır-</i> “ baş kaldırmak”
b.+da 37r/11	b.-up 16v/08
barmaç: parmak	<i>baş kaldır-</i> “ baş kaldırmak”
b.+ına 57r/13	b.-dı 26v/12
b.+ında 57v/01, 57v/04	<i>baş koy-</i> “ baş koymak”
	b.-up 4v/13, 6v/13
	başı ucu: başının ucu
	b.+ına 20v/12
	başla-: başlamak

b.-dı 8r/10, 8v/0120v/13, 33v/11,
38r/10, 49v/13

b.-dılar 18v/02

b.-yup 56v/09

başmak: ayakkabı

b. 43r/01

b.+a 43r/05

b.+ı 43r/01

b.+ın 42v/13

b.+ını 42v/06

b.+uğ 43r/03, 43r/04

batıl: (*Ar.*) boş, beyhude, yalan; çürük

b.+dan 34r/13

bâtin: (*Ar.*) iç; iç yüz; gizli, görünmeyen nesne

b.+da 15r/06

bâtin-ı *habîs*: (*Ar.+Ar.*) içi kötü

b.+inde 14r/07

bâtin-u *habîs*: (bkz. bâtin-ı *habîs*)

b. 54r/07

bâzâr: (*Far.*) pazar, çarşı; pazar yeri

b.+a 38v/03, 38v/13, 38v/13

ba'zî: (*Ar.*) bazı, birazı, bir kısmı; kimi

b. 2v/06, 6r/07, 22r/02, 22r/02, 33v/07,
37v/13, 44r/12, 49v/11

b.+ndan 2v/06

b.+nı 3v/12, 3v/12

b.+sına 3r/02

b.+sını 37r/13

bâzîrgân: (*Far.*) bezirgan, tacir, alışverişçi

b. 4v/10, 5r/04, 5r/08, 10v/08, 10v/12,
13r/11, 13r/13, 13v/08, 24v/09, 25r/08, 26r/02,
30v/06, 30v/06, 31v/02, 32v/10, 33r/01, 33v/07,
34v/07, 34v/12, 54r/11, 54r/13, 54v/01

b.+a 10v/12

b.+dan 32v/13

b.+ı 4v/12, 11r/05, 12v/13

b.+uğ 11r/03, 24v/10, 25r/03, 32v/09

bâzîrgân-ı *garîb*: (*Far.+Ar.*) gariban

tacir

b. 13r/05

bâzîrgân-ı *mütemevvil*: (*Far.+Ar.*)

zengin tacir

b. 10v/06

beçe-yi sa'd: (*Ar.+Ar.*) kapayan, örten, engel
olan insan veya hayvan yavrusu

b. 38v/05

bed-'ahd: (*Far.+Ar.*) kötü zaman, devir

b. 57r/02

bed-baht: (*Far.*) bahtsız, bahtı kara, kara bahtlı,
talihsiz

b. 26v/02

bedel: (*Ar.*) bedel, karşılık, karşı

b. 13v/01, 43r/10

beden: (*Ar.*) beden, gövde, vücut

b.+inde 38v/08

bed: (*Far.*) kötü

bed-fi‘āl: (<i>Far.+Ar.</i>) kötü işler	b.+de 25r/03
b. 36v/04	behre-yi tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam hisseli
bed-gevher: (<i>Far.+Ar.</i>) kötü elmas	b. 25v/12
b. 53r/11	behremend: (<i>Far.</i>) hisseli, paylı
bed-girān: (<i>Far.+Far.</i>) ağır sakil	b. 3v/10, 6v/12, 32r/04, 32r/10
b. 26r/06	<i>behremend kıl-</i> “hisseli yapmak”
bed-gümān: (<i>Far.+Far.</i>) kötü zan	b.-dı 32r/10
b. 18r/07	<i>behremend ol-</i> “hisseli olmak”
<i>bed-gümān ol-</i> “kötü zanlı olmak”	b.-up 3v/10
b.-maya 18r/07	beḳā: (<i>Ar.</i>) devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.
bedihe-yi ‘aḳl: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel söz söyleyen	b.+sı 29r/04
b. 6r/01	bekle-: beklemek
b. +1a35v/08	b.-delüm 50v/03
bedih-i medh-i şah: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) şanlı padişahı övme	bel: bel
b. 6r/06	b.+ine 6v/01, 8r/08
bedre-yi zer: (<i>Far.+Far.</i>) altın kesesi	belā: (<i>Ar.</i>) bela, gam, keder, musibet
b. 11v/13	b. 27r/08
beft: (<i>Far.</i>) sırma ile işlenmiş	b.+ya 12r/11, 50v/9, 55v/08
b. 25r/02	belā-yı ‘azīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) büyük bela
be-ḡāyet: (<i>Far.</i>) çok aşırı, son derece	b.+i 19r/08
b. 18v/12, 19v/09, 20r/04, 22v/04, 26r/02, 35v/01, 37r/01, 41v/08, 51r/04, 52r/07	belāgat: (<i>Ar.</i>) iyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme, uzdillilik
begen-: beğenmek	b.+a 8r/09
b.-üp 38r/01	belḡü’r-rivāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) fasih, düzgün söylenti
behcet-i serir-i vüŧlat-ı melik-zāde: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) Padişah tahtına kavuşma sevinci	b. 3v/13
	belki: belki

b. 32v/04, 56v/11

ben: ben

b. 4r/11, 4v/01, 5r/11, 5r/12, 6r/01, 11v/09, 11v/09, 12r/11, 12v/02, 12v/11, 13r/02, 15r/11, 17v/12, 18r/01, 18v/11, 19r/01, 19r/11, 20r/10, 20r/12, 21r/06, 21r/07, 23r/07, 23r/10, 23r/12, 23v/10, 23v/12, 25v/01, 25v/08, 26r/10, 26r/11, 28r/08, 33r/10, 34v/09, 35r/01, 36r/05, 36v/02, 36v/02, 38v/09, 40r/05, 42r/01, 42r/06, 42r/11, 49v/06, 49v/12, 50v/02, 55r/04, 57r/02, 57r/06, 58r/03

b.+den 17v/13, 26r/13, 34r/09, 34v/12, 47v/11

b.+denün 6r/01

b.+em 13r/05, 35r/01

b.+i 20r/12, 25v/11, 26v/02, 29r/11, 13r/07, 18r/03, 34r/07, 34v/10, 47r/11, 44r/11, 48r/04, 48r/06, 48v/03, 55v/05, 58r/03

b.+im 26v/02

b.+üm 5v/09, 6r/10, 7v/07, 10v/13, 11v/06, 11v/07, 13r/06, 13r/06, 13r/12, 14v/02, 19r/10, 19r/11, 20v/04, 23r/07, 23v/03, 23v/09, 23v/12, 25v/10, 29r/02, 30r/09, 31r/12, 34r/06, 34v/13, 37r/02, 40r/13, 41v/06, 41v/06, 47v/12, 48r/06, 48r/08, 48r/11, 49r/11, 49v/12, 51v/02, 52v/05, 52v/06, 54r/03, 55r/01, 55r/09, 55v/03, 57v/13, 58r/01

b.+ümle 44r/08, 47r/12, 48r/07

b.+süz 47v/10

benān-ı çün: (*Ar.+Far.*) parmak uçları gibi

b. 30r/01

bend: (*Far.*) bağ, yular, bağlama

b. 7r/13, 7v/02, 7v/08

b.+den 7v/09, 15v/11

b.+i 42r/05

b.+ini 23v/08

b.+lerin 7v/03

bend ét- “bağlamak”

b.-di 8r/07

b.-diler 48v/13

b.-üp 7v/07, 12r/09, 17v/02

bend ur- “bağ vurmak”

b.-urdu 7r/13, 7v/02

bende: (*Far.*) kul, köle

bende ol- “köle olmak”

b.-mişidi 24v/13

bendeler ü dostlar: (*Far.+Far*) köleler ve dostalar

b. 17v/10

bend-i bī-cān: (*Far.+Far*) cansız bağ

b. 47r/01

benzer: benzer

b. 37v/12, 50v/08

berāber: (*Far.*) beraber

b. 22v/02

b.+dür 37r/02

beraber ol- “beraber olmak”

b.-a 44r/06

b.-dı 14v/11

berat: (*Ar.*) rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman

b. 36v/04

b.+da 36v/07

b.+ın 36v/06

berdār: (*Far.*) asılmış

berdār ét- “asmak”

b.-diler 24v/03, 26v/07

b.-eler 12r/10

bereket: (*Ar.*) bereket, bolluk

b. 22v/13

b.+iyle 21v/01, 22v/13, 39v/02

bereket-i hilm: (*Ar.+Ar.*) sükunet

bereketi

b.+ile 16v/12

bereket-i hilm ü sükün: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

sükunet ve vakar bereketi

b.+dan 19v/03

bereket-i rüculiyyet: (*Ar.+Ar.*) erkeklik

bereketi

b.+ile 28v/07

bereket-i şahāvet: (*Ar.+Ar.*) cömertlik

bereketi

b.+ile 32v/07

bereket-i şecā‘at: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik,

yüreklilik bereketi

b. 29r/13

ber-ḥūr-dār: (*Far.*) berhudar olan, sevinen

b. 32r/04

ber-ḥūr-dār eyle- “sevindirmek”

b.-ye 32r/04

berī: (*Ar.*) salim, kurtulmuş; temiz

berī ol- “kurtulmak”

b.-dı 32r/02

berk: sıkı, sağlam

berk ét- “sağlama almak”

b. 25v/04

ber-kemāl: (*Far.+Ar.*) kemal üzere

b. 4v/04, 11r/06, 24v/10, 43v/03,
51r/07, 53v/03

ber-müceb-i emr: (*Far.+Ar.+Ar.*) icab edilmiş emri alan

b. 45r/01

ber-müceb-i vaşiyyet: (*Far.+Ar.+Ar.*) icab edilmiş vasiyyeti alan

b.+i 8r/07

ber-muḳteżā-yı ḥikmet: (*Far.+Ar.+Ar.*) lazım gelmiş hakimliği alan

b. 2v/06

ber-murād: (*Far.+Ar.*) arzu alan

b. 57r/10

ber-murād ol- “muradını almak”

b.-urdu 19r/01

ber-sebil: (*Far.+Ar.*) sebil alan

b. 10r/11

ber-taraf: (*Far.+Ar.*) bir yana atılan

ber-taraf ét- “bir yana atımak”

b.-üp 11v/04, 36r/02	<i>beyān ét-</i> “ anlatmak”
ber-ṭarīḳ-i cabbārān: (<i>Far.+Ar.+Ar.</i>) cabbarların yolunu alan	b.-di 13r/10, 13v/06, 50v/01
b. 18v/06	b.-dün 19v/05
beşāset-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam güler yüzlülükle	b.-üp 12v/10, 41v/05, 45v/03, 50r/01
b.+ıla 52r/10	b.+eler 37r/13
beşe: (<i>Far.</i>) atmaca [kuş]	<i>beyān eyle-</i> “ anlatmak”
b.+yi 28r/11	b.-di 15v/08, 29r/12
beşere: (<i>Ar.</i>) insan derisinin dış tabakası	bey‘-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam satış
b.+sinde 30r/13, 35v/05, 35v/08, 55v/13	b.+ıla 40r/05
beşer-şüret: (<i>Ar.+Ar.</i>) insan görünüşlü	beyzā-ı beyāz: (<i>Ar.+Ar.</i>) aydınlığın beyazı
b. 27r/12	b.+ını 24r/04
beşinci: beşinci	bezl: (<i>Ar.</i>) bol bol verme, saçma
b. 32r/05	<i>bezl ét-</i> “saçmak”
bey‘: (<i>Ar.</i>) satma, satış, satılma	b.-ersin 33r/09
<i>bey‘ ét-</i> “satmak”	b.-mişlerdür 42r/08
b. -e 33v/07	<i>bezl eyle-</i> “saçmak”
b. -elüm 22v/05	b.-di 31v/13
b. -mege 51r/03	bezl-i emvāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları saçmak
<i>bey‘ eyle-</i> “satmak”	b. 10v/04
b. -ye 38r/01	b.+den 31v/01
beyābān: (<i>Ar.</i>) kır, çöl	bezl-i intişāf: (<i>Ar.+Ar.</i>) hakkımı bol bol verme
b.+da 20r/01	b.+ıla 16r/06
beyān: (<i>Ar.</i>) anlatma, açık söyleme, bildirme	bezl ü nevāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) bağış ve saçma
b. 12v/10, 13v/06, 15v/08, 19v/05, 29r/12, 37r/13, 41v/05, 45v/03, 50r/01, 50v/01	b.+den 32v/02
	bezzāz: (<i>Ar.</i>) bezci, kumaş satan, manifaturacı

b. 36r/01, 50v/08, 50v/11, 50v/13,
51r/03, 51r/10, 51r/13, 51v/11, 51v/12, 52r/05,
52r/07, 52r/11, 52v/08

b.+ı 51r/01, 52v/08

b.+uğ 35v/03, 07; 52r/01, 52v/02

bezzâz-ı bahîl: (*Ar.+Ar.*) cimri bezci

b. 36r/07

bezzâz-ı hikâyet: (*Ar.+Ar.*) kumaş
satanın hikayesi

b. +i 35r/09

bırağ-: bırakmak

b. am 48v/05

b.-dı 11r/03, 27v/09, 39r/10, 44v/02,
47r/06, 55v/04, 57r/08

b.-mışdur 34r/07

b.-mışdı 39v/03

b.-up 14v/12, 25v/13, 36r/09, 42r/03

bî-tereddüd: (*Far.+Ar.*) tereddütsüz

b. 57v/03

bî-tevağkuf: (*Far.+Ar.*) durmaksızın

b. 33r/13

bî-'ad: (*Far.+Ar.*) sayısız

b. 4v/05

bî-aşl: (*Far.+Ar.*) asılsız

bî-aşl ol- "asılsız olmak"

b.-a 53r/11

bî-aşl-ı nâyiş: (*Far.+Ar.*) asılsız

b.+te 22r/05

bî-'avni'l-lâh: (*Ar.+Ar.*) Allah'ın izniyle

b. 58r/13

bî-âzâr: (*Far.+Ar.*) kırmaksızın

b. 38v/03

bî-bedel: (*Far.+Ar.*) bedelsiz

b. 49v/03

b.+dür 54v/04

bî-behre: (*Far.+Ar.*) kısmetsiz, nasipsiz

b. 41v/11

bî-behre kal- "kısmetsiz kalmak"

b.-am 42r/01

bî-behre ol- "kısmetsiz olmak"

b.-dı 27v/10

bî-cidd: (*Far.+Ar.*) ciddisizlik

b. 39v/06

bî-çare: (*Far.+Far.*) çaresiz

b. 11r/07, 12r/06, 23r/09, 24v/03,
27v/09, 35v/02, 36r/09, 38r/10, 38v/10, 39v/12,
43r/11, 50v/06, 51r/11, 56r/10, 57r/13

b.+de 18v/08

b.+yi 12v/02, 20r/03, 22v/01, 28r/01

bî-çare ol- "çaresiz olmak"

b.-up 11r/07

bî-çare zer-ger: (*Far.+Ar.*) çaresiz
kuyumcu

b. 54v/12

bî-devletlig: (*Far.+T*) devletsizlik

b.+ine 41v/12

bī-edeb: (<i>Far.+Ar.</i>) edebsiz b.+lige 55v/05	b.+em 23r/07
bī-edeblik: (<i>Far.+Ar.+T</i>) edepsizlik b. +in 52v/04	bī-ḥadd: (<i>Far.+Ar.</i>) hadsiz, sınırsız, pek çok b. 4v/04
bī-endāz: (<i>Far.+Ar.</i>) atıcısız b. 10v/06	bi-ḥamd: (<i>Far.+Ar.</i>) şükürle b.+ıla 56r/09
bī-fāyide: (<i>Far.+Ar.</i>) faydasız b. 56r/08	bi-ḥamdül-lāhi: (<i>Ar.</i>) Allah'a şükür olsun b. 44v/03
bī-gāne: (<i>Far.</i>) kayıtsız, ilgisiz, yabancı b. 11r/10, 54r/11 b.+nüjdür 43r/02	bī-ḥayā: (<i>Far.+Ar.</i>) arsız, utanmaz b.+ya 18v/05 b.+yı 26r/05, 42v/02
bī-gerān: (<i>Far.+Ar.</i>) nihayetsiz, sınırsız, uçsuz, bucaksız b.+ı 28v/09	bī-ḥayālīk: (<i>Far.+Ar.+T</i>) arsızlık, utanmazlık b. 18v/09
bī-gümān: (<i>Far.+Ar.</i>) şüphesiz b. 45r/12	bī-hemāl: (<i>Far.</i>) eşsiz, benzersiz b. 4v/04
bī-günah: (<i>Far.+Ar.</i>) günahsız b. 22r/08, 22r/10, 43r/05, 52v/12 b.+a 22r/09 b.+am 26r/11	bī-ḥicāb: (<i>Far.+Ar.</i>) utanmayan, utanması olmayan b. 42r/10
bī-günahlık: (<i>Far.+T</i>) günahsızlık b.+ı 22r/10 b.+ıma 26v/02 b.+uḡ 45v/06	bī-ḥesāb: (<i>Far.+Ar.</i>) hesapsız, sayısız b.+ıla 30r/10
bī-ḥaber: (<i>Far.+Ar.</i>) habersiz b. 23r/06, 38r/10, 40r/07, 42v/02, 54v/07, 57r/10	bī-ḥuzūr: (<i>Far.+Ar.</i>) huzursuz <i>bī-ḥuzūr et-</i> “huzursuz etmek” b.-mişidi 12v/12
	bī-ḥürmet: (<i>Far.+Ar.</i>) saygısız b. 52v/05 bī-ḥürmet-i tāḡī (<i>Far.+Ar.</i>) saygısız azgın b. 44r/07

bī-ih̄tirāz: (*Far.+Ar.*) sakınmasız, çekinmesiz

b. 45v/01

bī-‘ilm-i hatun: (*Far.+Ar.*) hatunun bilgisi olmadan

b. 52r/09

bī-in̄şāf: (*Far.+Ar.*) insafsız

b. 42v/10

bī-ḳadr: (*Far.+Ar.*) kıymetsiz

b. 22v/09

bī-ḳadr ol- “kıymetsiz olmak”

b.-ur 22v/09

bī-ḳarār: (*Far.+Ar.*) kararsız

bī-ḳarār ol- “kararsız olmak”

b.-dılar 7v/09

b. 21v/06, 26v/10, 37r/08

biminnihî ve vücūdhî ve luḫfihî: (*Ar. + Ar. +Ar.*)
Onun (Allah’ın) minnetleri, varlığı ve lutfüyle

b. 40v/06, 45v/10, 53r/02, 16r/03,
32r/04

bil-: bilmek

b.-di 17r/11, 23r/04, 31v/11, 31v/13,
34r/05, 34v/03, 35v/09, 36v/11, 42v/07, 43r/01,
47r/03

b.-diler 8r/02, 28r/05

b.-dünj 24r/12, 57v/13

b.-eler 15v/13, 32r/02

b.-mez 22v/09

b.-ünj 5r/06

b.-ür 8v/03

b.-ürsüz 43r/04

bile: da, dahi; birlikte

b. 18r/07, 23r/09, 23v/05, 27v/13,
32v/10, 33r/04, 46v/05, 47r/12, 47v/04

bilin-: bilinmek

b.-di 26v/04

bī-mecāl: (*Far.+Ar.*) kuvvetsiz, takatsiz,
güçsüz

bī-mecāl ol- “güçsüz olmak”

b.-up 31v/07

biminnihî: (*Ar.*) Onun (Allah’ın) minnetleri

biminnihî ve vücūdhî: (*Ar. +Ar.*) Onun
(Allah’ın) minnetleri ve varlığıyla

bī-miṣāl: (*Far.+Ar.*) eşsiz, eşi bulunmayan,
benzersiz

b. 43v/03, 53v/04

bī-murād: (*Far.+Ar.*) isteksiz

b. 42v/04

biḳ: bin (sayı)

b. 13v/08, 20r/10, 47r/02, 52r/13

bin-: binmek

b.-dirip 9r/04

bina’-i kitāb: (*Ar.+Ar.*) kitabın yapısı

b.+ı 4r/05

bī-naşīb: (*Far.+Ar.*) nasipsiz, talihsiz, talihi kapalı

b. 41v/11

bina'-yi hāne-yi devlet: (*Ar.+Far.+Ar.*) devlet evinin yapısı

b. 10r/02

bī-naẓīr: (*Far.+Ar.*) eşsiz, eşi bulunmayan

b. 43v/05, 44r/03, 51r/06, 54v/04

bī-naẓīr-i 'ālem: (*Far.+Ar.+Ar.*) dünyada eşi benzeri bulunmayan

bī-naẓīr-i 'ālem ol- “dünyada eşi benzeri bulunmayan olmak”

b.-a 5r/08

bindir-: bindirmek

b.-ip 9r/04

b.-üp 7v/06

bī-nihāye: (*Far.+Ar.*) nihayetsiz, sonsuz, tükenmez

b. 4v/10

bī-noḡşān: (*Far.+Ar.*) eksiksiz, kusursuz

b. 28v/05

bir: bir

b. 2v/04, 3v/08, 3v/13, 4r/05, 4v/04, 4v/09, 4v/09, 4v/10, 5r/06, 5v/04, 5v/07, 5v/08, 5v/09, 5v/12, 5v/13, 6r/01, 6r/02, 6r/02, 6r/07, 6v/03, 6v/04, 6v/05, 7r/03, 7r/03, 7r/03, 7r/08, 7r/11, 7r/12, 7r/13, 7r/13, 7v/02, 7v/05, 7v/08, 7v/10, 8r/05, 8v/02, 8v/11, 8v/13, 9r/10, 9r/11, 10r/11, 10r/12, 10v/03, 10v/06, 11r/03, 11r/06, 11r/08, 11r/09, 11r/10, 11r/11, 11v/04, 11v/08, 11v/13, 12r/08, 12r/11, 12v/01, 12v/12, 12v/13,

13r/03, 14r/04, 14r/06, 14r/07, 14r/08, 14r/11, 14r/12, 14v/02, 14v/05, 14v/06, 14v/07, 14v/12, 15r/02, 15r/04, 15r/05, 15r/06, 15r/10, 16v/02, 16v/02, 16v/04, 17r/01, 17r/03, 17r/04, 17r/06, 17r/08, 17r/09, 17r/12, 17v/03, 17v/03, 17v/04, 17v/07, 17v/08, 18r/05, 18r/06, 18r/10, 18r/12, 18v/09, 19v/09, 19v/13, 20r/01, 20r/05, 20r/06, 20r/06, 20r/09, 20r/09, 20v/04, 20v/05, 20v/08, 22r/01, 22r/13, 22r/13, 22r/13, 22v/03, 22v/03, 22v/09, 23r/07, 23r/07, 23r/10, 23r/12, 23v/07, 23v/08, 23v/10, 23v/12, 24v/09, 24v/11, 25r/03, 25r/07, 25r/09, 25r/09, 25r/10, 25r/13, 26r/07, 27r/02, 27r/05, 27r/10, 27r/12, 27v/05, 27v/06, 27v/09, 27v/13, 28r/04, 28r/13, 28v/09, 28v/10, 28v/11, 28v/12, 29r/04, 29r/05, 29v/06, 29v/06, 29v/11, 29v/13, 30r/01, 30r/02, 30r/12, 30v/05, 30v/07, 30v/09, 30v/09, 30v/09, 30v/12, 31r/03, 31r/03, 31r/08, 31r/09, 31r/10, 31r/10, 32v/01, 32v/01, 32v/09, 32v/09, 32v/10, 33r/02, 33r/02, 33r/03, 33r/04, 33r/08, 33r/10, 33r/11, 33r/13, 33v/01, 33v/02, 33v/02, 33v/09, 34r/02, 34r/02, 34r/12, 34r/12, 34v/03, 34v/08, 34v/09, 35r/01, 35r/01, 35v/01, 35v/03, 35v/03, 35v/03, 35v/13, 36r/10, 36r/13, 36r/13, 36v/01, 36v/01, 36v/01, 36v/03, 36v/05, 36v/06, 36v/09, 37v/04, 37v/04, 37v/07, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 37v/09, 37v/10, 37v/10, 37v/11, 37v/11, 38r/06, 38r/07, 38v/06, 39r/07, 39r/08, 39r/09, 39r/11, 39r/12, 39v/01, 39v/08, 39v/10, 39v/10, 40r/01, 40r/02, 40r/10, 41r/06, 41r/06, 41r/06, 41r/07, 41v/01, 41v/01, 41v/02, 41v/05, 41v/11, 41v/13, 42r/08, 42r/12, 42r/13, 42v/10, 43v/02, 44r/01, 44r/02, 44v/01, 44v/12, 45r/05, 45r/13, 45v/02, 46r/09, 46v/03, 46v/03, 46v/04, 46v/08, 46v/12, 47r/10, 47r/12, 47v/03, 47v/03, 47v/06, 47v/10, 47v/12, 48r/02, 48r/08, 48v/05, 48v/09, 49r/08, 49r/11, 49v/02, 49v/04, 49v/05, 49v/06, 49v/09, 50r/13, 50r/13, 50v/04, 50v/11, 50v/11, 51r/05, 51r/12, 51v/02, 51v/07, 52r/12, 52r/13, 52v/02, 52v/02, 52v/02,

53r/09, 53r/11, 53v/03, 53v/03, 53v/05, 53v/10,
54r/06, 54r/09, 54r/11, 54v/04, 54v/09, 55r/05,
55r/06, 56r/05, 56r/07, 56r/08, 56v/09, 56v/13,
57r/04, 57r/06, 57v/08, 57v/12

b.+ine 7r/06

b.+le 14v/13

birāder: (*Far.*) erkek kardeş, kardeş

b.+ler 22v/10

bir bir: bir bir, tek tek

b. 13r/10, 15v/08

birbiri: birbirini

b.+nden 50r/07

b.+ne 10v/04, 24r/07, 26r/01, 34r/03

b.+nün 21r/08

b.+yile 7r/05, 9r/10, 15v/06, 40r/03

bī-renc: (*Far.*) sıkıntısız

bī-renc-i genç: (*Far.+Far.*) sıkıntısız

hazine

b.+i 16v/12

bī-renc ü müyesser: (*Far.+Ar.*)

sıkıntısız ve kolay gelen

bī-renc ü müyesser ol- “sıkıntısız ve
kolay gelen olmak”

b.-ur 18r/04

bir gün: bir gün

b. 9r/01, 11r/10, 17v/08, 19v/11,
47v/09, 53v/13, 56v/08

bir günlük: bir günlük

b. 52v/06

biri: biri

b. 13v/02, 13v/08

b.+ndedir 23v/08

b.+ne 28r/03, 29v/09

b.+ni 28v/02, 38r/01

b.+nün 55v/12, 55v/13

b.+si 29r/08, 31r/08, 35r/11, 39r/08

b.+sini 30v/13

birisi: birisi

b. 10r/08, 10r/08

b.+dür 23r/09

b.+ni 23r/11, 23v/10

b.+nün 55v/12

birkaç: birkaç

b. 4v/12, 17r/05, 23r/12

birle: ile

b.+ 54r/04

bir niçe: bir nice

b. 11r/13

birr ü ihsān: (*Ar.+Ar.*) iyilik ve güzellik

b.+dan 33r/10

bīşe: (*Far.*) orman, meşelik, sazlık

b.+nün 30r/11, 31r/11

b.+ye 30r/07

bī-şek: (*Ar.+Far.*) şüphesiz

b. 42r/11

bîşe-yi pür ni'met: (*Far.+Far.+Ar.*) nimetle dolu orman

b. 31r/10

bişmiş şürba: (*T+Ar.*) pişmiş çorba

b.+yıla 38v/12

bî-taḥarruz: (*Far.+Ar.*) çekinme, sakinme

b. 52r/06

bî-tevaḳḳuf: (*Far.+Ar.*) durmadan

b. 8r/02, 20r/06, 25v/04, 34v/03,
38v/13, 39v/04, 45r/06

bi't-tamām: (*Ar.*) tam olarak

b. 58r/13

bî-vakt: (*Far.+Ar.*) vakitsiz, uygunsuz

b. 38r/12, 38r/13

biz: biz

b. 5r/06, 12v/10, 13r/12, 22v/05,
22v/06, 22v/12, 22v/13, 49v/07, 52r/12

b.+den 28r/09, 38v/01

b.+e 10v/07, 18v/12, 19r/08, 22v/07,
22v/08, 24r/09, 31r/08, 47v/01, 48r/09, 48v/03,
48v/04, 49r/10, 52r/12, 54v/02, 54v/05, 55r/03

b.+i 47r/01, 55r/03, 55v/04

b.+im 5r/02, 19r/08, 43v/13, 57v/13

b.+üm 6v/11, 41v/07, 41v/07, 41v/09,
44r/01, 45v/01, 45v/05, 48v/04, 54r/02

b.+ümle 31r/12, 44v/10

bî-zār: (*Far.*) rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün

bî-zār ol- "bıkmak"

b.-up 30v/05

boğdır-: boğdurmak

b.-up 21r/12

boğaz: boğaz

b.+ına 39v/11

b.+ladılar 39r/01

b.+layam 39v/12

boğazla-: boğazlamak

b.-mağ 38v/01, 38v/02

boğça: bohça

b. 12r/06

b.+ya 11v/13, 12r/03

boş: boş

b. 38r/03, 38r/04

boyun: boyun

b. 40r/11

böyle: böyle

b. 4v/03, 38v/04

bu: bu

b. 3v/07, 3v/11, 3v/12, 4r/03, 4r/04,
4r/06, 4r/07, 4r/07, 4r/08, 4r/12, 4v/01, 5r/05,
5r/10, 5r/11, 5v/08, 5v/11, 5v/13, 5v/13, 6r/01,
6r/04, 6r/05, 6r/10, 6r/13, 6v/01, 7r/01, 7r/08,
7v/01, 7v/02, 7v/06, 8r/11, 8r/12, 8v/06, 8v/06,
8v/08, 9r/12, 9r/13, 10r/07, 10v/09, 10v/09,
10v/10, 10v/11, 11r/04, 11r/13, 11v/01, 11v/05,
11v/07, 11v/10, 12r/03, 12r/05, 12r/06, 12r/09,
12r/10, 12v/03, 12v/03, 12v/05, 12v/06, 12v/07,
13r/03, 13r/06, 13r/07, 13r/08, 13v/12, 14r/01,
14r/01, 14r/09, 14v/01, 14v/02, 14v/03, 14v/04,
14v/06, 15r/10, 15r/12, 15r/13, 15r/13, 15v/02,

15v/05, 15v/06, 15v/12, 17r/08, 17v/04, 17v/08,
 18r/02, 18r/02, 18r/04, 18v/01, 18v/02, 18v/05,
 18v/05, 18v/05, 18v/07, 18v/09, 18v/10, 18v/11,
 18v/11, 18v/12, 18v/12, 19r/01, 19r/02, 19r/02,
 19r/03, 19r/04, 19r/08, 19r/09, 19v/02, 19v/05,
 19v/11, 20r/04, 20r/06, 20r/10, 20r/12, 20v/06,
 20v/06, 20v/09, 20v/09, 20v/10, 21r/02, 21r/03,
 21r/07, 21r/07, 21r/08, 21r/09, 21r/10, 21v/02,
 21v/04, 22r/02, 22v/05, 22v/06, 22v/08, 22v/09,
 22v/12, 23r/05, 23r/05, 23r/06, 23r/08, 23r/11,
 23v/02, 23v/03, 23v/03, 23v/05, 23v/06, 23v/07,
 23v/07, 23v/08, 23v/08, 23v/08, 23v/10, 23v/13,
 24r/03, 24v/01, 24v/05, 24v/05, 24v/06, 25r/04,
 25r/05, 25r/08, 25v/01, 25v/05, 25v/10, 25v/11,
 25v/12, 26r/02, 26r/02, 26r/03, 26r/10, 26r/10,
 26r/11, 26r/11, 26r/12, 26r/13, 26r/13, 26r/13,
 26v/01, 26v/03, 26v/03, 26v/07, 27r/03, 27r/07,
 27v/01, 28r/02, 28r/09, 28r/10, 28r/12, 28v/02,
 29r/08, 29r/10, 29r/11, 29r/13, 29v/02, 29v/02,
 30r/05, 30r/09, 30r/11, 30v/11, 31r/07, 31r/08,
 31r/10, 31r/13, 31v/12, 32r/02, 32v/05, 33r/05,
 33r/09, 33r/11, 33r/12, 33v/04, 33v/11, 33v/12,
 34r/01, 34r/05, 34r/06, 34r/08, 34r/09, 34r/11,
 34v/01, 34v/03, 34v/06, 34v/07, 34v/08, 34v/09,
 34v/11, 34v/11, 34v/12, 34v/13, 35r/01, 35r/08,
 35r/08, 35v/12, 36r/04, 36r/10, 36r/12, 36r/12,
 36v/06, 36v/09, 37r/01, 37r/05, 37r/07, 37r/07,
 37v/01, 37v/02, 38v/01, 38v/02, 38v/04, 39r/04,
 39r/05, 39v/02, 39v/08, 39v/09, 39v/11, 40r/03,
 40r/06, 40r/13, 40v/02, 40v/04, 40v/12, 41r/06,
 41r/12, 41r/13, 41v/08, 41v/10, 41v/12, 41v/13,
 42r/02, 42r/07, 42v/02, 42v/08, 42v/08, 42v/10,
 42v/11, 42v/12, 43r/02, 43r/03, 43r/03, 43r/04,
 43r/07, 43r/09, 43r/09, 43r/12, 43r/12, 43r/13,
 43v/12, 44r/02, 44r/04, 44r/09, 44v/02, 44v/07,
 44v/09, 44v/10, 45r/04, 45r/11, 45r/11, 45r/13,
 45v/04, 45v/07, 45v/08, 45v/09, 47r/03, 47r/07,
 47r/09, 47r/09, 47r/10, 47v/11, 47v/12, 48r/07,
 48r/08, 48v/01, 48v/06, 48v/08, 48v/08, 48v/11,

49r/01, 49r/03, 49r/03, 49r/06, 49r/07, 49r/08,
 49r/10, 49r/13, 49v/12, 49v/12, 50r/02, 50r/05,
 50r/06, 50r/08, 50r/08, 50r/10, 50v/01, 50v/08,
 51r/02, 51v/03, 51v/04, 52r/04, 52r/07, 52r/08,
 52r/09, 52r/11, 52v/01, 52v/07, 52v/12, 53r/10,
 54r/02, 54r/09, 54r/10, 54r/13, 54v/02, 54v/03,
 54v/05, 54v/05, 55r/01, 55r/02, 55r/09, 55r/11,
 55r/11, 55r/12, 55v/02, 55v/04, 55v/05, 55v/06,
 55v/09, 55v/09, 55v/09, 56r/08, 56r/09, 56r/10,
 56r/11, 56r/11, 56r/13, 56v/01, 56v/02, 56v/08,
 56v/09, 56v/11, 57r/01, 57r/04, 57r/06, 57r/07,
 57r/08, 57r/09, 57r/11, 57r/12, 57v/06, 57v/06,
 57v/07, 57v/09, 57v/09, 57v/12, 57v/13, 58r/01,
 58r/03, 58r/03, 58r/05, 58r/06, 58r/07, 58r/08,
 58r/10, 58r/10, 58r/13

b.+dur 22v/07, 22v/09, 35v/10, 44v/06

b.+nuş 8v/04, 15r/11, 17v/09, 19v/05,
 22v/09, 27v/11, 31r/06, 34r/12, 36v/05, 37r/02,
 38v/03, 51r/02, 52v/02, 54v/03, 55v/08, 56v/10

bū: (Far.) koku

b.+da 5r/08

buna: buna

b.+ 14v/05, 24v/06, 54r/03, 57r/12

bunda: bunda

b. 11r/13, 15r/03

b.+dur 49v/05

bundan: bundan

b. b. 10v/10, 14v/06, 58r/08

buni: bunu

b. 11v/04, 15r/02, 21r/09, 22v/10,
 39v/07, 50r/02, 54v/04, 57v/08, 57v/10

bunlar: bunlar

b. 18r/12, 22v/04, 22v/09, 38v/04,
49r/02

b.+a 16v/10, 24v/03, 52v/13

b.+da 8v/09

b.+dan 41v/11

b.+ı 2v/09, 3r/01, 5v/09, 8v/04, 34r/11,
50v/04, 50v/05, 56r/02

b.+uñ 8v/10, 18r/11, 18r/11, 20v/09,
22r/01, 22r/03, 22r/04, 22v/10, 25r/04, 26v/09,
27r/02, 27r/11, 28r/03, 28r/05, 28r/07, 28r/07,
34r/11, 38r/07, 46r/09, 53r/01

bugün: bugün

b. 48v/03, 51v/11

buhl: (*Ar.*) cimrilik, pintilik, el sıkılığı

b.+ı 33r/02

b.+ından 36r/01

buhte: (*Far.*) besili, semiz [koyun]

b.+lere 38r/10

bul-: bulmak

b.-a 23r/01

b.-dı 15v/12, 42v/07, 42v/12, 51v/09,
56v/02

b.-dum 3v/12, 34v/11

b.-duñ 57v/09

b.-ına 17v/10

b.-madı 19v/13, 20v/10

b.-mağ 23r/09

b.-up 20v/10, 23v/01, 26r/10, 30v/06,
38r/08, 44r/02, 44v/07, 54v/01

buln-: bulunmak

b.-alardı 7v/10

buluş-: (*bkz. buluş-*)

b.-asın 48r/08

bulun-: bulunmak

b.-duğdan 10v/08

b.-masından 8v/12

buluş-: buluşmak

b.-dı 45r/03, 45r/10

buncılayın: bunun gibi, böyle

b. 15r/13, 25v/09, 28v/08, 53v/07

burhân-ı vâzih: (*Ar.+Ar.*) açık, belli kanıt

b.+uñ 58r/01

bu resme: bunun gibi, buna benzer, bu şekilde

b. 4r/04, 8v/04, 8v/06, 10v/09, 11v/07,
15r/13, 18v/05, 18v/09, 18v/11, 19r/08, 23v/13,
26r/13, 26v/03, 30v/11, 34v/11, 42v/10, 44v/10,
45v/04, 45v/09, 48v/08, 53r/10

b.+dür 13r/08

bu resme ‘ef’al: (*T+Far. +Ar.*) bunun
gibi işler

b.+i 21r/08

büse: (*Ar.*) öpücük

büse ét- “öpmek”

b.-e 20v/05

büte-yi hüzn: (*Far.+Ar.*) hüzn kabı

b. 41r/13

buyır-: (*bkz. buyur-*)

b.-dı 50v/01	b.+sine 47r/02
buyur-: buyurmak, emretmek	bürāzer-zāde-yi melik: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) padişahın erkek yeğeni
b.-dı 5r/06, 6r/09, 6v/02, 6v/11, 8r/10, 9r/02, 11r/04, 13r/13, 15v/08, 18v/12, 21r/12, 24r/07, 24v/02, 35r/03, 37r/13, 48r/04, 51r/02, 51r/08, 51r/10, 58r/04	b. 48r/02, 48v/10
b.-mağ 22r/07	b.+üñ 47v/13
b.-maya 16v/08	bürān-ı ‘uryān: (<i>Far.+Ar.</i>) keskin çıplaklık <i>bürān-ı ‘uryān ét-</i> “keskin çıplak etmek”
b.-up 21r/10	b.-üp 11r/01
b.-ur 2v/05, 2v/08, 2v/10, 3r/06, 3r/11, 8v/05, 8v/08, 12v/01, 27r/06	cādde-yi felāḥ: (<i>Ar.+Ar.</i>) ciddi kurtuluş
b.-ursa 49r/11	c.+a 3r/03
bühtan: (<i>Ar.</i>) yalan, iftira	cādde-yi ‘ubūdiyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) kulluk, kölelik azimliği
<i>bühtan ét-</i> “iftira atmak”	c.+den 44r/05
b.-er 23v/03	cağır-: çağırarak
büleğā ü fuşahā-yi cihān: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) dünya belagat sahipleri ve fasihleri	c.-up 52v/05
b. 5v/02	cāh: (<i>Far.</i>) itibar
bülūğiyet: (<i>Ar.</i>) erkeklik yaşına girme, erginlik	cāh-fez: (<i>Far.</i>) itibarlı
b.+de 44v/06	c. 15r/04
birāder-i ‘ādil: (<i>Far.+Ar.</i>) adil kardeş	cāh-ı melike: (<i>Far.+Ar.</i>) melikenin itibarı
b. 10v/09	c. 49r/07
bürāzer: (<i>Far.</i>) birader, erkek kardeş	cāh-ı şāh: (<i>Far.+Far.</i>) padişahın itibarı
b.+den 57r/03	c. 16r/12, 37v/01
bürāzer-i zālīm: (<i>Far.+Ar.</i>) zalim erkek kardeş	c.+ı 5r/09
b. 12v/13	cāh u māl: (<i>Far.+Ar.</i>) itibar ve mal
bürāzer-zāde: (<i>Far.+Far.</i>) erkek kardeşin oğlu, yeğen	c.+dan 55v/10
	cāhil: (<i>Ar.</i>) cahil, bilgisiz

- c. 53r/11
- cāhuṅ ağız:** (*Far.+T*) bir yerin girişi
- c.+nı 15r/07
- cāme:** (*Far.*) elbise
- c. 52r/02
- c.+sini 55v/01
- c.+yi 52r/02
- cāme-yi atlas: (*Far.+Ar.*) üstü ipek, altı pamuk kumaş elbise
- c. 11v/13
- cāme-yi mülük-āne: (*Far.+Ar.*) hükümdara yakışacak elbise
- c.+yi 11r/09
- cāme-yi nefis: (*Far.+Ar.*) nefis elbise
- c. 54r/05
- cāme-yi siyāhī: (*Far.+Far.*) siyah elbise
- c.+ni 26v/12
- cāme-yi zerbeft: (*Far.+Far.*) sırmalı kumaştan yapılmış elbise
- c. 37v/12, 51v/13
- cān:** (*Far.*) can, ruh
- c. 5v/06, 7r/01, 19r/06, 42r/08, 43r/13
- c.+ı 38v/08
- c.+ıla 17v/04, 20r/10, 47r/02
- c.+ıma 13r/12
- c.+ın 33r/10
- c.+ına 15r/11, 15v/05, 55v/06
- c.+ından 13v/12
- c.+umu 19r/10, 29r/02
- c.+uṅa 18v/13
- cān-ı ‘azīz: (*Far.+Ar.*) azizin canı
- c.+i 15r/10
- cān-ı ḥāsīd: (*Far.+Ar.*) kıskanan can
- c. 40v/13
- cān-ı şīrīn: (*Far.+Far.*) canı tatlı
- c.+i 17v/11, 50v/07
- cān korkusu: (*Far.+T*) ölüm korkusu
- c.+ndan 21r/12
- cānu oyna-: ölecek gibi olmak
- c.-yup 43r/13
- cān u dil: (*Far.+Far.*) can ve gönül
- c.+ile 15v/07
- c.+ 54r/04
- cān u māl: (*Far.+Ar.*) can ve mal
- c.+umu 13r/06
- cānaver:** (*Far.*) zararlı hayvan
- c. 19v/13, 31v/07
- c.+a 31v/05
- c.+üṅ 31v/05, 31v/06
- cānib:** (*Ar.*) taraf, cihet, yan
- c.+den 42v/02
- c.+e 42v/05
- c.+inden 34r/09, 46r/05
- c.+ine 26v/04, 42v/09, 49v/10

cānibeyn: (<i>Ar.</i>) iki yan, iki taraf	c. 51v/05
c. 38r/11	caiz: (<i>Ar.</i>) işlenilmesi caiz olan; olabilir, olur
cānib-i ‘adl: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet tarafı	c. 38r/11, 46r/03, 46r/10
c.+i 51r/04	cāzib: (<i>Ar.</i>) cazib, cezbeden, çeken
canib-i dünyā: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya tarafı	<i>cāzib ol-</i> “çezbeden olmak”
c.+y1 4r/05	c.-dı 15v/05
cānib-i emānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) emanet tarafı	cāzū: (<i>Far.</i>) cadı; sihirbaz, büyücü
c.+i 37v/01	c.+y1 19r/02, 42r/10
cānib-i maḥdūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) hizmet edenin tarafı	cebbārān-ı mütemeridī: (<i>Ar.+Ar.</i>) dikkafalı zorbacılar
c.+uḡ 42r/08	c. 21v/12
cānib-i sa‘y: (<i>Ar.+Ar.</i>) çaba, emek tarafı	cebin: (<i>Ar.</i>) alın
c.+i 55r/05	c.+inde 51r/10
cānib-i siyaset: (<i>Ar.+Ar.</i>) siyaset tarafı	cedel ü muḥāşama: (<i>Ar.+Ar.</i>) kavga ve husumet
c.+i 16v/07, 26v/07	c.+dan 22v/12
cānib-i vaṭan: (<i>Ar.+Ar.</i>) vatan tarafı	cehālet: (<i>Ar.</i>) cehalet, cahillik
c.+a 35r/13	c.+inden 56v/08
cāri: (<i>Ar.</i>) geçerli	cehāz u tecallāt-ı melik-āne: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) hükümdara mensup çeyiz ve tecelli
c. 29v/06	c. 37r/03
cāriye: (<i>Ar.</i>) cariye	cehd: (<i>Ar.</i>) çalışma, çabalama
c. 11v/01, 13r/10, 18v/12	c. 5v/10
c.+ne 17v/12	cehd-i belîğ: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok çalışma
c.+ nūḡ 11v/03, 20r/12, 20r/13, 20v/12	c. 17v/10, 21r/07
c.+si 20r/06	celīs: (<i>Ar.</i>) birlikte oturan, arkadaş
c.+yi 20v/09	c. 54r/03
casus-ı felek: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya casusu	

<i>celīs ol-</i> "birlikte oturmak"	c.-mışdı 32v/11
c.-asın 54r/03	c.-up 12r/05, 28r/09
celīs-i münāfīk: (<i>Ar. +Ar.</i>) iki yüzlü arkadaş	cemā'at: (<i>Ar.</i>) cemaat, insan topluluğu
c. 54v/12	c.+a 28v/03
cellād: (<i>Ar.</i>) cellat	cemā'at-i mīrās-dār: (<i>Ar. +Ar. +Far.</i>) miras sahipleri
c. 36v/10	c.+lardan 23r/10
c.+ı 55r/13	cemāat-i rehzen: (<i>Ar. +Far.</i>) yol kesen topluluğu
cellād-u fülān: (<i>Ar. +Ar.</i>) bir cellat	c.+ler 28v/10
c. 55v/02	cemā'at-i tüccār: (<i>Ar. +Ar.</i>) tacirler, satıcılar topluluğu
celle: (<i>Ar.</i>) "yüce ve aziz olun!" manasında bir dua sözü	c. 28v/04
c. 12r/12	cemāl: (<i>Ar.</i>) yüz güzelliği, güzellik
cellet: (<i>Ar.</i>) (bkz. celle)	c.+de 53v/03
c. 37r/07	c.+ınıu 18r/08
celle ve celālehü: (<i>Ar. +Ar.</i>) "onun sanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın" anlamına gelen Tanrı için kullanılan saygı sözleri.	cemāl-ı bā-kemāl: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) mükemmel güzellik
c. 16r/02	c.+ine 29v/07, 51r/07
celle zikrühü: (<i>Ar. +Ar.</i>) zikri yüce ve aziz olsun!	c.+i 47r/01
c. 3v/06	cemāl-ı dil-güşā: (<i>Ar. +Far.</i>) gönül açan güzellik
cem': (<i>Ar.</i>) toplama, yığma; çoğul	c. 54v/04
c. 12r/05, 17r/12, 28r/09, 31r/05, 32v/11, 37r/11, 43r/02	cemāl-ı duḡter: (<i>Ar. +Far.</i>) kızın güzelliği
<i>cem' ét-</i> "toplamak"	c.+e 25r/03
c.-üp 5v/11, 17r/12, 28r/03, 31r/05	cemāl-ı Ka'be-yi Mu'azzam: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) Muazzam Kabe'nin güzelliği
<i>cem' ol-</i> "toplanmak"	c.+ı 35r/12
c.-dılar 37r/11	

cemal-ı ŧeh-zāde: (*Ar.+Far.*)
ŧehzadenin gzelliği

c.+ye 11v/01

cemī‘: (*Ar.*) btn, cmle

c. 10v/07, 10v/13, 28v/05, 29r/06,
35r/13, 49r/09, 49v/11

c.+isin 4r/02

cemī‘ ‘ıŧk-grler: (*Ar.+Ar.+Far.*) btn
aŧkla tutuŧanlar

c.+e 11v/04

cemīle: (*Ar.*) gzel

c. 11r/11, 20r/06

cemīle duŧter: (*Ar.+Far.*) gzel kız

c. 33r/03

cemī‘ māl: (*Ar.+Ar.*) btn mal

c.+ın 27r/13

c.+ını 36r/09

c.+ların 28v/10

ceng: (*Far.*) cenk, savaŧ, harp

c.+den 46v/07

ceng emeneg: (*Far.+Far.*) savaŧ
yapmak

ceng emeneg eyle- ‘savaŧmak’

c.-di 28v/02

ceng-i cy: (*Far.+Far.*) alık savaŧı

c. 13v/07

cerāhat: (*Ar.*) irin; yara

c.+a 18r/03

cerāyim: (*Ar.*) crm, su

c.+inden 16v/03

cerīme: (*Ar.*) crm, su

c. 16v/05

c.+sini 19r/09, 43r/04

c.+yile 38v/02

cevāb: (*Ar.*) cevap, yanıt

c. 5r/08, 5v/10, 8r/11, 9r/12, 18v/10,
20r/11, 21r/04, 23r/06, 29r/10, 31r/08, 34v/08,
35r/01, 50r/08, 52r/11, 57v/12

c.+ında 58r/01

cevāb vr- ‘cevap vermek’

c.-di 31r/08, 57v/12

c.-e 9r/12

c.-snler 8r/11

c.-p 5r/08, 5v/10, 18v/10, 20r/11,
29r/10, 34v/08, 35r/01, 50r/08, 52r/11

cevāb-ı ŧafi: (*Ar.+Ar.*) samimi, saf cevap

cevāb-ı ŧafi vr- ‘saf cevap vermek’

c.-p 4r/04

cevāhir: (*Ar.*) cevherler, elmaslar, kıymetli
taŧlar

c. 51r/10

c.+i 22v/10, 37v/07, 37v/13

c.+ile 23r/09

c.+le 52r/06

c.+j 22v/02, 38r/01

cevāhir al- ‘cevherler almak’

c.-mağa 37v/13	c.+ye 22v/04, 22v/07,23r/02, 23r/12
cevāhirī: (Ar.) cevahirci, elmas alıp satan	c.+yi 23r/04, 24r/01, 24r/06
c. 51r/08	cevher-i bā-kıymet: (Ar.+Ar.) değerli cevher
cevāhir-i bā-kadr ü bahā: (Ar.+Ar.+Far.) değerli ve pahalı cevherler	c.+i 34v/06
c. 4v/10	c.+ile 34r/01
cevāhir-i bā-kıymet-i nıgeh: (Ar.+Ar.+Far.) nazarda kıymetli cevherler	cevher-i girān-māye: (Ar.+Far.) kıymetli, değerli cevher
c. 22v/02	c.+yi 33v/03, 34r/03
cevāhir-i girān-māye: (Ar.+Far.) kıymetli, değerli cevherler	cevr: (Ar.) haksızlık, eza, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem
c. 54r/05	c.+inden 20r/12
cevāhir-i mevrūs: (Ar.+Ar.) miras kalmış cevherler	cevr ü zulm: (Ar.+Ar.) haksızlık ve zulüm
c. 22v/12	c.+e 10r/13
cevāhir-i nefis: (Ar.+Ar.) nefis cevherler	cezā': (Ar.) ceza, karşılık [iyi veya kötü], azap
c.+le 23r/08	c. 46r/13
cevher: (Ar.) cevher, elmas, kıymetli taş	cez' ve fez' edegör-: telaşlandırıp korkutuvermek
c. 24r/10, 34v/07, 51r/02	c.-di 33v/05
c.+e 22v/13, 24r/12	cibillet: (Ar.) huy, cibilliyet, yaradılış
c.+i 23r/09, 23v/13, 34r/06, 34v/11, 34v/12	c.+inde 27r/04, 30r/13, 35v/05
cevherī: (Ar.) kuyumcu	cibillet-i beşeriyet: (Ar.+Ar.) insanlığın yaradılışı
c. 22v/09, 23r/03, 23r/05, 23v/02, 24r/08, 24r/09, 24v/03	c.+de 2v/03
c.+den 24r/01	ciğer: ciğer
c.+nüj 22v/06, 23r/01, 23v/04, 24r/08	ciğer güşem: (T+Far.+T) (ciğerimin köşesi) deyim, çok sevdiğim anlamına gelir.
	c.+ 54r/02

c.+i 38v/10	c.+i 3r/02
c.+ime 34r/06	cirāhat: (<i>Ar.</i>) cerahat, irin, yara
c.+in 20r/08	c.+üj 40v/04
c.+ini 30v/03, 42r/03, 47r/05	cirāhāt: (<i>Ar.</i>) cerahatlar, irinler, yaralar
c.+um 55v/03	c.+a 39v/12
çiğ̃er-i Nedim: Nedim'in çiğ̃eri	c.+ına 30r/09
c. 45r/12	cirāhat-ı sīne: (<i>Ar.+Far.</i>) kalp yarası
cihān: (<i>Far.</i>) Dünya, alem	c.+sine 57v/05
c.+da 41r/01	civān-ı hūb: (<i>Far.+Far.</i>) güzel genç
c.+uñ 26v/12, 32r/06	c. 6r/02
cihān-dār: (<i>Far.+Far.</i>) cihani, Dünyayı tutan hükümdar, padişah	civār: (<i>Ar.</i>) çevre, yöre; yakın yer
<i>cihān-dār ol-</i> “dünya padişahı olmak”	c.+ında 41r/06, 53v/10
c.-a 53v/08	cūd: (<i>Far.</i>) cömertlik
cihān-gīr: (<i>Far.+Far.</i>) cihani, Dünyayı zapteden	cūd-ı dilāver: (<i>Ar.+Far.</i>) yiğidin cömertliği
c. 13v/13	c.+i 42r/10
cihān-ı cemāl-ı hūrşīd: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) güneşin dünya güzelliği	cūd-ı kerem: (<i>Ar.+Far.</i>) cömertlik
c.+ile 38v/06	c. 37r/06
cihān-ı zīver-i beyāz: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) dünyanın süs ve beyazlığı	cūd-ı müy: (<i>Ar.+Far.</i>) çok kıllı
c.+ıyla 21v/07	c. 4v/06
cihān u cān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya ve can	cūd-ı semāhat: (<i>Ar.+Ar.</i>) cömertlik ve iyilikseverlik
cihet: (<i>Ar.</i>) yan, yön, taraf	c.+dan 32v/06
c.+den 22r/01	cūş: (<i>Far.</i>) coşma, kaynama
c.+dendür 40v/12	c. 56v/07
cinn: (<i>Ar.</i>) cin	<i>cūş et-</i> “coşmak”
	c.-di 56v/07

cuvān-merd: (<i>Far.</i>) cömert, eli açık	c.-er 15v/01
c. 11v/05	c.-üp 8v/04, 45v/02
cüdā: (<i>Far.</i>) ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış	cür'et-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam cesaret
c. 8v/05, 13v/12	c.+ıla 34v/08, 55r/10
<i>cüdā düş-</i> “ayrı düşmek”	cürm: (<i>Ar.</i>) suç
c.-di 13v/12	c.+i 18v/08, 42v/08
<i>cüdā ol-</i> “ayrılmak”	c.+inden 21r/03
c.-mağı 8v/05	c.+ine 21r/12, 43r/06
cümle: (<i>Ar.</i>) cümle, bütün, hep	cüst: (<i>Far.</i>) arama, araştırma
c. 9r/07, 11v/11, 12r/09, 35r/06, 36r/04, 50r/06	cüst-ḥāne: (<i>Far.</i>) arama yeri
c.+den 23r/09	c. 12r/04
c.+si 37v/08	cüst yeri: (<i>Far.+T</i>) arama yeri
c.+sin 24v/02	c.+nden 31v/02
c.+sini 14v/12, 17v/01, 30v/13	cüvān: (<i>Far.</i>) genç, taze delikanlı
c.+ye 5r/05	c. 31r/08, 36v/08, 37r/01
cümleten: (<i>Ar.</i>) cümleten	c.+ı 36v/11
c. 29r/07	c.+lar 48v/07
cündi: (<i>Ar.</i>) askeri süvari, sipahi, ata iyi binen, binici	c.+uḡ 36v/09, 36v/10, 36v/10, 37r/01
c.+nüḡ 27r/12	cüvān-ı ‘āḳil: (<i>Far.+Ar.</i>) akil genç
cür'et: (<i>Ar.</i>) cüret, cesaret, atılganlık, yiğitlik	c. 49v/02
c. 15v/01, 18v/05, 21r/03, 45v/02	cüvān-ı ‘aṭūf: (<i>Far.+Ar.</i>) açık kalpli genç
c.+e 43r/03	c. 36v/03
c.+i 55r/11	cüvān-ı ceng-cüy: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) gencin açlık savaşı
<i>cür'et et-</i> “cesaret etmek”	c. 28v/11
c.-di 18v/05	cüvān-ı dilāver: (<i>Far.+Far.</i>) yiğit, yürekli genç

c. 31r/13	ç.+dan 25r/09
cüvân-ı hûb-rûy: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) güzel yüzlü genç	ç.+uñ 25r/10, 25v/04 çāh kaz- "kuyu kazmak"
c. 43v/05	ç.-up 25r/09
cüvân-ı iclâl: (<i>Far.+Ar.</i>) saygı duyulacak genç	çâker: (<i>Far.</i>) kul, köle, cariye, yanaşma
c. 43v/07	ç. 24v/12
cüvân-ı iclâl u ta'zîm u i'zâz: (<i>Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) saygı duyulacak, yüceltilecek ve sevicecek genç	çapukluk: çabukluk ç.+ile 38r/03
c.+ila 43v/08	çâre: (<i>Far.</i>) çare çâre eyle- "Çare bulmak"
cüvân-ı gāvur: (<i>Far.+Ar.</i>) gavur genç	ç. 6r/13
c. 30v/09	çarh-ı kej-rev: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) eğiri giden çark
cüvân-ı laîf: (<i>Far.+Ar.</i>) güzel genç	ç. 13r/07
c. 48v/02	çâr-mıh: (<i>Far.</i>) "dön çivi" çarmık, suçluyu haça germek için kurulmuş put şeklindeki darağacı, salıp
cüvân-ı tâze: (<i>Far.+Far.</i>) taze genç	ç.+mı 27v/08
c. 35v/04	çehâr: (<i>Far.</i>) dört
cüvân-ı varṭa: (<i>Far.+Ar.</i>) tehlikeli genç	ç. 37r/09
c.+yı 36r/08	çehâr yârî: (<i>Far.</i>) dört dost [Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali],
cüvânlık: (<i>Far.+T</i>) gençlik	ç. 3r/12
c.+dadur 56r/09	çehre: çehre, yüz ç.+lerile 5v/04
çâdır: (<i>Far.</i>) çadır	çek-: çekmek
ç. 8r/03	ç.-di 49v/08
çağır-: çağırma	ç.-diler 58r/05
ç.-up 24r/10	
çāh: (<i>Far.</i>) kuyu, çukur	
ç. 25r/09	
ç.+a 25v/03	

ç.-mek 22r/03

ç.-mezdüm 25v/10

ç.-üp 28r/11, 31v/07, 44v/06, 53r/06,
54r/13

çemen: (*Far.*) yeşil ve kısa otlarla örtülü yer,
çimen

ç. 44v/06

çerağ-ı çeşm: (*Far.+Far.*) göz nuru, evlat

ç.+i 5v/03

çeşm: (*Far.*) göz

ç.+ile 5r/10

çeşm-i bed: (*Far.+Far.*) kötü göz

ç. 51v/10

çeşm-i mekkâr: (*Far.+Ar.*) hilecinin
göz

ç.+ınuş 41r/07

çeşm-i melik: (*Far.+Ar.*) padişahın
gözü

ç. 55v/01

çeşm-i pezer: (*Far.+Far.*) pederin gözü

ç. 31v/10

çeşme: (*Far.*) çeşme

ç.+yile 51v/05

çık-: çıkmak

ç.-a 35v/13

ç.-arasın 19v/01

ç.-dılar 8r/03

ç.-miş 33v/07

ç.-mışdı 40r/02

ç.-up 14v/05, 33v/01, 35r/13, 39v/13,
45r/02, 45r/09, 46v/11, 49v/06, 50v/04, 52r/04

çıkâr-: çıkarmak

ç.-a 25v/05

ç.-dı 55r/11

ç.-dılar 26r/10, 55v/01

ç.-mağ 5v/09

ç.-ip 11r/09, 22v/07, 26v/12, 47r/12

ç.-up 19v/01, 31v/09, 39r/09

çok: çok

ç. 11r/06, 18r/02, 18v/11, 21r/08,
48v/08

ç.+dur 32r/03

çöplen-: yiyeceklerden azar azar yemek

ç.-ürdi 38r/08

çün: gibi, mademki, çünkü, nasıl, nice, misilli,
niçin

ç. 4r/07, 4r/13, 4v/11, 5r/13, 5v/01,
5v/02, 6r/06, 6v/03, 7r/08, 8r/02, 8r/07, 8r/13,
9r/01, 9v/12, 11r/08, 11v/05, 12r/01, 12v/03,
13v/04, 15r/01, 15v/01, 15v/05, 16r/08, 17r/11,
17v/01, 17v/04, 18r/02, 18v/02, 19r/06, 20r/12,
20v/05, 21v/09, 21v/11, 23r/04, 23v/02, 23v/04,
24r/04, 24r/11, 24v/11, 24v/12, 25r/01, 25r/04,
25v/07, 25v/08, 26r/05, 26v/04, 27r/01, 27v/04,
27v/11, 28r/07, 28v/01, 28v/05, 28v/07, 29r/04,
29r/08, 29r/09, 29v/12, 29v/13, 30r/01, 30r/03,
30r/13, 30v/07, 30v/08, 30v/11, 30v/12, 31v/10,
32r/10, 33r/09, 33v/05, 34r/07, 34v/02, 35v/12,
36r/10, 38r/01, 38v/04, 40r/07, 40r/09, 42r/13,
43r/01, 43r/05, 44v/07, 46v/13, 47r/01, 47r/04,

47v/04, 47v/07, 48v/11, 50r/11, 50v/03, 50v/05,
50v/12, 50v/12, 51r/05, 52r/05, 53v/06, 53v/09,
54r/04, 54r/11, 54r/12, 55r/09, 55r/13, 55v/02,
56r/12, 56v/01, 56v/08, 57r/05, 57r/06, 57r/12,
57v/13

çünkü: çünkü

ç. 5v/05, 19r/10, 26v/04, 28v/09,
41r/09

dağdağ: (*Ar.*) gürlütü, patırdı, beyhude telâş ve
ıztırap.

d.+yıla 49v/08

dağla-: dağlamak

d.-dı 36r/02

d.-nup 38v/11

dahı: dahi, ve

d. 2v/07, 4r/05, 4r/07, 4r/07, 4v/01,
4v/13, 5r/01, 5v/13, 8v/12, 8v/13, 9r/05, 9r/08,
9r/11, 11v/08, 11v/08, 13r/10, 13v/07, 14v/02,
14v/07, 14v/10, 16v/08, 19r/11, 20v/06, 20v/10,
22r/06, 22r/07, 22v/12, 23r/12, 24r/02, 25r/12,
26r/07, 26v/01, 27r/06, 27r/07, 27v/09, 29r/11,
30r/10, 31v/01, 31v/06, 33r/09, 33r/10, 34r/08,
35r/01, 36v/02, 40r/05, 42r/06, 42v/01, 42v/09,
42v/11, 43r/06, 45r/06, 46r/10, 46v/04, 48r/12,
48r/13, 49r/02, 49r/06, 49v/07, 50v/04, 52r/03,
52r/07, 52r/10, 54r/08, 55r/04, 55v/04, 56r/07,
57r/06, 57r/12

dâim: (*Ar.*) daim, devamlı, sürekli

d. 5v/07, 6v/11, 10r/07, 17v/06, 20r/09,
29v/08, 29v/10, 32v/06, 38r/06, 39r/03, 40v/13,
41v/06, 54v/09, 56r/07

dâim ét- “daim etmek”

d.-er 10r/07

dakika: (*Ar.*) dakika

d. 12r/09, 36v/12, 47v/05, 52v/10,
56r/02

dâm: (*Far.*) tuzak, ağ

d.+a 52r/06, 58r/03

dâma çek- “tuzağa çekmek

d.-üp 48v/01

dâmen: (*Far.*) etek

dâmen-gîr: (*Far. + Far.*) etek tutan,
eteğe yapışan

d. 11v/02, 30v/11

dâmen-gîr ol- “etek tutmak”

d.-up 11v/02, 30v/12

dâmen-i ‘işmet: (*Far. + Ar.*) masumluk
eteği

d.+ümden 26v/01

dâm: (*Far.*) bela

dâm-ı belâ: (*Far. + Ar.*) bela tuzağı

d.+ya 22r/10

dâm-ı ğadr: (*Far. + Ar.*) hainlik tuzağı

d.+e 41r/03, 49v/08

dânâ: (*Far.*) bilen, bilici, bilgiç

d. 54v/01

dâne: (*Far.*) tane

d. 18r/05, 18r/08, 19r/05, 22v/03,
29v/08

dâr: (*Far.*) darağacı

d.+a 58r/05

dār-ı mülk-i dīn: (*Ar.+Ar.*) din evi

d.+de 3v/01

dāru-yı helāk: (*Far.+Ar.*) mahvolma, ölme ilacı

d.+dan 44v/11

da'vā: (*Ar.*) dava

d.+lar 19r/03, 34r/12

d. +ya 34v/02

da'vet: (*Ar.*) davet

da'vet êt- “davet etmek”

d.-diler 4v/12

d. 18r/02

d.+si 17v/08

dāye: (*Far.*) dadı

d. 18r/02

d.+si 17v/08

d.+yi 19r/04, 19r/05

dāye-yi melike: (*Far.+Ar.*) melikenin dadısı

d. 18v/13

dāye-yi şubḥ: (*Far.+Ar.*) sabah dadısı

d. +138v/05

dāire: (*Ar.*) daire, oda

d.+sine 30r/11, 31r/11

de: de, dahi

d. 22v/08, 49v/06, 26v/02

dē-: demek, söylemek

d.-di 5r/02, 5r/04, 5r/08, 5r/09, 5v/11, 6v/13, 7v/05, 8r/01, 8v/07, 10r/10, 10v/07, 10v/09, 10v/13, 11r/01, 11v/04, 11v/05, 12r/03, 12r/13, 12v/08, 12v/09, 13r/13, 14r/03, 14r/12, 14v/01, 14v/04, 14v/05, 14v/06, 14v/09, 15r/10, 15v/01, 15v/02, 16v/13, 17r/05, 17r/06, 17v/09, 17v/13, 18r/02, 18v/10, 19r/02, 19r/03, 19r/08, 19r/09, 19v/02, 19v/03, 19v/07, 20r/11, 20r/11,

20r/13, 21r/04, 21r/10, 21v/02, 21v/13, 22r/12, 22v/06, 22v/07, 22v/12, 23r/07, 23r/12, 23v/04, 23v/06, 24r/02, 24r/09, 24r/11, 24v/08, 24v/06, 27v/01, 28r/08, 28r/12, 29r/02, 29r/04, 29r/10, 29v/04, 30r/10, 31r/08, 31v/01, 34v/08, 34v/12, 34v/13, 35r/01, 35r/10, 35v/12, 36r/06, 37r/05, 37v/06, 38r/10, 38v/04, 38v/10, 39r/04, 39r/06, 41r/05, 42r/01, 42r/09, 42r/12, 43r/05, 43r/08, 43v/01, 44r/08, 44v/09, 45v/03, 45v/07, 46v/02, 48v/06, 49r/04, 49r/11, 49r/12, 50r/03, 50r/05, 50r/11, 50r/12, 50v/9, 50v/10, 54v/02, 52v/12, 53v/02, 55v/11, 57v/03, 55v/05, 57v/12, 58r/02, 58r/04

d.-diler 4r/04, 22v/06, 23r/05, 28r/09, 45r/08

d.-diñüz 4r/08

d.-mişlerdür 5v/08, 6r/11, 10r/03, 25v/07, 28v/06, 41r/02, 49r/02, 55r/04

d.-rler 4v/06, 6r/02, 17r/02

d.-rleridi 19v/10, 22v/04

d.-rsin 23v/06, 44r/06, 48v/02

d.-yene 52r/07

d.-yersenüz 22v/11

d.-yesin 52r/07

d.-yü 4r/01, 4v/01, 5v/05, 8v/10,
24r/02, 26r/05, 41v/13

d.-yüp 5r/04, 11r/05, 20v/06, 23v/05,
24r/03, 28r/10, 28v/09, 34v/05, 35v/10, 37r/03,
38r/03, 39v/02, 39v/08, 39v/12, 40r/05, 43r/09,
44v/12, 52r/10, 54r/10, 56r/10, 57r/08

d.-yüverdi 40r/10

def: (Ar.) def, savma

d.+inden 16v/09

d.+ine 49r/02

def' ét- “def etmek, savmak”

d.-ecek 28r/09

d.-mek 12v/12

d.-üp 17r/07, 19r/07

def' eyle- “def etmek, savmak”

d.-yem 13r/03

def' ol- “def olmak”

d.-ma 38v/01

def'-i şer: (Ar. +Ar.) kötülük savma

d.+de 42r/08

def'-i Zâhid: (Ar.) Zahid'i def etmek

d.+üç 40r/06

defâyin: (Ar.) yere gömülmüş altın ve şâire gibi değerli eşya

d. 35r/06

defn: (Ar.) gömme, gömülme

defn ét- “gömmek”

d.-di 30r/08

d.-ersem 39v/10

d.-mişdür 19r/12

defn eyle- “gömmek”

d.-di 17r/12

deg-: değmek

d.-di 22v/07

degil: değil

d. 8v/07, 42r/04

d.+di 12v/07, 41r/08

d.+dür 5v/13, 24r/10, 24r/12, 25v/06,
38r/10, 38r/11, 38v/02, 44v/05, 45r/13, 46r/10,
47r/09, 49r/09, 52v/07, 55v/06, 56v/11

d.+sin 57v/13

degin: değin

d. 2v/03, 7v/08, 8v/12, 16r/07, 21v/08,
31v/06, 32r/08, 37r/11, 40r/06

degül: değil

d.+dür 8v/10

dehâir: (Ar.) defineler

d. 35r/06

dehân: (Far.) ağız

d.+ma 20v/06

dehān-ı murād: (*Far.*+*Ar.*) arzu ağzı

d.+ına 13r/08

del-: delmek

d.-di 11v/12

delālet: (*Ar.*) iz, işaret

delalet ét- “işaret etmek”

d.-üp 34r/11

delīl-i şaķāvet: (*Ar.*) bahtsızlık delili

d.+dür 42v/04

delk: (*Far.*) cübbe

delk-i hezār: (*Far.*+*Far.*) bin cübbe

d. 13v/01

delk-i zerķ: (*Far.*+*Ar.*) sofuların

giydiği mavi cübbe

d.+i 51v/06

dellāle: (*Ar.*) bir kadınla bir erkek veya bir erkekle bir kadın arasında aracılık eden kadın

d. 57r/07, 57r/10, 57v/08

d.+yem 57r/06

dem: (*Far.*) an, vakit, saat, zaman

d. 37v/07, 39v/10

d.+de 30r/02

d.+i 56r/09

demār: (*Far.*) helak, mahv, telef, ölüm

d. 11r/07

demār götür- “ölüm götürmek”

d.-düler 11r/07

demdeme: (*Far.*) hile, aldatma

d.+yile 25v/12, 44v/02

demende: (*Far.*) saldırıp kükreyen

d. 13v/08

dem-i nefes: (*Far.*+*Ar.*) nefes

d.+leri 28r/07

denā’et: (*Ar.*) alçaklık, adilik

d.+inden 53r/02

deniz: deniz

d.+e 33r/13, 35r/03

deñlü: denli

d. 5r/05, 5r/10, 6v/09, 8v/02, 17r/12, 30r/10

der: (*Far.*) -de, içinde

d. 10r/10, 14r/03

derd: dert

d.+e 18r/03, 39r/03

d.+i 36r/03

derece: derece

d.+sin 43v/10

d.+ye 7r/03, 44v/09

d.+yile 58r/04

derece-yi ‘ālī: (*Ar.*+*Ar.*) yüksek derece

d. 3r/13

derece-yi refī’: (*Ar.*+*Ar.*) yüksek, yüce

derece

d. 2v/12, 41r/02

der-gāh: (*Far.*) kapı

der-gāh-ı mülük: (*Far.+Ar.*)

hükümdarlar kapısı

d.+da 41v/10

der-gāh-ı şāh: (*Far.+Far.*) padişah kapısı

d.+a 4v/13

der-gümān ü töhmet: (*Far.+Ar.*) töhmet zannında

d. 38r/12

derhāl: derhal

d. 6r/05, 6r/06, 11r/08, 11v/12, 12v/03, 13r/04, 23r/12, 24r/11, 25v/02, 26r/09, 26v/05, 35v/13, 38r/08, 39r/10, 41v/03, 45r/13, 47v/06, 48r/03, 50v/01, 52v/08, 55r/07, 55r/11, 57v/10

der-kerem-i sehāvet ve luṭf:

(*Far.+Ar.+Ar.+Ar.*) cömertlik iyilik ve güzellik içinde

d. 35r/10

der-mezemmet-i ḥased: (*Far.+Ar.+Ar.*)

kıskançlık ve kınama içinde

d. 41r/05

dervīş ü dil-rīş: (*Ar.+Far.*) dertli derviş

dervīş ü dil-rīş ol- “dertli derviş olmak”

d.-up 56v/05

deryā: (*Far.*) deniz

d. 28r/04, 33v/06

d.+da 33v/01

d.+dan 34v/05

d.+ya 33v/01, 34v/04, 34v/10

deryā sefer: (*Far.+Ar.*) deniz yolculuğu

d.+in 27v/11

desti: (*Far.*) testi

d. 39v/02

d.+nüñ 39v/04

d.+sine 39r/10

d.+yi 39r/11, 39v/03, 39v/04, 40r/09, 40r/10

dest: (*Far.*) el

dest-i bī-engüşt: (*Far.+Far.*) parmaksız

el

d.+ini 13r/04

dest-i ḥiyānet: (*Far.+Ar.*) hayinlik eli

d.+ini 26v/01

dest-i taşarruf: (*Far.+Ar.*) tutum eli

d.+ını 56v/07

dest-māl: (*Far.+Far.*) el bezi

d.+ıla 20v/12

devā: (*Ar.*) deva, ilaç; çare

d. 36r/03

devā eyle- “çare bulmak”

d.-di 36r/03

devām-ı devlet: (*Ar.+Ar.*) devletin devamlığı

d. 16r/12

devāt ü vizāret: (*Ar.+Ar.*) bakanlık diviti

d.+i 56v/03

devāvīn-i ‘Acem: (*Ar.+Ar.*) İranlı şairlerin divanları

d.+i 3v/12	d. 10r/05
deve: deve	deycüre: (<i>Ar.</i>) çok karanlık
d. 52r/07	d. 46v/13
d.+lere 7v/06	dib: dip
devlet: devlet	d.+inde 20r/02
d.+i 33v/10	dibā: (<i>Far.</i>) renkli dokuma motiflerle süslü
devlet-hāne: (<i>Ar. +Far.</i>) ev, konak	lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
d. 15v/11	d. 32r/07
d.+sine 35r/04	dibā-yı muraşsa‘: (<i>Far. +Ar.</i>) kıymetli
devlet-hāne-yi melik: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>)	taşlarla süslenmiş ipek kumaş
padişah konağı	d. 25r/02
d.+e 29v/04	dikḳat: (<i>Ar.</i>) dikkat
devlet-hāne-yi ferāgat: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>)	<i>dikḳat eyle-</i> “dikkat etmek”
dinlenme yeri	d.-meyüp 39r/10
d.+e 53r/06	dil: dil
devlet-hāneyi merci‘ ü maşir:	d.+süz 24v/12
(<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar.</i>) dönülecek yerin karargahı	dil: (<i>Far.</i>) gönül, yürek, kalp
d.+de 56r/12	d. 43v/04
devlet-hāne-yi pādişāhī:	d.+ile 5v/06, 7r/01
(<i>Ar. +Far. +Far.</i>) padişahın konağı	d.+ine 36r/03
d.+de 15v/11	dil-ārām: (<i>Far. +Far.</i>) sevilen güzel
devlet-hāne-yi şahıye: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>)	d. 4v/08, 5r/03
şahın evi	dil-āvīz: (<i>Far. +Far.</i>) asılı duran kalp
d.+de 9r/06	d. 14r/01
devlet-i melik: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdarın	dil-cūlık: (<i>Far. +T</i>) gönül arama, gönül
devleti	çekeme
d. 10r/02	<i>dil-cūlık ét-</i> “gönül aramak”
devlet-i pāy-i-dār: (<i>Ar. +Far.</i>) sağlam	d.-üp 17v/09
devlet	

dil-cūylik: (<i>bkz. dil-cūlḳ</i>)	<i>dil uzat-</i> “bir kimse veya bir şey için kötü söylemek”
d. 51v/07	d.-up 48v/13
dil-firīb: (<i>Far.</i>) gönül aldatan, cazibeli, alımlı	dile-: dilemek
d. 51r/06	d.-di 12v/13, 14r/09, 18v/02, 20r/05, 21r/12, 23r/10, 24r/09, 26r/06, 26r/08, 29r/01, 31v/10, 33v/07, 34r/03, 42v/13, 55v/05, 57v/05
dil-firīb-i ‘ālem: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya güzeli	d.-diler 10v/04, 28v/10
d.+den 5r/11	d.-düm 3v/08, 21r/06
dil-i pür-süz: (<i>Far.+Far.</i>) çok yanık kalp	d.-r 19r/03, 34v/12
d.+üm 11v/06	d.-rem 55r/04, 57r/04
dilīr: (<i>Far.</i>) yürekli, cesur, yiğit	d.-rim 40r/04
d. 13v/08	d.-rsin 36r/05
dil-i sāfi: (<i>Far.+Ar.</i>) temiz kalpli	dimag: (<i>Ar.</i>) akıl, beyin
d. 4v/08	d.+ında 44r/04, 44v/11
dil-keş: (<i>Far.+Far.</i>) gönül çekici	dīn: (<i>Ar.</i>) din
d.+i 29v/02	d.+e 17v/01
dil-pezīr: (<i>Far.+Far.</i>) gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği	dinār: (<i>Ar.</i>) eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevi altın parası
d. 43v/05	d. 20r/04, 39r/09, 40r/08
dil-rübā: (<i>Far.+Far.</i>) gönül kapan, gönül alan	d.+ı 14r/10, 39r/10, 39v/03, 39v/09, 40r/08
d. 51r/06	dinle-: dinlemek
d.+lara 4v/08	d.-yenler 58r/08
dil-şād: (<i>Far.+Far.</i>) gönlü hoş, sevinmiş	direm: (<i>Far.</i>) akça, para; dirhem; gümüş para.
d. 21v/04	d. 40r/04
dil-şiken: (<i>Far.+Far.</i>) gönül kinci	dirīg: (<i>Far.</i>) men etme, esirgeme
d. +inden 20v/02	<i>dirīg ét-</i> “men etmek, esirgemek”

d.-meyeler 17v/11	d. 3v/13, 9r/12
d.-mezidi 56r/07	donlîk: şaşkınlık
<i>dirîğ eyle-</i> “men etmek, esirgemek”	d.+ın 12r/07
d.-meyem 31v/01	dost: (<i>Far.</i>) dost, arkadaş
d.-mezem 33r/11	d. 25v/08, 56r/05
<i>dirîğ olun-</i> “men olunmak, esirgenmek”	d.+dan 49v/13
d.-maya 22r/08	d.+ı 6r/01
dîvân: (<i>Ar.</i>) divan, büyük meclis	d.+umuz 54r/02
d.+a 36v/05	d.+uğ 52v/02
dîvân-ı şâhî: (<i>Ar. +Far.</i>) hükümdarın divanı	<i>dost ol-</i> “arkadaş olmak”
d.+den 37r/12	d.-dılar 15v/07
dîvâr: (<i>Far.</i>) duvar	dostlîk: (<i>Far. +T</i>) dostluk, arkadaşlık
d.+ını 11v/12	d.+ı 55v/05
diyâr: (<i>Far.</i>) memleket, ülke	dök-: dökmek
d.+a 12v/06, 13v/10, 31r/08, 47r/11, 47v/02, 49v/07, 49v/12	d.-di 24r/05
d.+da 10r/11, 31r/03, 32v/12, 35v/02, 49r/10	döktür-: dökmek
d.+dan 10v/10, 11r/04, 12r/03, 25v/11, 47v/12, 49r/13	d.-e 18v/03
d.+ı 17r/10	dön-: dönmek
d.+uğ 27v/05, 33v/05, 37v/07, 50v/13	d.-di 14v/13, 30r/07, 40r/01, 42v/06
diz-dâr: (<i>Far.</i>) kale muhafızı	d.-icek 35r/13
d. 31r/01	d.-üp 8r/08, 11v/10, 42r/03, 49r/06, 49r/13, 56v/04, 57r/10
d.+ına 30v/07	d.-mek 42v/04
dokuz: dokuz	döndür-: döndürmek
	d.-meye 13v/08
	dört: dört
	d. 13v/02

dördüncü: dördüncü

d.- 26v/12, 28r/02

du‘ā: (*Ar.*) dua

d.+ya 12v/03, 54r/04

du‘ā ét- “dua etmek”

d.-üp 5r/01

du‘ā-yı bā-iḥlās: (*Ar.+Far.+Ar.*)
gönülden gelen, samimi dua

d. 12v/04

du‘ā-yı ḥayr: (*Ar.+Ar.*) hayır dua

d.+ıla 58r/12

dū-hefte: (*Far.+Far.*) iki hafta

d. 25v/07

duḥter: (*Far.*) kız çocuğu,
kerime

d. 23r/05, 23r/07, 25v/02, 25v/05,
26r/11, 26v/04, 33r/07, 33v/13, 35r/01, 47v/13,
48v/01, 48v/02, 48v/13, 49r/04, 49v/10

d.+den 25r/07, 26r/01

d.+dür 42v/03

d.+e 25r/13, 33v/10, 47v/07

d.+i 24v/01, 25r/06, 25r/12, 25v/13,
26r/06, 26r/09, 33v/09, 41r/06, 41r/09, 47r/02,
47v/10, 47v/12, 48r/03, 48v/04, 49r/07, 49v/07,
50r/01, 50v/05

d.+ile 34v/09, 41r/09, 48r/02

d.+ini 44r/09

d.+leri 52v/06

d.+üj 25r/12, 33v/07, 46v/12, 47v/06,
49v/09

duḥter-i ‘ādil: (*Far.+Ar.*) adil kız

d. 34r/12

duḥter-i bāzırgān: (*Far.+Far.*) tacirin
kızı, kerimesi

d.+ıla 24v/06

duḥter-i gūlām: (*Far.+Ar.*) genç
çocuğun kerimesi

d.+ı 26r/03

duḥter-i ḥūb-aḥter: (*Far.+Far.*) yıldız
gibi güzel kız

d.+i 24v/13

duḥter-i ḥur-veş: (*Far.+Far.*) güneş
gibi kız

d.+i 25r/02

duḥter-i melik: (*Far.+Ar.*) hükümdarın
kızı, kerimesi

d. 44r/13, 44v/06, 48r/04

duḥter-i nev-resīde: (*Far.+Far.*) yeni
yetişme kız

d.+yi 44v/07

duḥter-i şāh: (*Far.+Far.*) hükümdarın
kızı, kerimesi

d.+ı 50v/04

duḥter-i vezīr ü melikūj nihāli:
(*Far.+Ar.+Ar.*) hükümdarın vezirinin
kerimesinin fidanı

d.+si 52v/03

duĥter-i zerger: (*Far.* + *Far.*)
kuyumcunun kerimesi

d. 41v/08, 42r/12, 42v/08, 42v/12,
43r/08

d.+i 42v/13

d.+üç 41r/12, 41v/01, 42r/04

duĥter-i ziver: (*Far.* + *Far.*) süslü kız

d. 22r/13

duhül: (*Ar.*) içeri girme, içine girme

d.+inde 47r/13

dür: (*Far.*) uzak

d. 51v/10, 55v/08, 55v/10

dür ol- “uzak olmak”

d.-asın 55v/08

d.-dı 55v/10

d.-mağ 10v/10

d.-sun 51v/10

dur-: durmak

d.-up 15r/04, 51v/07

dür-bîn: (*Far.*) dürbün

d. 40v/05

dut-: tutmak

d. 17r/08

d.-dı 55r/11

d.-dılar 23v/01, 26r/09

d.-mağ 54v/02

d.-mışdur 44v/11

d.-up 17r/10, 46v/04, 50v/03, 50v/05,
52v/08, 28r/01

dūzah: (*Far.*) cehennem, tamu

d.+ıla 3r/05

dügün: düğün

d.+üne 52v/02

dükkân: (*Ar.*) dükkân

d.+da 35v/04, 38r/01

d.+ı 35v/03, 35v/07

d.+ına 37v/09, 37v/13

dün: dün

d. 41v/08

d.+ki 44r/07

dünyâ: (*Ar.*) dünya

d.+da 17r/06, 17r/07, 37v/03

dür-i cevâhir: (*Ar.* + *Ar.*) mücevher kutusu

d. 55r/01

dür-dâne: (*Far.*) inci tanesi

d.+yi 24r/02

dürer: (*Ar.*) büyük inci taneleri.

d.+ile 51v/13

dürr: (*Ar.*) inci

d. 22v/09, 24r/12

d.+i 22v/05, 22v/07, 22v/08, 23r/02,
23r/04, 23r/10, 23v/02, 23v/11, 24r/03, 24r/03,
24r/09, 24r/12, 37v/09, 37v/12, 38r/05, 38r/05,
38r/08, 38r/09, 38r/10, 38v/06, 38v/07, 38v/09,
38v/13, 39r/02

d.+ile 23v/11, 24r/02	d.-e 41v/03, 52r/06
d.+ini 24r/02, 24r/09	d.er 53v/08
d.+leri 24r/07	d.-erse 49v/04
d.+üñ 23r/05, 24r/10, 38v/04	d.-mişdür 35v/09
dürr-i h̄oş-âb: (<i>Far.+Far.</i>) parlak, berrak inci	d.-sün 22v/05
d. 22v/03	d.-tiler 8v/07
dürr-i pâdişâh: (<i>Far.+Far.</i>) padişahın incisi	d.-tüm 36r/10
d. 23r/03	d.-üp 11r/10, 38r/13, 46r/07, 46r/12, 56v/05
dürr-i şemin: (<i>Far.+Ar.</i>) pahalı, kıymetli inci	düşmân: (<i>Far.</i>) düşman
d. 23r/08	d. 13v/06, 13v/09, 13v/10, 16v/12, 19r/01
d.+i 37v/08, 38r/03	d.+a 13r/09, 14v/11, 17r/10
dürüd taḥiyyet: (<i>Far.+Ar.</i>) medih ve selamlar	d.+dan 13v/11, 15v/12
<i>dürüd taḥiyyet ét-</i> “selam vermek”	d.+ı 14r/02
d.+mekden 3v/07	düşmân-ı kâhir: (<i>Far.+Ar.</i>) kahrolası düşman
dürüg: (<i>Far.</i>) yalan, gerçek olmayan söz	d. 10v/03
d.+ıla 19r/02	düşvâr: (<i>Far.</i>) güç, zor
düş: hayal, rüya	d.+dur 22r/03
<i>düş ét-</i> “hayal etmek”	düz-: düzmek
d.+le 28v/08	d.-üp 13v/09
düş-: düşmek	ebâ’: (<i>Ar.</i>) bir şeyi geri döndürmek, çevirmek
d.-di 11r/08, 13r/05, 25v/03, 31v/07, 49r/08	e. 10v/09
d.-diler 52v/05	ebleh: (<i>Ar.</i>) pek akılsız, ahmak, bön, alık
d.-düğini 13r/10	e.+lerdür 22v/09
d.-düñ 12v/07	ebvâb-ı en‘âm-u ikrâm: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) irkram ve nimetler kapıları

- e.+1 32v/03
- ecel:** (*Ar.*) ecel
- e.+den 44r/03, 47v/04
- ecel yētiş-* “ecelin gelmesi”
- e.-üp 14r/08
- ecr-i cezîl:** (*Ar.+Ar.*) bol sevap
- e. 16r/02
- edâ’:** (*Ar.*) yerine getirme
- e. 10v/08, 13r/01, 40r/07, 44r/12
- edâ’ ét-* “yerine getirmek”
- e.+mekde 13r/01
- e.-iveresin 44r/12
- e.-üp 40r/07
- edâ’-yî mülâzemet:** (*Ar.+Ar.*) yerine getirilmesi lazım
- e.+de 8v/11
- edeb-i harb-u silahşorlık:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) savaş ve savaşçılık usulü
- e. 30v/08
- edeb-i ri’âyet:** (*Ar.+Ar.*) saygı ve zariflik
- edeb-i ri’âyet ét-* “saygı ve zariflik etmek”
- e.-üp 7r/07
- edibbâ:** (*Ar.*) edebiyatçılar
- e.+ya 56r/01
- édin-:** edinmek
- e.-di 9r/09
- e.-diler 7v/03
- e.-meyince 23v/05
- e.-mişidi 51r/13
- e.-üp 56r/05
- ef’âl:** (*Ar.*) işler, ameller
- e.+ını 26r/13
- e.+uñ 37v/05
- efgân:** (*Far.*) figan, inleme, bağrışma
- efgân ét-* “figan etmek”
- e.-üp 26r/10
- efgân u nevha:* (*Far.*) inleme ve ağlama
- efgân u nevha ét-* “inleyip ağlamak”
- e.-üp 19r/02
- efrûz:** (*Far.*) şule
- e. 24v/11
- efsun:** (*Far.*) büyü, sihir
- e. 52r/04
- e.+ıla 48v/01
- efvâc-ı emvâc:** (*Ar.+Ar.*) takımlar ve dalgalar
- e. 27v/08
- efvâh-ı ‘ulemâ:** (*Ar.+Ar.*) alim ağızları
- e.+dan 12r/11
- efzâliyet:** (*Ar.*) öncelik
- efzâliyet vēr-* “öncelik vermek”
- e.-di 3v/01
- eger:** eğer
- e. 6r/04, 7v/09, 10v/13, 12v/07, 12v/08, 12v/09, 14r/11, 14v/01, 14v/08, 15r/02, 15r/02,

16v/02, 16v/04, 19r/01, 19r/04, 21r/10, 22r/04,
22v/11, 23r/11, 25r/05, 25v/09, 26r/13, 26v/03,
28r/09, 29r/02, 31r/13, 37v/04, 39v/01, 39v/09,
39v/10, 40r/03, 41v/11, 42r/05, 44v/01, 46r/05,
46r/09, 46r/11, 47v/11, 48r/06, 48r/08, 48v/05,
49r/03, 49r/11, 49v/03, 49v/05, 50r/04, 50r/12,
50v/01, 52r/01, 52r/02, 54v/03, 55r/01, 56v/12,
58r/01

egerçi: (Far.) eğer, eğer ki, meğer ki

e. 5v/09, 8v/03, 13r/11, 14v/03, 19r/08,
41r/08, 44r/02, 48v/01, 55r/04, 55v/06, 58r/03

eglen-: eğlenmek

e.-meyüp 40r/05

ehl: (Ar.) sahip, malik, mutasarrıf olan

ehl ol- “sahip olmak”

e.-a 53r/08

ehl-i başîret: (Ar.+Ar.) seziş, anlayış,
sağgörüş ehli

e. 46r/03, 52v/13

ehl-i Cennet: (Ar.+Ar.) Cennet ehli

e.+i 37v/03

ehl-i fesād: (Ar.+Ar.) kötülük ehli

e. 26v/09

ehl-i geşt: (Ar.+Far.) gezme ehli

e.+i 32v/12

ehl-i geşte: : (Ar.+Far.) gezme ehli

e.+ye 28v/01

ehl-i kâfile: (Ar.+Ar.) kervan ehli

e. 31r/04

ehl-i kal'a: (Ar.+Ar.) kale ehli

e.+nuş 30v/11

ehl-i kerem: (Ar.+Ar.) kerem ehli

e. 37r/05

e'imme: (Ar.) imam

e. 23v/10

e.+ye 35r/04

e'imme-yi kuzât: (Ar.+Ar.) imam

kadılar

e. 17v/05

ekl: (Ar.) yemek yeme

ekl êt- “yemek yemek”

e.-mişdür 31r/13

ekmeli't-tahıyyât: (Ar.+Ar.) pek selamlar

e. 3v/05

ekşer: (Ar.) çoğu

ekşer-i evkât: (Ar.+Ar.) çoğu zamanlar

e.+da 33r/07

ekşer-i murādât: (Ar.+Ar.) çoğu arzular

e.+mı 42r/06

eksil-: eksilmek

e.-üp 41v/02

eksük: eksik

eksük ko- “eksik bırakmak”

e.-madı 41v/09

el: el

e. 12r/03, 24r/09, 28v/01, 30r/06,
31v/05, 32v/03, 48r/11, 48v/05, 55r/04, 55r/10

e.+den 10r/06, 35v/10, 55r/04	<i>eline gir-</i> “yakalanmak”
e.+e 20r/02, 24v/01, 28v/07, 42r/04, 55r/02	e.-di 16v/12
e.+i 56v/10	<i>el ur-</i> “el uzatmak”
e.+imden 40v/04	e.-up 12r/03
e.+ime 13r/03	el uzat- “el uzatmak”
e.+imüzden 52v/01	e.-up 24r/09, 31v/05, 55r/10
e.+in 9r/07, 11r/04, 29r/09	<i>el vër-</i> “yardım etmek”
e.+inde 12r/06, 45r/10, 55r/06, 55r/06	e.-e 48r/11
e.+inden 22v/10, 52r/13	e.-se 48v/05
e.+ine 11r/03, 15r/08, 15r/09, 16v/12, 28r/13, 28v/06, 28v/12, 30v/05, 30v/13, 32v/08, 33v/03, 36v/01, 36v/04, 38r/03, 44v/13, 45r/06, 50r/13, 55r/06	e.-ürse 6r/12
e.+ini 20v/13, 31v/06, 36v/09, 43r/10, 57v/03	el-bābi'l-tāsi' fi'l-ictināb-i 'an şuḥbeti'l- eşrāri: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dokuzuncu bölüm kötü insanlarla arkadaşlık etmekten sakınmakla ilgili
e.+inüze 34v/01	e. 53r/03
e.+iyile 31v/10	el-bābi'r-rābi' fi medḥiṣ'-şecā'ati ve'r- rücūliyyeti: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dördüncü bölüm mertlik ve cesaretlik ilgili
e.+lerini 36r/02	e. 9v/05, 26v/11
e.+üme 3v/13, 25v/09, 39v/06, 51v/02	el-bābi's-sābi' fi men'i'ş-şirki ve'l-ḥasedi: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ yedinci bölüm hasetlik ve Allah'a ortaklık koşmayı yasaklamakla ilgili
e.+ümü 13r/02	e. 9v/09, 40v/07
e.+üğe 34v/07, 52r/02	el-bābi's-sādis fi medḥi'ş-şikat-i ve'l-emānet-i: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ altıncı bölüm emanet ve güveni övmekle ilgili
e.+üjü 57v/03	e. 9v/07, 37r/08
e.+üjüyle 18r/06	el-bābi't-tāsi' fi'l-tecennüb 'an şuḥbetü'l- eşrāri: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dokuzuncu bölüm kötü insanlarla arkadaşlık etmekten sakınmakla ilgili
<i>el çek-</i> “vazgeçmek”	e. 9v/10
e.-üp 32v/03	
<i>el vër-</i> “ suçlu bir kimseyi haber verip yakalatmak, ihbar etmek”	
e.-di 24v/01	

el-bābü'l-evvel fi-şifati'l-mu'dileti ve'l-inşāf:
(*Ar.*) bölüm adı/ birinci bölüm insaflık ve adalet
sıfatlarıyla ilgili

e. 9v/02, 9v/11

el-bābü'l-hāmis fi beyā-ı's-sahāvati: (*Ar.*)
bölüm adı/ beşinci bölüm cömertliği beyan
etmekle ilgili

e. 32r/05

**el-bābü'l-hāmis fi-beyanı's-sahāvati ve'l-
semmāheti:** (*Ar.*) bölüm adı/ beşinci bölüm
cömertlik ve hoşgörülüğü beyan etmekle ilgili

e. 9v/06

**el-bābü's-sālis fi ikāmeti's-siyāseti ba'de't-
teftiş:** (*Ar.*) bölüm adı/ üçüncü bölüm teftiş
ettikten sonra siyaset kurmakla ilgili

e. 21v/06

**el-bābü's-şālis fi-ikāmeti's-siyāseti ba'de'l-
teftişi ve'l-tafahhuş:** (*Ar.*) bölüm adı/ üçüncü
bölüm soruşturup teftiş ettikten sonra siyaset
kurmakla ilgili

e. 9v/04

el-bābü's-şāmin fi kitmāni's-sırri 'ani'l-nisā'i:
(*Ar.*) bölüm adı/ sekizinci bölüm kadınlardan sır
saklamakla ilgili

e. 45v/10

**el-bābü's-şāmin fi-ketmani's-sırri 'ani'n-
nisveti:** (*Ar.*) bölüm adı/ sekizinci bölüm
kadınlardan sır saklamakla ilgili

e. 9v/08

el-bābü's-şāni fi -şifati'l-hilmi ve'l-vaqār:
(*Ar.*) bölüm adı/ ikinci bölüm yumuşak
huyluluk ve ağır başlılık sıfatlarıyla ilgili

e. 9v/03, 16r/04

elbette: (*Ar.*) elbette

e. 23r/09, 33r/09, 37r/06

elem: (*Ar.*) ağrı, acı, sızı, sancı; keder, dert,
maddi ve manevi ızdırap

e.+inden 35v/01

elem ü sūz: (*Ar. +Far.*) acı ve ızdırap

e.+ıla 36r/04

el-haḫ: (*Ar.*) hakikaten, doğrusu, doğrusu ya

e. 30v/09, 46v/12, 49v/02

el-'iyāzü bi'l-lāh: (*Ar.*) Allah'a sığındık,
Allah'a sığınırım yahut sığınırız, Allah
esirgesin, Allah korusun

e. 26r/13

el kılıca ur-: elini kılıcma götürmek

e.-dı 18v/06

elli: elli

e. 35v/11, 36r/02, 50v/11

emānet: (*Ar.*) emanet

e. 37v/01

e.+dür 38r/02

e.+ile 3v/01

e.+ine 37v/07

emār: (*Ar.*) şenlendirme, bayındır hale getirme

e. 21r/13

emāret: (*Ar.*) emirlik, beylik, prenslik

emāret-i emār: (*Ar. +Ar.*) emirlik imarı

e. 53v/04

emāret-i meberret: (Ar. +Ar.) hayır işleme emirliği	e.-ün 23v/11
e. 35v/05	e.-üp 10v/13, 12v/05
emîn: (Ar.) emin	<i>emr eyle-</i> “emr etmek, buyurmak”
e. 54v/04	e.-di 4v/12, 15v/09, 21r/11, 26r/09, 26v/05
e.+ile 37v/05	<i>emr ol-</i> “emr olmak”
<i>emîn ol-</i> “emin olmak”	e.-ındı 36v/09, 52v/08
e.-am 23r/12	e.-ursa 14r/11
e.-maz 39v/10	emr-i haqq: (Ar. +Ar.) (Allah'ın emri)
emîrû'lmü'minîn: (Ar.) müminlerin emiri, Hz. Muhammed'in halifesi, (padişah)	ölüm
e. 3v/01, 3v/02, 3v/03, 12r/11	e.+a 12r/08
e.+i 3r/13	emr-i pâdişâh: (Ar. +Far.) padişah
emr: (Ar.) emir, buyruk	ermri
e. 12v/05, 14r/11, 19r/05, 21r/11, 23v/05, 31v/08, 35r/04, 36r/02, 36v/08, 36v/09, 43r/09, 48v/13, 52v/08, 52v/11, 55r/13, 57v/10	e.+uğ 21r/09
e.+e 8r/01, 8r/02, 18v/04, 22r/03, 51r/09	emsal: (Ar.) numuneler, örnekler
e.+i 29v/06	e. 3v/09, 45v/08
e.+ine 27v/03	emti'a: (Ar.) kumaşlar; satılacak şeyler, mallar
e.+iyile 40v/01	e. 33v/07
<i>emr ét-</i> “buyurmak”	emti'a u aqmışe: (Ar. +Ar.) mallar ve kumaşlar
e. 13v/04	e. 27v/08
e.-di 9r/05, 23r/04, 23v/05, 24v/0, 30r/04, 31v/08, 35r/04, 36r/02, 43r/09, 48v/13, 52v/11, 55r/13, 57v/10	emvâc-ı ğam: (Ar. +Ar.) gam dalgası
e.-diler 36v/08	e. 47r/05
e.-erse 23r/11	emvâl: (Ar.) mülkler, para ile alınan şeyler
	e.+ına 56v/08
	emvâl-ı bî-nihâye: (Ar. +Ar.) sonsuz mülkler
	e. 13v/05

emvāl u esbāb: (*Ar.*+*Far.*) mülkler ve giyimler

e. 35r/13

enbiyā: (*Ar.*) müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler

e. 2v/10

encümen: (*Far.*) cemiyet, meclis, şura, komisyon; takım

e.+de 24r/07

encümen-i encum: (*Far.*+*Ar.*) yıldızlar takımı

e.+ını 53r/04

encümen-i nisvān-ı selāṭīn:
(*Far.*+*Ar.*+*Ar.*) sultan kadınlarının meclisi

e. 52v/03

endām: (*Far.*) endam, vücut, beden, biçim; boy, boy bos; cisim

e. 30r/12

e.+uñ 33v/08

endişe: (*Far.*) endişe, düşünce; korku; şüphe

endişe eyle- “endişe etmek”

e.-di 11v/03

endişe-nāk: (*Far.*+*Far.*) düşünceli, kederli, sıkıntılı

endişe-nāk ol- “düşünceli olmak”

e.-dı 52r/09

enduh-ı ğuşşa: (*Far.*+*Ar.*) gam ve keder

e.+ya 17v/13

e.+yı 20r/12

engüş: (*Far.*) parmak

engüş-i melik: (*Far.*+*Ar.*) padişah parmağı

e.+e 55r/10

engüş-i mübârek: (*Far.*+*Ar.*) mübarek parmak

e.+inden 55r/07

enīs: (*Ar.*) dost, arkadaş; yar, sevgili.

e.+iyile 4v/01

enīs ol- “dost olmak”

e.-asın 54r/03

enīs ü celīs: (*Ar.*+*Ar.*) dost ve arkadaş

enīs ü celīs ol- “dost ve arkadaş olmak”

e.-up 41r/10

enüş-i revān: (*Far.*+*Far.*) akıp giden sevinç

e. 4v/05

envā’: (*Ar.*) çeşitler, türler

e. 55v/08, 58r/02

envā’-ı a’tāf: (*Ar.*+*Ar.*) türler ve sınıflar

e.+ı 2v/07

envā’-ı ‘atāyā: (*Ar.*+*Ar.*) çeşitli hediyeler

e. 32r/09

envā’-ı ‘azāb: (*Ar.*+*Ar.*) çeşitli işkenceler

e.+ıla 26v/06

envā'-ı cevāhir: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli mücevherler	envā'-ı 'uqūbāt-ı derekāt: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) çeşitli cezalar ve cehennem alt dereceleri
e. 9r/02	e. 3r/04
envā'-ı elṭāf: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli iyilikler	envā'-ı 'ulūm: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli bilimler
e. 13r/05	e. 6r/03
envā'-ı emti'a: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli mallar	envā'-ı ziyāfet: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli ziyafetler
e. 6v/02	e. 46v/08
envā'-ı fitne: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli fitneler	envār-ı şecā'at: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli cesaretlikler
e.+ler 15r/03	e. 30r/13
envā'-ı ḥired ü ḥaşāfet: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) çeşitli akıl ve olgunluk	er: er, erkek
e. 56v/02	e.+den 13v/08
envā'-ı ḳadr: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli kıymetler	erbāb-ı mülūk: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdarlar
e.+e 43v/12	e.+e 21v/05
envā'-ı ni'am: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli nimetler	eren: eren
e. 11r/12	e.+ler 30r/05
envā'-ı siyāset: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli siyasetler	erim: menzil
e.+ile 58r/05	e.+üñ 52v/05
envā'-ı telaṭṭuf: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli lütüfler	erişdür-: eriştirmek
e. 54r/01	e.-üp 30r/06
envā'-ı temelluḳ: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli malikler	erit-: eritmek
e. 56v/11	e.-di 41r/13
envā'-ı 'uqūbāt: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli cezalar	erkān-ı devlet: (<i>Ar. +Ar.</i>) devletin ileri gelenleri
e.+ıla 43r/10	e. 37r/10
	erzānī: (<i>Far.</i>) ucuzluk
	<i>erzānī ḳıl-</i> "ucuz yapmak"

e.-a 16r/03	esb-i te'emmül: (<i>Far.+Ar.</i>) ideal at
e.-dı 3r/01, 3r/13, 31r/02	<i>esb-i te'emmül ol-</i> “ideal at olmak”
eşār-ı bezeri: (<i>Ar.+Ar.</i>) gevezelik eseri	e.-up 3v/11
e. 35v/08	esb u ādem: (<i>Far.+Ar.</i>) adam ve at
esbāb: (<i>Ar.</i>) giyimler, giyecek şeyler	e.+i 30r/05
e.+ı 11v/09, 12r/02	esb u silāh: (<i>Far.+Ar.</i>) at ve silah
e.+ımı 13v/09, 46v/10	e.+ıyıla 13v/02
e.+uğu 49v/11	esb ü ester: (<i>Far.+Ar.</i>) at ve katır
esbāb-ı bezm: (<i>Ar.+Far.</i>) toplantı	e. 6v/02
giysileri	eşer: (<i>Ar.</i>) nişan, iz, alamet
e.+i 7v/12	e. 27r/04
esbāb-ı ceng: (<i>Ar.+Far.</i>) savaş elbisesi,	<i>eşer ko-</i> “iz bırakmak”
zırh	e.-madı 30r/03
e. 10v/03	<i>eşer ol-</i> “iz olmak”
esbāb-ı saltanat: (<i>Ar.+Ar.</i>) saltanat	e.-sa 27r/04
giysileri	esīr: (<i>Ar.</i>) tutsak
e.+ı 35r/05	e. 28r/06
esbāb-ı vāfir: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok giysiler	esīr-i muḳayyed: (<i>Ar.+Ar.</i>) hapis olan
e. 11v/07	tutsak
esb: (<i>Far.</i>) at, beygir, feres	e.+i 29r/03
esb-i bād-pāye: (<i>Far.+Far.</i>) rüzgar atı	e.+lerden 29r/07
e. 28v/11	e.+leri 29r/06, 29r/06
esb-i melik-zāde: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>)	<i>esīr et-</i> “tutsak etmek”
hükümdar oğlunun atı	e.-diler 28r/01
e. 31v/04	<i>esīr ol-</i> “tutsak olmak”
esb-i tāzī: (<i>Far.+Far.</i>) Arap atı	e.-mak 28r/02
e. 9r/03	
e.+ye 9r/05	esnā: (<i>Ar.</i>) esna, ara, aralık, vakit, sıra

e.+da 3v/12, 18v/07, 30r/12, 56r/11	è.-düm 5r/12
eğna'ı kelam: (<i>Ar.+Ar.</i>) söz sırasında	è.-elüm 12v/09, 27r/09, 49r/12
e.+da 21v/11, 32r/12	è.-içek 45r/11
eşnā-yı kelām: (<i>Ar.+Ar.</i>) söz sırasında	è.-mişem 12r/11
e.+da 40v/10, 47v/09	è.-mişidi 17r/11
eşnāf: (<i>Ar.</i>) sınıflar, çeşitler, cinsler, zümreler, kategoriler	è.-üp 12r/05, 18r/11, 20v/09, 31r/06, 43v/06, 44v/08, 49r/04
eşnāf-ı el'tāf: (<i>Ar.+Ar.</i>) çeşitli nezaketler	eşk-i rīzān: (<i>Far.+Far.</i>) dökülen gözyaşı
e. 55r/03	e. 50r/07
e.+ıla 2v/07	eşref-i cemī'i mevcūdātdur: (<i>Ar.+Ar.</i>) tüm mahlukların en şerefli
eşnāf-ı a'tāf: (<i>Ar.+Ar.</i>) merhametle, şefkatler sınıfı	e.+dur 2v/02
e. 13r/05	eşribe: (<i>Ar.</i>) içilecek şeyler, içkiler
eşnāf-ı mekremet: (<i>Ar.+Ar.</i>) saygı, ağırlama sınıfları	e. 32v/12
e. 46v/08	e's-şehīr bi's-şidki: (<i>Ar.+Ar.</i>) sadakatte meşhur
esrār: (<i>Ar.</i>) sırlar	e. 3v/08
e.+dan 47v/08	et: et
esrār-ı 'ulūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilim sırları	e.-inden 53r/02
e.+a 56r/04	êt-: etmek
'eş'ār-ı tarab-engīz: (<i>Ar.+Ar.</i>) neşe uyandıran şiirler	è.-di 19r/05, 19v/02, 39r/09
e.+e 6v/09	è.-digi 37r/04
eşirrā: (<i>Ar.</i>) kötüler	è.-diler 24v/02
e.+nuş 16v/09	è.-dügüñ 55r/03
eşit-: işitmek, duymak	è.-dükden 5r/02
è.-di 5v/06, 27v/11	è.-düklerin 24v/02
	è.-dün 12v/07, 55r/11
	è.-dünise 43r/09

è.-dürürem 11r/01	etfâl: (<i>Ar.</i>) çocuklar
è.-e 10r/06, 34v/05	e.+da 30v/10
è.-e dururıdı 39r/02	eṭrâf: (<i>Ar.</i>) çevre
è.-elüm 57r/07	eṭrâf-ı 'âlem: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya çevresi
è.-em 42r/09	e. 3v/11
è.-erdi 56r/08	eṭraf-ı memâlik-: (<i>Ar.+Ar.</i>) krallık
è.-eridi 20v/09	çevresi
è.-erem 21r/09	e.+i 10r/11
è.-erken 30v/02, 30v/02	ètmek: ekmek
è.-mek 26v/02	è. 33r/02
è.-erler 48v/08	ètmek hâzînesi: (<i>T+Ar.</i>) ekmek
è.-medüm 36r/05	hazinesi
è.-medün 18v/09	è. 26v/02
è.-mege 31r/03	ev: ev
è.-mek 17r/03, 48r/07, 48r/09	e.+de 22v/13, 54v/02
è.-mekde 10v/08	e.+e 39r/10
è.-memek 22r/08	e.+i 39r/13
è.-meyüp 10v/11, 36v/08, 48r/07	e.+inde 23v/01, 50r/07, 51v/11
è.-miş 51v/03	e.+ine 24r/01, 38r/04, 40r/07, 42r/13,
è.-mişlerdür 21r/08	45r/09, 52r/02
è.-mişleridi 47v/09	e.+lerine 22v/01
è.-sem 18v/11	e.+lerinüj 38r/07
è.-üp 9r/02, 10; 24r/11, 36r/12, 41v/09,	e.+üj 11v/12, 11v/13
43r/02, 43r/06, 55v/07	evliyâ' : (<i>Ar.</i>) keramet sahibi olanlar, erenler
etbâ' : (<i>Ar.</i>) birinin sözüne, işine, mesleğine	e.+sım 2v/08
uyanlar	evrâd: (<i>Ar.</i>) okunması adet olunan dini dualar
e.+ından 47v/07	e.+a 40r/07
	evsâf: (<i>Ar.</i>) sıfatlar, kaliteler

e.+ıla 5r/11

e.+ından 51r/01

evşâf-ı hamîde: (Ar.+Ar.) güzel sıfatlar,
vasıflar

e.+sini 5v/05

evvel: (Ar.) önce, ilk, birinci, başlangıç

e. 28r/01, 42r/09

e.+den 39v/08

evvelâ: (Ar.) birinci olarak, her şeyden önce,
ilkkönce

e. 14v/03

evvelki: (Ar.) birinci, ilk; eski

e. 25v/04

e.+den 8v/11

ey: (Ar.) nida için ve nidaya cevap için
kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi manalara
gelir

e. 5r/02, 6r/09, 11v/05, 22v/10, 24r/08,
24r/11, 25v/08, 26r/05, 27v/01, 29r/12, 33r/08,
34v/06, 34v/09, 41v/05, 51v/02, 52v/01, 55v/03,
55v/03, 55v/03

e.+dür 3v/08, 19v/07, 43v/01, 48v/10

ëyit-: söylemek

e. 19v/07, 27r/09, 57r/11

e.-di 5v/08, 7v/12, 8v/02, 8v/06, 8v/07,
10r/02, 11r/12, 12r/02, 12v/07, 12v/08, 12v/10,
13r/05, 13r/07, 13r/11, 13r/13, 13v/13, 14r/10,
14r/11, 14r/12, 14v/01, 14v/07, 14v/10, 15r/08,
15v/02, 15v/04, 16r/12, 17r/06, 17v/13, 18r/02,
18v/04, 18v/09, 18v/13, 19r/10, 19v/05, 20r/04,
20r/10, 20r/13, 20v/02, 21r/07, 21r/09, 22v/04,

22v/10, 22v/12, 23r/06, 23r/07, 23r/10, 23v/02,
23v/05, 23v/09, 24r/08, 24r/10, 24v/05, 24v/08,
25r/05, 25r/13, 25v/08, 26r/10, 26r/11, 26r/12,
26v/02, 26v/07, 27r/03, 27r/09, 29r/04, 29r/12,
29v/02, 29v/04, 31r/06, 31r/10, 31v/11, 32r/13,
32v/08, 34r/06, 33r/10, 34v/04, 34v/05, 34v/12,
35r/08, 35v/12, 35v/13, 36r/05, 36v/01, 37r/01,
37v/01, 38r/02, 38r/10, 38r/13, 38v/01, 38v/09,
39r/03, 39r/06, 39v/01, 39v/05, 40r/03, 40r/13,
40v/02, 40v/04, 40v/12, 41v/05, 41v/09, 42r/04,
42v/04, 42v/10, 43r/03, 43r/07, 43r/08, 43r/12,
42r/07, 44r/02, 44r/06, 44r/08, 44v/03, 45r/04,
45r/05, 45v/01, 45v/04, 46r/04, 47r/08, 47r/10,
47r/11, 47v/10, 47v/12, 48v/03, 48v/01, 48v/02,
48v/03, 48v/07, 48v/10, 49r/03, 49r/07, 49r/10,
49r/11, 49r/13, 49v/11, 49v/12, 50r/04, 50r/08,
50r/09, 50r/11, 50r/12, 50v/07, 51v/01, 51v/03,
51v/09, 52r/05, 52r/11, 52v/05, 53r/07, 53r/08,
53v/06, 54r/01, 55r/02, 55v/03, 55v/06, 55v/07,
55v/09, 56r/13, 56v/09, 57r/04, 57r/07, 57r/11,
57v/03, 57v/05, 57v/08, 57v/10, 57v/12, 57v/13,
58r/01, 58r/03, 58r/05

e.-diler 34r/11, 45r/09

e.-ür 32r/02

e.-ürdi 33r/07

eyle: öyle

e. 16v/07, 20r/02, 57r/08

e.+dür 57v/13

eyle et- "öyle yapmak"

e.-diler 50v/03

eyle kıl- "öyle yapmak"

e.-dılar 18r/13

eyle-: etmek, yapmak

e. 45r/06	f.+e 36r/10
e.-di 5r/05, 6v/06, 8v/12, 30r/10, 43r/02	faqr u fāqa: (Ar.+Ar.) yoksulluk
e.-dün 13r/06	f.+sından 19v/13
e.-mege 3v/08	f.+ya 56v/06
e.-yeler 21v/13	fāl: (Ar.) fal, uğur; talih deneme
e.-yem 25r/07	f. 38r/13, 51v/12
eyü: iyi	<i>fāl açtır-</i> “hemen fal açmak”
e. 24r/03, 38r/13	f.-düm 51v/12
éyüt-: söylemek	<i>fāl tut-</i> “fal tutmak”
e.-düm 4r/07	f.-mamışlardır 38v/01
eż’āf: (Ar.) daha (en, pek) zayıf, dermansız, kuvvetsiz	fālcı: (Ar.+T) falcı
e.+ı 28v/06	f.+lar 51v/06
eż’āf u mużā’af: (Ar.+Ar.) katların katı	farāyız: (Ar.) farz olunan namaz
<i>eż’āf u mużā’af ol-</i> “katların katı olmak”	f.+ı 40r/07
e.-urıdı 41r/11	fārig: (Ar.) boş, boş kalmış, işini bitirmiş
faķır: (Ar.) zengin olmayan, yoksul, parasız	<i>fārig ol-</i> “boş kalmak, işini bitirmek”
f. 20r/04	f.-duğdan 9r/09, 39r/11, 40r/08, 46v/07
f.+i 20r/03	f.-ıp 32r/11
faķr: (Ar.) fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık	f.-urdu 54v/11
f.+ından 56v/06	farķ: (Ar.) fark
faķr u ihtiyāc: (Ar.+Ar.) yoksulluk ve ihtiyaç	<i>farķ olun-</i> “fark olunmak”
f.+ından 27r/08	f.-a 22r/09
faķr u meskenet: (Ar.+Ar.) yoksulluk ve fakirlik	farķ: (Ar.) aşırılık
	farķ-ı ‘adl: (Ar.+Ar.) adalette aşırılık
	f. 10v/01
	farķ-ı emānet: (Ar.+Ar.) emanette aşırılık

f. 22v/08	f. 3v/13
farṭ-ı fiṭnat: (Ar.+Ar.) zihin açıklığında aşırılık	faşl: (Ar.) ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm
f.+ile 5r/13	<i>faşl eyle-</i> “kesmek, bölmek”
farṭ-ı fütüvvet: (Ar.+Ar.) cömertlikte aşırılık	f.-ye 34r/11
f. 33r/09	faşl-ı dil-firīb: (Ar.+Far.) gönül aldatan bölümü
farṭ-ı ḥayā: (Ar.+Ar.) utanmada aşırılık	f. 41v/05
f.+yla 3v/03	faşl-ı hikāyet-i belīg: (Ar.+Ar.+Ar.) düzgün hikāye bölümü
farṭ-ı ḥışm: (Ar.+Far.) öfkede aşırılık	f. 9r/10
f.+ından 30v/05	faş: (Far.) duyulma
farṭ-ı kerāmāt: (Ar.+Ar.) ikramda aşırılık	<i>faş ol-</i> “duyulmak”
f. 3r/10	f.-dı 31r/03, 31v/12
farṭ-ı vahşet: (Ar.+Ar.) yabanilikte aşırılık	fāyide: (Ar.) fayda, menfaat, kazanç
f.+inden 42v/06	f. 54v/03, 57r/09
farz ‘ayīn: (Ar.) aynen gerekli	f.+sinden 34r/04
f.+dür 32v/05, 52v/13	<i>fāyide vēr-</i> “fayda etmek”
fasāhāt: (Ar.) güzel ve açık konuşma	f.-medi 33v/05, 38r/09
f. 8r/09	fāyik: (Ar.) fevkinde bulunan, manevi olarak üstünde olan
f.+da 43v/03	f. 17r/02
fasāhāt-ı nuṭḳ: (Ar.+Ar.) güzel konuşma ve söyleyiş	fayizü’r-rā’fe: (Ar.+Ar.) rahmette, bağışlamakta bolluk
f.+ıla 51v/07	<i>fayizü’r-rā’fe ol-</i> “bağışlaması bol olmak”
fasāhāt-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam güzel konuşma	f.-makda 14r/06
f.+ıla 53v/09	fayşal: (Ar.) kesin hüküm, karar
fāsiḥü’l-‘ibare: (Ar.+Ar.) açık ve düzgün sözlü	<i>fayşal bul-</i> “karar bulmak”

f.-maz 34r/13	f.-di 47r/06
fażalât-ı fużülî: (<i>Ar.+Ar.</i>) lüzumsuz pislikler	ferâğ-ı zamîr: (<i>Ar.</i>) vicdandan ayrılma
f. 44v/11	f.+ile 25v/12
fażl ü hüner: (<i>Ar.+Ar.</i>) üstünlük ve becereklilik	ferâh: (<i>Ar.</i>) gönül açıklığı, sevinç, sevinme
f.+de 44r/03	ferâh ko- “ferah bırakmak”
fehm: (<i>Ar.</i>) anlama, anlayış	f.-sa 13r/08
f. 36v/06	ferâh-ı tamâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam ferah
f.+i 6v/05	f.+ıla 39v/05
<i>fehm êt-</i> “anlamak”	ferâmûş: (<i>Far.</i>) unutma, hatırdan çıkma
f.-diler 36v/06	<i>ferâmûş êt-</i> “unutmak”
felek: (<i>Ar.</i>) talih	f.-meyelüm 13r/12
felek-i ba-rif ^{at} : (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) büyük	ferec: (<i>Ar.</i>) gam, tasa ve sıkıntıdan kurtulma;
talih	kederden, darlıktan sonra gelen sevinç, teselli
f. 5r/09	<i>ferec bul-</i> “sıkıntıdan kurtulmak”
felek-i çeħârüm: (<i>Ar.+Far.</i>) dördüncü	f.-asın 20v/06
talih	f.-dı 40v/04
f. 53r/04	ferħân u şādân: (<i>Ar.+Far.</i>) sevinçli ve keyifli
ferâğat: (<i>Ar.</i>) vazgeçme, el çekme	<i>ferħân u şādân ol-</i> “sevinçli ve keyifli olmak”
f.-up 46v/05	ferr ü cemâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) firar ve güzellik
fermân: (<i>Far.</i>) ferman, emir, buyruk	f.+üñile 55r/08
f.+ına 6v/13	ferr u heybet: (<i>Ar.+Ar.</i>) firar ve
fermân-ı cihân: (<i>Far.+Far.</i>) dünya	büyüklük
fermanı	f.+ile 32r/07
f. 21v/03	fersah: (<i>Ar.</i>) farklı mesafelere tekabül eden
ferr: (<i>Ar.</i>) firar	değerde bulunan bir uzunluk ölçüsü
ferr-i devlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) devletin firarı	f. 7r/11
f.+iyle 47v/01	ferş-i nehâr-beft: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) sırmalı
	kumaştan yapılmış gündüz halısı

- f. 25r/02
- feruhh:** (*Far.*) uğurlu, kutlu
- f.+ı 46v/13
- feryād:** (*Far.*) feryat, sızlanma, şikayet
- f.+ı 12r/05
- feryād ét-* “sızlanmak”
- f.-üp 34r/06, 34v/12
- feryād eyle-*“sızlanmak”
- f.-di 12r/04
- feryād u fiğān: (*Far.+Far.*) sızlama ve inleme
- f.+a 32v/13
- ferzend:** (*Far.*) oğlan, erkek çocuk
- ferzend-i dil-bend: (*Far.+Far.+Far.*) gönlü bağlı oğlan
- f.+üj 55v/02
- ferzend-i ercümend: (*Far.+Far.*) muhterem oğlan
- f.+üj 55v/06
- ferzendlik: (*Ar.+T*) çocukluk
- f.+inden 54v/06
- fesād:** (*Ar.*) fesat, fenalık, kötülük
- f.+da 24v/01
- fesād kapuları: (*Ar.+T*) kötülük kapıları
- f.+mı 22r/05
- feth ü nuşret:** (*Ar.+Ar.*) fetih ve yardım
- f. 14v/13
- fettān:** (*Ar.*) fitne ve fesada teşvik eden, fenalık yapan
- f. 23v/03
- fettān-ı müznib: (*Ar.+Ar.*) suçlu fettan
- f. 22r/11
- fevāyid:** (*Ar.*) yararlar
- fevāyid-i bī-ḥadd: (*Ar.+Ar.*) sınırsız yarar
- f. 4r/01
- fevāyid-i ‘ulum: (*Ar.+Ar.*) bilim yararları
- f.+uḡdan 6v/12
- fevka’l-ḥadd:** (*Ar.+Ar.*) hadden aşkın, haddinden fazla, pek çok
- f. 29v/07
- fevt:** (*Ar.*) bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma
- fevt ét-* “kaçırmak”
- f.-medi 47v/05
- f.-mediler 12r/09, 52v/10
- f.-mek 15r/08
- f.-meyüp 14v/08, 36v/12
- f.-mezdi 56r/02
- fevt ol-* “kaçırılmak”
- f.-maya 8r/01
- feyz-ı luṭf-ı ḥaḳḳ:** (*Ar.+Ar.*) hak ve lütuf bolluğu
- f. 28v/07
- fazāḥat:** (*Ar.*) edepsizlik, alçaklık

f.+ile 12r/10	f.-erem 48v/05
fikh: (Ar.) şeriat ilmi, şeriatın usul ve hükümleri, fikh	f.-mek 44r/01
f. 6r/03	f.-mişidüm 4r/01
fışk u fesād: (Ar.+Ar.) hayinlik ve kötülük	f.-üp 28r/12, 42v/04, 45v/05, 54v/02, 57v/05
f. 26v/09	<i>fikr eyle-</i> “düşünmek”
f.+dan 26v/10	f. 23v/08
fidye’-yi melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın fidyesi	f.-yüp 12r/08
f. 15v/03	fikret-süvar: (Ar.+Far.) teemüle binme
fi’il: (Ar.) iş, kar, amel	<i>fikret-süvar ol-</i> “teemüle binmek”
f.+e f. 8v/04, 15r/13	f.-up 3v/11
fikr: (Ar.) fikir, düşünce	fikr: (Ar.) düşünce
f. 4r/01, 7r/09, 12r/08, 15r/06, 22v/06, 25v/05, 34v/03, 36r/10, 39r/11, 39v/09, 41r/13, 42v/04, 42v/08, 43v/12, 44r/01, 45r/11, 45v/05, 48v/05, 49v/04, 51v/02, 52r/09, 54r/07, 54v/02, 54v/13, 56v/13, 57v/05	fikr-i hîle: (Ar.+Ar.) hile düşüncesi
f.+e 35v/07	f.+yile 47v/09
f.+i 36r/12, 54v/06	fikr-i tezvîr: (Ar.+Ar.) sahtekarlık düşüncesi
f.+ile 39v/08	<i>fikr-i tezvîr ét-</i> “sahtekarlık düşünüşünmek”
f.+inde 49r/06	f.-e 41r/03
<i>fikr ét-</i> “düşünmek”	fi’l-cümle: (Ar.+Ar.) bütünde
f. 51v/02	f. 23r/01, 38r/11, 50r/13, 56v/05
f.-di 15r/02, 25v/05, 28v/07, 34v/03, 36r/10, 39r/11, 39v/09, 41r/13, 42v/08, 43v/12, 45r/11, 52r/09, 54r/07, 54v/13	firâk: (Ar.) ayrılık, ayrılma
f.-diler 18r/13	f. 25r/05
f.-em 49v/04, 56v/13	f.+ıdur 50r/09
f.-erdi 15r/06	f.+ıyıla 8r/13
	firâk-ı ferzende: (Ar.+Far.) oğuldan ayrılık
	f.+den 54r/12

firāḳ-ı māzer u pezerden: (Ar. +Far. + Far.) anne ve babadan ayrılma

f.+den 32r/01

firāset: (Ar.) yiğitlik, mertlik

f. 8v/06

f.+de 5r/07

f.+üj 6r/10

firāset-i melik-āne: (Ar. + Ar. +Far.)

hükümdara mensup yiğit

f.+yile 56v/02

firdevs: (Ar.) cennet, uçmak

f.+ile 3r/03

fiṭnat: (Ar.) zihnin her şeyi çabuk anlayışı, zihin açıklığı

f. 5v/13, 8v/08

f.+da 56v/01

f.+uñ 6r/10

fiṭnat u kiyāset: (Ar. +Ar.) zihin açıklığı ve uyanıklık

f.+de 44v/04

fitne: (Ar.) bela, mihnet, sıkıntı

f.+sine 8v/07

fitne-engiz: (Ar. +Far.) fitne koparan; fesat karıştıran

f. 18v/12

fitne-yi cān: (Ar. +Far.) gönlü fesat

f. 40v/12

fuḫāşa: (Ar.) kontrol

f.+maya 17r/12

fuḫarā u mesākin: (Ar.+Ar.) fakir fukara

f.+e 15v/09, 30v/01, 31v/09

fulān: (Ar.) söylenmesi istenmeyen veya gerekli görülmeyen bir özel adın yerini tutan kelime, filan

f. 7v/12, 12v/10, 14r/10, 19r/12, 22v/04, 36v/01, 45v/02, 49v/11, 41v/12, 51v/11, 52r/05, 52r/12

furḳat: (Ar.) dostlardan ayrılık, ayrılış

f. 48r/02

f.+ı 30v/04

furḳat-ı piser: (Ar. +Far.) oğuldan ayrılma

f. 28r/01

furşat: (Ar.) fırsat

f. 7v/10, 15r/06, 17v/07, 25r/11, 42r/05, 44r/02, 48r/10, 48r/11, 48v/05, 48v/10, 51v/08, 55r/10

f.+ı 14v/08, 15r/08

furşat bul- “fırsat bulmak”

f.-madı 20v/10

f.-up 42r/05, 48v/10, 51v/08, 55r/10

furşat gözet- “fırsat gözetmek”

f.-ürdi 7v/10, 17v/07

furşat gözle- “fırsat gözlemek”

f.-düp 44r/02

fuzūliyyet: (Ar.) işgüzarlık, meraklılık

f. 44r/04

füccār: (<i>Ar.</i>) günahkarlar, fena huylular	<i>ġāfil ét-</i> “ihmal etmek”
f.+uñ 26v/08	ġ.-üp 18r/08
fücür: (<i>Ar.</i>) ahlaksızlık, fuhuş	<i>ġāfil kıl-</i> “ihmal etmek”
f.+ı 24v/07	ġ.-dı 25v/13
fünūn: (<i>Ar.</i>) hüneler	<i>ġāfil-āne:</i> (<i>Far.</i>) gafilcesine,
fünūn-ı mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hile hüneleri	dikkatsizlikle, dalgınlıkla
f.+e 43v/12	ġ. 57r/13
fünūn-ı ‘ulūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) ilim hüneleri	ġaflet: (<i>Ar.</i>) gafillik, boş bulunma, dalgınlık,
f.+da 43v/02	dikkatsizlik, ihtiyatsızlık
fürūġ: (<i>Ar.</i>) nur, ziya, ışık, parlaklık, parıldayış	ġ.+e 26r/04
<i>fürūġ vēr-</i> “ışık vermek”	ġ.+ile 12r/03, 24r/10, 25v/02, 44v/02
f.-ir 19r/02	<i>ġaflet ét-</i> “boş bulunmak”
fütüvett ü ihsān: (<i>Ar.</i>) cömertlik ve iyilik	ġ.-erler 44v/05
f.+ın 35r/02	ġāh: (<i>Far.</i>) zaman bildiren edat
ġaddār u mekkār: (<i>Ar.</i>) hain ve hilekar	g. 49r/13
ġ. 34r/06	ġal: (<i>Far.</i>) uzak, ırak
ġadr: (<i>Ar.</i>) hainlik, vefasızlık; zulüm	ġ. 38r/11
ġ.+üñ 52r/08	ġalaṭ: (<i>Ar.</i>) yanlış, yanlışlık
<i>ġadr ét-</i> “zulmetmek”	ġ.+a 25v/13
ġ.-üp 34v/12	ġalebe: (<i>Ar.</i>) galip gelme, yenme, üstünlük
ġadr u mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hainlik ve hile	ġ.+sinden 42v/11
ġ.+i 43r/07, 45v/07	<i>ġalebe ét-</i> “yenmek”
ġāfil: (<i>Ar.</i>) gaflette bulunan, ihmal eden,	ġ.-di 7v/09
ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız,	<i>ġalebe-yi ḥased:</i> (<i>Ar.+Ar.</i>) kıskançlık
dalgın, tembel	baskınlığı
ġ. 30v/10, 38r/04, 38v/04, 47r/03,	ġ. 43v/12
48v/13	ġālib: (<i>Ar.</i>) galip, üstün gelen, yenen
ġ.+iken 30v/10	<i>ġālib ol-</i> “yenmek, üstün olmak”

ğ.-dı 57v/04	ğ.-dı 20r/04, 40r/11, 42r/02, 48v/07
ğ.-mağ 38r/11	ğ.-mıyam 18r/02
ğ.-mışıdı 45r/04	ğarbāb-ı ızırab: (Ar.+Ar.) ızdırap kapısı
ğ.-up 21r/01	ğ.+a 47r/06
ğam: (Ar.) gam, tasa, kaygı, üzüntü	ğarīb: (Ar.) kimsesiz, zavallı; yabancı
ğ. 25v/06, 38v/10, 42r/04	ğ. 10v/06, 12v/13
ğ.+ı 51v/04	ğarīb-i garik: (Ar.+Ar.) zavallığa batmış
ğam-gin şüret: (Ar.+Far.+Ar.) gamlı, tasalı, kederli	ğ.+i 13r/02
<i>ğam-gin şüret kıl-</i> “üzüntülü yapmak”	ğarīb-ter: (Ar.+Far.) çok garip
ğ.-up 8v/01	ğ. 40v/03
ğam-hı ^v ār: (Ar.+Far.) gam yiyen, kederlenen, tasalanan	ğarq: (Ar.) batma; batırma
<i>ğam-hı^vār ol-</i> “tasalanmak”	ğ. 29r/12, 34v/04
ğ.-maz 48v/03	<i>ğarq et-</i> “batmak, batırmak”
ğam-hür: (Ar.+Far.) gam yiyen, kederlenen, tasalanan	ğ.-di 34v/10
<i>ğam-hür ol-</i> “kederlenmek, tasalanmak”	<i>ğarq ol-</i> “boğulmak, batmak”
ğ.-mazsın 12v/08	ğ.-dugını 29r/12
ğam-ı firāk: (Ar.+Ar.) ayrılık kederi	ğ.-mışıdı 34v/04
ğ.+dan 48v/06	ğarq-āb-ı miñnet: (Ar.+Far.+Ar.) suya batma derdi
ğam-güsār: (Ar.+Far.) teselli veren, hüznün ve kederi defeden	ğ.+e 29r/11
ğ. 20r/11	ğarq-ı deryā: (Ar.+Far.) denize batma
ğam-nāk: (Ar.+Far.) gamlı, tasalı, kaygılı	<i>ğarq-ı deryā et-</i> “denize batırmak”
<i>ğam-nāk ol-</i> “gamlı, tasalı, kaygılı olmak”	ğ.-di 27v/09
	<i>ğarq-ı deryā ol-</i> “denize batmak”
	ğ.-up 27v/10
	ğāv: (Far.) öküz, sığır

g. 39r/12, 40r/02	ğayret-i rücüliyyet: (Ar. +Ar.) mertlik
g.+a 39v/08	gayreti
g.+ı 39v/11, 39v/12, 40r/01, 40r/04, 40r/05, 40r/12	ğ. 21r/01, 30v/11
ğ.+uñ 39v/11, 40r/13, 40v/01, 40v/02	ğāyet: (Ar.) çok, fazla, son derece
ğavr: (Ar.) dip, esas, hakikat	ğ. 12r/07, 19v/13, 44r/05, 45v/05, 56v/08
ğ.+ına 57v/06	ğ.+de 33r/02
ğ.+ında 45v/08	ğ.+ile 36r/01
ğaybet: (Ar.) gıybet, arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu yapma	
ğ.+ine 48r/10	ğayrı: (Ar.) ayrı, başka, diğer
ğaybet ét- “gıybet etmek”	ğ. 5v/11, 16v/09, 17r/13, 22r/01, 23r/09, 23v/08, 24r/03, 24r/09, 28r/13, 34r/13, 44v/12, 45r/01, 47r/04, 47r/09, 47v/11, 51r/08, 51r/10, 53r/13
ğ.-di 48v/10	ğayr-i hâtem: (Ar. +Ar.) başka yüzük
ğāyib: (Ar.) görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp	ğ.+e 55r/08
ğāyib ol- “yok olmak”	ğazā: (Ar.) din uğruna savaş
ğ.-maz 5v/09	ğ. 17r/03
ğ.-mışdur 23r/08	ğazab: (Ar.) dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet, öfke
ğayr: (Ar.) ayrı, başka, özge, artık, diğer	ğ.+dan 16v/04, 45v/05
ğ.+a 8v/13, 47r/03	ğ.+ıla 13r/01, 13r/01
ğ.+ilerüñ 20r/07	ğece: gece
ğayret: (Ar.) kıskanma, çekememe	g. 15r/06, 30v/09, 38v/05, 41v/08, 42r/13, 42v/10, 48v/05, 49r/03, 49v/06, 50v/04
ğ. 30v/03	g.+dür 48v/11
ğayret ét- “kıskanmak”	geç-: geçmek
ğ.-üp 18v/06	g.-di 21r/03, 38v/05, 52v/02, 56v/08
ğayret-i rücüliyyet: (Ar. +Ar.) mertlik gayreti	
ğ. 21r/01, 30v/11	

- g.-dügi 40r/04
- g.-indi 57r/06
- g.-irüp 57r/13
- g.-mişidi 51r/12
- g.-diler 33v/11
- g.-tüğüz 31r/08
- g.-üp 8r/13, 19r/11, 19v/06, 23v/04,
38v/03, 49r/01, 52r/06, 52v/04, 57v/02
- g.-ürelüm 56r/10
- g.-ürüp 37r/05
- g.-ürür 5v/04
- gêçin-:** geçinmek
- g.-üridi 33r/07
- geçmiş ol-:** geçmiş olmak
- g.-a 38v/02
- geçür-:** vazgeçirmek, saptamak, akıtmak
- g.-diler 58r/04
- g.-e 31v/10
- g.-em 54r/10
- g.-mek 56r/09
- gel-:** gelmek
- g. 56r/10
- g.-di 4v/11, 6r/06, 8r/08, 8v/13, 11v/05,
11v/09, 12r/01, 12r/11, 13r/06, 15r/09, 18v/01,
18v/07, 19r/07, 20r/03, 21r/02, 21r/03, 21v/10,
25v/04, 26r/07, 29r/09, 38r/02, 38v/07, 40r/07,
40r/08, 44r/10, 48v/01, 48v/12, 51r/04, 52r/05,
55r/10, 55v/02, 57r/10
- g.-diler 26r/01
- g.-dügi 35v/10, 55r/04
- g.-dügini 31r/06
- g.-dük 22v/08
- g.-düm 50r/04
- g.-e 21r/09
- g.-meme 7v/07
- g.-mesinden 17r/11
- g.-mez 24r/01
- g.-mişdür 37v/13
- g.-mişidi 39r/12
- g.-sünler 8r/11
- g.-üp 7v/12, 9r/01, 07; 9v/13, 14r/10,
14v/13, 18v/01, 20v/12, 23v/03, 27r/02, 31r/03,
33v/06, 35v/03, 36v/01, 37v/13, 39r/01, 10;
42r/10, 42v/03, 44v/02, 45v/13, 47r/05, 48r/03,
07, 11; 49v/12, 50r/07, 51v/06, 53r/06, 53v/09,
13; 56v/09, 57v/08
- g.-ürdi 47v/08
- g.-ürsen 11r/13
- gemi:** gemi
- g. 27v/05, 28r/04
- g.+de 28r/03, 35r/02
- g.+nüñ 27v/08
- g.+sini 28r/05, 28v/03
- g.+ye 27v/08, 27v/09, 32v/10, 32v/10,
33r/04
- g.+yi 27v/06, 27v/07
- genc-i kârün:** (*Far. †Ar.*) çok zengin define
- g. 29v/09

gencîne: (*Ar.*) hazine, define

g.+sini 25r/08

gencîne-yi rāz: (*Far.+Far.*) saklı

hazine

gencîne-yi rāz ét- “hazineyi saklamak”

g.-mek 46r/10

gencîne-yi sîne: (*Far.+Far.*) hazine

kalp

g.+yi 46r/07

gerden: (*Ar.*) boyun

g.+ün̄de 15v/02

gerdün-ı kej-rev: (*Far.+Far.+Far.*) eğiri

dönen felek

g.+ün̄ 12r/07

gerek: gerek, icap

g. 13v/04, 14r/13, 14v/05, 14v/08,

18v/11, 20v/04, 21v/12, 23r/09, 25v/06, 28v/08,

34v/13, 39r/12, 40v/06, 41v/01, 41v/13, 42r/09,

44r/01, 44v/07, 46r/06, 47r/13, 47v/12, 48r/12,

53r/11, 53r/12, 56r/09

g.+dir 10v/10

g.+dür 8r/01, 10r/05, 14v/03, 16v/07,

22r/07, 22r/08, 29r/05, 38v/01, 41v/10, 47r/10,

48r/02, 48v/08, 52v/01

g.+lü 39v/06

gerek-: gerekmek

g.-dür 6r/01, 7v/06

gerek ol- “gerekmek”

g.-a 21v/12

g.-ur 13v/04

gereksiz: gereksiz, yararsız, lüzumsuz

g. 43r/04

gerü: geri

g. 19r/11

geşt: (*Far.*) gezme, seyretme, dolaşma

geşt ét- “gezmek”

g.-erem 34r/08

g.-eridi 30r/01

g.-eriken 34v/11

g.-mişdür 6r/03

g.-üp 3v/11, 6v/04

geşt eyle- “gezmek”

g.-di 34r/02

geşt-i sāhil: (*Far.+Ar.*) sahil gezintisi

g.+e 33v/05

geşt-i ta‘ām: (*Far.+Ar.*) yemek seyri

g. 33v/02

geşt-i vücūd: (*Far.+Ar.*) vücut seyri

g.+ını 47r/05

getür-: getirmek

g. 15v/02

g.-dem 55r/01

g.-di 6r/08, 7v/07, 13r/07, 13v/03,

13v/05, 15r/01, 28v/04, 31r/09, 33v/10, 35r/12,

39r/01, 41r/09, 57v/03, 57v/03, 57v/08, 57v/09

g.-diler 12v/06, 21r/11, 22v/01, 29r/07,

36v/08, 38v/11, 50v/05, 56r/13, 57v/11

g.-düm 15v/13, 26v/07, 32r/02, 37r/05,
40v/04, 45v/07, 52v/13, 57r/06, 58r/06, 58r/08

g.-dün a. 13v/13, 14r/01, 24v/05,
29v/02, 39r/04, 43r/12, 50v/08, 55v/09

g.-e 3r/03, 30r/07, 37v/02

g.-eler 50v/03

g.-em 51v/05

g.-esin 5r/03, 48r/13, 57r/02

g.-eyim 15v/02

g.-mege 6r/05, 23r/11, 52v/08

g.-mek 25v/06

g.-meye 44r/07

g.-se 12r/12

g.-sünler 14r/11

g.-üp 5r/05, 7v/01, 9r/06, 10v/07,
18v/08, 19r/05, 21r/07, 24r/01, 28v/09, 39r/09,
41v/04, 42v/01, 42v/03, 43v/08, 45v/13, 49v/11,
51r/01, 53v/13, 54r/07, 54v/06, 55r/13, 56r/08,
56r/13, 56v/07

g.-ürdi 7r/13

g.-ürdüm 21v/03

g.-ürem 20v/03

gevher: (*Ar.*) elmas, cevher; inci; değerli taş

g.+i 29v/09, 30r/09, 31v/01

g.+ün 53v/01

gevher-i nâ-pâk: (*Far.+Far.*) pis,
murdar cevher

g.+ı 54v/13

gevher-i sırr: (*Far.+Ar.*) gizli tutulan
cevher

g.+ı 46r/06

gevher-i şeb-çerâk: (*Far.+Far.+Far.*)
gece gibi parlak cevher, 37v/10

g.+ı 29v/08

gey-: giymek

g.-üp 9r/05, 37v/12, 51v/06

geysü: giysi

g.+si 43r/08

gez-: gezmek

g.-üp 33v/01

ğidâ-yı şimşîr: (*Ar.+Far.*) kılıç gıdası

ğidâ-yı şimşîr eyle- “kılıç gıdası
yapmak”

ğ.-ye 30r/04

ğınâ’: (*Ar.*) bolluk, zenginlik

ğınâ’-ı ‘izzet: (*Ar.+Ar.*) izzet bolluğu

ğ.+de 44v/09

ğınâ u kudret: (*Ar.+Ar.*) kudret bolluğu

ğ.+inden 27v/10

ğınâ u temevvül: (*Ar.+Ar.*) bolluk ve
zenginlik

ğ.+i 29r/13

gibi: gibi

g. 4r/09, 5r/11, 6r/04, 8r/05, 8v/04,
8v/04, 26r/11, 27v/12, 31r/06, 34r/12, 37r/02,
42r/01, 44r/07, 49v/12, 52v/02, 52v/06, 55v/08,
56v/10

gider-: gidermek

g.-di 45r/09

g.-em 21r/06

g.-ken 39v/04, 45r/02

g.-sem 39v/09

gine: yine, gene

g. 11r/01, 12r/01, 15v/10, 40v/05

gir-: girmekg.-di 3v/13, 11r/10, 11v/12, 20v/11,
25v/09, 28v/06, 28v/07, 32v/08, 33v/03, 34v/07,
39v/06, 52r/10, 57v/02

g.-e 52r/02, 55r/06

g.-eler 5v/01

g.-em 20v/03

g.-mişidi 33r/04

g.-sün 51v/02

g.-üp 8r/09, 11r/02, 12r/05, 16r/10,
25v/03, 41v/04, 51v/09**girdāb:** (*Far.*) girdapgirdāb-ı hayret: (*Far.* + *Ar.*) şaşkınlık
girdabı

g.+e 46r/12

girdāb-ı hūd'a: (*Far.* + *Ar.*) hile girdabı

g.+ya 44v/02

girdāb-ı miḥnet: (*Far.* + *Ar.*) bela
girdabı

g.+e 36r/09

giriftār: (*Ar.*) tutulmuş, yakalanmış, esir*giriftār ét-* "esir etmek"

g.-di 36r/09

g.-diler 14v/12

giriftār eyle- "tutmak, esir etmek"

g.-di 58r/04

g.-ye 41r/03

giriftār ol- "tutulmak"

g.-dı 22r/10, 29r/01

g.-mişidi 33r/05

g.-sa 12r/11

g.-up 50v/9

girişme: girişime

g.+yile 33v/09

git-: gitmekg.-di 11r/10, 11v/11, 14v/05, 17r/10,
27v/13, 28v/09, 30r/03, 31v/03, 39v/04, 39v/09,
39v/13, 42r/13, 42v/06, 45r/02, 47v/04, 49r/06,
56v/04, 57r/10, 57v/01g.-diler 12r/10, 13v/09, 23r/03, 31r/06,
34v/02, 50v/04

g.-düginden 38v/04

g.-eceklerin 50r/01

g.-elüm 49v/06

g.-em 40r/05

g.-er 20r/12, 51v/04

g.-eridi 45r/10

g.-erken 17r/04

g.-erler 50r/09

g.-mege 8r/02	g.-di 3r/01, 8r/01, 9r/04, 11r/05,
g.-mek 49v/09	14v/07, 15v/10, 23r/13, 24r/04, 29r/06, 29r/07,
g.-mekden 47v/13, 49v/12	31v/13, 35r/04, 36r/08, 37v/09, 44r/11, 44v/13,
g.-mekdür 47v/13	45r/05, 46v/05, 47v/06, 54v/06, 56r/01, 57r/04
g.-miş 38v/07	g.-di 48r/04
g.-ti 9r/01, 7v/11, 27v/04, 29r/09,	g.-diler 6v/03, 47v/02, 50v/06
33v/04, 47r/04	g.-dügi 29r/11, 50v/04
g.-üp 31v/11	g.-e 47r/11, 47r/12
giy-: giymek	g.-eler 29r/06
g.-e 42v/13	g.-mek 26v/02
giysü: giysi	g.-miş 51v/13, 52r/13
g.+lerin 42v/09	g.-mişidi 39r/01
g.+nünj 41v/13	g.-sem 7v/06
giysü-yi müşk: (T+Far.+Far.) misk	g.-üp 48r/06, 50v/03, 56v/03
kokulu giysi	göñül: gönül, kalp
g.+ini 41r/04	g.+i 33v/01
giysü-yi müşk-efşân: (T+Far.+Far.)	g.+ile 25v/05
misk saçan giysi	g.+in 42r/03
g.+ımı 42v/05	g.+inde 15r/05
gizle-: gizlemek	g.+ine 30r/07, 38r/13
g.-mek 38r/10	g.+ini 33v/09
g.-rdüm 21r/08	g.+ümüz 5r/03
gök: gökyüzü	g.+ünjden 20r/11
g.+de 25v/09	gör-: görmek
gökçek: gökçek, güzel, sevimli (kimse)	g. 19r/02, 26r/11
g. 16r/13	g.-di 7v/10, 8v/01, 10v/09, 15v/01,
gönder-: göndermek	15v/05, 17v/04, 17v/09, 20r/02, 20r/04, 20v/13,
	23r/04, 23v/01, 28r/08, 29r/08, 31v/11, 33v/06,

35v/03, 37v/10, 38r/09, 38v/07, 40v/02, 46v/12,
47r/08 50r/08, 50v/05, 57r/07, 57v/04

g.-digi 42r/02

g.-diler 8v/05, 36v/07

g.-dügünj 57v/12

g.-düm 5r/12, 20v/01

g.-dünj 19r/08, 52r/07

g.-e 43r/04

g.-elüm 19v/07

g.-evüz 5r/03

g.-icek 11v/03, 36v/08

g.-inür 5v/10

g.-medigünj 24r/12

g.-meyüp 36v/03, 40r/09

g.-mişdür 15r/13

g.-mişem 21r/07

g.-üp 12r/07, 12v/05, 25v/05, 26r/08,
31v/13, 34r/05, 36r/03, 36v/11, 38r/01, 38r/05,
38v/11, 39r/03, 39r/11, 39v/01, 39v/05, 40r/03,
41r/11, 43v/10, 47r/01, 47v/02, 49r/07, 53v/06,
54v/13, 57v/01

göre: göre

g. 19v/07

görül-: görülmek

g.-meye 46r/03

göster-: göstermek

g.-di 21r/07, 32r/07, 33r/12, 37v/13,
44r/11, 47r/06, 48r/04, 49v/01,

57r/05

g.-diler 5r/01, 8r/02, 23r/02

g.-dükden 6r/08

g.-e 16r/01

g.-ecek 31r/13

g.-esin 56v/12

g.-ile 10v/08

g.-ip 46v/08, 49r/03

g.-medi 50r/10

g.-mege 52v/07

g.-meyüp 18v/04

g.-mezler 16v/07

g.-üp 17v/10, 26r/04, 30v/08, 34v/09,
49r/07, 51v/01, 51v/07, 55r/03, 56r/03

g.-ür 44v/01, 56v/11

g.-se 16v/05

g.-sin 55r/07

götür-: götürmek

g. 24r/09, 24r/10	ğ.+ı 19v/06, 21r/01, 25v/12, 26r/04, 26r/09, 32v/10, 33r/13, 34r/05, 34v/03, 52v/01, 54v/02, 55r/01, 55r/11
g.-di 11r/04, 12r/04	
g.-e 24r/10	ğ.+lara 54v/07
g.-esin 24r/03	ğ.+uñ 21r/03, 25v/05, 35r/01, 35r/02, 52v/08, 54v/05, 54v/12, 55r/13
g.-mezler 22r/04	
g.-se 7v/03	ğ.+ uñuñ 26r/05
g.-üp 7v/04, 15v/07, 21v/07, 39v/09, 45r/10	ğulām-ı bāzīrgān: (Ar. +Far.) bazirganın oğlu
göz: göz	ğ. 32v/07
g.+i 40v/01	ğulām-ı bī-bāk: (Ar. +Far) korkusuz
g.+lerinden 20r/09, 25r/05	oğlan
g.+lerine 38r/06	ğ. 25v/03
g.+lerümden 34r/07	ğulām-ı bī-ḥayā: (Ar. +Far.) arsız oğlan
gözle-: beklemek	ğ. 24v/07
g.-di 15r/06	ğ.+nuñ 26r/13
gözlet-: gözleme işini yaptırmak	ğulām-ı fettān-ı fācīre: (Ar. +Far. +Ar.) baştan çıkarın fahişenin oğlu
g.-üp 25r/11, 48r/10	ğ. 24v/07
ğubār: (Ar.) toz	ğulām-ı ḥāyīn: (Ar. +Far.) hain oğlan
ğ.+a 17v/11	ğ.+i 26v/06
ğulām: (Ar.) tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç	ğulām-ı kimyā-ger: (Ar. +Far.) kimyacı oğlan
ğ. 20v/11, 20v/13, 21r/04, 21r/07, 21r/09, 25r/09, 25v/07, 26v/04, 30v/05, 33r/05, 33r/08, 33r/10, 34r/03, 34r/09, 34v/01, 34v/03, 34v/06, 34v/08, 34v/12, 35r/07	ğ. 52r/13, 52v/05
ğ.+a 33r/02, 35r/05	ğ.+i 52v/03
ğ.+a 21r/13	ğulām-ı muḥsin: (Ar. +Ar.) iyilik eden genç
ğ.+dandur 26v/03	ğ.+i 35r/04
	ğulam-ı Rūmī: Anadolu oğlan

ğ. 13v/02, 34r/01	güş-vār: (<i>Far.</i>) küpe
ğulām-u ğaddār: (<i>Ar.+Ar.</i>) zalim oğlan	g.+ıyıla 30v/04
ğ. 26r/10	güş-vāre: (<i>Far.</i>) küpe
ğulūvv: (<i>Ar.</i>) hücum, saldırı	<i>güş-vāre ét-</i> “küpe etmek”
<i>ğulūvv ét-</i> “hücum etmek”	g.-mişidi 29v/10
ğ.-üp 14v/11	güş-vāre-yi kıymet: (<i>Far.+Ar.</i>) değerli küpe
ğurbet: (<i>Ar.</i>) gurbet, yabancılık	g.+i 30v/01
ğ. 28r/02	güş-vāre-yi semīn: (<i>Far.+Ar.</i>) pahalı küpe
ğ.+e 13r/09	g.+i 30r/08
ğurūr: (<i>Ar.</i>) gurur	ğūy-ı billūr: (<i>Far.+Ar.</i>) billur söz
ğ.+ıla 52v/03	g.+ın 20v/01
ğuşsa u ğam: (<i>Ar.+Ar.</i>) gam ve keder	ğuzāt: (<i>Ar.</i>) gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaşta sağ ve muzaffer dönen
ğ.+dan 20v/06	ğ. 17r/13
güş: (<i>Far.</i>) kulak	gül-: gülmek
g.+ı 30r/08	g.-üp 25v/08
g.+ına 29v/10, 30v/02	gül: gül
g.+ını 30v/04	g. 5v/04, 25v/08
guşā: (<i>Ar.</i>) guatr	gül şüküfte: (<i>Far.+Far.</i>) açılmış çiçek
g. 4r/09	g. 25v/08
gūşe: (<i>Far.</i>) köşe, bucak	gül-endām: (<i>Far.+Far.</i>) gül boylu
g.+m 54r/02	g. 4v/08, 5r/02
gūşe-yi çeşm: (<i>Far.+Far.</i>) gözucu	gül-i Cennet: (<i>Far.+Ar.</i>) Cennet gülü
g.+iyle 7r/08	g. 46v/13
gūşe-yi ferāğ: (<i>Far.+Ar.</i>) ayrılık köşesi	gül rengi: (<i>Far.+Far.</i>) gül rengi
g.+ında 11v/13	g.+nde 17v/09
gū-şimal: (<i>Ar.</i>) kuzey topu	
g. 13v/10	

gölşen: (*Far.*) gül bahçesi

gölşen dür-: gül bahçesi toplamak”

g.-ür 5v/04

gün: gün

g. 4v/09, 5v/08, 7v/01, 7v/02, 7v/05, 7v/10, 8v/13, 11r/12, 11r/13, 16r/05, 16r/07, 17r/03, 20r/01, 20r/09, 21v/07, 21v/08, 22r/13, 26v/06, 26v/12, 27v/06, 28v/09, 29v/13, 32r/05, 33v/02, 34r/02, 35v/03, 36v/01, 37r/11, 37v/08, 38r/06, 38r/07, 39r/08, 40r/06, 40r/12, 42r/12, 44r/02, 44r/07, 45v/02, 45v/10, 47v/08, 52v/02, 52v/02, 53r/04, 53v/11, 54r/06, 56v/08

g.+de 7r/13, 33r/02

g.+dür 23r/07

g.+e 52r/05

g.+ki 37r/08, 40v/07

günâh: (*Far.*) günah

g. 17r/06, 22v/05

g.+ına 58r/03

günâh ol- “günah olmak”

g.-a 17r/06

günâh-ı kebîre: (*Far.* + *Ar.*) büyük

günah

g.+ye 11v/09

güşâd: (*Far.*) açılış

g. 14v/13

g.+a 40v/09

güşâde-rüy: (*Far.*) açık yüzlü

g. 19v/09

güzâr: (*Far.*) geçme, geçiş

g.+lar 36v/05

güzâr eyle- “geçmek”

g.-megi 30r/07

güzâide: (*Far.*) seçkin, seçilmiş, beğenilmiş

güzâide kııl- “seçmek, beğenmek”

g.- dı 2v/06

güzâide-i sayir-i aşhâb-ı kulüb:

(*Far.* + *Ar.* + *Ar.* + *Ar.*) tüm kalp sahiplerinin

güzidesi

g. 3r/12

hâb: (*Far.*) uyku

h.+a 55r/07

hâbâset: (*Ar.*) habislik, kötülük, alçaklık

h. 21r/05

hâbbe: (*Ar.*) buğday, arpa ve şâire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler

h.+ye 35v/01

hâber: (*Ar.*) haber

h. 20r/10, 27v/13, 29r/11, 30r/03,

31v/02, 38r/05, 43r/02, 47r/07, 47v/08, 49v/05, 49v/09, 50r/01, 51r/01

h.+im 23v/03

h.+üm 52r/07

hâber-dâr: (*Ar.* + *Far.*) haberdar, haberli

hâber-dâr êt- “haber vermek”

h.-di 47r/10

h.-dün 18r/03

h.-e 20v/09	habs-ı hışāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü huylar
<i>haber-dār ol-</i> “haberli olmak”	h.+ıla 15r/06
h.-dı 4v/12, 9r/02, 17r/11, 51r/10, 54r/12	haccām: (<i>Ar.</i>) hacamat eden, hacamatçı
h.-mış 25v/10	h.+a 55v/10
h.-up 56v/06	h.+uñ 56r/05
haber-i eșer: (<i>Ar.+Far.</i>) izin haberi	haccam-zāde: (<i>Ar.+Far.</i>) haccamın oğlu
<i>haber-i eșer bul-</i> “izinden haber bulmak”	h. 57r/10
h.-madı 26r/01	h^vāce: (<i>Far.</i>) hoca, efendi, ağa, sahip, profesör, öğretmen
haber-i helāk-ı vezir: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) vezirin helak haberi	h. 4v/13, 5r/01, 5r/02, 12v/04, 13r/04, 14r/08, 14r/10, 24r/08, 25r/11, 26r/05, 26r/07, 26r/07, 34v/01, 34v/02, 34v/11, 38r/05, 38r/07, 38r/08
h.+i 45r/08	h.+nünj 11r/11, 12r/05, 26r/06, 34v/09, 38r/13
<i>haber vēr-</i> “haber vermek”	h ^v āce-yi baḥīl: (<i>Far.+Ar.</i>) cimri hoca
h.-di 20r/10, 29r/11, 31v/02, 49v/09	h. 34r/04
h.-diler 6v/07, 30r/03, 51r/01	h ^v āce-i beșer: (<i>Far.+Ar.</i>) insan hoca
h.-elim 49v/05	h. 3r/07
h.-üp 38r/05	h ^v āce-yi ḥāsis: (<i>Far.+Ar.</i>) değersiz hoca
h.-ürdi 47v/08	h.+i 35r/03
hāb-gāh: (<i>Far.</i>) uyunacak yer, yatak odası	h ^v āce-yi kā’ināt: (<i>Far.+Ar.</i>) alemlerin hocası
h.+ına 20v/11	h. 3v/05
habs: (<i>Ar.</i>) hapis, alıkoyma	h ^v āce-yi muḥteșem: (<i>Far.+Ar.</i>) muhteșem hoca
<i>habs et-</i> “haps etmek”	h.+üñ 11v/11
h.-diler 23v/05	h ^v āce-yi sūfle: (<i>Far.+Ar.</i>) alçak, adi hoca
h.-ersem 15r/02	
h.-üp 12v/13, 50v/05, 57v/10	
<i>habs eyle-</i> “haps etmek”	
h.-di 26r/06	

h. 33v/04	hadem ü haşem: (Ar.+Ar.) hizmetçiler ve odacılar
hācet: (Ar.) ihtiyaç, lüzum, gereklik	h. 43r/05
h. 19v/01	hādīm: (Ar.) hizmet eden
h.+i 50r/11	h. 47v/05, 47r/12, 47v/06, 48r/03, 48v/01, 48v/03, 48v/07, 48v/10, 49r/07, 49r/11, 49r/12
hācib: (Ar.) kapıcı, perdecî	h.+i 47r/13, 47v/02, 47v/06
h. 14r/12, 14v/04, 15v/01	hādime-yi haşş-ı melik: (Ar.+Ar.+Ar.) padişahın özel hizmetçileri
h.+i 15v/03	h. 18r/10
h.+üñ 15v/05	hādīs: (Ar.) hudüs eden, çıkan, meydana gelen
hācib-i bī-aşl: (Ar.+Far.+Ar.) saysız hacip	<i>hādīs ol-</i> “meydana gelmek”
h.+uñ 14r/08	h.-mışıdı 39r/09
hācib-i bī-vefā: (Ar.+Far.+Ar.) vefasız hacip	hādīse: (Ar.) hadise, vakıa
h.+nuñ 15r/04	h.+nüñ 8r/12, 15v/06, 21r/07, 23r/05, 23v/06, 26r/02, 35v/01, 40r/11, 43r/02, 47r/09, 57v/06
hācib-i kāfir-i ni‘met: (Ar.+Ar.+Ar.) nimeti inkar eden hacip	h.+ye 42v/08
h. 15r/12	h.+yi 45r/11
hādd: (Ar.) sınır	hāfīz: (Ar.) hıfzeden, saklayan, koruyan
h.+e 8v/12	<i>hāfīz ol-</i> “koruyan olmak”
hādd-i bülūğ: (Ar.+Ar.) ergenlik çağı	h.-dı 33r/13
h.+a 30v/08, 44r/13, 54v/01	h.-up 15v/05
hādd-i imkān: (Ar.+Ar.) mümkün olma sınırı	hāfīz-ı eflāk: (Ar.+Ar.) felekler koruyucusu (Allah’u teala)
h.+da 9r/08	h. 16r/05
<i>hādd-i imkān ol-</i> “mümkün olan sınır”	hāk: (Far.) toprak
h.-a 3r/11	h.+e 14v/12, 17v/02, 18v/04, 30r/05
hadem: (Ar.) hizmetçiler	
h. 24r/06	
h.+i 12r/05	

ḥāke biraq- “yere bırakmak”

ḥ.-dı 17v/02, 18v/04

ḥ.-urdu 30r/05

ḥaḳan-ı Süleyman-ı serîr: Sultan Süleyman’ın tahtı

ḥ. 4r/09

Ḥaḳḳ celle: (*Ar.*) Allah yüce ve aziz olsun

ḥ. 40v/06

Ḥaḳ celle ve ‘alā: (*Ar.*) Allah’ın sanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın

ḥ. 21v/05, 53r/01, 58r/07

ḥāk-ı ḥayret: (*Far.+Ar.*) hayret toprağı

ḥ.+e 34r/07

ḥaḳiḳat: (*Ar.*) hakikat, gerçek

ḥ. 32r/02, 50r/01

ḥākim: (*Ar.*) hakim, hükmeden

ḥ.+e 34r/10

ḥākim ol- “hakim olmak”

ḥ.-a 33v/13

ḥaḳîr: (*Ar.*) itibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı

ḥ. 41v/12

ḥaḳîr ol- “değersiz olmak”

ḥ.-a 41v/12

ḥaḳîr-âne: (*Ar.+Far.*) hakir olana yakışacak surette, hakircesine

ḥ. 35v/10

ḥākesārî bed-aḥter: (*Far.+Far.+Far.+Far.*)

perişan ve kötü talihli

ḥ. 54r/10

ḥaḳḳ: (*Ar.*) hak, doğruluk; bir insana ait olan şey; pay, hisse

ḥ. 3r/05, 16r/02, 19r/04, 21v/01, 22r/11, 23r/12, 23v/09, 26v/04, 34v/04, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 38v/09, 58r/09

ḥ.+a 12r/12, 33v/01, 40r/11

ḥ.+ı 34r/13

ḥ.+ımda 13r/06

ḥ.+ın 56r/08

ḥ.+ımda 15r/12, 22r/08, 23v/07, 41r/03, 41v/03, 44r/09, 45v/05, 56r/07

ḥ.+ına 19v/07

ḥ.+ındur 19v/02

ḥ.+ını 13r/12, 54r/02

ḥ.+ıñuzdur 56r/13

ḥaḳḳ êt- “hak etmek”

ḥ.-mege 37v/08

ḥaḳḳ êtdür- “hak ettirmek”

ḥ.-üridi 37v/08

ḥaḳḳ eyle- “hak etmek”

ḥ.-ye 37v/09

ḥaḳḳ olun- “hak olunmak”

ḥ.-up 38v/09

ḥaḳḳ-ı ḥûn: (*Ar.+Far.*) kan hakkı

ḥ. 31r/12

ḥaqq-ı memāliḥat: (Ar.+Ar.) birliktelik
hakkı

ḥ. 11v/02

ḥaqq-ı yetīm: (Ar.+Ar.) yetim hakkı

ḥ.+dür 14v/02

ḥakkāk: (Ar.) hakkeden, mühür vs. kazıyan
kimse

ḥ. 37v/07, 37v/12, 38r/02, 38r/04,
38v/04, 38v/07, 39r/01, 39r/02

ḥ.+dan 37v/11

ḥ.+uḡ 37v/13

ḥāl: (Ar.) hal, durum

ḥ. 14v/02, 18r/02, 33v/11

ḥ.+de 12v/05, 17r/08, 20r/03, 25v/10,
37r/02, 48r/05, 49r/07, 49r/09, 50v/01

ḥ.+den 31v/02, 34r/05, 40r/07, 42v/12

ḥ.+dir 13r/06

ḥ.+e 9r/11, 30v/03, 41r/12, 55v/01

ḥ.+ı 19r/06, 26r/08

ḥ.+i 8r/12, 23v/05, 30r/03, 36r/03,
50r/01, 57v/02

ḥ.+inden 26r/06, 27v/13, 47r/07

ḥ.+ine 49r/01

ḥ.+ini 20r/09

ḥ.+lerine 18r/11, 23r/03

ḥ.+lini 12r/07

ḥ.+um 12v/08

ḥ.+uḡ 34v/13, 38v/10, 40v/02

ḥāl-i cidal: (Ar.+Ar.) savaş hali

ḥ.+ımı 31r/01

ḥalāş: (Ar.) kurtulma, kurtuluş

ḥ. 7v/09, 11r/05, 12r/13, 12v/03,
13r/06, 15r/03, 15r/07, 15v/11, 16v/12, 19r/09,
19v/04, 20r/12, 22v/12, 24v/03, 29r/04, 29v/01,
34v/04, 34v/05, 34v/06, 35r/09, 39r/03, 43r/05,
48v/06, 50v/9, 52r/12, 57r/01, 58r/02

ḥ.+ına 29r/04, 52v/11

ḥalāş bul- “kurtulmak”

ḥ.-asın 11r/05

ḥ.-miş 34v/04

ḥ.-up 35r/09

ḥalāş et- “kurtarmak”

ḥ.-di 15r/07, 19r/09, 52r/12

ḥ.-din 13r/06

ḥ.-eler 15r/03

ḥ.-eyin 20r/12

ḥ.-mek 34v/05

ḥalāş eyle- “kurtarmak”

ḥ. 12v/03

ḥ.-di 29v/02

ḥ.-yem 29r/04

ḥalāş ol- “kurtulmak”

ḥ.-a 12r/13, 43r/05

ḥ.-am 48v/06

ḥ.-asın 57r/01, 58r/02

h̄.-dı 15v/11, 16v/12, 19v/04, 24v/03,
39r/03, 50v/9

h̄.-salar 7v/09

h̄.-uḡ 22v/12

h̄alel: (*Ar.*) bozukluk, eksiklik

h̄. 10v/11, 43v/13, 49r/08

h̄alel görün- “bozukluk görünmek”

h̄.-mez 49r/08

h̄alât: (*Ar.*) hâller

h̄. 21r/02

h̄.+ı 49v/09

h̄alet: (*Ar.*) hâl, suret, keyfiyet, nitelik

h̄.+den 52v/10

h̄.+e 11v/10, 18v/02

h̄.+i 48v/08

h̄.+inde 20v/10

h̄.+iyile 15r/07, 20v/05, 30v/03

h̄.+üḡ 49r/02, 49r/06

h̄alet-i duḡter: (*Ar.+Far.*) duhterin hali

h̄.+i 25r/04

h̄alet-i sekr: (*Ar.+Ar.*) sarhoşluk hali

h̄.+ile 42v/01

h̄alet-i sürür: (*Ar.+Ar.*) sevinç halleri

h̄.+unda 57r/01

h̄âl-ı siyâh: (*Far.+Far.*) siyah ben

h̄. 53v/05

h̄ālî: (*Ar.*) boş

h̄ālî bul- “boş bulmak”

h̄.-dı 25r/12

h̄ālî eyle- “boşaltmak”

h̄.-ye 29r/02

h̄ālî kıl- “boşaltmak”

h̄.-up 14r/06

h̄ālî ol- “boşalmak”

h̄.-ma 6v/11

h̄.-maz 5v/05

h̄.-mazam 39v/10

h̄.-mazıdı 4v/09, 5v/07, 54r/06

h̄ālîş: (*Ar.*) halis, hilesiz, katkısız

h̄. 4v/09, 5v/04, 5v/07, 6v/11, 14r/06,
25r/12, 29r/02, 39v/10, 45r/13, 54r/06

h̄ālîş et- “hilesiz yapmak”

h̄.-mek 52r/13

h̄alâvet: (*Ar.*) tatlılık, şirinlik

h̄.+de 5r/07, 5v/01

h̄alâyık: (*Ar.*) yaratılmışlar

h̄. 21v/04, 32v/06

h̄alk: (*Ar.*) halk

h̄. 16v/06, 16v/08, 26r/02, 27r/06,
30v/10, 32v/11, 34r/11

h̄.+a 3r/01

h̄.+dan 28r/06

h̄.+ıla 53r/07

h̄.+uḡ 3r/05, 29r/04

ḥalqa: (*Ar.*) ortası boş, yuvarlak şekil, daire biçiminde olan şey

ḥalqa-yı girān-māye: (*Ar. + Far.*)

değerli halka

ḥ.+yi 31v/10

ḥalqa-yı zerrīn: (*Ar. + Far.*) altın halka

ḥ.+ile 29v/09

ḥalk-ı ‘ālem: (*Ar. + Ar.*) insanlar

ḥ. 4r/07

ḥalq-ı cihān: (*Ar. + Ar.*)

h. 22r/01

ḥallāq: (*Ar.*) halk edici, yaratıcı, yaratan, vareden

ḥ.+ı 22r/02

ḥalvet: (*Ar.*) yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme, tenhalık

ḥ. 17v/08, 44r/02, 45v/13, 51v/09, 52r/01

ḥ.+ine 24r/01

ḥ.+üğe 51v/05

ḥalvet-ḥāne: (*Ar. + Far.*) dinlenme yeri

ḥ.+de 17v/08

ḥ.+sine 44r/10

ḥalvet-ḥāne-yiistirāhet:

(*Ar. + Far. + Ar.*) dinlenme yeri

ḥ.+e 37r/12

ḥalvet-ḥāne-yi neṣāṭ: (*Ar. + Far. + Ar.*)

şenlik yeri

ḥ.+a 40v/09

ḥalvet sarā-yı ḥaṣṣ: (*Ar. + Far. + Ar.*)

özel halvet yeri

ḥ.+ı 41r/09

ḥam: (*Far.*) pişmemiş, olmamış, çiğ

ḥ. 23r/03

ḥamākat: (*Ar.*) ahmaklık, beyinsizlik, bölülük

h.+inden 44r/05

ḥamām: (*Ar.*) hamam

ḥ.+dan 45r/02, 45r/09

ḥamdu bī-ḥad: (*Ar. + Far. + Ar.*) sınırsız şükür

ḥ. 2v/02

ḥāmī: (*Ar.*) himaye eden, koruyan, koruyucu, sahip çıkan, gözeten

ḥāmī ol- “koruyucu olmak”

ḥ.-dı 33r/13

ḥāmī-yi evlād-ı benī ādem:

(*Ar. + Ar. + Ar.*) insanoğlunun koruyucusu

ḥ. 4r/08

ḥamle: (*Ar.*) hamle, atılış, atılma, saldırı, saldırma

ḥ. 13r/01, 13v/10, 17v/01, 28v/01, 30r/05, 30v/13, 31v/05

ḥ.+de 11r/06, 14v/12

ḥamle et- “hamle etmek”

ḥ.-di 13r/01, 17v/01

ḥ.-diler 28v/01

ḥ.-eridi 30r/05

ḥ.-üp 30v/13

<i>hamle eyle-</i> “hamle etmek”	h.+i 38v/01
h.-di 31v/05	hāne-yi melik-zāde: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>)
hammām: (<i>Ar.</i>) hamam, banyo.	şehzadenin yeri
h. 45r/03	h.+ye 26v/05
hammām harāreti: (<i>Ar.+Ar.</i>) hamam sıcaklığı	hāne-yi miḥnet: (<i>Far.+Ar.</i>) dert, bela yeri
h.+yile 45r/03	h.+den 33v/12
hāmūş: (<i>Far.</i>) susmuş, sessiz	hāne-yi rāḥat: (<i>Far.+Ar.</i>) dinlenme yeri
<i>hāmūş ol-</i> “sessiz olmak”	h. 22r/05
h.-up 35v/07	hāne-yi şāh: (<i>Far.+Far.</i>) şahın evi
handān: (<i>Far.</i>) gülen, gülücü, güler; sevinçli	h.+de 24r/06
h. 18r/13, 47r/01	hāne-yi vişāl: (<i>Far.+Ar.</i>) kavuşma yeri
hande: (<i>Far.</i>) gülme, gülüş	h.+a 33v/09
h.+sine 24v/13	hapis: (<i>Ar.</i>) hapis
hāne: (<i>Far.</i>) ev	h.+den 29r/03, 29v/01
h. 12r/02	harāc: (<i>Ar.</i>) haraç, vergi
h.+de 12r/06	h. 36v/05
h.+sinde 26v/03	harām: (<i>Ar.</i>) haram
h.+sindedür 25r/08, 26r/05	<i>harām ol-</i> “haram olmak”
h.+sine 45r/02	h.-a 14v/04
h.+ye 12r/03, 04	harāmī: (<i>Ar.</i>) hırsız, haydut, yol kesen
hāne-yi ḥalvet: (<i>Far.+Ar.</i>) dinlenme, yalnız kalama yeri	h. 35r/13
h. 25r/08, 48r/03	h.+den 39v/09
<i>hāne-yi ḥalvet êtdür-</i> “dinlenme, yalnız kalama yeri yaptırmak”	h.+ler 28v/10
h.-di 48r/04	h.+lerden 28r/08
hāne-yi ḳadīm: (<i>Far.+Ar.</i>) eski ev	h.+lerüñ 28r/09
	h.+nüñ 30v/12

ḥarāmī gemisi: (Ar.+T) hırsız gemisi	hareket-i ḳabīḥ: (Ar.+Ar.) çirkin hareket
ḥ.+dür 28r/05	ḥ.+ini 48v/13
ḥarāret: (Ar.) sıcaklık; ateş	ḥarem: (Ar.) herkesin girmesine müsâade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer
ḥarāret-i ‘azīz: (Ar.+Ar.) azizin sıcaklığı	ḥ. 47r/13
ḥ.+i 45r/03	ḥ.+i 22r/13
ḥarāret-i cu’: (Ar.+Ar.) açlık ateşi	ḥ.+inden 38v/06
ḥ.+ile 8r/05	ḥ.+üme 57v/13
ḥarc: (Ar.) vergi	ḥarem-i ‘azīz: (Ar.+Ar.) azizin haremi
ḥ.+a 19v/01	ḥ.+de 5r/12
ḥarekāt: (Ar.) hareketler	ḥ.+den 5v/09
ḥarekāt-ı mevzun: (Ar.+Ar.) düzgün hareketler	ḥarem-i ḥaşş: (Ar.+Ar.) özel harem
ḥ.+ınuḡ 41r/10	ḥ.+da 51v/07
ḥarekāt-ı nā-maḥbū’: (Ar.+Far.+Ar.) uygunsuz hareketler	ḥ.+ı 53r/04
ḥ.+ını 18r/11	ḥ.+ına 31v/13, 57v/02, 57v/09
ḥareket: (Ar.) hareket, kımıldama	ḥ.+ında 54v/07
ḥ. 18v/01	ḥ.+ından 20v/08, 51r/05
ḥ.+den 18v/06, 33v/04, 49r/08	ḥarem-i ḥāşş-ı ‘azīz: (Ar.+Ar.+Ar.) azizin özel haremi
ḥ.+e 18v/08, 42v/03	ḥ.+e 7r/04, 7v/12
ḥ.+i 10v/09, 12v/07, 23v/13	ḥarem-i ḥāşş-ı melik: (Ar.+Ar.+Ar.) şahın özel haremi
ḥ.+üḡ 39v/02	ḥ.+den 47r/12, 53v/10
ḥareket êt- “hareket etmek”	ḥ.+e 51v/08
ḥ.-üp 15r/10, 45r/03, 56v/06	ḥarem-i ḥāşş-ı şāḥ: (Ar.+Ar.+Far.) şahın özel haremi
ḥareket-i nā-maḥbū’: (Ar.+Ar.) uygunsuz hareket	ḥ.+a 38v/09
ḥ.+a 44v/10	

harem-i melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın haremî	haseb: (<i>Ar.</i>) asillik, soy temizliği
h.+e 20v/03, 48v/05	h.+de 53r/09
harem-i şâh: (<i>Ar.+Far.</i>) şahın haremî	hased: (<i>Ar.</i>) haset, kıskançlık, çekememezlik
h.+dan 25v/13	h. 40v/12, 41r/02
hâric: (<i>Ar.</i>) hariç, dış	h.+den 41r/01
h.+dür 8v/09	h.+i 43r/11
harîf-hâne: (<i>Ar.+Far.</i>) esnaf evi	h.+inden 41r/12
h.+de 38r/11	hased ü mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) haset ve hile
harîş: (<i>Ar.</i>) hırslı, tamahkâr, bir şeye çok düşkün, lüzumundan fazla istekli	h.+den 45v/09
<i>harîş ol-</i> “hırslı olmak”	hâşekî: (<i>Far.</i>) hizmetçi
h.-a 30r/11	h.+ler 17r/05
h.-dılar 51r/03	h.+lerinden 4v/12
harrâf dükkânı: (<i>Ar.+Ar.</i>) çıkırcı, doğramacı dükkânı	hâşıl: (<i>Ar.</i>) husule gelen, husul bulan, peyda olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten
h.+na 37v/11	<i>hâşıl et-</i> “üretmek”
hasâret: (<i>Ar.</i>) zarar, ziyan	h.-dün 24r/13
h. 40v/05	h.-e 23r/04
haşâyış: (<i>Ar.</i>) nitelikler, özellikler	h.-evüz 25v/12
h.+ında 16v/01	h.-mez 41r/02
haşâyış-ı hişâl-ı maħmûde: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) övülmeye değer huy ve özellikler	h.-mişdür 6r/03
h. 43v/03	h.-üp 40v/10, 53v/01
haşâyış-ı mulûk: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdar özellikleri	<i>hâşıl eyle-</i> “üretmek”
h.+da 10r/03	h.-dün 34v/07
hasb-ı hâl: (<i>Far.</i>) görüşüp dertleşm	h.-ye 16r/02
h.+ımı 12v/10	h.-yem 25r/07
	<i>hâşıl ol-</i> “üremek”

h.-a 16r/12, 18r/10, 21v/06, 34r/04,
39v/02, 48r/13

h.-dı 8v/11, 27v/02

h.-dukdan 22v/01

h.-madı 52v/10

hāsīd: (*Ar.*) haset eden, kıskan

h. 41r/01

hāsīr: (*Ar.*) zarara, ziyana uğrayan

hāsīr ol- “ziyana uğrayan olmak”

h.-dı 43r/12

hāşlet: (*Ar.*) insanın yaradılışındaki huyu,
tabiatı, mizacı

h. 10r/04, 16r/11, 32r/13

h.+dür 10r/02, 21v/12, 27r/03

h.+e 21v/04

h.+ile 37r/07

h.+üñ 32r/03

hāşlet-i hāmīde: (*Ar.+Ar.*) iyi huy

h. 37v/01

hāşlet-i kabīhe: (*Ar.+Ar.*) kötü huy

h.+ye 40v/11

hāşm: (*Ar.*) düşman

h.+a 13v/10, 14v/07

h.+ı 14v/06, 15r/09

h.+ını 15r/04

h.+uñ 11r/06, 46v/06

hāşm-ı gālīb: (*Ar.+Ar.*) düşman galip

h.-mayınca 26r/12

h.-maz 47r/04, 48r/01, 54v/03

h.-mişken 46v/01, 50v/06

h.-up 10v/08, 19v/04, 41r/10

h.-ur 27r/08, 40v/11

h. 10v/03, 46v/06

hāşm-ı hām: (*Ar.+Far.*) acemi düşman

h. 14v/09

hāşm-ı hūn: (*Ar.+Far.*) kan düşmanı

h.+ı 14v/12

hāşm-ı kāhir: (*Ar.+Ar.*) mahveden düşman

h. 46v/03

hāşm-ı mahbūs: (*Ar.+Ar.*) hapsedilmiş
düşman

h.+ı 15r/07

hāşret yaşı: (*Ar.+T*) hasret yaşı

h.+nı 20r/09

hāşret yaşını akıt- “hasret yaşı
dökmek”

h.-urıdı 20r/09

hāşş: (*Ar.*) mahsus, özel

h. 8r/11, 6v/11, 44v/13

h.+a 36v/07, 42r/08

h.+ına 41r/09, 47r/13

hāşsān: (*Ar.*) çok güzel olan

h. 5v/01

hāşşiyet: (*Ar.*) özellik, nitelik

h.+i 57r/12	h.+ümile 57v/08
haste-dil: (<i>Far.+Far.</i>) gönlü hasta, üzüntülü; sıkıntılı	h.+üñ 57r/12
<i>haste-dil ol-</i> “üzüntülü olmak”	h.+üñle 57r/05, 57r/07
h.-dı 35v/01	hâtem-i la‘l: (<i>Ar.+Ar.</i>) kırmızı yüzük
h.-up 36r/03	h.+in 57r/07
hâşş u ‘ām: (<i>Far.+Far.</i>) herkes	h.+ini 57r/05, 57v/07
h. 10r/05, 32v/03	hâtem-i melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın yüzüğü
h.+dan 33r/11	h.+i 55r/01
h.+üñ 52v/07	hâtem-i melike: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın eşinin yüzüğü
hâşā: (<i>Ar.</i>) haşa, asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun	h.+dür 57v/12
h. 22v/12	hâtem-i mübârek: (<i>Ar.+Ar.</i>) mübarek yüzük
hâşem: (<i>Ar.</i>) hademe	h.+inde 55r/05
h.+i 12r/05	hâtem-i müşebbek: (<i>Ar.+Ar.</i>) ağ şeklinde yüzük
hâfā: (<i>Ar.</i>) hata, yanlış; yanlışlık	h.+ini 57v/11
h.+yı 43r/09	hâtem-i vezîr: (<i>Ar.+Ar.</i>) vezirin yüzüğü
hâfar: (<i>Ar.</i>) tehlike	h.+i 57r/03, 57r/09
h.+lar 53v/07	hâfir: (<i>Ar.</i>) zihin, fikir; keyif, hal; gönül
hâfar-ı cān: (<i>Ar.+Far.</i>) can tehlikesi	h. 11v/08, 40v/09
h. 50r/02	h.+ı 8v/10
hâtem: (<i>Ar.</i>) üstü mühürlü yüzük	h.+ıma 49r/11
h. 55r/06	h.+ın 36r/07
h.+e 55r/11	h.+ıma 12r/10, 18v/01, 18v/07, 19r/07, 21r/02, 21r/09, 40r/08, 44r/07
h.+i 55r/07, 55r/10, 57r/01, 57r/03, 57r/04, 57r/06, 57r/06, 57r/10, 57r/11, 57r/13, 57r/13, 57v/04, 57v/09, 57v/10, 57v/12	h.+ında 7r/09, 17v/09
h.+ini 57r/09, 57v/01	h.+umdan 5v/09

h.+uğda 17r/08, 17v/11, 49r/12	h.+ı 36v/08
h.+uğdan 40r/04, 51v/04	hātūn: (Ar.) kadın
<i>hātūr ét-</i> “fıkr etmek”	h. 20r/11, 20v/02, 21r/07, 21r/11,
h.-em 11v/08	38r/02, 38v/01, 39r/11, 40r/10, 40v/01, 49v/12,
<i>hātūr ol-</i> “fıkr olmak”	50r/08, 50r/09, 50r/11, 51r/12, 52v/01
h.-up 40v/09	h.+a 20r/09, 38r/13, 40r/13, 50r/01
hātūr-ı mübareke: (Ar.+Ar.) mübarek	h.+dan 38r/09, 40r/10, 57v/07
fikirli	h.+ı 47v/03, 50r/08, 50r/12, 52v/02,
h.+yile 15r/01	57r/06, 57v/02
hātūr-ı perişān: (Ar.+Far.) perişan	h.+ıla 30v/02
fikirli	h.+ın 49v/10
<i>hātūr-ı perişān ol-</i> “perişan fikirli	h.+ına 51v/12
olmak”	h.+uğ 42v/05, 52r/10, 57v/11
h.-up 40r/09	h.+uyıla 50r/03
hātūr-ı rüşen: (Ar.+Far.) aydın fikirli	hātun-ı bezzāz: (Ar.+Ar.) bezcinin eşi
h. 40v/05	h. 52v/03
hātūr-ı serir-i saltanat: (Ar.+Ar.+Ar.)	hātun-ı şāh: (Ar.+Far.) padişahın eşi
saltanat tahtının keyfi	h. 41r/03
h.+da 15r/01	hātun-ı vezir: (Ar.+Ar.) vezirin eşi
hāt: (Ar.) yazı; çizgi	h. 50r/03, 50r/06
h.+ı 21r/06, 26r/08	hātun-ı Zāhid: (Ar.) Zahid’in eşi
h.+uğdan 36v/02	h. 39r/13
hāt-ı zehr-ālūd: (Ar.+Far.) zehirli	havā: (Ar.) hava
çizgi	h.+da 28r/11
h.+ı 20v/12	h.+sına 16v/03
<i>hāt-ı zehr-ālūd çek-</i> “zehirli çizgi	havāle: (Ar.) havale
çekmek”	<i>havāle eyle-</i> “havale etmek”
h.-em 20v/05	h.-yem 42v/09
hātāt: (Ar.) el yazısı çok güzel olan sanatkâr	

havāşş: (*Ar.*) muhterem, saygın olanlar

h. 3v/10, 6v/06

havāşş-ı devlet: (*Ar. +Ar.*) devletin ileri gelenleri

h. 43v/09

havāşş-ı hadem: (*Ar. +Ar.*) hizmet edenlerin ileri gelenleri

h. 41v/06

havāşş u 'avām: (*Ar. +Ar.*) ileri gelenler ve halk

h. 16v/01

h.-uñ 16r/07

havāşş-ı hazret-i kırbet-dürürler : (*Ar. +Ar. +Ar. +T*) değerliye yakındırlar

h. 2v/11

havātır-ı halk: (*Ar. +Ar.*) halkın hatıraları

h.+dan 24r/01

havātın: (*Ar.*) hatunlar, şerefli kadınlar

h. 52v/03

havf: (*Ar.*) korku; korkma

h. 58r/02

h.+ından 19r/06, 43r/06

h.+u 32v/04

havf-ı helāk: (*Ar. +Ar.*) helak olma korkusu

h. 50r/02

havşala: (*Ar. +Ar.*) kuş kursağı

h.+sın 39r/02

hayā: (*Ar.*) haya, utanma, sıklılma; ar, namus, edep

h. 35v/06

hayāl: (*Ar.*) hayal

h.+i 15r/06, 44r/07

hayāl et- "hayal etmek"

h.-di 22v/09

hayāl-āmiz: (*Ar. +Far.*) hayalle karışık

h.+dür 18v/12

hayāl-i muhāl: (*Ar. +Ar.*) olmayacak

hayal

hayāl-i muhāl et- "olmayacak hayal

kurmak"

h.-er 44r/06

hayāl-i vişāl: (*Ar. +Ar.*) sevgiliye

kavuşma hayali

h.+uñı 48r/05

hayāt: (*Ar.*) hayat

h.+da 28r/08

h.+ınuñ 29r/04

h.+uña 15v/04

hāyin: (*Ar.*) hıyanet eden, nankörlük eden

h. 19r/06, 43r/04

hāyin ol- "hain olmak"

h.-a 39r/04

hāyin-i mücrim: (*Ar. +Ar.*) suçlu hain

h. 22r/08

hayli: (*Far.*) epeyice, çokça

h.15r/06, 22r/03	<i>hazz al-</i> “hoşlanmak, zevk almak”
hayli gulām-ı şāhib-i cemāl: (<i>Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) güzellik sahibi genç	h.-up 36v/02
h. 4v/10	hāzar: (<i>Ar.</i>) oturmaklık, mukimlik
hayrān: (<i>Ar.</i>) hayran	h.+da 13v/04
h. 55v/02	hazāyin: (<i>Ar.</i>) hazineler
<i>hayrān kal-</i> “hayran kalmak”	h. 15v/09
h.-dı 23r/06	<i>hazāyin aç-</i> “hazineler açmak”
<i>hayrān ol-</i> “hayran olmak”	h.-up 13v/03, 15v/09
h.-dı 55v/02	h.+i 11v/11
hayrāt-ı dū-cihānī: (<i>Far.+Far.</i>) iki dünya iyilikleri	hazāyir-i kurb-i quddüse: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) mübarek olan mezarlıklara yakınlık
<i>hayrāt-ı dū-cihānī ol-</i> “iki dünya iyilikleri olmak”	h.+de 2v/12
h.-ur 37r/07	hāzır: (<i>Ar.</i>) hazır
hayret: (<i>Ar.</i>) hayret, şaşma, şaşırma	<i>hāzır bul-</i> “hazır bulmak”
h. 57v/04	h.-madı 42v/01
hayr u şer: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyilik ve kötülük	<i>hāzır et-</i> “hazır etmek”
<i>hayr u şer görmüş ol-</i> “iyilik ve kötülük görmüş olmak”	h.-elim 23v/10
h.-a 46r/10	h.-eyin 5r/04, 11v/09
hayz-ı kabūl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul yürülüğü	h.-üp 6v/02, 7v/11, 37r/13
h.+de 48r/12	<i>hāzır eyle-</i> “hazır etmek”
haz: (<i>Ar.</i>) hoşlanma, zevk	h. 49v/11
<i>haz et-</i> “hoşlanmak”	<i>hāzır getir-</i> “hazır getirmek”
h. 20v/02, 22v/05	h.-esin 29r/05
h.-elüm 22v/05	h.-mezsen 10v/13
h.-erdi 20v/02	h.-se 21r/10
	h.-üp 19r/04, 45v/01
	<i>hāzır kıl-</i> “hazır etmek”

h.-dılar 23v/02, 24r/07	<i>hazîne-dâr edin</i> - “hazine bekçisi edinmek”
<i>hâzır ol</i> - “hazır olmak”	
h.-dı 34r/03	h.-mişidi 25r/09
h.-dılar 24r/06, 35r/04	hazîne kapısı: (Ar. +T) hazine kapısı
h.-madı 38v/09	h.+n 25v/02
hazîn: (Ar.) hüznünlü, mahzun olarak, kederli, gamlı	<i>hazîne kapusın aç</i> - “hazine kapısını açmak”
h. 26r/03, 40v/13	h.-dı 25v/02
hazîne: (Ar.) devlet malının, devlet parasının saklandığı yer	haznâne-yi şâh: (Ar. +Far.) şahın hazinesi
h. 19v/02, 25r/09, 31r/01, 39v/13	h.+a 54v/09
h.+de 25r/13	hazreti: (Ar.) saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan
h.+nüñ 25r/13, 26r/04, 26r/07	h. 12r/12, 44v/03
h.+sinde 17r/12, 26v/02	h.+ni 3v/06
h.+ye 11v/12, 25v/03	hazret-i ‘azîz: (Ar. +Ar.) aziz hazretleri
h.+yi 19r/13, 26r/08	h.+üñ 6v/13
<i>hazîne aç</i> - “hazine açmak”	hazret-i Şah-ı Fâris: (Ar. +Far.) İran Şahı hazretleri
h.-up 31r/01	h.+e 54v/05
<i>hazîne et</i> - “saklamak”	hazı-ı mustevfi: (Ar. +Ar.) ödenmiş haz
h.-üp 19v/02	h. 9r/13
<i>hazîne eyle</i> - “saklamak”	hedâyâ: (Ar.) armağanlar, hediyeler
h.-di 39v/13	h.+yile 47v/05
hazîne-yi ‘âmire: (Ar. +Ar.) devlet hazinesi	hedâyâ u tuhfe: (Ar. +Ar.) hediye
h.-de 14r/13	h.+lerle 54v/06
h.+ye 14r/11	hedâyât-ı cinân: (Ar. +Ar.) hediyeler bahçesi
hazîne-dâr: (Ar. +Far.) hazine bekçisi	h. 3r/04
h. 25r/08	

hedef: (*Ar.*) hedef

hedef-i hayāt-ı vezir: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
vezirin hayat hedefi

h.+e 45r/12

hedef-i qabūl: (*Ar.+Ar.*) kabul hedefi

h.+ında 33v/08

hediye: (*Ar.*) hediye, armağan

h. 45r/04

h.+ler 4v/13

helāk: (*Ar.*) mahvolma, ölme; harcanma

h.+a 18r/09, 48r/10

h.+ına 29r/02, 44r/01

h.+uqa 45v/06

helāk et- “helak etmek”

h.-diler 11r/07, 17v/02, 22v/01

h.-e 15r/09, 17v/07, 18v/06, 21r/01,
56v/13

h.-erdi 28v/02

h.-ersem 15r/02

h.-üp 19r/01, 28v/13, 30r/05

helāk eyle- “helak etmek”

h.-yeler 30r/04

helāk kıl- “helak etmek”

h.-ur 10r/07

helāk ol- “helak olmak”

h.-am 20r/11

h.-asın 20v/06

h.-dı 45r/11

h.-up 13r/09

helāk-ı ‘adu: (*Ar.+Ar.*) düşmanın
mahvolması

h.+yıla 18r/03

helāk-ı melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın
mahvolması

helāk-ı melik ol- “hükümdarın
mahvolması”

h.-a 14v/05

helāl: (*Ar.*) haram olmayan şey; nikâhlı kadın

h.+ine 38r/05

helāl ol- “helal olmak”

h.-sun 28r/10

helāl dağı ol- “helal bile olmak”

h.-urısa 14v/03

halāvet: (*Ar.*) tatlılık, şirinlik

h.+inden 6v/09

halāvet ü nuṭṭ u feṣāhat-ı zebān:
(*Ar.+Ar.+Ar.+Ar.*) tatlı söyleyiş ve fasih dil

h.+ıla 47v/10

hem: (*Far.*) hem

h. 4r/06, 6r/02, 11v/08, 11v/08, 13r/12,
14r/01, 14r/13, 14v/03, 22v/05, 22v/05, 24v/06,
29v/02, 31r/12, 35r/08, 37v/03, 37v/03, 38v/01,
39r/05, 40r/04, 40v/05, 43r/13, 49r/10, 49v/07,
49v/07, 51v/03, 51v/03, 54v/05, 55v/09

hemān: (*Far.*) hemen, derhal, o anda, çarçabuk

h. 5v/13, 6r/11, 7v/04, 7v/11, 13r/11,
14v/06, 15r/04, 15v/01, 17v/04, 18r/09, 20r/13,

20v/11, 23r/04, 24v/02, 25r/06, 25v/06, 26r/08,
26r/12, 27v/02, 28r/13, 28v/11tarac, 31v/07,
33v/03, 35r/01, 37v/11, 37v/12, 39r/01, 39v/06,
39v/11, 40v/01, 41r/13, 42r/05, 42r/09, 42v/08,
42v/09, 45r/07, 45r/10, 48r/10, 48v/10, 50v/08,
51v/06, 54v/11, 55r/13, 56r/08, 57r/11, 57v/01

hemdem: (*Far.*) sıkı fıkı, canciğer arkadaş

h. 48r/05

hemdem edin- “arkadaş edinmek”

h.-eler 16v/11

hem-firāş: (*Ar.+Far.*) yatak arkadaşı

hem-firāş ol- “yatak arkadaşı olmak”

h.-dum 18r/01

hemîn: (*Far.*) hemen

h. 11r/04

hemîşe: (*Far.*) daima, her vakit, her zaman

h. 13r/08, 21v/04, 21v/05, 26v/10,
40v/13, 46r/12

hem-nişîn: (*Far.*) beraber oturup kalkan,
teklifsiz arkadaş

h.+i 56v/04

h.+lik 56r/08

hem-nişîn-i nâ-muvâfiq:

(*Far.+Far.+Ar.*) uygun olmayan arkadaş

h. 54v/12

hem-râz: (*Far.*) sıkı fıkı arkadaş, sır arkadaşı

h. 47v/07

hem-râz edin- “dost edinmek”

h.- düğ 20r/12

hem-râz ol- “dost olmak”

h.-dı 47v/07

hem-sāye: (*Far.*) komşu

h.+müzsün 54r/02

hemsāyeliğ hakkı: (*Far.+T+Ar.*)

komşuluk hakkı

h.+n 53v/11

hengām: (*Far.*) zaman, çağ, sıra, vakit, mevsim

hengām-ı intikām: (*Far.+Ar.*) intikam

zamanı

h.+dur 15r/08

hengām-ı kâr: (*Far.+Far.*) kâr zamanı

h.+dur 48v/11

hengām-ı mükāfāt: (*Far.+Ar.*) mükāfāt

vakti

h.+dur 37r/03

hengām-ı şeb: (*Far.+Ar.*) gece vakti

h. 25v/13, 48v/12, 55r/09

henüz: (*Far.*) henüz

h. 21r/10, 38v/09, 43r/01, 49v/05,
50r/09

her: (*Far.*) her

h. 4r/01, 4v/08, 5r/04, 5r/10, 5v/10,
6r/12, 6v/05, 6v/05, 6v/06, 7r/02, 7r/06, 7v/01,
8v/02, 9r/08, 10r/05, 11r/12, 12r/11, 13r/08,
13v/02, 13v/04, 14r/05, 16r/01, 19v/12, 21v/04,
26r/03, 27r/04, 28r/03, 28v/02, 28v/04, 28v/13,
29v/09, 30r/04, 30r/09, 31v/01, 32v/01, 32v/02,
32v/06, 32v/11, 32v/12, 33r/11, 37v/02, 37v/07,
38r/01, 38r/07, 41r/02, 41r/11, 43r/04, 43v/03,

46r/04, 46r/08, 46r/11, 46r/12, 47v/08, 48r/05,
49r/12, 49r/13, 51r/11, 51r/13, 51v/11, 52v/09,
52v/11, 53v/07, 53v/10, 53v/11, 55r/05, 55r/06,
55v/13, 56v/01, 58r/13

her biri: her biri

h. 13v/07

h.+ne 2v/12

h.+si 10r/12

h.+sine 3r/13

her ne: her ne

h.+ye 5r/04

hergiz: (*Far.*) asla, katiyyen, hiç bir vakit, hiç
bir suretle

h. 26r/13, 45v/01

her gün: her gün

h. 6v/04, 9r/10, 53v/12, 54r/06, 54v/10,
55r/02

her şey: her şey

h.+i 2v/03

hest ü buhl: (*Ar.+Ar.*) kazancın ve cimriliğin

h.+uñ 35r/02

hevā: (*Ar.*) heves, istek, arzu; sevgi; hoşlanma

h.+ya 54r/10, 56r/11

hevā-dārı: (*Ar.+Far.*) havadar, yar,
dost

h. 4r/12

hevā-yı nefis: (*Ar.+Ar.*) nefis hevesi

h.+e 17r/09

hevās-ı revābiḥ-i şükūfāt: (*Ar.+Ar.+Far.*)

çiçekleri kazanma hevesi

h.+dan 29v/12

heves: (*Ar.*) heves

h.+den 49r/01

h.+i 29v/10

heves ét- “heves etmek”

h.-di 5v/06, 34r/05, 43v/07, 57r/07

heves-i nazāra-i leşker: (*Ar.+Ar.+Far.*)

askeri izleme hevesi

heves-i nazāra-i leşker ét- “askeri

izlemeye heves etmek”

h.-üp 46v/11

heves-i pezer: (*Ar.+Far.*) baba hevesi

h. 18v/10

heves-nāk: (*Ar.+Far.*) hevesli

h. 57r/06

heves-i sefer-i deryā: (*Ar.+Ar.*) deniz
yolculuğu hevesi

heves-i sefer-i deryā kıł- “deniz
yolculuğuna heves etmek”

h.-dı 27v/05

hevl-i şavlet: (*Ar.+Ar.*) saldırı korkusu

h.+inden 31r/11

heybet: (*Ar.*) korku ile saygı duygularını birden
uyandıran hal veya gösteriş

h.+i 15v/05, 26v/09

heybet-i şalābet: (*Ar.+Ar.*) metanet
heybeti

h.+inden 31r/09	h.-üp 6r/12
heybet ü hevl ü hirās-ı melik: (<i>Ar.+Ar.+Far.+Ar.</i>) şahın heybet ve korkusu	hired-mend: (<i>Far.+Far.</i>) akıllı, anlayışlı
h. 22r/03	h. 58r/06
hey'et: (<i>Ar.</i>) şekil, suret, kıyafet, görünüş	hired ü zekā: (<i>Far.+Ar.</i>) akıl ve zeka
h. 36v/02	h.+da 44r/03
hezār: (<i>Far.</i>)	hırş: (<i>Ar.</i>) öfke, kızgınlık
h. 5r/10, 5v/01, 12r/01, 18r/01, 20r/04, 27v/09, 30r/03, 35v/11, 43v/04, 43v/04, 52v/06, 54r/12	h.+ı 49r/02
hıfz: (<i>Ar.</i>) saklama	h.+ın 23r/01
h. 39r/10, 39r/11, 50r/06	hırş-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam hırş
<i>hıfz ét-</i> “saklamak”	h.+ıla 18v/03, 20v/03
h.-mekde 39r/10, 50r/06	hışāl: (<i>Ar.</i>) huylar, tabiatlar, ahlaklar
<i>hıfz eyle-</i> “saklamak”	h.+uñ 16v/01
h.-ye 39r/11	hısn u keşert-i emvāl: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) malların çokluğu ve sağlamlığı
hıfz-ı ‘ināyet-i ezeliye: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) ezeli yardım ve saklama	h.+e 27v/10
h.+de 53r/02	hışm: (<i>Far.</i>) kızgınlık, öfke
hıkd u kineyi melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın ölç ve kini	h.+a 14v/01, 18v/07
h. 15r/05	h.+ı 19r/07
hired: (<i>Far.</i>) akıl	h.+ından 23r/12
hired u haşāfet: (<i>Far.+Ar.</i>) akıl ve olgunluk	<i>hışma gel-</i> “öfkelenmek”
h.+den 41v/11	h.-üp 14v/01
hired-dānlık: (<i>Far.+Far.+T</i>) akıllılık	<i>hışm ét-</i> “hışm etmek”
h. 6r/12	h.-üp 56v/13
<i>hired-dānlık ét-</i> “akıllılık etmek”	hışm-ı melik: (<i>Far.+Ar.</i>) şahın öfkesi
	h. 55r/12
	hışm-ı müstevli: (<i>Far.+Ar.</i>) her tarafı kaplayan öfke

<i>hışm-ı müstevli ol-</i> “her tarafı kaplayan öfke”	h. 8v/06, 23v/07, 26r/13, 26v/03, 26v/04, 37v/04
h.-sa 16v/10	h.+e 54v/13
hışm-ı řāh: (<i>Far.+Far.</i>) şahın öfkesi	h.+i 15r/13, 42v/11
h.+a 19r/02	h.+üñ 40v/05
hışm-ı tamām: (<i>Far.+Ar.</i>) tam öfke	hıyānet-i ‘azīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) büyük ihanet
h.+ıla 30v/04	h. 45v/05
hışm-nāk: (<i>Far.</i>) öfkeli, kızgın	hıyānet u ğadr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hainlik ve vefasızlık
h. 18v/06	h.+e 42v/12
<i>hışm-nāk eyle-</i> “öfkeliendirmek”	hiç: (<i>Far.</i>) hiç
h.-di 44r/10	h. 16r/13, 18v/09, 19v/13, 20r/05, 23v/07, 23v/07, 30r/11, 33v/12, 41v/09, 43r/03, 46r/08, 49r/09, 49v/12, 52v/10, 57v/12
<i>hışm-nāk ol-</i> “öfkeli olmak”	hiçbir: hiçbir
h.-asın 17r/08	h. 20v/09
h.-up 11r/01, 49v/13	h.+isi 5r/05
hışm u ğazāb: (<i>Far.+Ar.</i>) öfke ve hiddet	hiddet: (<i>Ar.</i>) keskinlik
h.+ı 17r/07, 49r/05	hiddet-i ğayret: (<i>Ar.+Ar.</i>) öfke keskinliği
h.+ıla 33r/12	h.+den 57v/04
hı^vāb: (<i>Far.</i>) uyku	hiddet-i ğazāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) kızgınlık keskinliği
hı ^v āb-ġāh: (<i>Far.+Far.</i>) yatak odası	h.+dan 23v/04, 52v/05
h.+e 42r/13	hiddet-i tıġ: (<i>Ar.+Far.</i>) kılıcın keskinliği
hı ^v āb-ġāh-ı řāh: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) şahın yatak odası	h. 13r/03
h.+a 55r/10	hidmet: (<i>Ar.</i>) hizmet
hı ^v āb-ı ġāflet: (<i>Far.+Ar.</i>) ġāflet uykusu	h. 6r/06
h.+e 42v/01	
hıyānet: (<i>Ar.</i>) itimadı, güveni kötüye kullanma	

h.+i 8v/11, 20v/08	hizmet-i zemîn-būs: (Ar.+Ar.) yeri
h.+imüzde 41v/07	öpme hizmeti
h.+imüzden 41v/07	h. 6v/13
h.+inde 41v/08, 47v/07, 49v/06	<i>hizmet-i zemîn-būs ét-</i> “yeriöpme hizmeti yapmak”
h.+inden 8v/05, 42r/01	h.-üp 6v/13
h.+ine 7r/01, 7r/02, 16v/06	hizme-yi hāşş-i harem: (Ar.+Ar.+Ar.)
h.+ünj 25v/01	hareme özel hizmet
h.+ünjden 42r/07	h.+i 43r/02
<i>hizmetinde ol-</i> “hizmetinde olmak”	hikâyat: (Ar.) hikâyeler
h.-up 47v/07	hikâyat ü rivâyat: (Ar.+Ar.) hikâyeler ve rivayeler
hizmet-i duhter: (Ar.+Far.) kıza hizmet	h. 5v/02
h.+e 47v/06	hikâyet: (Ar.) hikâye; anlatma; masal
hizmet-i melik: (Ar.+Ar.) padişaha	h. 9r/11, 10r/10, 14r/01, 14r/03,
hizmet	19v/07, 22r/12, 24v/08, 27r/09, 29v/04, 32v/08,
h.+de 54v/09	35r/10, 37v/06, 39r/06, 41r/05, 43v/01, 46v/01,
h.+den 54v/11	49v/01, 50v/10, 53v/02, 55v/11
hizmet-i mülük: (Ar.+Ar.) meliklere	h.+i 16v/13, 29v/03, 40v/02, 40v/04,
hizmet	43r/13, 55v/10
h.+da 53r/07	h.+ine 50v/08
<i>hizmet-i mülük ét-</i> “meliklere hizmet etmek”	<i>hikâyet ét-</i> “anlatmak”
h.-mişidi 27r/11	h.-erdi 49v/01
hizmet-i vezîr: (Ar.+Ar.) vezir hizmeti	h.-mişlerdür 4v/03
h.+e 57r/13	<i>hikâyet eyle-</i> “anlatmak”
hizmet-i vizâret: (Ar.+Ar.) vezirlik,	h.-di 20r/09
başvekillik hizmeti	hikâyet-i ‘acîb: (Ar.+Ar.) hayret veren hikâye
h.+i 56v/01	h.+i 50v/08, 58r/05

- hikâyet-i ğarīb: (*Ar. + Ar.*) şaşılacak hikâye
 h. +i 39r/05
 h. +leri 58r/07
 hikâyet-i hōş: (*Ar. + Far.*) güzel hikâye
 h. +i 29v/02
 hikâyet-i laţif: (*Ar. + Ar.*) güzel hikâye
 h. 6v/09
 h. +i 55v/09
 hikâyet-i ma‘dilet: (*Ar. + Ar.*) adalet hikâyesi
 h. +i 14r/01
 hikâyet-i Maĥcūbe: Maĥcube’nin hikâyesi
 h. 14r/03, 35r/10
 hikâyet-i Maĥcūbe der-ĥilm ü vaĥār: (*Ar. + Far. + Ar. + Ar.*) Maĥcube’nin sükunet ve ağırbaşlılıkla ilgili hikâyesi
 h. 19v/08
 hikâyet-i Maĥcūbe der-kitmān-ı sır ez-zenān: (*Ar. + Far. + Ar. + Far. + Far.*) Maĥcube’nin kadınlardan sır saklama konusundaki hikâyesi
 h. 50v/10
 hikâyet-i Maĥcūbe der-mezemmet-i ĥased: (*Ar. + Far. + Ar. + Ar.*) Maĥcube’nin hasedi kınama konusundaki hikâyesi
 h. 43v/01
- hikâyet-i Maĥcūbe der-şikātü ve emānet: (*Ar. + Far. + Ar. + Ar.*) Maĥcube’nin güven ve emanet konusundaki hikâyesi
 h. 39r/06
 hikâyet-i Maĥcūbe der-siyāset ba‘da ez-tefaĥĥuş: (*Ar. + Far. + Ar. + Ar. + Far. + Ar.*) Maĥcube’nin araştırma sonrası siyaset konusundaki hikâyesi
 h. 24v/08
 hikâyet-i Maĥcūbe der-şecā‘at: (*Ar. + Far. + Ar.*) Maĥcube’nin cesurluk konusundaki hikâyesi
 h. 29v/05
 hikâyet-i Maĥcube der-terk-i şuĥbet-i eşrār: (*Ar. + Far. + Ar. + Ar. + Ar.*) Maĥcube’nin kötülerle arkadaşlığı bırakma konusundaki hikâyesi
 h. 55v/11
 hikâyet-i maşnū‘: (*Ar. + Ar.*) yapmacık hikâye
 h. +i 43r/12
 hikâyet-i nāfi‘: (*Ar. + Ar.*) yararlı hikâye
 h. +i 24v/06, 35r/08
 hikâyet-i pakīze: (*Ar. + Far.*) temiz hikâye
 h. 7r/06
 hikâyet-i sābık: (*Ar. + Ar.*) önceki hikâye
 h. +i 13r/09
 hikâyet-i Sāmīrī: Sāmīrī’nin hikâyesi (Sāmīrī: yaptığı bir buzaĥıya, Hz. Musa Tūr-i

Sînâ'da Allah'la konuşurken, halkı taptırmaya kalkışan bir yahudi).	hikâyet-i 'Ucûbe der-şecâ'at: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) Ucube'nin cesaretle ilgili hikâyesi
h. +den 40v/02	h. 27r/10
hikâyet-i sūd-mend: (<i>Ar. +Far.</i>) faydalı hikâye	hikâyet-i 'Ucûbe der-terk-i eşrâr: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar.</i>) Ucube'nin kötülere bırakılmakla ilgili hikâyesi
h. 19v/05	h. 53v/02
hikâyet-i 'Ucûbe: Ucube'nin hikâyesi	hikâyet-i 'Ucûbe ü Maḥcûbe: Ucube ve Maḥcûbe'nin hikâyesi
h. 10r/10, 41r/05	h. +yi 6r/09
hikâyet-i 'Ucûbe der-ḥilm-i vel-vaḳār: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Ar.</i>) Ucube'nin sükunet ve ağırbaşlılıkla ilgili hikâyesi	hikem-i mutazammın: (<i>Ar. +Ar.</i>) kapsamlı hikmetler
h. 16v/13	h. 3v/09
hikâyet-i 'Ucûbe der-kitmāni sır ez-zenān: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Far. +Ar.</i>) Ucûbe'nin kadınlardan sır saklamakla ilgili hikâyesi	hikmet: (<i>Ar.</i>) hikmet
h. 46v/02	h. 6r/04
hikâyet-i 'Ucûbe der-şahâvet: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) Ucube'nin cömertlikle ilgili hikâyesi	hikmet-i İllāhi: (<i>Ar. +Ar.</i>) İlahi hikmet
h. 32v/08	h. 38v/13
hikâyet-i 'Ucûbe der-şikātü ve emānet: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar.</i>) Ucube'nin güven ve emanetle ilgili hikâyesi	hılāf: (<i>Ar.</i>) karşı, zıt
h. 37v/06	h. +ı 6r/03, 16v/04
hikâyet-i 'Ucûbe der-siyâset ba'da ez-tefahḥuş: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Far. +Ar.</i>) Ucube'nin araştırma sonrası siyasetle ilgili hikâyesi	hılāf-ı 'âdet: (<i>Ar. +Ar.</i>) âdetlere karşı
h. 22r/12	h. 46r/09
	hıl'at: (<i>Ar.</i>) eskiden, pâdişâh veya vezir tarafından takdîr edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan
	h. +lar 46v/09
	hıl'at-ı beyâz: (<i>Ar. +Ar.</i>) beyaz kaftan
	h. +ıla 32r/07
	hıl'at-ı faḥîr: (<i>Ar. +Ar.</i>) gösterişli kaftan

h. 6v/11, 9r/03	h.+yile 37v/10
ẖil‘at-ı bezl-ü intişâf: (Ar.+Ar.+Ar.) kaftanın hakkını bolca verme	ẖile ét- “hile etmek”
h.+ıla 16r/02	h.-em 23v/12
ẖil‘at-ı şerîf i‘tâ: (Ar.+Ar.) şerefli kaftan verme	ẖilye-yi ẖilm: (Ar.+Ar.) hile ve sükun
ẖil‘at-ı şerîf i‘tâ ét- “şerefli kaftan vermek”	h.+ile 21v/05
h.-üp 21r/13	ẖile-kâr: (Ar.+Far.) hilekâr, hileci
ẖil‘at-ı teşrîf: (Ar.+Ar.) şereflendirme kaftanı	h. 15r/03
h.-medi 50r/10	ẖile-kâr dūr- “hilecileri toplamak”
ẖil‘at-ı zer-baft: (Ar.+Far.) sırma kumaşlı kaftan	h.-ürler 15r/03
ẖil‘at-ı zer-baft geydūr- “sırma kumaşlı kaftan giydirmek”	ẖile-kâr u mekkâr: (Ar.+Ar.) hilekâr ve düzenbaz
h.- di 26v/13	h. 57r/03
ẖil‘at-ı zer-beft: (Ar.+Far.) sırma kumaşlı kaftan	ẖile ü mekr: (Ar.+Ar.) hile ve aldatma
h. 24r/05	h.+den 47r/03
ẖil‘at-ı zer-beft gey- “sırma kumaşlı kaftan giymek”	h.+ini 12r/08
h.-di 24r/06	ẖile ü mekr ét- “hile etmek”
ẖil‘at ü ‘atâ: (Ar.+Ar.) kaftan ve ihsan	h.-em 23v/10
h.+ya 56v/03	ẖilqat: (Ar.) yaratılma, yaradılış
ẖile: (Ar.) hile, oyun	h. 30r/12
h. 23v/12, 25r/07, 25r/07, 47v/12, 51v/02, 52r/06	ẖilqat-ı zarîf: (Ar.+Ar.) zarafetli yaradılış
h.+si 25v/06	h. 51v/10
h.+siyile 43r/13	ẖilm: (Ar.) insanın doğasında olan yavaşlık, yumuşaklık, sükun
	h.+den 16r/13
	h.+imüz 19r/08

hilm ü te'enni: (Ar.+Ar.) sükun ve ağır davranma

h. 16v/09, 16v/10

h.+ye 16v/02

hilm ü vaqār: (Ar.+Ar.) sükun ve ağırbaşlılık

h.+dur 17r/07

h.+uq 21v/01

hımāyet-gāh-i ferāğat-i 'ālemiyan: (Ar.+Ar.) insanlardan ayrılma ve koruma yeridir

h.+dur 22r/06

himmət: (Ar.) gayret, emek, çalışma, çabalama

h.+ünde 50r/04

himmət-i 'āli: (Ar.+Ar.) yüksek çaba

h. 6v/01

himmət-i tamām: (Ar.+Ar.) tam çaba

h.+ıla 56r/03

hīn: (Ar.) an, zaman, vakit, sıra

h.+den 29v/13

hısāb: (Ar.) hesap

hısāb olun- "hesap olunmak"

h.-ur 14v/03

hiss: (Ar.) his, duygu

h.+ile 42v/04

hiss ét- "hissetmek"

h.-di 39v/04

hiss-i selim: (Ar.+Ar.) doğru his

h.+ile 43r/01

hışşe: (Ar.+Ar.) hisse, pay

h.+si 10r/13

hışşe-yi mīrās: (Ar.+Ar.) miras hissesi

h.+ını 56v/04

hışmet-i melik: (Ar.+Ar.) şahın heybeti

h. 53r/08

hışmet ü cāh-ı pādīshāhī: (Ar.+Ar.) padişahın itibar ve heybeti

h. 35r/07

hitāb: (Ar.) hitap, seslenme

hitāb ét- "hitap etmek"

h.-üp 11v/05

hiyel-i maşlahat-āmiz: (Ar.+Ar.+Far.) çıkarla karışık hile

h. 6r/11

hizāne-i 'ālem: (Ar.+Ar.) dünya hazinesi

h.+i 5v/11

hoca: (Far.) (bkz. h^vāce)

h.+q 33r/08

hoca-yı baḥīl: (Ar.+Ar.) cimri hoca

h. 33r/12

hōd: (Far.) kendi

h. 34v/04, 56v/09

hoḳḳa: (Ar.) içine mürekkep konan maden, cam veya topraktan yapılmış küçük kap

h.+nuq 37v/09, 38v/07

h.+sındadur 21r/10

h.+ya 37v/12, 38r/02

h.+y1 38r/03, 38r/03, 38r/04	h. 17r/01, 19v/02, 24v/05, 30r/12, 35v/04
h.+y1la 21r/11	
<i>hokka al-</i> “hokka almak”	h.+dur 32v/02
h.-d1 37v/11	hüb- <i>hat</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) güzel yazı
hokka-y1 âlet-i zînet: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) süs aleti hokka	h. 36r/12
h.+i 20v/02	hüb- <i>hişâl</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) güzel huylar
hor: (<i>Far.</i>) ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı, adi	h.+a 19v/02
hor-1 <i>hakîr</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) değersiz ve itibarsız	hüb- <i>naqş</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) güzel desen
h. 14v/05	h. 55r/05
hor u <i>hacîl</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) itibarsız ve utangaç	hüb- <i>ruy</i> : (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) güzel yüzlü
h. 56v/03	h. 4v/06, 7v/05, 20r/06
hortum: (<i>Ar.</i>) hortum, burun	hüb- <i>rüy kenîzek</i> : (<i>Far.</i> + <i>Far.</i> + <i>Far.</i>) güzel yüzlü cariyeye
h.+1n 28r/12	h. 7v/05
hoş: (<i>Far.</i>) hoş, iyi, güzel	hüb- <i>şüret</i> : (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) güzel görünüşlü <i>hüb-şüret ol-</i> “güzel görünüşlü olmak”
h. 36r/07, 50v/12	hubş: (<i>Ar.</i>) kötülük, fenalı
<i>hoş et-</i> “iyi etmek”	hubş-1 <i>sîret</i> : (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) iç kötülüğü
h.-üp 36r/07	h.+inden 46r/03
hōş-büy: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) güzel kokulu, güzel kokan	hubş-1 ‘a ^k îde: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) iman kötülüğü
h. 20r/06	h. 53r/01
hoş- <i>huy</i> : (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) güzel huylu	hubş-1 <i>zât</i> : (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) öz kötülüğü
h. 4v/06	h. 29r/01, 53r/12
hu: (<i>Far.</i>) huy, adet	h.-a 41v/10
h.+da 5r/08	hucre-‘i hāşş: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) özel oda
hüb: (<i>Far.</i>) iyi, güzel, hoş	h.+dan 8r/03
	h.+ına 16r/10

h.+ında 44v/05	h. 31v/03
hud'a: (<i>Ar.</i>) aldatma, oyun, hîle, dalavere, düzen	<i>hün-ı eşām eyle-</i> “kan içmeye niyet etmek”
h.+ sından 41r/07	h.-di 31v/04
hudāvend-i cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya hükümdarı	hün-ı nā-hakk: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) hak olmayan kan
h. 4r/11	h.+a 19v/04, 22r/09
Hudā-yı zü'l-Celāl-ı ber-kemāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) Kemal ve celal sahibi Tanrı	hünrîzîlîg: (<i>Far.+T</i>) kan dökücülük
h.+e 2v/02	h.+uñ 19r/09
hufyeten: (<i>Ar.</i>) gizlenme, saklanma	hürân-ı firdevs: (<i>Far.+Ar.</i>) iri gözlü cennet kızları
h.+e 36r/04, 44v/12	h. 51r/05
huķūķ-ı sâbîķ: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski haklar	hurde-kârlîķ: (<i>Ar.+Far.+T</i>) hilecilik
h.+uñ 41v/07	<i>hurde-kârlîķ êt-</i> “hilecilik etmek”
hulāŗa-yı hilķat: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaradılıŗın özü	h.-üp 23r/01
h. 3r/07	hür: (<i>Ar.</i>) güneŗ gibi güzel
hulķ-ı nā-ma'ķül: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) makul olmayan huy	h.+ı 25v/04
h.+den 45v/09	hür-ı mekkāre: (<i>Ar.+Ar.</i>) güneŗ gibi güzel hilekâr
hulķum: (<i>Ar.</i>) boĝaz	h.+yi 14v/12
h.+ına 31v/07	hurŗîd: (<i>Far.</i>) güneŗ
hün: (<i>Far.</i>) kan	hurŗîd-ŗuret: (<i>Far.+Ar.</i>) güneŗ yüzlü
h.+ı 16v/12	h. 4v/07, 47v/03
<i>hün êt-</i> “kan dökmek”	hurŗîd-i ‘ālem-tāb: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı aydınlatan güneŗ
h.-e 13r/02	h. 21v/07
hün-hı'ar: (<i>Far.+Far.</i>) zalim, öldüren	hurŗîd-i cihān-tāb: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı aydınlatan güneŗ
h. 51r/06	h. 27r/01, 37r/08
hün-ı āŗām: (<i>Far.+Far.</i>) kan içen	

hurşid-i tãbende: (*Far. +Far.*) parlayan güneş

h. 40v/07

hurşid-tal'at: (*Far. +Ar.*) güneşin doğuşu gibi güzel görünüşlü olanlar

h. 5r/03

hurûc: (*Ar.*) çıkış, çıkma

hurûc et- "çıkma

h.-esin 56v/12

hurûs: (*Far.*) horoz

h. 38r/12, 38r/13, 39r/01

hurûs al- "horoz almak"

h.- mağa 39r/01

h.+a 39r/01

h.+ı 38v/01, 38v/13

h.+uñ 39r/02

hurûs-ı pîr: (*Far. +Far.*) yaşlı horoz

h.+i 38v/13

hurûs-ı pîr eti: (*Ar. +Ar.*) yaşlı horoz eti

h. +yle 38v/12

husrev: (*Far.*) padişah, hükümdar

h. 4r/08

husrev-i encüm: (*Far. +Ar.*) yıldızlar padişahı

h. 40v/07

husrevân-ı cihân: (*Far. +Far.*) cihan padişahları

h. 15v/13

huşul: (*Ar.*) üreme, türeme, çıkma

h.+ı 6r/05

h.+ında 48r/07, 48r/08

h.+ını 47r/10

huşümet: (*Ar.*) hasımlık, düşmanlık

h.+i 15v/07

huşûş: (*Ar.*) şekil, yol, konu

h.+ında 9r/08, 21r/02, 49v/09

h.+uñ 49v/11

huşûsen: (*Ar.*) hususi olarak, hele, ayrıca

h. 46r/12

hüş: (*Far.*) akıl; fikir, şuur

hüş u qarâr: (*Far. +Ar.*) akılın kararı

h.+ı 29r/08

hüş u tãkat: (*Ar. +Ar.*) akılın gücü

h. 28r/06

hüş u tãkat git- "akıl gücünün gitmesi"

h.-üp 28r/06

huşûnet: (*Ar.*) sertlik

h.+e 52v/09

hüy: (*Far.*) tabiat, mizaç, ahlak; âdet

hüy edin-: (*Far.*) "huy edinmek"

h.-diler 7v/03

huşur: (*Ar.*) huzur, rahatlık; makam; padişah katı

h. 10r/06

h.+ına 12v/05, 13v/03, 15r/01, 17r/05,
19r/05, 22v/06, 23r/03, 26r/07, 34r/13, 34v/02,
43v/08, 44v/02, 48r/03, 53v/13, 55r/13, 57r/04,
57r/05, 57v/01

h.+ında 5r/04, 17v/05, 20v/03, 34r/12

h.+ından 43r/11, 44r/10, 54r/13

h.+uğa 6r/06, 18v/01

h.+uğda 5r/11, 7r/05, 7r/07

hüzür-ı kalb: (Ar.+Ar.) gönül rahatlığı

h. 47v/11

hücb-i celâl: (Ar.+Ar.) hiddetlikten
menetme

h.+ında 2v/09

h.+sinden 54r/06

h.+sine 25r/09, 25v/04, 52r/10

hüccet ét- “delil vermek”

h.-di 11r/01

hüccet-i rüşen: (Ar.+Far.) belli delil

h. 34v/01

hücre: (Ar.) göz. odacık

h.+lerde 8r/11

h.+m 48r/11

h.+sinde 26r/09

hücre-yi hâne-yi ‘arūs: (Ar.+Far.+Ar.)
gelin odası

h.+ı 25r/02

hücre-yi hāşş: (Ar.+Ar.) kişiye özel oda

h.+ı 5v/03

hüccet: (Ar.) senet, belge, delil

h. 48r/13

h.+i 3r/05

h.+ile 19r/03

h.+inde 50v/02

h.+üj 55r/12

hücre-yi melike: (Ar.+Ar.) melikenin odası

h. 48v/12

h.+ıma 23v/12

h.+ımdan 23r/07

h.+ına 9v/13, 25r/06, 27r/01

hücre-yi Kefşegir: Kefşegir’in odası

h.+e 53v/13

hücüm: (Ar.) saldırı, saldırma

h. 10v/03, 27v/08, 31v/06, 33v/12,
46v/06

h.+ımdan 26r/02

hücüm ét- “saldırmak

h.-di 10v/03, 31v/06, 46v/06

h.-üp 27v/08, 33v/12

hükkām-ı devrān: (Ar.+Ar.) devrin hakimleri

h. 21v/03

hüküm: (Ar.) hüküm, emir, komuta

h.+i 29v/06	h.+ile 17v/04
h.+ine 27v/03	h.+ine 41r/11
h.+üñ 49v/07	hüs-nü't-tevfîk: (Ar.+Ar.) muvafık
<i>hük-m êt-</i> "hük-m etmek"	kılma
h.-eridük 12v/11	h. 58r/13
h.-mek 23v/05	hüs-n-i bâ'tın: (Ar.+Ar.) iç güzellik
<i>hük-m eyle-</i> "hük-m etmek"	h. 53r/12
h. 17r/09	hüs-n-i hâk-k-ı nemek: (Ar.+Ar.+Far.)
h.-di 24v/07	güzel hak
h.-yüp 34v/01	h. 53r/10
<i>hük-m olun-</i> "hük-m olunmak"	hüs-n-i hâl: (Ar.+Ar.) iyi hal
h.+a 26r/12	h. 36r/11
hük-m-i ariş: (Ar.+Far.) anlam hük-mü	hüs-n-i hış-âl: (Ar.+Ar.) güzel huylar
h.+ile 10r/11	h. 43v/07
hük-m-i kış-âş: (Ar.+Ar.) cinayette	hüs-n-i sîret: (Ar.+Ar.) iyi ahlak
ödeş-me hük-mü	h. 15v/11, 22v/08
h.+ıla 42v/09	hüs-n-i şuret: (Ar.+Ar.) güzel görünüşlü
hük-m-i mu'tlak: (Ar.+Ar.) mutlak	h. 5r/07
hük-üm	h.+de 49v/03
h. 55r/06	h.+e 5r/06
hüner: (Far.) hüner, marifet	h.+ile 5r/13
h.+lerine 7r/03	hüs-n ü cem-âl: (Ar.+Ar.) güzellik
h.+üñ 32r/04	h.+ini 41v/01
hürmet-i ecnebiyyet: (Ar.+Ar.) yabancılık	hüz-n ü bük-â ü nev-ha: (Ar.+Ar.+Ar.) hüzün ve
hürmeti	seli ağlama
h. 49r/05	h.+yı 8r/13
hüs-n: (Ar.) güzel, iyi; güzellik, iyilik	ıraç: uzak
h. 53v/03	ı. 26v/01, 54r/09

1.+dan 18r/12, 28r/04	‘1.-dı 41r/08
<i>irak dut-</i> “uzak tutmak”	‘ıyş: (Ar.) yaşayış, yaşamak
1.-mazdum 26v/01	‘ıyş u neşât: (Ar. + Ar.) yaşayış ve keyif
‘ırk: (Ar.) damar	‘1. 21v/10
‘ırk-ı mürüvvet: (Ar. + Ar.) insanlık damarı	‘ıyş u şâfi: (Ar. + Ar.) temiz yaşam
‘1. 15r/10	‘1. 56r/09
‘ırk-ı uşuvvet: (Ar. + Ar.) kardeşlik damarı	‘ıyş-u şarab: (Ar. + Ar.) yaşam ve şenlik
‘1. 56v/06	‘ıyş-u şarab ét-
ısmarla-: (Far. + T) ismarlamak	‘1.-mek 7v/13
1.-dı 35r/06	ıztırâb: (Ar.) acı, elem, azap, sıkıntı; vesvese
1.-yup 40r/01	1. 46r/13
ısrâr-ı mübâlağa: (Ar. + Ar.) abartılı ısrar	1.+ıla 38r/13
1. 49r/03	1.+ını 28r/07
‘ışk: (Ar.) aşk	ibâ: (Ar.) kabul etmemek, işe razı gelmemek
‘ışk-engîz: (Ar. + Far.) aşk karıştıran	<i>ibâ göster-</i> “kabul etmemek”
‘1. 43v/05	i.-di 51r/03
‘ışk-ı dil-i melik: (Ar. + Far. + Ar.) padişahın gönül aşkı	ibâ’-ı tam: (Ar. + Ar.) tam razı gelmeme
‘1. 41v/02	<i>ibâ’-ı tam göster-</i> “tam razı gelmediğini göstermek”
‘ışk-ı melik: (Ar. + Ar.) padişahın aşkı	i.-di 10v/12
‘1. 42r/06	‘ibârât-ı laţîfe: (Ar. + Ar.) güzel cümleler
‘ışk-ı müte‘allik: (Ar. + Ar.) aşk bağımlılığı	i. 7r/05
‘1.-dı 41r/08	‘ibâret-i ‘aql-ı âmîz: (Ar. + Ar. + Far.) akılla karışık cümleler
‘ışk-ı müte‘allik ol- “aşk bağımlısı olmak”	i. 43v/04
	ibrâm: (Ar.) can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme; zorlama
	ibrâm et- “zorlamak”

i.-di 10v/12

i.-diler 21r/11

‘ibret: (Ar.) ibret

‘ibret al- “ders almak”

‘i.+dılar 24v/04

‘ibret ol- “ders olmak”

‘i.-a 11v/04

ibtidā: (Ar.) başlama

ibtidā ét- “başlamak”

i.-üp 41v/05

īcāb: (Ar.) lazım gelme, gerek

īcāb ét- “lazım gelmek, gerekk”

ī.-di 18v/10

icāzet: (Ar.) izin, ruhsat

icāzet ol- “izin olmak”

i.-a 49v/05

icāzet vēr- “izin vermek

i.-medi 50r/10

icrā: (Ar.) yapma, yerine getirme, bir işi yürütme

icrā ét- “yapmak, yerine getirmek”

i.-di 9r/09

i.-dükden 53r/06

i.-üp 16r/08, 32r/09

icrā eyle- “yapmak, yerine getirmek”

i.-di 37r/12, 40v/09

icra’-ı aḥkām: (Ar.+ Ar.) hükümleri yerine getirme

icra’-ı aḥkām ét- “hükümleri yerine getirme”

i.-erleridi 10r/12

ictināb: (Ar.) sakinma, çekinme, uzaklaşma

i. 53r/11, 58r/09

ictināb ét- “sakinma”

i.-er 46r/09

i.-megi 46r/03

i.-mek 40v/05

iç: iç

i.+i 12r/06, 25r/10

i. 33r/10

i.+inde 7v/04, 7v/10, 37v/09, 39v/04, 39v/05, 43v/09

i.+inden 38v/07

i.+ine 39v/03, 39v/05

i.+ünj 40v/04, 57v/02, 58r/06, 58r/08

iç-: içmek

i.-di 45r/07, 45r/10

i.-elüm 56r/10

i.-mişidi 33r/05

içerü: içeri

i.+den 48v/13

i.+sin 38r/07

içinde: içinde

i. 21r/02, 25r/09, 37v/12

içün: için

i. 3r/01, 5v/12, 6r/07, 7v/05, 7v/13, 10v/12, 11r/01, 11r/11, 11v/07, 12r/02, 12v/12, 13v/06, 13v/10, 15v/03, 15v/13, 16v/05, 17v/10, 19v/11, 19v/12, 20r/01, 21r/08, 21r/13, 21v/02, 21v/10, 24r/01, 25r/13, 26r/07, 26v/07, 27r/04, 30r/01, 31r/05, 32r/02, 33v/06, 35v/11, 36r/01, 36r/05, 37r/05, 38v/11, 39r/01, 39r/12, 39v/01, 40r/02, 40r/04, 42r/13, 42v/10, 43v/10, 45r/05, 45r/05, 45v/07, 47r/07, 48v/09, 52v/12, 55r/07, 56r/01

i.+dür 42r/04

iddā'at: (Ar.) iddialar, savlar

i. 11v/02

iddā'at göster- “iddialar göstermek”

i.-medi 11v/02

idi: idi

i. 4v/04, 4v/04, 4v/05, 4v/06, 4v/06, 8v/07, 10v/06, 11r/06, 11v/12, 12v/05, 14r/06, 17r/02, 17r/03, 17r/03, 17v/07, 18r/01, 18r/11, 19v/09, 20r/06, 20v/08, 20v/11, 21v/12, 22v/03, 22v/04, 23r/06, 23v/01, 24v/10, 24v/10, 24v/12, 28v/04, 29v/06, 31r/04, 33r/01, 33r/02, 34r/05, 38r/10, 39r/08, 40r/12, 40r/12, 41r/07, 43r/01, 43r/06, 43r/08, 43v/03, 43v/04, 43v/05, 43v/05, 45r/09, 45r/12, 47r/03, 50v/12, 51r/06, 51r/07, 51r/11, 51r/12, 52v/03, 53v/05, 53v/10, 54v/10, 54v/10, 54v/12, 55v/13, 55v/13, 57r/06

i.+m 34v/09, 51v/12

idrāk: (Ar.) idrak, anlayış, akıl erdirmeye

i.+ından 40v/05

idrār-ı mu'ayyen: (Ar.+Ar.) ölçülü idrar

i. 53v/11

idügi: olduğu

i. 26v/04

ifrāt: (Ar.) aşırıya kaçma, pek ileri varma

i.+ıla 4r/12, 15r/12, 43v/13, 52v/04

i.+ıyıla 44r/03

ifrāt eyle- “aşırıya kaçma”

i.-se 16v/06

ifrāt-ı hışm u gāzab: (Ar.+Ar.+Ar.)

öfke ve kızgınlıkta aşırıya kaçma

i.+ıla 21r/01

ifşā: (Ar.) gizli bir şeyi yayma; ortaya dökme, açığa vurma

i.+ya 46r/05

ifşā ét- “ortaya dökmek”

i.-mege 46r/05

i.-mekde 50r/02

ifşā-yı sır: (Ar.+Ar.) sırrı açığa vurma

i. 46r/03

iftirāk: (Ar.) ayrılma, dağılma; perişan olma

i.+a 55v/04

iftira vecchi: (Ar.+Ar.) iftira üslubu

i.+yile 21r/09

iğmāz: (Ar.) göz yumma, görmezlikten gelme

iğmāz göster- “görmezlikten gelmek”

i.-se 16v/03

ihfā: (Ar.) gizleme, saklama, saklanılma

ihfā ét- “gizlemek”

i.-mek 3r/01	i.-üp 54r/01
ihmāl: (Ar.) ihmal	ih̄tirām-ı tamām: (Ar. +Ar.) tam saygı
<i>ihmāl olun-</i> “ihmal olunmak”	i.+ıla 56v/07
i.-maya 40v/01	ih̄tirāz: (Ar.) sakınma, çekinme
ihsān: (Ar.) iyilik etme; bağış, bağışlama	i. 46r/03
i.+ı 36r/05	<i>ih̄tirāz ét-</i> “sakınmak”
<i>ihsān et-</i> “bağış yapmak”	i.-ersen 50r/05
i.-üp 6v/11	i. -megi 46r/03
<i>ihsān eyle-</i> “bağış yapmak”	<i>ih̄tirāz eyle-</i> “sakınmak”
i.-yem 35v/10	i.-yesin 18r/07
ihsān u in ‘ām: (Ar. +Ar.) bağış ve iyilik	ih̄tişām: (Ar.) tantana, şanlı görünüş
etme	i.+ıla 37v/13
i. 37r/06	ih̄tiyāç: (Ar.) muhtaçlık, yokluk, yoksulluk
<i>ihsān u in ‘ām ét-</i> “bağış ve iyilik etme	i. 11r/11
i.-mişdür 37r/02	i.+um 27v/01
ihsān-ı bī-gerān: (Ar. +Ar.) sınırsız	i.+uñ 55r/12
iyilik	<i>ih̄tiyāç olun-</i> “ihtiyaç olunmak”
i. 56r/07	i.-ursa 46r/06
ih̄tilāt: (Ar.) karışma, katışma	ih̄tiyār: (Ar.) seçme, seçilme
i.+ı 7r/02	<i>ih̄tiyār ét-</i> “seçmek”
<i>ih̄tilāt ét-</i> “karışmak”	i.-mişdi 32v/10
i.-mege 6v/05	i.-üp 27v/11
ih̄timām: (Ar.) dikkatle, gayretle çalışma,	ih̄tiyāt: (Ar.) sakınma, tedbirli, tedarikli
özenle iş görme	bulunma
i. 10v/08	i. 42v/02
ih̄tirām: (Ar.) saygı, hürmet	i.+ıla 22r/10, 24v/07
i.+ı 53v/12	ih̄tiyāt-ı belīg: (Ar. +Ar.) tam tedbirli
<i>ih̄tirām ét-</i> “hürmet etmek”	

i.+ile 26r/06, 51v/09

ih̄tiyāt-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam tedbirli

i.+ıla 19v/12, 33r/03

ih̄zār: (Ar.) hazırlama, hazır etme; huzura getirme

i.+ın 51r/01

ih̄zār et- “hazırlamak”

i.-üp 9r/02, 11r/12, 15v/09

ih̄zār-ı māl: (Ar.+Ar.) malı hazırlama

i. 10v/12

ih̄zāz: (Ar.) talihi açık, nasibi çok olma

ih̄zāz eyle- “talihini açmak”

i.-meyüp 6r/04

‘iḳāb: (Ar.) ceza, eziyet, azap

‘iḳāb olun- “cezaya uğramak”

‘i.-up 43r/05

‘iḳāb u ‘itāb: (Ar.+Ar.) ceza ve azalama

‘i.+dan 35r/09

ik̄āmet: (Ar.) oturma

ik̄āmet et- “oturmak”

i.-di 7r/09

i.-eler 13v/03

ik̄āmet eyle- “oturmak”

i.-di 9v/12

ik̄āmet göster- “oturmak”

i.-di 56r/12

ih̄tiyāt-ı tamm: (Ar.) tam tedbirli

i.+ıla 7v/06

ik̄dām: (Ar.) gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma; ilerleme

i. 43r/03, 49r/02

i.+ına 48r/07, 48r/09

i.+ından 49r/08

ik̄dām et- “ilerlemek”

i.-di 42v/13

i.-diler 49r/02

i.-düğine 18v/09

i.-üp 10r/13, 42r/12

iki: iki

i. 5r/12, 6r/12, 7r/10, 7r/12, 7v/05, 8r/03, 8r/04, 8r/06, 8v/03, 10r/07, 10r/11, 10v/04, 11r/05, 12v/10, 15v/06, 18r/05, 18r/07, 18r/08, 18r/12, 18v/03, 19r/04, 19r/05, 22r/08, 23v/07, 23v/10, 27v/06, 28r/12, 29v/08, 29v/09, 30r/08, 30r/09, 31v/01, 34v/13, 41r/01, 41r/04, 42v/05, 42v/07, 43r/10, 43r/10, 55v/12, 57r/08

i.+si 42v/01

iki şeyh-zāde hikāyeti: (Far.+Ar.) iki şeyhadenin hikayesi

i.+dür 10r/07

ikilik: ikilik

i.+den 19r/11

ikinci: ikinci

i. 16r/05, 28r/02

ikisi: ikisi	<i>i'lām êt-</i> "bildirmek"
i.+nden 23v/08	i.-di 49r/01
i.+ni 23v/05	i.-em 48r/05
iklīm: (<i>Ar.</i>) ülke, diyar	i.-mezdüm 26v/01
i.+e 12v/10	<i>i'lām eyle-</i> "bildirmek"
ikrām: (<i>Ar.</i>) saygı, hürmet; ağırlama	i. 17v/12, 20r/13
i.+a 33r/09	ile: ile
i.+ıla 41r/09	i. 6v/01, 7r/06, 8v/06, 9r/02, 10v/05,
<i>ikrām êt-</i> "ağırlamak"	12v/11, 13r/10, 14r/13, 14v/10, 15v/04, 15v/11,
i.-üp 54r/01	17r/05, 18r/01, 18r/05, 18r/13, 19r/10, 19v/06,
ikrām-ı tam: (<i>Ar. +Ar.</i>) tam hürmet	22r/08, 23r/01, 23v/13, 24r/06, 25r/10, 27v/06,
i. 6r/08	27v/09, 28v/13, 37r/03, 39r/07, 39r/08, 41r/04,
ikrām u ihtirām: (<i>Ar. +Ar.</i>) saygı ve	46v/05, 46v/08, 51r/08, 51r/10, 53v/10, 54r/10,
hürmet	54v/04, 54v/08, 55v/07, 56v/04
i.+da 56r/01	ilerü: ileri
ikrām u i'zāz: (<i>Ar. +Ar.</i>) saygı ve	i. 12r/01, 36v/10, 57v/03
hürmet gösterme	<i>ilerü dut-</i> "ileri tutmak"
i.+ıla 29r/09	i. 57v/03
ikrām-u i'zāz u iclāl: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>)	<i>ilerü gel-</i> "ileri gelmek"
ağırlama ve saygı gösterme	i.-üp 12r/01, 36v/10
i. 36v/11	ilet-: iletmek
'ilāc: (<i>Ar.</i>) ilaç	i.-di 23r/03, 57r/13
'i.+ı 22v/09	i.-diler 7r/03, 26v/05
<i>'ilāc buyur-</i> "ilaç vermek"	i.-em 47r/13
'i.-dı 38v/12	i.-mezden 25r/06
<i>'ilāc eyle-</i> "çare etmek"	i.-sünler 23v/12
'i.-ye 57v/05	i.-üp 18r/06, 37v/09, 38v/03, 38v/09,
i'lām: (<i>Ar.</i>) bildirme, bildirilme, anlatma	54r/11
	i.-ürsin 45r/04

illā: (<i>Ar.</i>) ne olursa olsun, illaki	i.-mezüz 5r/06
i. 58r/02	<i>iltifāt eyle-</i> “iltifat etmek”
‘illet: (<i>Ar.</i>) illet, hastalık; sakatlık	i.-di 42v/10
i. 17v/11	iltimās: (<i>Ar.</i>) kayırma; arka, kayırıcı
i.+ine 38v/12	i.+ın 46v/04
ilet-: iletmek	i.+ını 49r/05
i.-di 30v/07	iltimās-ı kenîzek: (<i>Ar. +Far.</i>) cariyeyi kayırma
‘ilm: (<i>Ar.</i>) ilim; bilme; bir şeyin doğrusunu bilme	i. 11v/02
‘i.+i 24r/12	iltimās-ı vişāl: (<i>Ar. +Ar.</i>) kavuşma ricası
‘i.+in 27r/13, 30v/08	i. 48r/11
‘ilm-i hikmet: (<i>Ar. +Ar.</i>) hikmet bilme	<i>iltimās-ı vişāl ét-</i> “kavuşma ricasında bulunmak”
‘i.+de 4v/05	i.-esin 48r/11
‘ilm-i tîr: (<i>Ar. +Far.</i>) ok atama bilimi	iltizām: (<i>Ar.</i>) bir tarafı tutma
‘i.+de 28r/11	<i>iltizām ét-</i> “bir tarafı tutmak”
‘ilm ü edeb: (<i>Ar. +Ar.</i>) ilim ve terbiye	i.-mekden 19v/04
‘i. 27r/13	imān-ı gūlāz: (<i>Ar. +Ar.</i>) yoğun iman
ilt-: iletmek, götürmek, göndermek	i. 23v/03
i.-üp 7v/01, 12r/10, 54r/09	<i>imān-ı gūlāz ét-</i> “yoğun iman etmek”
ilticā: (<i>Ar.</i>) sığınma, barınma	i.-di 23v/03
<i>ilticā kıl-</i> “sığınmak”	imāre: (<i>Ar.</i>) ümran, bayındırlık
i.-mayalar 16v/09	i.+ye 9r/04
iltifāt: (<i>Ar.</i>) hatır sorma, gönül alma	imāret: (<i>Ar.</i>) (<i>bkz. imāre</i>)
i. 10v/11, 14v/02	i. 3v/02
<i>iltifāt ét-</i> “iltifat etmek”	<i>imāret vēr-</i> “bayındırlık vermek”
i.-mek 48v/08	i.-di 3v/02
i.-meyüp 41r/08	

imiş: imiş

i. 29r/08, 51v/12

imkân: (*Ar.*) imkân, olanak

imkân ol- “imkân olmak”

i.-maya 5v/12

imsāk: (*Ar.*) her şeyden el çekme, perhiz;
cimrilik

i.+1 33r/02

imsāk u buhl ü ḥasāset: (*Ar. +Ar. +Ar.*)

cimrilik

i.+inden 34v/09

imtişāl: (*Ar.*) gerekeni yapma; bir örneğe göre hareket etme

i. 27v/03

imtişāl ét- “gerekeni yapmak”

i.-üp 25v/02

imtişāl göster- “gerekeni yapmak”

i.-üp 51r/09

i.-meyüp 18v/04

imzā’-ı ‘izām şāhī: (*Ar.+Ar.+Far.*) şah
büyüklüğünü yerine getirme

imzā’-ı ‘izām şāhī ét- “şah

büyüklüğünü yerine getirmek”

i. -dükden 45v/12

in-: inmek

i.-üp 11r/03, 31v/05

ināyet-i sübhāni: (*Ar.+Ar.*) Allah’ın yardımı

i.+yile 13v/11

indir-: indirmek

i.-ip 39v/04

in’ām: (*Ar.*) nimet verme, iyilik etme

i. 30v/01, 54v/05

in’ām ét- “nimet vermek”

i.-diler 30v/01

i.-düy 19r/11

i.-er 54v/05

in’ām-ı melik: (*Ar.+Ar.*) şahın

nimetleri

i. 53v/10

‘ināyet: (*Ar.*) lütuf, ihsan, iyilik

‘ināyet et- “iyilik etmek”

‘i.-üp 29r/13

‘ināyet-i Ḥakk: (*Ar.+Ar.*) Tanrı lütü

‘i. 14v/11

‘ināyet-i Sübhānī: (*Ar.+Ar.*) Tanrı lütü

‘ināyet-i Sübhānī eriş- “Tanrı’nın

lütfunu ulaşmak”

‘i.-üp 34v/10

inbisāt-ı mücib: (*Ar.+Ar.*) lazım gelen yeyilma

i.+i 45v/03

inbisāt u neşat: (*Ar.+Ar.*) yayılma ve keyif

i.+1 8r/10

in‘ikād-ı şer‘: (*Ar.+Ar.*) şeriata bağlanma

i.+ile 44r/09, 44v/01

inkār: (*Ar.*) inkâr, saklama, gizleme, yadsıma

i.+a 23v/03, 50v/03	i.-üp 14v/07
i.+ın 23v/04	intiḳām: (<i>Ar.</i>) intikam, öç
<i>inkār ét-</i> “inkâr etmek”	i. 42v/10
i.-di 34r/09	i.+ı 14v/06
i. -meyüp 36v/08	i.+ıla 3v/04
i.-üp 52v/09	<i>intiḳām al-</i> “öç almak”
inḳıyād: (<i>Ar.</i>) boyun eğme; kendini teslim etme	i.-up 45v/07
<i>inḳıyād göster-</i> “boyun eğmek”	intiḳār: (<i>Ar.</i>) bekleme, gözleme
i.-diler 8r/02	<i>intiḳār çekdür-</i> “bekletmek”
i.-üp 27v/04	i.-e 48r/09
inḳirāz u zevāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) sona erme ve bitme	irād: (<i>Ar.</i>) getirme; söyleme
i.+den 32v/04	ī.+ında 34v/08
ins: (<i>Ar.</i>) insan	<i>irād ét-</i> “getirmek, söylemek”
i.+i 3r/02	ī.+dün 45v/02
inṣāf: (<i>Ar.</i>) insaf	ī.+ine 36v/03
i.+ı 16r/01	ī.+üp 9r/11
i.+ıla 10r/03	irād-ı kelām: (<i>Ar.+Ar.</i>) söz söyleme
i.+ımda 14v/02	<i>irād-ı kelām ét-</i> “söz söylemek”
insān: (<i>Ar.</i>) insan	ī.-üp 44v/03
i. 22r/02	irādet: (<i>Ar.</i>) irade
n.+ı 2v/04	i.+üm 54r/03
in-ṣā'-Allah: (<i>Ar.</i>) Allah isterse, Allah nasibederse	irādet-i ṭabī'i: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğal irade
i. 10v/07, 38v/09	i.+i 41r/08
inṣā: (<i>Ar.</i>) yapma, yapılma, vücuda, meydana getirme	irṣād: (<i>Ar.</i>) doğru yolu gösterme, uyarma
<i>inṣā ét-</i> “meydana getirmek”	i.+ıyıla 34v/01
	irṣād u naṣīḥat: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru yolu gösterme ve nasihat

i.+ına 44v/04	istiğnā-’ı külli: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok muhtaçsızlık
irtifā’: (<i>Ar.</i>) yükselme; yükseklik, yükselti	i. 27v/02
i.+ıla 5r/10	isim: (<i>Ar.</i>) isim, ad
irtifā’-ı maḳāmāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) makamların yüksekliği	ism-i ḳarz: (<i>Ar.+Ar.</i>) borç adı
i. 54v/08	i. 14r/13
irtikāb: (<i>Ar.</i>) kötü bir iş işleme	ism-i mübarek: (<i>Ar.+Ar.</i>) mübarek ad
<i>irtikāb ét-dir-</i> “kötü bir iş yaptırmak”	i.+ünj 4r/06
i.-üp 54r/07	isrāf: (<i>Ar.</i>) gereksiz yere harcama
<i>irtikāb ét-dür-</i> “kötü bir iş yaptırmak”	isrāf-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam israf
i.-di 54v/13, 55v/05	i.+ıla 56v/05
işābet-i rāy: (<i>Ar.+Ar.</i>) fikir doğruluğu, yerinde bir düşünce	isrāf-ı telef: (<i>Ar.+Ar.</i>) gereksiz yere harcama
i. 51v/07	i.+den 39v/07
işār: (<i>Ar.</i>) ikram; bahşiş.	iste-: istemek
<i>işār ét-</i> “ikram etmek”	i.-di 35v/13
i.-üp 29r/03, 30v/01, 33r/07, 35r/06	i.-erdüm 25v/09
<i>işār eyle-</i> “ikram etmek”	i.-rüz 5r/06
i.-di 32r/06	i.-yüp 45r/10, 57r/02
İşār-ı emvāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları bağışlama	istib’āt: (<i>Ar.</i>) uzaklaşma, uzak görme
<i>İşār-ı emvāl eyle-</i> “malları bağışlamak”	<i>istib’āt göster-</i> “uzak göstermek”
İ.-di 15v/10	i.-mek 53r/12
İşār-ı zer: (<i>Ar.+Far.</i>) para verme, bağışlama	istiḥmām: (<i>Ar.</i>) yıkanma
<i>İşār-ı zer ét-</i> “para vermek”	istifsār: (<i>Ar.</i>) sorma, sorulma
İ.-üp 42r/09	<i>istifsār ét-</i> “sormak”
	i.-di 53r/07
	i.-diler 52v/08
	<i>istifsār eyle-</i> “sormak”

i.-di 29r/10	istimalet: (<i>Ar.</i>) gönül çekme; teselli etme, avutma
istiğnā- 'ı külli: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok muhtaçsızlık	<i>istimalet ét-</i> "teselli etmek"
i. 27v/02	i.-eler 10v/05
<i>istiḥmām ét-</i> "yıkanmak"	i.-üp 15v/01
i.-üp 45r/02	<i>istimalet göster-</i> "teselli göstermek"
istikbāl: (<i>Ar.</i>) birini karşılama	i.-di 54r/01
<i>istikbāl ét-</i> "karşılama"	<i>istimalet vēr-</i> "teselli vermek"
i.-üp 47v/05	i.-üp 28r/08
<i>istikbāle çık-</i> "karşılama çıkma"	istimdād: (<i>Ar.</i>) meded, yardım isteme
i.-dılar 9r/06	<i>istimdād ét-</i> "yardım istemek"
istikşāf: (<i>Ar.</i>) keşfetmeye çalışma, ne olup bittiğini öğrenmek için araştırmada bulunma	i.-düm 4r/03
i.+dan 24v/04	iş: iş
<i>istikşāf eyle-</i> "keşfetmek"	i. 11v/04
i.-di 21v/01	i.+de 21v/01, 26r/11, 26r/12
istima': (<i>Ar.</i>) dinleme, dinlenilme, işitme	i.+den 23v/03
i.+ına 6v/10	i.+e 20r/12
i.+ından 3v/10, 45v/08	i.+i 6r/01
istimā'-ı maḳālet-i 'Ucūbe u Maḳcūbe: Ucube ve Mahcub'e'nin sözlerini dinleme	i.+imiz 50r/04
i.+ye 27r/02	i.+ler 22r/05, 54v/10
istimā'-ı vāfir: (<i>Ar.+Ar.</i>) bol dinleme	i.+lerin 54v/10
i. 25v/12	i.+üñ 6v/01
isti'māl: (<i>Ar.</i>) kullanma	işār: (<i>Ar.</i>) birlikte geçinme, hoş geçinme
i.+inden 27r/07	<i>işār ét-</i> "birlikte geçinmek, hoş geçinmek"
<i>isti'māl ét-</i> "kullanmak"	i.-di 46v/09
i.-mekile 21v/12	işāret: (<i>Ar.</i>) işaret

i.-inden 49r/12	İTĀ'AT: (<i>Ar.</i>) boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma
<i>işaret ét-</i> "işaret etmek"	
i.-di 48r/06	i. 8r/01
i.-e 24r/03	i.+e 22r/03
i.-üp 36r/04	<i>İTĀ'AT ét-</i> "boyun eğmek"
'İŞ'ĀR-ı bedī': (<i>Ar.</i>) hayret veren bildiri	i.-üp 22r/04
'i.+yile 7r/06	'İTĀB: (<i>Ar.</i>) azarlama, tersleme, paylama; darılma
İŞ buncılayın: bunun gibi, böyle iş	'i. 42v/04
i. 18v/13	'İTĀB u 'İKĀB: (<i>Ar.</i>) azarlama ve ceza
İŞ: iş	<i>'itāb u 'ikāb ét-</i> "azarlamak ve cezalandırmak"
i.+e 20r/05	'i.-üp 34v/10
<i>iş edin-</i> "iş edinmek"	'İTĪBĀR: (<i>Ar.</i>) saygı gösterme; ehemmiyet verme
i.-e 11v/04	<i>i 'tibār ét-</i> "saygı göstermek"
İŞLE-: çalışmak, yapmak	i.-mezidi 30v/11
i.-yüp 36r/10	'İTĪKĀD: (<i>Ar.</i>) inanma, gönülden tasdik ederek inanma
İŞTİHĀD: (<i>Ar.</i>)	i.+um 51v/01
i.+ıla 9r/11	'İTĪKĀD ét- "inanmak"
İŞTİHĀ-ı levzīne: (<i>Ar.+Ar.</i>) canının badem helvası çekmesi	i.-mişidi 37v/07
i.+ye 18r/08	'İTİMĀD: (<i>Ar.</i>) emniyet, güven
İŞTİYĀK u maḥabbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) muhabbetini özleme	i.+ı 7v/13
i.+ini 48r/0	<i>i 'timād ét-</i> "güvenmek"
'İTĀ': (<i>Ar.</i>) verme, verilme; ödeme	i.-dügi 52v/12
<i>i 'tā' ét-</i> "vermek"	i.-mek 27v/11
i.-ersenç 29r/03,	<i>i 'timād ol-</i> "güvenilmek"
i.-üp 6v/02, 15v/10, 20r/05, 31r/01,	i.-ına 46r/02
46v/09	

i'tirāf: (Ar.) itiraf*i'tirāf ét-* "itiraf etmek"

i.-di 36v/09

i.-diler 24v/02

i.-üp 43r/06

i'tirāf eyle- "itiraf etmek"

i.-di 21r/12, 58r/03

itmām: (Ar.) tamamlama, bitirme

i.+1 4r/06, 4r/06

i.+ında 5v/13

itmām göster- "tamamlamak, bitirmek"

i.-eler 26v/08

ittifaq: (Ar.) ittifak, birleşme, uyuşma;
sözleşmei. 3v/13, 4v/09, 12v/12, 17r/04, 28r/04,
28v/10, 33v/02, 34r/04, 37v/10, 39r/02, 39r/13,
40r/02, 46v/11, 50v/13*ittifaq ét-* "birleşmek"

i.-üp 28r/10

ittiḥād u meḥabbet: (Ar.+Ar.) sohbet ve
birleşme

i. 19v/03

'ivāz: (Ar.) bedel, karşılık, karşılık olarak
verilen şey*'ivāz vēr-* "bedel, karşılık vermek"

'i.-di 57r/09

i'zām: (Ar.) büyütme, büyültülme

i.+da 36v/12

izān: (Ar.) bildirme, bildirilme

i.+1 12r/09

i'zāz: (Ar.) aziz kılma, saygı gösterme

i.+ıla 26v/05

i.+ına 55v/03

i'zāz-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam saygı
gösterme

i.+ıla 9r/04

i'zāz u ikram: (Ar.+Ar.) ağırlama ve
saygı gösterme

i.+ile 33v/09

i'zāz-u ikram ét- "ağırlamak ve saygı
göstermek"

i.-üp 29v/08

i'zāz-u ikram göster- "ağırlamak ve
saygı göstermek"

i.-medi 50r/10

izdiyād: (Ar.) artma, çoğalma**izdiyād-ı kerāmāt:** (Ar.+Ar.) ikramın
artması

i. 54v/08

izdiyād-ı merātüb: (Ar.+Ar.)
mertebelerin artması

i.+imizi 44r/01

iḫhār: (Ar.) gösterme, meydana çıkarma**iḫhār ét-** "göstermek, meydana
çıkarmak"

i.-elirdi 22r/05

i.-üp 3r/01, 46r/11

izhār-ı fitne: (Ar. +Ar.) kargaşayı ortaya çıkarma

izhār-ı fitne ét- “kargaşayı ortaya çıkarma”

i.-meyeler 16v/08

izlāl: (Ar.) gölgelendirme

izlāl ét- “gölgelendirmek”

i.-üp 56r/10

‘izzet: (Ar.) hürmet, saygı; ikram

‘i.+ünj 57r/12

‘izzet ü ihtirām: (Ar. +Ar.) saygı ve hürmet

‘i. 53v/12

‘izzet ü hürmet: (Ar. +Ar.) saygı ve hürmet

‘i.+ini 49v/01

‘izz: (Ar.) değer, kıymet; yücelik, ululuk; güçlülük.

i.+imüz 43v/13

ķabāhat: (Ar.) kabahat, kusur, suç

ķabāhat göster- “suç işlemek”

ķ.-e 21r/06

ķ.+ünj 49r/08

ķabz: (Ar.) tutma, ele alma, kavrama

ķabz ét- “tutmak, ele almak”

ķ.-düre 14r/09

ķ.-mek 14r/13

ķ.-üp 23r/02

‘izz ü devlet: (Ar. +Ar.) devletin yüceliği

‘i.+den 33r/04

‘izz ü şeref ü merātib ü manāşib: (Ar. +Ar. +Ar. +Ar.) mertebe ve mansıblarmızın şeref ve yüceliği

ķabīh ü mezmüm: (Ar. +Ar.) kötü ve çirkin

ķ.+dur 56v/10

ķabül: (Ar.) kabul

ķabül ét- “kabul etmek”

ķ.-erse 6r/05

ķ.-mez 42r/06

ķ.-üp 17r/10, 45r/06, 57v/09

ķabül eyle- “kabul etmek”

ķ.-di 54r/05

ķabz eyle- “tutmak, ele almak”

ķ. 11v/10

ķ.-di 39v/05

ķabza-yı ķahr: (Ar. +Ar.) zorla tutma

ķ.+ı 15v/12

ķaç-: kaçmak

ķ.-mağa 11r/08

ķ.-mışdur 34r/09

ķaçagan: kaçık, kaçak

ķ.+lardur 7v/06

kaçan: ne zaman, ne zaman ki, o zaman

ķ. 7v/03, 13v/10, 17r/08, 17r/08,
24r/02, 25v/13, 31v/04, 35r/12, 38r/12, 42r/09,
49v/06, 55r/06

kağar: (*Ar.*) kadar, miktarında, ölçüsünde

ķ. 5v/13, 8v/06, 8v/08, 8v/10, 15r/06,
22v/09, 23r/01, 25v/10, 35v/10, 38v/02, 39v/13,
40r/04, 48r/09, 55r/04

kağd-ı mevzün: (*Ar.+Ar.*) düzgün boylu

ķ.+uņa 52r/01

kağd ü kağmet: (*Ar.+Ar.*) boy bos

kağd ü kağmet çek- “boy bos çekmek”

ķ.-üp 54v/01

kağeğ: (*Ar.*) bardak; küçük bardak, içki bardağı

ķ.+i 45r/06, 45r/07

kağem: (*Ar.*) ayak

kağem baş- “ayak basmak”

ķ.-dı 25v/03

kağem-rence: (*Ar.+Far.*) tenezzül,
lütfen kabul

kağem-rence kıl- “tenezzül etmek, lütf
etmek”

ķ. 11r/12

kağem-i recā: (*Ar.+Ar.*) geri dönme

kağem-i recā kıl- “geri dönmek”

ķ.-up 52r/01

kağir: (*Ar.*) kudret sahibi; kudretli, kuvvetli,
güçlü

ķ.+em 33r/11

kağir ol- “kudretli olmak”

ķ.-inmaz 5v/11

ķ.-ur 27r/05

ķ.-urlar 32r/03

kağes: (*Ar.*) kafes

ķ.+den 8r/04

kağffe: (*Ar.*) hep, bütün, cümle

kağffe-yi ĥalāik: (*Ar.+Ar.*) bütün
insanlar

k.+ı 40v/06

kağffe-yi ĥalk: (*Ar.+Ar.*) bütün halk

k.+dan 44v/04

k.+ı 45v/09, 58r/07

k.+tan 2v/09

kağfile: (*Ar.*) birlikte yolculuk eden topluluk;
zümre, fırka

ķ.+nüņ 28v/10, 31r/06

kağfile-sālār: (*Ar.+Far.*) kafiye başı,
kafiye reisi

kağfile-sālār edün- “kafiye başı
edinmek”

ķ.-üp 31r/05

kağfile-yi girān: (*Ar.+Ar.*) kalabalık
kafiye

ķ. 31r/03

kağfir: (*Ar.*) Tanrı'nın varlığını ve birliğini inkār
eden kimse

k. 28r/01, 28r/02, 29r/02, 29r/05

k.+i 28v/13, 29r/07

kāfir eli: (Ar.+T) dinsiz yeri	kal'a-yı inkār: (Ar.+Ar.) inkâr kalesi
k.+nde 28r/02	q.+da 23v/01, 50v/02
kāfir-i ni'met-i ğaddār: (Ar.+Ar.+Ar.) güzel zalim	qāla'lāhu ta'ālā: (Ar.+Ar.) Allahu teala şöyle buyurdu
k. 25r/07	k. 14v/10, 53v/08
kaftan: (Ar.) çoğunlukla mükâfat olarak giydirilen süslü üstlük elbise, giysi, hilat	kalb: (Ar.) kalp, yürek
k. 19v/13	q.+i 41v/03
<i>kaftan edin-</i> "kaftan edinmek"	q.+inde 17v/06, 22r/03, 44v/11
k.-mişidi 20r/01	q.+ine 38r/06
kâğıt: kâğıt	q.+ini 41r/12
k.+a 36v/02	q.+ümden 19r/12
kaahr: (Ar.) üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme	qaldır-: kaldırmak
<i>kaahr et-</i> "ezmek"	q.-up 16v/08
q.-mege 49v/13	qāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selām: (Ar.) Peygamber efendimize selam olsun ki şöyle buyurdu
qā'ide-yi inşaf: (Ar.+Ar.) inşaf kuralı	q. 12v/01, 37v/03
q.+ı 10r/06	qalil ü keşir: (Ar.+Ar.)
qal-: kalmak	q. 33r/11
q.-dı 14r/08, 14v/04, 42r/13	qalk-: kalkmak
q.-dılar 32v/12	q.-ıp 42v/13
q.-mayup 38v/08, 48r/09	q.-up 37r/12, 44r/10, 57v/02
q.-mışdur 14r/12	qamer-şüret: (Ar.+Ar.) ay yüzlü
qal'a: (Ar.) kale, hisar	k. 24v/11
q.+da 15r/02, 30v/10	qāmet-i ra'nā u mergüb: (Ar.+Ar.+Ar.) güzel ve beğenilen boy bos
q.+nuş 30v/07	q. 17v/03
q.+ya 30v/09	qam': (Ar.) ezme, kırma; zaptetme
q.+yı 30v/10	

<p> ķam'-ı dūřmān: (<i>Ar. +Far.</i>) dūřmanı ezme ķ. 13v/06 ķam'-ı müfsidān: (<i>Ar. +Ar.</i>) fesat edenleri ezme ķ. 21v/13 ķan: kan k.+da 14v/04, ķ.+ı 38v/08 ķ.+ın 17v/08 ķ.+ımı 29v/03 ķanda: nerede ķ. 32v/01, 34v/07, 57v/09 ķ.+dur 23r/05 ķāni': (<i>Ar.</i>) kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen ķ.+em 33r/10 ķanķı: hangi ķ. 10r/01, 16r/11, 20r/13, 21v/12, 32r/13, 46r/01, 46r/02 ķ.+ņuz 43r/04, 56v/01 ķānūn-ı salķanat: (<i>Ar. +Ar.</i>) padişahlık kanunu k.+da 4v/04 ķap-: kapmak k.-dı 18v/03 ķapu: kapı ķ.+ları 23v/01, 48v/13 ķ.+sın 12r/04 </p>	<p> ķ.+sına 11r/10, 48r/11, 48v/12 ķ.+sında 51v/06 ķār: (<i>Far.</i>) kazanç k. 20v/06, 48r/13 k.+a 41r/13, 49r/03 k.+dan 42v/02, 51r/13 ķ.+uņ 28r/12, 48v/12, 57r/09 <i>ķār ēt-</i> "ķār etmek" k.-üp 20v/06 ķār-ı hīle: (<i>Far. +Ar.</i>) hileli kazanç ķ.+yile 7r/09 ķār-ı memleket: (<i>Ar. +Ar.</i>) memleket kazancı ķ.+i 26v/13 ķār-ı vuşlat: (<i>Far. +Ar.</i>) kavuşma ķarı k. 49r/03 ķarābet: (<i>Ar.</i>) yakınlık, akrabalık ķ. 44r/06 ķarābet hevesi: (<i>Ar. +Ar.</i>) yakınlık hevesi ķ. 44v/11 ķarār: (<i>Ar.</i>) karar ķ.+ı 47v/03 <i>ķarār dut-</i> "kararı vermek" ķ.-a 55r/06 <i>ķarār ēt-</i> "karar vermek" ķ.-e 23v/09 </p>
---	---

ķ.-di 23v/01

ķ.-diler 25r/03

ķ.-eler 50v/02

ķ.-mez 47v/11

ķ.-üp 26v/13

ķarār eyle- “karar vermek”

ķ.-di 32r/12, 54r/13

ķarār tut- “karar vermek”

ķ.-dı 33v/13

ķarār üzerine: (*Ar. +T*) karar üzerine

ķarār üzerine kııl- “karar üzerine yapmak”

ķ.-dı 25v/04

ķarār vèr- “karar vermek”

ķ.-üp 16v/03

ķārbān-sarāy: (*Far.*) kervansaray, şehirlerde, köylerde, yol üzerinde yolcuların, misafirlerin gecelemlerine mahsus büyük han

k.+a 7v/01, 8r/06

k.+da 6v/03, 7r/12, 7r/12, 7v/10

k.+dan 7v/04

k.+ya 8v/13

ķārbān-sarāy bul- “kervansaray bulmak”

k.-up 7r/11

ķarın: karın

ķ.+ımı 40r/13, 40v/01

ķarını yar- “karnını yarmak, kesip açmak”

ķ.-dı 40v/01

ķarındaş: kardeş

ķ. 10v/04, 11r/05, 50r/03

ķ.+ı 10r/13, 10v/01, 13r/09, 13v/12, 13v/12, 56r/05

ķ.+ıdı 56r/02

ķ.+ıduk 12v/10

ķ.+ım 13r/01

ķ.+ımı 57v/11

ķ.+ınuş 29v/03, 32r/01

ķ.+um 57v/10

ķ.+uş 56v/11

ķ.+uşıla 56v/09

ķarındaş ol- “kardeş olmak”

ķ.-mışdı 50r/03

ķarışdur-: karıştırmak

ķ.-up 55r/02

ķarīn: (*Ar.*) yakın

ķarīn èt- “yakın etmek”

ķ.-eler 26r/01

ķarşa-yı ğabr: (*Ar.+Ar.*) toz yuvarlağı

ķ. 53v/06

ķarşı: (*bkz. ķarşu*)

ķ. 54v/07

ķarşı dur- “karşı durmak”

ķ.-dılar 54v/07	<i>ķaşd eyle-</i> “kastetmek”
ķarşu: karşı	ķ.-di 12v/12, 29r/02
ķ. 11r/02	ķ.-yüp 52v/01
k.+sında 38r/05	ķaşd-ı ‘alef: (<i>Ar. +Ar.</i>) yulafi kastetme
<i>ķarşu tut-</i> “karşı tutmak”	<i>ķaşd-ı ‘alef êt-</i> “yulafi kastetmek”
ķ.-dı 11r/02	ķ.-üp 8r/05
ķarundaş: kardeş	ķaşd-ı bāzīrgān: (<i>Ar. +Far.</i>) bazirgamı
ķ.+um 50r/09	kasetme
ķaşadāt-ı ‘ākıbet: (<i>Ar. +Ar.</i>) akıbetin kasıtları	ķ. 11r/02
ķ. 37v/04	<i>ķaşd-ı bāzīrgān êt-</i> “bazirgamı kasetmek”
ķaşd: (<i>Ar.</i>) kasıt, niyet, kurma	ķ.-di 11r/02
ķ.+dan 36r/04	ķaşd-ı hıyānet: (<i>Ar. +Ar.</i>) hainliĝi
ķ.+ı 28r/05	kastetme
ķ.+ına 7v/11, 13v/09, 27v/12	<i>ķaşd-ı hıyānet êt-</i> “hainliĝi kastetmek”
<i>ķaşd êt-</i> “kasetmek”	ķ.-di 25r/08
ķ.-di 13r/12, 15r/09, 18v/13, 19r/07, 20v/09, 21r/01, 40r/08	ķaşd-ı ķahr-ı şāh-ı ‘ādil: (<i>Ar. +Ar. +Far. +Ar.</i>) adaletli padişahı mahvetme kastı
ķ.-düm 45v/06	<i>ķaşd-ı ķahr-ı şāh-ı ‘ādil êt-</i> “adaletli padişahı mahvetmeyi kastetmek”
ķ.-dünj 21r/04	ķ.+üp 14v/09
ķ.-mek 15r/11	ķ.-üp 31v/03
ķaşd-ı şikâr: (<i>Ar. +Far.</i>) avlanma kasdı	ķaşd-ı şîr: (<i>Ar. +Far.</i>) aslanı kastetme
ķ. 19v/11	ķ. 31v/03
ķaşd-ı şikâr-ı şîr: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) aslanı avlama kastı	ķāşid: (<i>Ar.</i>) kasteden, niyet eden
ķ. 31v/02	ķ.+lar 47r/11
<i>ķaşd-ı şikâr-ı şîr êt-</i> “aslanı avlamayı kastetmek”	ķāşır: (<i>Ar.</i>) eksik, kusurlu
	ķ. 22v/03

ķ.+am 25v/01

ķāşır ol- “eksik olmak”

ķ.-alar 5v/03

ķaşide: (*Ar.*) on beş beyitten aşığı olmamak, bütün beyitlerin ikinci mısra'ları en başta bulunan mısra' ile kafiyeli bulunmak ve daha çok büyükleri övmek üzere yazılan nazım.

ķ. 6r/07

ķaşşab: (*Ar.*) kasap

ķ.+uğ 40r/02

ķaşşablık: (*Ar.+T*) kasaplık

ķ.+ı 39v/07

ķaşt: (*Ar.*) kasıt

ķaşt ét- “kastetmek

ķ.-di 36r/03

ķ.-ersen 14v/08

ķat: kat, makam, mevki

ķ.+ı 28r/11

ķ.+ına 18v/08, 21r/06, 21v/10, 25r/12, 35v/03, 41v/04, 45v/13, 48v/01, 48v/10, 49v/08, 49v/11, 52r/05, 56r/13, 56v/09, 57r/10, 57r/11, 57v/03

ķ.+ında 15r/09,27r/06, 32v/01, 35v/07, 42r/04, 44r/12, 46r/02, 46r/11, 48r/13, 52v/13, 56v/10

ķ.+umda 6r/10, 23v/09, 40r/13, 55r/01

ķ.+uğda 5r/02

ķatına gel- “makamına gelmek”

ķ.-di 25r/12

ķat’: (*Ar.*) kesme, kesilme

ķat’ ét- “kesmek”

ķ.-di 11r/08, 13r/03, 42v/03, 42v/05

ķ.-diler 43r/10

ķ.-e 36v/10

ķ.-ersen 42r/05

ķ.-esin 42r/11

ķ.-mek 43r/08

ķ.-üp 30v/04

ķat’eyle- “kesmek”

ķ.-ye 42v/09

ķat’-ı fesād: (*Ar.+Ar.*) fesatı kesme

ķ. 24v/04

ķat’-ı menzil: (*Ar.+Ar.*) mesafe

katetme

ķat’-ı menzil ét- “mesafe katetmek”

ķ.-di 28v/09

ķat’en: (*Ar.*) asla, hiç bir vakit

ķ. 7v/02

ķatib: (*Ar.*) yazan

ķ.+ini 58r/11

ķatil: (*Ar.*) katil

ķ.+den 29v/03

ķ.+ine 32r/01

ķ.+iyile 18r/01

ķatıl: (*Ar.*) öldürme

ķ. 13r/11, 17v/06, 18r/01, 30v/13

ķ.-inde 31r/13	ķ.+uŋ 6v/06, 23r/13, 30v/12
ķ.+inden 10v/13, 19v/06	ķavm-ı küffār: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) kafirler kavmi
ķ.+ine 55r/13	ķ.+uŋ 28v/13
ķ.+iyile 30r/09	ķayd: (<i>Ar.</i>) not
<i>ķatl buyur-</i> “ölüm byurmak”	ķ.+ında 25v/05
ķ.-du 13r/11	ķayd-ı bend: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) bağlama
<i>ķatl ét-</i> “öldürmek”	ķ.+ile 15r/01
ķ.-üp 30v/13	ķāyim: (<i>Ar.</i>) baki
<i>ķatl eyle-</i> “öldürmek”	<i>ķāyim kıl-</i> “baki etmek”
ķ.-ye 19r/07	ķ.-dı 36v/13
<i>ķatl ol-</i> “ölmek”	<i>ķāyim ol-</i> “baki olmak”
ķ.-duġın 17v/06	ķ.-up 7r/01, 9v/12
<i>ķatl olun-</i> “öldürölmek”	ķaz-: kazmak
ķ.-a 43r/08	ķ.-dı 26r/05
ķ.-dı 18r/01	ķ.-mışdur 26v/02
ķ.-mış 42v/07	ķazā: (<i>Ar.</i>) kaza
ķatl-i dūřmān: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) dūřmanı	ķ.+ya 40r/11
öldürme	ķazīyye: (<i>Ar.</i>) iş, husus, madde, mesele; dava
ķ.+ıla 18r/03	ķ. 26r/11, 32v/05
ķatl-i nefis: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) intihar	ķ.+dür 26r/12
<i>ķatl-i nefis ét-</i> “intihar etmek”	ķ.+nüŋ 34v/08
ķ.-mek 55v/07	ķ.+sin 34r/11
ķavl-ı bed-dāmuz: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>T</i>) beddua	ķ.+ye 19r/01, 34v/01, 35r/01
sözümüz	ķ.+yi 34r/09, 36v/09, 52r/08
ķ.+a 57r/02	ķebāb: (<i>Ar.</i>) yakma
ķavm: (<i>Ar.</i>) insan topluluġu	ķ. 47r/05
ķ.+a 36v/13	<i>ķebāb ét-</i> “yakmak

k.-di 42r/03	k. 6r/07
k.-üp 20r/09	kelimât-i müvecceh: (Ar.+Ar.) uygun
kebūd-ı felek: (Ar.+Ar.) gök mavisi	sözler
k.+e 38v/05	k. 7r/05
kelām: (Ar.) kelam, söz	<i>kelimât söyle-</i> “sözler söylemek,
k. 6r/04, 41v/13, 45v/01, 45v/02	konuşmak”
k.+a 25v/02	k.-di 44r/07, 44r/08
k.+ı 42r/04, 49r/04	kelime-yi tevķī’: (Ar.+Ar.) işaret sözcüğü
k.+uğ 10r/07	k.+i 36v/04
<i>kelām söyle-</i> “söz söylemek”	kem: (Far.) fena, kötü
k.-di 41v/13	<i>kem ol-</i> “kötü olmak”
kelām-ı dilsüz: (Ar.+Ar.) dilsizin sözü	k.-a 41v/03
k. 42r/02	kemā: (Ar.) "gibi; olduğu üzere" gibi benzetme
kelām-ı mevzūn: (Ar.+Ar.) ölçülü söz	edatıdır
k.+uğ 6v/10	kemā kâle’l-lāh ta’āla: (Ar.+Ar.)
kelām-ı müteķaddimān: (Ar.+Ar.)	Allhahu tealanın söylediği gibi
geçmiştekilerin sözü	k. 18r/10, 21v/02
k.+ı 38v/03	kemā yenbağī: (Ar.+Ar.) icabettiği
kelimāt: (Ar.) kelimeler, sözler	gibi, uygun şekilde
k. 8v/02, 44r/07, 44r/08	k. 47v/02
k.+dan 8r/10	kemāl: (Ar.) olgunluk, yetkinlik, tamlık,
k.+ı 42r/01, 44v/08	eksiksizlik
k.+ımı 18r/11	k.+de 33r/02
kelimāt-ı lezīz: (Ar.+Ar.) hoş sözler	k.+ile 28r/11
k. 6v/06	k.+ine 39v/07
kelimāt-ı menşūre: (Ar.+Ar.) yayılmış	kemāl-ı ‘āṭıfet: (Ar.+Ar.) eksiksiz sevgi
sözler	k.+ile 52r/12
	kemān: (Far.) yay
	k. 28r/13

k.+a 28v/01

kem-bahā: (*Far.+Far.*) kıymeti az, değersiz

kem-bahā ol- “değersiz olmak”

k.-urıdı 29v/09

kemend-gerden: (*Far.+Far.*) boyuna geçirilen yağlı kayış

k. 42r/05, 47r/01

kemer: (*Far.*) bele takılan kuşak, kayış

kemer-i hizmet: (*Far.+Ar.*) hizmet

kemeri

k.+i 8r/08

kemer-i inkiyad: (*Ar.+Ar.*) boyun eğme

kemeri

k.+ı 6v/01

kendi: (bkz. **kendü**)

k. 4v/12, 9r/04, 13r/09, 19v/03, 19v/06, 23v/09, 35r/01, 42v/11, 49r/01, 51v/12

k.+ye 11v/03, 55v/02

kendü: kendi

k. 2v/08, 10v/01, 11r/04, 11v/13, 12v/05, 13v/02, 15r/12, 16v/02, 17r/13, 17r/13, 18r/06, 20v/08, 23r/02, 24r/02, 24r/09, 24r/10, 24v/13, 25r/09, 25r/12, 25v/04, 25v/06, 28v/04, 29r/07, 29r/11, 31v/10, 33r/06, 33r/07, 33r/09, 35r/04, 36r/06, 37r/03, 40r/01, 41r/03, 42v/13, 43r/13, 43v/08, 44v/05, 45r/02, 46v/05, 48v/04, 49r/13, 49v/10, 52r/04, 53v/13, 56v/07, 57r/09, 57v/01, 57v/08

kemîn: (*Ar.*) pusu

kemîn ét- “pusu kurmak”

k.-mişlerdi 28r/01

kemîn-gâhlar: (*Ar.+Far.+T*) pusu yerleri

k.+dan 31r/07

kenār: (*Ar.*) kıyı, kenar

k.+a 53r/06

k.+da 33v/03

k.+ına 33v/06

k.+ında 25r/11

kenār-ı deryā: (*Far.+Far.*) deniz kıyısı

k.+ya 33v/01

kenār-ı naṭ‘a: (*Far.+Ar.*) minder, halı

kenarı

k.+da 25r/13

kendü: kendi

k. 2v/08, 10v/01, 11r/04, 11v/13, 12v/05, 13v/02, 15r/12, 16v/02, 17r/13, 17r/13, 18r/06, 20v/08, 23r/02, 24r/02, 24r/09, 24r/10, 24v/13, 25r/09, 25r/12, 25v/04, 25v/06, 28v/04, 29r/07, 29r/11, 31v/10, 33r/06, 33r/07, 33r/09, 35r/04, 36r/06, 37r/03, 40r/01, 41r/03, 42v/13, 43r/13, 43v/08, 44v/05, 45r/02, 46v/05, 48v/04, 49r/13, 49v/10, 52r/04, 53v/13, 56v/07, 57r/09, 57v/01, 57v/08

k.+de 37v/05, 42v/07

k.+den 8r/13

k.+lere 31r/05

k.+leri 26v/09

k.+lerini 28r/05	k.+leridi 8v/03
k.+mi 48v/05	kenîzek-i cāzū: (<i>Far.+Far.</i>) cadı küçük cariye
k.+nden 29r/08, 57v/02	k.+ya 20r/10
k.+ne 11v/10	kenîz-i ba-temiz: (<i>Far.+Far.+T</i>) temiz cariye
k.+ni 56v/10	k. 5r/12
k.+nüñ 2v/09, 5v/07, 6v/10, 7r/11, 7v/05, 9r/08, 19r/02, 32r/12, 36r/03, 39v/08, 42v/07, 44v/12, 47r/02, 49v/01	kerāmāt-ı haqq: (<i>Ar.+Ar.</i>) hak olan keremler
k.+üñ 7r/03	k.+ı 12r/13
k.+ye 13v/11, 14v/05, 29r/09, 45v/07, 46r/12, 49r/01, 56r/04	kerāmet: (<i>Ar.</i>) velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hāl
k.+yi 8v/01, 11r/02, 25v/05, 27r/05, 27v/09, 30v/12, 31r/09, 31v/05, 41r/03, 41r/13, 51r/08, 55v/01	<i>kerāmet vēr-</i> “kerem vermek” k.-di 3v/03
k.+yile 28r/12	kerem: (<i>Ar.</i>) cömertlik; lütuf
k.+yle 54v/02	k. 32r/12 <i>kerem ét-</i> “lüfetmek” k.-üp 39v/01
kenîzek: (<i>Far.</i>) küçük cariye	kerem ü mürüvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) kerem ve mertlik
k. 11r/11, 11v/02, 11v/05, 11v/11, 12r/01, 12r/04, 18r/10, 18v/02, 18v/03, 18v/04, 18v/10, 19r/03, 51r/09, 52r/06	k.+üñden 33r/08
k.+e 21r/04, 51r/11	kerhen: (<i>Ar.</i>) öğrenerek; istemeyerek, hoşlanmayarak, zorla
k.+i 8r/07, 13r/11, 18v/06, 18v/08, 19v/02, 51r/05, 51v/04, 51v/09, 52r/04	k. 34r/01
k.+ile 20v/11, 21r/08	kerîm: (<i>Ar.</i>) kerem sahibi, cömert, eli açık
k.+leri 5r/05	k. 37r/01
k.+lerüñden 5r/03	kerîm-ṭab‘-ı gūlām: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) kerem sahibi genç
k.+üñ 11v/11, 12r/08, 20r/07, 20v/03, 20v/07, 20v/13, 21r/05	k.+ı 32v/09
kenîzek-i bi-nażır: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) benzersiz küçük cariye	kerrema’l-lāhu vechehū: (<i>Ar.</i>)

k. 12r/12	k.+dan 57v/05
kes-: kesmek	keşret-i havf: (Ar.+Ar.) çok korku
k.- miş 31r/04	k.+dan 28r/07, 42v/06
k.-mek 36v/09	kesret-i iltifât: (Ar.+Ar.) çok iltifat
k.-üp 11r/03, 20r/01, 31v/08	k.+ın 43v/11
kesb: (Ar.) çalışıp kazanma; edinme, kazanma	keşret-i iştiğâl: (Ar.+Ar.) çok meşguliyet
k. 29v/01	k.+imden 25v/01
k.+i 52v/06	keşret-i mülâzimet: (Ar.+Ar.) bir işe çok bağlı olma
<i>kesb ét-</i> “kazanmak”	k. 54v/11
k.-üp 29v/01	keşf: (Ar.) keşif, açma, meydana çıkarma; gizli bir şeyi bulma; bir sırrı öğrenme
kesb-i ahlâk-ı hamîde: (Ar.+Ar.+Ar.) övülmeye değer ahlak edinme	k.+inde 23r/11
k. 40v/06	k.+inden 21r/07
kesb-i hüner ü şügl-i ‘ilim: (Ar.+Far.+Ar.+Ar.) ilimle meşgul olma marifeti edinme	<i>keşf ét-</i> “keşfetmek, ortaya çıkarmak”
k.+den 56r/05	k.-dügi 50v/07, 50v/9
kesici: kesici	k.-meg 46r/06
k.- 19v/13	k.-mege 20v/10
kesil-: kesilmek	k.-mek 53r/01, 57v/02
k.-miş 31v/10	k.-mekden 35v/09
keşret: (Ar.) çokluk, bolluk	<i>keşf eyle-</i> “keşfetmek, ortaya çıkarmak”
keşret-i şalâbet: (Ar.+Ar.) bol metanet	k. 18v/12
k. 3v/01	keşf-i râz: (Ar.+Far.) sırrı açığa çıkarma
keşret-i etbâ‘ u eşyâ‘: (Ar.+Ar.) tabi olan cemaatin çokluğu	<i>keşf-i râz ét-</i> “sırrı açığa çıkarmak”
k.+iyile 4v/11	k.-mekden 50r/05
keşret-i ğâzâb: (Ar.+Ar.) çok gazap	

k.-meyesin 50r/13	kılıç: kılıç
<i>keşf ol-</i> “keşf olmak”	ķ. 11r/03
k.-a 23v/09	ķ.+a 11r/02
k.-dukdan 57v/06	ķillet: (<i>Ar.</i>) azlık
ķetb: (<i>Ar.</i>) yazma	ķillet-i diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık
<i>ķetb ēt-</i> “yazmak”	azlığı
k.-üp 36v/04	ķ.+den 53r/12
ķetm: (<i>Ar.</i>) bir sözü, bir haberi, bir sim	ķillet-i kuvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) kuvvet azlığı
saklama, gizli tutma	ķ.+den 32v/13
<i>ķetm ēt-</i> “gizli tutmak”	ķır-: kırmak
k.-mek 52v/13	ķ.-up 27v/08
ķevkeb-i evc-i sa‘ādet: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) saadet	ķışaş: (<i>Ar.</i>) öldüreni öldürme, yaralayanı
yıldızının zirvesi	yaralama cezası
k. 3r/08	<i>ķışaş ētdür-</i> “öldürmek”
ķevneyn: (<i>Ar.</i>) cismani ve ruhani alem; dünya	ķ.-di 32r/01
ve ahiret	ķışāş-ı birāder: (<i>Ar.+Far.</i>) kardeş kızası
k.+i 2v/05	k. 13v/10
ķeyfiyyet: (<i>Ar.</i>) nitelik; bir hadisenin geçişi	ķışāş-ı peder: (<i>Ar.+Far.</i>) baba kızası
k.+inden 29r/10, 43r/02	ķ. 18r/09
ķeyfiyyet-i aḥvāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) durumların	ķismet: (<i>Ar.</i>) kısmet, talih, nasip, kader
ķeyfiyeti	<i>ķismet ēt-</i> “kısmet etmek”
k.+inden 52v/08	ķ.-diler 22v/02, 28v/06
ķıl-: yapmak, etmek, yerine getirmek	ķ.-elüm 22v/11
ķ.-dı 10r/09	ķ.-esin 22v/08
ķ.-dılar 13v/01, 13v/01	ķ.-mişlerdi 10r/12
ķ.-dum 13r/02	ķışşa: (<i>Ar.</i>) fıkra, hikāye, rivayet
ķ.-maķ 56v/10	ķ.+yı 13r/03
ķ.-up 10r/12	

kıssa-yı duhter: (*Ar. +Far.*) kızın hikâyesi

ķ. 23r/06

kıssa-yı mekr-i hâcib: (*Ar. +Ar. +Ar.*) perdecinin hile hikâyesi

ķ.+i 15v/07

kıssa-yı bakara-yı Benî İsrâ'il: (*Ar. +Ar. +Ar.*) İsrailoğullarının inek hikâyesi (Bakara Suresi'nde geçmektedir.)

ķ.+den 40v/03

kıssa-yı melik-zâde: (*Ar. +Far.*) şehzadenin hikâyesi

ķ.+yi 13v/06

ķıṭ'a: (*Ar.*) bir parça

ķ. 51v/13

ķıṭ'a-yı cevher: (*Ar. +Ar.*) bir parça mücevher

ķ.+i 34r/08

ķiyâs: (*Ar.*) kıyaslama

ķ. 43r/13

ķiymet: (*Ar.*) kıymet

ķ. 5v/12

ķ.+inde 22v/03

ķ.+ini 51r/02, 54v/05

ķiymet-i cāmeler: (*Ar. +Far.*) kıymetli elbiseler

ķiymet-i cāmeler gey- "kıymetli elbiseler giymek"

ķ.-üp 22v/06

ķiymet-i tamām: (*Ar. +Ar.*) tam değer

ķ.+ıla 22v/05

ķız: kız

ķ. 17v/05, 26r/12

ķ.+ı 24v/11

ķ.+ından 17r/13

ķ.+ımı 17v/02, 37r/03

ķ.+uṭ 17v/08, 26r/05

ķızdur-: kızdırmak

ķ.-dılar 36r/02

ķi: ki

ķ. 2v/02, 2v/02, 2v/03, 2v/04, 2v/04, 2v/10, 3r/11, 3v/08, 4r/01, 4r/02, 4r/04, 4r/04, 4r/04, 4r/07, 4r/08, 4r/12, 4r/13, 4v/03, 5r/02, 5r/02, 5r/04, 5r/06, 5r/06, 5r/09, 5r/09, 5r/10, 5r/11, 5r/13, 5v/06, 5v/06, 5v/09, 5v/11, 5v/11, 6r/01, 6r/03, 6r/09, 6v/03, 6v/06, 6v/09, 6v/11, 6v/11, 6v/13, 7r/03, 7r/03, 7r/04, 7r/05, 7r/06, 7r/09, 7r/10, 7v/03, 7v/03, 7v/05, 7v/09, 7v/09, 7v/12, 8r/10, 8r/11, 8v/02, 8v/03, 8v/04, 8v/08, 8v/09, 8v/10, 8v/12, 9r/05, 9r/08, 9r/09, 10r/01, 10r/01, 10r/02, 10r/03, 10r/05, 10r/06, 10r/06, 10r/08, 10r/09, 10r/11, 10v/04, 10v/07, 10v/07, 10v/09, 10v/10, 10v/13, 11r/05, 11v/03, 11v/04, 11v/05, 11v/07, 12r/02, 12r/04, 12r/10, 12r/11, 12r/11, 12r/11, 12r/12, 12r/13, 12r/13, 12v/02, 12v/04, 12v/06, 12v/07, 12v/13, 13r/05, 13r/06, 13r/08, 13v/02, 13v/03, 13v/04, 13v/04, 13v/07, 13v/08, 13v/10, 14r/02, 14r/04, 14r/09, 14r/10, 14v/01, 14v/02, 14v/05, 14v/05, 14v/06, 14v/07, 14v/08, 15r/03, 15r/06, 15r/09, 15r/10, 15r/12, 15r/13, 15v/01, 15v/02, 15v/08, 15v/13, 15v/13, 16r/01, 16r/05, 16r/11, 16r/12, 16v/02, 16v/04, 16v/07, 16v/10, 16v/12, 16v/13, 17r/01, 17r/05,

17r/06, 17r/07, 17r/08, 17r/08, 17r/11, 17r/12,
 17r/13, 17v/07, 17v/09, 17v/10, 17v/12, 17v/13,
 18r/01, 18r/03, 18r/12, 18v/02, 18v/05, 18v/10,
 18v/10, 18v/12, 19r/02, 19r/02, 19r/03, 19r/03,
 19r/05, 19r/07, 19r/08, 19r/13, 19r/13, 19v/02,
 19v/06, 19v/08, 20r/02, 20r/05, 20r/07, 20r/11,
 20r/11, 20r/13, 20v/02, 20v/07, 20v/08, 20v/09,
 21r/01, 21r/03, 21r/03, 21r/04, 21r/06, 21r/07,
 21r/08, 21r/09, 21r/09, 21r/10, 21r/11, 21v/03,
 21v/03, 21v/04, 21v/07, 21v/12, 21v/12, 21v/13,
 22r/01, 22r/06, 22r/08, 22r/10, 22r/11, 22r/13,
 22v/03, 22v/04, 22v/06, 22v/07, 22v/08, 22v/09,
 22v/09, 22v/09, 22v/12, 23r/02, 23r/04, 23r/05,
 23r/07, 23r/07, 23r/08, 23r/12, 23r/13, 23v/01,
 23v/06, 23v/07, 23v/07, 23v/08, 23v/11, 23v/12,
 23v/13, 24r/02, 24r/08, 24r/09, 24r/10, 24r/11,
 24r/11, 24r/12, 24v/01, 24v/01, 24v/06, 24v/09,
 25r/03, 25r/05, 25r/06, 25r/07, 25r/11, 25r/13,
 25v/01, 25v/03, 25v/05, 25v/06, 25v/08, 25v/11,
 25v/13, 26r/01, 26r/01, 26r/05, 26r/06, 26r/08,
 26r/11, 26v/01, 26v/03, 26v/07, 26v/08, 26v/12,
 27r/03, 27r/04, 27r/04, 27r/06, 27r/08, 27r/10,
 27v/01, 27v/02, 27v/10, 27v/11, 28r/05, 28r/05,
 28r/08, 28r/08, 28r/09, 28r/12, 28r/13, 28v/02,
 28v/04, 28v/07, 28v/08, 28v/10, 28v/13, 29r/01,
 29r/02, 29r/04, 29r/05, 29r/06, 29r/10, 29v/03,
 29v/05, 29v/09, 29v/12, 30r/04, 30r/07, 30r/09,
 30r/09, 30r/10, 30r/11, 31r/07, 31r/08, 31r/09,
 31r/11, 31r/12, 31v/01, 31v/10, 32r/02, 32r/02,
 32r/05, 32r/12, 32v/01, 32v/01, 32v/02, 32v/02,
 32v/06, 32v/07, 32v/08, 32v/09, 32v/12, 33r/03,
 33r/07, 33r/11, 33r/12, 33v/03, 33v/07, 33v/12,
 34r/03, 34r/05, 34r/06, 34r/08, 34r/08, 34r/10,
 34r/11, 34r/13, 34r/13, 34v/03, 34v/04, 34v/06,
 34v/08, 34v/12, 34v/12, 35r/01, 35r/01, 35r/06,
 35r/09, 35r/11, 35r/12, 35v/03, 35v/08, 35v/08,
 35v/09, 35v/10, 35v/13, 36r/02, 36r/03, 36r/03,
 36r/05, 36r/10, 36r/10, 36r/11, 36v/01, 36v/02,
 36v/06, 36v/06, 36v/07, 36v/08, 36v/10, 37r/05,
 37r/06, 37r/13, 37r/13, 37v/02, 37v/04, 37v/05,
 37v/07, 37v/09, 37v/10, 37v/11, 37v/12, 37v/13,
 37v/13, 38r/02, 38r/07, 38r/09, 38r/09, 38r/12,
 38v/01, 38v/02, 38v/09, 39r/07, 39r/11, 39r/12,
 39v/02, 39v/04, 39v/06, 39v/06, 39v/08, 39v/09,
 39v/11, 39v/11, 39v/11, 39v/13, 40r/04, 40r/07,
 40r/08, 40r/12, 40r/13, 40r/13, 40v/04, 40v/05,
 40v/10, 40v/12, 41r/02, 41r/03, 41r/06, 41r/07,
 41r/13, 41r/13, 41v/10, 42r/01, 42r/04, 42r/04,
 42r/08, 42r/09, 42r/09, 42v/03, 42v/03, 42v/04,
 42v/04, 42v/07, 42v/08, 42v/08, 42v/09, 42v/10,
 42v/10, 42v/12, 42v/13, 43r/01, 43r/03, 43r/04,
 43r/04, 43r/08, 43r/13, 43v/02, 43v/02, 43v/07,
 43v/12, 44r/01, 44r/06, 44r/06, 44r/07, 44r/08,
 44r/08, 44r/08, 44r/08, 44r/11, 44r/11, 44r/12,
 44r/12, 44v/02, 44v/05, 44v/06, 44v/06, 44v/09,
 44v/10, 45r/04, 45r/09, 45r/10, 45r/11, 45r/12,
 45v/01, 45v/03, 45v/04, 45v/07, 45v/10, 45v/13,
 46r/01, 46r/02, 46r/04, 46r/07, 46r/09, 46r/11,
 46r/12, 46v/01, 46v/12, 47r/03, 47r/08, 47r/10,
 47r/11, 47r/12, 47v/09, 47v/10, 47v/13, 48r/01,
 48r/02, 48r/04, 48r/04, 48r/06, 48r/08, 48r/09,
 48r/10, 48r/10, 48v/03, 48v/05, 48v/10, 48v/10,
 48v/11, 48v/13, 49r/01, 49r/01, 49r/03, 49r/12,
 49r/13, 49v/01, 49v/04, 49v/06, 49v/12, 50r/02,
 50r/04, 50r/05, 50r/08, 50r/08, 50r/08, 50r/09,
 50r/11, 50r/12, 50v/08, 50v/11, 51r/02, 51r/03,
 51r/08, 51r/09, 51r/11, 51v/02, 51v/04, 51v/05,
 51v/10, 51v/13, 52r/09, 52r/11, 52r/13, 52v/02,
 52v/05, 52v/09, 52v/11, 52v/13, 52v/13, 53r/04,
 53r/07, 53r/08, 53r/09, 53r/11, 53r/13, 53r/13,
 53v/01, 53v/03, 53v/07, 53v/07, 54r/03, 54r/07,
 54r/08, 54v/02, 54v/04, 54v/05, 54v/08, 54v/09,
 54v/11, 54v/13, 55r/01, 55r/04, 55r/04, 55r/05,
 55r/06, 55r/08, 55r/11, 55v/05, 55v/07, 55v/10,
 55v/11, 55v/12, 56r/02, 56r/04, 56r/06, 56r/08,
 56v/02, 56v/11, 56v/12, 56v/13, 57r/01, 57r/04,
 57r/06, 57r/08, 57r/11, 57r/11, 57r/12, 57v/05,

57v/07, 57v/09, 57v/12, 57v/13, 58r/06, 58r/08,
58r/10, 58r/13

kifâf: (*Ar.*) yaşayacak kadar rızık

k. 35v/05

kifâf edin- “rızkı edinmek”

k.-irleridi 33r/01

kifâf-ı nefis: (*Ar.+Ar.*) bir kimsenin
ölmeyecek kadar olan rızık, nafakası; doyumluk

kifâf-ı nefis edin- “doyumluk edinmek”

k.-ürdi 28r/04, 36r/13

kilid: (*Far.*) kilit

k.+i 25v/02, 26v/02

k.+ini 25r/13

kilîdi al- “kilidi almak”

k.-dı 25v/02

kim: kim

k. 5r/11, 8v/03, 14r/05, 14r/13, 14v/04,
46r/06, 46v/02, 53v/07, 57v/07

k.+dür 17v/13, 53r/07, 53r/08

k.+e 32r/13, 45r/04

k.+isi 29r/12

k.+senüñ 8v/08

k.+üñ 13r/08, 27r/04, 55r/05

kimse: kimse

k. 12r/11, 17r/13, 23v/08, 26r/01,
30r/06, 30v/10, 31r/12, 37v/04, 40r/02, 41r/01,
41r/02, 41v/11, 44v/01, 45r/01

k.+den 32v/02, 46r/04

k.+nüñ 30r/07, 30r/11, 44v/04, 46r/11,
56v/10

k.+ye 4v/12, 10r/05, 16v/09, 35v/06

k.+yi 46r/12

k.+yile 47v/11, 54v/04

k.+yle 33r/04

kimsene: kimse

k. 8r/12

k.+nüñ 12r/13

k.+yi 5r/12, 7r/12

kîn: (*Far.*) gizli düşmanlık, garaz,

k.+üm 19r/12

kîne: (*Far.*) gönülde gizlenen düşmanlık. (bkz.
kîn)

kîne ü hâsed: (*Far.+Ar.*) kin ve
kıskançlık

k. 19v/04

kîne ü hıkd: (*Far.+Ar.*) kin

k.+ı 11v/03, 17v/06

kîse: (*Ar.*) kese

k. 25r/10

k.+yi 39v/11, 39v/12

k.+yile 25v/03

kîse-yi dinâr: (*Ar.+Ar.*) para kesesi

k.+ı 39v/05

kîse-yi zer: (*Ar.+Far.*) altın kesesi

k.+i 40v/01

kisvet-i fâhır: (*Ar.+Ar.*) görkemli, parıltılı elbise

k.+ı 13v/01

kişi: kişi

k. 23v/02, 35v/09, 58r/10

k.+nüñ 52v/06, 53r/10

k.+yidi 54v/01

kitâb: (*Ar.*) kitap

k. 3v/13, 9r/12

k.+da 4r/02

k.+ı 4r/02, 58r/08, 58r/10, 58r/13

kitâbet: (*Ar.*) yazı yazma

k.+e 36r/13

kitâb-hâne-i 'ilmi'l-hîde: (*Ar.+Far.+Ar.+Ar.*) ilim dolu büyük kütüphane

k. 3v/02

kiyâset: (*Ar.*) zeyreklik, uyanıklık, anlayışlılık

k. 6r/10, 8v/06

k.+de 5r/07

k.+ile 5v/13

kizb ü hîle ü telbîs: (*Ar.+Ar.+Ar.*) yalan ve hile

k.+ile 34v/13

ko-: koymak, bırakmak

ķ.-dı 7r/12, 7v/08, 11v/13, 25r/11, 25v/01, 37v/09, 38r/04, 38r/06

ķ.-dılar 24r/08

k.-maya 16v/07

k.-mayam 28r/08, 51v/05

ķ.-mayup 10r/06

ķ.-mışam 12r/02

ķ.-mışıdı 32v/10, 37v/12

ķol: kol

ķ.+ın 36v/10

ķ.+ında 36v/10

ķon-: yerleşmek, yolcu konaklamak

ķ.-dı 6v/03

ķ.-dılar 17r/05

ķondur-: yerleştirmek

ķ.-dılar 9r/07

ķ.-up 46v/08

ķonşuluk-: komşuluk

ķ.-da 50r/03

ķop-: ortaya çıkmak, ayağa kalkmak

ķ.-asın 4r/06

ķopar-: kopartmak, yerinden çıkarmak

ķ.-dı 31v/07

ķork-: korkmak

ķ.-ar 56v/11

ķ.-ma 34v/06

ķ.-u 38r/13

ķoş-: koşmak

ķ.-up 23r/13, 46v/05

ķov-: komak

ķ.-dılar 58r/05

ķoy-: koymak, bırakmak

ķ.-am 18r/06	ķudemā-yi etbā’: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski bağlı olanlar
ķ.-mayup 8v/11, 9r/09	ķ.+umdansın 41v/06
ķ.-up 6r/13, 15v/03, 30v/10, 33v/01, 35v/11, 51r/04	ķudret: (<i>Ar.</i>) kuvvet, takat, güç
ķošē: ķošē	ķudret-i rüculiyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) erkeklik gücü
k.+de 36r/13	ķ.+ile 31r/09
ķošek: deve yavrusu	ķudret-ü ‘ämme-yi ħalāyık: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) tüm mahlukatların gücü
k.+inden 52r/07	ķ.+ı 37r/07
ķötülik: kötülük	ķudüm: (<i>Ar.</i>) uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma
k.+dendür 53r/01	ķ.+ından 4v/11, 9r/02, 46v/05, 47v/04
ķöy: ķöy	ķul: kul, köle
k.+e 39v/09	ķ. 29v/04
ķubbe: (<i>Ar.</i>) yanm küre veya kümbetimsi yapılan bina damı	ķ.+ı 20v/08, 25r/03, 34v/09
ķubbe-yi ħehārüm: (<i>Ar.+Far.</i>)	<i>ķul ol-</i> “köle olmak”
dördüncü kubbe	ķ.-duķdan 29v/04
ķ. 32r/05	ķulaķ: kulak
ķubbe-yi rābi’i: (<i>Ar.+Ar.</i>) dördüncü kubbe	ķ.+ına 31v/10
ķ. 16r/05	ķ.+ında 54r/06
ķubbe-yi zīr: (<i>Ar.+Far.</i>) alt kubbe	ķ.+ımı 31v/11
ķ.+i 21v/07	ķulüb-ı ħalķ: (<i>Ar.+Ar.</i>) halkın kalbi
ķubĥ: (<i>Ar.</i>) ħirkin, fena	ķ. 16v/03
ķubĥ-ı ūret: (<i>Ar.+Ar.</i>) ħirkin görünüūlü	ķülunc-renc: (<i>Ar.+Far.</i>) omuz ve sırt ağrısı
ķ. 41v/01	ķ.+ine 38v/11
ķubĥ-ı zāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) özün kötülüğü	ķumaū: (<i>Ar.</i>) kumaū
ķ.+ından 46r/09	<i>ķumaū bul-</i> “kumaū bulmak”
	ķ.-dılar 12r/06

kur-: kurmak

ķ.-dılar 37r/10

ķurā: (*Ar.*) köyler, kasabaslar

ķ.+da 39r/13

ķ.+dan 39r/12

ķurbān: (*Ar.*) kurban

ķ. 40r/02

ķurbān ēt- “kurban etmek”

ķ.-di 40r/13

ķurbān eyle- “kurban etmek”

ķ.-di 15v/03

ķurbet: (*Ar.*) yakınlık

ķ.+e 53r/08

ķurbet-i ‘azīz: (*Ar.+Ar.*) azize yakınlık

ķ.+e 6v/08

ķurbet-i ūlfet-i bed-aşıl:

(*Ar.+Ar.+Far.+Ar.*) kötü köklüyle yakınlık ve arkadaşlık

ķ.+dan 58r/06

ķursaq: mide

ķ.+ında 39r/02

ķurş-ı ħürşid: (*Ar.+Ar.*) yuvarlak güneş

ķ. 46v/12

ķurtıl-: kurtulmak

ķ.-up 11v/08, 40r/5

ķuşūr: (*Ar.*) kusur, eksiklik

ķ. 8v/11

ķuş: kuş

ķ.+lar 8r/05

ķuşlıķ: kuşluk vakti, güneşin doğmasından iki saat sonraki zaman

ķ. 11r/12

ķuţţā‘-ı ţarīķ: (*Ar.+Ar.*) yol kesenler, haydutlar

ķ. 31r/04

ķuvvet: (*Ar.*) kuvvet, güç

ķ. 38r/06

ķuvvet-i hilm: (*Ar.+Ar.*) sükun gücü

ķ. 19v/06

ķuvvet-i rücūliyyet: (*Ar.+Ar.*) erkeklik gücü

ķ.+ile 29v/01

ķuvvet-i şecā‘at: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik, cesurluk gücü

ķ. 31r/09

ķ.+ile 28v/03, 28v/12

ķuvvet-i şevket: (*Ar.+Ar.*) şevket gücü

ķ.+i 11r/06

ķuzāt: (*Ar.*) kadılar

ķ. 23v/09, 35r/04

ķüçüçik: küçüçük

k. 56r/05

ķüçük: küçük

k. 10v/01

ķüf: (*Far.*) baykuş

ķ.+un 44v/07

küffâr: (*Ar.*) kâfirler, hak dinini inkâr edenler

k.+a 17r/04

küfr: (*Ar.*) Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenabı Hakk'a ortak koşma

k. 49r/10

küfv: (*Ar.*) eş, benzer, denk, arkadaş

k.+i 41r/08

külliyen: (*Ar.*) büsbütün, çok olarak, tamamıyla, toptan, kökünden

k. 16v/07

künûz-ı hazâyîn: (*Ar.+Ar.*) hazineler

k. 35r/05

küre-yi âteş-i ğam: (*Ar.+Far.+Ar.*) keder ateşi küresi

küre-yi âteş-i ğam kıl- "keder ateşi küresi yapmak"

k.-up 41r/12

küstâhlîğ: (*Far.+T*) küstahlık

k.+a 18v/05

k.+ı 18v/10

k.+ımı 19r/03

kütüb: (*Ar.*) kitaplar

kütüb-ı müdevven: (*Ar.+Ar.*) bir arada toplanmış kitaplar

k.+ile 3r/02

kütüb-ü meşâyih: (*Ar.+Ar.*) şeyhler kitabı

k. 3v/12

kütüb-i hükemâ: (*Ar.+Ar.*) alimler

kitabı

k.+da 53v/07

kütüb-ü meşâyih: (*Ar.+Ar.*) şeyhler

kitabı

k. 3v/12

lâ-büdd: (*Ar.*) her halde, mutlaka, muhakkak

1. 8r/02, 20v/03, 27r/05, 41r/03, 48r/11

1.+dür 4r/04, 10r/06, 10r/06, 12r/12,

19r/13

lafız: (*Ar.*) söz

1.+da 43v/03

lahv ü lu'be: (*Ar.+Ar.*) oyun

1. 56v/04

lahza: (*Ar.*) bir an, en kısa zaman, zaman

1. 4v/09, 5v/04, 5v/07, 5v/09, 7r/03, 11r/04, 15r/10, 34v/03, 34v/08, 41r/11, 47v/10, 51v/07

1.+da 8r/05

lâkin: (*Ar.*) lakin, ama, fakat, ancak

1. 5v/10

la'l: (*Ar.*) kırmızı ve değerli bir süs taşı

1. 51r/04, 51v/02, 52v/02

1.+i 50v/12, 51r/02, 51r/05, 51r/07, 51r/10, 51r/11, 52r/06

1. + ile 51v/05

1. +ini 57r/07

1.+ünj 51r/01, 51r/11

la‘l-i bā-kıymet: (Ar.+Far.+Ar.)
değerli süs taşı

l.+üñ 51r/01

lāmi‘: (Ar.) parlayan, parıldayan, parlak

l.+di 30r/13

lā-şekk: (Ar.) şüphesiz, tabii, elbette

l. 26v/03

la‘fif: (Ar.) hoş, güzel; nazik

l. 19v/05

la‘fif-i hūb-ruy: (Ar.+Far.+Far.) güzel
yüzlü

l. 4v/06

lā-ya‘kıl: (Ar.) dalgın, bihoş

lā-ya‘kıl ol- “dalgın olmak”

l.-dı 38v/08

lā-yezāle: (Ar.) zevalsiz, bitimsiz

l.+e 2v/02

lāyık: (Ar.) layık, yakışan, yaraşır, yakışık

l. 8v/10, 17r/02, 35v/10, 38r/10,
44v/01, 44v/06, 52r/01, 52v/07

l.+dur 6r/04, 15r/13, 51r/03, 56v/02

lāyık gör- “layık görmek”

l.-mişidi 53v/12

lāyık kıl- “layık yapmak”

l.-miş 51v/11

lāyık-ter: (Ar.+Far.) daha layık

l.+dür 32r/13

lāyık-ter ol- “daha layık olmak”

l.-a 17v/13

lāzım: (Ar.) lazım, gerek

l.+dur 46r/06

leb: (Far.) dudak

l. 20v/05

leb ur- “dudak sürmek”

l.-up 20v/05

leb-i sükker: (Far.+Ar.) şeker dudaklı

l. 24v/13

lehb-i āteş-i şavk: (Ar.+Far.) şevk ateşinin
alevi

l. 47r/05

lehv ü lu‘b: (Ar.+Ar.) oyun ve eğlence

l. 56r/06

le‘im: (Ar.) alçak, aşağılık, cimri (kimse)

l. 53r/11

leşker: (Far.) asker

l. 13v/11, 14v/07, 14v/10, 31r/10,
33v/13, 50v/04

l.+e 10v/04, 10v/05, 10v/07, 30r/04,
31r/09

l.+i 4v/04, 46v/06, 46v/08

l.+ile 14v/09

l.+inden 11r/07

l.+üñ 13v/08, 31r/02

leşkere ur- “askere vurmak”

l.-sa 31r/09

leşkerî: (<i>Far.</i>) leşkere ait, leşkerle, ordu ile ilgili	1.+1 18v/03
1.+yi 32r/09	levzîne-yi zehr-âlûdan: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) iki tane zehirli badem helvası
leşker-i girân: (<i>Far.+Far.</i>) ağır ordu (kalabalık ordu)	1.+dan 18r/07
1. 50v/02	lezzet: (<i>Ar.</i>) lezzet
1.+uñ 46v/06	1. 6v/09
leşker-i girân-ı müntakim: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) intikam alan ağır ordu	lezzet-i ‘ömr: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaşam keyfi
1.+ile 17v/01	1. 56r/09
leşker-i zullâm: (<i>Far.+Ar.</i>) mazlumun hakkını alan ordu	libās: (<i>Ar.</i>) kıyafet
1. 37r/09	1.+ını 32r/06
leṭafet: (<i>Ar.</i>) hoşluk, güzellik, nezaket	1.+larından 6v/11
1. 49v/03	<i>libāsını çıkar-</i> “kıyafetini çıkarmak”
1.+de 5r/07, 51r/06, 53v/04	1.-ip 32r/06
1.+in 41r/10	libās-ı ‘adl ü inşāf: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) adalet ve insaf kıyafeti
letā’if-i bî-‘ad: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) sayısız latifeler	1. 16r/02
1. 4r/01	libās-ı fāḥir: (<i>Ar.+Ar.</i>) padişah veya vezirlerce birine taltif olarak verilen değerli kumaş, elbise veya giydirilen kürk, kaftan
levzîne: (<i>Far.</i>) badem helvası, bademli helva	1. 37v/12
1. 18r/05	libās-ı ġarrā: (<i>Ar.+Far.</i>) parıltılı elbise
1.+ye 18r/05	1.+dur 32v/01
1.+yi 18r/04, 18r/08, 18v/02, 18v/04, 19r/04, 19r/06	libās-ı melikâne: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) hükümdarla ilgili kıyafet
levzîne-yi mesmûm: (<i>Far.+Ar.</i>) zehirli badem helvası	1. 13r/13
1.+1 18r/12	libās-ı nūrānî: (<i>Ar.+Ar.</i>) nurlu kıyafet
levzîne-yi zehr-âlûd: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) zehirli badem helvası	1. 16r/05
	<i>libās-ı nūrānî gey-</i> “nurlu kıyafet giymek”

1.-dürdi 16r/06	luṭf-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam iyilik
likin: (Far.) lakin	1.+ıla 18v/08
1. 8v/08, 21r/08, 22r/05, 24r/01, 38v/03, 44r/03, 44v/05, 48v/08, 52r/08	luṭfihi: (Ar.) onun lutfü
līnet: (Ar.) yumuşaklık	1. 40v/07
līnet-i kalb: (Ar.+Ar.) kalp yumuşaklığı	luṭf-ı mahāvir-i Ṭayfur: (Ar.+Ar.) Ṭayfur'un lütuf ekseni
1.+ile 18v/07	1.+dan 6v/07
līnet-i tevāzu': (Ar.+Ar.) alçak gönüllülük ve yumuşaklık	luṭf u kerem: (Ar.+Ar.) iyilik ve ikram
1. 19r/10	1. 55r/03
liyākat-i tāmm: (Ar.+Ar.) tam liyakat	ma'ārif-i şehri: (Ar.+Ar.) şehir maarifleri
1.+ıla 56v/02	m.+i 23v/10
loḳma: (Ar.) lokma	ma'aş: (Ar.) yaşayış; geçinecek şey
1. 33r/08	m.+ıḳa 35v/12
loḳmān: (Ar.) Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi	ma'aşika: (Ar.) aşıklık
1. 4v/05	m.+ya 18v/05
luṭf: (Ar.) hoşluk, güzellik; iyi muamele; iyilik	ma'aşikat: (Ar.) aşklar, sevgiler
1. 38r/02, 51v/02	m.+ı 41r/11
1.+ı 33r/13	mā-dām: (Ar.) madem, çünkü, değil mi ki
<i>luṭf eyle-</i> "iyilik etmek"	m. 47v/13
1. 38r/03, 51v/02	maḡānim: (Ar.) ganimetler, düşmandan ele geçirilen mallar
luṭf-ı muḡāvaza: (Ar.+Ar.) iyi koruma	m.+ile 17v/02
<i>luṭf-ı muḡāvaza et-</i> "iyi korumak"	maḡbūn: (Ar.) şaşkın, şaşırmış
1.-üp 9r/10	<i>maḡbūn ol-</i> şaşkın olmak"
luṭf-ı sūret: (Ar.+Ar.) güzel görünümlü	m.-a 39r/04
1. 5r/07	maḡlata: (Ar.) yanıltmaç, birini şaşırtmak, yanıltmak için söylenen zihin karıştırıcı, saçmasapan söz

m.+dan 38r/04	m. 9r/02
mağlûb: (<i>Ar.</i>) yenilmiş, yenilen (kimse)	mahall: (<i>Ar.</i>) yer
<i>mağlûb ol-</i> “yenilmek”	m.+ine 22v/10
m.-dı 46v/07	mağall-i ‘afv: (<i>Ar. +Ar.</i>) af yeri
m.-up 13r/09	m. 55v/06
mağrūr: (<i>Ar.</i>) gururlu	mağall-i hilāfet-i Ahmedī’de: (<i>Ar. +Ar.</i>) Ahmedi’nin hilafet yeri
<i>mağrūr ét-</i> “mağrur etmek”	m.+de 3r/12
m.-di 7r/03	mağall-i icābet: (<i>Ar. +Ar.</i>) razı olma yeri
<i>mağrūr ol-</i> “mağrur olmak”	m.+de 12v/04
m.-up 57r/03	mağall-i kabûl: (<i>Ar. +Ar.</i>) kabul yeri
māh: (<i>Far.</i>) ay	m.+da 4r/13
m.+ı 25v/07	mağall-i mahremiyyet: (<i>Ar. +Ar.</i>) gizlilik yeri
māh-i tal‘at: (<i>Far. +Ar.</i>) ay yüzlü	m.+de 43v/08
m. 4v/07	mağall-i tevaqquf: (<i>Ar. +Ar.</i>) durma, duraklama yeri
maḥabbet: (<i>Ar.</i>) sevgi	m.+dür 15v/01
m. 3r/10	mahāret: (<i>Ar.</i>) maharet, ustalık, beceriklilik, el uzluğu
m.+ile 52r/03	m.+i 28r/11
m.+üj 29r/11	maḥbûb: (<i>Ar.</i>) sevilmiş, sevilen, sevgili
<i>maḥabbet ét-</i> “sevmek”	m. 54r/08
m.-üp 6v/07	m.+dur 27r/06
maḥabbet-i zen-rāh-zen: (<i>Ar. +Far. +Far. +Far.</i>) yol kesen muhabbeti	maḥbûb-ı dil-dār: (<i>Ar. +Far.</i>) sevgili
m. 49v/13	m.+um 55v/03
<i>maḥabbet-i zen-rāh-zen ol-</i> “yol kesen muhabbeti olmak”	
m.-dı 50r/01	
maḥāk[k]a: (<i>Ar.</i>) ayar taşı	maḥbûs: (<i>Ar.</i>) hapsolünmüş, bir yere kapatılmış

m.+ları 29r/05	<i>maḥmūd eyle-</i> “mahmut etmek”
maḥdūm: (<i>Ar.</i>) kendisine hizmet olunan, efendi	m.-ye 37r/07
m.+ınuḡ 15r/12	maḥmūl: (<i>Ar.</i>) hami olunmuş, yüklenmiş
maḥfi: (<i>Ar.</i>) gizli, saklı	m.+dür 41v/12
m. 19r/13, 52v/01, 54v/02	maḥrem: (<i>Ar.</i>) gizli olan ,eş
<i>maḥfi dut-</i> “gizli tutmak”	<i>maḥrem edin-</i> “eş edinmek”
m.-maḡ 52v/01	m.-di 17v/05
m.-ulursa 54v/02	m.-mişdür 48r/06
<i>maḥfi tut-</i> “gizli tutmak”	<i>maḥrem ét-</i> “gizlemek”
m.-ardum 19r/13	m.-e 52v/11
maḥfil: (<i>Ar.</i>) oturulacak, görüşülecek yer, toplantı yeri	m.-elüm 52r/10
m.+de 24r/13, 34r/04, 43r/05	maḥrem-i esrār olmak: (<i>Ar.+Ar.+T</i>) gizli sırlar olmak
m.+den 56v/04	m.+da 46r/01
maḥfūz: (<i>Ar.</i>) saklanmış; korunmuş	maḥrem-i ḥāş: (<i>Ar.+Ar.</i>) özel mahrem
m. 14r/13	m.+ımızuḡ 57v/13
<i>maḥfūz eyle-</i> “saklamak, korumak”	maḥremiyyet: (<i>Ar.</i>) mahremlik, mahrem olma hâli, gizlilik
m.-ye 26v/10	m. 51v/08
māḥi-yi ḡalālet: (<i>Ar.+Ar.</i>) karanlığı yok eden	maḥrūm: (<i>Ar.</i>) bahtsız, nasipsiz; istediğini, dilediğini elde edemeyen
m. 3r/08	m. 42r/01, 42r/07, 49r/06
maḥkūm: (<i>Ar.</i>) mahkum	<i>maḥrūm ol-</i> “mahrum olmak”
<i>maḥkūm eyle-</i> “mahkum etmek”	m.-mazam 42r/07
m.-ye 44r/09	maḥş-ı ḡavfi: (<i>Ar.+Far.</i>) tam gizli
maḥlūḡ: (<i>Ar.</i>) yaratılmış	m.+ndendür 56v/11
m.+a 27v/01	maḥsūd: (<i>Ar.</i>) haset olunan, haset edilen
maḥmūd: (<i>Ar.</i>) hamdolunmuş, sena edilmiş; övlümeye değer	m. 41r/02

maḥşūş: (*Ar.*) hususi, özel

m. 20v/08

maḥşūş eyle- “hususi yapmak”

m.-ye 52r/03

maḥşūş kıl- “hususi yapmak”

m.-dı 2v/07

maḥşūş ol- “hususi olmak”

m.-avuz 6v/12

maḥtūm: (*Ar.*) mühürlenmiş

m. 46r/07

m.+dur 55r/01

maḥtūm ol- “mühürlenmiş olmak”

m.-a 46r/07

maḥv: (*Ar.*) yok etme, ortadan kaldırma;
perişan etme

maḥv êt- “mahvetmek”

m.-mek 24r/01

maḥzūn: (*Ar.*) hüznü, tasalı, kaygılı

m. 49r/06

maḥzūz: (*Ar.*) hazetmiş, hoşlanmış

maḥzūz ol- “hoşlanmak”

m.-a 14v/01, 43v/07

m.-alar 3v/11

m.-asın 17r/09

m.-mayalar 17r/13

m.-up 10r/01

m.-ursın 41v/07

maḥābīḥ-i taḥrīr: (*Ar.+Ar.*) çirkin
bildirilerinde

m.+inde 41v/09

maḥ‘ad-i şıḍḳ: (*Ar.+Ar.*) takva erbabının
Cennet'te bulunacakları makam

m.+da 3v/01

maḥālet-i rāḥet-engīz: (*Ar.+Ar.+Far.*) rahat
veren sözler

m.+inden 40v/10

maḥām: (*Ar.*) makam

m.+ına 11v/10, 36r/06, 47r/05, 49r/01,
49r/13

m.+ında 6r/13, 38r/04

m.+uḥ 12v/06

maḥām-ı ‘āli: (*Ar.+Ar.*) (yüce makam)
nezaretler hakkında kullanılırdı

m. 2v/12, 41r/01

maḥām-ı bezm: (*Ar.+Far.*) meclis
makamı

m.+e 6v/08

maḥām-ı ḡaflet: (*Ar.+Ar.*) gaflet
makamı

m.+dedür 14v/07

maḥām-ı helāk: (*Ar.+Ar.*) mahvolma
makamı

m.+dan 12r/12

maḥām-ı ḥişmet: (*Ar.+Ar.*) hiddet
makamı

m.+de 36v/12

maḳām-ı ḳurbet: (Ar.+Ar.) yakınlık makamı	m. 37r/05
m.+de 43v/08	maḳşūd: (Ar.) kasdolunan, istenilen şey, istek
maḳām-ı ḳurbet-i ‘Ucūbe u Maḳcūbe: (Ar.+Ar.) Ucube ve Maḳcube’nin yakınlık makamı	m. 10v/07, 47r/03
m. 32r/11	m.+a 5v/11, 30r/11, 35r/12
maḳām-ı rüculiyyet: (Ar.+Ar.) erkeklik makamı	m.+ı 46r/13, 50v/06
m.+de 3v/03	m.+ları 22v/01
maḳām-ı şabr: (Ar.+Ar.) sabır makamı	m.+umuz 5r/02
m.+a 54r/13	m.+uñ 5v/08, 6r/05, 6r/10, 47r/10
maḳbūl: (Ar.) makbul	maḳşūd-ı mübhem: (Ar.+Ar.) gizli istek
m.+dür 43v/13, 44r/12	m. 47r/09
<i>maḳbūl ol-</i> “makbul olmak”	maḳta‘-ı revāḥ: (Ar.+Ar.) bir parça neşe
m.-a 21v/04, 48r/13	m.+a 16r/07, 32r/08
m.-dı 12v/04	maḳtūl: (Ar.) katledilmiş, öldürülmüş (kimse)
m.-duğı 42r/04, 44r/03	m. 43v/01
maḳbūl-ı melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın makbulü	<i>maḳtūl ol-</i> “katledilmek”
<i>maḳbūl-ı melik ol-</i> “hükümdarın makbulü olmak”	m.-dı 43v/01
m.-a 19r/03	māl: (Ar.) mal
maḳhūr: (Ar.) kahrolmuş	m. 14v/01, 19v/02, 29r/12
m. 41r/01	m.+a 12v/13
maḳrūn: (Ar.) ulaşmış, kavuşmuş	m.+dan 17r/13, 14r/13, 22v/05
<i>maḳrūn ol-</i> “kavuşmak”	m.+ı 10v/06, 10v/08, 10v/13, 13r/01, 17r/12, 28v/09, 54r/09
m.-a 46r/07	m.+ımız 22v/13
maḳşad-ı emn: (Ar.+Ar.) emniyet maksadı	m.+ınuñ 10v/07
	m.+ıyıla 13v/02
	m.+larını 28r/06, 28v/05

m.+ nuş 28v/06	māl u genc: (<i>Ar. +Far.</i>) mal ve hazine
m.+umı 34v/13	m. 19r/12
m.+umuzuş 28r/09	māl u ihtişām: (<i>Ar. +Ar.</i>) mal ve ihtişām
m+uş 56r/09	m.+dan 27v/09
māl-ı bi-girān: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) pahalı olmayan mal	mālīk: (<i>Ar.</i>) sahip
m. 15v/10	m.+em 5r/04
mālī bi-ḥesāb: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) hesapsız mal	mālīk-i ḥarām: (<i>Ar. +Ar.</i>) haram sahibi
m. 27r/11	<i>mālīk-i ḥarām ol-</i> “haram sahibi olmak”
m.+ı 19v/01	m.-a 14v/02
māl-ı düşmān: (<i>Ar. +Ar.</i>) düşman malı	ma‘lūm: (<i>Ar.</i>) malum, bilinen, belli
m.+ı 17v/05	<i>ma‘lūm edin-</i> “maluma, bilineye sahip olmak”
māl-ı firāvān: (<i>Ar. +Far.</i>) çok mal	m.-di 42v/04
m. 27v/03, 27v/04, 31r/01, 31r/05, 31v/13	m.-eler 21v/03
m.+a 14r/09	m.-mişemdür 23r/11
m.+ı 14r/08	<i>ma‘lūm et-</i> “belli etmek”
<i>māl-ı firāvān al-</i> “çok mal almak”	m.-mek 43r/04
m.-up 27v/03, 04	<i>ma‘lūm ol-</i> “belli olmak”
māl-ı mevrūs: (<i>Ar. +Ar.</i>) miras edilen mal	m.-a 27v/10
m. 17v/13	m.-dı 45v/04
m.+ı 56v/05	m.-maz 12v/08
māl-ı vāfir: (<i>Ar. +Ar.</i>) çok mal	ma‘mūr: (<i>Ar.</i>) bayındır, şenlikli
m. 29r/03, 30v/01, 54r/08	<i>ma‘mūr kıl-</i> “bayındır yapmak”
māl u esbāb: (<i>Ar. +Far.</i>) mal ve kıyafet	m.-mışdı 10v/02
m. 12r/05	ma‘nī: (<i>Far.</i>) anlam; iç, içyüz
	m. 18r/04, 45v/02, 49r/10

- m.+den 10v/09
- m.+dir 11v/07
- m.+nün 47v/11, 48r/07, 48r/08
- m.+ye 22v/12
- māni'**: (*Ar.*) meneden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan
- māni'ol-* "engel olmak"
- m.-urdu 35v/06
- manşib**: (*Ar.*) makam, rütbe
- m.+ı 37r/04
- manşib-ı refi'*: (*Ar.+Ar.*) yüce makam
- m.+i 3r/13
- manşib-ı vüzâret: (*Ar.+Ar.*) vezirlik makamı
- m.+e 35r/09
- manzara**: (*Ar.*) manzara
- m.+dan 12v/05
- manzara-yı kaşr: (*Ar.+Ar.*) saray manzarası
- m.+a 46v/11
- manzûr**: (*Ar.*) görülen, bakılan; beğenilen
- m. 4v/01
- manzûr ol-* "bakılan olmak"
- m.-a 21v/04
- maraz**: (*Ar.*) hastalık
- m. 45r/09
- ma'rifet**: (*Ar.*) marifet, hüner
- m.+i 3v/11
- mār-peyker**: (*Far.+Far.*) yılan yüzlü
- m. 28v/12
- ma'rûf**: (*Ar.*) herkesçe bilinen, tanınmış, belli; meşhur, ünlü
- m. 5r/13
- ma'rûf-ı 'âlem: (*Ar.+Ar.*) dünyaca tanınan
- m. 39r/08
- meşâlih**: (*Ar.*) maslahatlar, işler
- meşâlih-i memleket: (*Ar.+Ar.*) memleket işleri
- m.+den 32r/11
- meşâlih-i milk: (*Ar.+Ar.*) mülk işleri
- m.+i 40v/09
- meşâlih-i re'âya: (*Ar.+Ar.*) halkın maslahatı
- m.+yı 32r/08, 53r/05
- maşlahat**: (*Ar.*) iş, emir, husus, madde, keyfiyet; ehemmiyetli iş
- m. 25r/06, 26r/07, 27v/02, 36r/10, 39v/06, 41r/13, 42r/13, 48v/09
- m.+ı 44r/12, 50v/06
- maşnûn**: (*Ar.*) susturulmuş
- maşnûn eyle-* "susturmak"
- m.-ye 26v/10, 45v/10
- maşûn**: (*Ar.*) saklanmış
- maşûn ol-* "saklanmak"
- m.-sun 40v/12
- ma'sûk**: (*Ar.*) sevilen, sevilmiş

m.+a 48v/11	<i>ma 'yūb ét-</i> “ayılamak”
m.+y1 42r/13	m.-mek 41v/01
maṭbah-ı hāşş: (<i>Ar.+Ar.</i>) özel mutfak	<i>ma 'yūb ol-</i> “ayıplanmak”
m.+ından 11r/11	m.-dı 43r/11
ma'tūf: (<i>Ar.</i>) eğilmiş, yöneltilmiş	mazāhik: (<i>Ar.</i>) fıkralar
<i>ma 'tūf ol-</i> “eğilmek, yöneltmek”	m. 8r/09
m.-am 4v/01	mazarrat: (<i>Ar.</i>) zararlar, ziyanlar
maṭlūb: (<i>Ar.</i>) talebedilen, istenilen, aranan şey	m. 16v/04
m.+a 48v/11	mazbūṭ: (<i>Ar.</i>) zabtolunmuş, ele geçirilmiş
maṭlub-ı merḡub: (<i>Ar.+Ar.</i>) istenilen ve beğenilen şey	<i>mazbūṭ ol-</i> “zabt olunmak”
m. 5r/09	m.-ur 10r/02
maṭrūṭ: (<i>Ar.</i>) kovulmuş, vazifesinden çıkarılmış, kovuntu	māzer: (<i>Far.</i>) anne
<i>maṭrūṭ ol-</i> “kovulmak”	m.+i 30v/01, 31v/13
m.-dı 43r/12	māzer-i müşfik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şefkatli anne
māye-yi tamām: (<i>Far.+Ar.</i>) tam maya	m. 51v/02
m.+ıla 36r/07	ma'zūl: (<i>Ar.</i>) azledilmiş, işinden çıkarılmış
māyil: (<i>Ar.</i>) eğilimli olan	<i>ma 'zūl ol-</i> “azledilmek”
m. 4v/08	m.-duḡına 41v/08
m.+di 29v/07	me'āni: (<i>Ar.</i>) manalar, anlamlar
<i>māyil ol-</i> “eğilimli olmak”	m. 4r/01
m.-maḡ 53r/11	m.+de 58r/06
m.-mışam 25v/09	m.+nüḡ 45v/08
m.-mışdur 11v/06	m.+sinde 9r/13
m.-up 50v/13	mebādā: (<i>Far.</i>) sakın, olmaya ki
ma'yūb: (<i>Ar.</i>) ayıplanmış; ayıplanan	m. 15r/03, 42r/01, 56v/12
	mabda'-ı şabāḡ: (<i>Ar.+A.</i>) sabah başlangıcı
	m.+dan 16r/07, 32r/08

meblağ: (Ar.) para, akçe

m.+ı 22v/11, 23r/02

mecâl: (Ar.) güç, kuvvet; fırsat, imkân

m. 28r/13, 47r/08, 50v/03

m.+ı 17r/12

mecâl bul- “fırsat bulmak”

m.-dı 6v/08

mecbūr: (Ar.) mecbur

m.+dur 41r/01

mecbūr ol- “mecbur olmak”

m.-a 39r/04

meclis: (Ar.) oturulacak, toplanılacak yer;
toplantı

m.+de 52v/04

meclis et- “toplanmak”

m.-elim 23v/09

meclis-i hükümet: (Ar.+Ar.) hükümet

meclisi

m.+e 23v/02

meclis-i ‘ıyş: (Ar.+Ar.) yaşama yeri

m.+a 6v/08

meclis-i şâh: (Ar.+Far.) şahın oturduğu

yer

m.+a 4v/12, 21r/11

meclis-i üns: (Ar.+Ar.) arkadaş meclisi

m.+de 30v/02

mecma‘a: (Ar.) (bkz. mecmua)

m.+da 34r/02

mecmū‘: (Ar.) toplanmış, bir araya getirilmiş
şey, top, tüm

m. 52v/03

m.+ı 10v/05

mecmū‘a: (Ar.) toplanmış, bir araya getirilmiş
şey, top, tüm

m. 3v/08, 4r/06, 5r/06

m.+nuş 3v/07

m.+ya 4v/01

m.+yı 4r/12

mecmū‘a-yı fiṭrat: (Ar.+Ar.) tüm
yaradılışlar

m.+a 2v/05

mecmū‘a-yı hikâyet: (Ar.+Ar.)
toplanmış, bir araya getirilmiş hikâyeler

m.+ı 50v/01

mecrūḥ: (Ar.) yaralanmış

mecrūḥ ét- “yaralamak”

m.-di 20r/03

mecrūḥ kıl- “yaralamak”

m.-dı 30v/13

mecrūḥ ol- “yaralanmak”

m.-up 29r/01

meded: (Ar.) yardım, imdat

m. 13v/06, 46v/04, 47v/09

meded eyle- “yardım etmek”

m.-ye 13v/06

meded iste- “yardım istemek”

m.-di 46v/04

m.-ridi 47v/09

medh: (*Ar.*) övme

m.+ine 37r/01

medhüş: (*Ar.*) dehşete uğramış, şaşırılmış, korkmuş.

medhüş ol- “dehşete uğramak, şaşırılmak”

m.-dı 40v/02, 55v/02

meftüḥ: (*Ar.*) fethedilmiş, açılmış, açık

m. 24v/10,

meftüḥ dut- “açık tutmak”

m.-mayalar 32v/03

meftüḥ ol- “açık olmak”

m.-ur 47v/01

meftüḥ tut- “açık tutmak”

m.-up 56r/01

meftüḥ: (*Ar.*) fitil hâline getirilmiş, bükülmüş, kıvrılmış

m. 42v/07

meftüḥ-ı zülḥ: (*Ar.+Far.*) kıvrılmış zülḥ

m.+ine 42r/05

mefṭūn: (*Ar.*) gönül vermiş, tutkun, vurgun

mefṭūn eyle- “gönül almak”

m.-di 52r/04

mefṭūn ol- “gönül vermek, tutulmak”

m.-dılar 6v/07

m.-mişdur 42r/05

m.-ur 16v/03

meger: (*Far.*) meğer

m. 5r/12, 8v/07, 8v/08, 10v/05, 11v/11, 13v/07, 14v/06, 15r/06, 17v/08, 18r/10, 18v/05, 19v/11, 19v/13, 20v/08, 21r/04, 22r/13, 22v/02, 23v/13, 25r/03, 27r/12, 27v/13, 29r/07, 29v/11, 30v/02, 30v/09, 32v/09, 33r/03, 33v/02, 33v/06, 34r/02, 35r/11, 35v/10, 36r/12, 37v/08, 37v/10, 38r/07, 38v/13, 39r/07, 39r/09, 39r/12, 40r/01, 40r/01, 40r/12, 41r/06, 42r/12, 45r/02, 46v/10, 47r/02, 47v/02, 50r/03, 50v/11, 51r/12, 53v/09, 54v/09, 55v/12

meh-çehre: (*Far.+Far.*) ay yüzü

m. 41r/06

mehd-i mihir: (*Ar.+Ar.*) güneş beşiği

m.+de 38v/05

mehleke: (*Ar.*) helak olacak yer, tehlikeli yer, iş

m.+den 12v/03

mekân: (*Ar.*) mekân, yer

m.+ına 24r/03

m.+larını 23r/10

mekkâr: (*Ar.*) çok mekreden, hileci, düzenbaz

m. 5v/13, 22v/04, 36v/04, 44r/01

mekr: (*Ar.*) hile, düzen

m.+den 20v/09, 26r/10

m.+e 42r/12

m.+i 41r/04, 42v/07, 55r/02

m.+ile 57r/08

mekr et- “hile etmek”

m.-mek 25v/06

<i>mekr eyle-</i> “hile etmek”	m.+de 56r/05
m.-yüp 41v/01	m.+e 27r/13, 56r/01
<i>mekr fikr ét-</i> “hile düşünmek”	mektüb: (<i>Ar.</i>) mektup
m.-mek 14v/05	m. 14v/07
mekr ü tezvîr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile ve yalan dolan	melâhat: (<i>Ar.</i>) güzellik, yüz güzelliği
<i>mekr ü tezvîr karış-</i> “hile ve yalan dolan karıştırmak”	m. 53v/04
m.-dırup 20v/07	melâm: (<i>Ar.</i>) çekiştirilmiş
mekr ü ğadr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile ve hainlik	m.+a 46r/07
m.+e 54r/07, 56v/09	melâmet: (<i>Ar.</i>) ayıplama, kınama; azarlama, çıkışma
mekr ü hîle: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile	<i>melâmet ét-</i> “ayıplamak, kınamak”
m.+den 5v/11	m.-üp 26v/06
m.+si 15v/05	melâ-ü'l-nâs: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) insan topluluğu
m.+ye 11v/11, 47v/08	m. 36v/13
m.+yile 8v/04	melek: (<i>Ar.</i>) melek
<i>mekr ü hîle ét-</i> “hile etmek”	m.+dür 22r/02
m.-üp 17v/07	melek manzar: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) melek görünümlü
<i>mekr ü hîle karışdur-</i> “hile karıştırmak”	m. 4v/07, 24v/11
m.-up 18v/13	melhûz: (<i>Ar.</i>) düşünülebilen, hatıra gelen
<i>mekr ü hîle ol-</i> “hile olmak”	m. 41v/06
m.-maya 50v/02	melik: (<i>Ar.</i>) padişah, hakan, hükümdar
mekr ü zamîr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile niyeti	m. 5r/01, 5r/06, 5r/11, 6r/05, 8v/08,
m. 46r/09	13v/06, 14r/11, 14r/13, 14v/08, 14v/12, 15r/10,
mekrûh: (<i>Ar.</i>) yapılması şeriatçe hoş görülmeyen hâl	15v/06, 17v/04, 18r/07, 18v/02, 18v/03, 18v/11,
m.+dur 22v/11	19r/04, 19r/05, 19v/01, 20r/10, 20r/13, 20v/05,
mekteb: (<i>Ar.</i>) okul	20v/11, 21r/06, 21r/09, 21r/10, 21r/11, 21v/01,
	23r/04, 23r/07, 23r/11, 23r/12, 23v/04, 24r/02,
	24r/06, 24r/13, 25r/11, 26r/06, 26r/11, 26v/02,
	27r/09, 30r/11, 30v/02, 31r/06, 31v/08, 31v/09,

33v/13, 41v/08, 41v/13, 42r/04, 42r/04, 42r/11,
42r/13, 42v/03, 42v/09, 42v/10, 42v/11, 43r/08,
44r/06, 44r/08, 44r/08, 44r/12, 44r/13, 44v/02,
44v/03, 44v/07, 45r/04, 45r/08, 45r/11, 45v/04,
47r/02, 47v/06, 50r/10, 50v/01, 50v/04, 50v/05,
51r/02, 51r/10, 52v/06, 52v/10, 53v/03, 53v/06,
53v/13, 54r/11, 54v/06, 55r/06, 55r/11, 55v/02,
56r/13, 56v/13, 57r/04, 57r/05, 57v/11, 58r/01

m.+den 21r/08, 43r/06, 45r/01, 55v/04

m.+e 12v/11, 15v/10, 18r/06, 20v/08,
29v/04, 33v/11, 42v/04, 43r/07, 47v/05, 52v/07,
57r/04

m.+i 13v/11, 14r/05, 17v/05 20v/10,
44r/02

m.+ile 18r/06

m.+lerine 10v/03

m.+ümüze 12v/12

m.+ünj 18v/01, 20v/08, 21r/09, 23r/12,
41v/03, 43v/12, 48r/10, 50v/01, 51r/04, 55r/05

melik-dār: (*Ar. +Far.*) hükümdar

melik-dār ol- “hükümdar olmak”

m.-dı 13v/13

melike: (*Ar.*) kadın hükümdar;
hükümdar karısı

m. 12r/13, 17v/13, 18r/13, 18v/04,
19r/01, 19r/10, 34v/02, 34v/02, 34v/09, 35r/01,
48v/06, 48v/10, 49r/06, 49r/10, 49r/11, 57r/08,
57r/10, 57v/04

m.+nüj 49v/03, 49v/06

m.+ye 19r/08, 19v/02

m.+yi 19r/07, 35r/05, 48v/07, 49v/04,
57r/08

melik-gîr: (*Ar. +Far.*) hükümdar

m. 53v/08

melik hikâyeti: (*Ar. +Ar.*) hükümdar
hikâyesi

m. 24v/06

m.+dür 19v/06

melik-i ‘ādil: (*Ar. +Ar.*) adil hükümdar

m. 14v/09, 15r/01, 15v/05, 15v/08,
15v/10

melik-i ‘ākîl: (*Ar. +Ar.*) akıllı hükümdar

m.+ünj 24v/04

melik-i ‘Azîm: Azim hükümdar

m. 32v/07

melik-i Bağdad: Bağdat hükümdarı

m. 31r/10

m.+uñ 30r/12, 31v/08

melik-i cābir: (*Ar. +Ar.*) cebredici,
zorlayıcı hükümdar

m. 52v/01

melik-i cihān: (*Ar. +Far.*) dünya
hükümdarı

m. 55r/06

Melik-i Çehrem: Çehrem hükümdar

M. 19v/11, 20r/02, 20r/07, 20v/13,
21r/12

M.+e 20v/13

M.+ünj 20r/06

melik-i Çîn: Çin hükümdarı

- m. 47v/04, 48v/09
 m.+e 47r/13
 melik-i Hıvārezm: Harezmi hükümdarı
 m. 47r/07
 melik-i kāfir: (Ar.+Ar.) kafir hükümdar
 m.+i 17v/02
 Melik-i Kayşūm: Kaysum hükümdar
 M. 17r/09, 17v/01, 17v/03, 18r/04,
 18r/08, 18v/05, 19v/04
 M.+a 17v/03, 17v/06
 M.+ı 17v/07
 M.+uğ 17r/11
 melik-i maḥbūs: (Ar.+Ar.) hapis
 hükümdar
 m.+a 15v/09
 melik-i melek-siret: (Ar.+Ar.+Ar.)
 melek gibi hükümdar
 m. 4v/05
 melik-i memālik: (Ar.+Ar.)
 memleketler hükümdarı
 m. 44r/07
 Melik-i Nedīm: Nedim hükümdar
 M. 44r/09
 Melik Semmaḥ: Semmah hükümdar
 M. 5v/05, 6r/08, 6v/01, 9r/01, 9r/05,
 9r/07, 9r/09, 10r/09, 16v/13, 22r/11, 32v/08,
 37v/05, 41r/04, 46v/01, 53v/01
 melik-i zālīm: (Ar.+Ar.) zalim
 hükümdar
- m. 10v/06, 10v/11, 10v/12, 11r/01
 melik-zāde: (Ar.+Far.) melik,
 hükümdar
 m. 11r/13, 25r/06, 29v/13, 48v/07,
 48v/12, 49r/06, 49r/08, 53r/13, 53v/12, 54v/10
 m.+ye 53v/08
 m.+yi 54v/06
mellāḥān-ı biḥār-ı aḥbār: (Ar.+Ar.+Ar.) haber
 getiren deniz kaptanlar
 m. 4v/02
mellāḥlar: (Ar.+T) denizciler, kaptanlar
 m. 28r/04
me'lūf: (Ar.) alışılmış, alışmış; huy edilmiş
 m. 28v/08
me'lūf tut- "huy edilmek"
 m.-mağ 28v/08
mel'ūn u müzevver: (Ar.+Ar.) lanetlenmiş ve
 uydurulmuş
 m.+i 36v/13
memālik: (Ar.) memleketler, ülkeler
 m. 21v/12
 m.+e 9r/07
memleket: (Ar.) ülke; şehir, kasaba, il
 m. 10r/02, 19v/10
 m.+de 10v/11, 29v/06
 m.+den 36v/05
 m.+e 33v/12, 35r/07
 m.+i 4v/04

m.+ine 15v/10, 29r/07

m.+ini 10v/01

m.+üj 13v/05

memlukāt: (*Ar.*) sahip olunan mallar

m.+uñı 10v/13

memzūc: (*Ar.*) karıştırılmış, karışmış, karışık

memzūc ét- “karıştırmak”

m.-üp 44v/13

men‘: (*Ar.*) menetme, esirgeme, yasak etme

men‘ ét- “menetmek, esirgemek, yasak etmek”

m.-di 49r/05

m.-er 35v/10

m.-megi 36v/03

m.-üp 52v/04

men‘ eyle- “menetmek, esirgemek, yasak etmek”

m.-di 36r/05

m.-diler 26v/09

menāf‘-ı mekret: (*Ar.+Ar.*)

m.+ümile 41v/06

menāsik: (*Ar.*) ibadet yerleri

m.+i 35r/12

menāzil-i şeref-i kırbet: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

yakınlık şeref menzilleri

m. 3r/10

menhec-i şalāh: (*Ar.+Ar.*) iyilik yolu

m.+a 3r/03

menkūḥa: (*Ar.*) nikâhlı kadın

m.+yı 21r/06, 21r/12, 42v/01, 43r/10

menkūḥa-yı ḥāşş: (*Ar.+Ar.*) nikâhlı eş

m.+ından 30r/12

m.+ınuñ 20r/07, 57v/01

menkūḥa-yı ḥāşş-ı melik:

(*Ar.+Ar.+Ar.*) hükümdarın hikâhlı eşi

m. 41r/12, 44r/11, 45v/03

m. 20r/08, 20r/13

m.+üj 21r/04

menkūḥa-yı melik: (*Ar.+Ar.*)

hükümdarın hikâhlı eşi

m. 20r/13

m.+de 18v/10

menşūr: (*Ar.*) neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış

m. 3r/02

menşūr[e]: (*Ar.*) mensur şiir tarzında yazılan yazı

menşūr[e] yaz- “şiir yazmak”

m.-dılar 21r/13

menzil: (*Ar.*) yollardaki konak yeri; ev; bir günlük yol, konak; mesafe

m. 11r/08

menzil-i āfāt u sirāce: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

ışık ve afetler menzili

m.+yı 56r/11

menzil-i helāk: (*Ar.+Ar.*) helak menzili

m.+da 45r/08

menzilet: (*Ar.*) derece, rütbe, yükseklik derecesi; inecek yer, konak yeri; ev

menzilet-i mahremiyet: (*Ar.+Ar.*) mahremiyet yeri

m. 54v/09

menzilet-i nübüvvet: (*Ar.+Ar.*) peygamberlik derecesi

m.+ile 2v/11

merāḥil-i maḥabbet-i ünsde: (*Ar.+Ar.+Ar.*) arkadaşlık sevgisinin menzilleri

m.+de 2v/12

merāsım-i ‘izzet: (*Ar.+Ar.*) izzet merasimleri

m.+den 35v/09

merātib-i ‘izz-i devlet: (*Ar.+Ar.+Ar.*) devletin değer dereceleri

m. 3r/09

merdān: (*Far.*) mertler, insanlar, erkekler, yiğitler

merdān-ı ‘ālem: (*Far.+Ar.*) dünya yiğitleri

m. 32r/02

merdān-ı ehl-i ğayret: (*Far.+Ar.+Ar.*) gayret ehli erkekler

m. 56v/10

merdān-ı mürüvvet: (*Ar.+Ar.*) yiğit erkekler

m. 15r/11

merd: (*Far.*) adam, insan; erkek; özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit

merd-i āhen: (*Far.+Far.*) demir gibi adam

m. 13v/07

merd-i bezzāz: (*Far.+Ar.*) bezci adam

m. 35v/13

merd-i cevher: (*Far.+Ar.*) mücevher gibi adam

m.+i 22r/09

merd-i cündi: (*Far.+Ar.*) mert süvari

m. 27r/10, 27v/11

merd-i emīn: (*Far.+Ar.*) emin adam

m.+e 37v/04

m.+i 39r/03

merd-i ḥakkāk: (*Far.+Ar.*) hokkacı adam

m. 37v/09

merd-i mergūb: (*Far.+Ar.*) beğenilen mert

m.+dur 6r/02

merd-i rūstāyī hikāyeti: (*Far.+Far.+Ar.*) mert köylü hikāyesi

m. 39r/05

merd-vār: (*Far.+Far.*) mert gibi

m. 31v/05

merdüm: (*Far.*) insan, adam

m.+ıla 6v/05

merdüm-i zamān: (*Far.+Ar.*) zamane insanı

m.+a 15r/03

mergüb: (*Ar.*) rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranılmış; istenilen, sevilen

m. 17r/02, 35v/04

m.+dur 27r/06, 32v/01, 54r/08

merhamet: (*Ar.*) şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme

merhamet êt- “şefkat göstermek”

m.-di 12v/05

m.-üp 14r/02, 18v/08

merhem: (*Ar.*) mehhem; çare

merhem eyle- “çare etmek”

m.-yem 18r/04

merhem ur-: “merhem sürmek”

m.-a 30r/09

merhem-i siyâset: (*Ar.+Ar.*) siyaset

merhemi

m.+ile 57v/05

mer'î: (*Ar.*) riayet edilen, saygı gösterilen; yürürlükte olan

mer'î tut- “riayet etmek”

m.-a 53r/02

m.-aradı 29v/08

merk: (*Far.*) ölüm

m.+e 11r/09

merkad-i mübarek: (*Ar.+Ar.*) mübarek mezar

m. 3v/04

merkeb: (*Ar.*) binilecek şey, binek

merkeb-i bād-pāy: (*Ar.+Far.+Far.*) ayağı çabuk olan binek

m. 49v/05

merkeb-i zindegānī: (*Ar.+Far.*) zinde olan, diri binek

m.+den 45r/07

merkez: (*Ar.*) merkez

m.+inde 23v/09

merküz: (*Ar.*) dikilmiş, saplanmış

merküz kıl- “dikmek, saplamak”

m.-dı 2v/03

merta': (*Ar.*) otlak, çayır

m.+da 29v/13

mertebe: (*Ar.*) derece, basamak; rütbe

m.+de 54v/13

m.+dür 54r/02

mertebe-yi kırbet: (*Ar.+Ar.*) yakınlık derecesi

m.+dedürler 41v/10

merzük: (*Ar.*) rızklanmış, nzkı verilmiş

m. 37v/03

meşâlih: (*Ar.*) işler

m.+in 16r/08

m.+ine 27r/11

meşâlih-i memleket: (*Ar.+Ar.*) memleket işleri

m.+den 9r/09

- meşālih-i müslimîn: (*Ar.+Ar.*)
müslümamların işleri, menfeatları
m.+ine 8v/12
- meşālih-i nās: (*Ar.+Ar.*) halkın işleri,
menfeatları
m.+a 21v/09
- meşālih-i nefis: (*Ar.+Ar.*) kendi
menfeatları
m.+e 42r/08
- mesāvī:** (*Ar.*) fenalıklar, kötülükle
m. 41v/09
- mesdūd:** (*Ar.*) kapanmış, kapalı
mesdūd ol- “kapalı olmak”
m.-ur 10v/11
- meşel:** (*Ar.*) terbiye ve ahlaka faydalı, yararlı
olan hikâye
m.+i 15v/12, 21v/02, 24v/05, 26v/07,
29v/02, 32r/02, 37r/05, 45v/07, 52v/12
- meşel-i ‘acīb: (*Ar.+Ar.*) hayreat veren
hikâye
m.+i 39r/05
- meşel-i dil-pend: (*Far.+Far.*) gönül
bağlayan hikâye
m.+i 19v/05
- meşel-i ġarīb: (*Ar.+Ar.*) garip hikâye
m.+i 50v/08, 58r/05
- meşel-i maṭbū‘: (*Ar.+Ar.*) basılmış
hikâye
m.+ı 43r/12
- meşel-i nādiri: (*Ar.+Ar.*) nadir hikâye
m.+i 24v/06, 35r/08
- meşel-i rü-āmiz: (*Ar.+Far.+Far.*)
karışık olan hikâye
m.+i 14r/01
- meşel-i şerīf: (*Ar.+Far.*) şerefli hikâye
m.+i 55v/09
- meşelā:** (*Ar.*) mesela
m. 28r/11
- mesend-i emāret:** (*Ar.+Ar.*) emirlik derecesi
m.+e 35r/09
- meserret ü beşāset:** (*Ar.+Ar.*) sevinç ve güler
yüzlülük
m.+e 52r/11
- mesken:** (*Ar.*) mesken
m. 41r/06
mesken edin- “mesken edinmek”
m.-mişdi 41r/06
- meskenet ü ihtiyāc:** (*Ar.+Ar.*) yoksulluk ve
ihtiyaç
m.+um 37r/02
- mesmūm:** (*Ar.*) zehirlenmiş, zehirli
mesmūm kıt- “zehirmek”
m.-dı 18r/12
- mesned-i vizāret:** (*Ar.+Ar.*) vezirlik derecesi
m.+de 36v/12
m.+e 58r/04

mesrūr: (<i>Ar.</i>) memnun, sevinmiş; meramına ermiş	m. 37r/06
m. 21v/04	meşübāt-ı dü-cihān: (<i>Ar.+Far.+Far.</i>)
<i>mesrūr ol-</i> “sevinçli olmak”	iki dünya mükâfatı
m.-a 39r/04	m.+ı 37v/03
mest: (<i>Far.</i>) sarhoş	meşāhir: (<i>Ar.</i>) ünlü kimseler
m. 20v/11	m. 23v/10
mestlik: (<i>Far.+T</i>) sarhoşluk	meşakḳat: (<i>Ar.</i>) zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk
m. 15r/06, 20v/05, 20v/10, 30v/03	m.+dür 56r/09
mestūr: (<i>Ar.</i>) kapalı, gizli	m.+ıla 11r/03
<i>mestur dut-</i> “gizli tutmak”	m.+ile 27v/09
m.-arsın 49v/13	meşakḳat-i hâpis: (<i>Ar.+Ar.</i>) hâpis
m.-ıla 46r/02	zorluğu
<i>mestur kııl-</i> “gizli yapmak”	m.+den 29v/01
m.-dı 2v/09	meşakḳat-i taleb-i kesb: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)
<i>mestur ol-</i> “gizli olmak”	kazanç isteme zorluğu
m.-dı 21v/10	m.+den 52r/12
<i>mestur tut-</i> “gizli tutmak”	meşakḳat ü zaḥmet: (<i>Ar.+Ar.</i>) zorluk
m.+aradı 25r/04	m.+den 40r/05
mestüre: (<i>Ar.</i>) açık saçık gezmeyen, namuslu kadın	<i>meşakḳat ü zaḥmetden kırtıl-</i>
m. 38r/04, 42r/02, 42r/09, 42v/06, 52r/10, 52v/05, 57v/03, 57v/07	“zorluktan kurtulmak”
m.+ler 44v/05	m.-up 40r/05
m.+nüñ 33r/05	meşekḳat-i fâḳa: (<i>Ar.+Ar.</i>) zorluk ve yoksulluk
m.+yi 26v/05	m.+dan 11v/08
meşübāt: (<i>Ar.</i>) iyiliğe karşı Allah tarafından verilen mükâfatlar	meşgûl: (<i>Ar.</i>) meşgul
	m.+iken i. 17v/09, 38r/07
	<i>meşgûl ol-</i> “meşgul olmak”
	m.-a 40r/07, 49r/01

m.-asın 27v/03
 m.-dı 6v/10, 8v/13, 9v/13, 11v/11,
 12v/03, 16r/08, 16r/10, 23v/06, 27r/02, 32r/09,
 35v/07, 36r/13, 36v/05, 37r/01, 40v/03, 54r/04,
 56r/06, 56v/04

m.-dılar 7r/02, 21v/11

m.-mıydı 20r/08

m.-up 15r/05, 21v/09, 55v/03, 56r/03

m.-urdu 53v/13, 54v/12

meşhūr: (Ar.) meşhur, ünlü

m. 5r/13

meşk: (Ar.) öğrenmek için yapılan çalışma;
 alışma, alıştırma

m. 36v/02

meşk et- “alıştırma yapmak”

m.-em 36v/02

meşāṭṭa: (Ar.) saç tarayan

m.+lar 20v/02

m.+nuḡ 21r/10

m.+sı 21r/04

m.+yı 21r/10, 21r/11, 21r/12

meşveret: (Ar.) danışma, konuşup anlaşma

m. 4r/03, 23v/06, 46r/06

meşveret et- “danışmak, konuşup
 anlaşmak”

m.-üp 4r/03, 23v/06

metā’: (Ar.) satılacak mal, eşya; sermaye, elde
 bulunan varlık

m. 35v/13

m.+a 34r/03

m.+ları 27v/05

m.+larını 34r/02

meta’-ı ba-kıymet: (Ar.+Far.+Ar.)
 kıymetli eşya

m. 4v/10

mevāhib: (Ar.) Karşılıksız verilen şeyler

m.+i 30r/10

m.+ile 32r/10

mevā’ız: (Ar.) öğütler, nasihatler

m. 3v/08, 37r/13

m.+uḡ 9r/13

mevcū[d]: (Ar.) var olan, bulunan, hazır olan

m. 8v/07

mevcūd bul- “hazır bulmak”

m.-dum 4r/02

meveddet: (Ar.) muhabbet, muhabbet etme

m. 19v/03

m.+i 23v/13

meveddet ü mürüvvet: (Ar.+Ar.) dostluk ve
 muhabbet

m.+üm 34v/09

mevhibāt-ı nefise-yi firdevs: (Ar.+Ar.+Ar.)

Cennet’in nefis ihsanları

m.-ile 3r/03

mevhibet-i şerif i’tā: (Ar.+Ar.) şerefli bağışlar
 verme

mevhibet-i şerif i 'tā ét- “şerefli bağışlar vermek”

m.üp 21r/13

mevki'-i kabûl: (*Ar.+Ar.*) kabul yeri

m.+de 46v/04

mevlûd: (*Ar.*) yeni doğmuş

m.+uñ 12v/06

mevsûf: (*Ar.*) vasıflanmış

m. 5r/12, 5r/13, 39r/07

m.+dur 41v/12

mevsûf eyle- “vasıflamak”

m.-ye 58r/10

meydân-ı siyâset: (*Ar.+Ar.*) siyaset

meydanı

m.+de 26v/06

m.+e 12r/10

meyl: (*Ar.*) eğilme, eğiklik; akıntı; sevmeye, tutulma

m.+i 30r/11

m.+üñ 25v/09

meyl ét- “eğilmek”

m.-diler 31r/04

m.-dürür 33r/09

meyl-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın

meyli

m. 41r/11

m.+dan 44v/09

me'yūs: (*Ar.*) ümidi kesilmiş, ümitsiz

me'yūs ol- “ümit kesmek”

m.-mayalar 16v/09

meyve: (*Far.*) meyve

meyve-yi 'ömür: (*Far.+Ar.*) ömür

meyvesi

m.+üm 55v/04

meyve-yi vişâl: (*Far.+Ar.*) kavuşma

meyvesi

m.+dan 48v/06

mezâr-zâr: (*Ar.+Far.*) ağlayan mezar

m.+ıla 31r/13

mezellet: (*Ar.*) zelillik, horluk, hakirlik; alçaklık, itibarsızlık

m. 12r/09

mezellet-i bend: (*Ar.+Far.*) alçaklık ve

hile

m. 53r/13

mezellet-i fâka: (*Ar.+Ar.*) fakirlik ve itibarsızlık

m. 36r/09

m.+ya 33r/05, 35v/09

mezellet-i ğurbet: (*Ar.+Ar.*) gurbet hakirliği

m. 32r/01

mezellet-i ihtiyâc: (*Ar.+Ar.*) ihtiyaç hakirliği

mezellet-i minnet: (*Ar.+Ar.*) minnet hakirliği

m.+den 57r/01	m. 38r/11, 43r/06, 45r/13
mezemmet: (<i>Ar.</i>) kınama, yerme	mi: (mi) soru sözcüğü
m.+üj 41v/09	m. 52r/07
mezheb-i mürüvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) insanlık mezhebi	miftāh: (<i>Ar.</i>) anahtar
m.+de 55v/07	m.+a 26r/08
mezīd: (<i>Ar.</i>) artma, arttırma, çoğalma; artmış, arttırılmış, büyümüş, çoğaltılmış	m.+ını 26r/04, 26r/07
mezīd-i cāh: (<i>Ar.+Far.</i>) itibar çokluğu	miḥnet: (<i>Ar.</i>) zahmet, eziyet; keder, sıkıntı, dert; belâ
m. 15r/03	m.+den 56r/11
m.+ın 43v/10	miḥnet-i zemāne: (<i>Ar.+Far.</i>) şimdiki zaman mihneti
mezīd-i kerāmet: (<i>Ar.+Ar.</i>) keramet çokluğu	m.+nün 35v/01
m.+ile 2v/08, 47v/07	miḥnet ü kılet: (<i>Ar.+Ar.</i>) sıkıntı ve azlık
mezīd-i mertebe: (<i>Ar.+Ar.</i>) mertebe çokluğu	m.+den 29r/13
m.+yile 43v/09	miḥnet ü meşakkāt: (<i>Far.+Ar.</i>) sıkıntı ve zorluk
mezīd-i meveddet: (<i>Ar.+Ar.</i>) sevgi çokluğu	m. 25v/10
m. 52r/03	mihr ü mäh: (<i>Far.+Far.</i>) ay ve güneş
mezmūm: (<i>Ar.</i>) beğenilmemiş; ayıp	m.+ı 26r/01
m. 15r/12	miḳdār: (<i>Ar.</i>)
mi: (mı) soru kelimesi	m. 7r/13, 8v/02, 18r/05, 20v/04, 33r/02, 39v/01, 44v/12, 46v/04
m. 57v/12	m.+da 33v/03
miḳrāz: (<i>Ar.</i>) kesecek alet, makas	m.+dur 57r/08
m.+ı 42v/03	m.+ı 7r/11
m.+ıla 42r/10	m.+ınca 6v/05
mişrā': (<i>Ar.</i>) manzum bir parçayı meydana getiren satırlardan herbiri	milk: (<i>Ar.</i>) birinin tasarrufu altında bulunan şey, mülk

m.+e 21v/09

m.+ine 32v/04

milik-i māl: (Ar.+Ar.) mal ve mülk

m. 37r/03

min ba'dü: (Ar.+Ar.) bundan böyle, bundan sonra

m. 20r/05

minhü: (Ar.) ondan

m. 44v/03

minnet: (Ar.) minnet

m. 44v/01

m.+ile 33r/08

minnet ol- “minnet olmak”

m.-a 44v/02

minvāl: (Ar.) tarz, yol, suret, şekil

m. 18r/02, 28v/02, 39r/05

mīrās: (Ar.) miras

m. 14r/11, 22v/07

mir'āt-ı mükevvenāt: (Ar.+Ar.) bütün mahlukların aynası

mir'āt-ı mükevvenāt kıt- “bütün mahlukların aynası yapmak”

m.-dı 2v/02

mi'raz-ı hikâyet: (Ar.+Ar.) sözün gizli anlamı hikâyesi

m.+de 9r/11

mīr-i kāmīl: (Ar.) kamil kumandan

m. 4r/11

mişkāl: (Ar.) yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü

m. 50v/13, 52r/13

mişkāl ol- “miskal olmak”

m.-a 33v/03

miskīn: (Ar.) âciz, zavallı, becereksiz

m.+i 48v/01

misk-i siyāhī: (Ar.+Far.) siyah misk

m. 52r/13

mişk-ü rīz ü ğamze: (Ar.) mişk saçan kamzesi

m.+si 51r/06

mīyve: (Far.) meyve

m.+sini 31r/13

mizāc: (Ar.) mizaç, huy

m. 6v/06

m.+ına 6v/06

mizāc ét- “mizaç etmek”

m.-üp 6v/06

mu: (mu) soru kelimesi

m.+da 5r/08

mu'ākāb: (Ar.) cezalandırılmış

mu'ākāb kıt- “cezalandırmak”

m.-up 43r/11

mu'ākāb ol- “cezalandırılmak”

m.-dı 22r/11

m.-ursın 58r/02

mu'ākāde-yi şer': (Ar.+Ar.) şeriat anlaşması

- m.+ile 57v/08
- mu‘amma-yı mübhem:** (*Ar.+Ar.*) belirsiz, gizli
- m.+üj 23v/08
- mu‘ānede:** (*Ar.*) inatçılık, ayak direme
- mu‘ānede eyle-* “inat etmek”
- m.-di 13r/01
- mu‘āşeret:** (*Ar.*) birlikte yaşayıp iyi geçinme
- m. 30v/02
- m.+ümden 25v/11
- mu‘āşeret ét-* “birlikte yaşamak”
- m.-üp 7r/05
- mu‘āşaka:** (*Ar.*) sevişme, karşılıklı aşk ve muhabbet
- m.+sına 20r/08
- mu‘āşeret ü mu‘āşakat:** (*Ar.+Ar.*) birlikte geçinme ve muhabbet
- m.+uma 48r/06
- mu‘aṭṭal:** (*Ar.*) tatil edilmiş, bırakılmış; kullanılmaz
- mu‘aṭṭal kal-* “tatil edilmek”
- m.-maya 49v/11
- mu‘aṭṭal ko-* “bırakmak”
- m.-mıyasın 4r/05
- mu‘aṭṭal ol-* “tatil olmak”
- m.-up 56r/06
- mu‘āvenet:** (*Ar.*) yardım, yardım etme; yardımcılık
- m.+üjile 18r/04
- m.+üjşüz 42r/07
- mu‘āvenet ét-* “yardım etmek”
- m.-üp 10v/04
- mu‘ayyen:** (*Ar.*) tayin edilmiş, belli, belirli
- m. 5r/08
- mu‘azzeb:** (*Ar.*) azap içinde bulunan, eziyet çeken
- m.+dür 41r/01
- mu‘azzeb ol-* “azap çeken”
- m.-dı 22r/11
- mubāḥ:** (*Ar.*) işlenmesinde sevap ve günah olmayan şey
- m.+dur 38r/02
- mubşiran:** (*Ar.*) görünenler, görünen âlem
- m. 9r/13
- mücbib:** (*Ar.*) icap eden, lazım gelen, gereken, gerektiren
- m. 52r/11
- mücbib-i helāk-ı vezîr: (*Ar.+Ar.+Ar.*) vezirin helakı gereği
- m. 45r/08
- mücbibince: (*Ar.+T*) gereğince
- m. 24r/09, 25v/06, 41r/08, 44r/04
- mücbib-i şebat-ı ḥişmet: (*Ar.+Ar.+Ar.*) hürmette kararlı olma gereği
- mücbib-i şebat-ı ḥişmet ol-* “hürmette kararlı olmak”
- m.-a 10r/01
- mücbib-i vebāl: (*Ar.+Ar.*) günah gereği

<i>mūcib-i vebāl ol-</i> “günah gereği olmak”	m.-a 3v/10
m.-ur 14v/03	muḥāfazāt: (<i>Ar.</i>) muhafızlık, koruyuculuk
mūcib-i zevāl-ı melik: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)	m.+ını 42r/08
hükümdarın yok olma gereği	muḥakkak: (<i>Ar.</i>) muhakkak, kesinlikle
m. 14v/05	m.+dur 54v/05
muḡtenem: (<i>Ar.</i>) ganimet olarak alınmış	<i>muḥakkak bil-</i> “muhakkak bilmek”
m. 53v/10	m.-di 19r/07
m.+dür 10r/05	<i>muḥakkak ol-</i> “muhakkak olmak”
muḥbir: (<i>Ar.</i>) haberci, haber veren kimse	m.-a 40v/04, 52v/13
<i>muḥbir ol-</i> “haberci olmak”	m.-up 38r/12
mufāvaẓa: (<i>Ar.</i>) ortaklık, işbirliği	muḥalifet-i rüzigār: (<i>Ar.+Ar.</i>) uygusuz rüzgar
m.+ya 5v/01	m.+ından 33r/05
muḥakkār: (<i>Ar.</i>) hakarete uğramış, hor ve hakir tutulmuş	muḥalled: (<i>Ar.</i>) daimi, sürekli olarak kalan
m. 14v/01	<i>muḥalled ol-</i> “daimi olmak”
muḥkḳikan: (<i>Ar.</i>) hakikati, gerçeği bulup meydana çıkarırlar	m.-sun 10r/02
m. 9r/13	muḥārebe: (<i>Ar.</i>) savaş, savaşma
muḥāl: (<i>Ar.</i>) mümkün olmayan, olamaz, olmaz, olmayacak	m.+de 17v/02
m. 5v/10	muḥārebe u muḳātele: (<i>Ar.+Ar.</i>) savaşma ve öldürme
m.+dür 41r/13	m.+sine 28v/12
muḥālif: (<i>Ar.</i>) muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan	muḥātat: (<i>Ar.</i>) etrafı çevrilmiş, kuşatılmış
<i>muḥālif düş-</i> “aykırı düşmek”	m. 54r/01
m.-üp 32v/11	muḥāvere: (<i>Ar.</i>) konuşma
muḥālifet: (<i>Ar.</i>) (bkz: muhalif)	m.+sini 20v/09
m.+i 22r/04	m.+ye 21v/11
	muḥīl: (<i>Ar.</i>) hileci, hilekar

m. 5v/13,
muḥīl u mek[k]ār: (Ar.+Ar.) hileci ve düzenbaz

m. 22v/04

muḥkem: (Ar.) sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli

m. 7r/13, 8r/07, 12r/09, 17r/12, 17v/07, 28r/13, 39r/11, 48v/13, 50r/02

muḥkem ét- “sağlam yapmak”

m.-üp 12r/04

muhtaç: (Ar.) muhtaç, yoksul, fakir

m.+am 6r/11

m.+iken 34v/05

m.+laruz 22v/13

muhtaç ét- “muhtaç etmek”

m.-diler 35v/01

muhtaç ol- “muhtaç olmak”

m.-dı 35v/02

m.-dılar 34r/10

m.-duḡ 12v/13

m.-mıṣıdı 35v/06

muḥtaliṭ: (Ar.) karışma, karışık

muḥtaliṭ ol- “karışmak”

m.-a 5v/06

muḥtelif: (Ar.) çeşitli, birbirine uymayan

m.+dür 22r/02

muḥterem: (Ar.) saygıdeğer

muḥterem ol- “saygıdeğer olmak”

m.-ur 32v/06

muḥterik: (Ar.) tutuşup yanan, yanmış, yanık

muḥterik ol- “yanmak”

m.-mayalar 26v/08

m.+üṅ 11r/10, 25r/08

muḡābele: (Ar.) mukabele, karşılama, karşılık

m.+sinde 55r/03

muḡābil: (Ar.) mukabil, karşılıklı

muḡābil ol- “karşılıklı olmak”

m.-dı 14v/10

m.-dılar 11r/06

muḡaddem: (Ar.) önden giden

muḡaddem ol- “önden gitmek”

m.-up 31r/08

muḡadder: (Ar.) takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş; değeri bilinmiş, beğenilmiş

m.+dür 8v/09

muḡalib: (Ar.) başka tavra geçiren, başka hâle değiştiren

muḡalib ol- “başka hale değiştirmek”

m.-up 36r/11

muḡarenet: (Ar.) yakınlık

m.+ine 4v/08

muḡarrebleri: (Ar.+T) yakınları

m.+nden 25r/12

muḡarreb-i ‘aziz: (Ar.+Ar.) azizin yakınları

m. 8r/02

muḳarreb-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın yakınları

muḳarreb-i melik ol- “hükümdarın yakınlarından olmak”

m.-up 43v/09

muḳarrer: (*Ar.*) kararlaşmış, şüphesiz

muḳarrer ét- “kararlaştırmak”

m.-esin 55r/09

muḳarrer kııl- “kararlaştırmak”

m.-dı 9r/08

muḳarrer ol- “kararlaşmış olmak”

m.-a 14v/09

m.-dı 13v/11

m.-mazlar 23v/07

m.-ur 26v/03

muḳarribleri: (*Ar.+T*) yakınları

m.+ yle 5v/07

muḳīm: (*Ar.*) ikamet eden

m. 43v/08

muḳīm ol- “ikamet etmek”

m.-dı 15r/01, 47r/05

m.-up 10r/09

muḳkaddime-yi kelām: (*Ar.+Ar.*) sözün başı

m.+da 41v/04

muḳteżā: (*Ar.*) lazım gelen, icap eden

m.+sı 26v/13

muḳteżā-yı ‘adl: (*Ar.+Ar.*) lazım gelen adalet

m.+ile 34r/10

muḳteżā-yı fermān-ı haḳḳ:

(*Ar.+Ar.+Ar.*) icap eden hak emri

m.+ı 3r/02

muḳteżā-yı fenā: (*Ar.+Ar.*) kötü icap eden

m. 33v/11

muḳteżā-yı ḳānun-ı pādişāhī:
(*Ar.+Ar.+Far.*) hükümdarın icap eden kanunu

m. 36v/09

mulūk-ı selāḳīn: (*Ar.+Ar.*) hükümdarlar ve sultanlar

m.+i 37r/07

mūnis: (*Ar.*) alışılan, yadırganmaz, alışılmış

mūnis ol- “alışılmak”

m.-a 5v/06

mūnis-i ḡam-gūsār: (*Ar.+Ar.+Far.*) dert ortağı

m.+um 55v/03

munḳabız: (*Ar.*) toplanmış, çekilmiş, büzülmüş

munḳabız ol- “büzülmek”

m.-mışdur 41v/08

munḳati’: (*Ar.*) kesilmiş

m. 10v/10, 42v/11

munḳati’ ol- “kesilmek”

m.-up 10v/10, 20r/08

m.-ur 19r/05

muntazam: (*Ar.*) düzenli, tertipli

<i>muntazam kıl-</i> “düzenlemek”	murādāt: (<i>Ar.</i>) istekler, arzular, dilekler
m.-up 51r/08	m.+a 32r/03
muntazır: (<i>Ar.</i>) gözleyen, bekleyen	m.+uğa 19v/03
m. 48v/09, 52r/05	murādāt-ı nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis istekleri
m.+dur 7v/13	m.+e 9v/13
<i>muntazır ol-</i> “beklemek”	murād-ı dil: (<i>Ar.+Far.</i>) gönül isteği
m.-dı 42r/12	m.-a 21v/06
muntazır-ı Tayfur: Tayfur’u bekleyen	murāhık: (<i>Ar.</i>) genç
<i>muntazır-ı Tayfur ol-</i> “Tayfur’u beklemek”	m. 35v/04
m.-up 8r/07	muraşsa’: (<i>Ar.</i>) kıymetli taşlarla süslenmiş
murād: (<i>Ar.</i>) arzu, istek, dilek	m. 51v/13
m. 25r/07, 43r/07	murğ-ı maşşūd: (<i>Ar.</i>) kast edilen kuş
m.+a 25r/07, 57r/02	m. 47v/01
m.+ı 44r/11	murşsa’ şahn: (<i>Ar.</i>) nakışlı büyük kase
m.+ına 27v/07, 41r/04	m.+a 18r/06
m.+ınca 5r/03	
m.+um 10v/13	muşāhabet u ittihād: (<i>Ar.+Ar.</i>) anlaşma ve
m.+uğ 27v/02, 27v/03	birleşim
m.+uğa 17v/12	
m. 51v/13	m.+üğden 20r/08
<i>muraşsa’ kıl-</i> “kıymetli taşlarla süslemek”	muşāhabet-i şevk-engiz: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) şevk verenle sohbet etme
m.-dılar 9r/03	m.+üğden 6v/12
muşāhabet: (<i>Ar.</i>) sohbet etme, konuşma, görüşme	muşāhabet-i tab’-ı selim: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) iyi huyluyla sohbet etme
m.+e 7r/02	m.+ine 4v/08
m.+ümüzden 6v/11	

muşāhib: (*Ar.*) sohbette bulunan, konuşan, arkadaş

m. 8v/07, 55v/10

muşāhib ol- “arkadaş olmak”

m.-duğı 55v/10

muşāhibet: (*Ar.*) arkadaşlık

m. 53r/07

m.+inden 53r/10, 53r/12, 53r/13

m.+ine 16r/10, 43v/06

m.+insüz 7r/04

muşāhibet-i eşrār: (*Ar.+Ar.*) kötülerle

arkadaşlık

m.+dan 55v/08

muşāhibet-i şerīr: (*Ar.+Ar.*) kötü

insanla arkadaşlık

m.+den 58r/07

muşāhibet ü müvāneset: (*Ar.+Ar.*)

arkadaşlık ve dostluk

m.+e 17v/08

mustakir: (*Ar.*) istikrarlı

mustakir ol- “istikrarlı olmak”

m.-dı 15v/12

muṭa’: (*Ar.*) itaat olunan, boyun eğilen

m. +uḡ 4r/13

m.+ıla 19r/13

mutaẓammın: (*Ar.*) içine alan

m. 42r/08

müteẓammın ol- “içine almak”

m.-a 44r/01, 49v/04, 47r/11

muṭeber: (*Ar.*) itibarlı, beğenilen

m.+dür 5v/10

muṭemed: (*Ar.*) kendisine güvenilen

m. 38v/06

m.+i 14r/06

m.+ine 7v/05

m.+lerinden 7r/11

muṭemed-i melik: (*Ar.+Ar.*)

hükümdarın güvendiğı adamı

m.+den 38v/08

muṭemed-i Ṭayfur: Ṭayfur’un

güvendiğı adamı

m. 8r/06

m.+a 8r/06

muṭī’: (*Ar.*) itaatli, isyan etmeyen

muṭī’ eyle- “itaat etmek”

m.-yeler 21v/13

muṭī’ ol- “itaatli olmak”

m.-dılar 34r/01

m.-maduğını 11v/03

muṭṭali’: (*Ar.*) haberli, bilgisi olan

muṭṭali’ ol- “haberli olmak”

m.-a 51v/05

m.-madı 17r/13

m.-mağ 27v/12

m.-masam 19r/01

muṭṭaşıf: (Ar.) iyi veya kötü bir sıfatla tarif edilen, vasfı mevcut olan

muṭṭaşıf ol- “vasfı mevcut olmak”

m.-alar 58r/09

muvāfaḳat-ı duḫter: (Ar.+Far.) kızın kabulü

m.+ile 18v/01

muvafıḳ: (Ar.) uygun, denk

m. 6v/06, 18v/01, 27v/07, 36v/03,
51r/04

muvafıḳ düş- “uygun olmak”

m.-medi 5r/06

muvafıḳ ol- “uygun olmak”

m.-a 39r/04

muvāfıḳat-ı şer‘: (Ar.+Ar.) şeriatın uygun görmesi

m.+ile 35r/05

muvāşalat: (Ar.) erişme, ulaşma

m.+ına 48r/01

m.+uḡa 49v/02

muvāzabet: (Ar.) bir işe durmadan çalışma, bir işle daima uğraşma

m. 16r/01

muvāzabet eyle- “bir işe durmadan çalışmak”

m.-ye 21v/04

mużā‘af: (Ar.) bir kat daha artmış, bir o kadar daha çoğaltılmış

mużā‘af kıl- “bir kat daha arttırmak”

m.-up 54v/05

mużaffer: (Ar.) zafer, üstünlük kazanmış, üstün

mużaffer ol- “kazanmak”

m.-dı 32r/11

mużtarib: (Ar.) sıkıntılı, ızdırap çeken

m. 40r/10, 52v/09

mużtarib ol- “sıkıntılı olmak”

m.-dı 42r/02

m.-up 40r/10, 52v/09

mużtaribi’l-hāl: (Ar.+Ar.) sıkıntılı durum

m. 47r/04

mübādele: (Ar.) değişim

mübādele ét- “değiştirmek”

m.-elüm 57r/07

mübādele eyle- “değiştirmek”

m.-düm 57v/08

m.-yem 57r/05

mübāheşe: (Ar.) konuşma

m. 56r/03

mübālaḡa: (Ar.) mübalaḡa, abartı

m. 16v/08

mübālaḡa ét- “mübalḡa etmek, abartmak”

m.-üp 10v/12

mübārız: (Ar.) döḡüşe, güreşe kalkışan

m. 13v/08, 30r/04, 31r/08

m.+leri 30r/06

mübārīzān: (Ar.) döğüşe, güreşe
kalkışanlar

m. 32r/09

mübāşeret: (Ar.) bir işe başlama, girişme

mübāşeret ét- “bir işe başlamak”

m.-erken 30v/02

mübāya‘āt: (Ar.) satın almalar

m.+inden 51r/03

mübāyi‘at ét- “satın almak”

m.-üp 34r/02

mübeddel: (Ar.) tebdil edilmiş, değışmiş,
değıştirilmiş

mübeddel kıl- “değıştirmek”

m.-dı 16r/09

müberhen: (Ar.) vesika, delil ile ispat edilmiş

müberhen ol- “ispat edilmek”

m.-ur 19r/04

müberrā: (Ar.) temize çıkmış, aklanmış

m.+yam 26r/10

mübeyyen: (Ar.) meydana çıkarılmış, açıkça
söylenmiş, açıklanmış, açıklayan, bildiren

mübeyyen ol- “açıklanmak”

m.-ur 19r/04

mübelliğ-i risālet: (Ar.+Ar.) mektupları
bildiren

m. 3r/08

mübtelā: (Ar.) tutkun, tutulmuş

mübtelā ét- “mübtela etmek”

m.-üp 39v/12

mübtelā kıl- “mübtela etmek”

m.-dı 8v/04

m.-mışdı 10v/01

mübtelā ol- “mübtela olmak”

m.-dı 38v/11, 56v/06

m.-mayasın 55v/08

mücādele: (Ar.) uğraşma, savaşıma, savaş

m.+ye 34r/10

mücāleset: (Ar.) birlikte, beraber oturma

m. 53r/07

m.+inden 5v/04

mücāleset ü müvāneset: (Ar.+Ar.)
beraber oturma ve dostluk

m.+i 43v/05

mücāveret: (Ar.) komşuluk

m. 46v/03, 54r/01

mücerred: (Ar.) tek, yalnız

m. 5r/06

mücrim: (Ar.) suçlu (sanık)

m.+den 22r/09

m.+e 17r/08

m.+lerüñ 16v/03, 16v/11

mücrimler ‘uķūbetin ét-: “suçlu cezası
vermek”

m.-üp 22r/09

mücrim ü hāyin: (Ar.+Ar.) suçlu ve
hain

m.+i 19v/07	m.-sun 27r/04, 32r/13
müctennib: (<i>Ar.</i>) sakınan, çekinen, uzak duran	mü'ellif: (<i>Ar.</i>) kitap yazar, eser sahibi
<i>müctennib ol-</i> “uzak durmak”	m.+ini 58r/11
m.-alar 45v/09	mü'essir: (<i>Ar.</i>) iz bırakan
müdāvemēt: (<i>Ar.</i>) devam etme, bir yere her vakit gidip gelme	<i>mü'essir ol-</i> “iz bırakmak”
m. 33r/12	m.-a 42r/01
<i>müdāvemēt ét-</i> “devam etmek”	müfāraḳat: (<i>Ar.</i>) ayrılma, uzaklaşma
m.-di 7v/02	<i>müfāraḳat ét-</i> “ayrılmak, uzaklaşmak”
m.-mekden 27r/11	m.-diler 50r/07
müddet: (<i>Ar.</i>) zaman, vakit	müfāvaza: (<i>Ar.</i>) ortaklık, işbirliği
m. 7r/08, 7v/08, 15r/05, 29v/03, 33r/11, 33v/01, 33v/11, 36r/13, 36v/06, 37r/09, 43v/09, 47v/06	<i>müfāvaza ét-</i> “işbirliği yapmak”
m.+de 54v/08	m.-eridi 7r/06
m.+den 31r/03, 36r/07	müfekkīr-i ḥıred: (<i>Ar.+Far.</i>) akılla düşünen
m.+dür 25v/08	m.+ile 4r/03
m.+i 30r/13, 53v/09	müfid: (<i>Ar.</i>) faydalı
müddet-i medīd: (<i>Ar.+Ar.</i>) uzun zaman	<i>müfīd düş-</i> “faydalı olmak”
m. 11r/10, 32v/12	m.-medi 51r/04, 52v/09
müdebbir-i 'akl: (<i>Ar.+Ar.</i>) akılla hareket eden, terbirli	müfsid: (<i>Ar.</i>) bozan
m. 4r/03	m.+ler 16v/07
müebbed: (<i>Ar.</i>) sonsuz	m.+lerden 28v/02
m.+dür 10r/03	m.+lerüḡ 22v/03
<i>müebbed kıl-</i> “sonsuz yapmak”	müḥādese: (<i>Ar.</i>) söyleşi
m.-sun 5r/09	m.+sinden 9v/13
<i>müebbed ol-</i> “sonsuz olmak”	müheyyā: (<i>Ar.</i>) hazırlanmış olan
	m. 43r/01
	<i>müheyyā ét-</i> “hazırlamak”
	m.-üp 46v/10

<i>müheyyə kıl-</i> “hazırlamak”	müht-i hıred: (<i>Far. +Far.</i>) akıl mühtü
m.-dı 13v/09	m.+ile 46r/07
mühimm: (<i>Ar.</i>) önemli, gerekli, lüzumlu	müht-i melik: (<i>Far. +Ar.</i>) hükümdar mühtü
m. 31r/07, 39r/09, 42r/07	m.+ile 55r/01
m.+i 40r/06	müht-i süküt: (<i>Far. +Ar.</i>) suskunluk mühtü
m.+in 5v/13	<i>müht-i süküt ur-</i> “suskunluk mühtü vurmak”
mühimmät: (<i>Ar.</i>) lüzumlu şeyler	m.-up 12r/07
m.+ında 17v/10	mühür: (<i>Far.</i>) (bkz.) müht
m.+ından 40r/01, 44r/11	m.+lü 25r/10
mühimm-i melik: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdarın gereklilikleri	mükāfāt: (<i>Ar.</i>) ödül, takdirname
m. 8r/01	<i>mükāfāt et-</i> “takdir etmek”
mühlet: (<i>Ar.</i>) bir işin yapılması için verilen zaman	m.-em 55r/04
m. 36v/06	mükāleme: (<i>Ar.</i>) karşılıklı konuşma, anlaşma
mühmel: (<i>Ar.</i>) ihmal edilmiş, bırakılmış	m. 5v/01, 9v/13
<i>mühmel kal-</i> “ihmal edilmek”	mükālemet ü muḥāvere: (<i>Ar. +Ar.</i>) konuşma ve anlaşma
m.-maya 49v/12	m.+sinden 16r/10
<i>mühmel ko-</i> “ihmal etmek”	mükāleme-yi laṭif: (<i>Ar. +Ar.</i>) güzel konuşma
m.-mağ 43r/09, 48v/08, 55r/05	m.+inden 21v/11
m. -maya 16v/07	mükerrrem: (<i>Ar.</i>) hürmet edilen
m.-mayup 26v/08	<i>mükerrrem ol-</i> “hürmet edilmek”
<i>mühmel ol-</i> “ihmal edilmek”	m.-ur 32v/06
m.-maz 37r/06	mükteseb: (<i>Ar.</i>) kazanılmış, edinilmiş, elde edilmiş
müht: (<i>Far.</i>) müht; imza	m. 17v/13
müht-i ḥazāyin: (<i>Far. +Ar.</i>) hazineler mühtü	
m.+i 56v/03	

mülâ'abet: (*Ar.*) oynayıp eğlenme

m.+e 53v/13

mülâhaza: (*Ar.*) dikkatle bakma

mülâhaza ét- “dikkatle bakmak”

m.-üp 12r/07

mülâkat: (*Ar.*) görüşme

mülâkat ol- “görme, görüşmek”

m.-dı 31v/04

m.-duğdan 13v/13

m.-up 40r/03

mülâyemet: (*Ar.*) uygunluk

m. 28r/03, 49r/07, 51v/08

m.+ile 12r/02

m.+in 54v/13

mülâyemet ét- “uymak”

m.-üp 51v/08

mülâyemet göster- “uygunluk göstermek”

m.-ip 28r/03

mülâyemet-i şâhân: (*Ar.+Far.*) şahlara yaraşır

m.+ıyla 5r/01

mülâzemet: (*Ar.*) lüzumlu, gerekli; ayrılmaz

m. 16r/01

m.+e 15r/05

mülâzemet ét- “gerekmek”

m.-elüm 7r/01

m.-üp 7r/02

mülâzım: (*Ar.*) bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan

m. 54v/10

mülk: (*Ar.*) ev, dükkân, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal; bir devletin ülkesi

mülk-i cihân: (*Ar.+Far.*) dünya malı

m.+ı 10r/07, 09

mülk-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdar

ülkesi

m. 21v/13

mülk-i müstakim: (*Ar.+Ar.*) temiz mal

m. 10r/05

mülk-i taht-ı hükümet: (*Ar.+Ar.+Ar.*) hükümet tahtı

m. 10r/12

mülk ü cân: (*Ar.+Far.*) mal ve can

m.+dan 10r/08

mülkiyet: (*Ar.*) mülk sahipliği

m. 13v/02

mültefit: (*Ar.*) yüzünü çevirip bakan

mültefit ol- “yüz çevirip bakmak”

m.-mazıdı 7r/08

mülük: (*Ar.*) hükümdarlar

m. 3v/10, 16v/01, 32v/05, 44v/05

m.+dan 10r/05, 16r/11

m.+e 21v/12

m.+uğ 41v/12

m.+a 13v/04, 16v/09	mümtâz: (<i>Ar.</i>) imtiyazlı, ayrı tutulmuş, üstün tutulmuş; seçkin
mülûka-yı selâṭin-i ‘âlem: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) dünya sultan ve hükümdarları	m.+dur 44v/04
m. 26v/07	<i>mümtâz kıl-</i> “ayrı, üstün tutmak”
mülûk-ı ḥükkâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar ve hakimler	m.-dı 2v/09
m.+a 16r/13	<i>mümtâz ol-</i> “ayrı, üstün olmak”
mülûk-ı selâṭin: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar ve sultanlar	m.-dı 47v/07
m. 32v/02	m.-up 43v/09
m.+i 32r/04	mümteziç: (<i>Ar.</i>) kaynaşmış
mülûk-ı zamân: (<i>Ar.+Ar.</i>) zamane hükümdarları	<i>mümteziç ol-</i> “kaynaşmak”
m. 15v/13	m.-up 45r/03
m.+ından 14r/06	münâcât: (<i>Ar.</i>) yalvarma
mümâreset: (<i>Ar.</i>) alışma, alışıklık, yatkınlık, el yatkınlığı	<i>münâcât et-</i> “yalvarmak”
m. 28r/05	m.-üp 12r/13
m.+ile 51r/13	münâdemet ü mülâyemet: (<i>Ar.+Ar.</i>) eğlenme ve şaka yapma
mümâreset-i umûr: (<i>Ar.+Ar.</i>) işlere alışma	m.+i 43v/05
m.+ıla 46r/10	mün‘aḳid: (<i>Ar.</i>) bağlanmış
mümid-i câh: (<i>Ar.+Far.</i>) makamı devam ettiren	m. 25r/01
m. 17r/06	<i>mün‘aḳid kıl-</i> “bağlamak”
mümkîn: (<i>Ar.</i>) mümkün, olabilir	m.-dı 48v/04
m. 28v/04, 49r/09	münâḳḳaş: (<i>Ar.</i>) nakışlı, süslü
<i>mümkîn ol-</i> mümkün olmak”	m. 29v/13, 51v/13
m.-ursa 17v/12	<i>münâḳḳaş ol-</i> “süslü, nakışlı”
	m.-mışdı 29v/13
	münâşafa: (<i>Ar.</i>) yarı yarıya bölüşme; iki müsavi parçaya ayırma
	m. 10r/12, 28v/05

münāşafa ét- “yarı yarıya bölüşmek”

m.-üp 28v/05

münāsib: (*Ar.*) uygun yakışır, yaraşır

m. 4v/09, 9r/11, 12v/07, 15v/02,
38v/02

m.+dür 52r/01

münāsib düş- “uygun olmak”

m.-medi 5r/05

münāsib gör- “uygun görmek”

m.-düm 4r/02

münāsib ol- “uygun olmak”

m.-dur 15v/02

münāzara: (*Ar.*) kurala uygun olarak karşılıklı konuşma

m.+sında 5v/01

münāzır: (*Ar.*) münazara eden, tanışan

m.+a 4r/07

müncerr: (*Ar.*) bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden

müncer ol- “sürüklenmek”

m.-a 48r/10

münderic: (*Ar.*) içinde bulunan, yer almış

münderic ol- “içinde bulunmak”

m.-ınmış 4r/01

münevver: (*Ar.*) nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; ışıklı

münevver eyle- “aydınlatmak”

m.-di 16r/05, 38v/06, 40v/08

münevver kıl- “aydınlatmak”

m.-dı 21v/08, 45v/11

münferid: (*Ar.*) yalnız olan, tek, kendi başına

m. 43v/02

münhezim: (*Ar.*) hezimete uğrayan, bozguna uğrayan,

münhezim ol- “hezimete uğramak”

m.-a 31r/10

m.-dı 37r/09, 46v/07

m.-ıcağ 17r/13

mün‘im: (*Ar.*) velinimet

m. 50v/11

münkād: (*Ar.*) boyun eğen

münkād eyle- “boyun eğmek”

m.-yeler 21v/13

münkād ol- “boyun eğmek”

m.-dılar 34r/01

münkaṭi‘: (*Ar.*) kesilen, kesilmiş, kesik; aralıklı

münkaṭi‘ ol- “kesilmek”

m.-ur 25r/06

münkesirü‘l-ḳalb: (*Ar.+Ar.*) kalbi kırık

münkesirü‘l-ḳalb ol- “kalbi kırılmak”

m.-up 32v/13

münsedd: (*Ar.*) kapanan, tıkanan, kapalı

münsedd kıl- “kapatmak”

m.-dı 48v/05

müntefi‘: (*Ar.*) yararlanmış

<i>müntefi' ol-</i> “yararlanmak”	m.-dı 43v/12
m.-a 21v/11	<i>mürtekib ol-</i> “kötü iş yapmak”
mürā'āt: (<i>Ar.</i>) saygı gösterm	m.-mayam 11v/09
m. 6r/08	<i>mürtekib olun-</i> “kötü iş yapmak”
müsā'ade: (<i>Ar.</i>) izin	m.-maya 22r/09
mürāca'at: (<i>Ar.</i>) başvurma, danışma; yardım isteme	m. 36v/03, 38v/02
<i>mürāca'at ét-</i> “başvurmak, danışmak”	m. +de 15r/02
m.-diler 36v/06	
mürāhık: (<i>Ar.</i>) buluş çağında yani on iki yaşında	müstaķbel: (<i>Ar.</i>) gelecek
<i>mürāhık ol-</i> “buluş çağında olmak”	m. 55v/08
m.-mışdı 29v/07	m. +e 37r/05
mürffeh'l-ħāl (<i>Ar.+Ar.</i>) refah, rahat durum	m. +üm 34v/09
<i>mürffeh'l-ħāl ol-</i> “refah, rahat olmak”	m. +üñ 15v/04
m.-mışlarıdı 10v/02	m. +üñden 33r/08
mürīd: (<i>Ar.</i>) bir şeyhe bağlı olan kimse	müstaķbel-i zamān: (<i>Ar.+Ar.</i>) gelecek zaman
m.+lerinden 39r/08	m.+da 17r/09
mürīd-i Zāhid: Zāhid'in müridi	mürüvvet: (<i>Ar.</i>) insaniyet, mertlik, yiğitlik; cömertlik
m. 40r/03	<i>mürüvvet ét-</i> “mertlik etmek”
mürtekib: (<i>Ar.</i>) kötü iş yapan	
<i>mürtekib kıl-</i> “kötü iş yapmak”	
müsā'ade: (<i>Ar.</i>) izin	m-üp 46v/04
<i>müsā'ade ét-</i> “izin vermek”	mürüvvet-i ṭab': (<i>Ar.+Ar.</i>) iyi huylu
m.-medügi 32v/11	m.+ı 33r/06
müşāb: (<i>Ar.</i>) sevap kazanmış, sevap kazanan	müsāfir: (<i>Ar.</i>) yolcu
m. 51v/03	m. 30v/05

müsāhele: (Ar.) kolaylık gösterme

m. 48r/07

müsāvī: (Ar.) eşit, denk, birinin ötekinden
farksız olanı

m.+dür 12v/01

müstahaqq: (Ar.) hak eden, hak etmiş

m.+ına 36r/01

müstaḥsen: (Ar.) güzel sayılmış, beğenilmiş

müstaḥsen ol- “beğenilmek”

m.-maya 15r/02

m.-maz 52r/09

müsteb‘ad: (Ar.) uzak görülen

m. 5v/10

müstedām: (Ar.) devamlı, sürekli, sürüp giden

müstedām ol- “devamlı olmak”

m.-sun 16r/12, 37v/01

müstemīd: (Ar.) istifade eden, fayda gören,
faydalanan

müstemīd ol- “faydalanmak”

m.-a 16r/11

müstemi‘: (Ar.) dinleyen, dinleyici, işiten

m.+dür 41v/13

müsteḡna: (Ar.) istisna edilen, kural dışı
bırakılan, bırakılmış

m. 14r/06

müstevfī: (Ar.) yeteri kadar, tam, mükemmel

m. 55v/06

müstevli: (Ar.) ele geçiren, idaresi altına alan

müstevli ol- “ele geçirmek”

m.-dı 28r/07, 43v/11, 55r/13, 58r/02

m.-up 38v/10

müşābih: (Ar.) benzeyen, benzer

m.+dür 24v/06, 36v/07

müşāhede: (Ar.) bir şeyi gözle görme

m. 35v/05

m.+siyle 50v/13

müşāhede et- “müşahede etmek”

m.-di 23v/04

m.-mişem 35r/03

m.-üp 22v/08, 35r/12, 35v/08

müşāhede eyle- “görmek”

m.-di 21r/09, 25r/05, 31r/01, 43v/11

m.-r 32v/07

m.-ye 2v/05

müşāhede ol- “görölmek”

m.-ınmaz 53r/13

m.-una 16v/11

müşāreket: (Ar.) ortaklık, ortaklaşma, birine
ortak olma

m. 56v/12

müşebbek: (Ar.) şebeke şekline sokulmuş, ağ
ve kafes gibi örölmüş olan

m. 57r/07

müşerref: (Ar.) şereflendirilmiş, kendisine
şeref verilmiş, şerefli

müşerref kıl- “şereflendirmek”

m.-dı 2v/07, 2v/11, 32r/12	m.-dı 34r/10
m.-up 48v/03	müştebih: (<i>Ar.</i>) şüphelenen, şüpheci
m.-ursın 55r/03	m. 26r/12
<i>müşerref ol-</i> “şereflenmek	müştemil: (<i>Ar.</i>) kapsamlı
m.-a 53r/09	<i>müştemil ol-</i> “kapsamlı olmak”
m.-duş 45v/01	m.+up 3v/09
m.-up 45v/12	müşteri: (<i>Ar.</i>) satın alan, alıcı
müşerref-i huzūr: (<i>Ar.+Ar.</i>) şerefli	m.+si 33r/03
huzur	müşteri tal’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) ay yüzlü
m.+uñıla 55r/03	m. 47v/03
müşerref-i ikbāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) şerefli talih	mütāba’at: (<i>Ar.</i>) uyma
m.+den 45v/11	m.+dan 40v/11
müşfik: (<i>Ar.</i>) şefkatli, merhametli, acıyan	müt’addiyān-ı ‘ālem: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya zalimleri
m.+ler 49r/12	m. 24v/03
müşfik-i bī-günāh: (<i>Ar.+Far.</i>)	
günahsız şefkatli	müte’accib: (<i>Ar.</i>) şaşakalan, şaşan
m.+inün 19v/06	<i>müte’accib ol-</i> “şaşmak”
müşk-i cebīn: (<i>Ar.</i>) alını misk kokan	m.-dı 34r/05
m.+i 24v/12	m.-up 31r/06, 44v/08
müşkil: (<i>Ar.</i>) güç, zor, çetin	m.-uram 44v/05
m. 12r/07, 23v/08, 26r/11	müte’addī: (<i>Ar.</i>) zulmeden; saldıran
müşta’il: (<i>Ar.</i>) yanan, tutuşan, ateş alan, alevlenen	m.+lerüñ 16v/05
<i>müşta’il ol-</i> “yanmak, tutuşmak”	müte’allik: (<i>Ar.</i>) bağlı, ilgili, ilişkisi olan
m.-up 55r/12	m. 40r/02
m.-ur 54v/03	m.+dür 26v/04
müştağil: (<i>Ar.</i>) bir işle meşgul olan, uğraşan	müte’allik civān: (<i>Ar.+Far.</i>) gence bağlı
<i>müştağil ol-</i> “meşgul olmak”	

- m.+dur 6r/02
- müte'allikāt: (Ar.)** yakın kimseler; akraba
m.+ından 33r/03
- mütebeddil: (Ar.)** değişen
mütebeddil ol- “değişmek”
m.-dı 8r/12
- müte'ddī: (Ar.)** eda edici, eden, ödeyen, ödeyici
m.+lere 57v/06
- müte'essif: (Ar.)** teessüf eden, kederlenen
müte'essif ol- “kederlenmek”
m.-dılar 26r/03
- müteferriḳ: (Ar.)** çeşitli, kısım kısım
müteferriḳ ol- “çeşitli olmak”
m.-mişdur 14v/08
- mütehallī: (Ar.)** boşalan, boş kalan
mütehallī ol- “boş kalmak”
m.-miş 39r/08
- müteḥayyir: (Ar.)** hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış
müteḥayyir ol- “şaşırmak”
m.-up 18v/11
- müteḥarriz: (Ar.)** sakınan, korunan
müteḥarriz ol- “sakınmak, korunmak”
m.-alar 45v/09
- müteḥassir: (Ar.)** hasret çeken, özleyen
m.+dür 5r/10
- müteḥayyir: (Ar.)** şaşmış, hayrette kalmış
müteḥayyir ol- “şaşmak, hayrette kalmak”
m.-dı 49r/06
m.-up 12r/06, 23r/09, 38v/07
- mütehevvir-i ḥācib: (Ar.+Ar.)** şiddet ve kızgınlıkla saldıran perdecı
m.+i 14r/07
- müteḳaddimān: (Ar.)** geçmiş bulunanlar
m. 38r/13
- mütelezziz: (Ar.)** lezzet bulan, tat alan, hoşlanan
mütelezziz dūr- “tat alan toplamak”
m.-ürler 16v/01
mütelezziz ol- “tat almak”
m.-a 29v/10, 51r/09
m.-rurdı 50v/13
m.-up 48v/06
m.-ursın 25v/11
- mütemekkin: (Ar.)** yerleşen, yerleşmiş, oturan
mütemekkin ḳıl- “yerleşmek”
m.-dı 43v/08
m.-up 11v/03
mütemekkin ol- “yerleşmek”
m.-dı 32r/08, 45r/08
m.-maya 22r/03
m.-mişdur 44r/04
m.-mişdı 14r/07, 15r/05

mütemetti: (Ar.) faydalanan, kâr eden, kazanan

m. 16v/01

mütemevvil: (Ar.) zengin, mal mülk sahibi

m. 24v/10, 33r/01, 50v/12

müteraşşid: (Ar.) dikkatle gözeten, bekleyen, kollayan

m. 51v/04

müterecem: (Ar.) tercüme olunmuş, bir dilden başka bir dile çevrilmiş

m. 3v/12

mütereddid: (Ar.) tereddüt eden, karar veremeyen, kararsız

mütereddid ol- “tereddüt etmek”

m.-dı 42r/02

m.-up 34v/03

müte'essif: (Ar.) üzülen, esef eden

müte'essif ol- “üzülmek, teessüf etmek”

m.-up 47r/06

mütevahhid: (Ar.) tek ve yalnız olan, eşi emsali olmayan

m. 43v/03

mütevakkıf: (Ar.) duran, bekleyen

mütevakkıf ol- “durmak, beklemek”

m.-asın 7v/07, 48r/10

mütevakkı: (Ar.) umulan, beklenen

m.+dür 53r/10

müteveccih: (Ar.) bir tarafa dönen, yönelen

müteveccihe ol- “yönelmek”

m.-urdı 29v/11

mütevellid: (Ar.) doğan

mütevellid ol- “doğmak”

m.-a 15r/04

m.-ur 10v/10, 40v/11

mütevessil: (Ar.) tevessül eden, sarılan; inanan

mütevessil ol- “tevessül etmek”

m.-a 42r/09

müteyakkın: (Ar.) şüphesiz bilen

m.+dur 6r/10

müteyakkın ol- “şüphesiz bilmek”

m.-dı 44v/08

mütezeyyine: (Ar.) süslenen, bezenen

mütezeyyine ol- “süslenmek, bezenmek”

m.-a 37v/0

müttehim: (Ar.) suçlu görülen, suçlanan

m.+den 23v/10

mütte'iz: (Ar.) bir şeyi kabul etmek ve ondan ders çıkarmak

mütte'iz ol- “ders çıkarmak”

m.-up 45v/08

müvāneset: (Ar.) dostluk kurmak

m.+i 51r/07

m.+imden 11v/06

m.+inden 4v/09, 38v/03, 53r/08,

53v/01

m.+ine 54v/12	<i>müzeyyen kııl-</i> “süslemek”
m.+iyile 5v/04	m.-dı 21v/08
müvāneset-i ‘ulā u fuḫalā: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) yüksek mertebedekilerle dostluk kurmak	<i>müzeyyen ol-</i> “süslenmek”
m.+yı 56r/04	m.-a 47r/12, 55r/08
müvāzabet: (<i>Ar.</i>) lüzumlu olma, icap etme	m.-sa 32v/06
m. 56r/03	nabż u qarure: (<i>Ar.+Ar.</i>) kalp atışı ve göz bebeği
müvekkel-i ecel: (<i>Ar.+Ar.</i>) ecel vekili	n.+sin 38v/11
m. 33v/11	nāci: (<i>Ar.</i>) necat bulan, kurtulan, selamete kavuşan
müyesser: (<i>Ar.</i>) kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan	<i>nāci ol-</i> “kurtulmak, selamete kavuşmak”
m. 5v/13, 47r/09	n.-a 37v/03
<i>müyesser kııl-</i> “kolay yapmak”	nā-çār: (<i>Far.</i>) çaresiz
m.-dı 3r/11, 29r/13	n. 34r/10, 48r/13, 51r/02
<i>müyesser ol-</i> “kolay olmak”	nādim: (<i>Ar.</i>) pişman olan
m.-a 4r/06, 6r/05, 31v/01, 37v/03, 49r/10	<i>nādim ol-</i> “pişman olmak”
m.-dı 35r/07	n.-dı 33v/04
m.-maz 22r/01	nafaqa: (<i>Ar.</i>) yiyecek parası, geçimlik
müzahref-i dünyā: (<i>Ar.+Ar.</i>) yalan dünya	<i>nafaqa vēr-</i> “geçimlik vermek”
m. 14v/03	n.-elüm 10v/07
müzevver: (<i>Ar.</i>) uydurulmuş, düzme	<i>nafaqa edin-</i> “geçimlik edinmek”
m.+dür 36v/06	n. 11v/10
müzeyyen: (<i>Ar.</i>) süslenmiş, süslü	nafaqa-yı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam nafaqa
<i>müzeyyen eyle-</i> “süslemek”	n. 36v/06
m.-di 16r/07	nāfe-yi mişk: (<i>Far.</i>) toprak kokusu
m.-ye 16r/03, 21v/05	n. 53v/06
	nāfi: (<i>Ar.</i>) faydalı, kârlı

n. 46r/13	n.+1 26v/01
n.+dür 17r/07	<i>naķb bulun-</i> “delik bulunmak”
<i>nāfi’ dūş-</i> “faydalı olmak”	n.-ursa 26v/03
n.-meye 46r/13	<i>naķb ur-</i> “delik açmak”
nāfiz: (<i>Ar.</i>) etkileyen, sözü geçen	n.-miş 12r/04
n. 29v/06	n.-up 11v/12
<i>nāfiż kıl-</i> “sözün geçmesi”	naķd: (<i>Ar.</i>) peşin para
n.-dı 56v/08	n. 39v/08
n.-up 9r/07	<i>naķd al-</i> “peşin para almak”
nā-gāh: (<i>Far.</i>) vakitsiz, ansızın, birdenbire	n.-asın 40r/04
n. 14r/08, 20v/13, 25v/03, 27v/07, 30r/01, 33v/07, 36r/08, 38r/08, 57v/01	nāķilan-ı hikāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) hikāye anlatanlar
nā-ķaķķ: (<i>Far.+Ar.</i>) haksız	n. 10r/10, 17r/01, 22r/12, 27r/10, 32v/09, 37v/06, 41r/05, 46v/02, 53v/02
n.+dan 16v/12, 21v/02	naķl: (<i>Ar.</i>) anlatma, iletme, taşıma
naķif: (<i>Ar.</i>) zayıf, arık	<i>naķl ét-</i> “anlatmak, iletmek”
n. 40v/13	n.-mişler 17r/01
nāhiye: (<i>Ar.</i>) küçük yer; bölge	n.-mişlerdür 10r/10, 22r/13, 27r/10, 32v/09, 37v/07, 41r/06, 46v/02, 53v/03
n.+de 31r/10	<i>naķl eyle-</i> “anlatmak, iletmek”
n.+den 30v/06	n.-ye 36v/02
nā-hōş: (<i>Far.+Far.</i>) hoş gitmeyen, beğenilmeyen	n.-yem 55r/08
n.+dur 15r/12	naķş-ı hilkāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaratılış eksikliği
naķvet-i cehālet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cehalet kibiri	n. 41v/01
n.+ine 44v/08	naķş: (<i>Ar.</i>) nakış
na‘īm: (<i>Ar.</i>) bollukta yaşayış	n.+ımı 36v/01
n.+i 14v/03	n.+ile 55r/05
naķb: (<i>Ar.</i>) delme; delik veya lağım açma	n.+uñ 55r/07

nakş-ı töhmet: (*Ar. +Far.*) suçlama
nakşı

n.+i 24r/01

nāle: (*Far.*) inleme, inilti

nāle ü efgān-ı āsumān:
(*Far. +Far. +Far.*) gökyüzünün inilti ve feryadı

n.+a 8r/13

nāle ü feryād: (*Far. +Far.*) inilti ve
feryat

nāle ü feryād ét- “inleme ve feryat
etme”

n.-üp 54r/12

nā-ma‘dūd: (*Far. +Ar.*) sayısız

n. 16r/01

nā-mahmud: (*Far. +Ar.*) methe layık olmayan

n.+dan 10v/09

nā-maḥşūr: (*Far. +Ar.*) sınırsız

i.+dur 16r/01

namāz: (*Far.*) namaz

n. 40r/07

n.+a 40r/08

n.+dan 40r/08

nām-ı şerif: (*Far. +Ar.*) şerefli isim

n.+ne 4r/06, 4r/12

nā-murādlık: (*Far. +Ar. +T*) ümitsizlik

n. 41r/01

nā-münāsib: (*Far. +Ar.*) münasip olmayan

n. 23v/13

nā-müsta‘mel: (*Far. +Ar.*) kullanılmamış

n. 3v/12

nā-müşfik: (*Far. +Ar.*) merhametsiz

n. 57r/13

nā-mütenāhi-yi ilāhi: (*Far. +Ar. +Ar.*) sonsuz
ilahi

n. 33r/13

nā-mütenāsib: (*Far. +Ar.*) uygun olmayan

n. 41v/02

nā-müvecceḥ: (*Far. +Ar.*) uygun olmayan,
münasip olmayan

n. 45v/01

nām-zed: (*Far.*) nişanlı, sözlü, yavuklu

nām-zād ét- “nişanlamak”

n.-üp 24v/13

nān u nemek: (*Far. +Far.*) ekmek ve tuz

n. 13r/12

nā-resīde: (*Far.*) yetişmemiş, körpe

n.+nüj 30v/04

naşb: (*Ar.*) dikme, saplama

naşb eyle- “dikmek, saplamak”

n.-di 3r/12

naşib-i vāfir: (*Ar. +Ar.*) bol hisse

n. 9v/01, 19v/01

naşib-i vāfir al- “bol hisse almak”

n.-alar 9v/01

naşihat: (*Ar.*) nasihat, öğüt

n.+i 17r/08, 17r/10	n.-diler 43r/05
n.+lar 56r/08	n.-eridi 18v/02, 38r/06
n.+ler 55v/07	n.-üp 26r/08, 34v/03, 51r/09, 57v/01, 09, 11
<i>naşihat al-</i> “öğüt almak”	<i>nażar eyle-</i> “bakmak”
n.-up 58r/08	n.-ye 5r/10
<i>naşihat eyle-</i> “öğüt vermek”	nażar-ı başiret: (<i>Ar.+Ar.</i>) görme ve anlama
n. 17r/06	n.+ile 2v/05
nā-sipās u bī-ḥürmet-i maḳām-ı esfel: (<i>Far.+Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) şükürsüz ve hürmetsiz en fena makam	nażar-ı ‘ināyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yardım bakışı
n.+den 44v/09	n.+iyile 4v/01
nā-şāyeste: (<i>Far.+Far.</i>) layık olmayan	n.+ümile 41v/06
n. 12v/07	nażar-ı melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarın bakışı
naṭ’: (<i>Ar.</i>) meşinden yapılan döşek	n.+den 41v/02
n.+a 25v/02	nażar-ı melike: (<i>Ar.+Ar.</i>) melikenin bakışı
n.+uṣ 25r/11	n. 57r/12
naṭ’-ı pākize: (<i>Ar.</i>) temiz döşek	n. 57r/12
<i>naṭ’-ı pākize şāl-</i> “temiz döşek salmak”	nāzenīn: (<i>Far.</i>) cilveli, oynak; narin
n.-up 25r/10	n.+e 5r/10
nāvek: (<i>Far.</i>) ok	nāzenīn-i dil-cūlar: (<i>Far.+Far.+T</i>) gönül çelen cilveliler
n. 45r/12	n.+ı 6r/12
nażar: (<i>Ar.</i>) bakma, göz atma	nāzır: (<i>Ar.</i>) bakan, gözeten
n.+ı 33v/07, 46v/11	<i>nāzır ol-</i> “bakmak, gözetmek”
n.+ında 43v/12	n.-ursa 48r/07
n.+ına 5r/05	<i>nāzır olun-</i> “bakmak, gözetmek”
<i>nażar ét-</i> “bakmak”	
n.-di 17v/03, 19v/13, 39v/05	

- n.-ursa 48r/09
- naẓîr:** (*Ar.*) benzer, eş
- n.+i 19v/06
- naẓîre:** (*Ar.*) bir şairin manzum bir eserine (çoğu zaman gazeline) başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede olmak üzere yapılan benzer
- n.+sinde 5v/03
- naẓm:** (*Ar.*) dizme, sıraya koyma
- naẓm ét-* “dizmek, sıraya koymak”
- n.-üp 6r/07, 51r/10
- naẓm u neşr: (*Ar. +Ar.*) şiir ve düz yazı
- n.+i 43v/05
- nāz:** (*Far.*) naz
- nāz u işve: (*Far. +Ar.*) naz ve cilve
- n. 18r/13
- n.+yile 38r/02
- nāz u ‘izz: (*Far. +Ar.*) naz ve kıymet
- n.+ile 31v/12
- nāzüklik:** (*Far. +T*) naziklik, incelik
- n.+ile 42r/03
- nāzük:** (*Far.*) nazik, ince
- nāzük efsâneler: (*Far. +Ar. +T*) efsane nazikler
- n.+e 8r/09
- ne:** ne
- n. 5r/05, 5r/12, 5r/12, 6r/12, 8v/04, 10r/01, 12v/06, 12v/06, 13r/06, 14v/03, 15v/01, 17r/12, 17v/12, 18v/05, 18v/10, 23r/06, 23v/06,
- 24v/05, 30r/10, 31r/07, 31v/01, 32v/12, 34v/04, 34v/07, 34v/07, 40v/11, 40v/11, 42r/09, 45v/03, 49r/10, 49r/12, 49v/12, 50r/12, 55r/12
- n.+dür 17v/11, 21r/03, 23r/07, 27r/03, 45r/12, 52r/11
- n.+ye 33r/11
- nebât-ı Mısrî:** (*Ar.*) Mısır bitkisi
- n. 24v/12
- necât:** (*Ar.*) kurtulma, kurtuluş
- necât bul-* “kurtulmak”
- n.-dum 34v/10
- nedâmet:** (*Ar.*) pişmanlık
- n.+ile 46r/13
- neden:** neden
- n. 24r/12, 24r/12, 44r/06, 48v/02, 57v/13
- nef’:** (*Ar.*) menfaat, fayda, kâr, çıkar
- n. 32v/07, 34r/04, 48r/01
- n.+i 27r/08
- nefâyis:** (*Ar.*) nefis, güzel
- nefâyis-i hâzâyin: (*Ar. +Ar.*) nefis hazineler
- n.+i 46v/09
- nefâyis ü cevâhir: (*Ar. +Ar.*) güzel mücevherler
- n.+ile 34r/09
- nefes:** (*Ar.*) nefes, soluk
- n. +i38v/10
- nefi:** (*Ar.*) sürmek, sürgün etmek

<i>nefī ol-</i> “sürülmek”	n.+de 53r/09
n.-ına 53r/08	nesil: (<i>Ar.</i>) soy
nefret ü taħarruz: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefret ve sataşma	n.+dür 56v/09
<i>nefret ü taħarruz eyle-</i> “nefret etmek ve sataşmak”	nesl-i cem: (<i>Ar.+Ar.</i>) cem soyu
n.-meyüp 18v/01	n.+den 4v/03
nefs: (<i>Ar.</i>) ruh, can, hayat; kendi	nesne: şey, herhangi bir şey
n.+i 35r/01	n. 9r/08, 17r/06, 17r/07, 25r/10,
n.+ine 21r/03, 27r/05	36v/03, 39v/04, 40r/01, 42r/08, 44r/12, 49r/11,
n.+lerine 33r/01	49v/12, 53r/13
n.+üñ 33r/10	n.+dür 10r/01, 51v/04
niħāl: (<i>Far.</i>) taze, düzgün	n.+ye 20r/06, 28r/13
n.+isi 52v/04	n.+yi 39v/06
neheng: (<i>Far.</i>) timsah	n.+yile 5v/11, 22r/01, 44v/12, 47r/04,
n. 30r/01	47r/09
nejād: (<i>Far.</i>) soy; nesil	<i>nesne gel-</i> “bir şey gelir”
n. 25v/04	n.-ür 49r/11
nekbet: (<i>Ar.</i>) talihsizlik, bahtsızlık	<i>nesne ögre-</i> “bir şey öğrenmek”
n. 36r/08	n.-nem 36v/03
nekbet-ber-nekbet: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)	neşāt: (<i>Ar.</i>) sevinç, neşe, şenlik
talihsizlik üzerine talihsizlik	neşāt-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam keyif
n. 28r/01	n.+ıla 18r/06, 27v/06
nekbet-i şa‘b: (<i>Ar.+Ar.</i>) zor talihsizlik	neşāt u sürür: (<i>Ar.+Ar.</i>) keyif ve sevinç
n.+uñ 26r/02	n.+dan 47r/06
nerm: (<i>Ar.</i>) rutubet	n.+ıla 29v/11
n. 8v/01, 8v/01	neşr: (<i>Ar.</i>) yayma, dağıtma, saçma, açma
neseb: (<i>Ar.</i>) nesil, soy	<i>neşr eyle-</i> “yaymak”
	n.-di 6r/07
	neşr-i inşaf: (<i>Ar.+Ar.</i>) insaf yayma

n.+ıla 10v/01	netīce-yi ḥased: (Ar.+Ar.) kıskançlık sonucu
neşv ü nemā: (Ar.+Ar.) yetişip büyüme, sürüp çıkma	n.+ile 43r/13
n. 54v/01	netīce-yi ray-ı şāyib: (Ar.+Ar.+Ar.) doğru düşünce sonucu
netāyic: (Ar.) neticeler, sonuçlar	n.+ile 6r/01
netāyic-i ‘adl u ḥavāşş: (Ar.+Ar.+Ar.) ileri gelenlerin adalet sonuçları	nev: (Far.) yeni, taze
n. 15v/13	n. 28r/13, 28v/13
netāyic-i emānet: (Ar.+Ar.) emanet sonuçları	nev’: (Ar.) çeşit, tür; sınıf
n.+e 40v/05	n.+den 8v/02, 26r/03
netāyic-i ḥilm: (Ar.+Ar.) sükunet sonuçları	n.+dür 22r/01
n.+e 21v/03	n.+e 42r/07
n’ēt-: ne yapmak	n.+i 27r/03
n.- düñüz 24v/02	n.+ile 11r/13, 17v/07, 20v/10, 30r/05, 41v/13, 47v/12, 48v/09, 55r/02
netīce: (Ar.) sonuç, son	nevāḥī: (Ar.) taraflar
n.+si 4r/04	n.+de 29v/11
n.+sinden 32r/04	nevāḥt: (Ar.) okşama
netīce-yi ‘adl: (Ar.+Ar.) adalet sonucu	<i>nevāḥt ét-</i> “okşamak”
n.+dür 13r/12	n.-di 31v/12
netīce-yi bereket-i ‘adl-i cihān: (Ar.+Ar.+Ar.+Far.) dünya adaletinin bereket ve sonucu	nev’ān: (Ar.) biraz
n. 10r/04	n. 49r/08, 52r/09
netīce-yi ferāset: (Ar.+Ar.) açıkgozlülüğün sonucu	nev’ān ḡubār: (Ar.+Ar.) biraz toz türü
n. 35v/07	n. 17v/09
	nev’ān fesād: (Ar.+Ar.) biraz kötülük
	n. 40v/11
	nevbet: (Ar.) sıra
	n. 38r/01

nevha: (*Ar.*) ölüye sesle ağlama

nevha u feryād: (*Ar.*) bağırarak sesli ağlama

nevha u feryād èt- “bağırarak sesli ağlamak”

n.-üp 42v/09

nevha u zār: (*Ar.+Far.*) sesli ağlama

n.+ile 30r/03

nevha u zāri: (*Ar.+Far.*) ağlayıp sızlama

nevha u zāri kıl- “ağlayıp sızlamak”

n.-urıdı 17v/06

nevmîz: (*Far.*) ümitsiz, umutsuz

nevmîz ol- “umutsuz olmak”

n.-dı 8v/12

n’eyle-: ne yapmak

n.-dün 23r/05

neyyir-i a’zam: (*Ar.+Ar.*) güneş

n. 26v/12

nezzr: (*Ar.*) adak, adama

nezzr èt- “adak adamak”

n.-digüm 31v/01

nışf: (*Ar.*) yarım, yarı

n.+ımı 10v/07, 28r/10

nışf-ı māl: (*Ar.+Ar.*) malın yarısı

n.+ımı 12v/13

ni’am-ı vâfir: (*Ar.+Ar.*) çok nimet

n. 15v/08

nice: nasıl

n. 4v/13, 6r/04, 18r/02, 18r/05, 26r/12, 42v/08, 44r/08, 45r/09, 48v/03, 50r/10

n.+dür 10r/09, 14r/03, 16v/13, 19v/07, 22r/11, 24v/08, 27r/09, 29v/04, 32v/08, 35r/10, 37v/05, 39r/06, 43v/01, 46v/01, 53v/01, 55v/11

niçe: kaç

n. 6v/02, 6v/04, 7v/02, 8r/11, 9r/03, 9r/03, 9r/03, 10v/10, 11r/08, 11v/12, 11v/13, 13v/05, 13v/12, 15r/05, 20r/01, 20r/04, 20r/05, 21r/13, 22r/01, 22r/05, 22r/13, 22v/09, 23r/07, 23r/08, 25r/04, 25v/08, 26r/01, 26v/06, 27r/08, 27r/08, 27r/11, 27v/13, 28r/13, 28v/09, 28v/13, 29r/03, 29r/04, 29v/03, 30r/05, 30r/05, 30r/10, 31r/08, 31r/11, 32r/03, 32v/07, 33r/05, 33r/11, 33v/01, 33v/11, 34r/02, 34r/04, 34r/06, 34r/08, 34r/08, 35v/13, 36r/07, 38r/09, 38v/02, 41v/09, 41v/13, 45v/01, 45v/02, 46r/10, 46v/09, 47v/06, 49r/01, 49v/05, 50v/9, 51r/03, 51r/12, 51v/01, 52r/04, 52v/02, 52v/09, 52v/12, 53v/07, 53v/07, 54r/01, 54r/06, 54v/01, 54v/06, 55r/01, 55r/01, 56v/08

n.+dür 41r/04, 50v/10

niçe kerre: kaç kez

n. 21r/07

niçün: neden, niçin

n. 12v/07, 50r/11, 55r/11

nidā: (*Ar.*) çağırma, bağırma, seslenme

nidā èt- “çağırma, bağırma, seslenmek”

n.-dürdi 30r/09

nifaq: (*Ar.*) iki yüzlülük, ara bozukluğu

n.+1 19r/11

nihāl-i kāmēt: (*Far.+Ar.*) fidan boylu

n.+i 44v/06

nihāyet: (*Ar.*) son, nihayet

n. 21v/03

nihāyet-i ‘adālet: (*Ar.+Ar.*) adalet sonucu

n.+ile 3v/02

nikāh: (*Ar.*) nikāh, kanuni evlenme töreni

nikāh ét- “nikāh kıymak”

n.-diler 35r/05

n.-mişidi 47r/03

n.-üp 17v/05

nikāh eyle- “nikāh kıymak”

n.-di 33v/09

nīk-sīret: (*Far.+Ar.*) iyi ahlaklı

n.+i 21r/11

n.+üç 43v/06

nīkū-sīret: (bkz. nīk-sīret)

nīkū-sīret ol- “iyi ahlaklı olmak”

n.-a 41v/10

nīl: (*Far.*) çivit otu

n.+e 20v/04, 21r/05

n.+ile 20v/05

nīl-i mesmūm: (*Far.+Ar.*) zehirli çivit otu

n. 21r/10

nīl-i zehr-ālūd: (*Far.+Ar.+Far.*) zehirli çivit otu

n.+1 20v/07

ni‘met: (*Ar.*) nimet, iyilik, lütuf, ihsan

n. 11r/13, 28v/13, 56r/09

n.+i 10v/06, 24v/10, 28v/07, 39v/06, 54r/08

ni‘met-i bī-cidd: (*Ar.+Ar.*) ciddi nimet

n. 39v/06

ni‘met-i bī-endāz: (*Ar.+Far.+Far.*) verilmemiş nimet

n.+a 29v/01

ni‘met-i bī-girān: (*Ar.+Far.+Far.*) pahalı olmayan nimet

n. 29r/03, 30v/01

ni‘met-i müheyyā: (*Ar.+Ar.*) hazır nimetli

n.+dur 54r/08

ni‘met-i vāfir: (*Ar.+Ar.*) bol nimet

n. 27r/09

nīre-yi şahāb-ı şekl: (*Far.+Ar.+Ar.*) kıvılcım şekil

n. 28v/12

nişān: (*Ar.*) iz; işaret; hedef, vurulması istenilen nokta

n. 8r/12

n.+1 45r/12, 53v/07

n.+ıla 18r/12

nişan ét- “hedef almak”

- n.-üp 28r/12
nişan vèr- “işaret vermek”
 n.-em 5r/11
- nîteki:** nasıl ki, gibi
 n. 6r/11, 16v/12, 28r/08, 28v/06,
 32v/07, 41r/02, 41r/03, 46r/13, 49r/02, 53r/13,
 53v/12
- nîtekim:** nasıl ki, gibi
 n. 2v/05, 2v/07, 2v/09, 3r/06, 5v/08,
 8v/05, 12v/01, 22r/09, 25v/07, 27r/06, 27r/08
- niyâbet:** (*Ar.*) vekâlet, vekillik
 n.+ini 9r/08
- noğşân:** (*Ar.*) eksiklik, eksik, kusurlu
 n. 9r/09, 44r/01
 n.+a 32v/12, 42r/06
 n.+ıla 41v/01
noğşân bulsar- “eksik bulsa”
 n.-dur 44r/01
 noğşân-ı fâhiş: (*Ar.+Ar.*) haddi aşan
 eksiklik
 n. 32v/04
- nuğūd:** (*Ar.*) paralar
 nuğūd-ı h̄azā’in: (*Ar.+Ar.*) hazine
 paraları
 n. 10v/05
 nuğūd-ı vâfir: (*Ar.+Ar.*) bol para
 n. 6v/02
- nūr:** (*Ar.*) aydınlık, ışık, parlılık, parlaklık
 nūr-ı cemāl: (*Ar.*) güzellik ışığı
 n.+ile 40v/08
 nūr-ı dīde: (*Ar.+Far.*) göz nuru
 n.+m 55v/04
 nūr-ı dil: (*Ar.+Far.*) gönül nuru
 n. 18r/01
 nūr-ı h̄ūrşid: (*Ar.+Far.*) güneş ışığı
 n.+den 24r/05
 n.+ile 16r/05
 nūr-ı ʔal’at: (*Ar.+Ar.*) nur yüzlü
 n.+ıla 45v/11
- nuşret:** (*Ar.*) yardım
 n. 23v/12
- nūş:** (*Ar.*) tatlı; bal
nūş ét- “tatlı yapmak”
 n.-di 52v/12
- nuṭṭ:** (*Ar.*) söz; konuşma; nutuk, söylev
 n.+ı 58r/01
 n.+uṭ 6v/09
 nuṭṭ-ı lezīz: (*Ar.+Ar.*) tatlı söz
 n. 21v/11
 nuṭṭ-ı rüşen: (*Ar.+Far.*) belli söz
 n. 53v/09
- nūfūr:** (*Ar.*) ürküp kaçma, dağılma
nūfūr göster- “ürküp kaçmak”
 n.-di 31v/04
- nükte:** (*Ar.*) espri

n.+ler 7r/06	o.+ımı 31v/11, 31v/12, 46v/05, 54r/09, 56r/05
n.+lerüğe 8r/11	
n.+sinde 43v/04	o.+muş 27v/12, 29v/07, 30r/08, 31v/10, 36r/07, 47r/07
nükte-dān-ı meftūn: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) deli esritüel	oğlan: oğlan
n. 43v/04	o.+ 36r/12
nükte-yi mevzūn-ı medfūn: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) gömülü ölçülü espri	o.+dur 48v/07
n. 43v/04	o.+ına 40r/01
nüvaht: (<i>Ar.</i>) çalgı çalma	o.+ları 56r/12
<i>nüvaht et-</i> “çalgı çalmak”	o.+cuğa 14r/11
n.-dükden 5r/02	o.+cuğı 14r/11
n.-üp 48v/07	o.+uñ 29r/08, 30v/03, 36r/02, 55v/01
nümā-yı insān: (<i>Far.+Ar.</i>) insan gözükən	oğrı: hırsız
n. 2v/4	o. 12r/04
oda: oda	okı-: okumak
o. 21r/13	o.-dı 6v/09, 26r/08
odun: odun	oķu-: okumak
o. 19v/13, 20r/01	o.-yanlar 58r/08
oduncı: oduncu	o.-yup 52r/04
o. 21r/02	o.-duķda 58r/11
o.+yı 20r/03	ol: o, 3. tekil kişi zamiri
oğul: oğul	o. 2v/02, 3r/06, 4r/01, 4r/02, 4r/02, 4r/06, 4r/08, 4r/11, 4r/13, 4v/11, 4v/11, 5v/04, 6r/12, 6v/09, 6v/09, 6v/10, 7r/09, 7r/12, 7r/12, 7r/12, 7v/01, 7v/04, 7v/07, 7v/09, 7v/10, 7v/11, 8r/03, 8r/03, 8r/04, 8r/05, 8r/06, 8r/10, 8v/02, 8v/13, 9r/04, 9r/04, 10r/07, 10r/09, 10v/04, 10v/05, 10v/08, 11r/05, 11r/07, 11v/09, 11v/09, 11v/11, 11v/11, 11v/12, 11v/13, 12r/01, 12r/02, 12r/03, 12r/06, 12r/08, 12r/12, 12r/13, 12v/04,
o.+ı 27r/12, 27r/12, 27v/11, 29v/06, 30r/12, 53v/03, 55v/12	
o.+ın 40r/03	
o.+ına 24v/13	
o.+ından 35v/13	

12v/11, 13r/01, 13r/02, 13r/05, 13r/12, 13v/05,
 13v/08, 13v/10, 13v/11, 14r/01, 14r/03, 14r/07,
 14r/08, 14r/13, 14v/04, 14v/07, 15r/01, 15r/04,
 15r/05, 15r/06, 15r/07, 15r/13, 15v/10, 15v/10,
 15v/11, 16r/07, 16v/01, 16v/04, 16v/11, 16v/12,
 16v/13, 17r/05, 17r/06, 17r/08, 17r/10, 17r/13,
 17v/01, 17v/02, 18r/07, 18r/08, 18r/11, 18r/12,
 18r/12, 18r/13, 18v/02, 18v/03, 18v/06, 18v/07,
 18v/08, 18v/08, 18v/08, 19r/05, 19r/06, 19r/06,
 19r/07, 19r/13, 19v/01, 19v/01, 19v/06, 19v/07,
 20r/01, 20r/01, 20r/03, 20r/03, 20r/03, 20r/04,
 20r/07, 20r/10, 20r/12, 20r/13, 20v/03, 20v/05,
 20v/07, 20v/07, 20v/08, 20v/12, 21r/02, 21r/03,
 21r/04, 21r/05, 21r/06, 21r/07, 21r/11, 21r/11,
 21v/01, 21v/01, 21v/01, 21v/08, 22r/01, 22r/08,
 22r/09, 22r/11, 22v/01, 22v/02, 22v/03, 22v/06,
 22v/13, 23r/01, 23r/04, 23r/05, 23r/09, 23r/09,
 23r/10, 23r/13, 23r/13, 23v/02, 23v/11, 23v/13,
 24r/01, 24r/02, 24r/03, 24r/06, 24r/07, 24r/10,
 24r/11, 24r/12, 24r/13, 24v/01, 24v/02, 24v/04,
 24v/06, 24v/08, 24v/10, 24v/13, 25r/02, 25r/03,
 25r/07, 25r/07, 25r/07, 25r/08, 25r/09, 25r/09,
 25r/10, 25r/11, 25v/02, 25v/02, 25v/03, 25v/03,
 25v/04, 25v/07, 25v/11, 26r/05, 26r/08, 26r/08,
 26r/09, 26r/10, 26v/01, 26v/03, 26v/05, 26v/05,
 27r/08, 27r/09, 27r/12, 27r/12, 27v/05, 27v/06,
 27v/06, 27v/07, 27v/07, 27v/11, 27v/13, 28r/03,
 28r/06, 28r/08, 28v/01, 28v/02, 28v/03, 28v/06,
 28v/09, 28v/11, 29r/05, 29r/07, 29r/07, 29r/11,
 29r/13, 29v/03, 29v/04, 29v/06, 29v/09, 29v/10,
 29v/10, 29v/10, 29v/11, 29v/13, 30r/03, 30r/04,
 30r/04, 30r/07, 30r/08, 30r/09, 30r/10, 30r/11,
 30r/11, 30r/12, 30v/01, 30v/02, 30v/03, 30v/03,
 30v/04, 30v/05, 30v/06, 30v/09, 30v/12, 30v/12,
 31r/01, 31r/02, 31r/03, 31r/04, 31r/04, 31r/05,
 31r/06, 31r/07, 31r/08, 31r/10, 31r/11, 31r/12,
 31r/13, 31v/01, 31v/02, 31v/04, 31v/05, 31v/07,
 31v/08, 31v/10, 31v/13, 32r/03, 32r/04, 32r/13,
 32v/02, 32v/06, 32v/07, 32v/08, 32v/09, 32v/10,
 32v/10, 32v/12, 32v/13, 33r/01, 33r/02, 33r/04,
 33r/05, 33r/06, 33r/12, 33r/13, 33v/02, 33v/03,
 33v/03, 33v/04, 33v/05, 33v/05, 33v/07, 33v/08,
 33v/09, 33v/10, 33v/11, 33v/13, 34r/01, 34r/01,
 34r/01, 34r/03, 34r/04, 34r/04, 34r/06, 34v/11,
 34v/11, 34v/12, 35r/01, 35r/02, 35r/02, 35r/03,
 35r/03, 35r/05, 35r/07, 35r/07, 35r/08, 35r/10,
 35r/13, 35v/01, 35v/02, 35v/04, 35v/06, 35v/09,
 35v/11, 36r/02, 36r/02, 36r/03, 36r/04, 36r/04,
 36r/05, 36r/06, 36r/07, 36r/08, 36v/02, 36v/03,
 36v/03, 36v/04, 36v/04, 36v/07, 36v/08, 36v/09,
 36v/10, 36v/13, 36v/13, 37r/01, 37r/04, 37r/11,
 37r/13, 37v/04, 37v/05, 37v/05, 37v/06, 37v/07,
 37v/10, 37v/10, 37v/11, 37v/12, 38r/01, 38r/02,
 38r/02, 38r/03, 38r/03, 38r/03, 38r/04, 38r/05,
 38r/08, 38r/12, 38v/05, 38v/06, 38v/10, 38v/13,
 38v/13, 39r/01, 39r/02, 39r/03, 39r/05, 39r/06,
 39r/09, 39r/10, 39r/13, 39v/02, 39v/03, 39v/08,
 39v/11, 39v/12, 39v/13, 40r/01, 40r/01, 40r/06,
 40r/06, 40r/08, 40r/08, 40r/09, 40r/10, 40r/11,
 40r/12, 40r/12, 40v/01, 40v/02, 40v/03, 40v/04,
 40v/11, 41r/03, 41r/05, 41r/07, 41v/01, 41v/13,
 42r/01, 42r/02, 42r/05, 42r/10, 42r/10, 42r/11,
 42r/12, 42r/13, 42v/02, 42v/02, 42v/04, 42v/05,
 42v/07, 42v/10, 42v/12, 43r/01, 43r/05, 43r/05,
 43r/10, 43r/13, 43v/01, 43v/05, 43v/07, 44r/07,
 44r/10, 44v/07, 45r/01, 45r/01, 45r/05, 45r/06,
 45r/10, 45v/02, 46r/05, 46r/11, 46r/13, 46v/01,
 46v/04, 46v/05, 46v/06, 46v/06, 46v/07, 46v/11,
 46v/12, 46v/13, 47r/01, 47r/11, 47r/12, 47v/02,
 47v/02, 47v/09, 47v/10, 48r/09, 48r/11, 48r/12,
 48v/01, 48v/11, 48v/12, 49r/02, 49r/03, 49r/04,
 49r/07, 49r/10, 49r/13, 49v/06, 49v/07, 49v/08,
 49v/08, 50r/03, 50r/04, 50r/09, 50v/02, 50v/08,
 50v/10, 50v/13, 51r/01, 51r/04, 51r/07, 51r/08,
 51r/09, 51r/10, 51r/11, 51r/11, 51r/13, 51v/02,
 51v/04, 51v/04, 51v/05, 51v/05, 52r/01, 52r/02,
 52r/02, 52r/05, 52r/05, 52r/05, 52r/06, 52r/08,
 52v/04, 52v/08, 52v/10, 53r/13, 53v/01, 53v/12,

53v/12, 54r/04, 54r/10, 54v/10, 54v/13, 55r/02, 55r/05, 55r/07, 55r/08, 55v/01, 55v/01, 55v/02, 55v/10, 55v/11, 56r/06, 56r/07, 56r/12, 56v/03, 56v/04, 56v/05, 57r/02, 57r/02, 57r/03, 57r/03, 57r/06, 57r/06, 57r/08, 57r/10, 57r/13, 57r/13, 57v/02, 58r/10

ağa “ona”

a. 6v/07, 6v/10, 13r/04, 14r/02, 14r/12, 14r/12, 14v/02, 16v/04, 17r/03, 17r/11, 17r/13, 20r/09, 20v/05, 24r/12, 25r/08, 27r/13, 30r/06, 30r/11, 31r/01, 31r/02, 31v/01, 33r/13, 35r/05, 35r/06, 35r/07, 37r/03, 37r/04, 37v/03, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 38r/06, 39r/02, 41r/07, 41r/11, 41v/12, 42r/06, 42r/09, 43v/11, 43v/11, 45r/04, 46v/03, 47r/02, 48v/08, 50r/04, 50r/06, 51r/07, 51r/13, 51v/01, 53v/07, 53v/11, 53v/12, 56r/08, 56v/01, 56v/13, 57r/05, 57r/09, 57r/11, 57v/11, 58r/13

anda “onda”

a. 2v/05, 5r/07, 7v/04, 26v/02, 31r/11, 34r/03, 34r/12, 42r/13, 42v/01, 47r/13

andan: ondan

a.3v/10, 9r/07, 9r/09, 9v/12, 12v/06, 13r/03, 13v/01, 14v/02, 15r/07, 16v/06, 20r/05, 23r/03, 26r/07, 30r/07, 31v/04, 31v/09, 34r/06, 34v/08, 41v/02, 41v/03, 45r/11, 46v/13, 47r/03, 51r/05, 56r/07

anı “onu”

a. 8r/02, 10v/06, 11v/09, 11v/10, 17v/04, 18r/05, 18r/08, 19r/12, 20r/02, 21v/12, 24v/01, 25v/07, 31v/13, 33r/09, 34v/05, 36r/05, 36v/03, 37v/11, 38v/02, 42r/11, 43v/12, 44v/01, 44v/10, 51r/03, 52r/10, 53v/06, 54r/04, 54r/11, 57v/10

o.+anlar 8v/08, 44r/07, 50v/02

o.+anlara 5v/05, 5v/12, 7r/08, 28r/08, 50r/10

anlar “onlar”

a.+dan 4r/03, 16r/11, 23r/11, 28v/02, 33v/07, 45v/13, 46r/02, 53r/11

a.+ı 7v/06, 7v/07, 7v/08, 32r/12, 56r/01, 56r/13

a.+uj 4v/08, 4v/09, 5v/01, 5v/02, 5v/03, 5v/04, 5v/04, 5v/07, 5v/07, 5v/12, 6r/09, 7r/06, 8r/13, 8v/12, 9r/12, 21v/11, 28v/03, 28v/12, 32v/03, 34v/01, 40v/01, 46r/01, 46r/02, 46r/03, 46v/05, 50r/11, 52v/06, 53r/10, 53r/12

a.+ujıla 5v/06

a.+ujla 4r/07, 28v/01

ansuz “onsuz”

a.+ 47v/03

anuj “onun”

a. 3v/10, 4r/06, 4v/06, 4v/11,5r/11, 6r/04, 7r/04, 8v/07, 9r/08, 9r/08, 10r/04, 10v/02, 12v/01, 12v/12, 14r/06, 15v/01, 15v/13, 16r/12, 16v/01, 16v/03, 16v/04, 16v/06, 16v/08, 17r/02, 17r/09, 17r/11, 17v/10, 18r/01, 19v/09, 19v/10, 20r/08, 20v/05, 20v/12, 21r/06, 21r/08, 21r/13, 21v/02, 22v/03, 22v/05, 22v/13, 23r/07, 24r/12, 25v/08, 26v/01, 26v/03, 26v/07, 27r/04, 27r/05, 27v/13, 28r/12, 29r/01, 29r/09, 30r/10, 31r/01, 31r/09, 31r/11, 32r/02, 32r/03, 33r/04, 33r/06, 34r/04, 34r/12, 34r/13, 35v/08, 35v/09, 36r/13, 36v/03, 37r/05, 37v/07, 37v/12, 38r/06, 39v/03, 39v/12, 40v/04, 41r/11, 41v/03, 42r/01, 42r/04, 42r/05, 42r/06, 42v/09, 43v/06, 43v/07, 43v/10, 43v/13, 44r/01, 44r/07, 44r/13, 44v/11, 45v/07, 45v/07, 45v/08, 46r/10, 46v/04, 47r/13, 48r/01, 48r/04, 48v/13, 49r/02, 49r/05, 49r/09, 49v/03,

50v/02, 50v/11, 50v/13, 50v/13, 51r/03, 51r/07,
51r/09, 51r/12, 51v/12, 52r/06, 52v/12, 53v/03,
53v/05, 54r/03, 54v/06, 54v/10, 54v/12, 55r/06,
55r/06, 55r/13, 55r/13, 56r/07, 56v/06, 56v/07,
56v/13, 57r/01, 58r/06, 58r/08

a.+ıla 10r/02, 24v/01, 36r/02

a.+la 28v/06, 36r/11, 51r/08, 53v/13,
56v/12

a.+dur 5r/02, 11v/07, 20v/02, 22v/04,
27v/02, 34r/13, 36r/10, 37v/04, 39v/06, 39v/11,
41r/13, 42v/08, 46r/04, 47r/11, 48r/10, 54r/08,
54v/04, 57r/01, 57r/12

ol-: olmak

o.-a 18r/02, 33v/03, 34v/04, 37r/06,
42v/09, 46r/10, 47v/13

o.-alar 17v/10, 58r/09

o.-am 5r/11, 28r/08

o.-asın 51v/03

o.-dı 18v/05, 38r/12, 42r/02, 43r/08

o.-duğımı 6r/09

o.-duğundan 7v/13, 25v/10

o.-duğum 50r/09

o.-duğumdan 4r/12

o.-duğça 27v/01, 27v/03

o.-duğdan 6v/04

o.-dum 58r/03

o.-dur 25r/06, 25v/06, 28r/05, 44r/11,
44r/12

o.-ma 26r/12

o.-ınmış 3v/13

o.-madı 30r/07, 30r/11

o.-maduğı 47v/03

o.-masa 22r/04

o.-maya 3r/05, 50v/03

o.-maz 22v/10, 23v/05, 27v/11, 34v/13,
38r/10, 42r/07, 43r/09, 44v/12, 48v/08, 49r/12,
55r/05

o.-sa 53v/07

o.-sam 25v/10

o.-sun 3v/05, 11r/13, 30r/10

o.-up 55r/06

o. ur 12v/09

o.-urlar 7r/04

o.-ursa 5r/03, 14v/02, 31r/13, 54v/03

o.-ursan 28r/09

olan: olan

o. 10r/13, 15r/06, 18r/03, 19v/01,
24v/03, 28r/03, 30v/10, 36v/08, 10; 38r/01,
39v/06, 44v/05, 11; 51v/08, 54v/07, 55r/01,
56v/04

on: on

o. 7r/11, 23v/11, 24r/02

on biç: on bin

o. 13v/07

orta: orta

o.+da 49r/04

o.+dan 15v/07, 18v/03, 22r/04

o.+larında 22v/02

o.+ıuzda 22v/11	‘ö.+ini 37r/04
o.+sına 30v/12	‘ö.+üm 27v/01, 31r/12
o.+sında 11v/13, 12r/02, 15r/12, 21v/04, 22v/02, 24v/07, 31r/12, 32v/06, 48r/02	‘ö.+ümüzü 56r/10
o.+sından 3r/07	‘ömr-i melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın ömrü
o.+ya 11r/02, 41v/04, 48r/12	‘ö. 14r/10, 32r/13
ortalık: ortalık	‘ömr-i şāh: (Ar.+Far.) şahın ömrü
o.+da 11r/07	‘ö. 27r/03, 46r/04
ortasında: ortasında	‘ömr-i vüs‘at-i ma‘işet: ömrünü bolluk içinde geçirme (Ar.+Ar.+Ar.)
o. 4r/07	‘ö.+ile 54r/09
otağ: otağ, büyük çadır	‘ömr-ü devlet-i melik: (Ar.) hükümdar devletinin ömrü
o.+ına 11r/04	‘ö. 8v/02
otur-: oturmak	ön: ön
o.-dı 5r/01, 7r/08, 8r/07, 12r/01, 35v/07, 48v/09, 52v/04	ö.+inde 15v/03, 19r/10, 50v/01
o.-dılar 24r/07	ö.+ine 24r/08, 31v/08, 35v/11, 39r/13, 57v/03
o.-mı 35v/04	öndin: önce, önceden
o.-mı 7v/13	ö. 25r/06
o.-up 16r/06, 18r/06, 21v/08, 36r/13, 37r/10, 40v/08, 53r/05	örtin-: örtünmek
öğret-: öğretmek	ö.-üp 8r/03
ö. 17r/06	öt-: ötmek
ö.-mişidi 27r/13	b.-di 38r/12
öl-: ölmek	‘ömr: (Ar.) özür, mazeret
ö.-di 14r/08	‘ö.+ile 35v/11
ölen: ölen	‘ö.+ler 55v/04
ö. 30v/03	‘ömr olun- “özür olunmak”
‘ömr: (Ar.) ömür, yaşama, yaşayış, hayat	

'ö.-a 42v/08	p.+a 26r/09, 30r/03, 44r/06, 44v/01, 45r/08, 51r/02
'ö-zr-i vāzih: (<i>Ar. +Ar.</i>) açık, belli özür	
'ö. 48r/13	p.+dan 14r/11
'özür: (<i>Ar.</i>) özür	p.+dur 34r/12
'özür dile- "özür dilemek"	p.+ı 33v/06, 37v/07
'ö.-yüp 38v/08	p.+ına 13v/05, 51r/01
'özürler dile- "özürler dilemek"	p.+lara 22r/06
'ö.-di 15v/08, 20r/05	p.+laruñ 53r/08
p. 4v/04, 14r/04, 16v/07, 17r/01, 17r/05, 19v/09, 24r/08, 24r/11, 26r/09, 26v/05, 29v/06, 29v/07, 30r/06, 30r/07, 34v/05, 37v/08, 46v/03, 51r/11	p.+uñ 8v/04, 14v/06, 22r/13, 29v/06, 29v/08, 33v/08, 41r/06, 41r/07, 44r/03, 44v/07, 45r/09, 51v/06, 57v/03
öp-: öpmek	p.+na 14r/09
ö.-di 9r/07	pādişāh-ı 'āqil: (<i>Far. +Ar.</i>) akıllı hükümdar
ö.-üp 29r/09	p.+üñ 22r/10
ö.-erdi 20v/01	pādişāh-ı 'ālem: (<i>Far. +Ar.</i>) dünya hükümdarı
ört-: örtmek	p.+üñ 23v/12
ö.-üp 25r/10	pādişāh-ı āşaf-fikret: (<i>Far. +Ar. +Ar.</i>) fikir sahibi hükümdar
pādişāh: (<i>Far.</i>) hükümdar	p. 4v/05
p. 4v/04, 14r/04, 16v/07, 17r/01, 17r/05, 19v/09, 24r/08, 24r/11, 26r/09, 26v/05, 29v/06, 29v/07, 30r/06, 30r/07, 34v/05, 37v/08, 46v/03, 51r/11	pādişāh-ı hākim: (<i>Far. +Ar.</i>) hakim hükümdar
p.+a 26r/09, 30r/03, 44r/06, 44v/01, 45r/08, 51r/02	p. 16v/02
p.+dan 14r/11	pādişāh-ı kāfir: (<i>Far. +Ar.</i>) kafir hükümdar
p.+dur 34r/12	p. 17r/10
pādişāh huzūru: (<i>Far. +Ar.</i>) hükümdar huzuru	Pādişāh-ı Keşmīr: Keşmir Hükümdarı

- P. 24v/13
pādişāh-ı mütehevvir: (*Far.*+*Ar.*)
aceleci hükümdar
p. 16v/04
pādişāh-ı vaqt: (*Far.*+*Ar.*) dönem
padişahı
p. 43v/06
- pāk:** (*Far.*) temiz, arık
pāk ét- “temiz yapmak”
p.-mek 44v/12
pāk eyle- “temiz yapmak”
p. 40r/13
- pāre:** (*Far.*) parça
p. 8v/11, 16v/02, 17r/09, 33r/13,
33v/02, 35v/11, 41v/02, 48r/08
p.+sine 13v/01
pāre ét- “parçalamak”
p.-mek 33r/02
pārala- “parçalamak”
p.-yup 22v/08
pāralanmaq: (*Far.*+*T*) parçalanmak
p.+ıla 22v/09
- Pārisī:** (*Far.*) Farsça
p.+den 4r/02
- pāy-bend:** (*Far.*) ayak bağı, engel
p.+i 22r/04
- pāye-dār:** (*Far.*) rütbeli, itibarlı
p.+a 13r/07
- pāyī-dār:** (*Far.*) devamlı, sürekli
pāyī-dār ol- “devamlı”
p.-sun 21v/13
- pāymāl:** (*Far.*) ayak altında kalmış, çiğnenmiş
pāymāl eyle- “çiğnemek”
p.-di 30r/06
- pehlevān:** (*Far.*) pehlivan, güreşçi, yiğit
p. 30r/05
- pehlevānlūg:** (*Far.*+*T*) pehlivanlık
p.+ın 31r/02
- peleng-ḥūy:** (*Far.*+*Far.*) kaplan huylu
p. 13v/07
- penāh-ı melik-i ālem:** (*Far.*+*Ar.*+*Ar.*) dünya hükümdarının sığınağı
p. 4r/11
- pençe:** (*Far.*) pençe
pençe ger- “pençe uzatmak”
p.-üp 31v/06
- pençe-yi çün:** (*Far.*+*Far.*) pençe gibi
p. 30r/02
- pend:** (*Far.*) nasihat, öğüt
p.+i 18v/07, 19r/07
- perākende:** (*Far.*) dağınık, darmadağın;
dağıtma
perākende kıl- “dağıtmak”
p.-dı 53r/05
- perde:** (*Far.*) perde

<i>perde şal-</i> “perde asmak”	perîşân: (<i>Far.</i>) perişan
p.-up 41v/04	<i>perîşân ol-</i> “perişan olmak”
perde ardı: (<i>Far.+T</i>) perde arkası	p.-dı 42v/12
p.+ında 41v/04	p.-mak 8v/10
p.+ndan 20v/09, 34v/03, 34v/05	perişan- <i>hâtır:</i> (<i>Far.+Ar.</i>) düşünceli, dalgın
perde-dâr: (<i>Far.+Far.</i>) perdecî	<i>perişan-hâtır ol-</i> “düşünceli, dalgın olmak”
p. 41v/05, 42r/02, 42r/07, 42r/12, 42v/01, 43r/06	p.-urlar 16v/06
p.+a 41v/05	perîşân-ı hâl: (<i>Far.+Ar.</i>) hâli perişan olan
p.+ımız 41v/09	<i>perîşân-ı hâl ol-</i> “hali perişan olmak”
p.+lara 51v/08	p.-up 27v/12
p.+uğ 42r/02, 42r/03, 43r/01, 43r/09	perîşân-ı'l-hâtır: (<i>Far.+Ar.</i>) düşünceli, dalgın
perde-dâr-ı hâşş-ı melik: (<i>Far.+Far.+Ar.+Ar.</i>) hükümdarın özel perdecisi	p. 47r/04
p.+i 41v/04	perî-zâde: (<i>Far.+Far.</i>) çok güzel
perde-yi ‘işmet: (<i>Far.+Ar.</i>) masumluk perdesi	p.+yi 25v/05
p. 2v/11	perî-zâd u meh-peyker: (<i>Far.+Far.+Far.+Far.</i>) çok güzel ve ay yüzlü
perde-yi hüsn: (<i>Far.+Ar.</i>) iyilik perdesi	p.+leri 8r/03
p.+de 21r/05	perverîş: (<i>Far.</i>) besleme; beslenme
perhîz: (<i>Far.</i>) sakınma	<i>perverîş ét-</i> “beslemek”
<i>perhîz ét-</i> “sakınmak”	p.-üp 38v/06
p.-e 58r/06	pes: sonra, öylece, şimdi
perî: (<i>Far.</i>) peri	p. 2v/06, 3r/06, 4r/03, 4r/11, 7r/09, 7v/05, 8r/03, 11r/05, 12r/08, 12r/13, 13v/09, 15v/03, 15v/06, 16v/07, 16v/11, 21r/11, 23v/06, 24r/07, 24r/12, 24v/04, 25r/06, 25r/11, 28r/06, 30r/07, 31r/04, 31v/08, 32v/05, 35r/05, 36r/06,
p. 29v/13	
perî-peyker: (<i>Far.+Far.</i>) peri yüzlü, çok güzel	
p. 4v/07, 24v/11	

36v/09, 36v/13, 37v/12, 42v/04, 43v/07, 47r/09,
56v/03, 57v/07

peydā: (*Far.*) belli, açık

peydā ol- “belli olmak”

p.-dı 28r/04, 43v/02

p.-mıydı 53v/06

peykān: (*Far.*) okun ucundaki sivri demir

p.+ıla 28r/12

peyker: (*Far.*) yüz, surat

peyker-i hūb: (*Far.+Far.*) güzel yüzlü

p.+una 52r/01

peyker-i mezih: (*Far.+Ar.*) zarif yüzlü

p. 50v/13

pezer: (*Far.*) peder, baba

p. 18r/01, 29r/12

p.+i 29r/10

pīl-ten: (*Far.*) fil vücutlu, fil gibi

p. 30v/09

pinhān: (*Far.*) gizli, saklı

pinhān eyle- “gizlemek, saklamak”

p.-di 38r/04

pinhāni: (*Far.*) gizli olarak

p. 47v/08

pīrāye: (*Far.*) süs

p.+sidür 57v/13

pīrāye-yi garrā: (*Far.+Ar.*) güzel süs

p.+dur 22r/07

pīrāye-yi girān-māye:

(*Far.+Far.+Far.*) değerli süs

p. 22v/01

pīrāye-yi inşāf: (*Far.+Ar.*) insaf süsü

p.+ıla 14r/05

pīrāye-yi laṭif: (*Far.+Ar.*) güzel süs

p.+dür 16v/09

pīre-zen: (*Far.*) kocakarı

p. 51v/03

pīr-hurūs: (*Far.+Far.*) yaşlı horoz

p.+ı 38r/07

pīr-zen: (*Far.*) ihtiyar kadın, kocakarı, (bkz.:
pīre-zen)

p.+i 51r/13

piser: (*Far.*) oğul, erkek çocuk

p. 27v/03, 29r/08, 29r/11, 29v/10,
35r/08, 35v/13, 36r/04, 48v/01, 54v/03, 55v/04,
55v/10, 55v/10

p.+üñ 29v/10, 30v/05

piser-i bezzāz: (*Far.+Ar.*) bezcinin
oğlu

p. 35v/07, 35v/11, 37r/04

b.+ı 36v/11

piser-i cündi: (*Far.+Ar.*) süvari, binici
çocuk

p. 27r/08, 28r/07, 28r/10, 28v/01,
29r/01, 29r/04, 29r/13

p.+nüñ 28v/06

p.+yi 28r/02

piser-i haccām: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>)	r. 58r/13
hacamatçının oğlu	rağbet: (<i>Ar.</i>) istek, arzu
p. 56v/05, 56v/08, 57r/10, 58r/03	r. 5r/01, 16v/07, 48r/01
p.+a 57r/03	r.+i 6r/09, 49v/04
p.+ı 58r/05	r.+üñ 48r/06
p.+ıla 56r/06	<i>rağbet ét-</i> “istemek, arzu etmek”
piser-i pādīšāh: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>)	r.-erleridi 37v/08
hükümdarın oğlu	r.-se 20v/04
p.+ıla 25r/04	r.-üp 43v/06
pīyāde: (<i>Far.</i>) yaya	<i>rağbet göster-</i> “istik göstermek”
p. 11r/09	r.-mez 48r/01
<i>pīyāde ol-</i> “yaya olmak”	rağbet-i melik: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hükümdar
p.-up 45r/07	isteği
por-çini: (<i>Far.</i>) kırışıklık	r. 52r/02
p.+ini 42v/07	rağbet-i şādık: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) sadakatli istek
pōst: (<i>Far.</i>) tüylü hayvan derisi	r. 6v/01
p.+ını 19v/13	rağbet-i tamām: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) tam istek
pūş: (<i>Far.</i>) örtü, örtünecek şey	r.+ıla 49v/02
p. 13v/07	rāğīb: (<i>Ar.</i>) istekli, isteyen, rağbet eden
pür: (<i>Far.</i>) dolu	r.+dur 49v/02
<i>pür kııl-</i> “doldurmak”	<i>rāğīb kııl-</i> “istemek”
p.-dı 27v/06	r.-alar 56r/02
pür-cūş: (<i>Far.</i>) coşku dolu	<i>rāğīb ol-</i> “istekli olmak”
p. 13v/07	r.-mak 53r/11
püser: (<i>Far.</i>) erkek çocuk, oğul	rāhat: (<i>Ar.</i>) rahat
p. 27v/01	r. 32v/07, 41r/10
rabbü’l-enām: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) bütün mahlukatların tanrısı	<i>rāhat ol-</i> “rahat olmak”

r.-avuz 49v/07	<i>rast gel-</i> “doğru gelmek”
r.-dukdan 6v/04	r.-mez 55v/07
r.-mak 20r/01	r.-ür 32v/01
rah-ı mu‘āmelāt: (<i>Far.+Ar.</i>) ticaret yolu	<i>rast söyle-</i> “doğru söylemek”
r. 10v/10	r. 34v/06
rahīl: (<i>Ar.</i>) <i>göçme, göç</i>	r.-megdedür 34v/06
<i>rahīl ét-</i> “göçmek”	r.-yem 12v/08
r.-üp 56r/12	ra’ūf: (<i>Ar.</i>) pek esirgeyen, çok merhamet eden
rahm: (<i>Ar.</i>) acıma, esirgeme, koruma	r.+dur 37r/01
<i>rahm ét-</i> “acımak, esirgemek”	rāviyān: (<i>Ar.</i>) rivayet edenler, söyleyenler, hikāye anlatanlar
r.-üp 13r/02	rāviyān-ı aḥbār: (<i>Ar.+Ar.</i>) haberleri
rahmet: (<i>Ar.</i>) acıma, esirgeme, koruma	rivayet edenler
<i>rahmet eyle-</i> “acımak, esirgemek”	r. 19v/08
r.-ye 58r/13	rāviyān-ı hikāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) hikāye anlatanlar
rahşān: (<i>Far.</i>) parlak	r. 14r/04, 24v/09, 29v/05, 35r/11, 39r/06, 50v/10, 55v/11
r. 50v/12	ravza: (<i>Ar.</i>) bahçe
raht u kumaş: (<i>Far.+Ar.</i>) kumaş takımı	ravza-yı ḥuld-ı mu‘aṭṭar u ḥōş: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) güzel kokulu ve hoş sonsuzluk bahçesi
r.+uṅı 11r/04	r. 29v/12
ra’iyyet: (<i>Ar.</i>) bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk	ravza-i muḳaddes: (<i>Ar.+Ar.</i>) kutsal bahçe
r. 16v/06	r. 3v/04
r.+i 10v/02	rāy: (<i>Ar.</i>) rey, fikir, oy
rāsiḥ-i rāy: (<i>Ar.+Ar.</i>) sağlam fikirli	r.+ım 47v/12
<i>rāsiḥ-i rāy ol-</i> “sağlam fikirli olmak”	r.+ından 47v/09
r.-alar 46r/01	
rast: (<i>Far.</i>) doğru	
r.+dur 8v/08	

r.+ını 47v/02	r.-yı 10r/13, 12v/12
rāy-ı bi'ş-şavāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikir	redd: (<i>Ar.</i>) geri çevirme, reddetme
r. 4r/03	<i>redd et-</i> “reddetmek”
rāy-ı rüşen: (<i>Ar.+Far.</i>) açık fikirli	r.-er 42r/11
r. 26v/13	<i>redd eyle-</i> “reddetmek”
rāy-ı şavāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikir	r.-di 43r/11
r.+uğa 6r/11	r.-rdi 38r/01
rāy-ı şavāyīb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikirler	redd-i kelām-ı şah: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) hükümdarın sözünü reddetme
r.+ından 47r/09	r. 11r/01
rāy-ı za'if: (<i>Ar.+Ar.</i>) zayıf, güçsüz fikir	ref: (<i>Ar.</i>) kaldırma
r.+dür 48v/02	r. 27r/08
rāz: (<i>Far.</i>) sır, gizlenen şey	refāhiyet: (<i>Ar.</i>) bolluk, rahatlık, bollukta geçiniş
r. +a 30r/13, 45r/01, 46r/04, 50r/02, 53v/09	r. 56v/08
r.+ı 50r/06, 52v/01, 52v/13	r.+e 37r/05
r.+ını 35v/09, 46r/12, 50v/08	refik: (<i>Ar.</i>) arkadaş, yoldaş
rāz-dārlıg: (<i>Far.+Far.+T</i>) sır tutan	<i>refik ol-</i> “arkadaş olmak”
r.+ı 52v/11	r.-asın 54r/03
rāzī: (<i>Ar.</i>) razı, rıza gösteren	reh-nümā: (<i>Far.+Far.</i>) yol gösteren, kılavuz
<i>rāzī ol-</i> “razı olmak”	<i>reh-nümā ol-</i> “kılavuz olmak”
r.-avuz 22v/12	r.-up 4r/04
r.-dılar 8r/02	rence: (<i>Far.</i>) sıkıntılı, incinmiş; rahatsız, hasta, dertli
r.-up 11r/09	<i>rence kıl-</i> “incitmek”
re'āyā: (<i>Ar.</i>) bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk	r.-up 11r/13
r. 19v/10, 33v/13	renc-i kılinc: (<i>Far.+Ar.</i>) omuz ağrısı
r.+ya 33v/13, 37r/11	r.+dan 39r/03

reng: (*Far.*) renk

r. 50v/12

reng-i hoş: (*Far.+Far.*) güzel renk

r.+ına 50v/13

rengin: (*Far.*) renkli, süslü

r. 25r/02

reng-i şeb: (*Far.+Far.*) gecenin rengi

r. 24r/04

reng-i za'ferānī: (*Far.+Ar.*) safran

rengi

r.+ye 16r/09

reng ü hey'et: (*Far.+Ar.*) renk ve şekil

r.+de 37v/11

resm: (*Ar.*) resim

r. 7v/02

r.+i 20v/02, 30v/05

r.+ine 7r/08

resm-i 'azā: (*Ar.+Ar.*) musibetlere

sabretme

r.+yı 56r/13

resm-i düzdān: (*Ar.+Far.*) hırsızlar

planı

r. 12r/08

resm-i siyāset: (*Ar.+Ar.*) siyaset planı

r.+de 57v/06

r.+i 43r/09

resm-i ticāret: (*Ar.+Ar.*) ticaret planı

r.+ile 34r/02

resm-i zamāne: (*Ar.+Far.*) zamane

resmi

r. 25r/01

reşk: (*Far.*) kıskanma günü; kıskanılmış

reşk et- "kıskanmak"

r.-di 18v/05

r.-üp 41r/12

reşk-i ğayret: (*Far.+Ar.*) gayret

kıskançlığı

r. 43v/11

reşk ü ħased: (*Far.+Ar.*) kıskançlık

r.+den 40v/10

revā: (*Far.*) yakışır, uygun, yerinde

r. 4r/09

revā gör- "reva görmek"

r.-di 42v/11

r. -diler 8v/05

r. -dün 19r/08

r. -mişdür 15r/13

revān: (*Far.*) yürüyen, giden, akan

revān ol- "yürümek"

r.-a 49v/07

r.-dı 9r/05, 49v/10

r.-up 7v/04, 10r/06, 10r/08

revāne: (*Far.*) giden, yürüyen

revāne ol- "yürümek"

r. 11v/10

r.-dı 16r/09	r.-mek 54r/02
r.-up 47r/04	r. -miş 51v/03,
revnaç: (<i>Ar.</i>) <i>parlaklık, güzellik, tazelik, süs</i>	r.-üp 38v/03, 53r/05, 53v/11
<i>revnaç vèr-</i> “süs vermek”	<i>ri ‘āyet eyle-</i> “gözetmek”
r.-di 21v/09	r. 33r/10
r.-mişidüm 12v/11	r.-ye 37v/01
re’y ü tedbîr: (<i>Ar.+Ar.</i>) fikir ve tedbir	ri‘āyet-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam gözetme
r.+ile 57v/06	r.+ıla 29v/08
rıfķ: (<i>Ar.</i>) yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık	ri‘ā yā-yı tarîķ: (<i>Ar.+Ar.</i>) yol gözetme
rıfķ-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam yumuşaklık	r. 53r/06
r.+ıla 57v/11	ric‘at: (<i>Ar.</i>) geri dönme
rıfķ u te’eni: (<i>Ar.+Ar.</i>) yavaş ve düşünerek hareket etme	<i>ric ‘at èt-</i> “geri dönmek”
r.+yile 8v/01	r.-di 36r/07
rıfķ u telaţţuf: (<i>Ar.+Ar.</i>) tatlılık ve güzellik	rihlet: (<i>Ar.</i>) göç, göçme
r. 15v/03	<i>rihlet èt-</i> “göçmek”
rızā: (<i>Ar.</i>) hoşnutluk, memnunluk	r.-di 33v/12
r.+sını 49v/09	r.-üp 30v/06
rızā u teslîm: (<i>Ar.+Ar.</i>) rıza ve teslim olma	<i>rihlet eyle-</i> “göçmek”
r.+ile 40r/11	r. 12r/03
rızķ-ı vāfir: (<i>Ar.+Ar.</i>) bol rızık	rif‘at: (<i>Ar.</i>) yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe
r. 39v/06	r. 58r/04
ri‘āyet: (<i>Ar.</i>) gözetme; sayma; saygı	rif‘at-ı menzilet: (<i>Ar.+Ar.</i>) mertebe yüksekliği
r.+ine 33r/06	r.+ile 43v/09
<i>ri ‘āyet et-</i> “gözetmek”	riķāb: (<i>Ar.</i>) büyük bir kimsenin katı, önü
	r. 18r/09

r.+ına 8r/09	r.-ürsen 56v/12
rivāyet: (<i>Ar.</i>) söylenti, bir haber, söz veya hâdisenin hikâyesi	<i>ruḥsat vèril-</i> “izin verilmek”
<i>rivāyet èt-</i> “anlatmak”	r.-memişdür 46r/05, 46r/08
r.-diler 19v/08	ruḳ‘a: (<i>Ar.</i>) kısa mektup
r.-mişlerdür 4v/03, 14r/04, 24v/09, 29v/05, 35r/11, 39r/07, 43v/02, 50v/11, 55v/12	r. 29r/06
rivāyet-i bedī‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) eşi benzeri olmayan rivaye	<i>ruḳ‘a var-</i> “mektubun yetişmesi”
r. 9r/10	r.-ıcaḳ 29r/06
rū: (<i>Far.</i>) yüz, çehre	<i>ruḳ‘a vèr-</i> “mektup vermek”
r.+da 5r/08	r.-üp 36v/01
rub‘-ı meskūn: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünyanın kara olan dörtte bir kısmı	rumḥ: (<i>Ar.</i>) mızrak
r.+ı 6r/03	r.+ı 28v/12
rūḥ: (<i>Ar.</i>) ruh	rūstāyī: (<i>Far.</i>) köylü
r.+ına 41r/10	r. 39v/03
ruḥ-ı ferruḥ: (<i>Far.+Far.</i>) mübarek yüzlü	r.+ye 39v/03
r.+ından 51v/10	r.+yi 39v/01
ruḥsār: (<i>Far.</i>) yanak; yüz, çeh	rūstāyī ḳaşşab: (<i>Far.+Ar.</i>) köylü kasap
r.+ı 17v/09	r. 39r/12
ruḥsār-ı ergūvānī: (<i>Far.+Far.</i>) erguvan yüzlü	rūşen: (<i>Far.</i>) aydın, parlak, belli
r.+sin 16r/08	r. 5v/03
ruḥsār-ı mehveş: (<i>Far.+Far.</i>) ay yüzlü	rūşen-dil: (<i>Far.+Far.</i>) temiz kalpli
r.+ine 33v/07	r. 19v/09
ruḥsat: (<i>Ar.</i>) izin, müsaade	rovşenāyī çeşm: (<i>Far.+Far.</i>) aydın, parlak göz
<i>ruḥsat vèr-</i> “izin vermek”	r. 18r/01
	rūy: (<i>Far.</i>) yüz, çehre
	r. 35v/04
	rūy-ı mehveş: (<i>Far.+Far.</i>) ay yüzlü
	r.+ünde 17v/11

rüy-1 pür-nur: (*Far.+Far.+Ar.*) çok nur
yüzlü

r.+uyla 5v/03

rüy-1 zemîn: (*Far.+Ar.*) zaman yüzlü

r.+i 29r/01, 40v/08

rüz: (*Far.*) gün

rüz-be-rüz: (*Far.*) günden güne

r. 33v/10, 54v/07

rüz-1 hendek: (*Far.+Ar.*) hendek günü

r.+de 12r/13

rüz-1 mahşer: (*Far.+Ar.*) mahşer günü

r. 3r/08

rüz-1 mükâfât: (*Far.+Ar.*) mükafat
günü

r.+dur 13r/13

rüz-1 pî-rüz: (*Far.+Far.*) uğurlu gün

r.+ı 25v/09

rūzigār: (*Far.*) rüzgar

r. 36r/11

r.+ını 5v/04

rūzgār: (*Far.*) rüzgar

r.+a 32v/11

rūzî: (*Far.*) rızık, azık; nasip

r.+ye 35v/05

rücūliyet: (*Ar.*) erkeklik, mertlik

r.+de 53r/01

r.+den 27r/04

rūsūm: (*Ar.*) vergiler

rūsūm-1 bâıl: (*Ar.+Ar.*) asılsız vergiler

r.+ı 3r/01

rūsūm-1 bendegî: (*Ar.+Far.*) kölelik
vergileri

r. 6r/08

rūsūm-1 bid'ad: (*Ar.+Ar.*) zulüm
vergiler

r.-tan 14r/05

rūsūm-1 hükümet: (*Ar.+Ar.*) **devlet**
vergileri

r.+ı 9v/12

rūsūm-1 'ubūdiyet: (*Ar.+Ar.*) kölelik
vergileri

r.+ini 13v/03

rūsūl: (*Ar.*) peygamberler

r. 3r/07

rūsūvāy: (*Far.*) rezil, itibarsız, haysiyetsiz

rūsūvāy ét- "rezil etmek"

r.-em 23v/11

rūsūvāy ol- "rezil olmak"

r.-dı 24r/13, 41r/04

rütbet ü milk: (*Ar.+Ar.*) mevki ve mülk

r.+ini 49v/01

rütbe-yi risālet: (*Ar.+Ar.*) elçilik derecesi

r.+ile 2v/11

rū'usi'l-işhād: (*Ar.+Ar.*) şahadet başları

r. 23v/11

sa'ādet: (*Ar.*) saadet

s. 33v/10

s.+ile 47r/05

ş.+a 48r/09

şabr et- “sabretmek”

ş.-mek 41r/13

sā'at: (*Ar.*) saat

s. 7r/03, 13r/11, 14v/06, 17v/04,

18r/09, 27r/02, 37v/11, 39r/02, 40v/01, 44r/10,

45r/07, 50r/04, 51v/06, 52r/05, 55r/13, 56r/07,

57r/11

s.+de 52r/13

şabr eyle- “sabretmek”

ş.-di 19r/08

şabr u hilm: (*Ar.+Ar.*) sabır ve sükunet

ş.+ile 21r/02

şabr u qarār: (*Ar.+Ar.*) sabır ve karar

sābiq: (*Ar.*) geçici, geçen, geçmiş

s.+ımuuz 38v/02

şabr u qarār et- “sabırda karalı olmak”

ş.-mezidi 7r/04

sābit: (*Ar.*) sabit, durağan

s. 31r/12, 36v/12, 41v/07, 48r/02,

49r/06, 54v/09

sābit et- “sabit etmek”

ş.-di 51v/08

ş.-e 34v/01

sābit kıl- “sabit etmek

ş.-dı 54v/09

sābit ol- “sabit olmak”

s.-a 48r/02

s.-dı 49r/06

s.-mışdur 31r/12, 41v/07

sābit-ka-dem: (*Ar.+Ar.*) sabit ayak

sābit-ka-dem ol- “sabit ayak olmak”

ş.-alar 46r/01

ş.-dı 50r/06

şabr u sükün: (*Ar.+Ar.*) sabır ve sükunet

ş.+ı 16v/10

şabr u te'enni: (*Ar.+Ar.*) sabırla ve düşünerek hareket etme

şabr u te'enni et- “sabırla ve düşünerek hareket etmek”

s.-mekdür 17r/08

şabūr: (*Ar.*) çok sabırlı

ş. 21v/01

şad: (*Far.*) yüz (sayı)

şad hezār: (*Far.+Far.*) yüz bin (sayı)

ş. 51v/05

şad mezār: (*Far.+Ar.*) yüz mezar

ş. 3v/04

şadaqalar: (*Ar.+T*) sadakalar

şadaqalar et- “sadakalar vermek”

ş.-di 31v/09

şabr: (*Ar.*) sabır, dayanma, katlanma

şadır: (*Ar.*) çıkan

şadır ol- “çıkmaq”

ş.-a 32v/02

ş.-mağ 8v/06

ş.-mişdur 43r/03

ş.-sa 26r/13

şaf: (*Ar.*) dizi, sıra; camide cemaatin sırası

ş. 14v/11

şafâ’: (*Ar.*) saflık, berraklık

şafâ’-yı hâtır: (*Ar.+Ar.*) gönül rahatlığı,
gönül huzuru

ş. 15v/11, 53r/10

şafâ-yı kalb: (*Ar.+Ar.*) gönül rahatlığı,
gönül huzuru

ş. 21v/06, 40v/10

şâfi: (*Ar.*) duru, temiz, katıksız

ş. 17r/02

şâğ: sağ taraf

s. 12r/05, 19v/12, 30v/13, 53v/05

şâğrağ-ı âfağ: (*T+Ar.*) ufuklar kadehi

ş.+a 24r/05

şâğ u şol: sağ ve sol

ş.+a 51v/09

şahâvet: (*Ar.*) cömertlik

s. 32v/01

s.+de 37r/01

s.+i 35r/09

şâhib: (*Ar.*) sahip

ş.+inden 43r/03

ş.+ini 23r/05, 43r/04

şâhib-i cemâl: (*Ar.+Ar.*) güzellik sahibi

ş. 49v/02

şâhib-i devlet: (*Ar.+Ar.*) devlet sahibi

ş. 14r/07

şâhib-i diyânet: (*Ar.+Ar.*) dindar

ş. 17r/03

şâhib-i fırsat: (*Ar.+Ar.*) fırsat sahibi

ş. 14r/02

şâhib-i gencîne: (*Ar.+Far.*) hazine

sahibi

ş. 12v/04

şâhib-i hüner: (*Ar.+Far.*) hüner sahibi

ş. 43v/02

şâhib-i sa’âdet: (*Ar.+Ar.*) saadet sahibi

ş. 24v/10

şâhib-i şer’: (*Ar.+Ar.*) şeriat sahibi

ş. 8v/05, 12v/01

şâhib-i şer’ ‘aleyhi’s-selâm:

(*Ar.+Ar.+Ar.+Ar.*) şeriat sahibine selam olsun

ş.- 27r/06

şâhil: (*Ar.*) sahil, kıyı

s.+de 33v/02, 34v/11

s.+e 28v/05

s.+ine 27v/04, 27v/13

şahn: (*Ar.*) büyük kâse

ş.+1 18v/03

şahn-ı levzîne: (*Ar.+Far.*) badem
helvası tabağı

ş.+yi 18r/13

şahn-ı reng-i serâ: (*Ar.+Far.+Ar.*)
toprak renginde kâse

ş.+ya 29v/13

şahrâ: (*Ar.*) kır, ova, çöl

ş.+da 46v/08

ş.+ya 39v/13

şâ'îqa-yı bād-ı muhâlif: (*Ar.+Far.+Ar.*) ters
esen rüzgar

ş.+yı 27v/07

saqaṭ: (*Ar.*) sakat

saqaṭ ol- "sakat olmak"

s.-up 11r/08

şaḳınmak: sakınmak

ş. 46r/06

sâkin: (*Ar.*) sakin

sâkin ol- "sakin olmak"

s.-dı 8v/02

s.-up 16v/02

s.-uruz 42r/11

sâkinân-ı serâ: (*Ar.+Ar.*) sarayda oturanlar

s. 2v/10

şaḳla-: saklamak

ş. 24r/03

ş.-mağa 27r/05

ş.-ya 40r/09, 50r/02, 58r/07

ş.-yalar 46r/04

ş.-yam 39v/07

ş.-yasın 54r/04

şal-: salmak

ş.-dı 29r/11

ş.-ıverdi 8r/04

ş.-up 26r/04

şalâḥ: (*Ar.*) bir şeyin en iyi hâli. Rahatlık, sulh,
iyileşme, düzelme, iyilik. Dine olan bağlılık

şalâḥ-ı kâr: (*Ar.+Far.*) iyi kâr

ş. 54r/08

şalâḥ u taḳvâ: (*Ar.+Ar.*) dine olan
bağlılık ve takva

ş. 39r/08

şalāvātu'l-lâḥ 'aleyhi: (*Ar.*) ona Allah'ın
selamı olsun

ş. 3r/09

şalb: (*Ar.*) asma, darağacına çekme

şalb ét- "asmak"

ş.-dürdi 36v/13

sâl-hürde: (*Far.*) pek ihtiyar, çok yaşlı

ş. 51r/12

salṭanat: (*Ar.*) saltanat, sultanın egemen olması

salṭanat ét- "egemen olmak"

s.-üp 10r/11

sâmi': (*Ar.*) dinleyen, dinleyici

s.+ini 58r/11

şan-: sanmak

ş.-dı 20r/02, 57r/08

saña: sana

s. 7v/06, 11v/07, 12v/07, 18r/09,
18v/13, 24r/02, 24r/02, 28r/10, 29r/05, 33r/08,
33r/08, 39v/02, 44r/11, 48r/04, 48r/06, 50r/05,
50r/13, 51v/11, 52r/02, 56v/11, 56v/13, 57v/07

şan'at: (Ar.) sanat

ş. 36r/10

ş.+ın 54v/10

şanem peri-peyker: (Ar.+Far.+Far.) peri
yüzlü güzel

ş. 17v/04

şar-: sarmak

s.-up 38v/05

sarây: (Ar.) saray

s.+ına 8r/08, 25r/11, 51v/06

sarây-ı şeh-zâde: (Ar.+Far.)
şehzadenin sarayı

s. 54r/07

sârây-ı hâşş: (Ar.+Ar.) özel saray

s.+ına 45v/13, 56v/07

şarf: (Ar.) harcama

şarf'et- "harcamak"

ş.-düm 36r/01

ş.-üp 39v/07

şarf'eyle- "harcamak"

ş. 19v/03, 25v/01, 35v/12

şat-: satmak

ş.-a 33r/03, 39r/13

ş.-alum 22v/11, 38v/04

ş.-am 22v/10, 54r/09

ş.-aram 57r/04

ş.-asın 40r/04

ş.-dı 23v/02, 30v/06, 30v/07, 54r/11

ş.-ıp 23r/02

ş.-maduğ 24r/12

ş.-mağa 57r/06

ş.-mağ 22v/10, 40r/04

şatun al-: satın almak

ş.-a 35v/13

ş.-dı 7r/10, 54r/11

ş.-ınmış 13v/02

ş.-iverem 52r/02

ş.-mağa 40r/02

ş.-mişam 23r/10

ş.-up 33r/01, 39r/13, 40r/05

şavâb: (Ar.) sevap

ş. 11v/07, 20v/02, 22v/04, 34r/13,
42v/08, 47r/11, 47v/02, 48r/10, 54v/04, 57r/01

şavlet: (Ar.) şiddetli hücum, saldırma

ş.+inden 46v/06

şavma'a: (Ar.) ibadet yeri, tekke, özel tapınak

ş.+sına 17r/04

şavt-ı refî': (Ar.+Ar.) yüksek ses

ş.+ile 24r/08

şavt-ı refî' ile çağır- “yüksek sesle çağırma”

ş.-up 24r/08, 52v/05

sa'y: (Ar.) çalışma, çalışıp çabalama

s. 31r/13

s.+ı 30v/08

s.+ile 51v/03

s.+uğ 39v/01

sa'y-ı cemîl: (Ar.+Ar.) güzel çalışma

sa'y-ı cemîl ét- “güzel çalışma”

s.-üp 17v/12

sa'y-ı belîğ: (Ar.+Ar.) çok çalışma

s. 30v/08

şayd: (Ar.) av; avlama, avlanma

şayd ét- “avlamak”

ş.-üp 29v/11

şayd eyle- “avlamak”

ş.-di 33v/09

şayd olun- “avlanmak”

ş.-ur 47v/01

sāye: (Far.) yardım

s.+ğde 49v/07

s.+sinde 10v/02

sāyil: (Ar.) soran

s. 4v/08

sāyir: (Ar.) diğer, başka, gayri

s. 24v/01, 47v/07, 52r/06

sāyir dil-berler: (Ar.+Far.+T) diğer güzeller

s.+den 52r/03

sāyir hedāyayile: (Ar.+Ar.) diğer hediyeler

s. 47v/05

sebeb: (Ar.) sebep, neden

s. 17v/11, 18v/05, 18v/09, 21r/03, 29r/05, 44r/01, 45r/12, 50r/09, 58r/03

s.+den 22r/10, 32v/11, 50v/07, 50v/9, 52v/12, 55v/10

s.+dür 22v/13

s.+i 24v/04

s.+inden 32v/10, 43v/13, 52v/06

s.+ini 18v/12, 50r/08

s.+iyile 14r/02, 25r/07, 26v/09, 27r/08, 29v/03, 32r/03, 35r/09, 37v/01, 41r/02, 41v/02, 42r/11, 43r/11, 46v/01, 46v/03, 50v/9, 52r/06, 54v/11

sebeb ol- “sebep olmak”

s.-a 29r/05

sebeb-i devām-ı devlet: (Ar.+Ar.+Ar.) devletin devamlılık sebebi

s. 10r/01

sebeb-i te'lif: (Ar.+Ar.) eseri yazma sebebi

s.+ine 3v/07

sebkat: (Ar.) geçme, ilerleme

<i>sebkat ét-</i> “geçmek, ilerlemek”	sehā: (<i>Ar.</i>) anat; beyin zarı
s.-erleridi 7r/10	s. 32r/13
s.-üp 54v/09	s.+yıla 35r/07
secde: (<i>Ar.</i>) secde	sehāb: (<i>Ar.</i>) bulut
<i>secde ét-</i> “secde etmek”	s.+a 37r/02
s.-di 19r/10	sehābān: (<i>Ar.</i>) bulutlar
sefāhatlar: (<i>Ar.+T</i>) akılsızlıklar	s. 5v/01
s.+ı 18v/11	sehel: (<i>Ar.</i>) kolay
sefer: (<i>Ar.</i>) yolculuk; savaşa gitme; savaş	s. 16v/05, 25r/10, 43v/08, 51v/04,
s.+de 13v/04, 51v/12	54v/08, 56r/04
s.+e 50r/09	s.+dür 15r/09
<i>sefer ét-</i> “yolculuk etmek, savaşa gitmek”	seher-gāh: (<i>Ar.+Far.</i>) seher vakti, sabahın erken saati
s.-di 17r/04	s. 42v/06
s.-diñüz 31r/07	sehm-nāk: (<i>Far.</i>) korkunç, korkulu
s.-esin 25v/11	s. 12r/12, 30r/01
<i>sefer kııl-</i> “yolculuk yapmak”	sehv: (<i>Ar.</i>) yanlış, yanılma
s. 11r/05	s.+ile 43r/08, 43r/09
sefer-i deryā: (<i>Ar.+Far.</i>) deniz yolculuğu	sehv ü ğāflet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yanılma ve dikkatsizlik
s. 32v/10	s.+ile 46r/11
sefine: (<i>Ar.</i>) gemi, vapur	seḫḫa-hāne: (<i>Ar.+Far.</i>) kapalı çeşme
s.+ye 27v/06	s.+ye 40r/09
segirt-: seğırtmek, koşmak, koşturmak	sekizinci: sekizinci
s.-üp 8r/09, 18v/03	s. 45v/10
segirtmek: seğırtmek, koşmak, koşturmak	sekr: (<i>Ar.</i>) sarhoşluk
s.+de 7r/10	s.+ile 55r/06
	selāmet: (<i>Ar.</i>) selamet

s.+ile 11r/05, 11v/09, 39v/12	ş.+inden 16v/01
selāḫīn: (<i>Ar.</i>) sultanlar	şemere-yi pür-lezzet: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)
s. 3v/10	çok lezzetli meyve
selāḫīn-i ziver-i vaḫar: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)	ş.+inden 10r/04
ağırbaşlı süslü sultanlar	şemere-yi şecere-yi āli ‘Osman:
s.+ıla 21v/05	(<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) Osmanlı ağacının meyvesi, Osmanlı’nın torunu
semā’: (<i>Ar.</i>) işitme, duyma	ş. 4r/10
s.+ına 52v/07	şemere-yi vişāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kavuşma
semāḫat: (<i>Ar.</i>) cömertlik	meyvesi
s.+da 37r/01	ş.+ından 43v/07
semen-büy: (<i>Far.+Ar.</i>) yasemin kokulu	şemer ü menfa‘at: (<i>Ar.+Ar.</i>) meyve ve
s. 4v/07	çıklar
şemerāt-ı diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık	ş. 16v/11
meyveleri	sem‘-i kabūl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul dinleyişi
ş.+den 37r/13	s.+ıla 41v/13
şemerāt-ı vaḫār: (<i>Ar.+Ar.</i>) ağırbaşlılık	semiz: şişman, etli
meyveleri	s. 39v/08
s. 21v/03	sen: sen
şemere: (<i>Ar.</i>) meyve, yemiş	s. 11v/08, 11v/09, 12v/03, 18r/06,
ş. 52v/10	18v/09, 19r/08, 19r/10, 22v/08, 23v/06, 24r/12,
s.+si 27r/03	33r/08, 36r/05, 40r/04, 41v/06, 41v/07, 42r/11,
ş.+sinden 32r/04, 51r/09	43r/09, 48r/12, 51v/03, 51v/04, 54r/02, 55v/03,
şemere-yi cemāl-ı baḫte:	55v/04, 56v/09, 56v/12, 57r/01
(<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) semiz ve güzel meyve	s.+den 21r/03, 23v/08, 34v/07
şemere-yi cemāl-ı baḫte ol- “semiz ve	s.+i 17v/12, 19r/01, 20r/12, 33r/09,
güzel meyve olmak”	34v/04, 45v/05, 52r/03, 57r/02
ş.-mişdur 44v/06	s.+ünj 5r/02, 6r/10, 6r/11, 6v/12, 8r/11,
şemere-yi lezzīz: (<i>Ar.+Ar.</i>) lezzetli	8v/04, 10v/13, 11r/13, 11v/06, 11v/06, 12r/02,
meyve	14v/08, 15v/02, 15v/04, 18r/04, 18r/08, 19r/09,
	19v/02, 24r/10, 25r/13, 25v/08, 25v/09, 26r/05,

29r/03, 29r/04, 29r/10, 29r/12, 33r/10, 35r/02,
36v/02, 41v/08, 42r/01, 42r/07, 42r/07, 44r/12,
45v/04, 45v/06, 45v/06, 48r/05, 49r/09, 49v/01,
49v/02, 49v/07, 49v/07, 51v/01, 51v/05, 51v/10,
51v/11, 52r/01, 52r/02, 52r/03, 55r/07, 55r/08,
55r/11, 56v/09, 57r/05, 57r/07, 57r/12

s.+ünjile 19r/13, 54r/02

şena: (Ar.) övme

şena ét- “övmek”

s.-üp 5r/01

şenā u maḥmidet: (Ar.+Ar.) övme,
methetme

şenā u maḥmidet ét- “övmek,
methetmek”

s.-üp 28v/04

şepīde-yi zerde-yi şac-ı āfītāb:

(Far.+Far.+Far.+Far.) sabahın yuvarlak sarı
güneşi

s.+ı 24r/05

şerā: (Ar.) toprak

s.+ya 2v/03

şer-ā-ser: (Far.) baştan başa

s. 49v/08

şer-güzeşt: (Far.) serüven, macera

s.+inden 29r/11

şerḥadd: (Far.) sınır

şerḥadd-i helāk: (Far.+Ar.) helak olma
sınırı

s.+a 53v/01

şerḥadd-i rücūliyyet: (Far.+Ar.)

erkeklik sınırı

s.+e 29v/07

şerḥadd-i rücūliyyet yetiş- “erkekliğe
ermek”

s.-üp 29v/07

şerheng-i şāḥib-i siyāset: (Far.+Ar.+Ar.)

siyaset sahibi çavuş

s. 23r/13

şerīr: (Ar.) taht

şerīr-i ‘adl ü inşāf: (Ar.+Ar.+Ar.)
adalet ve insaf tahtı

s.+da 10r/08

şerīr-i saltanat: (Ar.+Ar.) saltanat tahtı

s. 10r/03

s.+a 17r/02

s.+da 32r/08

şer-i taḥt: (Ar.) tahtın tepesi

s.+dan 13r/07

şermāye: (Far.) sermaye

s. 35v/10, 39v/07

s.+sidür 52v/06

şermāye edin- “sermaye edinmek”

s.-mek 35v/10, 39v/07

şermest: (Far.) sarhoş

şermest bul- “sarhoş bulmak”

s.-asın 42r/10

şerver: (Far.) baş, başkan, reis

s.+i 22v/03	setr: (<i>Ar.</i>) örtme, kapama, gizleme
<i>server ol-</i> “başkan olmak”	s.+e 47r/08
s.-up 35r/07	<i>setr eyle-</i> “örtmek, kapatmak”
	s.-r 19r/03
<u>server-i mevcūdāt:</u> (<i>Ar.</i>)	s.+da 3v/11
(Peygamberlerin başı, kainatın en büyüğü) Hz.	s.+sında 51r/11
Muhammed	
s. 3v/05	seyāhat: (<i>Ar.</i>) seyahat, yolculuk
serv-reftār: (<i>Far.+Far.</i>) selvi yürüyüşlü	<i>seyāhat ét-</i> “seyahat etmek”
s. 4v/07	s.-eridi 35v/03
sev-: sevmek	<i>seyāhet eyle-</i> “seyahat etmek”
s.-er 18r/05, 20r/13	s.-di 11r/10
sevāb: (<i>Ar.</i>) sevap	seyl-ābı revān: (<i>Far.+Far.</i>) sel gibi akan gözyaşı
<u>sevāb-ı cemīl:</u> (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel sevap	<i>seyl-ābı revān ét-</i> “sel gibi gözyaşı akıtmak”
s. 16r/02	s.-üp 34r/07
<u>sevab-ı cemil-i uhrevī:</u> (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)	seyl-āb-veş: (<i>Far.</i>) sel gibi akan gözyaşı
ahiret için güzel sevap	<i>seyl-āb-veş akıt-</i> “sel gibi gözyaşı akıtmak”
s.+dür 4r/04	s.-up 25r/05
<u>sevāb-ı cezīl-i āhırevī:</u> (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)	seyr-ü temaşa: (<i>Ar.+Far.</i>) gezip bakma
ahiret için bol sevap	<i>seyr-ü temaşa ét-</i> “gezip bakma”
s. 39v/02	s.-üp 6v/05
sevād: (<i>Ar.</i>) karalık, siyahlık, karartı	seyyāhān-ı diyār-ı esrār: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) sırlar dünyasını gezenler
s. 46v/13	s. 4v/02
<i>sevād bağışla-</i> “kötülüğü bağışlamak”	seyyid-i rüsül: (<i>Ar.+Ar.</i>) peygamberlerin efendisi
s.-r 46v/13	
sevāhil: (<i>Ar.</i>) sahiller, kıyıları	
s.+de 34r/01	
sevdā: (<i>Far.</i>) aşk, sevgi	

s. 3v/06	s.+in 17r/11
sezāvār-ı şohbet-i mülük: (<i>Far.+Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar sohbetine layık	şın-: mağlup olmak ş.-dılar 28v/13
s. 53r/09	şına-: sınamak s.-mağa 15r/13
şıçra-: sıçramak s.-yup 8r/05	şınıf: (<i>Ar.</i>) sınıf ş. 6v/05
şidk: (<i>Ar.</i>) doğruluk, gerçeklik ş.+ına 34v/13, 44v/08	şırr: (<i>Ar.</i>) sır s. 45r/13, 46v/01, 49r/10
ş+ı 50v/9	s.+a 33r/12, 51v/05, 52r/10, 52v/11
şidk-ı ahlāk: (<i>Ar.+Ar.</i>) temiz ahlak ş.+ına 46r/02	s.+dan 18r/02, 47r/07
şidk-ı diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık doğruluğu	s.+dur 49v/12
ş. 11v/01	s.+ı 20v/10, 25r/04, 46r/05, 46r/08, 50r/06, 50v/06, 52v/13, 57v/06
şidk u şafā: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru ve temiz şidk u şafā ol- “doğru ve temiz olmak”	s.+ın 46v/01, 52v/11
ş.-maz 8v/09	s.+ından 23r/06, 23r/07, 47r/10, 48v/12, 57r/09
şıfat: (<i>Ar.</i>) sıfat, vasıf ş. 16r/13	s.+ını 46r/11
ş.+a 32v/02	s.+uñ 46r/05
ş.+ıla 37r/07	şırr-ı mübhem: (<i>Ar.+Ar.</i>) gizli sır s.+üñ 23r/11
ş.+la 58r/10	şırr-ı rişte-yi şırr: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) sır zinciri
şıfat-ı fazāyil: (<i>Ar.+Ar.</i>) faziletler sıfatı ş.+ini 43v/06	s.+ı 50r/13
şıfat-ı pesendide: (<i>Ar.+Far.</i>) beğenilmiş sıfat	şibā’ tabi’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) yırtıcı huylu s.+dur 22r/02
ş.+dür 37v/02	şıhr-i Sāmīrī: Samiri’nin sihri s. 41r/07
şıfat-ı şalābet: (<i>Ar.+Ar.</i>) metanet sıfatı	

sil-: silmek

s.-mege 20v/13

s.-üp 21r/06

silāh: (*Ar.*) silah

silāh bağlan- “silah almak”

s.-up 28v/11

silāhşörlük: (*Ar.+Far.+T*) savaşçılık

s. 27r/13

silsile-yi heves: (*Ar.+Ar.*) heves zinciri

s.+ile 52r/04

simā'-i şeref: (*Ar.+Ar.*) şeref yüzü

s. 55v/13

sīm: (*Far.*) gümüş

sīm-endām duhter: (*Far.+Far.+Far.*)

gümüş vücutlu kız

s.+i 41r/06

sīm rengi: (*Far.+Far.*) gümüş rengi

s.+ni 20v/01

simsārılık: (*Ar.+T*) tellalcılık, komisyonculuk

s.+ 23r/01

sīm ü zer: (*Far.+Far.*) gümüş ve altın

s. 32r/06

s.+den 9r/02

sinān: (*Ar.*) süngü

s. 28v/13

s.+ıyla 17v/01

sinān-ı āhen-güzār: (*Ar.+Far.+Far.*)

zincir geçiren süngü

s. 30r/02

sīne: (*Far.*) göğüs, yürek

s.+müj 30r/09

s.+ıjde 18r/03

s.+sini 46r/10

sipāh: (*Far.*) asker, ordu

sipāh-ı mağrib leşkəri:

(*Far.+Ar.+Far.*) batı ordusunun askeri

s. 32r/10

sipāh-i 'adu: (*Far.+Ar.*) düşman ordusu

s. 17v/01

sipāh-i beyāz: (*Far.+Ar.*) beyaz ordu

s.+dan 37r/09

sipāhılık: (*Far.+T*) süvarilik

s.+dan 27v/01

siper: (*Far.*) siper

s. 13r/02

sīret: (*Ar.*) bir kimsenin içi, hâli, tavrı, gidişi, ahlakı

s.+de 17r/01, 22r/02, 35v/04

s.+inden 46r/03

sitāre-yi felek-i hidāyet: (*Far.+Ar.+Ar.*)

hidayet devrinin yıldızı

s. 3r/08

şīt-i şalābet: (*Ar.*) metanet şöhreti

ş.+i 31r/02

siyāh: (*Far.*) siyah, kara

s. 24v/12

siyāḳ: (*Ar.*) sözün gelişi, ifade şekli

s. 14r/01, 29v/02, 55v/09

siyāset: (*Ar.*) siyaset, memleket idaresi

s. 19v/07, 22r/06, 24v/08

s.+den 22r/01, 24v/03

s.+e 50v/05

s.+i 16v/10, 22r/04, 22r/07, 24v/04

s.+imden 58r/01

s.+inde 16v/05

s.+üñ 45r/12

siyāset eyle- “siyaset etmek”

s.-di 19v/07, 24v/08

siyāset-i mülük emni: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

hükümdarlar siyasetinin emniyeti

s. 22r/05

siyāset-i tamām: (*Ar.+Ar.*) tam siyaset

s.+ıla 24v/03

siyāset u ‘uḳūbet: (*Ar.+Ar.*) ceza ve eziyet etme

s.+de 16v/05

siz: siz

s. 22v/11

s.+e 35r/02

s.+i 8r/01

s.+lerden 43r/03, 56v/01

s.+lere 7v/13

s.+ün 22v/11, 56r/13

şoḥbet: (*Ar.*) görüşüp konuşma; arkadaşlık

şoḥbet-i kefşir-i le’im: alçak Kefşir’in arkadaşlığı

ş. 55v/04

şoḥbet-i tamām: (*Ar.+Ar.*) tam sohbet

ş.+ıla 45r/09

şoḳ-: sokmak

ş.-am 39v/11

ş.-dı 31v/07, 43r/01

şol: sol taraf

ş. 19v/12

ş.+dan 12r/05, 30v/13

şoḡra: sonra

ş. 3r/05, 3v/07, 5r/02, 6r/08, 6v/04, 9r/09, 9r/10, 9v/12, 10v/08, 12v/06, 13v/02, 13v/13, 16v/11, 20v/04, 22v/01, 24v/04, 24v/07, 27r/09, 27r/13, 27v/01, 29r/13, 29v/04, 30r/07, 31r/03, 31v/09, 34v/08, 36r/07, 39r/11, 40r/03, 40r/08, 45v/13, 46v/07, 52v/11, 53r/06, 54v/01, 54v/02, 54v/07, 57v/06

şor-: sormak

ş.-dı 10r/01, 10r/09, 12v/06, 14r/02, 16r/11, 16v/13, 18v/09, 21r/03, 21v/12, 22r/11, 24v/01, 32r/12, 32v/08, 37v/05, 40r/10, 40v/10, 41r/04, 44r/06, 45r/04, 45r/08, 45v/13, 46v/01, 47r/07, 50r/08, 50r/12, 52r/11, 53v/01, 55r/11, 55v/10, 57v/07, 57v/09

ş.-dılar 23r/05

ş.-up 29r/10	s.+ini 41v/13
şoriş-: birbirinin halini hatrını sormak	s.+ü 8r/13
ş.-duklarından 40r/03	s.+üj 12v/09, 44r/12
şovi-: soğumak	şu: su
s.-yup 41v/03	ş. 33r/02, 39r/10, 39r/12, 39v/01, 39v/03
söyle-: söylemek	ş.+suz 39r/11
s. 12v/09, 49r/12, 51r/02	ş.+ya 33r/10
s.-di 6r/09, 8v/02, 8v/10, 13r/04, 53v/09	<i>şu getir-</i> “su getirmek”
s.-medüj 45v/02	ş.-iversenj 39v/01
s.-mege 8r/10, 8v/01, 46r/08	ş.-mege 39v/03
s.-mek 46v/01	su’âl: (Ar.) soru
s.-mesem 12v/08	<i>su’âl ét-</i> “sormak”
s.-rleridi 7r/06	s.-di 27r/03
s.-rsin 50r/11	su’âl-i müşkil: (Ar.+Ar.) zor soru
s.-ye 46r/12	s.+e 23r/06
s.-yecek 46r/11	şubh-ı şādık-ı ‘âlem: (Ar.+Ar.+Ar.) dünyanın sada katli sabahı
s.-yeler 9r/11	ş. 24v/11
s.-yesin 58r/01	sūd: (Far.) fayda, kâr, kazanç
s.-yüp 6v/06, 46r/11, 57v/11	sūd-ı bî-endāze: (Far.+Far.+Far.) hesapsız kazanç
söz: söz	s. 27v/05
s. 18v/12, 28r/10, 46r/13, 52v/07	sūd-ı kāmil: (Far.+Ar.) tam kazanç
s.+den 18v/11, 42r/02, 48v/06, 52r/07	s. 23r/03
s.+dür 46r/11, 50r/10	sūd-mend: (Far.) kazançlı, faydalı, kârlı
s.+e 10v/11, 41v/04, 53v/09, 57v/08	s. 16r/13
s.+i 45r/06, 57v/09	sūhte: (Far.) yanmış, tutuşmuş, yanık
s.+ine 8v/07	

s. 46r/13	ş.+sı 24v/11
sultân ‘alem-şâh bin Sultân Bâyezîd Han: dünya sultanı Şah Sultan Beyazıt’ın oğlu	ş.+yile 54v/04
s.+dur 4r/10	şüret-i zîbâ ü maḥbûb: (Ar.+Far.+Ar.) güzel ve sevimli görünüşlü
şüret: (Ar.) biçim, görünüş, kılık	ş. 17v/03
ş. 36r/12, 40r/10	şüret-i zînet: (Ar.+Ar.) süs şekli
ş.+de 17r/01, 22r/02, 35v/04	ş.+ininde 21r/05
ş.+i 45v/03, 46v/12	şüret ü cüst: (Ar.+Far.) arama şekli
ş.+inde 30v/07	ş.+de 41v/11
ş.+inden 20r/13	şusuzlîḡ: susuzluk
ş.+ini 55r/07	ş. 45r/03, 54r/10
şüret göster- “görünmek, ortaya çıkma”	ş.+dan 45r/07
ş.-e 36r/12	şüvar-ı ‘acîb: (Far.+Ar.) garip suretler
şüret-i ḡased: (Ar.+Ar.) kıskançlık şekli	ş.+ile 51v/13
ş.+den 40v/13	süz: (Far.) yanma, tutuşma; ateş, sıcaklık
şüret-i ḡüb-ı dil-keş: (Ar.+Far.+Far.) gönül çelen güzel yüz	süz-ı derun: (Far.+T) aşk ateşi, acı
ş.+ine 46v/12	s.+ıma 48r/08
şüret-i ‘ırs: (Ar.+Ar.) eş şekli	süz-ı sine ü derd: (Far.+Far.+Far.) kalp acısı ve derdi
ş.+ını 25r/05	s.+ile 54r/12
şüret-i laḡîf: (Ar.+Ar.) güzel şekil	sü‘at-ı ḡâl: (Ar.+Ar.) mutlu durum
ş. 51v/10	s.+ile 37r/04
şüret-i vâḡî‘a: (Ar.+Ar.) öldüresiye vuruş şekli	sübḡaneḡü ve ta‘âlâ: (Ar.+Ar.) kutsal ve yüce
ş.+yı 47r/08	s. 58r/09
şüret-i zîbâ: (Ar.+Far.) güzel görünüşlü	süfle-yi ḡaddar: (Ar.+Ar.) sefil ve gaddar
	s.+a 55r/02
	sükker-i ferah: (Ar.+Ar.) ferahlık şekeri

s. 13r/08	s.-up 47v/11
sükün: (<i>Ar.</i>) sükunet	sürür-ı hâtr: (<i>Ar.+Ar.</i>) gönül sevinci
s. 8v/11	s. 10v/08
sükün-ı dil: (<i>Ar.+Far.</i>) gönül sükuneti	sürür u behcet: (<i>Ar.+Ar.</i>) sevinç ve
s. 18r/09, 25v/12	güzellik
<i>sükün-ı dil ol-</i> “gönlü sakin olmak”	s. 14v/13
s.-a 49v/04	sürür u neşât: (<i>Ar.+Ar.</i>) sevinç ve şen
sünen: (<i>Ar.</i>) sünnetler	s.+ıla 38r/05
s.+i 40r/07	süvâr: (<i>Far.</i>) ata binmiş, binici
sünnet: (<i>Ar.</i>) sünnet	<i>süvâr kıl-</i> “binici yapmak”
sünnet-i müteḳaddimân: (<i>Ar.+Ar.</i>)	s.-dı 8r/04
eskiler sünneti	<i>süvâr ol-</i> “binici olmak”
s. 4r/05	s.-a 18r/09
sünnet-i saḫâvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cömertlik	s.-dı 27v/06
sünneti	s.-mişidi 33v/06
s. 32v/05	s.-up 7v/11, 9r/05, 9r/06, 19v/11,
sür-: sürmek	28v/12
s.-di 14v/11, 20v/08, 21r/05, 27v/07	şâbi‘ü’ş-şafaḳa: (<i>Ar.+Ar.</i>) şefkate doymuş
s.-üp 19v/12	ş. 14r/06
sür‘at: (<i>Ar.</i>) çabukluk, hız	şād: (<i>Far.</i>) sevinçli
s.+ile 42v/05	ş.+am 21r/10
süre: süre	<i>şād ol-</i> “sevinçli olmak”
s.+sin 19v/01	ş.-dı 52r/08
sürḫ: (<i>Far.</i>) kırmızı, kızıl	ş.-up 31v/13
s. 20r/05	şādân: (<i>Far.</i>) sevinçli, keyifli
sürür: (<i>Ar.</i>) sevinç	ş. 18r/13
<i>sürür kıl-</i> “sevindirmek”	şādî: (<i>Ar.+Far.</i>) memnuluk, gönül ferahlığı

ş.+den 31v/08	Ş.+e 54v/05, 54v/06
şāh: (<i>Far.</i>) padişah	şāh-ı ġāzi: (<i>Far.+Far.</i>) gazi padişah
ş. 5r/05, 5r/09, 14v/07, 24v/01, 24v/02, 30r/10, 32r/05, 32r/07, 36v/01, 37r/10, 44r/10, 44v/06, 47r/11, 47v/01, 53v/12, 55v/05, 57v/01, 57v/01, 57v/13, 58r/04	ş. 16v/12
ş.+a 54r/04	şāh-ı maḥbūs: (<i>Far.+Ar.</i>) hapis padişah
ş.+ı 15r/06, 15v/04	ş. 15v/02, 15v/07
ş.+lar 32v/02	şāh-ı zālīm: (<i>Far.+Ar.</i>) zalim padişah
ş.+laruḡ 22r/04	ş.+i 11r/07
ş.+uḡ 5r/04, 5r/05, 6r/06, 9r/07, 15r/09, 19r/10, 38v/06, 43v/11, 47v/01, 51r/07, 54v/07, 54v/09, 55v/02, 57v/04	şāhid: (<i>Ar.</i>) şahit
şāhān-ı cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya padişahları	ş. 35r/01
ş. 49r/09	ş.+dür 26v/02
şāh-ı ‘ādil: (<i>Far.+Ar.</i>) adaletli padişah	ş.+i 10r/07
ş. 14r/01, 14r/09, 14v/01, 14v/09, 14v/12	şāhid-i ‘ādil: (<i>Ar.+Ar.</i>) adaletli şahit
şāh-ı cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya padişahı	ş. 34v/13
ş. 4r/13	şāḡ: (<i>Ar.</i>) kişi, kimse; şahıs
Şāh-ı Çin: Çin Padişahı	ş. 41v/12
Ş. 46v/05	şah-şāh-ı ‘ālem: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya gayretlisi
şāh-ı encüm ‘ālem: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) dünya yıldızı padişah	ş. 4r/08
ş.+den 32r/10	şak: (<i>Ar.</i>) yarma, yarıлма, çatlama; yırtma, paralama; kırma
şāh-ı esir: (<i>Ar.+Far.</i>) esir padişah	şak-ét- “yarmak”
ş.+i 15r/01	ş.-eridi 28r/12
Şāh-ı Fāris: (<i>Far.+Far.</i>) İran Padişahı	şarāb-dār: (<i>Ar.+Far.</i>) kilercibaşı
	ş. 44v/13, 45r/01, 45r/04, 45r/06, 50r/09, 50r/12, 50r/13
	ş.+a 45r/03, 45r/04
	ş.+ına 45r/10
	ş.+uḡ 50r/13

şarābdār-ı melik: (*Far.+Ar.*) padişahın
kilercibaşı

ş.+üñ 50r/03

şarāyıt: (*Ar.*) şartlar

şarā'ıt-ı hüsn-i edeb: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
güzel terbiye şartları

ş. 6r/07

şarāyıt-ı menāsik: (*Ar.+Ar.*) ibadet
yerlerinin şartları

ş.+i 35r/12

şarāyıt-ı hıdmet: (*Ar.+Ar.*) hizmet
şartları

ş.+i 13v/04, 54r/06

şarāyıt-ı techiz: (*Ar.+Ar.*) donatma
şartları

ş. 56r/12

şark: (*Ar.*) doğu

ş.+a 32r/10

şart: (*Ar.*) şart, koşul

ş.+dur 40r/13

ş.+ı 22r/08

ş.+ile 55r/08

şart-ı hıdmet: (*Ar.+Ar.*) hizmet şartı

ş.+i 20v/03

şart-ı şikat-i diyānet: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
diyānetin güven şartı

ş.+i 37v/02

şavk: (*Ar.*) şevk, istek, heves

ş.+ı 18r/08

şavk-ı tamām: (*Ar.+Ar.*) tam heves

ş.+ıla 48v/12

şāyed: (*Far.*) eğer; ola ki, olabilir ki, olur ki

ş. 21r/08, 28v/08, 36v/02

şāyi: (*Ar.*) duyulmuş, herkesçe bilinmiş

ş. 10r/04

şāyi 'ol- "herkesçe bilinmek"

ş.-ur 10v/11

şeb: (*Far.*) gece

şeb-çerāğ: (*Far.+Far.*) gece ışığı

ş.+ı 30r/09

şeb-hün: (*Far.*) gece baskını

şeb-hün et- "gece baskını yapmak"

ş.-üp 27v/07

şeb-i 'āşık: (*Far.+Ar.*) aşık gecesi

ş. 24v/12

şeb ü rüz: (*Far.+Far.*) gece gündüz

ş. 5r/10, 7r/02, 15r/05, 47r/06, 48r/05,
51r/11, 53v/10

şecā'at: (*Ar.*) yiğitlik, yüreklilik

ş. 27r/04, 27r/05, 29v/03

ş.+ı 27r/08

ş.+üñ 27r/03, 27r/03, 32r/02

şecā'at-i bereket: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik
bereketi

ş.+iyile 32r/01

şedāyid-i vaqāyi: (*Ar.+Ar.*) olayların şiddeti

- ş. 51r/12
- şedâid ü vekâyi':** (*Ar.+Ar.*) olayların şiddeti
- ş.+den 54r/04
- şeffâf:** (*Ar.*) şeffaf, saydam
- ş. 50v/12
- şefî':** (*Ar.*) şefaata eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden
- ş. 3r/07, 12r/12
- şefî' ol-* "şefaata etmek"
- ş.-di 13r/11
- şefkât:** (*Ar.*) şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevmek
- ş. 44v/02
- ş.+inden 56v/11
- şefkât et-* "şefkat etmek"
- ş.-di 14r/02
- şefkât-i übüvvet: (*Ar.+Ar.*) babalık
- şefkati
- ş.+i 36r/01
- şehâb-ı dîv-suz:** (*Ar.+Far.*) dev kıvılcım
- ş. 30v/12
- şehir:** (*Far.*) şehir
- ş.+de 7v/02, 10v/06, 24v/02, 30r/08, 36v/08, 37v/10, 39r/13, 39v/10, 54r/09
- ş.+den 7r/11, 39v/13, 58r/05
- ş.+e 11v/08
- ş.+i 15v/08
- ş.+lerde 11r/10
- ş.+lere 54r/11
- şehir-be-şehir: (*Far.+Far.+Far.*) şehir şehir
- ş. 34r/02, 35v/02, 35v/03
- şehir: (bkz.) şehir
- ş.+e 4v/11, 7r/13, 7v/01, 7v/07, 9r/06, 36r/12, 39r/12, 40r/01
- ş.+i 6v/04, 25r/01, 31v/08
- şehir-i mu'azzam: (*Far.+Ar.*) muazzam şehir
- ş. 34r/12
- ş.+uñ 21r/13
- şehir-i pâyitaht: (*Far.+Far.*) başkent
- ş. 53r/04
- şehriyâr-ı fermân:** (*Far.+Far.*) ferman, emir hükümdarı
- ş. 4r/09
- şehvet tarîki:** (*Ar.+Ar.*) şehvet yolu
- ş.+yile 21r/04
- şeh-zâde:** (*Far.*) hükümdar oğlu, prens
- ş. 4r/05, 10r/11, 11v/02, 11v/05, 11v/10, 12r/01, 12r/03, 12v/07, 12v/10, 13r/03, 13r/07, 13r/11, 13v/09, 14r/07, 29v/03, 29v/10, 30v/11, 31v/02, 31v/04, 31v/06, 31v/08, 31v/13, 47r/01, 47r/03, 47r/08, 48r/01, 54r/05, 54r/08, 54r/13, 55r/12
- ş.+den 12v/06
- ş.+ler 11r/06
- ş.+nüñ 11r/03, 12r/10, 13r/04, 13v/01, 13v/03, 30r/02, 31r/02, 31v/06

ş.+ye 11r/12, 11v/01, 31r/05, 31v/02,
46v/09, 55r/02, 55v/07

ş.+yi 12r/06, 12v/05, 30v/06, 31v/09,
55r/09

şeh-zāde-yi ‘ādil: (*Ar.+Far.*) adaletli
şehzade

ş. 11r/02, 11r/07

şeh-zāde-yi āfāk: (*Far.+Ar.*) ufuklar
şehzadesi

ş.+ı 54r/11

şeh-zāde-yi cihān-gir: (*Far.+Far.*)
dünyayı yöneten şehzade

ş.+üñ 4r/12

şehzāde-yi mertebe: (*Far.+Ar.*)
mertebeli şehzade

ş.+yi 30v/10

şeh-zāde-yi mübarek: (*Far.+Ar.*)
mübarek şehzade

ş. 4r/09

şeh-zāde-yi şāhib-i sa‘ādet:
(*Far.+Ar.+Ar.*) saadet sahibi şehzade

ş. 4r/08

ş.+üñ 4r/05

şehzāde-yi zarīf: (*Far.+Ar.*) zarif
şehzade

ş.+dür 48v/02

şemāyil: (*Ar.*) huylar, ahlaklar

şemāyil-i mergūb: (*Ar.+Ar.*)
beğenilmiş huylar

ş.+ına 25v/08

ş.+una 11v/06

şemāyil-i meymūn: (*Ar.+Ar.*) uğurlu,
kutlu huylar

ş.+ınuñ 41r/10

şemme: (*Ar.*) pek az şey

ş. 41r/07

şer‘: (*Ar.*) şeriat

ş.+ile 33v/09, 57v/08

şer‘an: (*Ar.*) şeriate göre

ş. 22v/11

şerbet: (*Ar.*) şerbet, içilecek tatlı şey

ş. 45r/05, 45r/10

ş.+e 45v/06

ş.+i 45r/01, 45r/04, 45r/05, 45r/10

ş.+iyile 44v/13

şerbet-i mesmūm: (*Ar.+Ar.*) zehirli
şerbet

ş. 52v/12

şerbet-i telh: (*Ar.+Far.*) acı şerbet

ş. 33r/05

şeref: (*Ar.*) şeref, onur

ş.+iyile 4r/06

şeref bul- “onur bulmak”

ş.-a 4r/07

şeref-i emānet: (*Ar.+Ar.*) emanet onuru

ş.+den 37r/13

şeref-i h^vāce: (*Ar.+Far.*) hocanın şerefi

ş. 35v/08	ş.+dür 16r/12
şeref-i huzūr: (<i>Ar.+Ar.</i>) huzur şerefi	şerîk: (<i>Ar.</i>) ortak
ş.+ıyla 32r/12	ş. 52r/12
ş.+umuzla 45v/01	<i>şerîk ol-</i> “ortak olmak”
şeref-i ‘ilm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilim onuru	ş.-mişleridi 24v/01
ş.+ile 53r/09	şerm-sâr: (<i>Far.</i>) utangaç
şeref-i istimâ‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) dinleme şerefi	<i>şerm-sâr ol-</i> “utangaç olmak”
ş. 49r/11	ş.-dı 14v/04
şeref-i kabûl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul şerefi	şerr: (<i>Ar.</i>) fena, fenalık eden adam, kötü adam
ş.+den 54v/07	ş.+ini 12v/12, 28r/09
şeref-i kurbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yakınlık şerefi	şerr-i harekât: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü hareketler
ş.+iyile 48v/03	ş.+ından 29r/01
şeref-i mu‘âla‘a: (<i>Ar.+Ar.</i>) okuma şerefi	şiddet: (<i>Ar.</i>) şiddet, sertlik
ş.+sına 4r/13	ş.+inden 35v/01
şeref-i nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis şerefi	şiddet-i ‘azâb-ı elîm-i düzağ: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) Cehennem’in acı veren, şiddetli azabı
ş.+i 35v/09	ş.+i 3r/04
şerh: (<i>Ar.</i>) açıklama, açıklama	şiddet-i hışm: (<i>Ar.+Ar.</i>) şiddetli öfke
<i>şerh êt-</i> “açıklamak”	ş.+ıla 42v/13
ş.-em 50r/13	şiddet-i meskenet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yoksulluk şiddeti
<i>şerh eyle-</i> “açıklamak”	ş.+e 36r/09
ş.-di 13r/10, 51v/01	şiddet-i miñnet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dert şiddeti
şerîf: (<i>Ar.</i>) şerefli, mübarek, kutsal	ş.+inden 20r/10
ş.+den 10r/04	şiddet-i ‘unf-ı tamâm: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) tam kabalık şiddeti
şerîf-i haşlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) onurlu ahlak	ş.+ıla 24r/13
ş.+dür 27r/04	
şerîf-ter: (<i>Ar.+Far.</i>) çok şerefli	

şifte-ḥāl: (<i>Far.+Ar.</i>) hali düşkün	ş.-dı 26r/02
<i>şifte-ḥāl ol-</i> “hali düşkün olmak”	ş.-urlar 16v/06
ş.-dı 26r/02	şikeste ḥātır: (<i>Far.+Ar.</i>) kalbi kırık
şikār: (<i>Far.</i>) av; avlama	<i>şikeste ḥātır ol-</i> “kalbi kırılmak”
ş. 7v/11, 33v/06	ş.-dı 35v/02
ş.+dan 8r/07	ş.-up 36r/03
şikār-gāh: (<i>Far.+Far.</i>) avlak, av yeri, avı çok olan yer	şimden gērü: şu andan itibaren, artık, bundan sonra
ş. 29v/11	ş. 19r/11,
şikār-gāh-ı bişe-yistān: (<i>Far.+Far.+Far.+Far.</i>) avı çok olan orman	şimden şoḡra: bundan sonra
ş. 29v/11	ş. 27v/01, 54v/02
şikāyet: (<i>Ar.</i>) şikayet, sızlanma	şimdi: şimdi
ş. 20r/09	ş. 13r/06, 15r/11, 18v/09, 19r/13, 23v/11, 34v/11, 45r/05
şikāyet-i ḥāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) durum şikayeti	ş.+ki 25v/10, 37r/02, 48r/05, 49r/09
ş.+i 51v/01	şimdiki ḥāl: (<i>T+Ar.</i>) şimdiki durum
şikem: (<i>Far.</i>) karın	ş.+de 41v/07
ş.+ini 39v/13	şīr: (<i>Far.</i>) aslan
şikenc-i renc: (<i>Far.+Far.</i>) hile ve sıkıntı	ş. 30r/01, 31r/12, 31v/06
ş.+e 10r/13	ş.+den 30r/08
şikest: (<i>Far.</i>) kırılmış, kırık; kırma, kırılma	ş.+e 31v/04
<i>şikest èt-</i> “kırmak”	ş.+i 30r/04
ş. 24r/04	ş.+üñ 30r/09, 31r/13, 31v/08
şikeste: (<i>Far.</i>) kırık, kırılmış	şīr-dil: (<i>Far.+Far.</i>) cesaretli, cesur
şikeste-dil: (<i>Far.+Far.</i>) kalbi kırık	ş. 27r/12, 28v/11, 30r/05
ş. 11r/09	<i>şīr-dil ḳop-</i> “cesaretle ortaya çıkmak”
<i>şikeste-dil ol-</i> “kalbi kırılmak”	ş.-dı 30v/09

şîr-i cān nigār: (*Far.+Far.+Far.*) yiğit,
cesur ve güzel yüzlü sevgili

ş. 31r/11

şîrîn-güftār: (*Far.+Far.*) tatlı sözlü

ş. 4v/07

şol: şu

ş. 8r/04, 8v/10, 8v/12

şöyle: şöyle

ş. 4v/03, 5v/06, 6r/03, 6v/06, 7r/03,
7r/04, 7v/03, 7v/09, 10r/10, 13v/08, 14r/04,
17r/01, 17r/12, 19v/08, 20r/07, 22r/06, 22r/13,
22v/06, 24v/09, 27r/05, 27r/10, 29v/05, 29v/12,
31r/09, 32v/09, 35r/11, 37v/06, 37v/13, 39r/07,
40r/12, 41r/05, 41v/10, 43v/02, 44r/08, 44r/11,
46v/02, 47v/10, 48r/04, 49r/03, 49v/01, 50v/11,
53v/03, 54v/08, 55v/12, 56r/04, 56r/06, 57r/05

şuḡ-ı ferruḡ: (*Far.*) güzel ve uğurlu (kadın)

ş.+ı 46v/13

şūmlġ: (*Far.*) şomluk, uğursuzluk

ş.+ından 13v/12

şurū‘: (*Ar.*) başlama

şurū‘ ét- “başlamak”

ş.-di 40r/08

ş.-mek 52r/09

ş.-meye 20r/06

ş.-ti 7r/10

ş.-üp 3v/07, 47v/08

şübhe: (*Ar.*) şüphe

ş. 19r/05, 21r/10, 23v/07, 38r/12,
43r/03

şükr: (*Ar.*) şükür

şükr ét- “şükretmek”

ş.-di 40r/11

şükr-i Ḥaḡḡ: (*Ar.+Ar.*) Tanrı’ya şükür

şükr-i Ḥaḡḡ ét- “Tanrı’ya şükretmek”

ş.-üp 14v/13

şütür-ı ḡaṣṣ: (*Far.+Ar.*) özel deve

ş.+ı 9r/03

tā: (*Far.*) kadar, dek, değin

T 2v/03, 2v/04, 3r/02, 3r/05, 4r/06,
4r/12, 6v/08, 6v/11, 7v/03, 7v/08, 7v/09, 8r/01,
8v/12, 9r/02, 9r/13, 10v/07, 11v/08, 13r/01,
13r/13, 13v/03, 13v/06, 14r/13, 14v/06, 14v/08,
15v/08, 15v/13, 16r/07, 16r/10, 16v/05, 16v/07,
16v/08, 16v/11, 17r/09, 17r/13, 17v/10, 17v/12,
18r/07, 18v/06, 18v/10, 21r/05, 21r/09, 21v/03,
21v/11, 22r/03, 22r/08, 23r/03, 23r/12, 23v/10,
23v/12, 24v/02, 25r/02, 25r/07, 25r/11, 25v/03,
25v/04, 25v/12, 26r/01, 26r/09, 26v/07, 26v/08,
27v/10, 27v/13, 29r/06, 29v/10, 30r/04, 31v/06,
32r/02, 32r/08, 33r/03, 33r/12, 34r/13, 35r/03,
35r/04, 35v/13, 36r/02, 36r/03, 36r/11, 36v/02,
36v/06, 37r/05, 37r/11, 37r/13, 37v/09, 37v/13,
39r/11, 39r/12, 39v/11, 40r/04, 40r/07, 40r/13,
40v/04, 41v/01, 43r/04, 44v/02, 45v/05, 45v/08,
46r/06, 46r/07, 47r/12, 48r/08, 48v/09, 49r/01,
49v/05, 49v/11, 51r/08, 52r/05, 52v/01, 52v/13,
55v/08, 56r/02, 57r/02, 58r/06

ta‘accüb: (*Ar.*) şaşakalma, şaşkınlık

t.+inden 26r/03, 40v/02

t.+ünden 8r/12

ta‘accüb eyle- “şaşakalmak”

t.-di 15v/06	<i>ta'biye êt-</i> “doldurmak, koymak”
ta'âm: (<i>Ar.</i>) yemek, yiyecek	t.-üp 18r/05
‡. 33r/08	ta'biye-yi zehr: (<i>Ar.+Ar.</i>) zehir
‡.+larınuğ 28r/03	doldurmak
‡.+suz 33r/07	t.+ile 18v/13
ta'âm u şarâb: (<i>Ar.+Ar.</i>) yiyecek ve	tâc-ı muraşşâ': (<i>Ar.+Ar.</i>) süslü taç
içecek	t. 13v/01, 54r/05
‡.+ımı 33r/06	ta'cîl: (<i>Ar.</i>) acele ettirme, çabuklaştırma
ta'attuf: (<i>Ar.</i>) esirgeme; acıma, merhamet etme	t. 16v/05
t. 54r/01	t.+ile 42v/05
tab': (<i>Ar.</i>) tabiat, huy, yaratılış	<i>ta'cîl eyle-</i> “çabuklaştırmak”
‡+1 4v/06	t.-meye 20r/05
‡.+ına 51r/04	ta'cîl-i tamâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam
tab'-ı mevzûn: (<i>Ar.+Ar.</i>) düzgün	çabuklaştırma
yaratılışlı	t.+ıla 25r/12
‡. 6r/02	tâcir: (<i>Ar.</i>) tacir
tabak: (<i>Ar.</i>) tabak	t. 11r/01, 13r/01
‡.+ile 32r/06	t.+e 13r/02
tabak-ı zerrin: (<i>Ar.</i>) altın tabak	tâc u taht: (<i>Ar.+Far.</i>) taç ve taht
‡.+iyile 24r/07	t.+1 35r/06
tâbi': (<i>Ar.</i>) tabi, bağımlı	ta'addi: (<i>Ar.</i>) saldırma, tecavüz etme
<i>tâbi' ol-</i> “tabi olmak”	t.+ye 58r/03
‡.-dı 56r/11	t.+sinden 36v/05
‡.-up 54r/10	tafşîl: (<i>Ar.</i>) etrafiyla, etraflı olarak bildirme,
tabîb-i hâzîk: (<i>Ar.+Ar.</i>) usta doktor	uzun uzadıya anlatma, açıklama
‡. 38v/11	t.+ile 5v/06
ta'biye: (<i>Ar.</i>) doldurma, koyma	tafvîz: (<i>Ar.</i>) yetki verme, ısmarlama
	<i>tafvîz êt-</i> “yetki vermek, ısmarlamak”

t.-mek 41v/13	taḥrîş: (<i>Ar.</i>) hırslandırma
tağallüb-i zulm: (<i>Ar.+Ar.</i>) zulmün üstünlüğü	<i>taḥrîş ét-</i> “hırslandırmak”
t.+ıla 51r/04	t.-er 44v/10
tağayyür: (<i>Ar.</i>) değişme, başkalaşma	taḥşîl: (<i>Ar.</i>) hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme
t. 17v/09	t.+in 5v/08
t.+e 17v/11	t.+inde 6r/10, 46r/05, 47v/11
tağî: takı	t.+ine 6v/01
t.+ları 36v/11	<i>taḥşîl ét-</i> “ele geçirmek”
tağla-: dağlamak	t.-di 27r/09, 36v/01
t.-dı 30v/04	t.-em 36r/11
taḥaffuş: (<i>Ar.</i>) koruma, sakınma	t.-eridi 38r/06
t. 24v/04	t.-mez 47v/11
taḥaḫḫuk: (<i>Ar.</i>) hakikat olarak meydana çıkma, gerçekliği anlaşılma	t.-miş 56v/02
t. 26r/12	t.-mişidi 27r/12
taḥammül: (<i>Ar.</i>) dayanma, katlanma	taḥşîl-i hüner: (<i>Ar.+Far.</i>) marifet edinme
<i>taḥammül ét-</i> “dayanmak, katlanmak”	t.+e 56r/02
t.-di 7v/08	taḥşîl-i ‘ulüm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilgi edinme
taḥâret: (<i>Ar.</i>) temizlik	t. 55v/13
t.+inde 40v/01	<i>taḥşîl-i ‘ulüm ét-</i> “bilgi edinmek”
taḥassür: (<i>Ar.</i>) hasret çekme	t.-mek 56r/01
t.+de 41r/13	taht: (<i>Far.</i>) taht, hükümdarların oturduğu büyük koltuk
taḥayyür: (<i>Ar.</i>) şaşakalma, hayret etme	t. 42r/10, 42v/02
t.+ü 20r/04	t.+da 37r/10
taḥmîd ü taḫdîs-i Ḥaḫḫ: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) Allah’a şükretme ve hürmet etme	t.+ı 19r/10
t.+a 40v/03	t.+ına 31v/09

t.+ımı 32r/07, 37r/10	t.+nuş 33r/13
taht altı: (<i>Far.</i> + <i>T</i>) taht altı	tahta-yı tîh: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) dolambaçlı
t.+nda 15r/04	tahta
taht ardı: (<i>Far.</i> + <i>T</i>) taht ardı	t. 53v/05
t.+ndan 42r/10, 42v/02	taḳarrüb: (<i>Ar.</i>) yaklaşma, yanaşma
taht-gāh: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) taht yeri;	t.+ı 43v/13
başşehir	taḳarrüb-ı tamām: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) tam
t.+a 49v/06	yaklaşma
taht-ı ‘azîz: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) azizin tahtı	t.+ıla 57r/11
t.+e 6v/13	tāḳat: (<i>Ar.</i>) güç, kuvvet
taht-ı ḥilkat: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) yaradılış tahtı	t.+um 11v/07
t.+dadur 2v/03	t.+umuz 48r/09
taht-ı hükümet: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) hükümet	tākat-ı insāniyye: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) insanlık
tahtı	gücü
t.+inde 10r/09	t.+ye 3r/11
taht-ı kāmîl: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) bütünlük tahtı	taḳdîs: (<i>Ar.</i>) kutsallaştırma, kutsal bilme, kutsal tutma
t.+ine 14v/13	<i>taḳdîs ét-</i> “kutsallaştırmak”
taht-ı memleket: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) ülke tahtı	t.-üp 3v/06
t.+de 40v/08, 45v/12	taḳrîr: (<i>Ar.</i>) önerge, resmi olarak yazı ile bildirme
taht-ı nikāh: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) nikāh masası	t. 42v/02
t.+ında 47v/13	t.+i 44r/09
taht-ı pādîşāhî: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) padişahın	t.+inde 14v/04, 55r/12
tahtı	<i>taḳrîr ét-</i> “bildirmek”
t.+de 26v/13	t.-di 50r/06
taht-ı saltanat: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) saltanat tahtı	t.-eler 5v/02
t. 55r/08	t.-em 49r/11
t.+da 9v/12, 16r/06, 21v/08, 53r/05	
tahta: (<i>Far.</i>) tahta	

t.-mişidi 20v/07	ṭ.-dılar 26r/01
<i>taḳrīr eyle-</i> “bildirmek”	taleb-i ‘ilm: (Ar.+Ar.) ilim talep etme
t.-di 45v/04	ṭ. 56r/02
<i>taḳrīr olun-</i> “bildirilmek”	taleb-i Neḥcīr: Nechir’in isteği
t.-duğı 52r/08	ṭ. 30r/01
taḳrīr-i bedī’: (Ar.+Ar.) garip önerge	taleb-i şayd: (Ar.+Ar.) avlanma isteği
t.+ile 41v/05	ṭ. 19v/12
taḳşīr: (Ar.) kusur, eksik	taleb-i vāfir: (Ar.+Ar.) çok istek
<i>taḳşīr olun-</i> “eksik olunmak”	ṭ. 56r/03
t.-maya 57v/07	ṭāli’: (Ar.) doğan
taḳvā u zūhd: (Ar.+Ar.) Allah korkusu ve her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme	ṭ. 39v/06
t.+üj 11v/06	ṭāli’-i meymun: (Ar.+Ar.) uğurlu doğuş
ṭalāḳ: (Ar.) boşama, nikāhlı kadını bırakma	ṭ.+dur 6r/02
ṭ. 49r/04, 49r/05, 49v/09	ṭalīb: (Ar.) talip, isteyen, istekli
ṭaleb: (Ar.) isteme, istenme, dileme	ṭ. 48v/11
<i>ṭaleb et-</i> “istemek, dilemek”	ta’līm: (Ar.) öğrenme, öğretme
ṭ.-di 38r/09, 51r/02	t. 56r/08
ṭ.-diler 36v/07	t.+e 56r/03
ṭ.-er 5r/09, 34v/07	<i>ta’līm et-</i> “öğrenmek, öğretmek”
ṭ.-eridi 33v/02	t.-di 43r/07
ṭ.-mege 8r/01, 23r/13, 38r/10, 38v/07, 42v/13	t.-diler 30v/08
<i>ṭaleb eyle-</i> “istemek, dilemek”	t.-dükden 27r/13
ṭ.-diler 8r/11	t.-mek 42r/09, 47v/12
<i>ṭaleb ḳıl-</i> “istemek, dilemek”	ṭama’: (Ar.) doymazlık; çok isteme; açgözlülük, tamah
ṭ.-dı 18v/04	ṭ. 14v/09, 23r/03
	<i>ṭama’ et-</i> “çok istemek”

<p> ʔ.-di 37v/10 ʔama‘-ı fāsıd: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü tamah ʔ.+ile 34v/11 ʔama‘-ı hām: (<i>Ar.+Far.</i>) ham tamah, olmayacak istek t. 38r/10, 54v/13 ʔ.+ıla 34r/05 tamām: (<i>Ar.</i>) tamam, tam; bitme, bitirme, son t. 9r/05, 11r/03, 13v/09, 13v/11, 20r/07, 23v/05, 26r/12, 27r/13, 30r/12, 30r/13, 31r/04, 31v/03, 31v/09, 33r/04, 36r/06, 36v/07, 37r/03, 45r/07, 50r/04, 50r/11, 50r/12, 50v/06, 53r/01, 53v/09 t.+dur 51v/02 t.+ıla 22v/01 tamām bahā: (<i>Ar.+Far.</i>) tam değer, paha t.+sına 23r/02 t.+sıyla 22v/10 t.+sıyla 22v/11 <i>tamam ét-</i> “bitirmek; tam yapmak” t.-di 27r/01, 40r/06, 52r/08 t.-diler 28v/05 t.-e 6r/01 t.-er 5r/10 t.-mekden 20v/04 t.-üp 20v/07 tamām enīs: (<i>Ar.+Ar.</i>) gerçek dost <i>tamām enīs ol-</i> “gerçek dost” </p>	<p> t.-dı 54v/11 tamāmen: (<i>Ar.</i>) büsbütün t. 27v/08, 27v/10 tamām etbā‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) bütün tabi olanlar t.+ıyla 17v/02 tamām etbā‘ u haşem: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) bütün hizmetçiler ve tabi olanlar t. 24r/06 <i>tamām ol-</i> “tam olmak, bitmek” t.-dı 30r/13, 50r/04, 50r/11, 50r/12, 53v/09 t.-up 33r/04, 50v/06 tamām rağbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam rağbet t.+ile 31v/09 ʔamār: (<i>Ar.</i>) defnetme <i>ʔamār götür-</i> “defnetmek” ʔ.-di 28v/03 ʔ.-düler 13v/11 ʔarab-nāk: (<i>Ar.+Far.</i>) sevinçli, coşkun <i>ʔarab-nāk ét-</i> “sevindirmek” ʔ.-üp 6v/10 tārāc: (<i>Far.</i>) yağma, çapul, talan <i>tārāc et-</i> “yağmalamak” t.-e 28r/06 t.-eler 28v/11 t.-üp 35r/13 <i>tārāc étdür-</i> “yağmalamatmak” </p>
--	---

t.ürem 11r/01	tarāvet: (<i>Ar.</i>) tazelik, taze olma
taraf: (<i>Ar.</i>) taraf, yön	t. 5r/13
t.+a 19v/12, 46v/05, 49v/06	t.+de 5r/07
t.+da 38v/04	t.+in 41r/11
t.+dan 26r/03, 28r/02, 30r/04, 31v/05, 32v/11, 33v/04, 34r/01, 54r/13	tarîk: (<i>Ar.</i>) yol
t.+ı 6v/05	t. 7r/01, 20v/06, 20v/10, 23v/08, 25v/06, 33r/11, 49v/04, 51r/09, 52r/04
t.+ma 29v/11	t.+i 47r/13, 57r/11
t.+ında 26v/04	t.+ile 6r/12, 7r/08, 7v/01, 17v/12, 14r/09, 34v/04, 56r/10, 56v/13
t.+ından 11v/12, 26r/06, 51v/12	t.+iledür 35r/08
taraf-ı ‘adl ü inşaf: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) adalet ve inşaf tarafı	t.+iyile 28r/05, 44v/13
t.+a 10v/01	t.+le 44r/06
taraf-ı çapdan: (<i>Ar. +Far.</i>) baskı tarafı	tarîk-i ‘adl: (<i>Ar. +Ar.</i>) adalet yolu
t.+dur 8v/09	t. 53r/06
taraf-ı Çin: Çin tarafı	t.+e 10r/06
t.+den 31r/03	tarîk-i ‘afv: (<i>Ar. +Ar.</i>) affetme, bağışlama yolu
taraf-ı Mısr: Mısır tarafı	t.+ıla 16v/03
t.+a 6v/03	tarîk-i ‘aql-ı hıred: (<i>Ar. +Ar. +Far.</i>) akıl yolu
taraf-ı Rûm: Rum tarafı	t. 46r/04
t. 4v/10	tarîk-i cevr ü zulm: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) cefa zulüm yolu
taraf-ı Semerkand: Semerkant tarafı	t.+e 10r/08
t.+e 30v/06	tarîk-i ihtiyât: (<i>Ar. +Ar.</i>) yedek yol
taraf-ı şehri: (<i>Ar. +Far.</i>) şehir tarafı	t.+ı 48v/08
t.+e 9r/05	tarîk-i merhâmet: (<i>Ar. +Ar.</i>) merhamet yolu
tarafetü’l-‘ayn: (<i>Ar. +Ar.</i>) göz kapağının bir kere açılıp kapanması kadar geçen kısa ân	
t. 7v/04, 7v/09	

<p> .+i 11v/04 çarık-i mürüvvet: (Ar.+Ar.) yiğitlik yolu .+de 15r/02 çarık-i müvāşalat: (Ar.+Ar.) erişme, ulaşma yolu .+ı 48v/05 çarık-i şabr u sükün: (Ar.+Ar.+Ar.) sabır ve sükunet yolu . 22r/07 çarık-i şalāh: (Ar.+Ar.) barış yolu . 40v/08 çarık-i sitem: (Ar.+Far.) sitem yolu .+den 14r/05 çarık-i şirket: (Ar.+Ar.) ortaklık yolu .+ile 12v/10 çarık-i talāk: (Ar.+Ar.) boşama yolu .+ıla 43r/11 t.-üp 29v/09 çarık-i şabr u sükün: (Ar.+Ar.+Ar.) sabır ve sükunet yolu . 22r/07 çarık-i şalāh: (Ar.+Ar.) barış yolu . 40v/08 çarık-i sitem: (Ar.+Far.) sitem yolu .+den 14r/05 taşavvur: (Ar.) göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma </p>	<p> arık-i tuğyān: (Ar.+Ar.) azgınlık, taşkınlık yolu .+dan 3r/03 arrār: (Ar.) yankesici . 38v/13 .+ları 23r/13 arrar u ‘āyyarlar: (Ar.+Ar.+T) yankesici ve dolandırıcılar .+uğ 23v/07 arşı: (Ar.) süsleme <i>arżī et-</i> “süslemek” aşarruf: (Ar.) kullanım t.+ına 28v/04 t.+ında 11v/12 <i>aşarruf et-</i> “kullanmak” t.-di 17v/05 <i>aşavvur et-</i> “zihinde canlandırma” t.-di 42v/12 t.-üp 15r/03, 27v/05 aşra: dışarı . 7r/11, 8r/03, 11r/11, 25v/07 .+da 54v/03 .+sın 38r/07 <i>aşra çıkar-</i> “dışarı çıkarmak” .-dı 25v/07 <i>aşra gel-</i> “dışarı çıkmak” </p>
--	--

<p> taṭallu‘aṭ-ı zībā: (<i>Ar.+Far.</i>) güzele bakma ʔ.+sında 53v/04 ṭav‘an: (<i>Ar.</i>) isteyerek, kendi isteğiyle ʔ. 33v/13 ṭavr-ı ‘akıl: (<i>Ar.+Ar.</i>) akıl durumu ʔ.+dan 8v/08 ṭāvūs: (<i>Ar.</i>) tavus kuşu ʔ. 29v/13 ṭavval-lāhu ‘ömrühü: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah ömrünü uzatsın t. 4r/10 ṭāyife: (<i>Ar.</i>) bölük,takım; tayfa ʔ. 41v/10, 53r/11 ʔ.+dür 46r/01, 46r/02 ʔ.+nüñ 6v/05, 32r/13 ʔ.+yedür 53r/09 ṭāyife-yi ḥarāmī: (<i>Ar.+Ar.</i>) hırsız tayfası ʔ.+ler 30v/09 ṭayife-yi ḥarāmiyyān: (<i>Ar.+Ar.</i>) hırsızlar tayfası ʔ. 28v/01 ṭāyife-yi silsile: (<i>Ar.+Ar.</i>) bir sıra tayfa ʔ.+yi 22r/02 ta‘yīn: (<i>Ar.</i>) belli etme, ayırma t. 26r/12, 49v/10, 56v/01 ta‘yīn et- “belli etmek” </p>	<p> t.-di 49v/10 t.-elüm 56v/01 ta‘yīn eyle- “belli etmek” t.-di 47v/06 ta‘yīn olun- “ayrılmak” t.-mışdı 53v/11 ṭayyib-i nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyi ruhlu ʔ.+ile 56r/09 taẓarru‘: (<i>Ar.</i>) kendini alçaltarak yalvarma t. 51v/01 t.+n 23v/04 taẓarru‘-ı feryād: (<i>Ar.+Far.</i>) rica ve feryad t.+uñ 42v/11 taẓarru‘ ü zārī: (<i>Ar.+Far.</i>) rica ve ağılama t. 51v/01 tāze: (<i>Far.</i>) taze t. 33v/10 ta‘zīm: (<i>Ar.</i>) büyük sayma; saygı gösterme t.+i 9r/08 t.+ile 9r/06, 15v/10 teba‘: (<i>Ar.</i>) tabi olma, uyma t.+ına 29r/06 tebdīl: (<i>Ar.</i>) değiştirme, değiştirilme tebdīl et- “değiştirmek” t.-düm 19r/11 </p>
---	---

<i>tebdil eyle-</i> “değiştirmek”	tedāvi: (<i>Ar.</i>) tedavi
t.-ye 34r/04	t. 38v/11
tebeddül: (<i>Ar.</i>) değişme, başka hâle girme	tedbîr: (<i>Ar.</i>) tedbir, önlem
t. 45r/13	t.+den 28r/13
teberrük: (<i>Ar.</i>) mübarek sayma, uğur sayma	tedbîret: (<i>Ar.</i>) tedbir, önlem
t. 44v/13	t.+de 28r/13
tebliğ-i risâlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) peygamberlik tebliği	<i>tedbîr êt-</i> “tedbir etmek, önlem almak”
t.+den 3r/05	t.-mek 47r/10, 48r/02
tecemmül-i esbâb: (<i>Ar.+Far.</i>) kıyafet süsü	<i>tedbîr eyle-</i> “tedbir etmek, önlem almak”
t. 13v/04	t. 5v/09
tecessüs: (<i>Ar.</i>) yoklama, araştırma	te’dîb: (<i>Ar.</i>) terbiye etme, terbiyesini verme
<i>tecessüs êt-</i> “yoklamak, araştırmak”	<i>te’dîb êt-</i> “terbiye etmek, terbiyesini vermek”
t.-meyüp 16v/05	t.-di 55v/06
<i>tecessüs eyle-</i> “yoklamak, araştırmak”	tedrîc: (<i>Ar.</i>) derece derece, basamak basamak ilerleme, ilerletme
t.-ye 26r/06	t.-üp 48v/04
techîz: (<i>Ar.</i>) lüzumlu şeyleri tamamlama; donatma, donatım	te’emmül: (<i>Ar.</i>) iyice, etraflıca düşünme
t.+i 44r/13	<i>te’emmül êt-</i> “iyice, etraflıca düşünmek”
techîz-i tamâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam donatım	t.-di 56v/01
t.+ıla 44v/01	t.-üp 9r/13, 15r/10, 45r/11, 45v/08, 57v/05, 58r/06
tecrîbe: (<i>Ar.</i>) tecrübe, deneme	tefahhüş: (<i>Ar.</i>) inceden inceye araştırma
t. 28r/04,51r/13	t.+dur 22r/08
<i>tecrîbe eyle-</i> “tecrübe etmek, denemek”	t.+ına 23v/06
t.-dün 48v/03	<i>tefahhüş êt-</i> “inceden inceye araştırmak”
tedârük: (<i>Ar.</i>) tedarik, hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme, edinme	
t.+i 49r/09	

t.-diler 26v/04	<i>tehevvir ét-</i> “öfkelenmek, köpürmek”
t.-dügi 22r/10	t.-üp 16v/04
t.-meyüp 16v/05	te'hîr: (<i>Ar.</i>) geciktirme
<i>tefaḥḥuş eyle-</i> “ınceden inceye araştırmak”	<i>te'hîr ét-</i> “geciktirmek”
t.-di 21v/01	t.-üp 16v/10
teferrüc: (<i>Ar.</i>) gezinti	teḥvîl: (<i>Ar.</i>) korkuya düşürme
t. 47r/06	<i>teḥvîl ét-</i> “korkuya düşürmek”
t.+inden 38r/06	t.-esin 11v/08
<i>teferrüç ét-</i> “gezmek”	tehzîb-i aḥlāk: (<i>Ar.+Ar.</i>) ahlak düzeltme
t.-erek 33v/06	t. 55v/13
tef ü tāb: (<i>Far.+Far.</i>) sıcaklık ve güç	teḳaddüm: (<i>Ar.</i>) ileri geçme, ilerleme
t.+ından 20r/11	t. 43v/10, 52v/07
tefvîz: (<i>Ar.</i>) ihale, sipariş etme, edilme; dağıtım	<i>teḳaddüm göster-</i> “ileri geçmek, ilerlemek”
<i>tefvîz ét-</i> “ihale etmek, dağıtmak”	t.-di 43v/10
t.-di 27v/01, 37r/04	t.-mege 52v/07
t.-üp 25r/08, 35r/05	tekāsül: (<i>Ar.</i>) üşenme, tembellik
<i>tefvîz olun-</i> “dağıtılmak”	<i>tekāsül eyle-</i> “üşenmek, tembellik etmek”
t.-a 56v/13	t.-meyüp 7r/10
t.+ile 39v/06	teḳā'üd: (<i>Ar.</i>) emekliye ayrılma
teḡāfül: (<i>Ar.</i>) anlamazlıktan gelme	<i>teḳā'üd ét-</i> “emekliye ayrılmak”
t. 44v/01	t.-düm 27v/02
<i>teḡāfül ét-</i> “anlamazlıktan gelmek”	tekerrür-i 'ulüm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilgileri tekrarlama
teḡayyür: (<i>Ar.</i>) değişme, değişim	t.+a 56r/03
t.+e 45r/13	tekrār: (<i>Ar.</i>) tekrar
tehevvir: (<i>Ar.</i>) öfkelenme, köpürme	<i>tekrār ét-</i> “tekrar etmek, tekrarlamak”
t.+den 20r/04	

- t.-eridi 5v/07
- telaṭṭuf:** (*r.*) kibar muamelede bulunma
t. 26r/04
- telef:** (*Ar.*) yok etme; boş yere harcama, yıpratma
telef êt- “yok etmek; boş yere harcamak, yıpratmak”
t.-di 36r/09
t.-diler 56v/05
t.-mek 34v/13
telef ol- “yok olmak; boş yere harcanmak, yıpranmak”
t.-up 17v/13, 29r/12
- telef-i māl:** (*Ar.+Ar.*) malı boş yere harcama
t. 28r/02
- temāşā:** (*Far.*) bakıp seyretme; gezme
temāşā êt- “bakıp seyretmek; gezmek”
t.-elüm 38r/03
t.-erdi 54v/11
t.-eridi 12v/05, 46v/11
- temellük:** (*Ar.*) sahip olma
t. 12r/01, 26r/04, 49r/07
t.+ı 17v/09
temellük êt- “sahip olmak”
t.-üp 33r/07
temellük göster- “sahip olmak”
t.-üp 26r/04
- temmetü'l-kitāb:** (*Ar.+Ar.*) kitap tamamlandı
- t. 58r/12
- temşilāt-ı ‘acībler:** (*Ar.+Ar.*) garipleri temsil etme
t.+i 58r/07
- temyīz:** (*Ar.*) ayırma, ayrılma, seçme, seçilme
temyīz eyle- “ayırma, seçme”
t.-yüp 34r/13
- ten:** (*Far.*) ten, cilt
t.+den 21v/07
t.+inde 38v/08
- tenāvül:** (*Ar.*) alıp yeme, alınıp yenilme
tenāvül eyle- “alıp yemek”
t.-ye 18r/08
- tenevvür-i sīne:** (*Ar.+Far.*) kalp aydınlığı
t.+sine 42r/03
- tenhā:** (*Far.*) yalnız, ıssız, boş
t. 17r/05
- ten-i ḥāsīd:** (*Far.+Ar.*) kıskanç kimsenin teni
t. 40v/13
- tenziye:** (*Ar.*) aşma, sekme
tenziye êt- “aşmak, sekme”
t.-üp 3v/06
- terbiye:** (*Ar.*) terbiye
terbiye eyle- “terbiye etmek”
t.-yem 20v/04
- tercüme:** (*Ar.*) çeviri
tercüme eyle- “çevirmek”

t.-yem 4r/02	tertīb ü mülāṭafat: (Ar.+Ar.) latifeler düzenleme
tereddüd: (Ar.) tereddüt	t.+ıyla 54v/07
t. 52r/06	te'sirāt: (Ar.) etkiler
t.+in 15v/01	t.+ı 32r/03
tergīb-i ḥusrevān: (Ar.+Far.) hükümdarları isteklendirme	teskīn: (Ar.) yatıştırma
t.+ıyla 5r/01	t. 48r/08
terk-i 'ilm: (Ar.+Ar.) ilmi terk etme	<i>teskīn vēr-</i> "yatıştırmak"
<i>terk-i 'ilm ēt-</i> "ilmi terk etmek"	t.-üp 21r/03
t.-üp 56r/11	teslīm: (Ar.) teslim etme, verme
terk-i muṭrib: (Ar.+Ar.) şarkıcıyı terk etme	<i>teslīm ēt-</i> "teslim etmek, vermek"
t. 6v/10	t.-di 19r/06, 56v/03
tertīb: (Ar.) dizme, sıralama, hazırlama, düzene koyma	t.-eyim 38v/10
<i>tertīb ēt-</i> "dizmek, sıralamak, düzene sokmak"	<i>teslīm eyle-</i> "teslim etmek, vermek"
t.-di 13v/04	t.-di 40r/06
t.-diler 10v/04	tesvīd: (Ar.) karartma
t.-sün 49v/05	t. 10r/11
t.-üp 6v/02, 12r/02, 18r/06, 27v/05, 36r/06, 47v/02	teşdīd-i ta'nīf: (Ar.+Ar.) şiddetle azarlama
<i>tertīb eyle-</i> "dizmek, sıralamak, düzene sokmak"	t. 52v/09
t.-di 28v/01	teşrīf: (Ar.) şereflendirme, şeref verme
<i>tertīb olun-</i> "dizilmek, düzenlenmek"	t. 32r/07, 44v/13
t.-dı 9r/13	teşrīf-i faḥīr-i melik: (Ar.+Ar.+Ar.) şanlı padişah şerefi
tertīb-i meşāliḥ-i melik: (Ar.+Ar.+Ar.) şahın işlerini düzenleme	t.+i 9r/04
t. 45v/12	teşrīḳ: (Ar.) güneşlendirme
	t. 40r/12
	teşvīş: (Ar.) karıştırma, karmakarışık etme

t. 25v/06	<i>tevāzu</i> ‘ <i>göster</i> - “alçak gönüllülük göstermek”
t.+ile 40r/09	
tetebbu’: (<i>Ar.</i>) bir şeyi etraflıca tetkik etme, etraflıca inceleme	t.-ip 42r/06
<i>tetebbu</i> ‘ <i>ét</i> - “etraflıca incelemek”	tevellüd: (<i>Ar.</i>) doğma
t.-üp 3v/12	t.+ünj 56v/09
tetimme-yi bižā’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları tamamlama	tevfîk: (<i>Ar.</i>) uygunluk
t.+ımı 28v/03	t. 40v/06
tevāfuğ-ı mükāleme: (<i>Ar.+Ar.</i>) anlaşma uygunluğu	tevfîk u ma’dilet: (<i>Ar.+Ar.</i>) uygunluk ve adalet
t. 9r/12	t. 16r/03
tevağķu’: (<i>Ar.</i>) umma, isteme	tezāyüd: (<i>Ar.</i>) çoğalma, artma
<i>tevağķu</i> ‘ <i>ét</i> - “ummak, umulmak”	t. 22v/13
t.-erem 44r/08	tezekkür: (<i>Ar.</i>) hatıra getirme
t.-mek 14v/03	t. 56r/03
tevağķu’-ı hām: (<i>Ar.+Far.</i>) ham isteme	tezlik: tez olma, çabuk olma
t.+ıla 28v/08	t. 21r/02
tevağķuf: (<i>Ar.</i>) durma	tezvîc: (<i>Ar.</i>) evlendirme
t. 52v/07	<i>tezvîclendür</i> - “evlendirmek”
<i>tevağķuf</i> <i>ét</i> - “durmak”	t.-mek 44v/07
t.-erler 50r/12	tezvîc-i duğter: (<i>Ar.+Far.</i>) kız evlendirme
<i>tevağķuf olun</i> - “durdurulmak”	t.+de 45v/02
t.-maya 23r/11	t.+ünj 44v/03
tevāriğ-i mülük: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar tarihi	tezvîr: (<i>Ar.</i>) yalan dolan; hile
t.+dan 3v/09	t.+ile 34v/12, 36v/04, 45v/05
tevāzu’: (<i>Ar.</i>) alçak gönüllülük	t.+ünj 14v/04
	tezyîn: (<i>Ar.</i>) süsleme

t.+ime 20v/04	tîğ-i hâşşî melik: (<i>Far.+Ar.+Ar.</i>) şahın özel kılıcı
<i>tezyân êt-</i> “süslemek”	
t.-diler 31v/09, 32r/07	t. .+i 15r/07
t.-üp 29r/02	
t.-üp 25r/01	t. 15v/03
tevķî: (<i>Ar.</i>) imza	tîğ-i zehr-âlūd: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) zehirli kılıç
t.+i 36v/04, 36v/08	<i>tîğ-i zehr-âlūd çek-</i> “zehirli kılıç çekmek”
t.+üj 36v/01, 36v/04	
tevķî'-i hatt: (<i>Ar.+Ar.</i>) padişah yazısı	t.-üp 21r/01
t. 36v/07	tîğ ü siper: (<i>Far.+Far.</i>) kılıç ve siper
ţıfıl oğul: (<i>Ar.+T</i>) oğlan bebek	ţ. +in 30v/13
ţ.+ı 14r/08	
ţıfl: (<i>Ar.</i>) küçük çocuk, bebek	tilâvet-i Kur'an-ı 'azîm: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) Yüce Kuranı güzel sesle ve usulüne göre okuma
ţ.+uñ 30v/02	t. 3v/03
ţıfl-ı razî': (<i>Ar.+Ar.</i>) süt emen bebek	tîr: (<i>Far.</i>) ok
ţ. 14r/12	t.+i 28v/01, 28v/02
ţîb-i ahlâk: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel ahlak	tîr-i ğamze: (<i>Far.+Ar.</i>) ok gibi yan bakış
t.+ıla 41r/10	
ticâret: (<i>Ar.</i>) ticaret	t.+si 33v/08
t. 7v/05	tîr-i şehâb-ı seng-i şiken:
t.+de 57r/09	(<i>Far.+Ar.+Far.+Far.</i>) karanlık gibi taş parçalayan ok
t.+e 27v/03, 27v/04, 29r/11, 36r/08	t.+ile 30r/02
tîğ: (<i>Far.</i>) kılıç	tîr ü kemân: (<i>Far.+Far.</i>) ok ve yay
t.+i 11r/01, 15r/09, 15v/02	t. 20r/02
tîğ-i ebdâr: (<i>Far.+Ar.</i>) parlak kılıç	tîz: (<i>Far.</i>) tez, çabuk
<i>tîğ-i ebdâr çek-</i> “parlak kılıç çekmek”	t. 12r/02, 14v/08, 15r/07, 15v/06,
tîğ-i hūn: (<i>Far.+Far.</i>) intikam kılıcı	25v/01, 25v/03, 36v/11, 48v/01

ṭobraḳ: toprak	<i>tuḥfe getir-</i> “hediye getirmek”
<i>ṭobraḡa biraḳ-</i> “yere bırakmak”	t.-di 31v/08, 57v/10
t.-dı 28v/13	t.-diler 17v/03
ṭoḡ-: doğmak	<i>tuḥfe gönder-</i> “hediye göndermek”
t.-dı 30r/12	t.-eyin 54v/05
ṭoḡrı: doğru	tuḥfe-yi girān-māye: (<i>Ar. + Far. + Far.</i>)
t. 58r/01	kıymetli hediye
ṭoḡın-: dokunmak	t. 13v/05
t. -ip 11r/03	tuḥef-i taḥiyyāt: (<i>Ar. + Ar.</i>) hediye
ṭoḡızıncı: dokuzuncu	edilen selamlar
t. 53r/04	t. 3v/04
ṭoldur-: doldurmak	ṭulū: (<i>Ar.</i>) doğma, doğuş
t.-am 20v/03	<i>ṭulū’ ét-</i> “doğmak”
ṭolan-: dolanmak	t.-di 37r/09, 45v/11
t. -ip 38r/08	ṭur-: durmak
ṭolaş-: dolaşmak	t.-dı 12r/08, 25r/11, 31v/02
t.-a 30r/11	t.-up 8v/13, 13r/04, 18v/02, 36v/11
t.-up 42v/05	ṭurigel-: ayağa kalkmak
ṭonat-: donatmak, süslemek	t. -di 15v/06
t.-dılar 15v/08	ṭurra: (<i>Ar.</i>) mühür, padişah damgası, padişahın imzası
ṭolu: dolu	ṭurra-ı ser-efgende: (<i>Ar. + Far. + Far.</i>)
t. 12r/06, 25r/10	baş eğdiren mühür
ṭuḡyān u zelālet: (<i>Ar. + Ar.</i>) azgınlık ve alçaklık	t.+sine 24v/12
t. 44v/10	ṭurra-yı Dilāvi: Dilavi’nin mührü
tuḥfe: (<i>Ar.</i>) hediye, armağan	t. 47r/01
t. 17v/03, 31v/08, 44v/13, 47r/13, 54v/05, 57r/11, 57v/10	ṭuş: rastalama, rast gelme
	<i>ṭuş ol-</i> “rastalamak, rast gelmek”

.-a 57r/12	u.+dan 53r/04
.-d 33v/08, 55v/01	uf-ı mar: (Ar.+Ar.) dou ufku
.-up 46v/12	u.+dan 26v/12, 32r/05
te: (Ar.) lmeyecek kadar yenecek Şey, azk	ura-: uramak, kt duruma konu olmak
t. 11v/07	u.-d 39r/13, 45v/07
te-yi vfir: (Far.+Ar.) bol azk	u.-mi 27v/12
t. 36r/06	uurla-: almak
ut-: tutmak	u.-d 26r/04
.-d 46v/10	u.-yup 34r/09
.-up 23r/04, 28v/13, 30r/02, 39v/13	uurlan-: alnmak
tccr: (Ar.) tacirler, satclar	u.-an 23v/02, 23v/11
t. 6v/03, 10v/10, 28r/09, 34r/02	‘ual: (Ar.) aklllar, akll olanlar
t.+u 28r/03, 31r/08	‘u. 15r/09, 46r/05
Trk: (T+Ar.) Trke	‘ual-y ‘lem: (Ar.+Ar.) dnya
T.+ye 4r/02	aklllar
‘ubdiyyet: (Ar.) kulluk, klelik	‘u. 45v/08
‘u. 7r/08, 6r/13	‘u.+e 40v/04
u: snr, kenar	‘ub: (Ar.) ahiret, br dnya
u. 51v/13	‘u.+da 17r/06
u-: umak	‘ude: (Ar.) dm
u.-mi 8r/05	‘u.+n 12r/06
u.-up 24r/04	‘ubt: (Ar.) cezalar
‘udl: (Ar.) geri dnme, vazgeme	‘u.+la 58r/02
‘udl t- “vazgemek”	‘ubet: (Ar.) ceza
‘u.-mek 49r/12	‘u. 24v/02, 26v/06
‘u.-midr 44r/05	‘u.+de 16v/08
uf: (Ar.) ufuk	‘u.+i 22r/07

'u.+in 22r/09	'unşır-ı hâsis: (Ar.+Ar.) değersiz madde
'u.+iyile 41r/01	'u.+i 54r/07
'ukūbet göster- "ceza göstermek"	unut-: unutmak
'u.-üp 26v/06	u.-miş 40r/01
'ukūbet-i tağrîr: (Ar.+Ar.) ceza ve aldatma	u.-up 42v/06
u.-up 20r/03, 28v/01, 39v/03, 52v/04	ur-: vurmak, dövmek, yere çalmak
'ulā: (Ar.) birinci, ilk	u.-dı 7v/08
'u.+dan 2v/03	'uryān: (Ar.) çıplak
ulu: ulu, yüce	'uryān et- "çıplak etmek"
u. 10r/13, 56r/02	'u.-üp 15r/08, 58r/05
u.+sı 23r/13, 29r/01	'uryān eyle- "çıplak etmek"
'ulüvv: (Ar.) yükseklik, büyüklük, yücelik	'u.-di 36v/10
'ulüvv u qadr u irtifā': (Ar.+Ar.+Ar.) yükseklik ve kıymet	uşül: (Ar.) yöntem
'u.+ı 43v/10	u. 6r/03
'ulüvv-i maqāmāt: (Ar.+Ar.)makamların yücüsü	'uţūf-ı 'ādil: (Ar.+Ar.) adil kişi eyilimi
'u. 3r/10	'u.+dür 15r/10
umūr: (Ar.) işler, hususlar, maddeler, şeyler	uy-: uymak
umūr-ı melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın işleri	u.-up 8v/07
u.+i 35r/05	uyan-: uyanmak
umūr-ı memleket: (Ar.+Ar.) memleket işleri	u.-dı 20v/13, 42v/11
u.+de 4v/04	u.-ıp 38r/09
umūr-ı mübhemler: (Ar.+Ar.+T) gizli işler	u.-up 42v/06, 55r/11
u.+i 16v/11	uyandır-: uyandırmak
	u.-dı 15v/04
	uyku: uyku
	u.+dan 38r/08
	u.+ya 20v/11, 38r/07

uyu-: uyumak

u.-mışdı 20r/02

u.-rdı 15r/07

uzak: uzak

u. 28r/11

uzan-: uzanmak

u.-miş 20v/13

ücret: (*Ar.*) ücret, hizmet karşılığı verilen para veya mal

ü.+inden 36r/13

üç: üç

ü. 49r/04

üçüncü: üçüncü

ü. 21v/07, 28r/02

üç talāk: (*T+Ar.*) üçlü boşama

ü.+ı 48r/12

ülfet: (*Ar.*) alışma, kaynaşma, dostluk

ü. 19v/03, 56r/06

ülfet dut- “alışmak, kaynaşmak”

ü.-mışdur 54r/03

ülfet tut- “alışmak, kaynaşmak”

ü.-dı 56r/06

ülfet-i vuşlat: (*Ar.+Ar.*) dostluğa

kavuşma

ü.+ına 53r/10

ülfet ü meveddet: (*Ar.+Ar.*) dostluk ve muhabbet

ü. 41v/03

ümerā: (*Ar.*) emirler, beyler

ü. 32r/09, 37v/08

ümerā'-ı leşker: (*Ar.+Far.*) subaylar ve askerler

ü.+e 46v/08

ümīd: (*Far.*) ümit, umut

ümīd-i müvāneset: (*Far.+Ar.*) dostluk kurma ümidi

ü.+üñji 48r/05

ümīd-i vaşl: (*Far.+Ar.*) kavuşma ümidi

ü.+ı 25r/06

ümīz: (*Far.*) ümit, umut

ü.+dür 4r/13

üns: (*Ar.*) alışıklık, alışkanlık, alışma

üns tut- “alışmak”

ü.-dum 19r/13

üns ü maḥabbet-i melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*) hükümdarla muhabbet etme ve alışma

ü. 41v/03

üründüle-: iyisini seçmek, iyisini yeğlemek

ü.-di 3r/09

üslüb-ı münazara: (*Ar.+Ar.*) karşılıklı konuşma üslubu

ü.+sı 9r/12

üstine: üstüne

ü. 15r/09, 33v/01, 55v/01

üstine bırak- “üstüne bırakmak”

ü.-up 55v/01

üştür: (*Far.*) deve

ü.+ler 7v/03

ü.+lere 7v/09

üştür-ı bād-pa: (*Far.+Far.*) ayağai
çabuk olan deve

ü. 7r/10

üştür-ı dīv-peyker: (*Far.+Far.+Far.*)
şeytan yüzü deve

ü.+i 7r/12

üştür-ı dīv-reng: (*Far.+Far.+Far.*)
şeytan yüzü deve

ü. 8r/04

üzere: üzere

ü. 50r/06, 51r/09, 58r/09

üzeri: üzeri

ü.+me 55r/09

üzerinde: üzerinde

ü. 23r/08, 31v/03, 53v/05, 53v/06

üzerine: üzerine

ü. 3r/05, 3v/05, 3v/13, 4r/05, 6v/03,
7v/08, 9r/13, 10v/13, 11v/01, 11v/05, 12r/01,
13v/03, 13v/10, 14v/08, 17r/03, 18r/02, 20r/03,
20v/02, 20v/07, 20v/11, 22r/07, 22v/05, 22v/06,
23v/01, 25r/01, 25r/10, 26r/04, 27r/01, 28r/10,
28v/02, 30v/05, 31v/05, 31v/06, 32r/11, 32v/03,
32v/05, 32v/05, 33r/12, 33v/11, 33v/13, 36v/02,
38v/10, 40v/06, 40v/09, 42v/02, 46v/06, 47r/13,
52r/04, 52r/08, 52v/02, 52v/04, 52v/06, 53r/06,
55r/13, 56v/08, 57r/11, 57v/04, 58r/02

ü.+dür 29v/02, 39r/05, 43r/13, 54r/03,
55v/09

üzerleri: üzerleri

ü.+ ne 28r/06

üzerine: üzerine

ü. 3r/02, 7r/01, 7v/02, 8r/08, 9r/12,
22r/11, 43v/09

ü.+dür 14r/01

vācib: (*Ar.*) gerekme, gerekli olma, dinen
gerekli

vācib dut- “gerekli olanı yapmak”

v.-alar 46r/04

vācibāt-ı melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın
yapması gereken şeyler

v.+i 53r/05

va‘de: (*Ar.*) bir iş için önden belirtilen zaman;
ecel; söz verme

v.+ye 52r/05

v.+yi 30r/10

va‘de ét- “söz vermek”

v.-digi 52r/05

va‘de vēr- “söz vermek”

v.-üp 3r/04

vāfir: (*Ar.*) çok, bol

v. 10v/06, 19r/12, 28v/07, 56r/10

vufür-ı diyānet: (*Ar.+Ar.*) dindarlık bolluğu

v.+ine 46r/01

vaḥşet: (*Ar.*) vahşilik, yabanilik

vaḥşet ét- “vahşilik etmek”

v.-üp 10v/09

va'îd: (*Ar.*) birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma

va'îd ét- “yıldırma”

v.-erler 3r/05

vaḳār: (*Ar.*) ağırbaşlılık, temkinlilik

v.+dan 16r/13

vaḳāyi': (*Ar.*) hadiseler, olaylar

v. 55v/08

vāḳi'a: (*Ar.*) olmuş bir iş, gerçek

v. 31r/07

v.+nuḡ 29r/10

v.+ya 27v/12

v.+yı 40r/10

vāḳi'a-yı ḥāl: (*Ar.+Ar.*) olmuş, meydana gelmiş durum

v.+uḡı 34v/06

vāḳıf: (*Ar.*) bilen, haber sahibi, aşına

vāḳıf ol- “haberli olmak, bilmek”

v.-dı 18r/11, 30v/03, 33r/12, 38v/12, 56r/05

v.-madı 45r/01

vāḳi': (*Ar.*) vuku bulan, olan, düşen; olagelen

vāḳi' ol- “vuku bulmak, olagelmek”

v.-a 4r/13, 49r/04

v.-dı 4r/07, 20r/04, 28r/01, 31r/07, 40v/03, 49r/05

v.-duḡın 49v/09

v.-masa 48r/12

v.-maya 49r/04

v.-mıḡdur 53v/07

v.-mıḡıdı 4v/09, 45v/03

v.-up 9r/12, 12v/04, 33v/08, 53v/07

v.-ursa 25r/05, 50v/03

vāḳi' olan: vuku bulan, olan, düşen; olagelen

v. 13r/10, 21r/02, 36v/07, 47v/08, 49v/08

vaḳt: (*Ar.*) vakit, zaman

v. 6v/04, 7r/13, 49r/13

v.+da 18v/09, 46r/08, 49v/11

v.+ı 16v/10, 7r/05

v.+ın 25v/11, 27r/05, 39v/11, 48r/12

v.+ına 7v/08, 37r/11, 40r/06

v.+ında 7v/01, 11r/12, 40r/07

v.+ımıḡsa 14r/12

v.+ısa 5r/05, 12v/09, 17r/12, 32v/12, 48r/07

v.+iken 33r/03

vaḳt-ı fırsat: (*Ar.+Ar.*) fırsat zamanı

v.+da 42r/12

vaḳt-ı ḡazab: (*Ar.+Ar.*) gazap, öfke zamanı

v.+da 16v/02, 16v/04

vaḳt-ı ḡalvet: (*Ar.+Ar.*) yalnızlık vakti

v.+de 20v/01

vaḳt-ı ḳarār: (*Ar.+Ar.*) karar vakti

v. 48v/10	vaqt-ı mu'ayyen: (Ar.+Ar.) muayyen zaman
vaqt-ı kudret: (Ar.+Ar.) güç vakti	
v.+de 17r/07	v. 49v/10
vaqt-ı kurbân: (Ar.+Ar.) kurban vakti	vaqt-ı vişâl: (Ar.+Ar.) kavuşma vakti
v. 40r/12	v.+a 25r/11
	vaqt-ı mu'ayyen: (Ar.+Ar.) muayyen zaman
	v.+ıdı 4v/04, 7r/09, 10v/06, 17r/01, 17v/08, 18r/10, 19v/09, 20r/06, 20v/08, 22r/13, 22v/02, 22v/03, 22v/04, 23v/13, 24v/09, 24v/11, 25r/03, 27r/11, 27r/12, 28r/11, 29v/06, 29v/06, 29v/09, 29v/12, 32v/09, 37v/10, 38r/07, 39r/07, 39v/08, 41r/07, 46v/03, 47v/03, 50v/11, 50v/11, 51r/05, 51r/07, 51r/12, 53v/03, 53v/03, 53v/10, 54v/09, 55r/12, 55v/12
v. 49v/10	
vaqt-ı vuşlat: (Ar.+Ar.) kavuşma vakti	
v. 44r/13	
vaqt u sa'adet: (Ar.+Ar.) saadet, mutluluk zamanı	
v.+de 37v/09	v.+ımışsa 14r/12
vaqûr-ı vufûr-ı hilm: (Ar.+Ar.+Ar.) sükunet ve ağırbaşlılık bolluğu	var-: gitmek, ulaşmak, yürümek, yok olmak
v.+inden 21v/01	v. 25v/01
va'l-lâhu'l-muvaffîk ve'l-müste'ân: (Ar.+Ar.+Ar.) ve Allah başarıya ulaştıran yardım edendir	v.-a 55r/07
v. 4v/02	v.-am 52r/02
va'l-lâhu'l-mürşid ve'l-mu'în: (Ar.+Ar.+Ar.) ve Allah doğru yolu gösteren ve yardımcıdır	v.-dı 11v/01, 17r/05, 20v/11, 20v/12, 36r/12, 42r/13, 47v/04, 49r/13, 52v/02
v. 9v/01	v.-dılar 4v/12, 22v/06, 34v/02, 42v/01
var: var	v.-ıdı 14r/04, 14r/07, 14r/08, 14v/06, 37v/07
v. 12r/02, 57r/04, 57v/12	v.-ip 42r/11
v.+dur 6r/01, 31r/10, 34r/12, 39v/04, 49r/12, 50r/03, 55r/05, 57r/09	v.-maz 31r/12
	v.-mışdı 25r/12
	v.-sasız 34r/13

v.-up 13v/06, 22v/05, 26r/08, 27v/13,
37v/11, 38r/05, 48v/10, 49r/01, 49v/08, 50r/04,
57r/05, 50v/01, 51r/13, 54v/10, 57r/11

varan: giden

v. 39r/01

vāris: (Ar.) mirasçı

v.+i 33v/12

v.+leriz 22v/07

varṭa: (Ar.) tehlike, içinden çıkılması güç iş

v.+ya 28v/08

v.+yı 12r/12

varṭa-yı āfāt: (Ar.+Ar.) musibetler

tehlikesi

v.+a 53v/08

varṭa-yı helāk: (Ar.+Ar.) mahvolma

tehlikesi

v.+den 29v/01

varṭa-yı siyāset: (Ar.+Ar.) siyaset

tehlikesi

v.+den 19r/09

v.+ümize 45v/05

vaşl: (Ar.) ulaştırma, birleştirme; ulaşma,
birleşme

vaşl ét- “ulaştırmak, birleştirmek”

v.-mege 6r/13

vaşiyyet: (Ar.) bir kimsenin öldükten sonra
yapılmasını istediği şey

v.+i 24r/03, 09

vaşiyyet ét- “vasiyet etmek”

v.-di 50r/02

vaṭan: (Ar.) vatan, yurt

v. 44v/11

v.+a 39v/13

v.+ı 28v/08

vaṭan tut- “bir yeri vatan olarak
belirlemek, yerleşmek”

v.-mişdur 31r/11

vaṭan-ı me'lūf: (Ar.+Ar.) alışılmış

vatan

v.+a 46v/10

vaz': (Ar.) durum

v.+ına 55v/02

v.+uñ 18v/12

vazife: (Ar.) ödev, görev, bir kimsenin yapmak
zorunda bulunduğu iş

v.+n 11r/13

vazife edin- “görev edinmek”

v.-di 9r/09

vazife ét- “görev etmek”

v.-mişidi 33r/02

vazife-yi müretteb: (Ar.+Ar.)

belirlenmiş görev

v. 53v/11

ve: (Ar.) ve bağlacı

v. 2v/03, 2v/07, 2v/07, 2v/07, 2v/08,
2v/09, 2v/10, 2v/11, 2v/12, 2v/12, 2v/12, 3r/01,
3r/01, 3r/02, 3r/03, 3r/03, 3r/04, 3r/04, 3r/07,
3r/07, 3r/08, 3r/08, 3r/09, 3r/10, 3r/10, 3r/10,

3r/10, 3r/10, 3r/12, 3r/13, 3r/13, 3v/01, 3v/02, 3v/02, 3v/03, 3v/03, 3v/04, 3v/04, 3v/05, 3v/05, 3v/06, 3v/06, 3v/06, 3v/07, 3v/09, 3v/09, 3v/09, 3v/09, 3v/10, 3v/10, 3v/10, 3v/10, 3v/11, 3v/12, 3v/12, 3v/13, 4r/01, 4r/02, 4r/03, 4r/03, 4r/06, 4r/10, 4v/01, 4v/01, 4v/02, 4v/03, 4v/03, 4v/04, 4v/04, 4v/04, 4v/05, 4v/06, 4v/06, 4v/06, 4v/07, 4v/07, 4v/07, 4v/07, 4v/08, 4v/08, 4v/08, 4v/09, 4v/10, 4v/10, 4v/10, 4v/11, 4v/13, 5r/01, 5r/01, 5r/02, 5r/03, 5r/06, 5r/07, 5r/07, 5r/08, 5r/12, 5r/13, 5r/13, 5r/13, 5v/01, 5v/01, 5v/01, 5v/02, 5v/03, 5v/03, 5v/04, 5v/05, 5v/06, 5v/06, 5v/07, 5v/10, 5v/12, 5v/13, 5v/13, 5v/13, 6r/01, 6r/01, 6r/02, 6r/02, 6r/02, 6r/03, 6r/03, 6r/03, 6r/04, 6r/04, 6r/04, 6r/06, 6r/07, 6r/07, 6r/08, 6r/08, 6r/09, 6r/09, 6r/10, 6r/10, 6r/11, 6v/01, 6v/02, 6v/02, 6v/05, 6v/06, 6v/07, 6v/08, 6v/09, 6v/09, 6v/10, 6v/12, 6v/13, 7r/01, 7r/01, 7r/01, 7r/02, 7r/03, 7r/05, 7r/05, 7r/06, 7r/07, 7r/08, 7r/09, 7r/10, 7r/11, 7r/12, 7r/13, 7v/07, 7v/07, 7v/08, 7v/13, 7v/13, 8r/02, 8r/04, 8r/07, 8r/09, 8r/09, 8r/10, 8r/13, 8v/02, 8v/06, 8v/08, 8v/09, 8v/09, 8v/11, 8v/13, 9r/03, 9r/03, 9r/04, 9r/05, 9r/06, 9r/08, 9r/09, 9r/10, 9r/11, 9r/12, 9r/12, 9r/13, 9v/01, 9v/13, 9v/13, 10r/01, 10r/01, 10r/03, 10r/03, 10r/04, 10r/05, 10r/05, 10r/07, 10r/08, 10r/12, 10r/12, 10r/13, 10v/01, 10v/01, 10v/02, 10v/03, 10v/03, 10v/04, 10v/05, 10v/06, 10v/10, 10v/10, 10v/11, 10v/11, 11r/01, 11r/04, 11r/06, 11r/09, 11r/12, 11v/02, 11v/07, 11v/08, 11v/09, 11v/10, 11v/10, 11v/12, 11v/12, 11v/13, 12r/02, 12r/05, 12r/05, 12r/09, 12r/10, 12r/12, 12v/06, 12v/06, 12v/06, 12v/07, 12v/08, 12v/09, 12v/11, 12v/12, 13r/05, 13r/06, 13r/07, 13r/07, 13r/09, 13r/09, 13r/10, 13r/11, 13r/12, 13r/13, 13v/01, 13v/01, 13v/03, 13v/04, 13v/05, 13v/07, 13v/07, 13v/07, 13v/08, 13v/11, 13v/12, 13v/13, 14r/01, 14r/01, 14r/05, 14r/05, 14r/06, 14r/06, 14r/07, 14r/07, 14r/07, 14r/08, 14r/08, 14r/09, 14r/10, 14r/13, 14v/05, 14v/05, 14v/07, 14v/07, 14v/10, 14v/11, 14v/13, 15r/02, 15r/03, 15r/07, 15r/08, 15r/09, 15r/10, 15r/11, 15r/12, 15v/04, 15v/05, 15v/08, 15v/08, 15v/09, 15v/09, 15v/10, 15v/10, 15v/11, 15v/11, 15v/12, 15v/13, 16r/01, 16r/01, 16r/01, 16r/02, 16r/02, 16r/05, 16r/06, 16r/07, 16r/09, 16r/11, 16r/13, 16v/01, 16v/02, 16v/04, 16v/04, 16v/05, 16v/05, 16v/06, 16v/06, 16v/08, 16v/09, 16v/10, 16v/12, 17r/01, 17r/02, 17r/02, 17r/03, 17r/03, 17r/05, 17r/06, 17r/06, 17r/07, 17r/07, 17r/10, 17r/11, 17v/02, 17v/03, 17v/05, 17v/05, 17v/06, 17v/07, 17v/09, 17v/09, 17v/11, 17v/13, 18r/01, 18r/01, 18r/01, 18r/03, 18r/04, 18r/05, 18r/06, 18r/07, 18r/07, 18r/08, 18r/09, 18r/09, 18r/11, 18r/12, 18r/13, 18v/08, 18v/08, 18v/09, 18v/12, 19r/02, 19r/03, 19r/04, 19r/06, 19r/08, 19r/09, 19r/10, 19r/12, 19r/13, 19v/01, 19v/01, 19v/02, 19v/03, 19v/03, 19v/04, 19v/05, 19v/07, 19v/09, 19v/09, 19v/10, 19v/10, 19v/12, 19v/12, 20r/04, 20r/05, 20r/05, 20r/05, 20r/06, 20r/06, 20r/07, 20r/07, 20r/09, 20r/10, 20r/10, 20v/01, 20v/01, 20v/03, 20v/04, 20v/10, 21r/03, 21r/05, 21r/06, 21r/11, 21r/13, 21r/13, 21v/01, 21v/01, 21v/01, 21v/03, 21v/03, 21v/04, 21v/04, 21v/04, 21v/04, 21v/05, 21v/05, 21v/05, 21v/06, 21v/11, 21v/12, 21v/13, 21v/13, 21v/13, 22r/02, 22r/02, 22r/02, 22r/05, 22r/06, 22r/07, 22r/08, 22r/09, 22r/11, 22r/11, 22v/02, 22v/02, 22v/03, 22v/06, 22v/08, 22v/08, 22v/10, 22v/10, 22v/11, 22v/11, 22v/13, 22v/13, 23r/01, 23r/04, 23r/05, 23r/05, 23r/06, 23r/06, 23r/08, 23r/10, 23r/10, 23v/03, 23v/04, 23v/06, 23v/07, 23v/09, 23v/10, 23v/10, 23v/10, 23v/13, 24r/03, 24r/04, 24r/05, 24r/06, 24r/06, 24r/07, 24r/08, 24r/11, 24r/12, 24v/02, 24v/03, 24v/03, 24v/04, 24v/04, 24v/05, 24v/05, 24v/06, 24v/06, 24v/07, 24v/10, 24v/10, 24v/10, 24v/10, 24v/11, 24v/11, 24v/12, 24v/13, 25r/01, 25r/02, 25r/02, 25r/02, 25r/04, 25r/04, 25r/08, 25r/09, 25r/09, 25r/09, 25r/10, 25r/12, 25r/13,

25v/01, 25v/02, 25v/02, 25v/04, 25v/04, 25v/06,
 25v/09, 25v/12, 25v/12, 26r/02, 26r/02, 26r/03,
 26r/04, 26r/04, 26r/06, 26r/08, 26r/09, 26r/10,
 26r/11, 26r/12, 26r/12, 26v/01, 26v/01, 26v/02,
 26v/05, 26v/08, 26v/09, 26v/10, 26v/10, 26v/10,
 26v/12, 27r/02, 27r/03, 27r/05, 27r/07, 27r/08,
 27r/11, 27r/12, 27r/12, 27r/13, 27v/01, 27v/03,
 27v/05, 27v/06, 27v/08, 27v/09, 28r/02, 28r/02,
 28r/02, 28r/03, 28r/05, 28r/06, 28r/07, 28r/12,
 28r/13, 28v/03, 28v/03, 28v/03, 28v/04, 28v/05,
 28v/07, 28v/11tarac, 28v/12, 28v/13, 28v/13,
 29r/01, 29r/03, 29r/03, 29r/07, 29r/09, 29r/10,
 29r/11, 29r/12, 29r/12, 29v/01, 29v/01, 29v/01,
 29v/02, 29v/03, 29v/06, 29v/06, 29v/08, 29v/10,
 29v/12, 30r/02, 30r/05, 30r/06, 30r/06, 30r/08,
 30r/11, 30r/11, 30r/12, 30r/13, 30v/01, 30v/02,
 30v/05, 30v/07, 30v/09, 30v/09, 30v/10, 30v/10,
 30v/12, 30v/13, 30v/13, 31r/01, 31r/02, 31r/02,
 31r/07, 31r/07, 31r/09, 31r/10, 31r/11, 31r/12,
 31v/01, 31v/02, 31v/12, 31v/13, 31v/13, 32r/01,
 32r/01, 32r/03, 32r/04, 32r/06, 32r/07, 32r/08,
 32r/09, 32r/09, 32r/09, 32r/09, 32r/10, 32r/12,
 32r/12, 32r/12, 32r/13, 32r/13, 32v/01, 32v/02,
 32v/05, 32v/06, 32v/06, 32v/07, 32v/10, 32v/10,
 32v/11, 32v/12, 32v/12, 32v/12, 32v/13, 33r/02,
 33r/02, 33r/02, 33r/02, 33r/02, 33r/03, 33r/04,
 33r/05, 33r/05, 33r/07, 33r/08, 33r/12, 33r/13,
 33v/01, 33v/05, 33v/09, 33v/11, 33v/12, 33v/13,
 33v/13, 33v/13, 34r/01, 34r/01, 34r/05, 34r/05,
 34r/06, 34r/07, 34r/10, 34r/11, 34v/01, 34v/07,
 34v/07, 34v/11, 35r/01, 35r/02, 35r/02, 35r/03,
 35r/04, 35r/04, 35r/04, 35r/05, 35r/06, 35r/06,
 35r/07, 35r/08, 35r/09, 35r/13, 35v/01, 35v/02,
 35v/02, 35v/04, 35v/05, 35v/05, 35v/06, 35v/07,
 35v/08, 35v/08, 35v/09, 35v/13, 36r/01, 36r/02,
 36r/03, 36r/05, 36r/06, 36r/07, 36r/08, 36r/09,
 36r/10, 36r/11, 36v/08, 36v/12, 36v/12, 36v/13,
 37r/01, 37r/01, 37r/01, 37r/02, 37r/03, 37r/03,
 37r/04, 37r/04, 37r/05, 37r/05, 37r/06, 37r/06,
 37r/06, 37r/07, 37r/09, 37r/10, 37r/12, 37r/12,
 37r/13, 37v/02, 37v/02, 37v/02, 37v/03, 37v/04,
 37v/05, 37v/07, 37v/08, 37v/08, 37v/12, 38r/06,
 38r/06, 38r/07, 38v/02, 38v/05, 38v/08, 39r/03,
 39r/04, 39r/04, 39r/04, 39r/05, 39r/05, 39r/07,
 39r/08, 39r/13, 39v/02, 39v/05, 39v/06, 39v/07,
 39v/07, 39v/09, 39v/09, 39v/10, 39v/10, 39v/12,
 39v/13, 40r/06, 40r/06, 40r/07, 40r/12, 40r/13,
 40r/13, 40v/02, 40v/03, 40v/03, 40v/04, 40v/05,
 40v/05, 40v/06, 40v/07, 40v/11, 40v/11, 40v/12,
 40v/12, 40v/13, 40v/13, 40v/13, 40v/13, 41r/01,
 41r/01, 41r/01, 41r/02, 41r/02, 41r/04, 41r/06,
 41r/06, 41r/07, 41r/09, 41r/10, 41r/11, 41r/13,
 41r/13, 41v/01, 41v/02, 41v/02, 41v/03, 41v/03,
 41v/03, 41v/04, 41v/04, 41v/06, 41v/06, 41v/06,
 41v/07, 41v/07, 41v/09, 41v/09, 41v/10, 41v/11,
 41v/11, 41v/12, 41v/13, 42r/01, 42r/02, 42r/02,
 42r/03, 42r/06, 42r/06, 42r/07, 42r/08, 42r/11,
 42r/11, 42r/13, 42v/01, 42v/05, 42v/06, 42v/10,
 42v/11, 42v/12, 42v/12, 43r/02, 43r/07, 43r/07,
 43r/10, 43r/12, 43r/12, 43r/12, 43r/13, 43v/03,
 43v/03, 43v/03, 43v/04, 43v/05, 43v/05, 43v/06,
 43v/07, 43v/08, 43v/08, 43v/10, 43v/11, 43v/12,
 43v/12, 43v/12, 43v/13, 44r/01, 44r/01, 44r/02,
 44r/03, 44r/04, 44r/05, 44r/10, 44r/11, 44r/11,
 44r/12, 44r/13, 44r/13, 44v/03, 44v/04, 44v/04,
 44v/06, 44v/08, 44v/09, 44v/10, 44v/13, 45r/01,
 45r/02, 45r/03, 45r/05, 45r/13, 45v/07, 45v/08,
 45v/09, 45v/09, 45v/11, 45v/12, 46r/01, 46r/01,
 46r/01, 46r/02, 46r/02, 46r/03, 46r/03, 46r/05,
 46r/05, 46r/08, 46r/08, 46r/09, 46r/09, 46r/11,
 46r/11, 46r/12, 46r/13, 46r/13, 46v/03, 46v/07,
 46v/07, 46v/08, 46v/09, 46v/09, 46v/13, 46v/13,
 47r/01, 47r/01, 47r/04, 47r/05, 47r/06, 47r/10,
 47r/12, 47r/13, 47v/02, 47v/03, 47v/08, 47v/09,
 47v/11, 48r/04, 48r/04, 48r/05, 48r/06, 48r/08,
 48r/13, 48r/13, 48v/01, 48v/02, 48v/02, 48v/03,
 48v/04, 48v/07, 48v/09, 48v/11, 48v/11, 48v/12,
 48v/13, 49r/06, 49r/06, 49r/06, 49r/07, 49r/10,

49v/01, 49v/01, 49v/02, 49v/03, 49v/03, 49v/03,
 49v/04, 49v/06, 49v/06, 49v/07, 49v/08, 49v/09,
 49v/09, 49v/09, 49v/10, 49v/11, 49v/13, 50r/02,
 50r/02, 50r/04, 50r/07, 50r/10, 50r/10, 50v/07,
 50v/08, 50v/11, 50v/11, 50v/12, 50v/12, 50v/12,
 51r/05, 51r/06, 51r/06, 51r/07, 51r/13, 51r/13,
 51r/13, 51v/01, 51v/03, 51v/04, 51v/05, 51v/07,
 51v/10, 51v/11, 51v/12, 51v/13, 51v/13, 52r/01,
 52r/03, 52r/03, 52r/04, 52r/05, 52r/06, 52r/09,
 52v/03, 52v/06, 52v/07, 52v/07, 52v/08, 52v/13,
 53r/01, 53r/02, 53r/05, 53r/07, 53r/07, 53r/08,
 53r/09, 53r/10, 53r/10, 53r/10, 53r/11, 53r/11,
 53r/11, 53r/11, 53r/12, 53r/12, 53r/12, 53v/03,
 53v/03, 53v/04, 53v/04, 53v/04, 53v/05, 53v/07,
 53v/08, 53v/09, 53v/10, 53v/11, 53v/11, 53v/12,
 54r/01, 54r/01, 54r/01, 54r/01, 54r/02, 54r/02,
 54r/03, 54r/03, 54r/04, 54r/04, 54r/05, 54r/05,
 54r/05, 54r/08, 54r/08, 54r/08, 54r/09, 54r/09,
 54r/11, 54v/01, 54v/03, 54v/04, 54v/07, 54v/08,
 54v/10, 54v/12, 54v/13, 54v/13, 55r/10, 55r/11,
 55r/11, 55v/03, 55v/04, 55v/07, 55v/08, 55v/09,
 55v/12, 55v/13, 55v/13, 55v/13, 56r/01, 56r/02,
 56r/03, 56r/03, 56r/03, 56r/04, 56r/05, 56r/06,
 56r/07, 56r/07, 56r/09, 56r/12, 56r/13, 56v/01,
 56v/03, 56v/04, 56v/07, 56v/09, 56v/11, 56v/12,
 56v/13, 57r/01, 57r/02, 57r/04, 57r/05, 57r/08,
 57r/09, 57r/11, 57v/05, 57v/05, 57v/06, 57v/09,
 57v/10, 57v/11, 57v/12, 58r/02, 58r/03, 58r/03,
 58r/05, 58r/05, 58r/07, 58r/07, 58r/08, 58r/09,
 58r/11, 58r/11, 58r/13

vebāl: (Ar.) şiddet, ağırlık, azap; günah

v.+dür 54v/02

v.+ı 37v/05

vech: (Ar.) yüz, surat, çehre; tarz; yön; üslup;
 vesile

v.+ile 12v/06, 18r/12, 23v/07, 25r/08,
 34v/07, 34v/07, 42r/09, 49r/08, 49r/09, 49r/10,
 50r/12, 52v/10

v.+iyile 44v/03, 46r/06

vech-i kifâf: (Ar.+Ar.) geçim vesilesi

v. 11r/11, 36r/11

vech-i kifâf vèril- “geçim vesilesi
 verilmek”

v.-üp 14r/12

vech-i kifâf-ı ma‘âş: (Ar.+Ar.+Ar.)
 geçim vesilesi

v.+ı 32v/13

vech-i meşâlih: (Ar.+Ar.) çıkarlar
 vesilesi

v.+e 25v/01

vech-i tälâk: (Ar.+Ar.) boşama üslubu

v.+ıla 48r/02

vecih: (bkz. vech)

v. 35v/12, 39v/11

vedâ: (Ar.) veda, ayrılma

v.+a 50r/04

vedâ èt- “veda etmek”

v.-üp 17r/10, 39r/03, 50r/07

vefâ: (Ar.) sözünde durma, sözünü yerine
 getirme

v.+ya 11v/04

vefâ èt- “sözünde durmak”

v.-medi 10v/05

v.-üp 28v/05, 29r/07

vefât: (*Ar.*) ölüm, ölme

vefât êt- "ölmek"

v.-di 14r/10

vêr-: vermek

v. 10v/07, 24r/09, 45r/05, 57r/11

v.-di 3r/02, 3v/04, 11r/12, 15r/08,
30v/05, 36v/04, 37r/03, 39v/03, 41r/04, 45r/06,
50r/02, 50r/13, 51r/11, 57r/03, 57v/11

v.-e 36r/04, 40v/06

v.-elüm 10v/07, 28r/10

v.-em 23r/06, 31v/01

v.-medi 8r/12

v.-mek 36r/05

v.-miş 51v/11

v.-sene 14r/12

v.-üp 12r/08, 13v/11, 21r/04, 25r/13,
26v/02, 27r/13, 31r/05, 39v/08, 40r/11, 44v/13,
57r/04, 57r/10

v.-ür 33r/08

vesîle: (*Ar.*) yol, vasıta

v.+siyile 16r/12, 37r/04

vesîle-yi refâhiyyet-i ra'ıyyet:
(*Ar.+Ar.+Ar.*) idare ve rahatlık vasıtası

v. 24v/05

vesvse-yi hâfır: (*Ar.+Ar.*) zihin kuruntusu

v.+dan 39v/10

vezin: (*Ar.*) tartı, ölçü

v.+de 50v/12

vezîr: (*Ar.*) valilik, vekillik gibi yüksek
rütbelerde bulunan "paşa" unvanını taşıyan
kimse

v. 5v/10, 23v/09, 24r/07, 24r/11,
35v/05, 35v/12, 36r/03, 36r/06, 36v/10, 43r/13,
44r/06, 44r/08, 44r/10, 45r/02, 45r/05, 45r/06,
45v/03, 45v/04, 46r/13, 47r/11, 47v/03, 47v/05,
47v/12, 49v/06, 49v/10, 50v/06, 55v/10, 56r/11,
57v/09

v.+den 57v/10

v.+e 47v/08, 47v/09, 49v/13, 49v/13

v.+i 35r/13, 36r/04, 36v/07, 47r/09,
47v/02, 49v/04, 57v/09, 58r/04

v.+ine 23v/06

v.+üj 23v/13, 24r/09, 35v/11, 44r/09,
44v/08, 45r/06, 47r/09, 47v/01, 47v/03, 47v/04,
47v/09, 49v/08, 52v/06, 55v/12, 57v/01, 57v/04

vezîr-i hâsid: (*Ar.+Ar.*) kıskanç vezir

v.+den 45v/06

vezîr-i hâşş: (*Ar.+Ar.*) özel vezir

v.+ına 5v/08

vezîr-i Hı'ârezm: Harezmi veziri

v. 50v/04

vezîr-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdar

veziri

v. 43v/10

vezîr ü hâdim: (*Ar.+Ar.*) hizmet eden

vezir

v.+i 50v/05

vidâ': (*bkz. veda*)

<i>vidā' ét-</i> “veda etmek”	vücūd: (<i>Ar.</i>) bulunma, var olma, varlık; gövde
v.-üp 18v/07	v.+ında 16v/02
vifāḳ: (<i>Ar.</i>) uygunluk, aynı düşüncede olma	v.+ından 54v/03
v.+a 19r/11	v.+uğdan 30r/02
vilāyet: (<i>Ar.</i>) valilik	v.+uğu 51v/11
v.+de 10r/13	vücūd-ı ādem: (<i>Ar. +Ar.</i>) insan varlığı
vişāl: (<i>Ar.</i>) ulaşma; sevgiliye kavuşma	v.+i 2v/02
v.+ına 49v/03	vücūd-ı şerif: (<i>Ar. +Ar.</i>) mübarek
v.+uğa 52r/03	varlığı
vişāl-ı server: (<i>Ar. +Far.</i>) servere	v.+iyile 19v/10
kavuşma	vüzerā: (<i>Ar.</i>) vezirler
v.+i 55v/07	v. 32r/09, 36v/06, 37v/08
vişāl-ı ‘Ucube ü Maḥcūbe: Ucube ve	vüzerā-yı mülük: (<i>Ar. +Ar.</i>)
Maḥcūbe’ye kavuşma	hükümdarların vezirleri
v. 5v/09	v.+dan 35r/11
vizāret: (<i>Ar.</i>) vezirlik, başvekillik	yā mu‘īn: (<i>Ar. +Ar.</i>) ey yardımcısı
v.+i 55r/09	y. 4r/10
vuḳū’: (<i>Ar.</i>) olma, oluş	yād: (<i>Far.</i>) hatırlama, anma
v.+ına 57v/06	<i>yād ét-</i> “hatırlamak, anmak”
v.+ında 45r/11	y.-üp 6r/09, 17v/06
v.+ından 38v/10, 40r/11	<i>yād eyle-</i> “hatırlamak, anmak”
v.+ını 15v/06	y.-ye 58r/12
vuşlat: (<i>Ar.</i>) [sevgiliye] kavuşma	yād-ı şāh: (<i>Far. +Far.</i>) hükümdarın
v.+ına 6r/09	hatırı
v.+uğa 49r/09	y.+uğ 53v/09
<i>vuşlat ét-</i> “kavuşmak”	yaḳ-: yakmak
v.-üp 44r/09	y.-dı 54r/10
	y.-ıdılar 21r/13

y.-up 30v/03	y. 36r/04
yaqın: yakın	ya‘ni: (<i>Ar.</i>) demek, şu demek; sözün kıyası, doğrusu
y. 17r/04, 24r/07, 47v/04, 51v/04	y. 28v/10, 40v/07, 53r/04
y.+da 34r/11	yār: (<i>Far.</i>) dost; sevgili
y.+dur 20r/11	y. 24v/01, 46r/12
<i>yaqın ol-</i> “yakın olmak”	yār-ı şādık: (<i>Far.+Ar.</i>) sadık sevgili
y.-dı 25r/01	y.+a 46r/07
yaqīn: (<i>Ar.</i>) sağlam bilgi, iyi, kesin olarak bilme	yār u şādık: (<i>Far.+Ar.</i>) sadık sevgili
<i>yaqīn bil-</i> “kesin olarak bilmek”	y. 42r/01
y.-eler 15v/13,	yaramaz: kötü
y.-ürdi 23v/13	y. 8v/07
Ya‘qūb-vār: Yakup gibi	yarın: yarın
Y. 54r/13	y. 11v/09, 23v/09, 24r/02
yaqut-ı rummānī: (<i>Ar.+Ar.</i>) kırmızı yakut	yat-: yatmak
y. 33v/02	y.-mişdi 42v/03
yā levḥ-i ‘āc: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) ey fildişi resmi	y.-up 20r/02
y. 53v/06	yay: yay
yaḥḥlandur-: parlatmak, alevlendirmek	y. 28r/11
y.- up 48v/09	yaz-: yazmak
yan: yan, yön, taraf	y.-aradı 36r/12
y.+a 7v/04	y.-dı 26r/05, 58r/13
y.+ına 20v/12, 42v/01, 56v/05	y.-dum 4r/12
y.+ında 53v/05, 54v/10	y.-ıp 36v/05
y.+ından 24r/10	y.-up 29r/06
yanarken: yanarken	yē-: yemek
y.-di 19r/06	y.-mege 18v/02

y.-ye 19r/06	y.+inde 38r/09, 40r/09
y.-yelüm 56r/10	y.+inden 13r/04, 15v/06, 18v/03, 36v/11
y.-yesin 18r/07	y.+ine 6r/08, 13v/05, 20v/03, 35r/12, 37v/02, 38r/04, 54r/07, 56r/08, 56r/13
yedinci: yedinci	y.+ini 20r/13
y. 40v/07	y.+lerinden 8r/05, 31r/07
yêdir-: yedirmek	ye's-i küllî: (<i>Ar.+Ar.</i>) tamamen ümitsizliğe kapılma
y.-ürse 19r/04	y. 52v/10
yegâne: (<i>Far.</i>) biricik, tek	<i>ye's-i küllî êt-</i> “tamamen ümitsizliğe kapılmak”
<i>yegâne dūr-</i> “tek tomar yapmak”	y.-dükden 52v/11
y.-ürler 5v/01	yêt-: yetişmek
yél: yel, rüzgar	y.-di 9r/01
y.+e 41r/04, 46v/01, 50v/07, 52v/11	y.-diler 13v/10
<i>yêle vër-</i> “ifşa etmek, boşa harcamak”	yêtîş-: yetişmek
y.-di 46v/01, 50v/07	y.-di 6v/03, 8r/13, 25v/13, 29v/04, 30v/08, 33v/05, 34r/10, 35r/10, 37r/05, 39v/13, 42v/04, 45r/12, 48v/12, 52v/07, 53v/01, 54v/01, 55r/09
y.-ür 52v/11	y.-diler 8r/06, 28v/05
yelken: yelken	y.-dürdi 33v/02
y.+ini 27v/08	y.-dürdüm 44v/10
yemîn: (<i>Ar.</i>) yemin, ant	y.-dürem 39v/07, 57r/02
<i>yemîn êt-</i> “ant içmek”	y.-düreyin 17v/12
y.-di 52v/09	y.-e 28r/09, 48r/08, 48v/11
y.-üp 48r/12	y.-evüz 49v/06
yêr: yer	y.-i 27r/05
y. 5r/01	
y.+de 7r/11, 17r/04, 17r/12, 19r/12, 24r/07, 25r/13, 25v/09, 34r/13, 39r/11, 57v/12	
y.+dür 12v/06	
y.+e 11r/03, 39v/10, 41v/13	

- y.-mek 14v/08
- y.-meyüp 41r/04
- y.-mez 16v/04, 40v/05
- y.-mişdür 44r/13
- y.-üp 13r/03, 14v/12, 25r/07, 31v/07, 35r/12, 52v/09
- y.-ür 32v/04
- y.-ürlerdi 7v/05
- yétüş-:** yetişmek
- y.-dükde 4r/13
- y.-mek 57v/06
- yevâkit:** (Ar.) yakutlar
- y. 51v/13
- yıķıl-:** yıkılmak
- y.-up 45r/11
- yıl:** yıl
- y.+dan 54v/01
- y.+lar 27r/11
- y.+lardur 31r/11, 34r/06, 45v/01
- yırt-:** yırtmak
- y.-up 27v/08
- yine:** yine
- y. 7r/13, 7v/01, 7v/07, 8r/05, 8r/08, 9v/13, 14v/13, 15r/13, 17r/03, 19r/07, 28v/08, 29v/04, 30r/06, 33v/10, 34v/04, 36r/05, 36r/05, 36r/11, 38r/01, 40r/01, 42r/03, 42v/03, 49r/01, 49v/10, 51v/02
- yok:** yok
- y. 23v/03, 38r/09, 47r/08, 52r/07
- y.+dur 10r/04, 11v/07, 14v/02, 16r/13, 17r/12, 21v/03, 23v/07, 27v/01, 28r/13, 43r/03, 49r/10
- y.+ıdı 33v/12
- yol:** yol
- y. 7r/04, 11v/12, 25r/09, 30v/09, 47r/13
- y.+a 11r/09, 47r/04, 50v/02
- y.+da 11v/10, 17r/04, 27v/13, 31r/04, 35r/13, 39v/04, 39v/09, 40r/02, 45r/03, 45r/09
- y.+lara 31r/07
- y.+ları 31r/04
- y.+uñ 28v/10
- y.+uñda 29r/03
- yol bul-* “yol bulmak, çare bulmak”
- y.-dı 7r/04
- y.-sa 47r/13
- y.-up 30v/10
- yol eyle-* “yol yapmak”
- y.-di 25r/09
- yoldaş:** arkadaş, yol arkadaşı
- y. 35r/02
- yoldaşlık:** arkadaşlık
- yoldaşlık ét-* “arkadaşlık etmek”
- y.-mek 31r/05
- yoldaş ol-* “arkadaş olmak”
- y.-mışdı 35r/02
- yorgun:** yorgun

<i>yorgun düş-</i> “çok yorulmak”	yürek: yürek
y.-üp 20r/01	y.+in 30v/04
yöri-: yürümek	yüz: yüz, çehre
y.-yüp 19v/12	y. 5v/06, 11r/08, 13v/02, 13v/08,
yörü-: yürümek	14r/10, 17r/10, 17v/04, 18r/13, 23v/12, 27v/04,
y.-di 14v/09	28v/08, 28v/12, 32r/06, 32r/10, 32v/12, 33r/08,
yut-: yutmak	33v/01, 33v/03, 33v/04, 33v/10, 36v/13, 37r/12,
y.-a 39v/11	38r/02, 39r/09, 39v/13, 40v/09, 42r/06, 46v/10,
y.-dı 38r/08	47v/12, 48r/03, 53r/04
yudan: yutan	y.+in 29r/08
y. 38v/13	y.+inde 28r/04
yümn: (<i>Ar.</i>) uğur, bereket	y.+ine 25v/08, 52v/04
yümn-i ‘adl: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet bereketi	<i>yüz dönder-</i> : “yüz çevirmek”
y.+iyile 13v/12	y.-di 32r/10
yümn-i ‘adl ü inşâf: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet ve	<i>yüz dut-</i> : “yönelmek”
insaf bereketi	y.-ar 42r/06
y.+ıla 15v/12	y.-dı 32v/12
yümn-i devlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) devlet	<i>yüz göster-</i> “ortya çıkmak”
bereketi	y.-di 33v/10
y.+inde 23v/12	y.-e 23v/12
yümn-i himmet: (<i>Ar.+Ar.</i>) gayret	y.-se 47v/12
bereketi	y.-üp 32r/06, 53r/04
y.+ünle 29r/12	<i>yüz sür-</i> “aşırı sevgi göstermek için
yümn-i ikbâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) talih bereketi	yere eğilmek”
y.+iyile 4r/06	y.-meye 7r/01
yümn-i kerem: (<i>Ar.+Ar.</i>) ululuk	<i>yüz tut-</i> “yönelmek”
bereketi	y.-dı 6v/01, 11r/08, 37r/12, 40v/09
y. 35r/07	y.-up 4v/13, 7r/09, 10v/01, 27v/04,
	33v/04, 36v/13, 48r/03

yüz: yüz (numara)	z.+i 46v/09
y. 31v/12	zâhir: (<i>Ar.</i>) görünen, açık, belli, meydanda
yüz bin: yüz bin	z. 26v/04, 30r/13, 53v/04, 55v/13
y.+dür 14v/01	<i>zâhir ol-</i> “görünmek; açık, belli olmak”
yüz kez yüz biç: on milyon	z.-a 23r/12
y. 14v/01	z.-dı 21v/02, 22r/11, 26v/05, 30v/07, 46v/03
zâbiî: (<i>Ar.</i>) zabt eden	z.-duğdan 24v/07
z. 33v/12	z.-miş 42v/07
zabt: (<i>Ar.</i>) sıkı tutma, idaresi altına alma	z.-up 19r/05, 31r/04
z.+ında 21v/12	z.-ur 10v/11, 37v/05
<i>zabt ét-</i> “sıkı tutmak, idaresi altına almak”	zahîre: (<i>Ar.</i>) gerektiği zaman harcanmak üzere anbarda saklanan hububat, yiyecek, rızık
z.-diler 30v/10	<i>zahîre edin-</i> “yiyecek saklamak”
z.-eridi 33r/03	z.-düm 36r/01
zabt-ı memâlik: (<i>Ar.+Ar.</i>) memleketleri idaresi altına alma	zahîre-yi nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis yiyecek
z. 21v/13	z. 55r/02
zâde salânatahu: (<i>Ar.+Ar.</i>) saltanatı çoğalsın	zahm: (<i>Far.</i>) yara
s. 4r/10	<i>zahm ur-</i> “yara açmak”
zâd u nafaqa: (<i>Ar.+Ar.</i>) yiyecek parası	z.-amadı 30r/06
z.+sı 33r/04	zahm-ı tîğ: (<i>Far.+Far.</i>) kılıç yarası
zafer: (<i>Ar.</i>) zafer, yengi	z.+inüñ 17v/01
<i>zafer bul-</i> “kazanmak”	zahmet: (<i>Ar.</i>) güçlük
z.-dı 28v/03	<i>zahmet ol-</i> “yapılan bir işten sıkıntı, yorgunluk duymak”
zâğ-ı şeb: (<i>Far.+Far.</i>) gece kargası	z.-dı 33r/08
z.+e 24r/04	za'îf: (<i>Ar.</i>) zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz
zahâyir-i emvâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları depolama	z. 4r/07, 40v/13

za'ife: (<i>bkz.</i> za'if)	zamāne-yi ğaddār: (<i>Far.+Ar.</i>) zalim
z.+ye 33r/07	zaman
za'if-i enuše: (<i>Ar.+Far.</i>) zayıf genç	z. 32v/10
padişah	zamān-ı aqdem: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski zaman
z. 8v/03	z.+de 4v/03
za'if-i du'a-gūy-ı naḥif:	zāmir: (<i>Ar.</i>) kalp; vicdan
(<i>Ar.+Ar.+Far.+Ar.</i>) zayıf dua eden	z.+inde 11v/03
z. 4r/11	zāmīr-i münīr: (<i>Ar.+Ar.</i>) ışık veren
zaḳḳum-ı mehmūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) sıkıntılı	kalp
zakkum	z.+i 12v/03
zaḳḳum-ı mehmūm vēr- "sıkıntılı	zann: (<i>Ar.</i>) sanı
zakkum vermek"	zannēt- "sanmak"
z.-ür 13r/08	z.-di 42v/03
zaḳn-ı dil-şiken: (<i>Ar.+Far.+Far.</i>)	zarāfet: (<i>Ar.</i>) zariflik, naziklik, incelik
gönüle kin yükletmek	z.+de 5r/07, 43v/03, 49v/03, 51r/06
z.+inden 20v/01	
zamān: (<i>Ar.</i>) zaman, vakit	zārar: (<i>Ar.</i>) ziyan, kayıp
z. 4v/08, 34r/02, 40r/11	z. 10v/10, 28r/09, 40v/11
z.+da 4r/08, 31r/07, 51v/04, 55v/08,	z.+ı 38v/01
56r/04	
z.+dur 34r/08	zārb: (<i>Ar.</i>) dövme, vurma
z.+ıdı 25r/04	zārb-ı mecmū': (<i>Ar.+Ar.</i>) hepsini
z.+ında 37r/02	vurmak
zamāne: (<i>Far.</i>) şimdiki zaman	z.+ı 12v/01
z. 22v/03	zārb-ı muşt: (<i>Ar.+Far.</i>) yumruk atma
zamāne-yi bī-vefā: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>)	z.+ıla 30v/12
vefasız zaman	zārb u şetm ü ḥaḳāret: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)
z. 36r/08	vurma, sövme ve hareket yapma
	z. 12r/09
	zārī: (<i>Ar.</i>) ağlayıp sızlama

z.+yi 18r/01	zebān-ı muhtelif: (<i>Far. +Ar.</i>) çeşitli diller
z. 13r/07	z. 6r/04
zarüret: (<i>Ar.</i>) çaresizlik	<i>zebān-ı muhtelif</i> öğren- “çeşitli diller öğrenmek”
z.+ile 52v/04	z.-mişdür 6r/04
zarüri: (<i>Ar.</i>) zorunlu [iş], ister istemez olacak olan [iş]	zebān-ı Pārisī: Farsça
z. 10v/03, 23r/09, 24r/13, 32v/03, 33v/13, 38v/08, 47r/08, 47r/13, 49r/05	z.+den 4r/02
zāt: (<i>Ar.</i>) kendi, öz; sahip, malik	zacr: (<i>Ar.</i>) önleme, yasak etme; zorlama, zorla
zāt-ı kevn: (<i>Ar. +Ar.</i>) kainat sahibi	z.+inde 26v/08
z.+i 2v/04	zacr-i müte‘addiyān: (<i>Ar. +Ar.</i>) zorla saldıranlar
zāt-ı melik: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdar zatlari	z. 21v/13
z. 40v/12	zacr ü ‘inād: (<i>Ar. +Ar.</i>) zorlama ve inat etme
zāviye: (<i>Ar.</i>) köşe; aç	z.+dan 26v/09
z.+sine 40r/06	zehir: (<i>Ar.</i>) zehir, agu
zāyi’: (<i>Ar.</i>) elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan	<i>zehir karış-</i> “zehir karıştırmak”
zāyi’ ol- “kaybolmak”	z.-durup 21r/05
z.-maya 39v/02	zehr: (<i>Ar.</i>) zehir, agu
z.-maz 37r/06	z. 20v/06
zāyi’ olan: kaybolan	zehr-i helāhil: (<i>Ar. +Ar.</i>) öldürücü zehir
z. 28v/06	z. 20v/04, 45v/06
zāyil: (<i>Ar.</i>) sona eren, devamlı olmayan; geçen, geçmiş olan	z.+i 18r/05, 44v/12
zāyil ol- “sona ermek”	<i>zehr-i helāhil kat-</i> “öldürücü zehir katmak”
z.-dı 19v/04	z.-up 45v/06
z.-ur 21r/10	zehre: (<i>Far.</i>) yiğitlik, cesaret
zebān: (<i>Far.</i>) dil, lisan	

z.+si 30r/07	zer: (<i>Ar.</i>) altın; akçe (para); sarı; parlak
zekâ: (<i>Ar.</i>) zekâ	z.+i 52r/13
z. 5v/13, 6r/10, 56v/01	zer-i sürh: (<i>Far. +Far.</i>) kırmızı akçe
z.+yıla 8v/08	(para)
zekâ u kiyâset: (<i>Ar. +Ar.</i>) zekâ ve uyanıklık	z.+i 25r/10
z.+üğe 51v/01	zer ü ziver: (<i>Far. +Far.</i>) parlak süs
zekât: (<i>Ar.</i>) zekât, İslam'ın beş şartından biri	z.+ile 9r/03
z.+ından 39r/09	zenger: (<i>Far.</i>) kuyumcu
zemîn-būs: (<i>bkz.</i> zemîn-pūs)	z. 41r/06
zemîn-būs êt- "yeri öpmek"	z.+i 54v/09, 55v/05
z.-üp 6r/06	z.+ile 54v/11
zemîn-pūs: (<i>Far. +Ar.</i>) yer i öpme	z.+üj 41r/06
[saygı kasdıyla-]	zenger-i bed: (<i>Far. +Far.</i>) kötü
z. 5r/04	kuyumcu
zenahdân: (<i>Far.</i>) çene	z. 53v/01
z.+ına 20v/05, 08, 13; 21r/05	zenger-i bed-şirret: (<i>Far. +Far. +Ar.</i>)
z.+ından 20v/12, 21r/06	kötü ve huysuz kuyumcu
zenahdân-ı sîb-i girdâr:	z.+ün 55v/05
(<i>Far. +Far. +Far.</i>) elma çeneli (çenesi elma gibi	zenger-i i'zzet: (<i>Far. +Ar.</i>) izzetli
olmak)	kuyumcu
z. 20v/01	z. 41r/09
zen: (<i>Far.</i>) kadın	zerrîn: (<i>Far.</i>) altından yapılmış, altın
zen-i țarrâr: (<i>Far. +Ar.</i>) hilekâr kadın	z. 32r/06
z. 37v/10	z.+ile 25r/02
zen-i țarrâr hikâyeti: (<i>Far. +Ar. +Ar.</i>)	zerk: (<i>Ar.</i>) ikiyüzlülük, hile, riya, dalavere
kadın hilekâr hikâyesi	z. 44v/02, 57r/08
z.+dür 37v/05	z.+ile 38r/03
	zerk u hud'a: (<i>Ar. +Ar.</i>) hile

z.+yıla 55r/09	zıkr: (<i>Ar.</i>) anma, anılma
zerķ u Şa‘bede: (<i>Ar.+Ar.</i>) hile ve hokkabazlık	z.+inden 5v/07
z. 23r/01	z.+ini 5v/07
zевāl: (<i>Ar.</i>) Güneş’in baŐucunda bulunma zamanı, öğle vakti	z.+iyle 8v/10
z. 37r/11, 40r/06	<i>zıkr olun-</i> “anılmak”
zевāle: (<i>Ar.</i>) sona erme	z.-an 42v/02
z. 18r/09	zıkruhu: (<i>Ar.</i>) (onun) anılması
zevi’l-‘uķūl: (<i>Ar.+Ar.</i>) akıl sahibi insanlar	z. 12r/12
<i>zevi’l-‘uķūl ol-</i> “akıl sahibi olmak”	zinde-gānī: (<i>Far.</i>) dirilik, hayat; yaşayış; geķim
z.-dı 2v/04	z.+sinden 52r/06
zevķ: (<i>Ar.</i>) tatma, tad; hoŐa giden hal, haz	zīnet: (<i>Ar.</i>) süs, bezek
zevķ-i lezzet: (<i>Ar.+Ar.</i>) lezzet zevki	z. 16r/13
z.+inden 17r/09	z.+e 51v/11
zevķ ü Őafā: (<i>Ar.+Ar.</i>) haz ve eğlence	z.+i 20v/04
z.+yıla 56r/10	z.+ile 20v/03, 29v/10
zeyn: (<i>Ar.</i>) süs, bezek	zīnet-i ‘adl: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet süsü
z.+ile 51r/08	z. 14r/04
<i>zeyn eyle-</i> “süslemek”	zīnet-i ihtıŐām: (<i>Ar.+Ar.</i>) ihtıŐamlık
z.-ye 51r/08	süsü
zıll-i melik-i ‘ādil: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) adaletli hükümdarın gölgesi	z. 36r/11
z. 4r/09	zīnet-i kerem: (<i>Ar.+Ar.</i>) asalet süsü
zih-i sa‘adet: (<i>Far.+Ar.</i>) mutluluk sınırı	z.+ile 32v/06
z.+i 39v/05	zīnet-i mergūb: (<i>Ar.+Ar.</i>) beęenilen süs
zihn ü zekā’: (<i>Ar.+Ar.</i>) zihin ve zeka	z.+ıla 37v/02
z. 44v/04	zīnet-i zībā: (<i>Ar.+Far.</i>) güzel ve süslü
	z.+dur 32v/01
	zinhār: (<i>Far.</i>) sakın! asla

z. 24r/03, 52v/01, 55v/08

zîr: (*Far.*) alt, aşağı

zîr ol- “yenilmek”

z.-up 50v/07

zîr-i zemin: (*Far. + Far.*) yer altı

z.+den 25v/05, 25v/07

zîrâ: (*Far.*) çünkü, şundan dolayı ki

z. 5v/11, 10r/04, 16r/13, 22v/11, 22v/12, 27v/02, 32v/02, 33r/01, 41v/10, 48r/01, 50r/02, 53r/12, 54v/02, 54v/03

zişt-i a‘zâ: (*Far. + Ar.*) çirkin uzuvlar

z.+yı 41v/02

zîver: (*Far.*) parlak

zîver-i muraşsa‘: (*Far. + Ar.*) parlak ve süslü

z. 23r/08

zîver-i zekâ: (*Far. + Ar.*) parlak zekâ

z.+yıla 47r/12

ziyâ: (*Ar.*) ışık, aydınlık

z. 38r/06

ziyâ ol- “parlamak”

z.-ur 46v/13

zîyâde: (*Ar.*) artan, fazla kalan; çok bol; aşırı, fazla

z. 7v/13, 8r/10, 8v/12, 10v/09, 12v/13, 16v/08, 18r/04, 18v/06, 18v/11, 20r/13, 20v/01, 22v/13, 23r/11, 32v/11, 33r/01, 33v/10, 34r/05, 41r/11, 42v/12, 43v/13, 45r/07, 46r/06, 48r/01, 48v/06, 49r/02, 49r/03, 51r/07, 52r/03, 52v/01,

53r/08, 54r/08, 54v/03, 54v/08, 56v/01, 56v/10, 57r/09, 57r/12

z.+dür 22r/06

zîyâde incin- “fazla incinmek”

z.-üp 48v/07

zîyâde ol- “çok, fazla olmak”

z.-a 52r/03, 56v/01, 57r/12

z.-dı 49r/02, 54v/08

z.-mağa 22v/13, 33v/11

z.-sun 53r/08

z.-up 8r/10, 41r/11

ziyâfet: (*Ar.*) misafire yedirip içirme, şölen

ziyâfet ét- “şölen yapmak”

z.-di 15v/09

zuhûr: (*Ar.*) görünme, meydana çıkma

zuhûr bul- “görünmek, meydana çıkmak”

z.-dukdan 16v/11

zuhûr-ı ‘acâyib-i mu‘cizât:

(*Ar. + Ar. + Ar.*) mücezelere mucizesinin ortaya çıkması

z. 3r/10

zulm: (*Ar.*) zulüm, haksızlık, eziyet

z.+e 10r/07

z.+ı 14r/09

z.+ile 52v/02

zulm-ı cevri: (*Ar. + Ar.*) zulüm ve eziyet

z.+ile 12v/11

zulm-ı sitem: (*Ar.+Far.*) zulüm ve cefa

z. 5r/03

z. 14r/07

zülfi: (*Far.*) yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı

zulm ü tahavvür: (*Ar.+Ar.*) zulüm ve acelecilik

z.+in 42v/11

z.+ün 13v/12

zülfi-i melik: (*Far.+Ar.*) hükümdarın zülfü

zulmānī: (*Ar.*) zulmetli, zulmete, karanlığa mensup, karanlıkla ilgili

z.+i 42v/03, 43r/08

z. 32r/06

zülfi-i semen-sā: (*Far.+Far.*) yaseminimsi zülf

zübde-yi fitrat: (*Ar.+Ar.*) iyi fitrat

z.+sı 24v/11

z. 3r/07

zühre: (*Ar.*) çoban yıldızı, venüs

zülfi-i şāh: (*Far.+Far.*) hükümdarın zülfü

z.+si 51r/06

z.+dan 43r/10

zühre-cebīn: (*Far.+Ar.*) saf, berrak alınlı

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

	Diyār-ı Çîn: Çin
	D.+de 46v/03
‘Ali: 4. Halife Hz. Ali	D.+e 47v/04
‘A. 12r/11	Diyār-ı Keşmir: Keşmir
Baħr-i Mağrib: (Ar.) Atlantik Okyanusu	D.+de 24v/09
B. 27v/4, 27v/13	Ebi Bekr: İlk halife Hz. Ebubekir
<i>Baħr-i Mağrib sâhiline ir-</i> “Atlantik Okyanusu kıyısına vardı”	E.+e 3r/13
B.-di 27v/04	Ebü’l-Ķāsım: (Kasım’ın babası) peygamber efendimiz Hz. Muhammed
Bārī ta‘āla: (Ar.+Ar.) Allah’u teala	E. 3r/09
B. 37r/07, 52r/11	Eyzid: (Ar.) Hak (Allah)
Başra: Basra, Irak’ın güneyinde bir şehir	E. 45v/09
B.+ da 22r/13	ĤaĶĶ ta‘āla: (Ar.+Ar.) Yüce Allah
bilād: (Ar.) diyarlar, memleketler, şehirler	Ĥ. 2v/05, 2v/07, 3r/06, 3r/11, 3v/06, 5r/09, 29r/13, 32r/03, 34v/04, 51v/11
Bilād-ı Fārs: İran	ĤıĤā: Çin’in bir bölgesi
B.+da 53v/03	Ĥ. 51v/12
Bilād-ı Şam: Şam	Ĥudā: (Far.) Tanrı
B.+da 27r/10	Ĥ. 33v/01
Bilād-i Īrān: İran	Ĥ.+sına 8v/08
B.+da 17r/01	Ĥ.+ya 57r/08
Çehrem: bir padişah	Ĥ.+yıla 19r/03
Ç. 19v/10	Īzid: (Far.) Allah
Diyār: (Far.) memleket	Īzid-i ‘azze: (Far.+Ar.) Allah aziz ve büyük olsun
Diyār-ı ‘Acem: İran	Ī. 26v/10
D.+e 9r/01	Īzid ta‘āla: (Far.+Ar.) Yüce Allah
Diyār-ı Bedehşān: Bedehşan	Ī.+a 45v/09
D.+da 19v/09	

Kāfi: Vezirin bir oğlu

K. 55v/12, 56r/02, 56v/02, 56v/06,
57r/11

K.+ye 56v/03

Kayşum: İran'da bir padişan

Ḳ. 17r/02, 19r/06

Ḳ.+uñ 18v/01

Kefşgir: özel isim

K. 53v/10, 54r/04, 54r/06

K.+i 53v/13

K.+üñ 54r/06

Kefşgir-i le'im: alçak Kefşgir

K.+üñ 53r/13

Merve Şehri': Merve Şehri

M.+nde 37v/07

Mevlā: (Ar.) Allah

M.+nuñ 17v/10

Mısr: Mısır Ülkesi

M.+dan 4v/10

Mısr: Mısır Ülkesi

M.+a 6v/03

Milk-i Mağrib: Fas Ülkesi

M.+e 16r/09

Muhammed Muştafa: peygamber efendimiz
Hz. Muhammed

M. 3r/09, 3v/05

M.+ya 3v/06

Maḥcūbe: eserde geçen hikâyeleri anlatan iki
cariyeden biri

M. 9r/11, 13v/13, 14r/03, 15v/12,
19v/05, 19v/07, 21v/02, 24v/05, 24v/08, 26v/07,
29v/02, 29v/04, 32r/02, 35r/08, 35r/10, 37r/05,
39r/04, 39r/06, 40v/04, 43r/12, 43v/01, 45v/07,
50v/07, 50v/10, 52v/12, 55v/09, 55v/11, 58r/05

M.+de 32r/11

Muhteşem: (Ar.) özel isim

M. 12v/08

Nedim: özel isim

N. 43v/12, 44r/02, 45r/05, 45v/03

N.+e 44v/13, 45r/05

N.+i 44v/02, 45r/13

N.+üñ 44r/10, 44v/08

'Osman: üçüncü halife Hz. Osman

o.+a 3v/02

'Ömer: ikinci halife Hz. Ömer

'Ö. 3v/01

Semmaḥ: İran padişahı

S. 4v/06

Seyyid-i Ahmedin Ḥasan Balī: eseri Farsça
yazan kişi

S. 3v/08

Skender-i Cihān Gır: Meşhur İskender

S. 4r/09

Sultān-ı Felek-i Çehārum: devrin sultanı
Çeharum

S. 45v/11

Sülymân-ı ba-hâtem: yüzüklü Süleyman

S. 4v/06

Şâh: (Far.) padişah

Şâh-ı Hı^vârezm: Harezmi Padişahı

Ş. 47r/08

Ş.+üç 49v/04

Şâh-ı Huzem: Huzem Padişahı

Ş.+den 46v/03

Şâh-ı Semmâh: Semmah Padişahı

Ş. 4v/11, 9v/12, 16r/06, 16r/10, 21v/10,
26v/13, 27r/01, 32r/11, 40v/08, 45v/12

Ş.+uç 32r/07, 37r/10

Şâh Semmâh: Semmah Padişahı

Ş. 21v/08, 53r/05

Şehr: (Far.) şehir, memleket

Şehr-i ‘Acem: İran

Ş.+de 4v/03

Şehr-i Bağdat: Bağdat

Ş. 31v/12

Ş.+da 29v/05

Şehr-i Ğazne: Gazne (Afganistan’da)

Ş.+de 43v/02

Şehr-i Mışır: Mısır

Ş. 5r/12

Şehzâde-yi Hı^vârezm: Harezmi Şehzadesi

Ş. 49r/13, 49v/02

Ş.+üç 46v/11

Şehzâde-yi Hı^vârezmî: Hazerzmlî

Şehzade

Ş. 46v/07, 46v/09

Ṭayfur: vezirin dostu

T. 6r/02, 6r/06, 6r/09, 6r/13, 6v/08,
6v/12, 7r/06, 7v/03, 7v/05, 7v/10, 7v/11, 8r/03,
8r/08, 8r/13, 8v/07, 8v/11, 8v/13, 9r/04, 9r/07

T.+a 6r/08, 9r/03

T.+ı 6r/05, 6v/03, 6v/08, 9r/06, 9r/07

Tebbât: Basra’da hırsızların başı

T. 22v/04, 22v/07, 22v/12, 23r/13,
23v/01, 23v/03, 24r/10, 24r/13

T.+a 24r/11

T.+ı 23v/02, 24r/06

T.+uç 23v/04

‘Ucûbe: eserde geçen hikâyeleri anlatan iki
cariyeden biri

‘U. 9r/11, 10r/02, 10r/10, 14r/02,
16r/12, 16v/13, 19v/07, 21v/13, 22r/12, 24v/08,
27r/03, 29v/04, 32r/13, 32v/08, 35r/10, 37v/01,
37v/06, 39r/05, 40v/11, 41r/05, 43v/01, 46r/04,
46v/01, 50v/9, 53r/08, 53v/02, 55v/10

‘U.+ye 27r/09

‘U.+yi 53r/06

‘Ucûbe ü Maḥcûbe: eserde geçen hikâyeleri
anlatan iki cariye

‘U. 4r/01, 4v/01, 5v/05, 7r/05, 8r/01,
8r/11, 8v/03, 9r/10, 21v/10

‘U.+den 8r/12, 8v/06

‘U.+nün 5v/05, 9r/01, 9v/13, 16r/10,
40v/10

‘U.+ye 7r/07, 7v/12

‘U.+yi 8r/06, 8v/13, 9r/04, 9r/06,
45v/13

‘Ucūbe-yi Maḥcūbe: Ucube ve Mahcube

‘U.+yi 5v/12, 37r/12

Vāfi: vezirin iki oğlundan biri

V. 55v/12, 56r/10, 56v/03, 56v/05,
56v/07, 56v/09, 57r/02, 57r/13

V.+nün 58r/02

V.+ye 57r/10, 57v/11

V.+yi 58r/04

Yūsuf: Yusuf Peygamber

Y. 26r/11

Zāhid: özel isim

Z. 17r/06, 39r/07, 39v/02, 40r/06,
40r/10, 40r/12

Z.+e 17r/10, 39r/09, 39r/12, 39v/01

Z.+ün 17r/04, 17r/05, 18v/07, 19r/07,
39r/09, 39r/13, 40v/01, 40v/01

Zāhid-i emīn: güvenilen Zahid

Z. 39r/05

Z.+e 40r/02

SONUÇ

Bu çalışmada Farsçadan Türkçeye çevrilmiş olan "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Mahecûbe-i Zârîfe" adlı eser ele alınıp incelenmiştir. 58 varaktan oluşan eser Arap harflerinden Latin harflerine çeviri-yazı yöntemiyle aktarılmış ve metnin asıl hâli korunmuştur. Giriş bölümünde yazma hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde metnin dil incelemesi yapılmış, Türkçede Söz Yapımı yapım ekleri bakımından incelenerek, ek ve kök olarak ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Eserde geçen sözcüklerin çoğunun Arapça ve Farsça olmasından dolayı çok fazla Türkçe sözcüğe rastlanmamış ve bu nedenle de çok fazla örnek verilememiştir. Ancak metinde yapım ekleri çok kullanılmış hatta bazı örneklerde Arapça ve Farsça sözcüklere yapım eki getirilerek isimden fiil yapılmıştır. İkinci bölüm eserin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde metnin dizini yapılmıştır. Bu bölümde eserde geçen tüm sözcük ve terimler incelenmiş, anlamı verilmiş ve hangi dilden olduğu belirtilmiştir. Eser, Farsçadan çevrilmesine rağmen, çok fazla Arapça sözcük kullanılmıştır. Bunun nedeni de yazarın hikâyeleri anlatırken arada bir Kur'ân'dan ayetler, hadisler, Arapça atasözleri ve mısralarla hikâyeleri zenginleştirmesi olabilir. Arapçadan sonra metinde en çok kullanılan dil olarak Farsça yer almakta Türkçe sözcükler ise metinde çok az geçmektedir. Daha çok eylemlerin Türkçe olduğu görülmekte ve bazen de yazar Arapça ve Farsça eylemlere Türkçe yardımcı eylem ekleyerek kullanmıştır. Kabaca metinde geçen sözcüklerin yüzdesi çıkarılacak olursa; Arapça %60, Farsça %30, Türkçe ise %10 denebilir.

Birinci Bölümde Dil İncelemesine yer verilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait özellikler esas alınarak metinde geçen Türkçe kelimelerin incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bunu en iyi şekilde metinde geçmekte olan açıp 31v/06; alıp 40v/03, 42r/04; çıkarıp 11r/09, 22v/07, 26v/12, 32r/06, 47r/12; varıp 42r/11; bindirip 9r/04; uyanıp 38r/09; olup 32r/11 gibi örnekler, Osmanlıcaya ait özellikler taşımaktadır. Ayrıca Eski Anadolu Türkçesinde /-(y)Xp/ ekinin sadece /-(y)up, -(y)üp/ şekli varken metinde /-(y)ıp, -(y)ip/ şekilleri de geçmekte ve metinde çok fazla Arapça, Farsça sözcük ve tamlama bulunmaktadır. Buradan varılan sonuç ise metin geçiş

döneminde yazılmış olması veyahut da yazarın kendi dil özelliklerini kullanmış olmasıdır. Eserin 16. Yüzyıl dolaylarında yazılmış oıldığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Bayraktar, N. (2008) *Kaşasü'l-Enbiyâ Tercümesi (Metin- Dizin)* Ebabil Yay. Ankara
- Devellioğlu, Feri T (2007) *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat* , Aydın Kitabevi Yay., 30. Baskı, Ankara.
- Dilçin, C. (2009) *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Doğan, Ahmet (2011), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara, Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Doğan, M. D. (2003) *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yay., Ankara.
- Ercilasun, Anmet B. (2015), *Türk Dili Tarihi*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayıncılık.
- Ercilasun, A. B. (2007) *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi* , Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ergin, M. (2006) *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin, M. (1963) *Dede Korkut Kitabı – II, İndeks – Gramer*, Türk tarih Kurumu basımevi, Ankara
- Ergin, Muharrem (2016), *Dede Korkut Kitabı 1-2*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2013), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul, Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Gabain, A. V. (2007) *Eski Türkçenin Grameri*, 5. Baskı, TDK Yay., Ankara.
- Gülsevin, G. Boz, E. (2010) *Eski Anadolu Türkçesi*. Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.
- Gülsevin, G. (2011). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
- Kanar, Mehmet (2010), *Arap Harfli Alfabetik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.
- Kanar, Mehmet (2011), *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.
- Kanar, M. (1993). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim Yay.
- Kanar, M. (2011) *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü* , Say Yay., İstanbul.
- Karaağaç, G (2013) *Türkçenin Dil Bilgisi*, 2. Baskı, Akçağ Yay. Ankara

Korkmaz, Z. (1973) *Marzubân-nâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)* Ankara Üniversitesi Diş ve Tarih-Coğrafya fakültesi Yayınları:219, Ankara.

Nazîmâ, A. Reşad, F. (2005) *Mükemmel Osmanlı Lügati*, TDK Yay, Ankara.

(2015), *Kur'ân Yolu Meali*, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Şemseddin Sami, *Kâmūs-i Türkî*, 1. Baskı (2011), 3. Baskı (2014), İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık.

Şahin, Hatice (2003), *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara, Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

Timurtaş, Faruk Kadri (2012), *Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri*, s.332-368, Pdf.

Timurtaş, Faruk Kadri (2012), *Eski Türkiye Türkçesi –XI Yüzyıl- Gramer – Metin-Sözlük*, Kapı Yayınları.

Türk Dil Kurumu, (2005), *Mükemmel Osmanlı Lügati*, Ankara.

Türk Dil Kurumu Yayınları, (2011), *Türkçe Sözlük*, Ankara.

ŞAHİN, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yay.

Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi-XV. Yüzyıl-Gramer-Metin-Sözlük*, Kapı Yayınları.

<https://digi.vatlib.it/>

[https://www.almaany.com/?fbclid=IwAR3Wi6q3Kf26Yq4QCm4-
vp_z4fMr9t96ZOWXzsGQrrWVoyo-pgGivZdWSB0](https://www.almaany.com/?fbclid=IwAR3Wi6q3Kf26Yq4QCm4-
vp_z4fMr9t96ZOWXzsGQrrWVoyo-pgGivZdWSB0)

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih: 15/03/2019	
Tez Başlığı : Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârife	
<p>Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 330 sayfalık kısmına ilişkin, 13/03/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7'dir.</p>	
Uygulanan filtrelemeler:	
1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar hariç 4- ☐ Alıntılar dâhil 5- ☒ 5 kelimededen daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
<p>Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p>	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza 15/03/2019	
Adı Soyadı:	MOTLO FADHİL SHAKOR SHAKOR
Öğrenci No:	N15126053
Anabilim Dalı:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Programı:	TÜRK DİLİ
DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR. Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten (Unvan, Ad Soyad, İmza)	

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MASTER'S THESIS ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT

Date: 15/03/2019

Thesis Title : İtikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârif

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 13/03/2019 for the total of 330 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 7 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Quotes included
5. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Surname: MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

Student No: N15126053

Department: Turkish Language and Literature

Program: Turkish Language

Date and Signature 15/03/2019

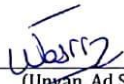

ADVISOR APPROVAL

Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten

APPROVED.

(Title, Name Surname, Signature)

EK 2. ETİK KURUL İZİNİ MUAFİYET FORMU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih: 15/03/2019	
Tez Başlığı: Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârifè Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. 	
Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulları ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza 15/03/2019	
Adı Soyadı: MOTLO FADIL SHAKOR SHAKOR Öğrenci No: N15126053 Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Programı: Türk Dili Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora	
DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI	
Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten (Unvan, Ad Soyad, İmza)	
Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr Telefon: 0-312-2976860 Faks: 0-3122992147 E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr	
	HACETTEPE UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

ETHICS COMMISSION FORM FOR THESIS

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TURKISH LANGAUGE AND DEPARTMENT**

Date: 15/03/2019

Thesis Title: Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârife
My thesis work related to the title above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, interview, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board/Commission for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature 15/03/2019

Name Surname: MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR _____
Student No: N15126053 _____
Department: Turkish Language and Literature _____
Program: Turkish Language _____
Status: MA Ph.D. Combined MA/ Ph.D. _____

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

Prof. Dr. Mesrin Bayraktar Erten

(Title, Name Surname, Signature)